pr 4°

IOANNIS SELDENI

MARE CLAVSVM

SEV DE

DOMINIO MARIS

LIBRI DVO.

Quorum argumentum
paginâ versâ.



p
1

Iuxta Exemplar
LONDINENSE,
VVill. Stanesbeii *pro* Richardo Meighen.

CIↃ IↃC XXXVI.

ARGVMENTVM.

Libro Primo, *Mare*, ex *Iure Naturæ* ſeu *Gentium*, omnium hominum non eſſe Commune, ſed *Dominii* privati ſeu Proprietatis capax, pariter ac *Tellurem*, eſſe demonſtratur.

Secundo, Sereniſſimum *Magnæ Britanniæ Regem Maris* circumfluí, ut individuæ atque perpetuæ Imperii Britannici appendicis, *Dominum* eſſe, aſſeritur.

— *Pontus quoque ſerviet* illi.

Serenissimo Potentissimoque

PRINCIPI

CAROLO

Dei Gratia

MAGNÆ BRITANNIÆ
FRANCIÆ & HIBERNIÆ

REGI,

FIDEI DEFENSORI;

Humilimus atque devotissimus
ejus subditus

IOANNES SELDENVS.

QVod imperare pridem dedignatus non es, Regum Optime Maxime, id propensissimo obsecundandi animo quàm potuit maturissime absolutum,

lutum, venerabundus offero. Dissertatio est de *Dominio Maris*; ideo instituta ut in compendio cerneretur Jus illud exploratissimum, quo, ab omni ævo, Oceanus Britannicus in Sacro Britannici tui Patrimonio censitus est. Divi Parentis tui jussu tentata olim adumbrataque, inter schedas sive neglectas sive disjectas per annos ampliùs sedecim mecum latuit; ut imperfecta nimis, sic etiam ceu intermortua. Postquam autem Recognitioni ejus Instaurationique totus, idque ea intensissimi studii alacritate qua, clementissimis utpote Majestatis Tuæ auspiciis excitus, carere nequibam, per menses aliquot vacaveram, non tam ut evocata revixit quàm plane renata est. Tot scilicet in ea sunt emendata, tot dispuncta, recocta, limata, immutata, tanta

tanta insuper accessio ubiq; facta est, ut pristino, quantum erat, lineamento plerunque disparente, exeat omnino Nova; tam nimirum ex iterata Origine, quàm ex Natura Sui, Tua. Sunt inter Scriptores Exteros qui Mare Tuum Australius Orientaliusque Principibus suis temere attribuunt. Nec pauci habentur qui Maria qualiacunque, ex Jure Naturæ atque Gentium, universitatis hominum esse Communia, Cæsarianos aliquot Jureconsultos veteres maxime secuti, aut adstruere satagunt aut patientiùs quàm par est admittunt. Ne quid deforet quod & utrunque genus refellat & Majestatis Tuæ causam rite adserat, diffusam Testimoniorum indaginem inivi, eaque simul cum Rationum momentis, ex omnimodo Jure petitis,

expendi, ſelegi, contexui. Nec indiligenter. An vero feliciter, id Perſpicacitas tua ſumma & vere regia Prudentia dijudicabit. Ipſe interea in univerſum impenſiſſime contendi, ut tum *Sereniſſimæ Majeſtati Tuæ*, tum *Veritati exactiſſimæ*, veluti Numinum Pari, ſacris ſocialibus colendo, tempeſtive litarem. Inexuperabilem Tibi Felicitatem Sanctiſſima illa Majeſtas, quæ Tuæ archetypa eſt, præſtet conſervetque.

PRÆ-

PRÆFATIO.

SVnt quæ præmonenda heic duximus nonnulla, quorum pars etiam Lectoribus aliàs scientissimis fuerit necessaria. Cetera itidem iis qui solenni temeritatis vitio in ipso impingunt limine, dum libros obiter salutant, non inutilia. Spectant illa aut Testimoniorum, quæ adhibentur, Sedem, aut Dominii Marini quod demonstratur Circumstantias aliquot, aut Operis Titulum. In Testimoniis, præter Typis edita & Manuscripta Privatorum Bibliothecis latentia, non pauca (maximè in libro secundo) adducuntur è Tabulis seu Monumentis Publicis; quorum fidem aliis testibus potiorem esse (saltem si discrimen intersit) adeoque plenam, tam puto concedet æquus rerum quilibet æstimator quàm senatus olim censuit [1] Romanus. Quæ privatorum Bibliothecis latent, ea ubinam adserventur plerunq; docet Margo. Quoties id non fit, penes memet habentur. Tabularum autem publicarum è quibus crebrò desumuntur Testimonia, aliis similiter in margine, sive Archivi seu sacrorum Scri-

[1] Marcellus l. 9 ff. tit. de Probationibus.

niorum locus ſive Archæotarum Scri-niariorúmve muneris nomen ſic adji-citur, ut inde ſtatim occurrat, ubi-nam reperiantur. Harum verò aliis (quarum nempè uſus frequentior) nul-lus prorſus locus nec archæotæ nomen, ſed Rex ut plurimùm & Annus, præ-ter vocamen earum forenſe, duntaxat adnotatur. Quotquot hujus ſunt generis, alia attinent ad annos qui Ioan-nis Regis initia & Edvvardi quarti exitum interveniunt, alia ad eos qui inde ad ætatem excurrunt noſtram. Quæ prioris ſunt intervalli, nec locum aut archæotæ nomen habent adjectum, adſervantur in Archivo Arcis Londi-nenſis; quæ intervalli ſunt poſterioris, in illo quod Capellæ Rotulorum *nomi-ne eſt notiſſimum. Futile nimis fuiſſet tantundem eis, qui Archivis Anglica-nis aſſueti ſint, hoc indicâſſe; quip-pe quibus ex ipſo forenſi vocamine (vel-uti* Rotulorum Patentium, Rotulo-rum Clauſorum, Rotulorum Parla-mentariorum, Rotulorum Franciæ, Vaſconiæ, Alemanniæ, *id genus alio-rum quæ ſunt Tabulæ Cancellariæ An-glicanæ*) *& Regis nomine ſatis digno-ſcitur ipſa etiam Tabularum ſedes. Sed*

tam

tam popularium meorum qui Scriniis ſacris alieni fuerint, quàm Exterorum gratiâ, inprimis erat hoc præliban-dum, ut ſcilicet, ſi horum alterutri teſtimonii cujuſcunque ex hiſce allati fontem ſeu autographum denuò inſpici ac penſiculatiùs conſuli fortè velint, eis, cùm ſedes ita deſignentur, commodiùs id ſive præſentibus ipſis pro libitu facere ſive abſentibus ab amicis impetrare ſiet integrum. Etenim Tabularum Scriniarii (quibus ſumma religio eſt ut tutiſſimè conſerventur) ex more recepto tum horis, quæ intempeſtivæ non ſunt, omnimodis aditum conſulentibus præbent, tum ita eas diſpoſitas habent ὥστε ῥᾷστον (quod voluit de Tabulis publicis etiam Iuſtinianus [2]) διεξιέναι καὶ τὰ ἐπιζητούμενα, ſeu ut facilè à requirentibus inveniantur. *Quod ad circumſtantias, quas diximus, Dominii Marini attinet; cùm binæ heic demonſtrentur (quà in rebus civilibus vocabulum illud ferri poſſit) propoſitiones, altera*, Mare ex Jure Naturæ ſeu Gentium omnium hominum nõ eſſe commune, ſed Dominii Privati ſeu Proprietatis capax æquè ac Tellurem; *altera*, Sereniſſimum Magnæ Britanniæ Re-

[2] Novell. Conſtit. 15. cap. 5. §. 2.

gem Maris circumflui, ut individuæ ac perpetuæ Imperii Britannici appendicis, Dominum esse; *existimandum non est, aliusmodi admitti heic sive Caussas sive Effectus Dominii Marini quã quales fuerint dominii Insulæ, Continentis, Portus seu cujuscunque alterius Territorii seu Provinciæ quæ in sacro Principum Patrimonio censeri solet. Nec minùs ex Iuris inter gentes de Dominio acquirendo recepti ipsiusque Iustitiæ ratione, veluti ex Caussis, natum esse Maris quàm Telluris dominium; nec ejus Effectus alios esse quàm qui pactis conventis, Federibus, Servitutum sive constitutionibus sive præscriptionibus, id genus aliis pariter ac Effectus Dominii Telluris, variatim subjaceant.* Rectè ille olim,

[3] Seneca in Medea act. 2.

Nunc jam cessit Pontus, & omnes
Patitur Leges;

Omnes scilicet quas patiuntur Territoria qualiacunque; pro rerum, personarum, seculorum atque Iuris Belli Pacisque discrimine. Et ad Tiberium Augustum Valerius; Penes te, *inquit* [4], Hominum Deorumque consensus Marii ac Terræ regimen esse voluit. *Alia sunt apud Veteres ejusmodi, quibus ita con-*

[4] In prologo.

jungitur

jungitur Terræ & Maris dominium ut nullo modo invicem dispar esse velint, aut dispares hujus ab illius dominii sive Effectus sive Causas. Quin hoc, puto, cordatioribus satis manifestum est sine monito; quo tamen opus est eis qui Causam Dominii Marini solùm in præpollentium Classium, interdum etiam piraticarum [5], vi, Effectum verò, in omnibus aliis simpliciter perpetuoq; arcendis consistere, incogitanter nimis, nullâ Federum Fideive interpositæ Iurísve habitâ ratione, pronuntiare subinde audent. Titulus autem Libri defensione etiam eget apud aliquos quorum palato illum non satis placere audio. Nolunt, si diis placet, Mare Clausum id quod heic agitur; seu Dominii Maris assertionem, sed Tempus quo veteribus claudi Maria dicebantur, utpote non navigabilia, denotare. Nemo quidem nescit à III. Iduum Novembris [6] usq; in diem VI. Id. Martii, seu inter ejusmodi temporis hyberni initium atque exitum [7] alium, ita olim Mare Clausum fuisse ac dici, ut tempore reliquo, seu æstivo, Apertum, id est classium magis patiens. Quo sensu dixit Cicero [8], dum à Quincto Fratre literas exspectabat; Adhuc clausum Mare scio fuisse.

[5] Videsis Ludov. Servin. in Placit. tom. 2. pag. 260.

[6] Vegetius de Re Militari lib. 4. cap. 39.

[7] L. 3. C. tit. de Naufragiis. & l. 3 tit. eod. in Cod. Theodosiano; Iul. Ferret. de R. Navali lib. 11. §. 2. & 3.

[8] Ad Quinctũ fratrem lib. 2. epist. 5.

fuisse. *Adeò ut hoc sensu tam Clusii & Patulcii cognomina Neptuno, quàm Iano rite satis tribui potuissent. Sed verò, tametsi ex hac Maris Clausi notione titulus fuisset desumtus, non ita foret sanè reprehendendus. Nam cùm domini sit, ita suo utifrui ut extra pacta conventa, federa, seu Ius aliquod singulare superveniens, alios quoscunq; ei arcere liceat, non malè dixerat quis Maria quæ in cujusplam dominium transirent, ceteris quibuscunq; nec Dominis nec jure ejusmodi singulari gaudentibus, ex Lege Dominii Clausa esse, non dissimili ferè modo ab eo quo tempore illa hyemali classibus intractabilia sunt Lege naturæ, quemadmodum loquitur Vegetius. Nam ut crebra tempestates atque hyemis inclementia, à Novembri usq; ad novos in Martio Navigationis natales Liberum Maris usum vetabant, ita etiam eum, qui ut dominus Mare privatim ac jure occupaverit, aliis liberum ejusdem usum non rarò intercludere, à ratione nõ adeò absonum esset dicere. Sed verò alia & clarior planè Tituli mens est. Ex simplice ejusdem vocabulorũ vi denotatur, Mare, non aliter ac Tellurem seu Portum, finibus, limitibus, ceterisque privati dominii*

minii notis ac circumſtantiis ita claudi ſeu in dominium privatum ſecerni ſecludique, idque ex jure omnimodo, ut, extra domini libitum & ſingularia quæ variatim interveniunt, evaneſcunt, redeunt Iuris temperamenta, præcludatur aliis univerſis ejuſdem uſus. Nam Claudere non modò ſimplicem ipſum claudendi actum, quemadmodum in januis oculiſve clauſis, clauſo agmine, ſeu, ut in illo Lucani[9], 9 Pharſal. 3.

Brachia nec licuit vaſto jactare profundo;
Sed Clauſo periere mari——

(quod de nautis verſa carina tectis dicitur) verùm etiam id quod Conſequens eſt ſeu tum Liberi rei clauſæ uſus Negationem, tum Proprietatem ſeu Imperium ejus qui clauſerit, ſapiùs ſimul ſignificare certiſſimum eſt. Venus apud Virgilium[10] *ad Iovem;* 10 Æneid. 1.

Quid Troes potuere? quibus tot funera paſſis
Cunctus ob Italiam Terrarum Clauditur orbis.

Id eſt, liber orbis uſus eis interdicitur, ſeu non permittitur. Et Propertius[11], 11 Lib. 4. eleg. 10.

Non Clauſiſſet aquas ipſa noverca ſuas.

De

De ſacris Iunonis fontibus loquitur, qui ſexui ſequiori velut dominabus proprii, Herculi adeoque Maſculis quibuſcunq; interdicebantur. Tencterorum item legatus ad Agrippinenſes apud Tacitũ [12]; Vobis gratulamur quòd tandem liberi inter liberos eritis. Nam ad hunc diem flumina ac Terras, & cælum quodammodo ipſum, Clauſerant Romani, ut colloquia congreſſúſque noſtros arcerent. *Et apud eundem, Cerialis ad Treveros ac Lingonas. Exceptis tributis* cetera, *inquit*, in communi ſita ſunt. Ipſi plerunque legionibus noſtris præſidetis. Ipſi has aliaſque provincias regitis. Nihil ſeparatum Clauſumve. *Ejuſmodi ſunt alia non pauca. Plinius item de ipſis Maribus* [13]; Interiora Maria Claudantur ut portu. *Et* Mare Tyrrhenum à Lucrino molibus ſecluſum *habet idem* [14] *alibi. Et Tacitus* [15], tutum, ſecluſum Mare. *De Francis etiam olim piratico more tum per mare Mediterraneum tum apertum Oceanum graſſantibus, Panegyriſtes ille ad Conſtantium* [16]; eventu temeritatis oſtenderant nihil eſſe Clauſum piraticæ deſperationi quo navigiis pateret acceſſus. *Mare ſcilicet non eſſe ab Imperatore Romano ita eis præcluſum*

12 Hiſtoriar. 4.

13 Hiſt. Nat. l. 2. c. 97.

14 Ibid. lib. 36. cap. 15.

15 Hiſt. 2.

16 Panegyric. Si mihi.

quin

quin liberè eodem deprædando uterentur. Summa est, id quod D. Ambrosio [17] *dicitur* possidere fretum & spatia Maris sibi vendicare jure mancipii, *ipsum Columellæ* [18] *est* Maria ipsa Neptunumque claudere; *adeoque Mare Clausum est Mare privatim possessum seu tam jure quàm occupatione ita seclusum ut commune esse desinat, id est jure mancipii vendicatum. Inde anguli* clusares *dicebantur anguli quibus Centuriæ in veterum Romanorum assignationibus ita se invicem contingebant, ut ex eis quatenus dominii singularium jus exporrigeretur dignosci posset, uti videre est apud Hygenum* [19]. *Neq; exigendum est ut exsurgente munimento continuo aut continuo alicujus limitis, qui emineat, ductu claudatur quod hac notione clausum fuerit rectè dicendum. Sed ficta qualiscunq; per rigores, gammata, coxas, lineaquè in Dominii privati designatione seu re possessa civiliter claudenda (quemadmodum in agris Occupatoriis atque Arcifiniis non rarò apud veteres) locum semper habuit æquè ac limes qualiscunq; eminens ac continuus. Vnde fiebat quòd in coloniarum assignationibus tum loca Clausa tum Extraclusa vocabant quæ ejus-*

[17] Hexaemer. lib. 5. cap. 10.

[18] De Re Rustica l. 8. c. 16.

[19] Lib. de limitibus constituendis.

ejuſmodi etiam lineis tantùm diſterminabantur. Iulius Frontinus [20]; Ager extracluſus eſt qui intra finitimam lineam & centurias interjacet, ideoque extracluſus quia ultra limites finitimâ lineâ clauditur. *Sic lineis per cœli gradus diſpoſitis, ſeu longitudinis & latitudinis, clauduntur, ut privatim occupentur, territoria aſſignata tam in Coloniis hodie in Americam deductis quàm in immenſo illo in ſuperiore ſeculo Alexandri* VI *Pontificis Romani dono quod lineâ à Polo* [21] *Arctico ad Antarcticum fictâ terminatur. Sic Mare Græcum, quod eſt intra inſulas Cyaneas & Chelidonias, ex federe* [22] *clauſum eſt & interdictum Perſarum Imperatori ab Athenienſibus. Ita intra aream ſacri Imperii Britannici Patrimonii clauditur Oceanus circumfuſus. Ejuſmodi ſunt paſſim alia. Sed nimius ſum in re tam manifeſta. Faculâ igitur Solem illuſtrare ſuperſedeo. Vale lector. Ex ædibus Templi Interioris* IV *Novembris* MDCXXXV.

[20] Lib. de limitibus Agrorum.

[21] Laërtius Cherubinus Bullar. tom. 1. pag. 393. Hieronym. de Monte Brixiano, lib. de finibus regundis, cap. 7. §. 8.

[22] Plutarch. in vita Cimonis.

LIBRI PRIMI
CAPITVM SYLLABVS.

CAPVT I.

Opusculi Distributio, *& Libri primi* Ordo. Pag. 1.

CAP. II. *Qualia sint, quæ* Maris dominio reluctari videntur, *& adversùs illud* solent objici. Pag. 3.

CAP. III. *De* Maris, *in quæstione priori, vocabulo. Et* Iuris Distributio, *quæ disquisitioni inserviat.* Pag. 13.

CAP. IV. *De* Dominio, *tum* communi *omnium, tum* privato. *Hujus initia sive per* distributionem, *sive per* Occupationem. Pag. 19.

CAP. V. Dominii Effectus privati. *Et qualisnam*, in vetustioribus rerum Distributionibus, Maris *habita fuerit* ratio. Pag. 28.

CAP. VI. Ius Divinum, *seu* Divina *in Sacris literis* effata *Dominio Maris privato favere. Etiam & diffusissimum Mare Occidentalem Terræ sanctæ plagam alluens seu insignem saltem ejus partem*, ex assignatione Divinâ, *juxta Iurisconsultos Ebræorum, Territorio Israëlitico cessisse.* Pag. 33.

CAP. VII. *Ius* Naturale Permissivum *(cujus heic usus est) e* Gentium *illustriorum civiliorumque, tum prisci tum recentis ævi* Moribus Placitisq; *esse eliciendum.* Pag. 55.

CAP. VIII. *Ordo quo* è seculorum Populorumque *complurium* moribus, Ius *de Dominio Maris Privato* Permissivum *elicietur. In* seculo Fabuloso *expressa satis esse*

hujus testimonia. Et obiter de Romanorum Mari Mediterraneo, cujus Imperium Cneio Pompeio mandatum est. Pag. 61.

CAP. IX. *Primum* apud Græcos, *in* tempore Historico, Maris Dominium; *id est Minois seu Cretense.* Pag. 68.

CAP. X. *Dominium* Maris Syriaci, Ægyptiaci, Pamphylii, Lydii, Ægæi, Gentes *in Oriente illustres* septemdecim *invicem succedaneas, per complures quamlibet annos cõtinuos, non aliter ac Continentis seu Insularum, post Minoem Cretensem, obtinuisse.* Pag. 73.

CAP. XI. *De* Laconico *atque* Attico dominio Marino; *quin & hoc non modò à* Græcis, *verùm etiam à* Persis, *in fœdere, agnito.* Pag. 82.

CAP. XII. *Alia, quæ sparsim occurrunt, de Maris dominio* in Orientalium moribus *Testimonia.* Pag. 88.

CAP. XIII. *De* Spinetis, Tyrrhenis, Carthaginiensibus, *aliis in Occidente* Maris *Dominis.* Pag. 95.

CAP. XIV. Populi Romani *& qui in* Orientali Imperio *mores eorum sunt secuti Dominium Marinum.* Pag. 98.

CAP. XV. Privatorum Hominum *in* Imperio Romano *Dominium Marinum cum* Imperatoriâ in Oriente Sanctione, *quâ, abrogatâ prorsus Maris communione, quæ nonnullis obtendebatur, perpetuâ, idque* ut re injustâ, *etiam* privatorum *in ea dominium stabilitur.* Pag. 114.

CAP. XVI. *De Maris dominio in* Gentium, *quæ etiamnum florent,* moribus. *Primò de* Venetorum Mari Adriatico, Genuensium

sium Liguſtico, Tuſcorum Tyrrheno, & demùm de Mari Eccleſiæ Romanæ, ſeu Romani Pontificis. Pag. 126.

CAP. XVII. *De receptis apud* Luſitanos & Hiſpanos, *circa Maris dominium, moribus.* Pag. 136.

CAP. XVIII. *Quatenus in* Gallorum *moribus ſententiiſve admittatur Maris dominium privatum.* Pag. 141.

CAP. XIX. *Dominium Maris privatum in* Danorum, Norvvegorum, Suecorum, Polonorum, Turcarum *moribus receptis.* Pag. 150.

CAP. XX. *Reſpondetur ad objectionẽ, de* libero Mercatoribus, Peregrinis, Navigantibus Tranſitu. Pag. 156.

CAP. XXI. *Reſpondetur Objectioni, de* Natura Maris *fluxili & perpetuò mutante.* Flumina *etiam &* Aërem conterminum *(quæ magis fluxilia) in proprietatẽ tranſire.* Pag. 161.

CAP. XXII. *Objectis de* Finium & Terminorum *Maris* defectu, ejuſque magnitudine & inexhauſtâ abundantiâ, *reſpondetur.* Pag. 170.

CAP. XXIII. *Teſtimoniis, quæ* Scriptoribus aliud agentibus *excidère & in Maris dominiũ afferri ſolent, reſpõdetur.* Pag. 183.

CAP. XXIV. *Ad objectionem ex* Iuriſconſultis veteribus *depromptam, reſponſio.* Pag. 188.

CAP. XXV. *De Reſponſo Antonini Auguſti,* ſe Dominum eſſe Mundi, legem autem *(ut vulgo vertitur)* Maris, *in l. Deprecatio. ff. tit. de lege Rhodia.* Verus *ejuſdem reſpõſi* ſenſus, & nova verſio; *ſed* genuina.

In eo nihil comperiri quod dominio Maris *omninò refragetur.* Pag. 197.

CAP. XXVI. Recentiorum Iurisconsultorum sententiis, *quà adversantur, maximè* Ferdinandi Vasquii *&* Hugonis Grotii, *respondetur.* Pag. 211.

LIBRI SECVNDI CAPITVM SYLLABVS.

CAPVT I.

DIcendorum *in libro hoc* ordo. Oceanus Britannicus *quadrifariam partitus.* Pag. 222.

CAP. II. Britannos *Oceanum cognominem, maximè qui* Australis *est &* Orientalis, *in* Romanorum potestatem nondum redactos *ut dominos cum Insulâ occupâsse.* Pag. 229.

CAP. III. Septentrionalis Maris *dominos fuisse* Britannos, antequàm subjugati sunt Romanis. *Et Mare & Tellurem* unicum Imperii Britannici corpus *constituisse.* Pag. 246.

CAP. IV. *Oceani Britannici Dominium ipsam* Britanniam Magnam devictam sequebatur, *sub* Claudio *&* Domitiano *Cæsaribus.* Pag. 250.

CAP. V. *De* Romanorum *Dominio in Mari Britannico, ut* Insulæ appendice, *à* Domitiano *ad* Constantium Chlorum *Cæsarem seu* Diocletianum. Pag. 257.

CAP. VI. *De Dominio Maris* Australis *&* Orien-

Orientalis Britannicum comitante Imperium *à* Constantini Magni *tempore* usque dum Insulæ valedicebant Romani. *Id totum præfecturæ* Comitis litoris Saxonici per Britanniam *subfuisse. Et de* Classe, *sub Romanis*, Britannicâ. Pag. 264.

CAP. VII. *Expenditur sententia virorum aliquot doctorum, qui* litus Saxonicum, *cujus* Comes *ille* per Britanniam *maritimus dictus est*, litus *volunt esse Britannis* Cismarinum; *& planè refellitur.* Pag. 281.

CAP. VIII. *E* Claudiano & Numismatis *aliquot* Antonini *Pii Augusti indicia de Britanniæ* Insulæ & Oceani sui Imperio & Dominio individuo. Pag. 295.

CAP. IX. *De Maru Britannici Dominio* postquam Romanorum Imperium exuerant incolæ. Pag. 300.

CAP. X. Anglo-saxonum & Danorum *Britanniæ Australis imperium occupantium Dominium marinum tum* ex Saxonici regni initiis, *tum* copiis eorum victoriisque Navalibus *elicitur.* Pag. 305.

CAP. XI. *Imperium Marinum* Anglo-saxonum & Danorum *in Britanniis regnantium, ex* Tributis & Clientum fiduciariorum officiis ad rem Nauticam pertinentibus, *itidem observandum. Et de Tributo seu stipendio* Danegeldo *dicto, quod Maris Tutelæ præstari solebat.* Pag. 316.

CAP. XII. Edgari & Canuti *Regum Angliæ, aliaque expressissima de Dominio eorum decessorumque Marino testimonia. Et de* adversi litoris, *illo in ævo*, gentibus *Monitum.* Pag. 336.

CAP. XIII. *Testimonia de Marino Regum Angliæ Dominio*, post Normannorum adventum, *per* Capita *generatim indicantur.* Pag. 345.

CAP. XIV. *Reges Angliæ* post Normannorum adventum, *Maris circumflui dominos perpetuò fuisse, Primò ex ejus veluti* provinciæ *seu* Territorii Custodiâ *seu* præfecturâ, *id est,* jure Admirallatûs Anglicani singulari, *probatur.* Pag. 348.

CAP. XV. *Maris Anglicani dominium ex* Tributis *seu* Vectigalibus *ad ejus* Custodiam, *post Normannorum adventum, indici, pendi, postulari solitis, firmatur.* Pag. 358.

CAP. XVI. *Ex* Codicillorum Regiorum *seu* diplomatum *quibus præfici soliti* Admiralli, tenore & varietate, *de Maris Anglicani & Hibernici dominio Observationes.* Pag. 369.

CAP. XVII. *Satis expressis in* Admiralli Angliæ *summi præfecturæ* codicillorum formulâ verbis, *à vetusto ad nostrum ævo, Mare (cujus tutelæ ab Angliæ Rege ut domino præficitur)* Aquitanico, Normannico, Picardico *litore ad Austrum terminari.* Pag. 378.

CAP. XVIII. *De* Admirallis Regni Gallicani *seu in* adverso litore constitutis; *eorum* origine, Natura, varietate. *Mari ipsum Britanniam & Gallias interluens, ut præficientis* Territorium seu Provinciam ea in præfectura minimè contineri, *nec quid in ea haberi quod Regis Angliæ dominio Marino reluctetur.* Pag. 389.

CAP. XIX. *In* dominio Insularum litori Gallicano præjacentium, *perpetuo à Regibus*

gibus Angliæ retento, possessionem Maris, in quo sitæ sunt, *à Majoribus acceptam conspici.* Pag. 404.

CAP. XX. *Ex* veniâ Transeundi *seu* præternavigandi *sive indulgeri solitâ Exteris sive petitâ, dominium & possessio Maris Regibus Angliæ asseritur.* Pag. 419.

CAP. XXI. Piscandi *in Mari* veniam *ab Angliæ Regibus*, concedi solitam Exteris, Piscatoribus *item* Tutelam *ab eis, ut in suo Territorio, præstitam, Dominii eorum insigne vetus esse ac manifestum.* Pag. 433.

CAP. XXII. Leges & Termini Exteris invicem hostibus *sed Anglo amicis, in Mari à Regibus Angliæ* poni soliti, *Dominium eorum testantur. Et de* Regiis *in Mari* Conclavibus *seu* Cameris. *De singulari item* perpetuarum in Mari *circa insulas Normannico litori præjacentes* induciarum *jure.* Pag. 443.

CAP. XXIII. Tabulæ *Sacrorum Scriniorum* publicæ, *in quibus antiquitùs Dominium Maris Regibus Angliæ*, obiter & *tum à* Rege ipso *tum ab* Ordinibus Parlamentariis, *aliud agentibus, idque* verbis expressissimis *&* summâ cum deliberatione, *ut jus certissimum exploratissimumque, tribuitur.* Pag. 461.

CAP. XXIV. *De* Iuris Patrii *commentariis* moribusque receptissimis, *quibus sive asseritur sive admittitur Dominium Regum Angliæ Marinum.* Pag. 471.

CAP. XXV. Minoris notæ Testimonia *aliquot Vetera de Dominio, quod tractamus, Marino.* Pag. 486.

CAP. XXVI. *Ab* Exteris, quorum maximè

mè interest, *Dominium Regum Angliæ marinum* solenni, *ex veteri instituto*, velorum demissione *recognosci. Et de* Edictis *binis, ea de re,* Regum Galliarum. Pag. 491.

CAP. XXVII. *Quamplurimarum* Gentium circumvicinarum, *Dominii Regis Angliæ Marini*, in libello antiquitus publicè edito, *seu Actione ab iis simul cum Anglis* in Reginerum Grimbaldum Francicæ classis præfectum *institutâ*, *Recognitio. Et de implicata etiam* in ipsius defensione, *hujusmodi recognitione.* Pag. 497.

CAP. XXVIII. Libelli *superiori in Capite memorati* Exemplar & Autoritas. Pag. 512.

CAP. XXIX. *Dominii Regum Angliæ Marini in* Flandrensium *ad Edvvardum secundum* legatione, *Recognitio.* Pag. 524.

CAP. XXX. *De Regis Magnæ Britanniæ in Mari*, quod Insulæ Occiduum est, *dominio seorsim agitur.* Pag. 529.

CAP. XXXI. *De Regis Magnæ Britanniæ dominio* in Mari Scotico, Orientali *maximè* & Septentrionali. Pag. 544.

CAP. XXXII. *De Iure quod Regi Magnæ Britanniæ* in vasto & aperto Septentrionis Mari *competit. Et* Conclusio. Pag. 551.

IOAN-

IOANNIS SELDENI

MARE CLAVSVM
SEV
DE DOMINIO MARIS

Liber Primus.

CAPVT I.

Opuſculi Diſtributio, *& Libri primi* Ordo.

DE *Mari Clauſo*, ſeu de Dominio Sereniſſimi REGIS Magnæ Britanniæ, in Oceano circumambiente, diſceptaturo, Duo inprimis capita ſunt perpendenda. Horum alterum *Iuris* eſt, alterum *Facti*. Denominatione à majori parte pro more, utrique tributâ. Tam enim id quod *Iuris* eſt heic, plurima immiſta habet quæ planè ſunt Facti, quàm id quod *Facti* eſt, quæ ſunt *Iuris* non pauca. Quod *Iuris* eſt, in eo potiſſimum verſatur, *Vtrum* ſcilicet *Mare ſit Dominii privati*, ſeu *proprietatis*, *Iure capax*. Id verò quod *Facti* heic

nuncupatur, Teſtimoniorum duntaxat eſt cumulus, ſeu luculenta velut Inſtrumentorum editio, quà *& Regis & Deceſſorum adſtrui poſſet atque aſſeri diuturna Occupatio ſeu Poſſeſſio continua ſeu Vſucapio legitima, cui, ut firmiſſimo titulo, Dominium ejus innitatur*, poſtquam nimirum Mare ipſum Proprietati nullo jure adverſari, ſed omnimodo ejuſdem capax eſſe, manifeſtum ſatis redditum fuerit. Capitum horum utrique Libellum ſuum tribuimus. Et Primo de eo quod eſt *Iuris*; Secundo, quid *Facti* fuerit, diligenter expendimus. Nam niſi de Prima quæſtione planè conſtiterit, de Secunda, fruſtra & incaſſùm controvertitur. Dicendorum autem libro primo ordinem adhibere viſum eſt ejuſmodi, ut primò deſignetur undenam orta ſit & in diſputationibus locum habuerit illa Juris Quæſtio, cum ſententiis eorum qui negant Mare dominii privati eſſe capax, ſive ita in cujuſpiam, ex jure, tranſire poſſe Proprietatem, ut reliquo humano generi non intereà maneat Commune. Dein prælibantur quædam, quibus ipſa Quæſtionis Vocabula ita explicantur, ut tam quo Mediorum genere, quàm quâ de re ſit

re sit dispiciendum, dilucidè inde statuatur. Ne, si illud prætermittamus, in Notione sive Verborum sive Controversiæ dubia hæsitemus. Apparatu hujusmodi ritè tradito, non solùm nullum omnino Juris genus rectè intellectum refragari Maris dominio, sed Jure omnimodo, cujus in hujusmodi disceptationibus usus esse potest, eoque exploratissimo, tam Maris dominium privatum, quàm Telluris, agnosci demonstramus. Et demùm Responsione diluimus ea quæ adversus qualecunque Maris dominium privatum solent adduci: à quibus auspicandum. Nam Secundi libri Ordo commodiùs ipsi præfigitur.

CAP. II.

Qualia sint, quæ Maris dominio reluctari videntur, *& adversus illud solent objici.*

TRiplici ferè in genere cernuntur, quæ, ut Dominio Maris adversantia, solent afferri. Alia ex Commerciorum, Transitus, ac Peregrinationis libertate; Ex Natura Maris, alia; atque ex disertis Scriptorum testimoniis, alia petuntur. Quod ad Commerciorum ac Peregrinationis libertatem attinet;

cam adeo Naturalem esse volunt nonnulli, ut tolli jure nullibi posse ajant. Et jure Gentium nefas esse, portu, commeatu, commercio, navigatione Mercatoribus aut Peregrinis interdici. Justa bella, ob Fori usum & Portum prohibitum & commercia negata, cœpisse. Exempla objiciunt Megarensium [1] in Athenienses, Bononiensium [2] in Venetos, Hispanorum item in Occidentalis Indiæ incolas. Nam justam prætexunt viri doctissimi [3] causam belli ab Hispanis in Americanos suscepti, ob communem portuum ac litorum usum prohibitum. Atque huc trahunt illud Virgilii, velut ex jure Gentium pronunciatum;

Quod genus [4] hoc hominum, quæve hunc tam barbara morem
Permittit patria? hospitio prohibemur arenæ.

Jam verò, si dominium Maris ejusmodi admitteretur, ut, domini arbitratu, Maris ac Portuum inde usus prohiberetur, Juri tunc huic commerciorum & peregrinandi (quod Naturale vocant) derogatum iri ajunt; quod nolunt ferendum. Ex Natura autem sui (quod secundum est objectorum genus) Mare

in

[1] *Thucydid. lib. 1. & Diodor. Sicul. lib. 12.*

[2] *Sigon. de Regno Italiæ lib. 20.*

[3] *Franciscus Victoria de Indis, tract. 2. §. 2. 3. & 4. Ioannes Solorzanus de Indiarũ Iure lib. 2. cap. 20 §. 34. & seq. Gregor. Lopez in Partid. 2. tit. 23. l. 2.*

[4] *Æneid. 1.*

in momenta mutari, adeoque esse perpetuò, aquis aliis aliisque in priorum locum nunquam non succedentibus, fluxile, & tam non sibi omnino (si alveum excipias) idem, ut nec idem aut singularis possit esse ejusdem Dominus, dici solet. Quin, ubi ipsa dominii ejusmodi natura maximè in Finium ac Terminorum distinctione consistit; in Mari non haberi nec haberi posse idoneam ejusmodi distinctionis sive materiem sive instrumenta, quibus finium regundorum jus, in Dominii controversiis principem obtinens locum, subniti queat. Etiam & illud ex D. Ambrosio [5] afferunt, de Piscium domiciliis loquēte; *Geometram audivimus, Thalassometram nunquam audivimus; & tamen Pisces mensuras suas norunt.* Tantam etiam Maris magnitudinem esse ut omnibus Populis sufficiat ad aquam hauriendam, ad piscatum, ad navigationem. Ideo privatum ejus dominium non admittendum. Tertium genus argumentorum heic, quod è Scriptorum testimoniis habetur, partim ex Poëtis veteribus, Theologis, aliisque aliud agentibus, partim ex Iurisconsultis rem ex professo tractantibus desumitur.

[5] *Hexaëmer. lib. 5. cap. 10.*

mitur. Prioris classis est illud Gripi piscatoris & Trachalionis servi, de vidulo in mari reperto disputantium, apud Plautum [6],

[6] *In Rudente act. 4.*

Gr. *Mare quidem commune certò 'st omnibus.* Tr. *assentio;*
Quî minùs hunc communem quaso mihi esse oportet vidulum?
In mari inventum est. commune est.—

Affertur etiam Latonæ ad Rusticam in Lyciâ turbam, supplicis orationis pars apud Ovidium [7],

[7] *Metamor. 6.*

Quid prohibetis aquas? usus communis Aquarum est.
Nec Solem proprium Natura, nec Aëra fecit, (veni.
Nec tenues Vndas. in Publica munera

Item illud Virgilii [8],

[8] *Aeneid. 7.*

— *Littúsque rogamus*
Innocuum, & cunctis undámque auramque patentem.

Et Phœnicides apud Athenæum [9], τὸν μὲν θάλασσαν κοινὸν εἶναι, *Mare commune esse*, ait. Quibus accedat scitum illud Rabbinorum aliquot Hierosolymitanorum, qui Alexandro Magno Orbis quidem totius Imperium agnoscebant; ita tamen ut Aridæ seu Telluris tantummodò, non omninò Maris dominium

[9] *Dipnosoph. 8.*

nium eum acquisiviſſe ſentirent; utpote ſoli Numini, ut Domino, ſubjacentis. Verba ſunt [10]: אינו שליט בים אבל הקב"ה שליט בים וביבשה *Non dominabatur in Mari: ſed Deus O. M. dominatur tam in Mari, quàm in Tellure.* Claſſis ſecunda, ſeu quæ apud Juriſconſultos occurrunt, hujuſmodi ſunt. *Naturali jure omnium communia ſunt illa, Aër, Aqua profluens, & Mare, & per hoc littora Maris;* Item, *Nemo ad litus Maris accedere prohibetur piſcandi cauſa, dum tamen villis & ædificiis & monimentis abſtineatur; quia non ſunt Iuris Gentium ſicut & Mare. Idque Divus Pius piſcatoribus Formianis & Capienatis reſcripſit:* quæ verba ſunt Marciani [11] Juriſconſulti, & Juſtiniani [12] in Inſtitutis. Et Vlpianus [13]; *Mari, quod Natura omnibus patet, ſervitus imponi privata lege non poteſt.* Et alibi idem [14]; *Mare commune omnium eſt, & litora, ſicut aër. Et eſt ſæpiſſimè reſcriptum, non poſſe quem piſcari prohiberi.* Quin Celſus, *Maris,* ait [15], *communem eſſe uſum omnibus hominibus, ut aëris.* Etiam ipſum Cæſarem Telluris, non Maris Dominum eſſe volunt aliqui, ex eo quod Anto-

[10] *Gemara Hieroſolymitan. tit. Aboda Zara ſeu de* cultu extraneo *fol.* 42. *col.* 3. *cap.* 3.

[11] *L.* 2. & *l.* 4. *ff. de Rerũ Diviſione.*

[12] *Tit. eodem.* §. & *quidem.*

[13] *L.* 13. *ff. tit. Communia prædiorum.*

[14] *L.* 13. §. 7. *ff. tit. de Injuriis.* & *vide eum l.* 24. *ff. de damno infecto.*

[15] *L.* 3. *ff. Ne quid in loco publico.* §. 1.

ninus [16] Cæsar responderit, *Se quidem Mundi Dominum esse; legem autem, Maris* (sic vulgo intelligitur ejus responsio) ac si Maris dominium arrogare sibi nollet. Atque in Basilicis [17], seu Jure Orientalis Imperii, legitur, Οἱ αἰγιαλοὶ ἐν τῇ πάντων ἐξουσίᾳ εἰσὶ, *Litora sunt in omnium potestate.* Sic Michaël Attaliates Jurisconsultus Imperii Orientalis [18], πινὰ ἢ πάντων εἰσίν. οἷον ὁ Ἀὴρ, τὸ ῥέον Ὕδωρ, ἡ Θάλασσα, ὁ αἰγιαλὸς τ῀ θαλάσσης, κ῀ οἱ Ποτα῀μοὶ. *Quædam sunt omnium hominum; quemadmodum Aër, Aqua profluens, Mare, Litus maris, & Fluvii.* Scilicet Mare omnium hominum commune esse ex Jure & Naturali & Gentium scribunt utriusq; Imperii Jurisconsulti aliquot veteres. Quod si adeò aut ex sui Natura, aut ex alterutro (quod diximus) Jure ita commune esset, fieri sanè nequiret ut id in cujuspiam privatum transire posset dominium, nisi aut jus Naturæ (quod prorsus immutabile dici assolet) immutaretur; aut Gentium (quarum pariter interest) consensus ejusmodi dominio accederet. Et proinde non Usucapione, non Præscriptione, nullo denique titulo acquiri posse Maris dominium

[16] *DD. ad l. 9. ff. ad legem Rhodiam.*

[17] *Eclog. Basilic. lib. 50. tit. 1. cap. 13.*

[18] *Pragmat. tit. 2.*

nium velle videntur. Neque enim adversus Naturam ulla exceptio locum habet: *Neque* (ut respondet Papinianus [19]) *Præscriptio longæ possessionis ad obtinenda loca juris Gentium publica solet concedi.* Jurisconsultorum quos diximus, veterum sequax est Interpretum turba non exigua; cùm tamen sint intereà non pauci, qui vetustam illam de necessaria Maris communione sententiam non uno modo temperent & restringant, ut infrà docetur. Inter Recentiores autem Jurisconsultos, in impugnando Maris dominio, primas tenuere viri bini, clarissimi quidem utrique, sed eruditione & nitore ingenii impares. Fernandum dico Vasquium Hispanum, & Hugonem Grotium Batavum. Hispanus erat, in summo nuper Dominicæ rei Philippi tertii Hispaniarum Regis Prætorio, senator celebris. Batavus, Fiscalis olim advocatus Hollandiæ, Zelandiæ, & VVestfrisiæ, aliisq; honoribus patriis meritissimò auctus, vir acuminis & omnigenæ doctrinæ præstantiâ incomparabilis. Disputans autem Vasquius tum de Jure Naturali & Gentium, tum de Rerum dominio, præscriptionibus, id genus aliis, *Ex his,*

[19] *L. 45. ff. tit. de Vsucapionibus & usurpationibus.*

20 Fernandus Vasq. Controverſ. Illuſtr. lib. 2. c. 89. §. 30.

inquit 20, *apparet quàm ſuſpecta ſit ſententia exiſtimantium Genuenſes aut etiam Venetos poſſe, non injuriâ, prohibere alios navigare per Gulfum aut pelagus ſui Maris, quaſi æquora præſcripſerint, id quod non ſolum eſt contra leges Cæſareas,* (jam ſupra citatas) *ſed etiam eſt contra ipſum Ius Naturæ aut Gentium primævum, quod mutari non poſſe diximus. Quod ſit contra illud jus, conſtat; quia non ſolum Maria aut Æquora eo jure communia erant, ſed etiam reliquæ omnes res immobiles. Et licet ab eo jure poſtea receſſum fuerit ex parte, puta quoad dominium & proprietatem Terrarum, quarum dominium jure Naturæ commune, diſtinctum & diviſum ſicque ab illa communione ſegregatum fuit; Tamen diverſum fuit & eſt in Dominio Maris, quod ab origine Mundi ad hodiernum uſque diem eſt fuitq; ſemper in communi nullâ ex parte immutatum, ut eſt notum. Et quamvis ex Luſitanis magnam turbam ſæpe audiverim in hac eſſe opinione, ut eorum Rex ita præſcripſerit Navigationem Indici Occidentalis ejuſdemq; vaſtiſſimi Maris, ita ut reliquis Gentibus æquora illa transfretare non liceat, & ex noſtriſmet Hiſpa-*

Hiſpanis vulgus in eadem opinione ferè eſſe videatur, ut per vaſtiſſimum immenſúmque pontum ad Indorum regiones, quas potentiſſimi reges noſtri Hiſpaniarum ſubegerunt, reliquis mortalium navigare, præterquàm Hiſpanis, jus minimè ſit; (quaſi ab eis id jus præſcriptum fuerit) tamẽ iſtorum omnium non minùs inſanæ ſunt opiniones, quàm eorum qui quoad Genuenſes & Venetos in eodem fere ſomnio eſſe adſolent. Quas Sententias ineptire vel ex eo dilucidiùs apparet, quòd iſtarũ Nationum ſingulæ contra ſeipſas nequeunt præſcribere; hoc eſt, non Reſpublica Venetiarum contra ſemetipſam, non Reſpublica Genuenſium contra ſemetipſam, non regnum Hiſpanorum contra ſemetipſum, non regnum Luſitanorum contra ſemetipſum. Eſſe enim debet differentia inter agentem & patientem. Contra reliquas verò nationes longè minùs præſcribere poſſunt, quia jus Præſcriptionum eſt merè Civile. Ergo tale Ius ceſſat, cùm res agitur inter Principes vel Populos ſuperiorem non recognoſcentes in temporalibus. Iura enim Civilia cujuſcunq; regionis, quoad exteros populos, nationes, vel etiam homines ſingulos, non magis ſunt in conſide-

ratione,

ratione, quàm si reverà non esset tale jus aut unquam fuisset, & ad Ius commune Gentium Primævum vel Secundarium est recurrendum, eoque utendum; quo Iure talem Maris præscriptionem & usurpationem admissam non fuisse unquam constat. Alia id genus habet ille, in privatum omne Maris dominium audacissimè insurgens. Prodiit autem Lugduni Batavorũ anno salutis MDCIX (id est, proximo post disceptationem prolixam inter Hollandos & Hispanum, de liberâ in Indias Orientales navigatione, Hagæ habitam) Hugonis Grotii MARE LIBERVM, sive *De Iure quod Batavis* (sic se habet titulus) *competit ad Indicana commercia, Dissertatio.* In ea probare nititur, Jure Gentium quibusvis ad quosvis adeò liberam esse navigationem, ut sine injuria per mare impediri nequeat. Dein Mare Atlanticum & Australe, sive Jus navigandi ad Indos, proprium non esse aut esse posse Lusitanorum. *Quippe Mare* (inquit [21], legibus & rationibus jam dictis usus) *proprium omnino alicujus fieri non potest. Quia Natura commune hoc esse non permittit, sed jubet.* Alia eâ de re habet ipse in eximiis illis

[21] *Mari libero cap. 5.*

de

de Iure Pacis & Belli Libris, de quibus inferiùs. Et de Argumentis, quæ Maris Dominium impugnare ſolent, hęc ſummatim. Quæſtionis igitur ejuſq; vocabulorum explicatio proximè ineunda.

CAP. III.

De Maris, *in Quæſtione, vocabulo. Et* Iuris Diſtributio, *quæ Diſquiſitioni inſerviat.*

QUod ad Quæſtionem, *Vtrum Mare ſit dominii privati Iure capax*, attinet; Capax ſumimus eadem notione, quâ uſus eſt Trajanus Auguſtus dum Plinio [1] ſuo *ſolum peregrinæ civitatis capax non eſſe dedicationis quæ fit jure noſtro*, reſcripſit. Sed & *Maris* in quæſtione, *Iuris & Dominii* vocabula inſuper explicanda. *Mare* intelligimus univerſum, & tam Oceanum apertum ſeu Exteriora quæ ſunt Maria, quàm quæ Interiora ſunt, veluti Mediterraneum, Adriaticum, Ægæum, Britannicum, Balticum, & quæ ſunt id genus alia, haud aliter ab Oceano, ac uti Partes undequaque homogeneæ à Toto, diſcrepantia. *Ius* autem (quod eſt Liciti atq; Illiciti Norma, Menſura, ac Index) conſideratur bifariam. Aut quà *Obligativum* eſt, quod & *Præceptivum* dicitur;

[1] *Lib. 10. epiſt. 59.*

tur; aut quà *Permiſſivum* eſt, *Conceſſivum* itidem ſcriptoribus nuncupari ſolitum. Quà *Obligativum* eſt, in eis quæ vel jubentur vel vetantur, ut Suum cuique tribuere, Non pejerare, cæteris ſimilibus cernitur; Quà *Permiſſivum*, in eis quorum nec jubetur uſus nec vetatur, ſed permittitur tamen; quemadmodum in ipſo Emtionis, Venditionis, Manumiſſionis actu, in contrahentium conditionibus, pro eorum arbitratu, contractui adjici ſolitis, id genus aliis. Utrumque autem hoc genus, aut Univerſum Genus Humanum, id eſt *Gentes univerſas* ſpectat, aut *non univerſas*. Quod univerſum ſpectat genus humanum ſeu *Gentes univerſas*, aut *Naturale* eſt, aut *Divinum*. Scilicet aut ex Naturalis rationis lumine ſeu recto Rationis uſu manifeſtum, quod & *Lex Communis in Publico Mundi & Naturalibus Tabulis ſcripta* eleganter à Tertulliano [2], & κοινὰ τῶν ἀνθρώπων δίκαια, *Communia hominum jura* Græcis [3] nominatur, ipſumque *Ius Gentium Primævum* dicitur Jurisconſultis; aut Divinis in eloquiis, ſcripto mandatis, præſtitutum. Quorum utrumque *Ius Gentium univerſale*, ſeu *omnium Commune*

[2] *Lib. de Corona Militis.*

[3] *Thucyd. lib. 4. Polyb. lib. 2. alii.*

ne rectè appellandum. Quicquid in horum alterutro *Obligativum* est, sive ex ipsa rei natura, seu potiùs ex Naturæ parentis authoritate, habetur apud homines immutabile. Unde toties Philosophis [4], Theologis [5], Jurisconsultis [6] pronunciatum illud asseritur, *Iura Naturalia esse immutabilia.* Id quod de *Permissivo* sive Naturali sive Divino, ad humanum genus universum attinente, dici nequit. Hoc enim pro eorum, qui rebus præsunt, judicio, ex sui natura variatim esse mutabile, quà Permissivum est, nemo non videt; ideoque Obrogationes, Abrogationes, Temperamenta, id est, Mutationes indies recipere. Cùm interea *Obligativum* genus *Incrementa* seu *Additiones* (utpote quibus sive firmiùs, sive decentiùs possit observari) non *Mutationes*, quibus ullatenus vis ejus minuatur, admittat. Ex *Obligativi* hujusmodi *Additionibus* & *Permissivi Mutationibus* conflatum est alterum illud Jus, quod angustius est, & ad *Gentes non universas* seu non ad totum genus humanum, sed ad aliquas ejusce tantùm partes, spectat, atq; rectè *Positivum* (sive scilicet à *Numine* sive ab *Hominibus* positum) nuncupari solet,

[4] *Andronic. Rhodius, Michaël Ephesius, Eustratius, alii, ad Arist. Nicom. 5. cap. 10. Cicero, apud Lactantium lib. 6. c. 8.*
[5] *D. Thō. 1. 2. q. 94. ar. 5. & c.*
[6] *Instit. de Iure Nat. §. sed Naturalia.*

let, interdum etiam 7 *Civile*, & rectæ Rationis Naturalis additamentum. *Positivum* hoc jus dispertire liceat in illud *quod unicæ alicui Genti* Populóve in societatem coalescenti proprium fuerit & singulare (qualis olim habita est patria illa apud *Romanos* 8 potestas, atque ea quæ Athenis 9 in more) & illud, *quod in usu Pluribus.* Hoc rursum quod pluribus in usu, bifariam dividimus: in id *cui plures simul, pariter, ac communiter,* seu *ex Communi aliqua Obligatione Gentes Populive subsunt*; atque *id cui gentes populive plures non simul, pariter, aut ex Obligationis Communione aliqua subsunt, sed singulatim atque ex accidente.* Triplicis hujus speciei *Iuris Positivi* primam *Ius simpliciter Civile* nominemus, putà ad Civitatem aliquā unicam attinens; Secundam *Ius plurium Gentium Commune*, ob communionem Obligationis ità dicendum; Tertiam *Ius Gentium aliquot* seu *plurium Civile* seu *Domesticum*, propter obligationem quâ tenentur tantùm domesticam, atque sibi singulis, sine Obligationis Communione, civilem. Leges, verbi causa, XII Tabularum Athenis Romam allatæ, utramque apud

Gentem

7 *Philo Iudæus, lib. de Ioseph seu de Viro Civili.*

8 *Instit. tit. de patria potestate, §. Ius autē.*

9 *Demosthen. Orat. contr. Aristocratem.*

Gentem tam Romanam, quàm Atticam obtinuere. Sed ex nulla Obligationis aut Populorum communione. Ius igitur Tabularum commodiùs multò harum Gentium Civile, quàm utrarumque gentium ſimpliciter (qualis locutio communionem indicat) erat dicendum. Quòd verò Plures ſimul gentes ex obligationis Communione ſpectat, id eſt *Ius plurium Gentium commune*, bipartitò eſt itidem tribuendum. In id nempe quod Gentibus populiſve *pluribus eſt Imperativum*, atq, id quod eſt *pluribus Interveniens. Imperativum* vocamus *Ius gentium*, quod à diverſis gentibus populiſve, ſingulis alioquin imperiis ac poteſtatibus ſupremis ſubjacentibus, ex communi ſingulis, nec diſpari ſed aliunde derivata obligatione, eaque ſive à Numine ſive ab Homine imperata, obſervatur aut vim debet habere. Tale erat jus *Dolopum, Magnetum, Phthiotarum, Theſſalorum*, aliorum Græciæ populorum: qui pariter ex obligatione communi ab Acriſii [10] Argivorum regis imperio accepta, conventûs Amphictyonici juriſdictioni ſubierant. Tale item, ſingulare Jus belli à Numine præſcriptum non Ebræis ſolùm

[10] *Pauſanias in Phocicis*, *Strabo lib. 9. Aeſchines in Orat. περὶ παραπρεσβείας.*

lùm ſed & Cananæis [11] quibuſcum bel-
lum gerendum. Nam utrique, licèt di-
verſimodè, ex imperantis authoritate
tenebantur. Et ubi Gentes aliquot ex
Pontificis Romani authoritate atq; im-
perio, pariter in idem jus conveniunt,
Imperativum jus Gentium id rite ap-
pellandum. *Interveniens* autem *Ius*
Gentium dicimus, quod non ex com-
muni pluribus Imperio, ſed Interve-
niente ſive Pacto ſive Morum uſu na-
tum eſt, & *Ius Gentium Secundarium*
ferè ſolet indigetari. Hujus capita cer-
nuntur in Clarigationis, Legationum,
Captivorum, Obſidum, Poſtliminii,
Federum, Commerciorum, id genus
aliorum pluribus Gentibus intervenire
ſolitorum jure. Etenim quantũ, in hiſce,
ex *Additionibus* quæ *Iuri Gentium*
univerſali Obligativo & *Mutationibus*
quæ *Permiſſivo Vniverſali* acceſſerint,
inter Gentes diverſas eſt conflatum, id
totum, nec amplius, aut *Imperativi* aut
Intervenientis nomen meretur. Reli-
quum, *juris Gentium univerſalis* ſeu
Primævi nomen retinere palam eſt.
Etiam & *Ius Cæſareum*, quod adeò in
dictis Juris Intervenientis capitibus diſ-
cutiendis locum habere ſolet, quà cum
Gentium

[11] *Deuteron. cap. 20. 10.*

Gentium jure Universali, sive Naturali sive Divino, consonum est, sub eodem etiam nomine est ponendum; quà verò ex aliquot, quibus est in usu, Gentium consensu sic adhibentur ejus capita ac scita nonnulla quæ Juris non sunt Universalis, planissimè *Iuris Gentibus aliquot Intervenientis* vocabulo est rite denotandum. Quà demum singulis aliquot populis domi in foro est receptū, *Gentium plurium Ius Civile* appellandum est, seu *Domesticum*. *Iuris* notionis omnigenæ, quæ in quæstione tractanda adhibenda est, systemate ad hunc modum ob oculos posito; de Dominio restat ut proximè videamus.

CAP. IV.

De Dominio *tum* Communi *omnium*, *tum* Privato. *Hujus Initia, sive per* Distributionem, *sive per* Occupationem.

Dominium, quod est Jus utendi fruendi, alienandi, liberè disponendi, aut omnium hominum, pro indiviso possidentium, *Commune* est, aut aliquorum tantùm *Privatum*; id est, inter Universitates singulares, Principes, Personas qualescunque, privatim tributum, ut libertas utendi fruendi aliis aut intercludatur aut saltem minuatur.

nuatur. Primi generis dominium, seu quod omnium commune est, in rerum, priscis Seculis, communione solet memorari. De ea Virgilius [1]:

[1] Georgic. 1.

Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat; in medium quærebant. —

Et Seneca [2]:

[2] In Octavia act. 2.

—*pervium cunctis iter;*
Communis usus omnium rerum fuit.

Et Tibullus [3] ad Messalam:

[3] Eleg. lib. 1. 3.

Non domus ulla fores habuit; non fixus in agris,
Qui regeret certis finibus arva, lapis.

Ejusmodi sunt plura. Quæ tamen ita intelligi vult Lactantius [4], *non ut existimemus nihil omnino tum fuisse privati; sed more Poëtico figuratum, ut intelligamus tam liberales fuisse homines ut natas sibi fruges non includerent, ne soli absconditis incubarent, sed pauperes ad communionem proprii laboris admitterent.* Certè non obscura rerum planè communionis vestigia occurrunt in donatione illa Numinis, qua Noachus & tres Filii ejus Semus Chamus & Japhetus (qui velut Adæ, in generis humani post diluvium instaurationē, personam jam simul induerant) domini pro indi-

[4] Divin. Institut. lib. 5. seu de Iustitia cap. 5.

viso

viso rerum omnium facti sunt. Formula donationis est [5]; *Crescite & multiplicamini*—& *Replete terram. Pavor vester & Tremor vester erit super omne animal terræ & super cunctum volatile cœli cum universis quæ moventur super terram & cum omnibus piscibus maris. In manum vestram tradita sunt.* Et Justinus historicus [6] appositè, *Erant*, inquit, *Saturni ævo omnia communia & indivisa omnibus, veluti unum cunctis patrimonium esset.* Unde illa in Saturnalibus bonorum communio. Neque aliter Cicero [7]; *Privata nulla Natura; sed aut veteri occupatione, ut qui quondam in vacua venerunt; aut bello etiam & victoria potiti sunt; aut lege, aut pactione, conditione, sorte.* Sed veri non est simile hujusmodi communionem diu obtinuisse. *Privatum* autem *Dominium* seu rerum finiumq; distinctionem, qua cæteris, præter agnitum dominum, libertas utendi fruendi aut negata est aut minuta, secula illa aurea subsecutam fuisse ajunt.

[5] *Genes.* cap. 9. 2.

[6] *Lib.* 43.

[7] *Offic.* lib. 1.

Communemq; prius, ceu lumina Solis
& auræ,
Cautus humum longo signavit limite
mensor;

Ut

[8] *Ovid. Meta. 1.* Ut canit ille [8]. Et ſcimus ex ſacris literis Tellurem à Noachidis, ſeculis aliquot poſt diluvium, eſſe diviſam [9]. A Japeto & filiis ejus *diviſæ ſunt inſulæ Gentium in terris ſuis, unuſquiſq; juxta linguam ſuam & juxta familias ſuas, in nationibus ſuis*; quod ait Moſes. Scilicet à Tanai fluvio uſq; in Mare Atlanticum ſeu per magnam Aſiæ occidentalis, quæ in Septentrionem vergit, partem, præter totam Europam, limitibus juxta familiarum numerum deſignatis, ſedes u domini privati accepere. Quemadmodum Chamus poſterique ejus, non di ſimili modo, quod Auſtro & Africo ex poſitum eſt; & Semus plagas Orientale uſque ad Indiam. Qua de re Ioſephus Euſebius, author Chronici Alexandrin Zonaras, Cedrenus, Euſtathius Antio chenus, Freculphus, alii. Invaluit etia traditio, ipſum Noachum, perinde ſi Totius dominus in ſolidum aut Arb ter per compromiſſum fuiſſet, diſtribu tionis hujus ſeu privati hujuſmodi do minii poſt diluvium inſtaurationis au torem fuiſſe, idque κ̃τ̃ θεῖον χρησμὸν *juxta oraculum divinitùs acceptum* eamque anno ætatis ſuæ DCCCCXX (qui à diluvio erat CCCXXX & an obitu

[9] *Gen. 10. 25. & 32.*

obitum ejus vigesimus) testamento firmâsse, atque moribundum illud in Semi filii primogeniti manus tradidisse, cunctosque simul monuisse, *ne quis eorum fratris fines invaderet, nec injuria alter alterum afficeret; quoniam inde, ut discordiarum atque bellorum intestinorum causa oriretur, foret necessum.* Ita diserte legitur tum apud Eusebium tum apud Cedrenum. Utut autem se res hęc habuerit; certum satis est, instaurata esse post Diluvium privata rerum Dominia, quæ itidem, ab Adæ temporibus, anteà juris fuerant receptissimi. Nam ipse quidem, qualem postea habuisse diximus Noachum cum Filiis, donationem à Numine acceperat [10], dominusq; rerum fiebat universalis, non sine ejusmodi dominio sibi privato, quod sine illius cessione (quantum de rebus illius ævi, ex receptâ apud Posteros ratione, dijudicare possumus) liberos ejus excludebat. Ex donatione autem, assignatione, seu qualicunque cessione (antequam ex successione hęredem habebat mortuus) liberi ejus sua habuere territoria privati jure dominii distincta. Hinc Abeli pecora & compascua sua. Caino agri & sua sata. Dein etiam locus *Nod* seu *Naidæ* dictus,

[10] *Genes.* 1.28.

dictus, ubi, urbe Henochiâ conditâ, sedes fixit. Inde permutationes [11], emptiones, & venditiones, & præter pondera ac Mensuras, fidos conventuum Interpretes, Agris & compascuis Termini seu limites accessere. Et de Caino ajunt, ὅρους γῆς πρῶτος ἔθετο, *Terminos agris primus posuit.* Ita demum introducta sunt dominia privata, quæ ex illorum, quorum (sive ex universali tantùm præeunte Unici dominio, ut in Ada sive ex rerum communione universali, ut in Noacho filiisque ejus) interierat, donatione, assignatione, aliave cessione, sive principibus sive universitatibus unius personam induentibus, sive aliis quibuscunque, ut dominis singularibus, primò evenere. Ut id scilicet fieret neque expressim jubebat nec vetuit Jus sive Naturale sive Divinum quod Universale erat (nisi oraculum illud Noacho datum heic admittere velis) sed permisit Utrumque; tam nempe rerum communionem, quàm privatum dominium.

[11] *Ioseph. Orig. Iudaic. lib. 1. cap. 3. Eustath. Antioch. Hexaem. pag. 46.*

In Territoriis ita distribuendis, consensus veluti humani generis Corporis seu Universitatis (interpositâ fide, quæ etiam posteros obligaret) intervenit, u

à com-

à communione seu pristino jure eorum quæ ita distributim singulis dominis cederent, planè discederetur. Non aliter ac ubi socii seu cohæredes partes aliquas rerum pro indiviso possessarum inter se dividunt. At verò de reliquis, neutiquam distributim possessis nec pro indiviso expressim retentis, id est quæ vacua seu derelicta mansere, quid dicendum? Obtinuit sanè antiquitùs in Gentium illustriorum moribus atque etiamnum obtinet, quæ vacua sunt ea fieri Occupantis; scilicet, ut dici solet, nullius in Bonis. Obvium id habetur in jure Cæsareo, atque nullibi gentium, quantum scimus, non receptum est; extra quàm ubi ex jure Gentium aliquot Civili, res hujusmodi aliquæ ad Principes, non ad subditos occupantes attinent. Nam ibi etiam Occupationis titulo à ceteris satis est renunciatum. Et temperamenti hujus hac in re est semper habenda ratio. Sed nobilissima est, de ejusmodi Bonorum occupatione, decisio vetus in causa Andriorum & Chalcidensium. Utrisque in Thraciam profectis [12] novarum sedium quærendarum causâ, renunciatum est Barbaros Acanthum reliquisse. Speculatores

[12] *Plutarch. in Quæst. Græcis.*

bini, quorum Andrius alter, alter Chalcidenſis, electi, fugâ & ſolitudine ſatis animadversâ, cæpere curſu contendere, uter urbem pro derelicto habitam prior occupando acquireret. Chalcidenſis cùm vinceret pernicitate, Andrius haſtam ejaculatus portis infixit. Hic jaculo, Ille corpore prævenisſe exclamat. Diſſenſione hinc ortâ, arbitri adſciſcuntur Erythræi, Samii, ac Parii. Vicere Andrii numero ſententiarum. Nam pro iis cenſuerunt Samii & Erythræi. Pro Chalcidenſibus autem Parii. Rationes utrinque optimè exhibet Petrus Ærodius [15]. Illis hîc non eſt locus. Sed interea manifeſtum eſt, univerſos, tam litigantes quàm Gentes quorum in arbitrium res eſt permiſſa, occupantium fieri derelicta cenſuiſſe. Neque aliâ ſane ratione nititur jus, quo feræ, piſces, volucres, id genus alia ſive nondum occupata ſive derelicta capientium fiunt. Quod itidem tam in Ebræorum [14] ac Mahumedanorum [15] jure, quàm in Chriſtianorum moribus locum habet. Iam verò ſi communiter & pro indiviſo fuere univerſi domini, ante partium aliquot diſtributionem; earum quæ in diſtributionem non venerant, ut

[13] *Rerũ Indicatarum lib. 5. tit. 21.*

[14] *Miſna & Gemara utraq; tit. Baba Metzia cap. 1. & Maimonides tit. Zachia Wemithna c. 1.*

[15] *Alcoran. Azoar. 12. de Venatu; & Azoar. 34. de ædibus*

غير مسكونة

id eſt, derelictis. *In Arabico, Azoaræ ſunt 5. & 24.*

ut manerent pariter universi, quemadmodum ante, pro indiviso domini, necessum est ut existimemus; nisi Pactum aliquod intervenerit, quo pristino omnimodo communionis titulo juriq; ita renunciatum fuerit, ut deinceps eorum, quæ vacua manerent seu in distributionem non venirent, domini fierent singulares quicunque primò animo possidendi, insistendi, utendi fruendi, corporaliter occuparent. Neque aliter in causâ sociorum aut cohæredum (quales in rerum communione homines fuisse videntur universi) fingi potest, quomodo ea quæ in distributionem non veniant, non (ut antea) maneant communia. Itaque Pactum ejusmodi primariis Dominii privati initiis intercessisse, ejusque vim à primis, quorum post diluvium intererat res distributim possidere, ad posteros transmissam esse (puto) est statuendum. Adeò ut non minùs de Distributione per assignationem, quàm de Occupatione rerum derelictarum ad libitum, pactum universale, sive verbis disertis sive tacitè ex morum usu, initum esse decernamus. Quod ipsum sanè amplecti videtur V. C. Hugo Grotius. *Res*,

inquit [16], *in proprietatem* (de cujus exordio loquitur) *ibant, non animi actu ſolo (neque enim ſcire alii poterant, quid alii ſuum eſſe velint, ut eo abſtinerent; & idem velle plures poterant) ſed pacto quodam aut expreſſo, ut per Diviſionem; aut tacito, ut per Occupationem. Simulatque enim Communio diſplicuit, nec inſtituta eſt diviſio, cenſeri debet inter omnes conveniſſe, ut quod quiſque occupaſſet id proprium haberet.* Parilis ſanè ratio etiam ejus quod quiſquam poſtea, ex eo quod derelictum erat, occuparet.

[16] *De Iure Belli ac Pacis, lib. 2. cap. 2. §. 2.*

CAP. V.

Dominii Effectus privati. *Et qualiſnam*, in vetuſtioribus rerum diſtributionibus, Maris *habita fuerit* ratio.

EX Dominio, ad modum jam dictum, privato introducto evenit, ut Territorii ſeu Agri, cujus uſus anteà univerſis pariter erat in arando, ædificando, depaſcendo, arbores cædendo, fructus percipiendo, tranſeundo libere, Proprietas ita poſſidenti, ſive per Diſtributionem ſive per Occupationem, privatim acquireretur, ut is liberum ejuſmodi uſum jure poſſet impedire, nec

nec ejus injuſſu alius licitè uti poſſet. Atque ab hâc origine manavit omnis rerum Proprietas ſeu Dominium quod ſive alienatione, ſeu quacunq; aliâ ceſſione, in alios transfertur ſive poſſeſſione continuâ retinetur. Habitâ ſemper ratione ſpecialium modorum ac temperamentorum quæ, ſive ex Legibus moribuſque ſive ex pacto, dominio ſolent, pro variis populorum inſtitutis, accedere. Nam hiſce reſtringitur & minuitur libera, in re, domini poteſtas. Quæ ubi prorſus deſinit, ita ſuum eſt quod privatim poſſidet dominus, ut alîus eſſe, ejus injuſſu, omnino jure eſſe nequeat. Atque hæc omnia ex Mutatione *Iuris Gentium Vniverſalis* ſeu *Naturalis* quod *Permiſſivum* eſt, orta ſunt. Inde enim introductum Dominium privatum; ex *jure* nempe *Poſitivo*. Sed interea ſtabilitum eſt ex *Iure Vniverſali Obligativo*, quo Pactis ſtandum eſt & ſervanda fides.

His ita poſitis, videndum erit qualiſnam in rerum ſive primaria ſive vetuſtiori aliqua diſtributione, Maris habita ſit ratio. Nam ſi cum Agris, etiam Mare fuerit aſſignatum, certè fatendum eadem ex origine natum eſſe Ma-

ris, quâ Telluris dominium privatum; adeoque illud esse ejusdem æquè cum hac capax. Certè in distributione Telluris post diluvium instaurata (quantum scire possumus ex Veteribus qui eam tradidere) Maris alicujus nomen, ut pars assignata, non disertè occurrit. Sed verò interdum ut limes parti assignatæ adjicitur Oceanus. Quemadmodum ubi pars Chamidis primò assignata extenditur à Rhinocoruris Ægypti per Africam usque ad Herculis columnas

[1] *Africanus apud Euseb. in Chronic. pag. 10. Cedrenus, pag. 10.*

[1] ἤτοι ἕως τῆ δυϊκῆ καὶ Λιβυκῆ Ὠκεανῆ, *seu usque Occiduum & Africanum Oceanum.* Et Cananæorum pars (quæ in Chamidarum territorio) in Pentateucho Samaritano bis ita describitur, ut expressim protendatur à fluvio Ægypti seu Nilo ad fluvium magnum, id est, Euphraten

[2] *Pentateuch. Samaritan. Ms. Genes. 10. 19. & Deuteronom. 34. 3.*

[2] ועד הים האחרון *Et usque ad mare novissimum*, seu *Postremum* quod est Occidentale seu Magnum. Quæ postrema vocabula habentur etiam in partis illius designatione quam exhibet codex Judæorum in Deuteronomio. Interdum verò in parte assignata includi videri possunt Maria aliquot, adeo ut non minùs quàm Tellus, assignari videantur. Nam

Jape-

Japetidis assignantur [3] τὰ ἀπὸ Μηδίας πρὸς Ἀρκτον καὶ δυσμὰς ἕως Γαδείρων καὶ Βρεττανικῶν νήσων, *Ea quæ à Media in Septentrionem & Occasum vergunt usque ad Gades atque insulas Britannicas*. Maria videmus in assignationis aream contineri, Ægæum, Mediterraneum, Adriaticum, Britannicum. An donata, nescimus. Quin in vetusta Terræ sanctæ designatione (cujus autor ipsum Numen) limes potiùs quàm pars territorii assignati haberi videtur Mare. De plaga Meridiana, verba sunt; *Habebit* [4] *terminos contra Orientem, Mare salsissimum*. Et paulo post, *ibitque per Gyrum terminus ab Asemona usque ad Torrentem Ægypti, & magni Maris littore finietur*. De Occidentali item plaga; *Plaga autem Occidentalis à Mari Magno incipiet & ipso fine claudetur*. Ita scilicet ibi vulgatus interpres. Et ad eum sensum ferè, recentiores. Sed de eo loco atque aliis heic allatis, plura capite proximo. Sequitur dein, juxta Ebraicam Veritatem; *hic erit terminus vester septentrionalis. A mari magno describetis vobis Montem Hor*. Et paulò infra; *& descendat terminus ille* (de Orientali verba jam fiunt) *&*

[3] *Euseb. & Cedrenus, locis citatis.*

[4] *Numer. 34. 6, 7, & 12.*

pertingat uſque ad littus Maris Cenereth, ad orientem; & rurſus deſcendat terminus ad Iordanem, & deſinent exitus termini in Mari ſalſo. Atque hæc erit Terra veſtra cum terminis ſuis per circuitum. Quæ fermè iterantur in diſtributione à Joſua inſtituta [5]. Atque *à Mari uſque ad Mare* [6] alibi terminatur dominium in Sacris literis. Et, ſi detur tandem Maria in vetuſtiores illas Territoriorum diſtributiones non veniſſe, reſtat diſpiciendum utrum titulo Occupationis, ut res vacuæ ac derelictæ, potuerint jure poſtmodùm adquiri; id eſt, ſive *Iure Naturali* ſive *Divino Vniverſali* quod *Permiſſivum* eſt, ſive *Iure Gentium plurium* ſeu *Communi* ſeu *Ciuili*, quod, in rebus hujuſmodi expendendis, *Naturalis Iuris*, quod eſt *Permiſſivum*, interpretis vicem obtinet præſtantiſſimi. Nam ſi ex *Permiſſivo* quod *Vniverſale* eſt, nihil heic adverſetur, aut (quod idem ferme eſt) ſi *ex Iure Poſitivo Gentium*, Marinum dominium, quale quærimus, fuerit ſeculorum populorumque illuſtriorum ſuffragiis introductum ac admiſſum; dubitandum (puto) non erit, quin Jure quidem omnimodo dominii privati

[5] *Ioſua cap. 15. & ſeqq.*
[6] *Pſal. 72. 8. Syracid. cap. 44.*

vati Maria sint, ut Tellus, undiquaque capacia.

CAP. VI.

Ius Divinum, *seu* Divina *in sacris Literis* effata, *dominio Maris privato favere. Etiam & diffusissimum Mare, Occidentalem Terræ Sanctæ plagam alluens, seu insignem saltem ejus partem,* ex assignatione Divinâ, *juxta Iurisconsultos Ebræorum, Territorio Israëlitico cessisse.*

QVod ad Jus heic attinet Divinum; in eo planissimè reperiuntur quæ dominio Marino haud parùm favent. In donatione illa rerum, post diluvium, primaria, quâ Noachum atque posteros ejus ditavit Numen, Telluris universæ (cujus Orbis pars sunt ipsa Maria) Aërisque contermini non aliter concedi videtur dominium ac quâ Animalium, Terræ, Volucrumque cœli mentio adjicitur. Scilicet expressa ususfructûs donatione, ipsa res concessa est. Atqui nec aliter conceditur ibi Maris dominium. *Pavor vester* [1] *& tremor vester* (quæ vocabula sunt dominium indicantia) *etiam in omnes pisces Maris.* Paulò aliter primis parentibus dictum est; *Implete* [2] *terram & subjicite eam & רדו* id est, *dominamini in Piscem*

[1] Gen. 9. 2.

[2] Gen. 1. 26.

Maris, & in Volucrem Cœli & in omne animans quod reptat ſuper terram. Sed res heic etiam ipſa ſuo uſufructu indicatur. Fatemur de Privato dominio, ſeu quod omnium hominum commune non erat, heic verba non fieri. At verò in humani generis dominium commune ita primò nec diſpari formulâ tranſiit cum Tellure ſimul Mare, ut ex ea Numinis donatione, parilem utriuſque, ut unius globi, pro hominum arbitrio, fuiſſe in futurâ rerum diſtributione ſeu dominio privato introducendo conditionem, fas ſit dijudicare. Neutrius jubetur proprietas, Neutrius communio. Sed utraque ex ipsâ donationis formulâ æquè permitti videtur. Et frivolum nimis eſt quod opponunt nonnulli, *Terram filiis* [3] *hominum datam, Mare autem ipſius* [4] *Numinis eſſe*; ac ſi dominium, ne quidem commune, ſed uſus tantùm Maris communis permitteretur ex ſacris verbis. Quaſi verò nõ itidem dicatur, *Domini eſt Terra* [5] *& plenitudo ejus, & cacumina montium ejus ſunt.* Quis neſcit hujuſmodi effata humanum dominium neutiquam omnino minuere? Quicquid enim acquirunt homines, reſtat ſemper Deo

3 *Pſal.* 115. 16.
4 *Pſal.* 95. 5.
5 *Pſal.* 24, 1. 50, 12. 89, 11. 95. 4.

Deo O.M. ut Naturæ universalis parenti, dominium illud supremum tam hominum quàm rerum prorsus omnium: quod nemo sanus negaverit. Sed de dominio humano controversia est; eo scilicet quod usumfructum & proprietatem qualemcunque, integro semper Numinis, quod nequit minui, dominio, complectitur. Et in Scholis ea de re distinctio est obvia. Et primo dominii genere nihil omnino, nedum Mare, esse in hominum bonis: secundo omnia quidem esse aut esse posse, quæ prehendi, occupari, possideri queunt. Accedat, in veteri Fœdere expressim non semel haberi occupationis, possessionis, dominii, quale tractamus, privati Maris mentionem. Idque ut rei legitimè introductæ. Phœnicii Maris Principes ac domini ibi sunt Tyrii; Ægyptiaci autem Alexandrini. De Phœnicio, propheta ad Tyrum; *Descendent* [6] *de soliis suis cuncti* נשיאי הים ἄρχοντες τῆς θαλάσσης, id est, *Domini seu Principes Maris &c. levabunt proinde super Te lamentum, & dicent tibi, Quomodo periisti, quæ habitas in Mari? Vrbs inclyta, quæ fuisti fortis in Mari.* Tyriorum heic Dominium marinum planè

[6] Ezechiel. cap. 26. 16.

nè indicatur. Et in Capite [7] proximo בלב ימים גבוליך *In medio seu Corde Maris sunt termini tui*; ut habent codices Ebræi, uti & Arabs MS. [8] qui reddit وتكويناتك في قلب البحر, quod idem ipsum sonat. Nam tam Græca quam Vulgata versio ab origine ibi discedit. Et sequitur; *Omnes Naves Maris cum Gubernatoribus earum fuerunt tua ad negotiandam negotiationem tuam.* Pro quibus vocabulis postremis substituitur in Codicibus Græcis ἐπὶ δυσμὰς δυσμῶν, *usque ad Occidens occidentis*, sive in magnam partem Maris Magni seu Occidui; id est Phœnicii seu Syriaci. Rursus; *Eo quòd exaltatum est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum; in cathedra Dei sedi in corde Maris.* Nec verò Tyrio minatur, quòd maris alluentis dominium sibi asciverat, sed quòd superbia elatus Dei nomen sibi usurpârat. Etiam & ipsum *Mare* & *Fortitudo Maris* nuncupatur alibi [9] in Sacris literis Tyrius. De Mari autem Ægyptiaco, alter [10] ad Niniven locutus; *Num melior es Alexandria populorum* (in origine *No* vocatur; urbs quæ pro Alexandria heic sumitur) *quæ habi-*

7 *Cap.* 27.3.

8 *Bibliotheca Arundelliana.*

9 *Isaias cap.* 23. 4.

10 *Nahum. cap.* 3.9.

habitat in fluminibus & ſunt aquæ in circuitu ejus אשר חיל ים *Cujus divitiæ, robur*, ſeu (ut Græci habent) δύναμις, id eſt *imperium* ſeu *dominium, eſt Mare.* Quin Reges tam Maris quàm Inſularum in eo memorari videntur; *Reges* [11] *Tharſis & Inſulæ dona afferent.* Etenim Tharſis Ebræis Mare denotat [12], quod ab interpretibus tum Græcis tum Chaldæis aliquoties agnoſcitur. Et temerè ad locum citatum Munſterus, vir alioquin doctiſſimus, Tharſis ibi Mare non vult ſignificare, quia *non ſunt* (ſic ille) *Reges Maris; ſed in terris tantum regnant.* Oblitus nimirum Principes maris diſertè apud Ezechielem (quod diximus) memorari. Ad illud item [13], *Et ponam manum ejus in Mari & dexteram ejus in fluminibus*, adnotat Aben-Ezra Deum O.M. dominium aſſignâſſe ibi Marinum Davidi Regi להתגבר בהולכים על הספינות בים והנהרות *Vt dominaretur in eos qui ſive Mare ſive Flumina navigarent.* Et in Apocryphis [14]; *O viri, num præcellunt homines qui Terram & Mare obtinent, & omnia quæ in eis ſunt? Rex autem ſuper omnia præcellit & dominatur eorum.* Atque alibi ad Eſdram Ange-

[11] *Pſal.* 72, 10.

[12] *Hieronym. ad Iſaiæ cap.* 2.

[13] *Pſal.* 89. 25.

[14] *Eſdræ lib.* 3. *cap.* 4.

Angelus, [15] *Mare positum est in spatioso loco, ut esset altum & immensum. Erit autem ei introitus in angusto loco positus, ut esset similis fluminibus. Quis volens voluerit ingredi in mari & videre eum, vel dominari ejus, si non transierit angustum.* Parile utroque in loco admittitur Telluris Marisque dominium.

[15] *Idem lib. 4. cap. 7.*

De *Assuero* etiam Rege memoratur [16], eum non solùm *Terram*, sed, *& cunctas Insulas Maris fecisse Tributarias*, ubi expressa sanè Marini dominii vestigia. Ita nempe habet editio vulgata ex origine Ebraicâ, quæ intercidit, deprompta. Sed Græci ibi codices expressiùs; Ἔγραψε δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐπὶ τὴν Βασιλείαν τε τε Γῆς καὶ τῆς Θαλάσσης, *Scripsit autem Rex ad Regnum Terræ & Maris.*

[16] *Esther cap. 10. 1.*

Nec prætereundum est illud ex benedictionibus Mosis; *Et Nephthalî* [17] *dixit; Nephthali abundantia perfruetur, & plenus erit benedictionibus Domini,* ים ודרום ירשה *Mare & Meridiem possidebit* seu *hæreditabit*; quemadmodum locum illum vertunt Vulgatus & Græci. Sed verò aliis plerisque Mare pro Occidentali plaga, ut non rarò in sacris literis, ibi sumitur. At sanè de Mari Galilæo seu Tiberiadis lacu, non de Mari Magno

[17] *Deuteron. 33. 23.*

Magno seu Phœnicio, quod in Occidente alluit, verba illa fieri, manifestum est ex eo quod ad lacum illum, Mare etiam dici solitum, Nephthali sedes fuere. Uti etiam liquet ex paraphrasi Onkeli, ubi expressa fit mentio Maris Genesar, quod ipsum est Tiberiadis lacus seu Mare Cenereth item dictum, atque eo nomine in Orientalis Terræ sanctæ plagæ descriptione sacra [18] cum Mari salis, seu Asphaltitide lacu, memoratum. In loco autem Deuteronomii indicato hallucinatus legebat Rupertus Abbas Tuitiensis [19] *Mane & Meridiem possidebit*, pro *Mare & Meridiem*. Utcunque autem, ex allatis manifestum (puto) fit, divinis in eloquiis ejusmodi de Maris dominio testimonia haberi, ut non minùs ac Telluris, ex Jure Universali Permissivo, id posse quem adipisci, interim admittatur. Certè & quæ superiore capite de Meridionali, Occidentali, seu Maritimo atq; Aquilonari Terræ Sanctæ Termino inde adducta sunt, ea ita Ebræorum & Jurisconsultis & Theologis intelliguntur, ut aut ipsum Mare Magnum sive Phœnicium, aut saltem partem ejus conterminam aliquam à

[18] *Numer.* 34. 11. & 3.

[19] *Ad Deuteron. lib.* 2. *cap.* 18.

Numi-

Numine Iſraëlitis, ceu dominis futuris, ſimul aſſignatam velint; qua de re fuſius paulò diſſerendum. Pro eo quod ex Vulgata ibi, de termino Meridionali, legitur, *uſque ad Torrentem Ægypti; & magni maris littore finietur*; Ebræa ſunt נחלה מצרים והיו תוצאותיו הימה *ad Torrentem Ægypti* (ſeu Nili oſtium ſeptentrionale quod Terram Iſraëliticam ab Ægypto, ad Mare, diſterminabat) *& erunt exitus ejus in Mare.* Adeo ut de termino illo litore finiendo (quod habet Vulgata) nihil ibi in origine reperiatur aliter expreſſum. Proximè dein ſubjungitur, de Termino occidentali ſeu qui ad Mare Magnum;

[20] וגבול ים יהיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים

20 *Num.* 34. 6.

Quæ rectè verbo tenus ſonare poſſunt, *Quoad terminum maritimum; ſit vobis Mare magnum, Et terminus hic ſit vobis, ſeu veſter ſit, Terminus ſcilicet Maritimus*; ſeu *terminus Maris.* Atque ibi Græci, τὰ ὅρια τῆς Θαλάσσης ὑμῖν ἔσαι· ὁριεῖ ἡ Θάλασσα ἡ Μεγάλη. *Fines Maris vobis erunt*, ſeu *veſtri erunt. Mare magnum terminabit.* Ubi Samaritani Codicis lectionem planè (ut ſæpiùs) ſequuntur. Nam in eo legitur וגבול

וגבול ומה יהיה לכם הגדול יגבל : זה
יהיה לכם גבול ימה *Et terminus maritimus sit vobis. Terminabit mare magnum. Hic sit vobis terminus maritimus* seu *Occidentalis.* Atque ex usu vocabuli Maris tam pro plaga Occidentali quàm pro ipso Mari, ita plerunque vertitur ille locus ut in eâdem tam brevi periocha Mare pro utroque sumatur. *Terminus verò Occidentalis, sit vobis Mare magnum. Et terminus hic sit vobis terminus Occidentalis.* Quemadmodum expressim etiam Judæi Hispanienses; *y termino de Poniente; y sera à vos el Mar el grande: y Termino este sera à vos termino de Ponente.* Atque ita sanè Onkelus & Arabs Erpenianus; nisi quod Onkelus habeat, *Terminus vero Occidentalis sit vobis mare magnum & terminus ejus; idem erit vobis terminus Occidentalis.* Tralatio autem Arabica MS. quam Bibliothecæ Arundellianæ debemus, post verba illa *ad Torrentem Ægypti*, habet

ويكون مخرجه الى ناحية
البحر ويكون حد البحر
حدكم

حدكم والبحر الاعظم بحدوده
هذا حدكم من ناحية البحر

Et erit exitus ejus ad regiones ſeu *partes Maris: Et erit terminus Maris terminus veſter. Et Mare Magnum in terminis ſuis. Hic ſit terminus veſter ex parte maritima.* Plaga autem Septentrionalis monte Hor, ut in allatis, capite in ſuperiore, deſignatur. Adeo ut ex hiſce fiat manifeſtum, ſeptentrionalius Nili oſtium, id eſt Peluſiacum (ut videtur; nam de ipſiſſimo loco non ſatis convenit) plagæ terræ Iſraëliticæ Auſtrali, quę maritima erat, uti & Montis Hor ſive promontorium ſive radices ei quæ Boream ad mare occupabat, terminorum vices præſtitiſſe. Mons autem ille idem eſt qui in vulgata dicitur *Mons altiſſimus*. In commentariis Ebræorum nuncupatur etiam אמנה *Amana* & אמנון *Amanon*, & אמנוס *Amanus* & à nonnullis pro monte in Cantico Salomonis [1] Amana item dicto, ſumitur. Atque in Targum Hieroſolymitano [2] מנוס *Manus* pro Hor monte ſubſtituitur. Pro Libano ſumitur iis qui ſeptentrionalem Terræ ſanctæ terminum Libanũ montem in deſcriptionibus ſuis [3] facere ſolent.

[1] *In gloſſa Iarchii, ad cap. 4. Cantici Canticor.*
[2] *In Num. 34. & vide gloſſ. Talmud. ad tit. Gittin. c. 1 fol. 8.*
[3] *Lyran. ad Num.*

lent. De hoc autem monte Hor seu Amano (monti qui in Isſicum sinũ procurrit, cognomine; etiam & à nonnullis pro eodē[+] seu potius Tauro monte sumpto) ad hunc modũ Salomon Jarchius; היא במקצוע צפונית מערבית וראשו משפיע ונכנס לתוך הים ויש מרוחב הים לפנים הימינו והוצה הימינו *Situs est in angulo qui sub Cauro ponitur. Caput ejus declive in ipsum Mare protenditur. Atque hinc inde æquor habet diffusum.* Inter terminos hosce, scilicet, Australem seu Nili ostium Pelusiacum & Borealem seu montis jam dicti promontorium, Mare Magnum, qui terminus fit Occidentalis, litus sinuosis recessibus variatum alluens, ita per milliaria amplius ducenta porrigitur, ut si à termino Boreali ad Australem linea ducatur recta, plurimum Maris intra eam per tot milliaria porrectum intercipiatur. Quod etiam sine tabula chorographica ob oculos posita satis intelligere est facilimum. His ita ad plagam Terræ sanctæ seu Israëliticæ Occidentalem, quæ tota maritima est, idque ex veterum Ebræorum scitis, non ex recentiorum descriptionibus, breviter, sed quantum res quæ præ manibus est, postulat,

34. *Andr. Masius ad Iosuã, Adricomius, Iacob Bar Abraham in Tab. Chorographicã Terræ sanctæ, &c. Et vide Abulens. ad Numer. 34. q. 2.*

[+] *Gloss. ordinar. ad Numer. 34.*

postulat, indicandam præparatis; advertendum est, Theologos & Jurisconsultos Ebræorum, de מצות התלויות בארץ ישראל *Præceptis ex Terra Israëlitica pendentibus*, id est, eis quibus extra Terram Israëliticam ex ipsa lege sacra obligari se nolunt, disputantes, accuratiùs de Territorii sui, quà Sacro Numinis effato designatum est, limitibus, etiam ad extimas lineas agere. Scilicet de finibus Territorii sui quà nomen Territorii universitatem denotat, non solum agrorum sed fluminũ etiam & aquarum qualiumcunque intra fines cujusq; Civitatis, quemadmodum apud Jurisconsultos Cæsareos [5] item rectè sumitur. Præcepta quæ diximus, Ebræis sunt ea quæ de Anni Sabbatici observatione, Oblationibus frugum, Levitico decimandi modo, id genus aliis habentur. Nam ex lege sacra nolunt hæc extra territorium Israëliticum observari [6], tametsi, ex superinductis Majorum institutis, in Ægypto, Idumæa, Terra Moab, & Senaar, tum ob frequentiam in eis Israëlitarum tum ob viciniam observari solerent. Jam verò quod ad Territorii Israëlitici, quà primum à Numine assignatum est, limites occidentales

[5] *Capola de Servitutibus Rustic. prad. cap. 26. §. 26. Hieron. de Monte, lib. de Finibus regundis c. 6. §. 8. Alberic. Gẽtil. de Iure Belli lib. 3 c. 17. Dd. in l. 9. ff. de Iudiciis.*

[6] *Moses Maimonides halach. Therumoth c. 1. & Mikotzt, Præcep. Affirm. 133.*

seu

ſeu maritimos in Præceptis hujuſmodi ex lege ſacra obſervandis, attinet; Binæ in eorum commentariis occurrunt Sententiæ, quarum quidem utrâque Mare, æque ac Tellurem, Iſraëlitis, ut dominis, idque à Numine, aſſignatum eſſe videbimus, licet alterâ, ampliora ejuſdem ſpatia, alterâ multò anguſtiora aſſignentur. Adeo ut de re conſentiant omnes; de areæ amplitudine tantùm diſcrepantes. Prior Sententia eſt eorum qui ipſum totum Mare Occidentale (quantum Terræ Iſraëliticæ Plagæ Occidentali prætenditur ſeu lineis rectis, à Boreali & Auſtrali quem diximus termino, in Occidentem per Oceanum illum ductis utrinque introrſus finitur) ſimul cum continente à Numine fuiſſe eis tributum volunt; ideoque præcepta illa, in peramplo illo æquore, velut in Territorio Iſraëlitico, obſervanda. Hujus ſententiæ autor fuit primarius, Jurisconſultus priſcus & celeberrimus, Rabbi Jehuda, qui & ex diſertis ſacræ Legis verbis ſuperiùs allatis, ipſum Mare Occidentale, ita utrinque terminatum, ait aſſignari. Scilicet ad hunc modum docuit ille, ut habetur in veteſtiſſimis Ebræorum Juris Pandectis;

כל

[7] כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנ' וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסים שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהן מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים ארץ ישראל ומהחוט ולחוץ חוצה לארץ:

Quicquid ex adverso obtenditur Terræ Israëliticæ, id ipsum est ejusdem cum terra Israëlitica rationis; Iuxta id quod scriptum est[8]; *Quantum ad terminum Occidentalem, vester sit,* seu, *vobis sit Mare Magnum. Et terminus hic sit vobis,* seu, *vester sit. Terminus scilicet Maris,* seu, *Occidentis. Etiam & Insulæ collaterales utrinque in eodem rigore positæ, ejusdem sunt cum lateribus rationis. Vnde si funiculus per Insulam ducatur à Cephaloria in Oceanum, & à Torrente Ægypti in Oceanum, à funiculo introrsus quod habetur, pro Territorio Israëlitico; quod extorsus, pro eo quod est extra Territorium illud, sumendum est.* Funiculus à Cephaloria ductus per Montis Hor seu Amani promontorium, quod suprà memoratum est, ducebatur. Nam in vertice montis illius, qui terminus heic Borealis, sedes habuit

[7] *Gemara Babylonia, ad tit.* Gittin *seu* de libellis Divortii & Manumissionis. *cap.* 1 *fol.* 8. a. Idem, sed depravatè, legitur in Gemara *Hierosolymitana, ad tit.* Shebiith, *seu* de Anno Sabbatico, *cap.* 6. *fol.* 36. *col.* 4.

[8] *Numer.* 34. 6.

habuit urbs illa; uti in gloſſa ad locum citatum, alibiq; adnotatur. In ea etiam ad hunc modũ explicatur hęc ſententia; רבי יהודה אומר כל היל שכנגד אויר של ארץ ישראל ואפילו עד אוקיינוס למערב שהוא בסוף העולם הרי הוא כאי שנ' ים הגדול וגבול האי וגבול קרא יתירה הוא למימר דאף רוחב הים בכלל התחום: *Ex ſententia hac Rabbi Iehudæ, totum ipſum Mare quod obtenditur longitudini Terræ Iſraëliticæ, etiam in Oceanum uſque ad Occidentem quo orbi terrarum limes poſitus eſt, in territorio Iſraëlitico eſt cenſendum; ſecundum illud quod ſcriptum eſt, Mare Magnum, & Terminus* (locus integer ex Numeris paulò ante heic exhibetur) *ubi ſignantiùs* [*& Terminus*] *adjicitur, ut ſcilicet innuatur ipſam Maris amplitudinem intra limitem etiam contineri.* Et poſteà ibi; בין שני החוטין היו הנסין ארץ ישראל והוא הדין למים ונסין וגו: *Inter funiculos illos* ſeu *lineas* (in Oceanum, ut dictum eſt, utrinque ductas) *Inſulæ ſunt ex Territorio Iſraëlitico; & idem jus eſt Inſularũ & aquarum, &c.* Hinc etiam gloſſa Ebræorum ordinaria ad verba illa in Numeris; *Et ſit*

vobis

vobis Mare magnum, הנסין שבתוך
היום אף הם מן הגבול *Insulæ*, inquit, *quæ in medio Maris, etiam & ipsæ sunt pars termini* seu *limitis*. Quin paraphrasis ibi Hierosolymitana expressiùs;
ותחום ימא רבא הוא אוקיינוס נסוי ומחדוי
וספינתא עם מא קדמיא דאית בגויה
Et terminus sit Mare magnum, id est Oceanus & Insulæ ejus & Vrbes & Naves cum Aquis primariis, quæ in eo. Neque aliunde factum est, quod Rabbi Aben-Ezra [9], Rabbi Bechai [10] aliique, Maris tantam partem assignatione illâ Israëlitis cessisse putârint, ut etiam per Mare הספרדי id est *Hispanicum*, toto parasangis in Occidentem à Continente Israëlitarum dissitum, Mare magnum interpretentur. Utriusque jam memoratis verba sunt, הים הגדול
הספרדי וגבול כלומר מערב נחלתכם
היה הים הגדול והוא הגבול בעצמו
Mare Magnum; *scilicet Hispanicum. Et Terminus. ac si dictum fuisset, possessio vestra sit Mare Magnum, quod ipsum per se etiam Terminus est.* Sed est interea animadvertendum Mare illud Occiduum totum usque in fretum Gaditanum, Arabibus adeoque Ebræis recentioribus, qui ex Arabum Scholi

pro-

[9] *Ad Numer. 34.*

[10] *Ad Numer. pag. 199. colum. 3.*

prodiere, indiscriminatim nuncupari *Mare Romanum*, Mare الشام *Al-shem* seu *Damascenum* (id est Syriacum) Mare الاندلوس *Al-Andalús* (seu Hispanicum) & demùm Mediterraneum. Ab oris aliquot singulis toto denominato. Id quod disertè liquet tum ex Geographiâ Nubiensi, tum ex compendio Geographico Abu Elchasen Hali Arabis [11]. Id verò certissimum est, neutiquam è promiscua ejusmodi Maris denominatione, sed ex assignationis primariæ Territorii Israëlitici interpretatione, qualem memoravimus, Maris Hispanici nomen apud Rabbinos locum heic obtinuisse. Ita Sententia hæc prior totum Mare Occiduum usq; ad fauces Gaditanas, quas orbis terrarum limitem statuêre veteres, Territorii Israëlitici partem intra lineas à promontorio Montis Hor seu Amani & ostio Pelusiaco in Occidentem ductas inclusam, censeri volebat. Sententiâ autem alterâ, quæ rationi multò proximior videtur, angustiora quidem Maris hujus spatia, sed tamen Maris spatia satis diffusa, assignationem Territorii Israëlitici divinam complecti decernitur.

[11] *MS. in Bibliotheca Oxonienfi.*

tur. Scilicet hâc, limites Borealis & Auſtralis ſub ipſum litus, ſeu in extremitate promontorii, quod diximus, ad Boream, atq; in oſtio Peluſiaco ad Auſtrum, finiuntur; in Occidentem, non ultrà porrecti. At verò hujus autores lineam duci volebant rectam à promontorio illo ad oſtium Peluſiacum, à Borea nempè in Auſtrum, eaque claudi & terminari plagam Territorii Iſraelitici Occidentalem; ita ut quicquid ſive Maris ſive Inſularum intra hujuſmodi lineam contineretur, ſeu eam ab Oriente reſpiceret, id totum non minus Territorii Iſraëlitici pars eſſet quam regio qualiſcunque continentis. Atque ad hunc modum, arcuato atque ſinuoſo Territorii illius litori (à tribubus Aſer, Ephraim, Dan, Zabulon, Simeon occupato) perampla Æquoris ſpatia linea quã diximus incluſa, atq; ejuſdem cum litore ipſo juris habita, per ducenta amplius milliaria præjacebãt. In Pandectis Juris Ebræorũ [12] ita explicatur hęc ſententia;

[12] *Gemara Babylonia, ad tit.* Gittin *ſeu* de libellis Divortii & Manumiſſionis. *cap.* 1 *fol.* 8. a. Idem, ſed depravatè, legitur in Gemara *Hieroſolymitana, ad tit.* Shebiith, *ſeu* de Anno Sabbatico, *cap.* 6. *fol.* 36. *col.* 4.

איזהו ארץ ואיזהו חוצה לארץ כל ששפע ויורד מטורי אמנון ולפנים ארץ ישראל מטורי אמנון ולהוץ חוצה לארץ הנסין שבים רואין אותן כאילו

חוט

חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד
נחל מצרים מן החוט ולפנים ארץ
ישראל מן החוט ולחוץ חוצה לארץ:
ut dignoſcatur quid nomine Territorii Iſraëlitici veniat, & quid extra territorium illud eſſe fuerit cenſendũ (quantum ad Borealem & Occiduam plagam.) *Quicquid citra atq; intra Montem Amanum exporrigitur, Territorium eſt Iſraëliticum. Quod ultra montem illum habetur, eſt extra hoc Territorium. Etiam & de Inſulis Maris quæ monti prætenduntur, eâdem ratione dijudicandum eſt. Funiculus ſeu linea tranſeat ſuper eas à Monte Amano uſq; ad torrentem Ægypti. Quod intra lineam continetur, Territorium eſt Iſraëliticum. Quod extra lineam, Territorium Iſraëliticum non eſt.* Huc ſpectat illud Ezekielis [13] de plaga Terræ ſanctę maritimâ poſtquam Auſtralem quæ ad Mare eſt deſignaverat, ופאת־ים הים
הגדול מגבול עד נכח לבוא חמת זאת
פאת־ים *Et pars Occidentalis Mare magnum; à termino uſque ad id quod adverſum eſt introitui quo ducitur ad Hamath. Hæc pars* (ſeu plaga) *occidentalis, ſeu maritima.* Vulgata ibi, *Et plaga Maris Mare magnum, à confinio per*

[13] *cap.* 47 21.

directum donec venias Emath. Hæc eſt plaga Maris. Helleniſtæ autem; τῦτο τὸ μέρος νότος καὶ λίψ, *hæc pars Auſter & Africus.* quæ proximè præcedentium verſio eſt. Dein pro allatis ex Ebræo, ſequitur, τῦτο τὸ μέρος θαλάσσης τ μεγάλης διορίζει, ἕως κατέναντι τῆς εἰσόδυ Ημάθ, ἕως εἰσόδυ αὐτῦ. ταῦτά ἐστι τὰ ὅρια θαλάσσαν Ημάθ. Quod ſonat tam *Hæc pars*, quam *hæc partem Maris Magni diſterminat uſque ad id quod adverſum eſt introitui quo ducitur ad Hemath, uſq; ad introitum ejus. Hæc ſunt quæ ad Mare Hemath.* Cujuſlibet verſionis mens eadem. Ea autem quam Ebraicis ſubjecimus tum paraphraſi Chaldaicæ, tum Judæorum Hiſpanienſium interpretationi conſona eſt. Jam verò ex veterum ſcitis ibi Salomon Jarchius ad hunc modum rem explicat:

ממקצוע דרומית האמור למעלה והוא
נחל מצרים עד נכח לבא חמת עד
מקצוע צפונית מערבית הוא הר ההר
שהוא נכח לבא חמת כי חמת ב
במקצוע צפונות מערבית אצל הר ההר

ab Angulo meridionali ſuperiùs dicto (ſic interpretatur illud, à termino) *qui eſt fluvius Ægypti, uſque ad id quod adver-*

adversum est introitui quo ducitur ad Hamath; nimirùm usque ad angulum sub Cauro positum, qui ipse est Hor mons adversus introitui ad Hamath. Quia Hamath in Cauri plaga sita est juxta Hor montem. Ita quod termino heic per directum, ut habet vulgata, ducto à Nili ostio ad Hor montis promontorium intercipitur, haud exiguam maris velut assignati partem complectitur. Atque hęc sententia, quâ viciniora duntaxat Maris spatia parili jure, ex ipsa assignatione divina, cum continente æstimantur, receptior est; quod scimus non solum ex ipsis Pandectis vetustioribus, seu Corpore utroq; Talmudico, sed ex præstantissimis illis Rabbinis Mose Maimonide [14] & Mose Cotzensi [15], præter alios minorum gentium, qui eam disertis verbis amplectuntur. Et juxta utranque sententiam, illud quod de provinciis transmarinis, generatim apud Salomonem Jarchium [16], Rabbenu Nissim [17], Obadiam Bartenorium [18], alios traditur, satis interea obtinet; scil. כל חוץ קרי מדינת הים בר מבבל *Quidquid est extra territorium Israëliticum id totum Provinciæ* seu *Civitatis Maris nomine contineri, excepta Babylonia.*

[14] *Halach. Therumoth, seu de Oblationibus cap. 1.*

[15] *Præcept. Affirm. 133.*

[16] *Ad Tit. Gittin c. 1. fol. 1.*

[17] *Ad Alphesium part. 2. pag. 554.*

[18] *Ad Misnaiot, tit. Gittin cap. 1.* ubi & vide *Rabbi Iom Tob.*

bylonia. Ad exemplum provinciarum maritimarum procul in Occidente extra lineas ſecundum ſive hanc ſive illam ſententiam ductas poſitarum, etiam & provinciæ atque urbes mediterraneæ, quæ procul extra fines Territorii Iſraëlitici plagis in ceteris ſedes habuere, Provinciarum ſeu Urbium maris nomen, pro eo quod eſt Tellus aliena, ſortitæ ſunt. Qua de re optimè Rabbenu Niſſim loco citato. Sed verò ut hæ, quæ extra Territorium in Continente poſitæ, civitates Maris ex dicto locutionis tantum uſu nominabantur, ita etiam in eadem locutione, alias intra Territorium etiam in ipſo Mari locum habere admiſſum eſſe, ex oſtenſis liquet. Et demum ex utraque, quam exhibuimus, ſententia, ſatis probatur divinæ aſſignationis interpretationem ejuſmodi priſcis Ebræorum, quibus ipſa fiebat aſſignatio, Jurisconſultis receptã eſſe, ut Mare, æquè ac Tellurem, dominii privati capax eſſe non dubitarẽt; adeoq; Inſulas in alluente mari poſitas, velut continentes Territorio Iſraëlitico, ob interfluentis Maris dominium, æſtimarent. Neq; obeſt, quòd toties τὸ *uſq; ad Mare* in aſſignationibus occurrat, ut

ut ſuperiore liquet capite; aut quòd Mare limes fuerit. Nam non ſolùm *uſque* eſt dictio ſæpe incluſiva [19], verum etiam ipſi limites limitato cedunt [20] nō rarò. Quemadmodum Termini omnes terminati. Qua de re Juriſconſulti & Pontificii & Cæſarei affatim; uti etiam in jam dictis Ebræi. Et hiſce igitur elicitur, neque quod *univerſale* eſt *Ius Divinum*, neque *Poſitivum*, quà pluribus quibuſcunque gentibus, in ſacris literis, *Imperativum* videatur (nam in finibus jam dictis aſſignandis Imperativi imago manifeſta eſt) Maris dominio privato reluctari, ſed utrunque ſatis ei favere; etiam & exempla dominii ejuſmodi (ſi Ebræis ipſis fides) exhibere luculenta. De Naturali igitur & Jure (quod reliquum eſt) Gentium, dein videndum.

[19] *Bartol. ad l. 35. patronus. ff. tit. de legat. 3. & l. Nuptæ. ff. de Senatoribus.*

[20] *Archidiac. in c. Eccleſias 13 q. 1. Hieronymus de Monte, lib. de Finibus Regundis cap. 23.*

CAP. VII.

Ius Naturale Permiſſivum *(cujus heic uſus eſt)* è Gentium *illuſtriorum civiliorumque, tum priſci tum recentis ævi*, Moribus placitiſque *eſſe eliciendum.*

QUod ad *Ius* heic attinet *Naturale* ſeu alterum, in Juris ſuprà habitâ diſtributione, *Iuris Gentium Vniverſalis* ſeu *Primævi* caput, ex recto huma-

no rationis usu peti solitum ; id sanè non omnino Dominio Maris Privato adversari sed manifestò illud permittere, ex eo evincetur, quòd in Jure *Gentium Positivo omnimodo* quod humanum est (nam de Divino jam est dictum) id est tam *civili Plurium gentium* seu *Domestico*, quàm *Plurium Gentium Communi*, sive illud *Interveniens* fuerit, sive *Imperativum*, nempe in moribus omnium ferè quas exploratas habemus atque illustriorum, Dominium ejusmodi Marinum passim admittatur. Diffitendum quidem non est, rectum Humanæ rationis, quæ pro Naturalis Juris indice haberi solet, usum circa res Divinas seu quæ ad Numinis attinent cultum, ex plurimarum gentium moribus non ritè edisci. Neque inde sive *Obligativi* sive *Permissivi* generis Juris Naturalis capita illuc spectantia, statuenda. Nam per omnia secula & Orbis Terrarum quas novimus regiones, Homines, de ejusmodi rebus, aut sine examinis congrui accuratione, aut commodis suis aut Populorum (qui imperio continendi) indoli inservientes, decernere sæpe sunt soliti; ut Pagani, Mahumedani, id genus alii

tam

tam recentioris quam priſci ævi. Et re-
ctè Antiſthenes Athenis olim [1] (ut Phi-
loſophi alii non pauci) docere auſus eſt,
Populares Deos eſſe multos, ſed Natura-
lem unum eſſe, contra quod communiſſimus Humanæ, apud Gentium vulgus, rationis uſus ac Mores induxerant. Unde, ut in Eccleſiâ olim Ebraicâ, ita etiam in Chriſtianâ, uſus humanæ rationis apud ipſum Vulgus, aliàs liber, ubi in ſacrorum contemplationem ſeu diſquiſitionem aſcenderit, præſtitutis quibuſdam axiomatis, principiis, & juris ſacri Normis, velut ſanctis animæ repagulis, meritiſſimò coërceri ſolitus eſt. Ne ſive in veteres tum Gentium tum ſeculorum plurimorum errores, ſive in nova liberè diſcurrentis ingenii commenta petulcus evagaretur. Et ſimilis ſanè ſemper in politia ſacra ratio ſervata eſt. At verò in rebus quæ merè ſunt Humanæ, adeoque Humanæ ut mutua duntaxat hominum officia ſpectent, neque ex Divino aliquo præcepto interdicantur (cujus generis nihil ſanè ne fingi poteſt apertius eſſe quàm Territoriorum Dominii diſtinctio ejuſque ratio quæ hominum conſenſu tota nititur) quid permiſſum fuerit ex jure

[1] *Cicero de Natura Deorũ lib. 1.*

Naturali, non minùs rectè decernitur ex plurium Gentium ac seculorum veterum recentiorumque scitis, placitis, moribusque receptis, quàm ex diligenti Regionum, fruticum, arborum, satorum, cæterorum quæ ad universam agriculturam attinent, observatione elicitur, quid quæque ferat regio quid quæque recuset. Quotquot enim Gentes dominium, quale quærimus, privatum sive ex Civili suo sibi Jure seu Domestico, sive ex Jure cum vicinis sibi gentibus Communi admisere, aut idonei habendi sunt Juris Naturalis Permissivi (quanti heic usus est) testes; aut tot gentes easque illustriores per tot secula contra Naturam commisisse (quod nemo puto somniat) pronuntiandum. De Jure Naturali Justinianus [2]; *Quod Naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes populos peraquè custoditur, vocaturq; Ius Gentium, quasi quo jure omnes Gentes utuntur.* Et Caius [3]; *Ius Gentium ratione Naturali inter omnes homines peraquè servatur.* Sed verò ubinam omnes Gentes? Nondum quot sint exploratum est, nedum quos in mores consenserint. Neque earum, quas habemus exploratas,

[2] *Instit. de Iure Nat. §. Ius Naturale.*

[3] *L. 1. ff. de Adquir. rerum dominio.*

tas, omnium in moribus reperitur omnino quod nonnullis tamen eſt Juris Permiſſivi. Quid gentibus mediterraneis cum Jure de Naufragorum bonis fiſco ſuo applicandis, quod apud Anglos, Aremoricos, Siculos, alias aliquot gentes maritimas obtinuit? Evanuit, ut non permiſſum, apud Chriſtianas gentes in bello captorum ſervitus quæ tamen apud Mahumedanas in uſu. Fruſtra igitur ex omnium moribus petitur heic norma & index; maximè etiam cùm nec defuerint, quæ

— non fœdera legum
Vlla colunt, placidas aut Iura tenentia
mentes;

quod ait ille [4] de Bebryciis. Quales item diſertè memorat fuiſſe aliquas Ariſtoteles [5]. Et Salluſtius [6] ex Hiempſale de Getulis & Libybus, Africæ vetuſtis incolis, *Neque moribus*, inquit, *neque lege, neque imperio cujuſquam, regebantur*; Alibique [7] de Aboriginibus; *Genus Hominum agreſte, ſine legibus, ſine imperio liberum atq; ſolutum.* Ad Gentes igitur præteriti præſentiſque ævi illuſtriores civilioreſq; & quorum mores habemus exploratiores, heic recurrendum. Atque in iis ſanè non

[4] *Val. Flaccus Argonautic. 4.*
[5] *Nicomach. lib. 7. cap. 6.*
[6] *In bello Iugurthino.*
[7] *In Conjurat. Catilin.*

non solùm Gentes illæ quas ipsæ, quarum heic potissimum interesse potest, magni semper habuere; verum & ipsæ, quarum jam interest, testes satis comperientur.

Testimoniorum autem, quibus usuri sumus, genus est duplex. Alia sunt quæ Imperium & Dominium Maris Privatum Principibus, Populis, aliisque, ab Historicis atque aliis Scriptoribus per omnia ferè secula agnitum ac tributum ostendunt. Alia quæ Maris Dominium ejusmodi, Juri itidem consonum, ex Jurisconsultis, Fœderibus, id genus aliis demonstrant. Quæ utraque, ut rerum ducit ordo, interserimus. Ita tamen ut quæ ad Mare Britannicum, sive Facti sive Juris, attinent, cumulo in hoc testimoniorum prorsus prætermittantur, librum secundum seorsim occupatura. Atque sic demum tum quid *Civile Gentium jus*, tum quid *Gentium Commune plurium*, quid denique *Ius Naturale Permissivum* (ex Gentium scilicet moribus hâc in re eliciendum) de Dominio Maris Privato statuerit, simul erit apertissimum.

CAP.

CAP. VIII.

Ordo, quo è ſeculorum populorumque *complurium* moribus, Ius *de Dominio Maris privato* permiſſivum *elicietur. In* ſeculo Fabuloſo, *expreſſa ſatis eſſe hujus teſtimonia. Et obiter de Romanorum* Mari Mediterraneo, *cujus* imperium *Cn. Pompeio mandatum eſt.*

SEcula è quorum monimentis geſtiſque Mores, Scita, Placita, quæ diximus, Populorum Gentiumq; ediſcenda ſunt, bifariam tribuo. In tempus Fabuloſum & Hiſtoricum. Fabuloſum autem non illud quod Olympiadum initia prævertit totum, cum Varrone, appellamus; ſed id quod vetuſtiſſimis duntaxat fabulis, fabularum ſaltem facie, obducitur. Diſpertito interim Hiſtorico in illud quod vetuſtius eſt & Imperiorum atq; Rerumpublicarum quæ aliquot abhinc ſeculis deſiere, mores complectitur; & id quod eſt Recentius atque earum gentium, quæ etiamnum florent, uſum hac in re oſtendit. Cetèrùm dum Fabuloſum adhibemus tempus, non è fabulis, quà fabulæ ſunt, argumenta petimus; ſed involutam Poëtarum & Theologorum gentium myſteriis hiſtoricam veritatem è vetuſtiſ-

ſimis

simis historicis exhibemus. Nam etiam *Vera sunt quæ loquuntur Poëtæ* (ut rectè Lactantius [1]) *sed obtentu aliquo specieque velata. Et sic veritatem mendacio velaverunt, ut Veritas ipsa persuasioni publicæ nihil derogaret.* Fabuloso, quod diximus, tempore devictis scribunt Titanibus, sorte mundum divisisse Deos fratres, Jovem, Plutonem, Neptunum. Jovi Cœlum, Plutoni inferna, Neptuno Mare cessisse. Rejectis autem nugis illis de sydereo heic cœlo seu Æthere, de Infernorum seu Mortuorum regno & demùm de Terra tota [2] fratrum omnium, post divisionem, communi, quibus patienter sibi imponi vulgus sinebat, res ipsa quam in larvatâ hâc historiâ latere veterum aliquot docuere, alia omnino erat. Non Deos hosce, sed homines fuisse asserunt. Nec Cœli sed plagæ Orientalis ex quâ Mortalibus lux datur (unde & superior visa est, ideoque Cœlum dictum) *Iovem* Regem fuisse. Plutonem autem Occidentis, quæ solis recessum Noctemque ostendit, unde Inferior ea dicta & Inferna. Maris denique & interjectarum Insularum dominum fuisse Neptunum. Ita dominium Maris privatum,

[1] *De falsa Religione lib. 1. cap. 11*

[2] *Homer. Iliad. 15. seu o'.*

vatum, non aliter ac Telluris ex diſtributione humana heic natum comperimus. Ita ſe rem habuiſſe docuit olim Euhemerus Meſſenius autor vetuſtus in hiſtoria de rebus eorum, qui Dii putati ſunt, conſcripta & ab Ennio verſa. Lactantius *De Neptuni ſorte*, inquit, [3] *manifeſtum eſt, cujus regnum tale fuiſſe dicimus, quale Cneii Pompeii fuit infinitum illud imperium, cui totius oræ maritimæ poteſtatem ſenatus decreverat, ut Prædones perſequeretur, ac mare omne pacaret. Sic Neptuno maritima omnia cum ſuis inſulis obvenerunt. Quomodo id probari poteſt? Nimirum veteres hiſtoriæ docent. Antiquus author Euhemerus, qui fuit ex civitate Meſſana, res geſtas Iovis & ceterorum qui Dii putantur collegit hiſtoriamque contexuit ex titulis & Inſcriptionibus ſacris quæ in antiquiſſimis Templis habebantur, maximéque in fano Iovis Triphylii, ubi auream columnam poſitam eſſe ab ipſo Iove titulus indicabat: in qua columna ſua geſta perſcripſit, ut monimentum eſſet poſteris rerum ſuarum. Hanc hiſtoriam & interpretatus eſt Ennius & ſecutus, cujus hæc verba ſunt; Iupiter Neptuno imperium dat Maris,*

[3] Loco jam citato.

Maris, ut insulis omnibus & quæ loca essent secus Mare, omnibus regnaret. Sed intercidit tam Ennii versio, quàm Euhemeri Commentarii ipsi; nec sine Jovis ceterorumque Deorum Antistitum industriâ intercidisse putandum. Eò enim magis invisum procul dubio erat quicquid de Deorum originibus scriptum esset, quò id eas magis patefaceret, & magna quæ sacrariis venditabantur nomina ex magnorum sive Regum sive Heroum cœtu mutuò accepta & vulgo credulo obtrusa fuisse proderet. Nam hinc etiam Atheus cum Diagora & nonnullis aliis dictus est Euhemerus, qui non Lactantio solùm, sed Clementi etiam Alexandrino, Eusebio, D. Augustino, Arnobio, aliis, author est singularis; cui, in argumentis adversus futilem gentium theologiam consarcinatis, fidem haberi scimus maximam. Idem (puto) est, qui Plutarcho [4] Tegeata dicitur, ubi cum Diagora memoratur. Sed ab eodem etiam Messenius nuncupatur, ubi ut ingentē mendaciorum artificem eum sugillat [5] Majorum superstitionis cum primis tenacissimus, nec Triphylios aut Panchæos (Panchæa insula est in Oceano circa Ara-

[4] *De Placitis Philosophorum. lib. 1. cap. 7.*

[5] *Lib. de Iside & Osiride.*

Arabiam Auſtraliori ſita, in quo fanum Jovis Triphylii, unde hiſtoria illa de regno Marino ſumpta eſt, collocat Euhemerus) ullibi gentium, odio, ut videtur, in Euhemerum ductus, exiſtimat extitiſſe. Sanè Diodorus [6] eodem, ut autore gravi, etiam utitur. Quin Iuriſconſultus nuperus illud Neptuni apud Homerum,

Ἤ τοι ἐγὼν ἔλαχον πολιὴν ἅλα ναιέμεν αἰεὶ
Παλλομένοισιν, —

Ego verò ex eis quæ ſorte tribuebantur accepi Cœruleum Mare ut in eo ſemper habitarem, ita interpretatur; ut de tribus Noachi filiis rem totam de tribus Diis narratam fidenter capiat. Verba ejus [7] ſunt; *Id proculdubio ex partitione terrarum inter tres filios Noachi, ex quibus Iapheto inſulæ obvenerunt, cauſam traxit.* Adeo ut Japheto non ſolum Inſularum [8] ſed etiam Maris dominium, in fabula illa, velit aſſignari. Quod verò ait Lactantius de infinito Pompeii imperio, ut de Neptunii dominii exemplo, id ita intelligendum eſt, ut tam eorum qui imperium Pompeio mandarunt, quàm ipſius cui mandatum eſt, ſimul habeatur ratio. Nimirum *Cilices invaſerant maria* (quod ait Florus) *ſubla-*

[6] *Bibliothec. lib. 6. atque apud Euſebium de Præparat. Euãgelic. lib. 2. cap. 4.* Adde *Gerard. Voſſium de Hiſtoricis Græcis lib. 1. cap. 11.*

[7] *Io. Gryphiander. de Inſulis cap. 31. §. 75.*

[8] *Geneſ. 10.*

sublatisque commerciis, rupto fœdere generis humani, sic maria bello quasi tempestate præcluserant. Rei igitur frumentariæ maximè prospicientes Romani, ex senatusconsulto Gabiniano Pompeium emisere ἀφαιρησόμενον τὴν πειρατικὴν τῆς θαλάσσης, [9] *ad vindicandum à Piratis mare.* Et dabatur ei, ea lege, ἄρχειν τὸ ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν θαλάσσης ἠπείρου τε πάσης ἐπὶ σταδίους πεντακοσίους ἀπὸ θαλάσσης, *imperium Maris quod intra est Columnas Herculis; Continentis verò totius ad quadringenta à Mari stadia.* Inde classis ingentis præfectus, dispositis per imperii sui spatia pluribus legatis, Mare totum à faucibus Gaditanis ad litus Cilicium ita pacavit *ut neque* [10] *in terra neque in mari esset qui resistere posset.* Certè ipse Pompeius mandatum tantummodo habuit imperium, ut Admirallus Populi Romani, sicut biennio ante itidem M. Antonius, quod docet Paterculus. At verò ipse qui mandavit Populus, Maris hujus, ut territorii Romani, æquè dominus erat ac stadiorum Continentis quadringentorum, quæ cum Mari in imperio mandando sunt pariter conjuncta, ut non magis, atque Mare, dominum ferentia

[9] *Plutarch. in Pompeio, & Appianus Alexandrin. in Mithradaticis.*

[10] *Dio lib. 36.*

E

Et Florus [11]; *Tiberius Nero* (qui è legatis erat Pompeianis) *Gaditanum fretum, quà primum Maris Noſtri limen aperitur, obſedit.* Noſtrum Romanus (uti etiam Salluſtius [12] non ſemel) rectè appellat, quod ita in Romanorum poteſtatem prorſus redactum. Et Dio Caſſius [13]; Θάλατταν τὴν Ῥωμαίων πᾶσαν, *Mare univerſum, quod Romanis parebat, pacavit.* Et Mela, de Mari Mediterraneo, *Id omne*, inquit [14], *quà venit, quáque diſpergitur, uno vocabulo Noſtrum Mare dicitur.* Sic alii [15]. Et Noſtri maris nomine ſic utitur Mela ſæpiſſimè poſteà. Sed hac de re plura inferiùs ubi de Romano maris imperio fuſiùs agitur. Neque in Piratas, ut humanæ ſocietatis hoſtes, juriſdictio tantùm à Pompeio exercebatur (quemadmodum in Piratas, qui in mari quocunque nondum occupato deprædantur, exerceri indies videmus) ſed ipſum territorium marinum, quod invaſerant Cilices, armis recipiebatur. Vnde Manilius [16],

Quis te Niliaco periturũ littore Magne,
Poſt victas Mithridatis opes, pelaguſque receptum
Crederet? —

[11] *Lib. 3. cap. 6.*

[12] *In bell. Iugurthino.*

[13] *Lib. 42.*

[14] *De ſitu Orbis lib. 1. cap. 1.*

[15] *Oroſius lib. 1 cap. 2.*

[16] *Aſtronomic. lib. 4.*

Itaque

Itaque non tam Pompeii, quàm ipsius Populi Romani, utpote Maris Domini; similis habendus erat à Lactantio Neptunus ille. Alia sunt in Fabuloso tempore, quæ de Diis dicta, quid de hominum heic jure sentirent Veteres, etiam indicare videantur. Nã ubi Deos hominum personis induunt, quæ humana sunt de iis fermè loquuntur. Vnde Hesiodus Jovem ait Hecatæ permisisse

Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης

ut partem haberet tam Maris, quàm Telluris. Huc spectat item, quod habet Oppianus [17] de Amphitrite Reginâ maris à Neptuno constitutâ,

— ἁλὸς Βασιλείαν ἔθηκεν

Reginam maris eam constituit. Quin Nonnus [18],

— Βερόῃ κράτος ἔσχε Θαλάσσης

Beroë imperium seu *Dominium habuit Maris.* Similia sunt innumera. Et de Tempore Fabuloso, hactenus.

[17] *Halieutic. lib. 1.*

[18] *Dionysiac. lib. 43.*

CAP. IX.

Primum apud Græcos *in* Tempore Historico Maris dominium; *id est, Minois, seu Cretense.*

HIstorici Temporis partem priorem, seu quæ Regna ac Respublicas,

cas, quæ aliquot ab hinc ſeculis deſiere, complectitur, ab Imperio *Cretenſium* Marino auſpicamur. Dein verò non ſolùm complurium veteris Græciæ populorum, aliorumque in Oriente olim illuſtrium, imperii ac dominii ſimilis in Mari Syriaco, Ægyptiaco, Pamphylio, Lydio, Ægæo, ejuſque viciſſitudinum recenſionem perſequimur; verùm etiam & Romanorum & Carthaginienſium in maribus circumvicinis, veluti Supero, Infero, Orientaliori etiam, aliorum id genus in Occidente dominium planè conſuetum, atque, ut juri conſonum, in mores receptum eſſe oſtendimus.

I. Minos Lycaſti filius, Jovis dictus, Cretæ Rex, Mare circumquaque Creticum & magnam Ægæi partem ut dominus obtinuit. Thucydides [1], *Minos*, inquit, τ Ἑλληνικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησεν, *Maris Græci partem maximam ut Dominus obtinuit*. Ita ſanè κρατεῖν tum heic, tum in ſequentibus interpretandum. Neque ſic *imperium habere* (quod ſonat vulgò κρατεῖν) quenquam ut navium aliorum numero, tranſitui, vectigalibus, per maris ſpatia terminata, modum & leges præſti-

[1] *Lib.* 1.

præstituat, (non aliter ac ubi agri usus, pro suo arbitratu sive impeditur sive permittitur colonis) aliud omninò fingi quidem potest, quàm planissimè Dominum esse, aut saltem ejus, qui Dominus est, seu procuratorem seu indultu agere. Quod in idem heic recidit. Vtcunque non nescimus, Θαλασσοκρατεῖν interdum duntaxat [2] *Copiis navalibus præstare* interpretandum. De Minois dominio, expressè itidem Diodorus Siculus [3], Nicolaus Damascenus [4], Strabo [5], Cedrenus [6], Suidas [7], alii. Apud Senecam item Phædra [8]:

O magna vasti Creta dominatrix freti
Cujus per omne littus innumeræ rates
Tenuere pontum; quicquid, Assyrii tenus
Tellure, Nereus pervium rostris secat

Et primum Maris dominium, id est primam ejusce, quod nondum occupatum erat sed in vacuo relictum, occupationem (unde ortum dominium hujusmodi) Minoi plerunq; tribuunt. Secundum est in Hieronymiana Chronici Eusebii versione [9], de hâc re; nec prætermittendum, nisi id quod celebrimo, & primario apud Græcos Maridominatui apertis verbis reluctari vi-

[2] *Is. Casaubon. in Commēt. ad Polyb. pag. 209.*
[3] *Biblioth. 4.*
[4] *Apud Stobæum Eclog. cap. 42.*
[5] *Geograph. 10*
[6] *Pag. 11*
[7] *In Minoe.*
[8] *In Hippolyto act. 1.*
[9] *Euseb. Hieronym. num. 765*

de

deatur, oscitanter neglexerimus. *Minos* (ita versio illa) *Mare obtinuit & Cretensibus leges dedit, ut Paradius memorat, quod Plato falsum esse convincit.* Quid igitur? Falsumne esse convincit Plato Minoem leges Cretensibus dedisse & maris imperium obtinuisse? aut eorum alterutrum falsum esse? Locus planè fallit & corruptissimus est tum in ficto authoris *Paradii* nunquam alibi audito nomine, tum in ipsâ Græcorum Eusebii tralatione. *Paradius* nescio quâ oscitantiâ (de Hieronymo viro sancto & doctissimo credere nolim; sed scioli forte alicujus, qui breviusculas ejusce in Chronico illo periochas temerè adaugere ausus est) ex ipso *Paradios*, id est *ex Iove*, quod habetur in Eusebii Græcis, natum est. Nam ibi Eusebius, *Minos*, inquit [10], ἐθαλασσοκράτει *Mare obtinuit* & *Cretensibus* τοῖς δὲ ὁδὸς *à Iove leges dedit quas tulit ex antro ubi per novennium* secesserat. De legibus illis à Minoe acceptis, quæ nec ante Cretam à Cæcilio Metello triumphatam [11] desiere, & de antro ejus Idæo, & Novennio, res est notissima ex Homero, Platone, Porphyrio, aliis. Statim autem sequitur in Græcis Eusebii; ὅτως ὁ Πλάτων

[10] *Chron. Canon.* 110. *in Thesauro Temporum.*

[11] *Eutropius lib.* 6.

τῶν ἐν τοῖς Νόμοις ἐλέγχθ. quod certissimum est heic sonare, *id quod Plato in Legibus adprobat*, seu *confirmat*. Nam ipsum librorum Platonis de Legibus [12] fundamen est Minois legum ejusmodi à Jove acceptio. Tantum abest, fuisse vertendum, *quod Plato falsum esse convincit*, aut *quod Plato refellit*. Quum tamen posterius minori multò quàm par erat, aut ipse adhibere est solitus, diligentiâ heic usus vir maximus Josephus Scaliger substitui ibi velit. Nam utcunque ex vi & usu frequentiori vocabuli ἐλέγχθν, id rectè ita verti videatur, ipsa tamen res & alia vocabuli significatio versionem nostram esse veram manifestò convincit. Id ipsum vero quod habet versio Hieronymiana, legitur, ut exscriptum, apud Marianum Scotum [13] & Florentium VVigorniensem, nisi quod in Florentio legatur *Plato falsum esse affirmat*.

12 *Plato de legibus lib.* 1.

13 *Ann. Mundi* 2944.

CAP.

CAP. X.

Dominium Maris Syriaci, Ægyptiaci, Pamphylii, Lydii, Ægæi, Gentes *in Oriente illuſtres* Septendecim *invicem ſuccedaneas, per complures quamlibet annos continuos, non aliter, ac Continentis ſeu Inſularum, poſt Minoem Cretenſem, obtinuiſſe.*

POſt Minois Cretenſis tempora, recenſitæ ſunt, in Euſebii atq; Africani Chronicis, Gentes ſeptendecim Orientales, partim Europææ partim Aſiaticæ, quæ ſingulatim per annos plurimos Mare interius ſibi circumvicinum uti domini ita obtinuere, ut, ex jure Gentium hiſce univerſis Interveniente, privatum Maris dominium locum habuiſſe ſit manifeſtiſſimum. Nam per vices & per diutinas occupationes, bello, victoriâ, ceſſioneque qualicunq; mutantes, ſuam dominandi ſingulæ ſunt periodum ſortitæ, annos quingentos ampliùs ſexaginta continuos ſimul implentes. Ab initiis autem Minois ſeu Cretenſis imperii Marini ad proximum quod in Chronicis (quæ diximus) ſequitur, intercedunt anni centum ſeptuaginta quinque. Initia illa ſub Judicum Iſraëlitarum ævo collocantur. Qui ſucceſſere, ad hunc ſe habent modum.

II. Secundò, Lydi Maris fuere Domini. Græca Euſebii [1], Λυδοὶ οἱ καὶ Μαίονες ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη ϟβ'. *Lydi, qui & Mæones, Domini erant maris annos* XCII. Sub Æneæ ſeculum, hujus Imperii initia habentur. Quod verò ad numerum attinet annorum; tametſi idem fuerit tum in univerſa Euſebii hiſtoria, tum in Canone ejus Chronico; cum tamen Pelaſgorum imperium, quod proximè ſequitur, annorum CXX. aut circiter intervallo disjungatur, corrigendus forſitan fuerit & ρκ' ſeu CXX ſubſtituendus. Quod dubitanter etiam monuit vir præſtantiſſimus Iſaacus Caſaubonus in Commentario ſuo ad Polybium, ubi de illis, qui in Oriente Maris ſunt dominati, doctiſſimè agit. Abſque numero marinum Lydorum Dominium memorant etiam Marianus Scotus & Florentius Monachus, uti & Pelaſgorum.

[1] *Pag. 31. & pag. 115. Numer. 940.*

III. Tertii in hac recenſione Maris domini fuere Pelaſgi. Euſebius [2] Πελασγοὶ δεύτερον ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη πε', *ſecundò mare obtinuerunt Pelaſgi annos* LXXXV. Quod ad Solomonis & quæ ſequuntur tempora refertur. Sed Thracum, qui mox ſuccedunt, initia poſcunt ut

[2] *Chronic. lib. 1. pag. 34. & Numer. 960.*

ut anni heic potius LV putentur. Secundi autem fuere Pelasgi Maris domini, si aut Lydos primos cum nonnullis facias, aut primos à Minoë seu Cretensibus appellas. Nam ita Pelasgi planè secundi, alioquin tertii sunt. Quod in sequentibus etiam observandum.

IV. Quartò, Maris domini fuere Thraces, annos (ut in Eusebii [3] Græcis habetur) οϑ' seu LXXIX; qui tamen in versione Hieronymiana novendecim non excedunt. Sed putat Isaacus Casaubonus magis πϑ' seu LXXXIX rescribendum esse, ex initiis Rhodiorum, qui proximi domini, suasus. Marianus & Florentius, versionem Eusebii sequuti, annos tantum XIX Thracum imperio tribuunt. Atque apud hosce, ut in versione, quam diximus, Thracas dominos Maris fuisse, non semel adnotatur. Cum Jeroboamo Rege convenit.

[3] *Ibid. & Numer.* 1014.

V. Quintò Rhodii Mare, ut domini, obtinuerunt annos XXIII [4]. Atque eorum hinc studium circa rem nauticam laudat Strabo [5], qui de Rhodo, ἐθαλασσοκράτησεν, inquit, πολλὼ χρόνον καὶ τὰ λῃστήρια καθεῖλεν, *Domina erat Maris diu & Piratas sustulit.* In Latinis Eusebii, Rhodii dicũtur quartò Mare obtinuisse.

[4] *Chron. Canon. pag.* 128. *& Num.* 1100.

[5] *Lib.* 4.

In Græcis verò quartos fuisse Maris dominos, & juxta nonnullos, quintos. Unde discrimen illud ortum fuerit, liquet ex eo quod in Pelasgis est memoratum. Celeberrimi omnium sunt Maris Dominorum veterum Rhodii; inde inprimis quòd eis acceptæ feruntur leges Nauticæ in Pandectas à Justiniano relatæ, quæ in utroque Imperio mirè obtinere solebant. Antoninus Imperator ad Eudæmonem Nicomedienſem [6], τῷ Νόμῳ, inquit, τῶν Ῥοδίων κρινέσθω τὰ Ναυτικά, *lege Rhodiorum decidantur lites Nauticæ*. Et sunt legum omnium Nauticarum, quæ non interciderunt, vetustissimæ, ut testatur Constantinus Harmenopulus [7] Judex Thessalonicensis. A Tiberii [8] tempore in Romanorum mores sunt receptæ. Initia eorum sub Jehosaphati regnum collocantur. Sed prætermittuntur Rhodii tum à Mariano tum à Florentio.

[6] *Ad legem Rhodiam ff. l. 9. ἀξιώσις. De legibus hisce vide etiam Basilic. lib. 53. tit. 8.*

[7] *Prochir. Iuris lib. 2. tit. 11.*

[8] *Ius Græco-Rom. tom. 2. pag. 265.*

VI. Sextò Maris sunt dominati Phryges, annos XXV; sed (ut habent Eusebii [9] Græca) secundum alios VI. Latinis occurrunt tantum XXV, uti in Mariano & Florentio. Sed verò cùm, in Græcis Eusebii, Quinti numerentur (ratione superiùs dicta) Maris domini Phryges, nume-

[9] *Chron. Canon. pag. 129. Numer. 1127.*

numerum illud ſenarium non annos ſed Imperii ordinem rectè (opinor) animadvertit Iſaacus Caſaubonus denotare. Lycurgi ſeculo Dominatus hic tribuitur.

VII. Septimo Cyprii Mare obtiuuerunt, ut alii, annos XXIII; ut alii, XXXI. Hoc enim in nonnullis Hieronymianę Euſebii verſionis exemplaribus [10] reperitur. Illud in Mariani & Florentii Chronicis, ex Euſebio & Hieronymo plerunq; compilatis. Sed neque in Grę-cis, quæ extant, Euſebii, neque in verſione quam edidit Joſephus Scaliger, locum habent Cyprii. Nec ſanè in Iſaaci Caſauboni recenſione. Cum Ioaſi ſeculo convenit.

[10] *Edit. Baſil. 1549.*

VIII. Octavò Phœnices Mare [11] obtinuerunt. Sic Euſebius, Marianus, Florentius; niſi quòd ſeptimos faciant, ob diverſam, quæ oſtenſa eſt, numerandi rationem. De horum dominio Maris ſatis apertè loquuntur Sacræ Literæ: quod & ſuprà notavimus, ubi de Jure divino verba fiunt. Collocatur hujus dominii memoria ſub Uziâ Judææ Rege. Quin ipſa gens Phœnicum in gloriâ magnâ navalium artium, quod docet Plinius, alii. Atque huc forſan refe-

[11] *Euſeb. Nunzer. 1192.*

rendum est illud ab Antipatro Tarsensi & Mnaseâ, scriptoribus vetustis, traditum de Gatide regina Syrorum, (qui & ipsi Phœnices) quam ideo Atergatin dictam volunt quoniam edicto jusserit [12] ἄτερ Γάτιδος μηδένα ἰχθὺν ἐσθίειν (ut Antipater) id est, *sine Gatide* seu *ejus injussu neminem piscem comedere*, ἀλλὰ αὐτοῖς αὐτὴν ἀναφέρειν, *sed ut quisque pisces captos ad ipsam perferret*, quemadmodum Mnaseas. Quod de etymo habent, ridiculum satis videtur, dum nomen Syrum seu Phœnicium è Græco petunt fonte. Res autem ipsa, quam (opinor) voluere, hæc est; Atergatim non Syriæ modò seu Phœniciæ (quæ maritima Syriæ pars) sed & præjacentis Maris ita Reginam seu Dominam fuisse, ut neque liberè piscari in eo, saltem non piscationis Commodo frui, nisi ea annuente, cuiquam liceret. Unde etiam ei, apotheôsi postea donatæ, aureos & argenteos pisces sacrare consuetum.

[12] *Apud Athenæum Dipnosoph.* 8.

IX. Nonò Ægyptii post Phœnices Mare [13] obtinuerunt sub Regibus suis Psammide & Bocchoride, qui Olympiadum initia proximè antevertunt. Habent etiam Marianus & Florentius.

[13] *Euseb. Numer.* 1230.

X. De-

X. Decimò Maris ſunt dominati [14] Mileſii. Annorum numerum non exhibent codices Euſebiani. Cæterum tam apud Marianum, quam Florentium legitur, *Mare obtinuerunt Mileſii annis* XVIII. Stephanus de Urbibus, *Naucratis*, inquit, *Vrbs Ægypti condita eſt* ἀπὸ Μιλησίων τότε θαλατοκρατούντων, *à Mileſiis tum mare obtinentibus.* Et civitatis illius conditum, cum imperio horum Marino, memorat ſimul Euſebius, ſub tempora Romuli. Ab illis item Sinope, ad Pontum Euxinum ſita, condita eſt, quæ ὑπῆρχε (quod ait Strabo [15]) τῆς ἐντὸς Κυανέων Θαλάττης, *in ſua habuit poteſtate Mare, quod intra Cyaneas inſulas volvitur.*

[14] *Idem. Numer.* 1265.

[15] *lib.* 12.

XI. Undecimò Mare obtinebant [16] Cares. Horum dominii Marini meminit etiam Diodorus Siculus [17], Sub Ezekiæ Regis ævum.

[16] *Euſeb. Numer.* 1284.

[17] *Bibliothec.* 5.

XII. Duodecimo, & Caribus proximi, obtinuerunt Mare Lesbii [18] annos LXIX. Sic in latinis Euſebii. Sed Marianus habet, *annis* LVIII.

[18] *Euſeb. Numer.* 1341.

XIII. Decimotertiò Phocæenſes mare obtinuerunt. Circa captivitatem Babylonicam. In annos XLIV protenditur eorum imperium. Græca Euſebii;

[19] Φω-

19 *Chron. lib. 1. pag. 42.*

19 Φωκαεῖς ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη μδ'. *Phocaenſes domini Maris fuere annos* XLIV. quibus verbis præfigitur numerus ιβ' ſeu duodenarius, quo duodecimos eos à Lydis fuiſſe, & à Minoë decimostertios, denotatur.

XIV. Decimoquartò Corinthii fuere Maris domini. Eos ita collocatos quidem non reperio. Sed manifeſtò liquet ex Thucydide 20, mari præpotentes eos fuiſſe, & copiis navalibus latrocinia maritima ita coercuiſſe, ut tam à Mari, quàm à terrâ emporium ſibi nanciſcerentur ampliſſimum. Et egregiam eorum in re Nauticâ inſtaurandâ induſtriam idem memorat Author. Nec refragatur tempus, quin rectè hunc locum occupent ipſi, uti & Iönes proximum. Sed decimos quartos hos & decimos quintos nondum in eorum, qui ita mare obtinuerunt, catalogum à Scriptoribus receptos comperimus.

20 *Lib. 1.*

XV. Decimoquintò Iones vicini Maris domini fuere, ſeu Ionii. De iis Thucydides 21, *Multò poſt* (ſcilicet poſt Corinthiorum vires maritimas) *penes Iönes res navalis fuit, ætate Cyri primi Perſarum Regis ejuſque filii Cambyſis;* ἡ τε καθ' ἑαυτὸν Θαλάσσης Κύρῳ πολεμήσης

21 *Lib. citato.*

μᾶλλες ἐκράτησαν ἐνιὰ χρόνον, *Etiam & cum Cyro pugnantes ſuo Mari aliquandiù potiti ſunt.* Ubi adnotat ſcholiaſtes vetus, γείτονα· ὁ γὰρ πόντος. *Mari vicino: Neque enim toto.*

XVI. Decimoſextò domini Maris fuere Naxii. Euſebius [22]; Νάξιοι ἐθαλασσοκράτησαν ιε' ἔτη ι'. *decimoquintò Mare obtinebant Naxii, annos decem.* Sub Cambyſis tempora. De Naxiis inſulæ cognominis, quæ è Cycladibus una eſt, dicitur.

[22] *Chron. lib. 1. pag. 43.*

XVII. Decimoſeptimò Eretrienſes in dominium hoc marinum ſucceſſere. Euſebius ubi de Naxiis loquitur, καὶ μετ' αὐτοὺς, inquit, Ἐρετριεῖς ιε' ἔτη ζ', *& poſt illos Eretrienſes, decimoſextò, annos* VII. Eretria urbs erat olim inſignis opibuſque potens in Eubœâ inſulâ.

XVIII. Et demum in hac recenſione ultimi ſeu decimi octavi Maris domini fuere Æginetæ. Latina Euſebii [23]; *Mare obtinuerunt Æginetæ annos* XX, *uſq; ad tranſitũ Xerxis;* quod in Olympiadis LXVII anno IV adnotatur. Cæterùm Olympiade LXXV tranſiit Xerxes, ejuſque anno primo. Intercedunt igitur anni XXVIII. Sed verò animadvertit heic Joſephus Scaliger, ex hâc in an-

[23] *Num. 1508.*

nis putandis ſupinitate, nugatoria eſſe quæ habent Latina. *Et ex Græcis*, inquit, *arguuntur*, in quibus legitur tantum, Αἰγινῆται ἐθαλασσοκράτησαν ἔτη ι', *Æginetæ Maris dominium obtinuere annos* x. Quod quidem occurrit tam in Chronico Euſebii priore, quàm in Canone; nec aliter collocatum ac in Latinis. Horum item poteſtatis marinæ meminere Strabo [24] & Ælianus [25].

[24] *Lib.* 8.
[25] *Var. Hiſtor. lib.* 12.

CAP. XI.

De Laconico *atque* Attico dominio marino; *quin & hoc non à* Græcis, *verùm etiam à* Perſis, *in fœdere, agnito.*

NEque ſolùm in moribus dominioque Marino tot Gentium illuſtrium (quorum Imperiorum anni à Mari ſubjugato putari ſoliti) ita invicem continuato reperiuntur quæ ex Oriente huc afferenda, ſed in aliorum etiam, quæ ſanè & illuſtriores, tametſi recenſione ejuſmodi nullibi contexantur. Notiſſimus ille Samiorum Rex Polycrates, ſub imperii Perſici initia, devictis navali prælio Lesbiis & Mileſiis, adeo Maris dominium adfectaſſe ſcribitur, ut dominii id capax eſſe palam interim agnoſceretur. Herodotus, Polycrates, inquit [1], ἐπὶ τοῦτον τὸν ἡμεῖς ἴδμεν

[1] *In Thalia.*

ἑλλήνων, ὃς θαλασσοκρατήσειν ἐπενοήθη, παρὲξ Μίνωός τε καὶ Κνωσσίων καὶ εἴ τις ἄλλος πρότερος ἦρξε τῆς θαλάσσης, *primus est eorum, quos novimus, qui Maris imperium sibi adquirere in animum induxerat, præter Minoëm Cnossium & siquis alius illo prior mari potitus est.* De Regibus loquitur, puto. Nam aut Democratici aut Aristocratici formulâ imperii gubernabantur ferè Græci illi, penes quos dominium Marinum (ut suprà ostensum est) toties variabatur. Neq; eorum dominium, opinor, ignorare potuit Herodotus magis, ac Minoïs Regis. Etenim floruit ipse post finitum Æginetarum (quod diximus) imperium, seu sub Olympiadem LXXX. Aut igitur de Regibus tantùm est locutus, aut mirè hallucinatus.

Circa Olympiadem LXXX, & sequentia in Monarchiam Græcam tempora, nobilissimi illi Græcorum populi, non solùm Athenienses, sed & Lacedæmonii, interdum dominium circumfluentis Maris occupavere. De Lacedæmoniis Demosthenes[2]; θαλάττης, inquit, ἦρχον καὶ γῆς ἁπάσης, *Maris dominabantur & terræ universæ.* Alii tantundem. De Athenienſibus ſive Idem, ſive Hegeſip-

[2] *Philip. pic. 3. vide etiam Themiſtoclem, Epiſt. 14.*

gesippus, in Oratione illâ de Haloneso, verba faciens de Philippo Macedonum Rege maris imperium affectante, *De Prædonibus*, inquit, *æquum esse ait Philippus ut communiter & ille nempe & vos eos, qui in mare delinquunt, pellatis*, οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο ἀξιῶν ὑφ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν καταστῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς ὡς ἄνδρα Φιλίππῳ οὐδὲ τὸ ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακικὸν δυνατοί ἐστε φυλάττειν, *nihil aliud quàm hoc postulans, ut à vobis Mari ipse præficiatur, utque confiteamini vos sine Philippo nec Mare* (hactenus vestrum) *tueri & custodire posse.* Modum etiam qualitati & quantitati navigiorum, quibus Vicinis uti liceret, fœdere ponebant. Caput est fœderis cum Laconibus icti [3]; Mari quidem Laconas & socios uti posse, sed πλεῖν μὴ μακρᾷ νηΐ, ἄλλῳ δ' ὁτῳοῦν πλοίῳ εἰς πεντακόσια τάλαντα ἄγοντι μέτρα, *minimè navigare navi longa, verùm alio navigio quod remis actum vecturam talentorum quingentorum non excederet.* Non scilicet navi uno remorum versu, nedum biremi triremi aliisque bellicis, sed navigiis utcunque remorum paribus aliquot agendis & onerariis, illisque satis exiguis. Id genus sunt alia

[3] *Thucydid. lib. 4.*

apud

apud Thucydidem. Huc ſpectat illud Æmilii Probi, de Timotheo Athenienſium præfecto illuſtri. *Corcyram*, inquit, *ſub imperium Athenienſium redegit, ſocioſque idem adjunxit Epirotas, Athamanas, Chaonas, omneſque eas gentes quæ mare illud adjacent. Quo facto Lacedæmonii de diutina contentione deſtiterunt, & ſua ſponte Athenienſibus imperii maritimi principatum conceſſerunt, pacemque his legibus conſtituerunt, ut Athenienſes mari duces eſſent. Quæ Victoria tanta fuit Atticis lætitiæ, ut tum aræ* PACI *publicè ſint factæ, eique Deæ pulvinar ſit inſtitutum.* Et Demoſthenes [4] de Archebio & Heraclide, οἱ Βυζάντιον παραδόντες Θρασυβύλῳ, Κυρίους ὑμᾶς ἐποίησαν τῆς Ἑλλησπόντου, ὥστε τὴν Δεκάτην ἀποδόσθαι, *qui Byzantium Thraſybulo cum tradidiſſent, Dominos vos* (Athenienſes alloquitur) *Maris fecerunt, adeo ut Decimam venderetis.* Vectigalia ſcilicet ἐκ τῶν φορίων τῶν ἐμπόρων τῶν Ἑλλησπόντου, *Mercium Mercatorum qui Helleſponto uterentur*, quod adnotat ibi Vlpianus rhetor. Hinc etiam manâſſe vult Cicero dutius illud Populi hujus decretum de Æginetis, Maris interdum dominis.

[4] *Orat. adverſ. Leptinē.*

Duriùs,

[5] *De officiis lib. 3. sic Valerius Maximus lib. 9. cap. 2.*

Durius, inquit [5], *Athenienses, qui scierunt, ut Æginetis, qui classe valebant, pollices præciderentur.* Ne scilicet in posterum classe valerent, aut Mare jam Athenienſium occuparent. Nam in Codicibus nonnullis legitur, *quia classe valebant*, quod notat Carolus Langius. Tametsi ab Æliano [6] intelligatur decretum ideo factum, ut hastam non ferre, remos verò adhuc agere possent. Crudelitatem detestantur Scriptores. Sed manifestum est maris usum liberum eis ita esse præreptum. Neque tantùm inter ipsos Græciæ populos, dominium hujusmodi marinum comprobatum est; verùm etiam à Persis, qui tunc rebus Orientis potiebantur, idque in fœdere illo nobili post victoriam ad Eurymedontem ĩcto. Nimirùm devictis Artaxerxis Longimani Persarum Imperatoris copiis navalibus (quæ mare circa insulas Chelidonias infestum reddiderant) à Cimone Athenienſium duce, adeo fractus est Regis animus ὥστε σωφρονῆσαι τ' βασιλέα καὶ εἰρήνην ἐκείνην, ἵππου μὲν δρόμον ἀεὶ τ' Ἑλληνικῆς ἀπέχειν θαλάσσης, ἔνδον ὃ Κυανέων καὶ Χελιδονίων πλαγκτῶν νηῶν ἐκ χαλκεμβόλων μὴ πλεῖν, *ut nobilem illam Pacem iniret* (Sic Plutarchus

[6] *Var. Hist. lib. 2. cap. 9.*

chus [7]; & Ariſtides [8] ferè idem) *ut ſemper à Mari Græco curriculum equi abſtineret, neque intra inſulas Cyaneas & Chelidonias longam navem vel roſtratam haberet.* Toto igitur abſtinendum erat Regi à mari Ægæo Rhodio, Carpathio, Lydio, & quod inde in Occidentem verſus Athenas vergit. Quippe cujus planè domini Athenienſes. Nam mare Græcum, quod antiquitus Caricum [9] dictum à Cariâ ſeu Occidentalioris Aſiæ partis littore, latiſſimè diffunditur. Etiam ſervitus impoſita eſt Mari Pamphylio ac Lycio, uti etiam Ponto; ut nec in hoc, citra Cyaneas inſulas, nec in illo citra Chelidonias, navis Regia, quæ aut longa aut roſtrata (id eſt bellica) foret, ex fœdere admitteretur. Id ipſum ſanè voluit Iſocrates [10], ubi de Athenienſi imperio verba faciens, barbaris non licuiſſe ait μακροῖς πλοίοις ἐπὶ τὰνδον πλεῖν Φασηλίδος, *longis navibus citra Phaſelidem navigare.* Nam Phaſelis eundem cum Chelidoniis rigorem in metiendo obtinet, ſive Lyciæ ſive Pamphyliæ oppidum. Contexuerat autem hiſtoriam περὶ τῶν θαλαττοκρατησάντων, *eorum qui Maris dominium obtinuere* vetuſtus ſcriptor Caſtor

[7] *Ex Cratero, in Cimonis vita.*

[8] *In Panathenaico.*

[9] *Scholiaſt. ad Thucydid. lib.* 1. *adde Dionyſ. Halicarnaſſ. lib.* 1.

[10] *In Panathenaico.*

stor Rhodius, quod memorat Suidas. Ex eo Julium Africanum & Eusebium suos hausisse Maris dominos, superiori capite recensitos, meritò existimant viri docti [11]. Etiam & Athenienſium atque Lacedæmoniorum dominatus marinos adjeciſſe eum, vix dubitandum. Floruit Castor sub Augusti Cæsaris tempora. Opus ejus illud omnino periit.

[11] *Ioſ. Scaliger in Euſebianis ad num.* 840 *Gerard. Voſſius de Hiſtoricis Græcis lib.* 1. *cap.* 25. *alii.*

CAP. XII.

Alia, quæ ſparſim occurrunt, de Maris dominio in Orientalium moribus, *Teſtimonia.*

ETiam in Scriptis quæ ad Orientalium gentium mores attinent, plurima ſparſim occurrunt, quæ receptiſſimam fuiſſe de privato Maris dominio ſententiam luculenter comprobant. Antiochus Epiphanes Syriæ Rex, הלא הים והיבשה לי *Nonne*, inquit [1], *& Mare & Tellus mea ſunt?* De mari Syriaco locutus. Et Xerxes ille Perſarum, cùm ridiculè Helleſponto verbera infligeret, ſtigmata inureret, & in aquas par compedum demitteret, δεσπότης, ait [2], τοὶ δίκλω ἐπιτιθεῖ τλώδε, *Dominus tibi hanc pœnam irrogat.* Quin ubi Mare Rubrum ſeu Erythræum ita dictum tradit Agatharchides, Boxi Perſæ narratio-

[1] *Ioſeph Ben Gorion. lib.* 3. *cap.* 12. Edit. Mũſter. Ebræo-lat. in fol.

[2] *Herodotus lib.* 7.

rationem ſecutus, ab Erythrâ Rege ſeu Erythro (id eſt ab Edomo accola qui ipſe & Eſau erat [3], atq; idem quod *Erythrus* ſeu *Rubrus* Ebraicè denotat) innuere hoc etymon ſimul adjungit [4] *χυριεύσαντα τῆς Θαλάττης ἄνδρα, Viram maris ejuſce dominium obtinentem.* Certè & apud Philoſtratum [5] legitur vetus fuiſſe de Mari Rubro pactum, quod *βασιλεὺς Ἐρυθρᾶς ἐνόμισεν ὅτε τῆς θαλάττης ἐκείνης ἦρχε, Rex Erythras, quando mari illi dominabatur, contraxerat*, neminem Ægyptium mare illud navi longâ ingredi debere, onerariâ verò unâ tantùm ibi uti. Et de Tyro urbe, Quintus Curtius, [6] *Condita*, inquit, *ab Agenore, diu, Mare non vicinum modò, ſed quodcunq; claſſes ejus adierunt, ditionis ſuæ fecit.* Vnde & *Tyria Maria* pro Mari ita occupato ut, injuſſu domini, liber per id tranſitus non eſſet, abiit [7] in proverbium. Quid quod etiam in Oriente mos obtinuit veterrimus, ut cùm Reges Magni, gentes in ſuam poteſtatem redacturi, imperii ac Dominii arrhas ſibi tradi imperarent, *Aquam & Terram* ſimul poſcere ſolebant. Scilicet eas volebant φέρειν γῆν καὶ ὕδωρ, *adferre Terram & Aquam*, &

[3] *Ioſ. Scaliger ad Feſtum, verb. Ægyptinos, & Nicol. Fuller. Miſcellan. lib. 4. cap. 20.*

[4] *Apud Photium cod. 250.*

[5] *De vita Apollonii lib. 3. cap. 11.*

[6] *De rebus Alexandri lib. 4.*

[7] *Afranius apud Feſtum, verb. Tyria Maria.*

ἑτοι-

ἑτοιμάζειν γῆν καὶ ὕδωρ, *præparare Terram & Aquam*. Tam Maris quàm Telluris eorum dominium symbolo ejusmodi designari existimabant. Ita à Scytharũ Rege Indathyrso poscebat [8] Darius Terram & Aquam; ita Xerxes [9] Lacedæmoniis; ita uterq; à Coïs, quos ipsi testantur Coï in plebiscito seu Epistola qua Artaxerxi Hippocratem reddi imperiosissimè petenti respondent minas Regis Magni negligentes Coï, nullo pacto, quicquid periculi sibi imminere videretur, Hippocratem reddendum esse decernunt. Decreto etiam adjiciunt [10]; καὶ γὰρ Δαρεῖος καὶ Ξέρξης ἀπὸ πατέρων ἐπιστολὰς γραψάντων, γαῖαν καὶ ὕδωρ αἰτούντων, οὐκ ἔδωκεν ὁ δῆμος, ὀρέων αὐτοὺς ὁμοίους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους θνητοὺς ἐόντας ἐπ' αὐτοὺς ἰόντας. *Nam & cum Darius & Xerxes decessores ejus epistolis suis Terram & Aquam postulârant, neutiquam reddidit populus Coïus, quippe cui satis erat exploratum, illos qui ad se misissent, pariter ac homines ceteros esse mortales*. Atque in Græcis codicibus historiolæ Judith, Nabuchodonosor bellum vicinis gentibus indicturus deditionis, quam expectaret, formulam diserte ait esse *ut* [11] *præparent* ea

Ter-

[8] *Herodotus lib. 4.*

[9] *Polybius lib. 9.*

[10] *Hippocrates Epistol. 9.*

[11] *Judith. cap. 2. 7. Græcè.*

Terram & Aquam. Nisi aquarum perinde ac Telluris dominos se esse putarent, quamobrem & Aquam & Terram velut universalis dominii insignia sibi poscerent, non satis video. Quin de Mari ex Indorum, Persarum, atque Ægyptiorum disciplinâ in Onirocriticis scribens Achmes Ben Seirim Arabs, εἰ δέ τις (inquit [12]) ὄψοιτο ἑαυτὸν Θαλάσσης κληρονόμον ἔσεσθαι τῆς βασιλείας πάσης καὶ βασιλεύσει, *Si quis* (in somniis) *visus fuerit sibi factus Maris dominus, hæres erit universi regni & imperabit.* Accedat huc Delium illud de Atheniensium dominio Marino oraculum. Delo sacrificantibus Athenienſibus, puer, dum lavandis manibus aquam hauriebat, è phiala simul cum aqua pisces effudit. Inde à vatibus oraculum redditum ὡς κυριεύσουσι τῆς Θαλάττης, *Maris fore eos dominos.* Author est scriptor vetustus Semus apud Athenæum [13], ubi Phylarchus etiam memorat, cum Patroclus Ptolemæi Lagi filii dux ad Antigonum regem Pisces simul & recentes ficus misisset atque ambigerent adstantes quid illo munere significaretur, Antigonum lepidè dixisse, satis ipsum intelligere quid sibi vellet Patroclus.

[12] *Cap.* 178.

[13] *Dipnos. lib.* 8.

Aut

Aut enim, inquit, vult Patroclus θαλάττοκρατεῖν ἡμᾶς, ἢ τὰ σύκων τρώγειν, *imperium seu dominium Maris nobis esse petiundum, aut rodendas ficus.* Aut ignavum & mollem videri, aut Maris dominum fieri. De dominio igitur Maris privato non dubitabat. Atq; ibi etiam gulo apud Antiphanem comicum, nec vitu conducibile esse, ait, nec ferendum

Τῆς μὲν θαλάττης ἀνθρώποις εἶναί τινας
Ὑμῶν, ἀναλίσκειν τε πολλὰ χρήματα &c.

Mare quosdam ex vobis peculiare sibi vendicare ac in id pecunia multum impendere; obsonii verò adnavigare nihil, ne gry quidem. Adjice Theocriteum illud de Ptolemæi Philadelphi Ægypti Regis dominio marino æque ac Telluris;

[14] Idyllio 17. Πολλᾶς [14] ὃ κρατέει γαίης, πολλᾶς ὃ Θαλάσσης

Multæ Telluris est dominus, multi item Maris. Et paulò pòst,

— Θάλασσα ὃ πᾶσα κὴ αἶα
Καὶ ποταμοὶ κελάδοντες ἀνάσσονται Πτολεμαίῳ,

Mare totum (de Lycio, Pamphylio & quod interius est reliquum, loquitur) *& Tellus fluvii sonori regno Ptolemæi subjecti sunt.* Et Philo Judæus, Non glorien-

glorientur, inquit [15], principes ob devictas multas gentes, aut quod omnia flumina καὶ τὰ ἄπτερα πλήθει καὶ μεγέθει πλάγη κατεσκήσαντο, *& maria numero & magnitudine diffusissima in suam potestatem redegerunt*. Dein, tametsi in Oratione de Pace velle videtur Isocrates Imperium ac dominatum Marinum, quod retinere studebant Athenienses, malorum eis non paucorum esse causam, etiam & interdum tyrannidem ab eis in Civitates Græciæ vicinas inde exerceri; id tamen, ut quod sub utilis atque inutilis, &, ex accidenti, injusti ratione in examen veniat, disputat; nec omnino ex rei ipsius naturâ injustum esse contendit. Immo alibi Dominatum illum satis laudat, quanquam non omnia in eo conservando. Et de utrâque civitate & Laconicâ & Atticâ disertè Idem [16], συμβῆ, inquit, ἑκατέραν κυρίαν γίνεσθαι τῆς θαλάττης· ὧν ὁπότεροι ἂν κρατῶσιν ὑπηκόους ἔχουσι τοὺς πόλεις τῶν πόλεων, *evenit ut utraque civitas maris imperio potiretur; quod utri tenuerint, urbium pleraſque dicto audientes habent*. Etiam disceptationem legimus apud Aristotelem [17] περὶ τῆς πρὸς τὴν Θάλατταν

[15] *Lib. de Plantatione Noë.*

[16] *In Panathenaico.*

[17] *Politic. lib. 7. c. 6.*

λατῆαν κοινωνίας, *de Maris communione* utrum ſcilicet civitati bene inſtitutæ commoda fuerit necne. Utrum conducibilius eſſet manere illud omnium hominum commune, adeo ut nemini omnino tranſitus, negotiatio, mercatura, piſcatio negaretur; an ita uſum ejus coërceri ut in Civitatis dominium quo Exteri arcerentur, recipiendum eſſet. Quà hoc utile inutiléve fuerit diſputat; non omnino quà injuſti ſpeciem quidem obtenderit; ex gentium circumquaque poſitarum moribus de maris non minus ac Telluris proprietate abundè edoctus. Quin diſcipulus ejus Alexander Macedo, victoria in Oriente potitus, expeditionem moliebatur in Europam ὅπως γῆς τε πάσης καὶ θαλάττης κύριος ᾖ, *ut cunctæ Telluris ac Maris dominus fieret* quod ait Julianus [18] Imperator. Et ſane apud Græciæ populos in primis, Maris accolas, atq; ejuſmodi in Oriente alios idem ferè habitum eſt ſummum per cæteris imperium & dominatum obtinere, & Maris dominatu potiri. Neque ſine hoc illud aſſequendum exiſtimabant. Unde conſilium illud Themiſtocleum, quod Cn. Pompeius etiam Ro-

[18] *In Oratione 3, ſeu Euſebiæ encomio.*

mæ amplexus est; *Qui* [19] *Mare teneat eum necesse esse rerum potiri. Et omnino magnæ potentiæ præsidium & quasi pignus est semperque fuit Maris dominari* (sic in Polybiũ Isaacus Casaubonus [20]) *quod Græcis θαλατοκρατεῖν dicitur. Propterea antiqui Chronicorum apud Græcos scriptores, quum nullum extaret summum imperium ullius Græci populi cujus factis, ante Olympiadum institutionem, doctrina temporum inniteretur, inter alia tempora quibus ad seriem temporum designandam sunt usi, istud non prætermiserunt, sed Populos diligenter recensuerunt, penes quos Imperium Maris quondam fuisset, atque omnes Mutationes quæ in ea re contigerunt accuratè in suis Chronologiis adnotarunt.* Sed de receptis in Oriente circa Maris dominium moribus, satis superq;.

[19] *Cicero ad Attic. lib. 10. epist. 7. Plutarch. in Themistocle.*

[20] *Comm. in Polyb. pag. 199.*

CAP. XIII.

De Spinetis, Tyrrhenis, Carthaginiensibus, aliis in Occidente *Maris dominis.*

NEc luculenter minùs in Occidentalium Moribus vetustis, Dominium, quale diximus, Marinum comperitur. Spinetæ, quibus Urbs cognominis ad Padi ostium, diù Maris superi seu Adriatici domini fuere, Delphos ex

pro-

proventibus maritimis decimas magnificas Apollini mittere soliti. Ita Strabo [1] & Dionysius Halicarnasseus [2]; qui itidem de Tyrrhenis, eos Maris inferi, seu quod Australem Italiæ plagam alluit, fuisse Θαλατοκράτορας diserte scribunt; id est planè *Maris dominos*. Et Diodorus Siculus, Tyrrheni, inquit, [3] πολλὰς χρόνους θαλατοκρατήσαντες dia *Mare ut Domini obtinentes, à se illud denominarunt*. Postmodùm autē Mari ferè totius Mediterranei quod Occidentalius est, Siculi scilicet & Africani, Domini fuere [4] Carthaginienses, quibus prælio devictis, eodem jure temporis aliquanto potitus est Agathocles Siculorum Rex; à quo deficientibus Africanis, Dominatus ille citò Carthaginensibus restitutus est. Sub Olympiade CXVIII hæc gesta sunt. Per quadraginta aut circiter annos dein fuere Domini Maris eique leges dabant Carthaginienses, usque nimirum ad bellum Punicum primum, quod Olympiadis CXXVIII anno ultimo incepit. Ita Polybius [5]; τ Θαλάτης ἀκριτὶ τ Καρχηδονίων ἐπικρατούντων *Carthaginiensibus Maris dominium citra controversiam obtinentibus*. Et paulò post; habebant Cartha-

[1] *Lib. 5.*

[2] *Orig. Rom. lib. 1.*

[3] *Bibliot. lib. 5.*

[4] *Diodorus Siculus lib. 20*

[5] *Hist. lib. 1. & 3.* adde *Appian. Alexandrin. sub initiis Belli Punici.*

Carthaginienſes τὴν θάλατταν ἡγεμονίαν ἀδιαίρετον εἶναι φασιν, *Maris Imperiũ ſine omni controverſia à Majoribus acceptum.* Sed & diu ante Agathoclis tempora idem obtinebant Carthaginienſes, quod ſatis liquet ex fœdere illo inter eos & Romanos omnium primo, ſub Conſulũ initia, ſeu circa Olympiadem LXVIII icto. Ejus, unum eſt apud Polybium, qui ſolus illud memorat, caput; μὴ πλεῖν Ῥωμαίους μήτε τοὺς Ῥωμαίων συμμάχους ἐπέκεινα τοῦ Καλοῦ ἀκρωτηρίου, ἐὰν μὴ ὑπὸ χειμῶνος ἢ πολεμίων ἀναγκάζωσιν· *Ne naviganto Romani Romanorúmve Socii ultra Pulchrum promontorium, extra quã ſi tempeſtatis aut hoſtium vi fuerint coacti.* Africæ eſt promontorium illud; adeoque domini erant maris Carthaginienſes, ut nec Romanis ſociiſve eorum ultra illud promontorium navigare vellent eſſe fas. Id quod icto fœdere juſtum eſſe agnovere Romani. In ſecundo autem illuſtrium horum in Occidente populorum fœdere cautum inſuper eſt, ne quis Romanorũ aut Africam aut Sardiniam appelleret, niſi aut cõmeatûs accipiendi gratiâ aut naves reficiendi, quod docet itidem Polybius. Maris igitur uſus ſublatus, aut temperatus. Atque huc ſpe-

[6] *In verb. Tyria Maria.*

ctat illud Pompeii Festi [6] de Pœnis; *Tyro oriundi Pœni adeò potentes Maris fuerunt, ut omnibus mortalibus navigatio esset periculosa.* Nam Carthaginienses Pœnorum primarii fuere. Quinetiam de Venetis Galliæ Occidentalis, circa Ligeris fluvii ostium, populo, rerũ Nauticarum olim præ accolis studioso, Julius Cæsar, *In magno*, ait [7], *impetu Mari atque aperto, paucis portubus interjectis, quos tenent ipsi, omnes ferè qui eodem Mari uti consueverunt, habent vectigales.* Obusum vicini Maris, vectigalia pendebantur illis, ut dominis. Nec prætereundum heic quod de Authari Langobardorũ Rege habet Paulus VVarnfredus [8]. Intra Maris undas Rhegium alluentes columna posita erat. *Vsque ad eam* (inquit Paulus) *equo sedens accessit Autharis, eamq; de hasta sua cuspide tetigit dicens, Vsque hic erunt Longobardorum fines.* De Populo autem Romano, omnium illustrissimo morum juriſque exemplo, proximè agendum.

[7] *De bello Gallico lib. 3. c. 8.*

[8] *De Gestis Langobardorũ lib. 3. cap. 33. quod memorat etiam Sigonius de Regno Italiæ lib. 1.*

CAP. XIV.

Populi Romani, *& qui in* Orientali imperio *mores eorũ sunt secuti, Dominium Marinum.*

PAribus utrique, Carthaginienses & Romani, viribus votisque imperium Orbis

Orbis agitabant ante bellum Punicum primum; niſi quod ex dominio illo Maris tot annos obtento potentiores illi viderentur. Tunc autem navium CLX claſſis intra ſexageſimum diem, quàm cęſa fuerat ſylva, in anchoris ſtantis armiſque inſtructę C. Duillius Imperator Carthaginem ferè in ipſo mari delevit, atq; in Romanorũ poteſtatem hoc prorſus redegit. *Et pudebat* (quod aït Florus [1]) *nobilem populum, ablato Mari, raptis Inſulis, dare tributa quæ jubere conſueverat.* Ita, exutis dominio hujuſmodi Carthaginienſibus, acquirebant jure Belli ac Victoriâ Romani. Tanto Imperatori & tam perpetuo, hoc nomine, honore habito, ut revertenti ſemper à cænâ tibicines canerent & funale prę-ferretur. Quin & Phœnicii & Cilicii Maris dominabantur Romani, quod ex Fœdere ab Antiocho Syriæ Rege cum eis inito manifeſtum fit. In eo cautum eſt ad hunc modum. *Tradito Antiochus naves longas armamentaq; earum; néve plures quàm* X *naves actuarias (nulla quarum plus quam* XXX *remis agatur) habeto, neve Monerem ex belli cauſa, quod ipſe illaturus erit. Neve navigato citra Calycadnum neve Sarpedonem*

[1] *Lib.* 2. *cap.* 6.

promontoria; extrà quàm ſiqua navis pecuniam, ſtipẽdium, aut legatos, aut obſides portabit. Sic Livius [2]. Sed apud Polybium [3] legitur, *nullam habeto* xxx *remis actam navem.* Annibal item in oratione ad Scipionem habitâ; *Non recuſamus*, inquit [4], *quin omnia propter quæ bellũ initum eſt veſtra ſint, Sicilia, Sardinia, Hiſpania, quicquid Inſularum toto inter Africam Italiamq; continetur mari. Carthaginienſes incluſi Africæ litoribus, vos (quando ita Diis placuit) externa etiam Terra Mariq; videamus regentes imperia.* Et paulò poſt pace initâ, quingentę Carthaginienſium naves quę remis agerentur, ab eis ſublatæ ſunt & incenſæ. Ne ſcilicet Mari, quod jam alieni eſſet dominii, uterentur. Poſtea etiam caſtigatus eſt Senat⁹ Carthaginienſium [5] *quod, contra fœdus, exercitum & navales materias haberent*; Et *Placuit, quòd extra fines exercitũ duxiſſent, &c. bellum iis indici.* Et diſertè Plinius de Cn. Pompeio; *Oram maritimam*, inquit [6], *à Prædonibus liberavit & Imperium Populo Romano reſtituit.* Quin, de latiſſimo Populi Romani dominio Marino, Dionyſius Halicarnaſſeus; πάσης, inquit [7], κρατεῖ Θαλάσσης, ὃ μόνον τῆς ἐπὶ

[2] *Decad. 4. lib. 8.*
[3] *In excerptis legationib. cap. 35.*
[4] *Liv. lib. 30.*
[5] *Epit. Liv. lib. 48. & 49.*
[6] *Nat. hiſtor. lib. 7. cap. 26.*
[7] *Orig. Rom. l. 1.*

ἐντὸς Ἡρακλείων στηλῶν, ἀλλὰ καὶ τ̃ Ὠκεανίδ̃, ὅση πλεῖός μὴ ἀδυνάτος ἐστι, *Universi Maris domina est* (Roma) *non solùm illius quod intra Herculis columnas habetur, verùm & ipsius Oceani quicunq; est navigabilis.* Hyperbole quidē est. Sed amplissimi dominii Marini interea testimonium luculentum. Uti & illud Appiani Alexandrini [8], *Maris Mediterranei totius tenent* (Romani) *dominium.* Ejusmodi sunt alia. Neq; sanè admittendum est illud viri præstantissimi qui de Exemplis ejusmodi, *hæc*, inquit [9], *non docent occupationem Maris aut juris navigandi. Possunt enim ut Singuli, ita & Populi pactis non tantùm de Iure quod propriè sibi competit sed & de eo quod cum omnibus hominibus commune habent, in gratiam ejus cujus id interest discedere.* Et ad Ulpianum se refert qui ex bonâ stipulationis fide, non ex servitute Mari imponendâ pendere vult illam piscationis in Mari Thynnarię [10] cessationē, de qua infrà [11]. Certè ejusmodi, cujus quidem author est Ulpianus, distinctione idem dici potest de omnimodo (quod vocamus) sive dominio sive servitute. Privatim uti frui, alios jure impedire, arcere, si dominiū

8 *In præfatione.*

9 *Hugo Grotius de Iure Belli & Pacis lib. 2. cap. 3. § 15.*

10 *L. 13. ff. tit. Cōmunia Prædiorum.*

11 *Cap. proximo.*

non est, nihil est. Quin Cassandra, apud Lycophronẽ, dominium ejusmodi Populo Rom. fore prædixit, ubi ei tribuit Γῆς καὶ Θαλάσσης σκῆπτρα & μοναρχίαν, *Telluris & Maris sceptra & Monarchiam.* Huc spectant tum quæ habemus suprà de Cn. Pompeii imperio à P. Romano delegato, tum quæ obiter occurrunt apud Scriptores de Romanorũ dominio marino alia. De Augusto Cæsare Suetonius [12]; *Classem Misseni, & alteram Ravennæ ad tutelam Superi & Inferi maris collocavit.* Aristides autem dominium hoc Romanis, non (quemadmodum olim Athenienſibus) certis finibus definitum esse ait [13], sed ut cingulum eorum imperio circumfundi. Et Themistius de Imperatore Theodosio seniore, πῶ φαίης αὖ, inquit [14], σὲ δὲ πάσης σχεδὸν βασιλεύοντος γῆς καὶ θαλάττης; *Quid de eo diceres qui Imperator seu Rex est ferè universæ Telluris ac Maris.* Procopius item de Imperatoris Romani figurâ urbem lęvâ tenente loquutus, cælatoris mentem fuisse ait [15], ὅτι γῆ πᾶσα καὶ θάλασσα δεδούλωται πᾶσα, *universam Tellurem ipsi aquè ac Mare deservire.* Tantundem fermè Nicephorus Callistus in prefatione ad historiam Eccleſiasti-

[12] *In Augusto. cap. 49.*

[13] *In Romæ Encomio.*

[14] *Orat. 5*

[15] *De Aedificiis Iustiniani, cap. de Augustæo.*

cleſiaſticam. Et Julius Firmicus de iis quorum in thematis Genethliacis luna creſcens triceſimam Tauri partem occupaverit, proſpera Jovis radiatione accedente; *Maris*, inquit [16], *& Terræ dominia poſſidentes, quocunque feliciter exercitum ducent.* Oppianus ad Antoninum Imperatorem [17]:

— Σοῖς μὲν γὰρ ὑπὸ σκήπτροισι Θάλασσα
Εἰλεῖται καὶ φῦλα Ποσιδάων ἐναύλων.

Tuis enim ſub ſceptris ſeu *legibus Mare volvitur & piſcium turba per Mare diſpoſita.* Et Venus ad Jovem [18] de futuro Romanorum imperio;

Certè hinc Romanos, olim volventibus annis,
Hinc fore ductores, renovato ſanguine Teucri,
Qui Mare qui Terras omni ditione tenerent,
Pollicitus: quæ te, genitor, ſententia vertit?

Unde idem Poëta alibi [19] de Auguſto Cæſare;

An Deus immenſi venias Maris, ac tua Nautæ
Numina ſola colant; tibi ſerviat ultima Thyle,
Téq; ſibi generum Tethys emat omnibus undis?

[16] *Matheſeos l. 6 cap. 1.*

[17] *Halientic. lib. 3.*

[18] *Virgil. Aeneid. 1.*

[19] *Georg. lib. 1.*

Et de Scipione Africano Claudianus [19];

Ergo ſeu patrius primævus Manibus ultor (num,
Subderet Hiſpanum legibus Ocea-

Seu quid aliud caſtris faceret, hærebat lateri ejus ſemper Ennius. Johanni item Epiſcopo Euchaitenſi [20], in Jambicis, Conſtantinus Monomachus Imperator quidem Orientis, ſed ex Occidentalis Imperii moribus nuncupatur

Γῆς καὶ Θαλάσσης Κύριος καὶ δεσπότης.
Telluris & Maris dominus.

Uti etiam Leo Auguſtus à Varadato [21] *Terræ Mariſque dominus.* Unde in Imperio Conſtantinopolitano, Occidentalis mores ſequuto, ipſum Pelagus Ægæum inter Themata ſeu Provincias, non aliter ac Samus, Cyprus, aliæve inſulæ ſeu territoria qualiacunque recenſitum eſt. Id liquet ex Thematibus Conſtantini Porphyrogenneti [22], ubi etiam Helleſpontus expreſſim Ægæi Maris præfecto adſcribitur cum territoriis circumjacentibus. Atque ingens ſanè proventus erat fiſcalis ex hoc Mari, piſcationis tantùm nomine. Decem interdũ aureorum millia, interdum duodecim ex ea annuatim conflabantur. Diſcimus ex decreto quo Andronicus Palæologus imperii

[19] *Præfat. in lib. 3. de laudibus Stiliconis.*

[20] *Euchait. pag. 51.*

[21] *Concil. Chalced. part. 3. tom. 2. part. 1. edit. Biniana 1618.*

[22] *Lib. 1. them. 17.*

imperii insignia retinens, sed in thalamis Palatii otiosus, in victum sui & asseclarũ annuum habuit πρόσοδον ἁλιευτικῆς ἡ πρὸ Βυζαντίου τελεῖται δέκα χιλιάδων τέως ἔχουσαν, *proventum Piscationis ante Byzantium pendi solitum usque ad decem tunc aureorum millia*, quod ait Nicephorus Gregoras [23]. Idem nonnullis *Topiaticum* [24], *Topicum*, *Piscinica* etiam nominatur & *Topice*. Quin in Notitia Dignitatum Orientis, sub Proconsule Asiæ, Trinæ tantùm recensentur ad hunc modum Provinciæ.

Sub dispositione Viri spectabilis Proconsulis Asiæ, Provinciæ infrascriptæ.

Asia;
Insulæ;
Hellespontus.

Etiam *Officium Hellesponti consularis* in rescripto Honorii & Theodosii [25] Augustorũ memoratur, ubi è vicarii Asiæ potestate in Proconsulis Asiæ (qui tunc temporis Simplicius erat) transfertur. Alibi etiã in Justiniani Novellis occurrit Hellespontus [26] cum Ponto Polemoniaco, provinciæ seu præfecturæ nomine, conjunctus. Scio quidẽ non tam pro freto illo Asiam & Europam interluente

[23] *Lib. 9.*
[24] *Vide I. Cantacuzenum hist. lib. 2. cap. 1. & lib. 4. cap. 42. præter Ioh. Meursium in Glossario, verb. τοπικὸν. & Iul. Cæs. Bullinger. de Imperio Romano lib. 9. cap. 72.*
[25] *L. unic. C. de Officio Comitis Sacri patrimonii.*
[26] *Novell. 20. in præfatione.*

Helleſpontum à viris doctis heic capi quàm pro regione Aſiæ maritimâ. Sic Guidus Pancirollus [27], etiam ad Notitiam; *Hoc in loco,* inquit, *regio Aſiæ ad Helleſponti oram ſita ſignificatur.* Certè ſatis rarò, puto, occurrit alibi Helleſponti nominis uſus pro regione aliqua [28] Aſiæ, ſed potiùs Helleſpontia. At verò ſi in Notitia non ipſum fretum ſed regio cognominis deſignaretur, quamobrem hæc tantùm regio ſigillatim cum Aſia, cujus & ipſa pars aliquantula ita eſſet, nominatur? Si pro freto ipſo accipias, res manifeſta & ſibi optimè conſtans videtur. Peramplam Proconſulis Aſiæ provinciam Aſiâ ipſâ, Freto alluente, & Inſulis denotari, rationi perquam conſonum eſt; Non ita, Aſiâ ipſâ & inſulis, adjectâ inſuper neſcio quâ regiunculâ ſatis obſcurâ quæ & ipſius Aſiæ pars. Et ſequentis æv uſus vetuſtiorem heic adminiſtrationem interpretari videtur. Ipſum Ægæum pelagus (quod vicinum totum fere hoc mare continet) inter Themata, præfecturas ſeu provincias Orientis expreſſim à Conſtantino, quẽ jam memoravimus, Porphyrogenneto numeratur. Verba ejus ſunt [29]: Τὸ δὲ κολπῶδες Αἰγαῖον πέλαγος καὶ αὐτὸ χερνησίζον

[27] *In Notit. orient. cap.* 102.

[28] *Vide Ortelium in Theſauro Geogr. verb. Helleſpont.*

[29] *Lib.* 1. *Them.* 17

πέζον ἐις θέμα, &c. *Ægæum verò pelagus etiam ipsum inter Themata relatũ, &c.* Et paulo post etiam de Insulis ; Προσαρχέω δὲ τῷ στρατηγῷ τῷ Αἰγαίου πελάγους αἵ τε Κύκλαδες νῆσοι καλούμεναι, καὶ τῶν Σποράδων αἱ προέχουσιν ἥ τε Μυτιλήνη, καὶ Χίος, καὶ αὐτὴ ἡ Λῆμνος· *Ad Ægæi autem maris præfecturam pertinent insulæ Cyclades dictæ, & ex Sporadibus quæ reliquas excellunt, Mytilene, & Chius, & ipsa Lemnus.* Adeo ut heic Insulæ & Mare ipsum velut singulares præfecturæ partes seu provinciæ, non aliter ac aliæ qualescunq; regiones continerentur. Quin ex Notitia Orientis observandum est, in Proconsulis Asiæ insignibus, quæ codicillis, quibus is præficiebatur, principalibus depingi solebant, Trium contineri (præter principũ vultus seu Genios ac Mandatorum librum) Mulierum imagines, easq; diadematis turritis pariter cinctas ad modũ quem oculis mox subjicimus, ita provincias illas tres, scilicet Asiam, Insulas, & Hellespontum simùl referentes, suorumq; nominum adjectione sigillatim ita insignitas, ut postremã primæ partem seu regionem fuisse non sit omnino cur admittamus. Quin & Pancirolli, qui non solũ editis Alciati (unde figuram

figuram accepimus) verum etiam manuſcriptis Fulvii Urſini aliorumq; Notitiæ codicibus uſus eſt, imaginum illarum deſcriptionem ſubjungere viſum eſt. *Infra librum Mandatorum habet hic Proconſul* (ita Pancirollus) *imagines trium mulierum, quæ provincias ipſi commiſſas referunt, ſcilicet Aſiam, Inſulas & Helleſpontum, ut nomina ipſis inſcripta indicant. Hæ inſigne quoddam regium in capite* (diadema quælibet turritum, in libris editis) *& vaſa aureis plena manibus gerunt, quæ exactionem tributorum tribus illis regionibus faciendam, ad Proconſulem pertinere ſignificabant. Longis aureiſque tunicis indutæ ſunt. In Manuſcriptis albas aut cæruleas habent. Aſia calceis cæruleóque pallio utitur. Aliæ calceis carent. Quæ inſulas refert, purpureum pallium; quæ Helleſpontum, viride geſtat. Sed in codice Vrſini, omnes rubris cothurnis altè calceatæ habitu non differunt. In Madruciano longis veſtibus demiſſis vix pedes oſtendunt.* Hactenus ille. Anne verò eſt ſimile veri regiunculam aliquã Aſię in Inſignibus hiſce pari cum ea quę fuit Aſiæ ipſius majeſtate, cum & hęc illam etiam, non aliter ac totũ minutiam,

complexa


ASIA.
INSVLAE
HELIESPONTVS

complexa fuiſſet, depingi. Turrita ſingularum diademata, ſtatura æqualis, majeſtas & opulentia nullo modo diſſimilis talem parilitatem indicare videntur ut earum nulla in hac deſignationis formulâ, alterius pars videatur quidem cenſenda. Adeoq; ut nec Helleſpontus ſit ibi aliud ac ipſum Mare ſeu fretum interluens; quo ita Aſiæ proconſulatui cum inſulis, non diſpari dominii ratione, conjuncto, Aſiæ & Europæ provinciæ fiebant civiliter ſive continuæ ſeu contiguæ. Qualis provinciarum diſtinctio ubi non erat, etiam cum Cõtinente inſulæ præjacentes ipſumque Mare unicum provinciæ corpus faciebant. Atque hinc evenit ut Inſulæ Italiæ [29] pars Italiæ eſſent; uti etiam cujuſq; Provinciæ; & quæ modico freto, ut Sicilia, Italiâ dividerentur, eæ magis inter continentes provincias [30] eſſent cenſendæ. Interjacentia maria non obſtabant quo minùs ex continente ac inſulis unum & continuatũ territorium efficeretur. Idq; autore Ulpiano, qui Mare tamen omnium hominum commune eſſe dicere amat. Sed eâ de re infrà in Reſponſis ad Objecta. Etiam idem alibi Ulpianus [31]; *Si quis me prohibet in Mari piſcari, vel everri-*

[29] *L. 9. ff. tit. de Iudiciis, de qua vide I. Grypiand. tract. de Inſulis cap. 15.*

[30] *L. 99. ff. de verb. Signif.*

[31] *L. 13. §. ſi quis. ff. tit. de Injuriis.*

everriculum (quod Græcè Σαγήνη dicitur) ducere, an injuriarum judicio possim eum convenire? Sunt qui putent injuriarum me posse agere, & ita Pomponius, & plerique, esse huic similem eum qui in publicum lavare vel in cavea publica sedere, vel in quo alio loco agere, sedere, conversari non patiatur, aut si quis re mea uti non permittat. Conductori autem veteres interdictum dederunt, si forte publicè hoc conduxit. Nam vis ei prohibenda est, quo minus conductione sua fruatur. Inter publica igitur, id est quæ sunt Populi [32] Romani propria & privata, non omnium hominum communia, aliter ac balnea publica, caveæ, id genus cetera, censebatur Mare quod à Populo occupatum est. Et quid est heic publicè conducere, nisi Maris, quà ejus Dominus erat ac locator Populus, conductorem fieri? Neque locari aut conduci quid posse, quod non ita unius sit ut alterius non sit, quenquam affirmare opinor. Quoniam verò loca publica privatorum, ex jure Civitatis, usibus deserviunt [33], ideo & injuriarum agi potuisse heic censuit Pomponius cum aliis. Edictum insuper Prætoris erat, *Nequid in loco publico*

[32] *L. 15. ff. de V. S.*

[33] *L. 2. ff. Ne quid in loco. §. 2.*

blico facias inve locum immittas qua ex re quid illi damni detur. Ad hoc Ulpianus, *adversus eum,* inquit [34], *qui molem in Mare projecit interdictum utile competit ei cui forte hæc res nocitura sit. Si autem nemo damnum sentit, tuendus est is qui in litore ædificat, vel molem in mare jacit. Si quis in mari piscari aut navigare prohibeatur, non habebit interdictum; quemadmodum nec is qui in campo publico ludere, vel in publico balineo lavare, aut theatro spectare arceatur. Sed omnibus his casibus injuriarum actione utendum est.* Interdicto igitur prohibitorio utendum erat, ubi moles in mare jactæ nõ aliter ac ubi damnum loco cuicunq; publico, theatro, balneo, circo, foro illatum. Hisce, quę planè populi Romani, non communia omnium hominum fuere, ęquiparatur omnimodò Mare, etiam ab ipso Ulpiano. Quin litorum & Maris [35] apud eos, qui de Maris communione loquuntur, eadem est ratio. Neq; nõnullis, seorsim de iis agentibus [36], minùs communia dicuntur, ut Neratio, Ulpiano. At verò Celsus; *Litora,* inquit [37], *in quæ Populus Romanus imperium habet, populi Romani esse arbitror.* Quod verò ibi sequitur, *Maris commu-*

34 *Loc. citat.* §. 8. & 9.

35 *Instit. de Rer. Divis.* §. *litorum. Marcianus l. 2. ff. de Divis. rer.*

36 *L. 15. ff. de acquir. rer. dom. l. 13. ff. de Injuriis.* §. 7

37 *L. 3. ff. Ne quid in loco publico.*

communem usum omnibus ut aëris, jactaſq; in id pilas ejus eſſe qui jecerit, aperte temperatur atq; intra rationē dominii Populi Romani manifeſtò coercetur verbis ſtatim ſubjunctis: *Sed id cōcedendum non eſſe*, (ita ibi Celſus) *ſi deterior litoris Mariſve uſus eo modo futurus ſit.* Certè ſi de omnium hominū communione verba fierent priora, qualis nempe privatum dominium aut jus alterius non omnino permitteret, quidnā eſt id, *uſum fore deteriorem?* Nam ſi ita occupātis fieret locus, ut id quod nullius antea in bonis fuerat, nec alterius dominii ſeu juris ratio heic haberetur, non licitum minùs ei eſſet qui occuparet, uſum facere aliis deteriorem in ſui commodum, quàm ei qui agrum nondū occupatum inſederit. Ita igitur voluit Celſus eſſe litora & Mare Populi Romani, ut eorum, privatorum hominū omnium uſibus deſervientium (idq; ut dictū eſt; ex ipſo Civitatis jure & ſecundum temperamenta ex Prætorū edictis aliiſq; id genus adjecta) conditio in fraudē Reipublicæ deterior, ſine injuriâ fieri nequiret. Ad eam mentē Scævola [38], *In litore jure Gētium ædificari, niſi uſus publicꝰ impediret.* Et Ariſto [39], *quod mari occupatum*

[38] *L. 4. ff. Ne quid in loco publico.*

[39] *L. 10. de Rer. Diviſione.*

cupatum est fit publicum. Transit in Populi Romani patrimonium. Nam sic *Publicum* donotat; quod δημόσιον seu *quod populi est*, non omnium hominum pariter commune, nuncupant Jurisconsulti Græci, quibus etiam ipsum Mare eo sensu publicum appellatur. Id genus sunt alia. Unde manifestum fit tam ex Jurisconsultorũ pronuntiatis, quàm Fœderum, Historicorum, Oratorum, Poëtarum scriptis, Maris apud Romanos, quemadmodum Telluris, dominium esse receptum.

40 *Glossæ vet. Iuris verb.* Δημόσιον.

CAP. XV.

Privatorum hominum *in* Imperio Romano *dominium Marinum*, *cum* Imperatorũ in Oriente sanctione, *quâ, abrogatâ prorsus Maris communione, quæ à nonnullis obtendebatur, perpetuâ, idque* ut re injustâ, *etiam* Privatorum *in eo dominium stabilitur.*

QUæ Capite superiore, de dominio Maris, traduntur, ad populi Romani seu universitatis dominium, id est patrimonium publicum (in quo non minùs ac in singulorum hominum dominium privatum cernitur) attinent. Sunt verò de singulorum etiam hominum dominio Marino in Romanorum moribus,

ribus, teſtimonia ſatis ampla. Hominum ſcilicet ſingulorum, quibus aut Princeps Maris ſui partem aliquam ex Civili Romanorum Jure uſuque permiſerit, locaverit, conceſſerit. Immiſſum in prædia Mare, ſuum, in piſcinas latè diffuſas, faciebant lautiores nec minùs illius ac prædii adjacentis domini habebantur. Varro [1]; *cum Piſcinarum genera ſint duo, dulcium & ſalſarum; alterum apud Plebem & ſine fructu, ubi lymphæ aquam piſcinis noſtris villaticis miniſtrant; illæ autem maritimæ piſcinæ Nobilium, quibus Neptunus ut aquam ſic & Piſces miniſtrat, magis ad oculos quàm ad veſicam, & potiùs marſupium domini exinaniunt quàm implent.* Neque erat hoc aliud quàm Maris, quatenus immiſſum eſt aut incluſum, fieri dominos. Et refert Columella (qui ſub Claudio vixit) ſeculis vetuſtioribus Romanos piſcinis tantummodò Mediterraneis plerunque uſos eſſe, eaſque maximis ſeminibus repleſſe. *Mox*, ſubjicit ille, [2] *iſtam curam ſequens ætas abolevit & lautitiæ locupletum Maria ipſa Neptunumque clauſerunt.* Atque ejuſmodi ſive vivaria ſive clauſa Maria, veluti prædia, lacus,

[1] *De Re Ruſtica l. 3. c. 17.*

[2] *De Re Ruſtica l. 8. c. 16. & 17.*

lacus, Vineæ, reditus villarum maritimarum annuos augebant. Idem Columella, *Sed quoniam*, inquit, *sic mores obcalluere, ut non hæc usitata* (de vivariis istis Marinis loquitur) *verùm ut maximè laudabilia & honesta judicarentur, nos quoque ne videamur tot jam seculorum seri castigatores, hunc etiam quæstum villaticum patrisfamilias demonstrabimus. Qui sive insulas sive maritimos agros mercatus, propter exilitatem soli quæ plærunque litori vicina est, fructus terræ percipere non poterit, ex Mari reditum constituat.* Villaticus igitur colono ex Mari quæstus erat, uti ex agris. Nec horum magis ac illius dominus habebatur. Usitatum hoc dominii marini jus memorat etiam D. Ambrosius [3]. *Pro singulari* (sic ille) *libidine inciditur terra, mare infunditur, ut insulas faciant, ut possideant freta. Spatia maris sibi vendicant jure mancipii; piscium quoque jura, sicut vernaculorum, conditione sibi servitii subjecta commemorant. Iste, inquit, sinus maris meus; ille alterius. Dividunt elementa sibi potentes.* Exempla sunt in lautissimi Luculli piscinis. Is, perfosso sub Neapoli monte, mare clausit, & dominus erat cursuum mari-

3 *Hexeamer. lib. cap. 5. 10. & lib. de Nabuthe cap. 3.*

marinorum, quos τροχὸς Θαλάσσης καὶ ἰχθυοτρόφους δρόμους *cursus Maris & piscibus alendis curricula* vocat Plutarchus [4]. Quin Lucullum *ob injectas moles mari & receptum suffossis montibus in terras mare, haud infacetè* (quod scribit Paterculus [5]) *Magnus Pompeius Xerxem togatum vocare assueverat.* Et Plinius [6], *Lucullus*, inquit, *exciso etiam monte juxta Neapolim majore impendio quàm villam ædificaverat, Euripum & Maria admisit. Qua de causa Magnus Pompeius Xerxem togatum eum appellabat.* Id quod, apud Plutarchum, Tuberoni Stoico attribuitur. Notissimum est illud de Xerxe [7],

Hoc terra fiat; hac Mare, dixit, eat:

Cùm Athos mari erat circumeundus. Et Caius Sergius Orata, *ne gulam Neptuni arbitrio subjectam haberet, peculiaria sibi* (inquit Valerius [8]) *Maria excogitavit, æstuariis intercipiendo fluctus, piscium que diversos greges separatos molibus includendo; ut nulla tam sæva tempestas incideret, qua non Oratæ mensæ varietate ferculorum abundarent.* Ejusmodi jure in litore Formiano usus est Apollinaris ille, de cujus piscinâ Martialis [9],

[4] *In Lucullo.*

[5] *Histor. lib. 2.*

[6] *Nat. Hist. l. 9. c. 54.*

[7] *Epigr. Vet. lib. 2.*

[8] *Lib. 9. cap. 30.*

[9] *Lib. 10. epig. 30.*

Si

Si quando Nereus ſentit Æoli regnum,
Ridet procellas tuta de ſuo Menſa.
Piſcina Rhombum paſcit, & Lupos vernas.

Quicquid ampliora maris ſpatia opſoniorum habent, id præſtò exhibet piſcina Apollinaris, id eſt Mare ex litore immiſſum & occupatum.

Contracta piſces Æquora ſentiunt,
Iactis in altum molibus; —

[10] *Lib. 3. od. 1. & 24.* Ait Horatius [10]. qui & alibi,

Cæmentis licet occupes (cum.
Tyrrhenum omne tuis & Mare Ponti-

[11] *In Conjurat. Catilinæ.* Et Salluſtius; *Quid* [11] *ea memorem, quæ niſi iis qui videre, nemini credibilia ſunt; à privatis compluribus ſubverſos montes, Maria conſtructa eſſe?* Hujuſmodi fuere Piſcinæ, mari immiſſo confectæ [12] Philippo, Hortenſio, aliis. Imò & inter indulta Principum, Maris imperium dominiumq; interdum erat conceſſum. Tarſo urbi conceſſit Trajanus Auguſtus, præter territorium circumjacentium agrorum, leges, Honorem ἐξουσίαν & πολιμέν, τὸ Θαλάττης τὸ καθ' αὑτὸν, *Ius, poteſtatem, ac dominium fluvii* (ſcilicet Cydni) *& Maris adjacentis.* quod legitur apud Dionem [13] Chryſoſtomum. Atque ad hujuſmodi origi-

[12] *Varro de Re Ruſtica lib. 3. cap. 3.*

[13] *Orat. 34.*

nem

nem ſpectâſſe τὰ τ῀ς πόλεως Θαλάσσια, *jura urbis maritima*, quæ contexuiſſe Metropolitanum Neocæſarienſem teſtatur Theodorus Balſamon [14], veri eſt ſimile; etiam θαλάσσινα δίκαια Iura Maritima quæ conceſſit Emmanuel Comnenus Imperator Cænobitis quamplurimis, eodem authore. Neque de ſingulorum hominum dominio Marino ſilent Juriſconſulti veteres Diſertè Paulus, iſque celeberrimus, *ſanè ſi Maris*, inquit [15], *proprium jus ad aliquem pertineat, uti poſſidetis interdictum ei competit, ſi prohibeatur jus ſuum exercere. Quoniam ad privatam jam cauſam pertinet, non ad publicam hæc res. Vtpote cum de jure fruendo agatur, quod ex privata cauſa contingat, non ex publica. Ad privatas enim cauſas accommodata interdicta ſunt, non ad publicas.* Apertiùs nil dici poteſt. Privatum etiam ſingulorum hominum citra controverſiam admittit in Mari dominium. Etiam & morem ita obtinuiſſe ac fuiſſe receptum agnoſcit ſatis Ulpianus, cujus tamẽ animo toties obvolitabat id de perpetuâ Maris communione. *Si quem* (ita ille [16]) *ante ædes meas, vel ante prætorium meũ, piſcari prohibeam, quid dicendum eſt?*

14 *In Concil. Chalcedon. can. 4. & in can. 12 Synod. 7.*

15 *L. 14. ff. de Injuriis.*

16 *L. 13. ff. de Injuriis. §. 7*

Me

Me injuriarum judicio teneri, annon? Et *quidem mare commune omnium est, & litora, sicut aër. Et est sapissimè rescriptũ non posse quem piscari prohiberi. Sed nec aucupari, nisi quod ingredi quis agrum alienum prohiberi potest. Vsurpatum tamen & hoc est, tametsi nullo jure, ut quis prohiberi possit ante ædes meas vel prætorium meum piscari. Quare si quis prohibeatur, adhuc injuriarum agi potest.* In morem receptum agnoscit & usurpari, servitutem ita in Mari constitui, adeoque dominium ejus privatum admitti. Quod tamen ne à Maris ita sibi dilectâ communione receda, nullo jure factum ausus est pronunciare. Sed verò & ipse alibi [17], *Venditor*, inquit, *fundi Geroniani fundo Botrojano, quam retinebat, legem dederat ne contra eum piscatio thynnaria exerceatur, quamvis Mari, quod natura omnibus patet, servitus imponi privata lege non potest; quia tamen bona fides contractus legem servari venditionis exposcit, persona possidẽtium aut in jus eorum succedentium per stipulationis vel venditionis legẽ obligantur.* Renunciat heic juri suo piscandi Botrojani agri dominus. Etiam & dixerat Ulpianus servitutẽ adjacenti Mari impositam

[17] *L. 13. ff. Communia prædiorũ.*

sitam (quæ res est ipsa) nisi adeò tenax fuisset ipse perpetuæ illius communionis marinæ. Immò eousque præjacentis Botrojano maris dominus est Geroniani emptor, ut, ex hac servitute reverâ territorio marino constitutâ, piscatio thynnaria jure postmodum, ejus injussu, à Botrojani possessore exerceri nequeat. Unde appositè Stephanus Forcatulus, Tholosæ olim legis Cæsareæ professor, *Nil vetat*, inquit [18], *Mare, omnibus commune, lege publica fieri Principis eo dominio quo finitimum regnum tenet, cùm & lege privata fere idem eveniat.* Per legem privatam, illam de fundi Geroniani emptore innuit; ut ipse ibi disertè. Ceterum ita invaluit in Orientalis Imperii Jurisconsultorum sententiis Ulpiani illa de perpetuâ Maris communione, ut nullo jure præjacens mare occupari, aut piscatio cujuscunque à prædii, quod alluebat, domino prohiberi apud illos posset. Etiam impeditus, injuriarum agere. Quod satis liquet non solùm ex Basilicis [19] (quæ corpus erant antequam mutilarentur, Juris Græcanici seu Imperii Orientalis) verum etiam ex Leonis Augusti sanctionibus, quibus abolitâ

[18] *In Cuppidine Iurisperito, cap. 9. §. 3.*

[19] *Eclog. lib. 53. tit. 6.* περὶ ἁλιείων *seu de Piscatoribus.*

prorsus illâ, quæ inoleverat, de Maris communione ſententiâ ut æquitati minimè conſonâ, recepta eſt vetuſta illa atque aliorum Juriſconſultorum illuſtrium judicio firmata, de præjacentis Maris legitima occupatione & dominio privato. Etiam & ſanctione Imperiali ita hæc ſtabilita eſt, ut poſtmodùm citra controverſiam paſſim in mari Ægæo obtineret. Lex (inquit Imperator ille [20], qui ſub annum ſalutis DCCCC Orienti præfuit) quæ maritimorum prædiorum jus ita tollit, ut dominum, ſi illic piſcantes prohibeat, injuriarum actioni ſubjiciat, nobis ὐ δίκαια ἐπιτρέπουσα ἐφάνη, *non æqua aut juſta ſtatuere viſa eſt.* Rationem attexit; quia quicquid non iniquo titulo in cujuſpiam dominium devenit, ſive ex ſucceſſione ſive ex artificio, aliove ex Jure modo recepto, curnam id aliis injuſſu domini, inſerviret? Exploratiſſimi (re, ut oportet, perpenſa) juris voluit fuiſſe titulum ejus qui maris in partem aliquam tenuiſſet. Τοιγαρῦν, inquit, ἡγεμόζομαι, τὰ ἰδίων ωροσῳύρων ἑκάστ ἀκωλύτως δεσπόζειν τὴ κύριον εἶναι· τὰς εἴ τινες βουληθεῖεν χωρὶς τ αὐτῦ ἐπιτροπ τ τῶν ωροσῳύρων ἀπολαύειν ὠφελείας, c

διάκ

[20] *Leo Imperator in Novell. 56.*

διώκειν. *Sancimus igitur ut quisque vestibula sua, seu Maria præjacentia, inconcusso jure possideat eorumque dominus sit, & si qui sine ipsius permissu illorum emolumento frui velint, hos propellere possit.* Et in iis quæ sequuntur parilem omnino facit proprietatem Maris & Telluris. Præjacentia hæc prædiis Maria appellabantur προθύρα τὰ θαλάττια, *vestibula marina*. Neque sanctio hæc Leonina pristinos solummodo sive singularis occupationis sive alios titulos firmabat, sed generatim voluit ut unusquisque maris vicini quod prædium allueret seu præjaceret, tametsi nondum occupatum, dominus in futurũ esset. Sic diserte intelligitur Constantino Harmenopulo judici Thessalonicensi. Περὶ προθύρων, scribit ille [21], Θαλαττίων ἡ πρόσταξις νεαρὰ τοῦ Καίσαρος Λέοντος φησὶν, ὥστε δεσπόζειν ἕκαστον τῶν παραπλησίως αὐτῷ· καὶ κύριον εἶναι τοῦτον, εἴ τινες βουληθεῖεν χωρὶς τῆς αὐτοῦ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν προθύρων ἀπολαύειν ὠφελείας, ἐκδιώκειν. *De vestibulis Marinis illud statuit tricesima Leonis Cæsaris Novella, ut quisque ejus dominus sit quod sibi adjaceat, atque potestas ei detur, si qui forte voluerint absque ejus permissu vestibulo-*

[21] *Prochir. Iuris lib. 2. tit. 1.*

rum commodis frui, eos pellendi. Tricesimam Novellam vocat Harmenopulus quæ in Codicibus editis est quinquagesima sexta, alium ordinem earum secutus. Quantum autem Maris in fronte, in adjacentis prædii domini sive more anteà usitato sive ex hujus sanctionis vi transierit, nondum est compertum. Neque ad rem nostram id necessarium est. Verùm in latitudine, ac si in agro diceres, eosdem habebant prothyra seu vestibula Marina limites, quos adjacentia prædia. Et frequens erat dominos singulos suas habere Epochas sive remoras piscatorias (quas Τεφύρας Græci recentiores [22] dixere, id est retia confixis in mari palis extensa) hac tamen lege coactas, ut quælibet Epocha à vicinâ distaret, ubi prædii latitudo commodè permittebat, trecentis [23] sexaginta quinque ulnis. Distantiâ utrinque æqualiter ita sumptâ, ut à cujuslibet domini Epocha centum octaginta duo & semis in prothyri sui extremitatem exporrigerentur. Cui tamen limitum legi per decennalem præscriptionem derogabatur. Annuus ex hisce, uti ex rebus aliis, fundi proventus villæ maritimæ domino augebatur, quod

[22] *Michaël Athaliates, Pragmatic. tit. 95.*

[23] *Leonis Novella 57, 102, 103, 104 & Athaliates loco jam citato.*

quod προθύρεον χέρδος, *vestibularium è Mari lucrum* & τοπιαλικὸν, quod *Locarium* verti potest, Jurisconsultis Orientis dici solebat. Merces nempe, quam conductor stabuli, tabernæ, fundi, solvebat, Locarium etiam Latinis [24] dictum. Sua ita habebant privati, ex Mari præjacente, Topiatica seu Locaria; atque ex illis vectigalia Principi annua eodem nomine indigetata, valoris non contemnendi (ut suprà ostensum est) reddebant. Adeo ut tam privatorũ hominum quàm Principis dominium (de quo quæritur) Marinum in Imperii Orientalis moribus citra omnem controversiam, etiam id sancientibus edictis publicis & quæ illud negarent ut injusta abrogantibus, obtineret per DL ampliùs annos. Tot enim ad Constantinopolim captam intercedũt à Leonis sanctione quam diximus, quæ non solũ ad Bosphorum Thracium, Hellespontum, Mare Ægæum, aut quæ angustiora Maria sunt, attinet; sed ad universa, quæ Imperatori Constantinopolitano suberant. Et de Tempore Historico, quod vetustius est, seu Mores & Jura Regnorum Rerumpublicarumve, quæ desiere, complectitur, hæc dicta sunto.

[24] *Varro de Lingua latina. Et de Topiatico* videsis *Iac. Cujacium, Observat. lib. 14. cap. 2.*

CAP. XVI.

De Maris dominio in Gentium *qui etiamnum florent,* moribus. *Primò* de Venetorum Mari Adriatico, Genuenſium Liguſtico, Tuſcorum Tyrrheno, *& demum* Mari Eccleſiæ Romanæ, *ſeu* Romani Pontificis.

QVod ad tempus attinet Recentius, ſeu ad mores ac jura Gentium quæ etiamnum florent; illuſtrius in eo nihil eſt ad rem, quam diſpicimus, dominio Maris Adriatici, quo per tot ſecula ampliſſima Venetorum Reſpublica eſt gaviſa. Teſtantur illud & agnoſcunt non ſolum Hiſtorici paſſim & Chorographi, ſed & Juriſconſulti quàm plurimi [1], Bartolus, Baldus, Angelus & illuſtriorum cætus qui ultra triginta excreſcit; quemadmodum numeraſſe ſe memorat Franciſcus ille de Ingenuis in epiſtola ad Liberium Vincentium ante annos aliquot conſcripta, pro Venetorum Maris Adriatici Dominio, adverſus Johannem Baptiſtam Valenzolam Hiſpanum & Laurentium Motinum Romanum, qui Principis (uti ille ait) Oſſunenſis, Proregis Neapolitani, mancipia, jus Venetorum maritimum ſcriptis impugnâſſent. Paſſim *Domina Maris*

[1] *Ad ff. lib. rer. diviſ. & ad l. ſane 13. tit. de Injuriis.*

ris & Regina Maris Adriatici (de cujus tamen limitibus lis agitatur) vocantur Venetiæ. Et Sannazarius [2] de hac Urbe;

Viderat Hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem & toto ponere jura Mari.

Neque dominium hoc ex Jurisdictione in personas aut navigantium Tutelâ (ut volunt aliqui [3], verbis Ulpiani toties mare esse omnium hominum ex Naturæ jure commune proferentis, miserè addicti) conflatur; aut quodammodò dominium est; (quod ait Angelus Matthæacius, etiam Professor Patavinus) sed ita Venetorum proprium est hoc mare, ut eorum injussu aliis eo uti frui omnino sit minimè fas. Etenim navigantes impedire, vectigalia eis imponere possunt, cætera quæ in prædiis, quà Aquæ proventus reddunt aut serviunt, facere. De navigatione in eo mari, pro eorum arbitratu, idque jure comprobato, impeditâ, testantur Jurisperiti non pauci. Angelus de Ubaldis, *Negari non potest*, inquit [4], *quod per tempora longissima Veneti & eorum signoria fuerunt & sunt in quasi possessione dicti Gulfi. Vnde ratione possessionis longissimæ in qua fuerunt & sunt,*

[2] *Epigr. lib. 1.*

[3] *Vid. Iul. Pacium de Dominio Maris Hadriatici, Alb. Gentil. de Iure belli lib. 1. cap. 19. Roderic. Suariū, de usu Maris, Angelum Matthæacium, de via & ratione artificiosa Iuris universi, lib. 1. cap. 36.*

[4] *Consil. 290. Idē ad l. 13. ff. tit. de Injuriis.*

circumscripta forma pactorum, possunt Veneti Ianuensibus & aliis quibuscunq; interdicere potentiam navigandi navigare volentibus per eorum Gulfum. Sic alii citati Benevenuto Stracchæ [5], Antonio Peregrino [6], Martæ Neapolitano [7], Julio Pacio [8], Mantuæ Patavino [9], Francisco de Ingenuis, Fulgentio Monacho Veneto, qui omnes singulariùs Venetorum Jura asseruerunt. Et exempla sunt quibus constat Principes, & vicinos & alios veniam à Republica Venetorum petiisse per mare illud navigandi, quæ nunc impetrata nunc negata fuit. Petiit ab ea Radulphus [10] Salensis Comes (anno MCCCXCIX, Decembris XII) Uladislai Regis Neapolitani & Guilielmi Austriæ Archiducis nomine, ut sororem Regis Archiduci desponsatam per mare Adriaticum ex Apulia ad Sponsi territoria cum triremibus & aliis navibus liceret deducere. Neque negavit Respublica. Sed hanc adjecit conditionem, ut in Navibus illis nullus aut Venetiis proscriptus aut sceleris capitalis in eam admissi reus exciperetur. Quod Tergeste solventes Austriaci tam in itu quàm in reditu bona fide præstiterunt. Binæ etiam literæ extant

[5] *Tract. de Navigatione. §. 8.*

[6] *De Iure Fisci. lib. 8. §. 14.*

[7] *De Iurisdictione. lib. 1. cap. 33. §. 25. & 26.*

[8] *Lib. de Dominio Maris Adriatici.*

[9] *Fragm. de Venet. subnex. epitomæ de Iurisconsultis Illustr.*

[10] *Frãciscus de Ingenuus, in Epist. de Venet. Iure.*

extant [11] quibus Fredericus Cæsar III, annis MCCCCLXXVIII & MCCCCLXXIX, à Principe Venetiarum Ioanne Mocenico & Republica postulat licentiam sibi fieri per Mare Adriaticum ex Apulia frumentum transvehendi. Ejusmodi alias memorat Franciscus de Ingenuis ad eundem Ducem datas à Regibus Hungariæ. Et ut rem, quæ sibi foret gratissima & meritò compensanda, licentiam hujusmodi poscunt. Quin Matthias Hungariæ Rex, literis ad Mocenicum Principem anno MCCCCLXXXII missis, Rempublicam solitam, ait, singulis annis licentiam facere Comitibus Frangipanis, Zengæ, & aliorum locorum maritimorum dominis advehendi per mare illud ex Apulia certam frumenti copiam. Et quandoquidem in ista ipsa loca jam successerit ipse, petit idem libertatis sibi indulgeri. De jure verò Venetorum, vectigalium navigantibus, ut prædia sua transeuntibus, imponendorum, frequens apud Jurisconsultos occurrit testimonium. Decretum memorat Salicetus [12] Venetorum, quòd navigantes per Mare illud Venetias afferre debent merces, & vectigalia ibi solvere. Et Bartholomæus Cæpola, *Veneti,*

[11] *Anton. Peregrin. de Iure Fisci. lib. 8. §. 19.*

[12] *Ad l. 3. C. de Nautico fœnore.*

neti, inquit [13], *in eorum imperio habent regalia & jura fisci, nec superiorem saltem de facto recognoscunt. Ideo in mari prædicto possunt imponere gabellas & confiscare merces & Bona, sicut in civitate Venetiarum; quia tantam jurisdictionem habent in Mari, quantam in Civitate Venetiarum.* Antonius item Peregrinus, (advocatus erat ille fiscalis Cameræ Patavinæ) hac re fusiùs disputata, *Sic*, ait [14], *conclusio, Piscationes & jura Piscariarum in Adriatico esse de Regaliis Principis Veneti: ac ideo vetare permittere & super eas gabellas indicere posse.* Julius Pacius, Marta, alii tam recentiores quàm veteres eadem de re affatim. Et Neapolitanorum aliquot, qui maximè heic adversantur, rationes [15] ex sententiâ illâ quæ tot abhinc seculis è Gentium moribus evanuit, Mare naturaliter omnium esse commune, & è nescio quo universali Imperatoris Romani dominio tantùm adducuntur. Certè Marta ipse Neapolitanus Jurisconsultus, *Veneti*, scribit [16], *sunt domini Maris Adriatici, quod mensuratur* LXXX *passuum millia, & incipit ab Aquis olim graduatis usque ad Laurentum oppidum nunc Pado proximum.* Et Fran-

[13] *De servitutibus Rusticorum Prædiorum cap. 26. §. 10.*

[14] *De Iure Fisci lib. 8. §. 43. & lib. 1. §. 18.*

[15] *Franciscus de Ponte, de Potestate Proregis Collateralis Consilii, tit. 11. §. 19. & seqq.*

[16] *De Iurisdictione part. 1. cap. 33. §. 25.*

Franciſcus Capiblancus, item Neapolitanus, fatetur [17] *hodie flumina & Maria eſſe appatronata*. Memoratur etiam in literis [18] Ludovici II. Imperatoris ad Baſilium Imperatorem Orientis, Nicetas Patricius *Hadriatici freti ſervator*. Et Cardinalis Tuſchus [19]; *Gulphus Maris eſt Venetorum, quia longa poſſeſſione præſcripſerunt & ita inter Venetos & Ianuenſes extitit in pace narratum & conventum*. Cui rei citat Angelum & Jaſonem. Tranſeuntibus autem Mare Adriaticum vectigalia primò ajunt impoſita anno Salutis MCCLXIII, Laurentio Theopulo Venetiarum Duce. Genuenſium armis & fame afflictâ Republicâ, nec annonâ juvantibus vicinis, Theopulus ille *Nova Mari* (ſic Flavius Blondus [20]) *Adriatico navigantibus tunc primùm vectigalia, &, ut certiore dicam vocabulo, frena impoſuit. Lex enim tunc ſuperinde lata in hanc uſque diem ſervata eſt, ut intra Hiſtrum Phanatici ad Polam promontorium & Ravennatium plagam navigantes ad vectigal ſolvendum, merceſque & onera (ſi Magiſtratibus collibuiſſet) deponendum, Venetias ſe conferrent. Creatuſque Magiſtratus cum barchiis attributis, ne legi*

[17] *De Iure Baronum Pragmatic. 14. §. 27.*

[18] *Apud Goldaſtũ in Conſtit. Imperial. tom. 1. pag. 198. & Baronium Annal. tom. 10. ann. 871.*

[19] *De Iure ſtatuum in Imp. Romano, membro 25.*

[20] *Decad. 2. lib. 8.*

legi fiat fraus, die noctuque utriusque litoris plagas portusque perlustrat. Atq; inprimis est adjiciendum illud de controversia intra Anconitanos & Venetos, in concilio Lugdunensi Generali, sub id tempus mota. Hos illi Mare, Vectigalia, alia, contra jus occupâsse querebantur. Causam Abbati Nervosiæ Gregorius Pontifex decimus commisit cognoscendam. Is Anconitanos nil satis solidè probantes rejecit, permissâ (quod ait idem Blondus) Pontificis authoritate Venetis curâ, eam, de qua diximus, Maris Adriatici oram à Saracenis Piratisque, simul cum vectigalium portoriorumque suorum juribus, defensandi. Neq; intercesserunt Principum legati, qui affuerunt. Sed res, nemine præter Actores dissentiente, definita est. Ceterùm antiquius multò est Venetiarum in Mari illo dominium, cujus insigne quidem annuum deberi ajunt Alexandro III [21] Pontifici Romano. Usum dico Annuli, quem festo Ascensionis Domini quotannis ritu solenni Dux navi Bucentauro dicta vectus, comitante amplissimo Senatu, *ad perpetuandum sibi Maris dominium* (quod ait Paulus Merula [22]) in medias undas projicit, verbisque

[21] *Anton. Peregrin. de Iure Fisci lib. 8. §. 18.*

[22] *Cosmograph. part. 2. lib. 4. cap. 36.* de quo more ité

que conceptis, eo munuſculo, Mare in manum ſibi convenire juſtæ loco ſponſæ declarat. *Deſponſamus te*, inquit, *Mare in ſignum veri & perpetui dominii.* Quid igitur obſtat quo minùs optimo plenoque jure ut agrorum, ut urbis, ſic Maris dominos Venetos habitos eſſe non ab ipſis ſolùm ſed à Principibus vicinis cenſeamus? Ejuſmodi ſunt aliis Italiæ populis jura Maritima. Benedictus Bonius [23]; *Principes in litoribus Maris cenſus conſtituere valent; quia quod natura liberum eſſe voluit, ſervum & proprium fecere; ut eſt Mare Tyrrhenum, quod Piſis & Tuſcia inſervit, Adriaticum Venetiis, & Liguſticum Ianuenſibus.* De quibus itidem Angelus [24], Baldus [25], Cæpola [26], alii. Etiam & Pontifici Romano ſuum eſt mare, quod & *Mare Eccleſiæ* dicitur. In Bulla, quam vocitant *Cœnæ Domini*, pridie Paraſceues quotannis in delinquentium excommunicationem promulgari ſolita [27], habetur, *Item excommunicamus & anathematizamus omnes Piratas, Curſarios, ac Latrunculos maritimos, diſcurrentes Mare Noſtrum, præcipuè à Monte Argentario uſque ad Terracinam.* Atque in excommunicationem

Stephan⁹ Forcatulus, de Gallorum Imperio & philoſophia lib. 3. alii, præter Scriptores de Venetorum Republicâ.

23 *Lib. de Cenſibus artic. 16. §. 40.*

24 *Conſil. 290.*

25 *Ad l. 1 C. de Sentent. ex Brevic. recitãda.*

26 *De ſervitutibus Ruſtic. prædic. cap. 26.*

27 *Laertius Cherubinus in Bullario tom. 3. pag. 251.*

tionem hanc incidere ait Bartholomæus Ugolinus [28], Jurisconsultus celebris, *Piratas Cursarios seu Latrunculos maritimos discurrentes Mare Ecclesiæ, præsertim à Monte Argentario usq; ad Terracinam.* Idem aliis dicitur, Mare Pontificis Romani. Et tametsi non desit qui *Mare Nostrum*, Mare universim Christianorum ibi denotare [29] velit, Scriptorum tamen ad Bullam illam celebriorum veluti Toleti [30], Suarez [31], Ugolini, Antonii de Sousa [32], aliorum, consensus satis in hoc ponitur, ut Mare, quod singularis est patrimonii Pontificis pars, nomine illo significetur. Quin non modò ex depredatione, sed ex simplici per hoc mare latrunculorũ transitu, veluti ex injuria per Ecclesiæ solum patrata, excommunicationis hujus labem contrahi, volunt, ex autoribus jam dictis, aliqui. Adeò ut jure Pontificio dominium hujusmodi marinum aperte admittatur. Quod itidem firmant quæ in glossa corporis illius occurrunt. Alecia in diebus festis capta si fuerint, congrua ex Jure Pontificio portio Ecclesiis circumpositis debetur. Ibi glossa [33] adjicit, *præcipuè illis in cujus territorio captio piscis facta fuit*. Ex Canone etiam Con-

28 *De Censuris Pontifici reservatis part. 2. cap. 3. §. 1.*

29 *Graffius lib. 4. Decis. c. 18. n. 53.*

30 *Summa lib. 1. cap. 20.*

31 *De Censur. Disp. 21. sect. 2 num. 18.*

32 *Relect. de Censuris Bullæ Cœnæ c. 4. disp. 25. & seqq.*

33 *Gloss. ad c. licet. 3. tit. de Feriis.*

Concilii Generalis Lugdunenſis, ſi moriatur Papa extra Civitatem, convenire debent Cardinales in Civitate in cujus territorio ſeu diſtrictu is morruus eſt, ad ſucceſſorem eligendum. Moritur Papa in Mari. Ejus Electio fiet, ex eo Canone, in Civitate ſeu Loco cui ſubeſt Mare [34]; quod in Gloſſa docetur atque ab aliis agnoſcitur. At intereà Maris Eccleſiæ, (quod vocant,) ſeu Pontificis Romani, uſus civibus Romanis piſcantibus permittitur liber; ut compaſcui agri (cujus tamen alius eſt dominus) ſive ex pacto, ſive ex conſuetudine, ſive ex lege, herbam depaſcunt accolarum non rarò animalia. Lex eſt Romanæ urbis; *Cuilibet* [35] *Romano Civi & habitatori Vrbis & Diſtrictus liberè liceat in curſu tam Tiberis quàm Anienis, & Mari, quatenus fluminum ripæ & Maris litus ſe extendunt, quocunq; tempore & quocunque artificio piſcari; nullique prohibendi aut ab iis auferendi aliquid jus ſit, dum tamen à prædiis, ædificiis, & piſcariis, quæ proprios dominos habent, ſe abſtineant; & pariter à ripis regionis Arenulæ, videlicet Sanctæ Seveiæ & Pauli, in quibus ſine licentia Syndici piſcari non licet.* Et libertas hujuſmodi, ſive con-

34 *Gl. ad c. ubi periculum. 3. §. porro. 6. de Electione, & ibi Io. Andreæ.*

35 *Statuta Vrbis Romæ lib. 3. cap. 72.*

concessione, sive fœdere, sive moribus temperata, sæpissimè ubi Maris habetur dominium, reperitur.

CAP. XVII.

De receptis apud Lusitanos & Hispanos, *circa Maris Dominium, moribus.*

IN Lusitanorum moribus, nemo nescit Maris dominium agnosci, qui solennem Regum eorum stylum observaverit. Emmanuel Rex in Legum Lusitanicarum proœmio; *Dom Manuel, per grace de Deos, Rey &c. Senhor de Guinee & da conquista & Navigaçam & commercio d'Ethiopia, Arabia, Persia, & da India a todos &c.* Quod alibi [1] barbaro-Latinè ad hunc modum legitur; *Emmanuel Dei gratia Rex &c. Dominus Guineæ & conquistæ Navigationis ac commercii Æthiopiæ, Arabiæ, Persiæ &c.* Ubi conquista (quod & Hispanicum est & Lusitanicum) id, quod acquisitum est bello, denotat. Idem titulus sæpiùs occurrit in Regum veterum Lusitaniæ diplomatis; unde eos *Commerciorum, Negotiationis, & Navigationis Dominos & Heros & esse & agnosci* scribit Jacobus Valdesius [2]. Dominum verò quem esse posse Navigationis

[1] *Concil. General. Lateran. sub Leone 10. sess. 9.*

[2] *De dignitate Regum Hispan. cap. 12.*

tionis in Mari & commercii, abſque Maris dominio; non aliud eſt quàm agro uti frui, alios omnes jure arcere, nec tamen dominum eſſe. Sed verò diſertiùs etiam, Maris dominium privatum agnoſcunt leges Luſitanicæ; idque Atlantici ipſiúſve Oceani. His enim vetatur cuilibet ſive extero ſive Luſitano (verba Legis ſunt [3] *Aſſi Natural como eſtrangeiro*) quibuſcunque in navigiis adire *ditas partes, terras, mares de Guinee & Indias, & qualſquer outras terras & mares & lugares de noſſa conquiſta, tratar, reſgatar, nem guerrear, ſem noſſa licença & autoridade, ſob pena que fazendo ho contrario moura por ello morte natural & por eſſo meſmo feito percapera nos todos ſeus beens moveis & de rays:* id eſt, *dictas regiones, terras, maria Guineæ & Indiarum aut quaſcunque alias terras, Maria loco nobis ſubacta, in commercium ſeu negotiationem ſeu ad arma inferenda, abſque licentia noſtra & authoritate. Pœna capitali ei qui contra fecerit infligenda, boniſque ejus univerſis fiſco applicandis.* Adjicitur etiam poteſtas claſſium præfectorum (quibus navigandi illuc libertas à Principe indulta) omnes quos

[3] *O quinto libro des Ordennaçones, tit.* 112.

in

in Mari legi huic adverſum quid committentes repererint, in judicium deducendi. Acquiri igitur ipſius Oceani dominium jure potuiſſe nec ipſa Gens Luſitana dubitavit. Quin ad exteros æquè ac Regis ſubditos Lex hæc, quà vim habuit, attinebat. Acquiſitum autem ejuſmodi Luſitano jus eſſe exteri non agnoſcunt. Sed nihil obſtare in jure Naturali, quod Obligativum eſt, quò minùs acquiri jus ejuſmodi poterit, omnes (puto) præter aliquot forſan quibus pelagus nondum eſt ullum legitimè occupatum, fatentur Gentes Europææ; ſaltem ſi quid fateantur, ex receptis eorum moribus ritè ſit eliciendum. Et acris ſanè de Atlantici Maris & Auſtralis quod ad Indias Orientales ducit, dominio (quod obtendebant Luſitani) diſceptatio habita eſt [4] inter Elizabetham Angliæ Reginam ac Sebaſtianum Regem Luſitaniæ, ſub initiis Elizabethæ. Qua tamen non eſt diſputatum, utrum Navigationis aut Maris dominus eſſe potuerit Sebaſtianus, ſed utrum dominium ejuſmodi legitimè acquiſiviſſet. Jure autem Hiſpanico ſeu Caſtellano communi, tametſi liberrimus eſt quidem Maris uſus, idque perinde

[4] *In ſchedis ejuſd. Temp. in Biblioth. Cottoniana.*

inde ferè ac ſi Naturali [5] ejus communione nondum Jus Poſitivum derogâſſet; Juriſconſulti tamen Hiſpanici, nec ſanè obſcuri, dominii capax illud eſſe, etiam & Principi eſſe adquiſitum verbis pronunciant expreſſiſſimis. Gregorius Lopez ad Alphonſinas, *Poteſt*, inquit [6], *Princeps per privilegium alicui concedere piſcationem in certa parte Maris.* Joannes item Garcias Hiſpanus, *Mare eſt*, inquit [7], *cujus eſt terra cui adjacet*, de Mari aliquo Hiſpanico locutus. Nam in univerſum dictum, futile eſt. De Principis item dominio alii apertè, ut Didacus Couvaruvias [8], Joannes de Hevia [9] tam quoad Navigationem liberam quàm quoad piſcationis uſum communem interdicendum. Et frequentia ſententiæ hujuſmodi inter Juriſconſultos tam Hiſpaniæ quàm Luſitaniæ agnoſcitur à Fernando Vaſquio; (qui tamen ipſe mirè heic reluctatur) ut ex verbis ejus capite ſecundo ſuperiùs allatis conſtat. Etiam & exerceri ſive ex conſuetudine ſive ex Principum indultu à Privatis jura, quæ dominium Maris comprobant apud Hiſpanos, ſatis liquet ex Roderico Suario [10], qui tamen veteris de communione

[5] *Vide Alphonſ. Azeved. ad Cõſtit. Regias lib. 7. tit. 8. Partid. 3. tit. 28. l. 3. Recopilat. lib. 7. tit. 10. l. 9. & Partid. 5. tit. 9. l. 7. & 8.*

[6] *Partid. 3. tit. 28. l. 11.*

[7] *Lib. de Expenſis & Meliorationibus cap. 21. num. 34.*

[8] *In relect. c. peccatum. part. 2. §. 8.*

[9] *Laberinto de Commercio lib. 3. c. 1. §. 12.*

[10] *Cõſil. de uſu Maris §. 13.*

nione perpetua ſententiæ, non tam Gentium mores receptos quàm Scholarum dictata Juris ſecutus, tenacior eſt. Etiam Titulus Regis Hiſpaniarum in ſe habet quod ipſum Oceani Regem ſe nuncupare, videatur aſſerere; maximè ſi verba, quæ in Caroli Quinti Cæſaris, & Hiſpaniarum Regis titulo occurrunt interdum apud Germanos, advertas. In præfatione ad Conſtitutionem de Judiciis publicis in Imperio Romano-Germanico, vocatur is — *Inſularum Canariæ, nec non Inſularum Indiarum & Terræ firmæ, Maris Oceani &c. Rex, Archidux Auſtriæ &c.* Et in ſanctionibus Imperialibus Germanicè editis **König vnd der Inſulen** *Canariæ*, **auch der Inſulen** *Indiarum*, **vnd** *Terræ firmæ*, **deß Meers** *Oceani &c.* quod ita ſexcenties eſt obvium. Adjicitur Oceani vocabulum, ac ſi Oceani Regem ſe inſcriberet. Sed hallucinatio eſt. Et Hiſpanica ſunt *Rey &c. de las Iſlas, y Terra firma del mar Oceano &c.* id eſt, *Rex &c. Inſularum, & Terræ firmæ Maris Oceani.* Scilicet ſive Inſulas ſive Continentes Oceani ſeu in Oceano poſitas ſpectes (quas Ferdinando V Hiſpaniarum Regi conceſ-

ſit

sit [11] Alexander sextus Pontifex Romanus, universas à primo longitudinis circulo, in Occidenti positas) earum se Regem nuncupat, non ipsius Oceani.

[11] *Laërt. Cherubin. Bullar. tom. 1. pag. 392. de qua donatione fuse Ioannes Solorzanus, de Iure Indiarum, l. 2. c. 82.*

CAP. XVIII.

Quatenus, in Gallorum *moribus sententiisve, admittatur Maris Dominium privatum.*

QVod ad dominium Maris in Gallorum moribus attinet; vetustissima ejus vestigia nonnullis haberi forsan videantur, *in Comitibus ad custodiam maritimam deputatis*, qui in Capitularibus [1] occurrunt atque in Rotlando illo *litoris Britannici* (id est Aremorici) *præfecto*, in Caroli Magni vitâ ab Eginharto scriptore contemporaneo, memorato. Sed dignitates illæ non tam ad Mare ipsum, quàm ad litus & tractum maritimum, seu maritimum Telluris limitem attinent; utcunque Gallis superioris & hujus ævi Rotlandus tam *præfectus* [2] *Maris* quàm *litoris* (perinde ac si discrimen inesset nullum) temerè appellari soleat. Ceterùm fatendum est, in litore illo Aremorico Principes olim (ut Venetos in eodem litore; de quibus supra diximus) vectigalia Navibus, proximo velut æstu utentibus, imposuisse

[1] *Capitular. Caroli & Ludovici Impp. lib. 4. tit. 5.*

[2] *Choppinus de Domanio lib. 1. tit. 15. Pasquier, en les recerches de la France lib. 2. cap. 14. Simõ Marion, Plaidoye 5. edit. Paris. 1598. Tilius, alii.*

posuisse aliaque ejusmodi jura sibi vendicâsse, quæ *Nobilitates super Navibus* appellatæ. Sic disertè legitur in Instrumento Veteri de Procerum Britanniæ Aremoricæ inter se loci prærogativâ, anno MLXXXVII, sub Alano Duce, confecto. Secundum in eo locum habet Vicecomes Leonensis, *qui pro tunc* (Instrumenti verba legis [3]) *habebat quamplures Nobilitates super Navibus per Mare Oceanum in costeriis Occismorensis seu Leoniæ navigantibus*, quas (ut dicebatur) *Budicius quondam Rex Britanniæ* [Aremoricæ seu Minoris] *concesserat & dederat uni prædecessorum suorum in matrimonio pro ipsius Vicecomitis probitate, fidelitate, & valentia; de consensu tamen Prælatorum, Comitum, Matibernorum & procerum Britanniæ.* Qualesnam fuerint *Nobilitates* hæ, partim explicat Bertrandus Argentræus, Redonensis olim provinciæ Præses, earumque originem aperit, ubi de breviculorum commeatûs (quæ *brefs de conduicte* nominant) jure, etiamnum eo in litore usitato, agit. *Id*, inquit [4], *cum pridem Principum proprium jus esset, Leoniis Baronibus doti dixere* (qua de re jam ex Instrumento

[3] *Apud Bertrand. Argentræum in hist. Britann. Minoris lib. 1. cap. 13*

[4] *Ad Consuet. Brit. art. 56. §. 44.*

mento superiùs allato dictum est) *mansitque id jus illi familiæ gentilitium, quoad Ioannes Ruffus Dux de Guynomario Leonio id grandi pecunia redemit, cùm armis Petrus Druydensis Mauclerc* [Britanniæ Dux] *antè asserere (sed frustrà) contendisset. Origo traditur, cum Principes nostri & Reges prisci scopuloso & pleraque importuoso litore crebra naufragia fieri prospicerent, lege sanxere ne injussu suo freto excedere liceret. Solventibus periti Maris & litorum duces, venia symbola brevicula navigaturis dabant. Aspernantibus publicatio Navis & armamentorum indicta; naufragio facto, etiam merces publicabantur. Venia facta, periculum rebus nullum à fisco; naufragium etiam colligere licebat.* Σῶρα, *quæ alibi diximus, adjutoribus præstabantur, quod vocant* droit de salvage. *Talibus Breviculis suum nunc, ut olim, pretium est. Et inter ceteros fisci reditus, ea quoque mancipibus vectigalium elocantur.* Hactenus Bertrandus ille; unde etiam totidem ferè verba Renatus Choppinus [5]. Abrogatum autem ibi esse morem quo ita Naufragii bona omnia in commissum cecidere, idque ex

[5] *De Domanio lib. 1. tit. 15. §. 10. & Thom. Cormer. Cod. Hen. 4. lib. 7. tit. 1. cap. 6. §. 106.*

ex edicto anni MDLXXXIII testis est Petrus Belordæus [6] Advocatus Curiæ Redonensis. Verum intereà hæc manifesta sunt in Occidui illius Maris parte aliquâ litori proximante sive dominii sive servitutis in Mari indicia; quæ sanè ex accolarum moribus, Mare dominii esse capax satis comprobant. Etiam de Brevibus hisce, controversiæ interdum inter Britanniæ Aremoricæ Principes & Reges Angliæ ortæ sunt, quod videre est in Schedis aliquot [7] de rebus Aremoricis quæ ad tempora attinent Richardi secundi nostri, & Joannè quartum Aremoricæ Ducem. Hoc verò certò scimus, in pactis inter Edvvardum nostrum quartũ Regem, & Franciscum secundum Aremoricæ Ducem, anno MCCCC LXVIII, de mutuis Commerciis & subditorum hinc inde transeuntium libertate, triginta [8] annorum induciis expressim quidem cautum esse de Naufragorum bonis; sed ita cautum, ut parile utrinque eorum jus esset, neque ab eo, quod à priscis seculis in Anglicano litore obtinet, omninò dissimile. Nullâ Breviculorum, quæ diximus, sive juris usus (veluti rei ab Anglo neutiquam admissæ) habitâ

[6] *In Consuetud. Britan. art. 51.*

[7] *In Bibliothec. Cottoniana.*

[8] *Ibid. & Rot. Frãciæ 8. Ed. 4. membran. 20. & seqq.*

in

in Induciarum formula mentione. At verò Juriſconſulti Gallorum quidam nuperi, non ſolum fluctuum aliquot prædiis Aremoricis vicinorum, ſed & univerſi maris, quà Galliis circumfunditur, adeoque Britannici ſeu Anglicani dominum, Regem ſuum eſſe perperàm aſſerunt. Quod dum ajunt, ſatis quidem dominum eſſe poſſe maris intereà affirmant. Charondas Caronæus Rex, inquit [9], *Eſt dominus ſupremus Marium quæ circa regnum ejus diffunduntur. Quod ex eo evenit, quia in ejus poteſtatem tranſlatum eſt jus univerſum rerum quæ Iure ſive Naturali ſive Gentium fuere communia.* Alia habet ferè ſimilia; uti etiam Stephanus Paſchaſius [10], Ludovicus Servinus [11] Regius olim procurator generalis, Popellinerius [12], alii. Si de Mari Maſſilienſi ſeu Narbonenſi loquuntur, non reluctamur. Sed quod ad Septentrionalis Gallis Occiduive illis Maris corpus attinet, ſeu quod Gallias & Britannicas inſulas interluit (nam etiam id quod in litore illo arcuato occiduum eis eſt, ſeu ſinus Aquitanicus, Britanniarum noſtrarum Galliarumque partes occidentaliores revera interluit æquè ac Boreale illis

[9] *In not. ad Codic. Henrici 3 lib. 20. tit. 7. conſtit. 28. & conſtit. 1.*

[10] *Recerches liv. 2. chap. 14.*

[11] *Playdoies tom. 2. playd. 11.*

[12] *L'Amiral de France.*

mare Angliam & Normanniam) nec teſtimonia ulla anterioris ævi afferunt, nec omninò habent. Niſi quod de Venetis Aremoricis ex Cæſare, & quod de proximo Britanniæ minoris litori Mari ſuperiùs dictum eſt, velis heic excipiendum. Quorum tamen utrunque magis Servitutem, *Nobilitates ſuper navibus* olim dictam, quàm aliquod dominium ſapiunt. Quin Regibus Angliæ dominium interluentis hujus Maris omnino ceſſit, ut Libro proximo oſtendimus. Immo ſanè ex moribus Gallorum plerunque domi receptis ſeu jure eorum civili nondum derogatum eſt veteri Maris communioni; ſed reſtat eis hactenus non occupatum mare, atque omnium hominum commune, adeoque non in Regiis bonis ſeu patrimonio eis cenſendum; ſi nimirum credere ſit fas libro illi Juris Civilis Romani Gallicique à Thoma Cormerio Franciſci Andium Ducis in ſupremis ejus Curiis Alenconiis Conſiliario, nuper edito. Jus Romano-Gallicum tradere inſtituit. Sæpe mores Gallicos Principum ſanctiones, Privilegia immiſcet. At verò ſub lemmate [13], *De rebus Communibus omnium*, Mare & litora

[13] *Cod. Henr. 4. lib. 3. tit. 1. cap. 2.*

litora Maris, ex veteri Romanorum Juriſprudentia, acſi non omninò hac in re à Gallorum diſcreparet, omnium communia facit. Quod certè Gallorum dominio Marino refragatur. Nec prætereundum eſt, Conſtitutiones olim obtendi in Galliis binas, alteram Henrici Regis ſecundi [14], alteram Henrici tertii [15]: quibus voluere, ut Naves exterorum per mare Galliis conterminum tranſeuntes ſumma vela Navibus Regiis ſummitterent, in Imperii ſcilicet Gallorum marini recognitionē. Neutram tamen à Patribus admiſſam ſeu (quod ajunt) ſimpliciter verificatam, immo nec in morem receptam. Quin & poſteriorem, quantum ad effectum aliquem Juris, planè rejectam. Quod & ab ipſis Gallis Juriſconſultis traditum eſt in cauſa illuſtri [16] Hamburgenſium aliquot Mercatorum Actorum, & Michaëlis Butardi, aliorumque reorum in Parlamento Pariſienſi, ſub Henrico Rege IV, Turone habito. Id tamen Regum Angliæ navibus honoris gratiâ atque in domini recogniti ſignum, ex jure antiquiſſimo præſtari ſolitum eſt; ut libro docetur ſequenti, ubi etiam hac de re fuſiùs. Scio quidem Regiâ

[14] *Ann.* 1555.
[15] *Ann.* 1584.
[16] *Lud. Servinus in Placit. vol.* 2. *placit.* 11. 12. *Dec.* 1592. *pag.* 262. b. *edit.* 1609.

Gallorum lege [17] cautum esse, tertiam partem omnium quæ è pelago extrahuntur, ad Regem pertinere; alteram ad Maris præfectum; tertiam demùm ad classiarios repertores. Maris item præfectos, seu Admirallos numerare Gallos quamplurimos, idque serie nunc continua, nunc intermissa; quam à Philippi Divi Ludovici filii temporibus, id est ab anno MCCLXXXIV plerunque auspicantur; ut videre est apud Joannem Feronium [18], Stephanum Paschasium [19], alios. Sed verò divisio illa rerum è pelago extractarum, simpliciter considerata, non magis asserit dominium ullum in ipso mari, quàm prædæ cujuscunque maritimę ab hostibus ereptæ decima [20] Præfecto Classis, ex indultu etiam Regio, persolvenda. Personarum, nempe subditorum, consensu in Regem tralato nituntur jura hujusmodi, non dominii aliquo titulo, quo Mare ipsum acquiri obtendatur. Neque aliter ac portoria & vectigalia mercium quæ importantur, exportantur, hæc soluta. Ex portoriis autem aut vectigalibus mercium ejusmodi, viarum, per quas transeunt antequam adveniunt Mercatores, dominium asseri nemo

[17] *Edict. Francisc. 1. promulg. 1543. art. 11. Choppin. de Dom. Franc. lib. 1. tit. 15. & edict. Franc. tom. 3. tit. 2.*

[18] *Catalog. Admirall. Franc.*

[19] *Recerches lib. 2. cap. 14*

[20] *Edict. Franc. tom. 3. tit. 2. constit. 4. & 5.*

mo (puto) exiſtimabit. Neque ſanè ante Franciſcum primum Regem, hujuſmodi apud Gallos mos invaluit. Scilicet planè non dominus Maris, eorum quæ à ſubditis è pelago quocunque extraherentur, particeps eſſe voluit & factus eſt. Cum, ex ipſo Maris dominio, Rex Magnæ Britanniæ quod in Mari ſuo derelictum habetur, præter alia ejuſmodi emolumenta, idque ex jure vetuſtiſſimo nec (quantum ſcimus) Regni initiis recentiori, percipere ſoleat. Neque Admiralli illi Gallorum, in mari ſaltem Gallias & Britannias interluente, alii fuere quàm claſſium & perſonarum armorumque maritimorum & tribunalium domeſticorum præfecti. Non ut provinciæ Marinæ ſeu territorii præſides, quales *Cuſtodes ipſius Maris* apud Anglos & Admiralli Angliæ. Sed hâc de re, ampliùs libro ſecundo. Ex iis autem quæ è Gallorum ſive moribus, ſive ſententiis, ſive Conſtitutionibus jam adjecimus, ſatis (arbitror) liquet dominium maris Privatum Jure ſive Naturali ſive Gentium non adverſum eſſe eos admittere; quod indagini, qua verſamur, omnino ſufficit.

CAP. XIX.

Dominium Maris privatum in Danorum, Norvvegorum, Suecorum, Polonorum, Turcarum *moribus receptis.*

ALiarum etiam gentium Europæ moribus teſtimonia reperimus luculenta, de dominio Maris privato; Danorum, Norvvegorum, Polonorum, quibus inſuper accedat & Turcarum. Danorum & Norvvegorum viſimus in vectigalibus quæ ex ipſa Maris Baltici navigatione Regi Daniæ proveniunt (quæ notiſſima ſunt) atque ex Norvvegici maris dominio Norvvegiæ Regi (qui & ipſe, ſeculo noſtro, Daniæ eſt) tributo. Nam & Fredericus II Daniæ & Norvvegiæ Rex Mercatoribus noſtratibus corporis Moſcovitici, anno MDLXXXIII, ita uſum temporalem Maris Hyperborei ſeu Norvvegici indulſit, ac ſi uſum fructum agri (cujus ſibi plenum vindicâſſet dominium) conceſſiſſet. Etiam, ex ſuo arbitratu, indultum conditionibus temperavit. Extant de hâc re Tabulæ publicæ [1]; quibus annuo vectigali compenſatur Regis beneficium, mercatoribus aliis denegatur, & induciarum inter Moſcum & Regem pactarum fine terminatur. Etiam

[1] *In Theſauro Cottoniano.*

in

in vetuſtis Danorum hiſtoriis de Haraldo Hildetano Rege legitur, *Sed nec quiſquam Maris dominationem abſque ejus nutu uſurpare præſumpſit.* Et proximè ſubjicitur quod eſt inprimis ad hanc rem notandum, *Quippe quondam in Danorum Republica dividuum Terræ & Pelagi imperium fuit.* Et Olo (qui poſtea Rex) à Patre *receptâ Pelagi dominatione* LXX *maritimos Reges nauticarum virium certamine conſumpſit.* Quæ ſcribit Saxo Grammaticus [2], uti & ejuſmodi alia. Et in tranſactione Hafniæ [3] habita, inter Chriſtiernum Daniæ IV & Guſtavum Adolphum Sueciæ, *renunciat Rex Suecia Iuri & ſuperioritati & dominio Maris, aliiſque Regalibus quæ in Norvvegia, Norlandia & Diſtrictu VVardhuſenſi ad dictum Oceanum vendicaverat.* Sed de Norvvegorum Mari, quà Septentrionalius eſt, plura ſub finem libri ſecundi. Ditionis item Polonicæ Mare, ejuſq; dominium, memoratur in promiſſo Oratorum quod nomine Henrici III Galliarum Regis, in Polonorum Regem electi, conceptū eſt. *Promittunt Oratores prædicti, nomine ipſius Regis ſereniſſimi electi, quamprimùm Deo volente ad regnum ſuum*

[2] *Daniæ hiſt. lib. 7.*

[3] *20. Ian. 1613. in Rot. Tractat. Amicit. Temp. Iacobi Regis.*

venerit, classem necessariam & sufficientem ad tuendos portus & dominium Maris ditionis Regni & Provinciarum adjacentium (quatenus se porrigit omnis ille tractus Polonicæ ditionis) suo sumptu alere; Quod legitur apud Janum Januszovvskium in Statutorum Poloniæ[4] syntagmate. Turcarum autem Imperator (qui in Imperatorum Constantinopolitanorum jus victor successit, adeoque Mare Ægæum simul adquisivit cum Ponto; quorum hic Mare nigrum illis dicitur, illud Mare album) stylo sibi solenni nuncupare se solet *Dominum Maris tam albi quàm nigri*, quod etiam videre est in fœdere ab Achmete Imperatore Ottomanico & Henrico Galliarum Rege quarto ante annos triginta inito[5], excusoque & Gallicè & Turcicè. Quin, eodem in fœdere, Gallis indulget Turca liberam piscationem & corallium indagandi veniam in fretis ac sinubus aliquot Maris Africani intra regna sua Algerianum & Tunetanum. Atque insuper confirmat quæ à decessoribus, in piscandi ibi libertatem, eis fuerant concessa. Coriolanus item Cippicus[6] in gestis Petri Mocenici Imperatoris Veneti; Imperator Ottomanicus,

[4] *Lib. 3. tit. 1. fol. 109.*

[5] *20. Martii 1604; Parisiis 1615.*

[6] *De bello Asiatico lib. 2.*

cus, *ubi* (inquit) *maximè Helleſpontus coit, duo munitiſſima Caſtella ex utrâque parte invicem oppoſita ædificavit, ad quæ multas bombardas miræ magnitudinis conſtituit, præfectiſq; caſtrorum mandavit, ſi qua Navis illis invitis tranſire vellet, bombardis fractam ſubmergerent.* Quod planè eſt maris dominari & Titulo Domini Maris Albi & Nigri congruum. Neque omnino contemnendum eſt heic quod occurrit in literis Davidis Æthiopiæ ſeu Abaſſinorum Imperatoris, ad Emmanuelem Luſitaniæ Regem. Inſcribit illum [7] *Imperatorem Africæ & Guineæ & Montium atque inſulæ Lunæ, & Maris Rubri, Arabiæ & Perſidis & Armutiæ, Magnæ Indiæ, &c.* Hyperbole, pro more Principum Africanorum, utitur; & Emanueli quæ ſua non fuere tribuit. At interim non minùs admittit eum eſſe potuiſſe dominum Maris Rubri, quàm cujuſcunque alîus territorii, nec titulum illum juri Naturę aut Gentium magis atque hunc reluctari. Ut tandem hanc de Dominio maris inter legitima admiſſo gentiumque in Mores recepto partem concludamus; non ſolùm numeroſiſſima de eo habemus (ut oſten-

[7] *Apud Franciſc. Alvarum de rebus Æthiopicis, & Damian. à Goes lib. de Aethiopum moribus.*

sum est) passim testimonia; sed nec quid omnino in Gentium, quarum res seculis floruere recentioribus, more (puto) occurrit quod heic adversetur: extra quàm ubi ipsarum aliquot, Marium alieni dominii & potestatis accolæ, Naturalis & perpetuæ (quæ toties ex Ulpiano inculcari solet apud scriptores sententiam illam obsoletam moribus Gentium diffusissimis vetustissimisque nimiùm anteferentes) communionis obtentu vicinorum jura violare aut infringere contendunt. Quod genus sanè sapit caput primum fœderis ante viginti aut circiter annos ab Ordinibus Fœderatis Belgiæ & Hanseaticis aliquot civitatibus initi: *Quod conjunctio hæc aut unio* (ita fœdus ipsum [8] è Belgico sermone à Belgâ versum) *non debeat esse directa ad offensionem ullius, sed tantum ad conservationem & sustentationem liberæ Navigationis, Commerciorum & Mercatorum in Orientali Septentrionalique Mari, simul ac in fluminibus omnibus & fluentis se in Orientale Septentrionaleque Mare exonerantibus; nec aliud quid acceptum heic esse debeat; ita ut respectivè confœderati eorum cives & subditi jure omnium Gentium & impe-*

[8] *Eman. Meteran. Hist. Belgic. lib. 36 & apud Gaspar. Klockiũ lib. de Contributionibus, cap. 14.*

impetratis ac obtentis libertatibus, juribus, privilegiis & à majoribus traditis consuetudinibus in prædicto Orientali & Septentrionali Mari usque ad capita extenso, & in prædictis fluminibus, amnibus & aquis absque impedimento ullo uti & frui queant. Et mutuas promittunt operas resistendi eis qui liberam hujusmodi impedirent navigationem in Septentrionali illo atq; Orientali Mari; Baltico scilicet, & quod Daniam, Lituaniam, Pomeraniam aliasq; Poloni ditiones alluit. Ubi non solùm libertates & jura antiquitus privatim concessa, verùm etiam ipsum omnium Jus gentium obtendi videmus. Quo spectaret fœdus illud difficile non est conjectare; Nam, sub id tempus, in Mari Baltico vectigalia auxerat Rex Daniæ, & in territoriis suis marinis itidem Poloniæ Rex. Idque ratione, quo fruebantur, dominii; cui reluctari visum est, adhunc modum, Hanseaticorum & Fœderatorum Ordinum illud fœdus. Sed verò, his omissis, cùm è Moribus tot Gentium illustrium, tum veterum tum recentiorum, id est, ex eorum *Iure* tam *pluribus Communi* quam singulis *Civili* seu *domestico*, Dominium Maris

ris privatum, de quo quæstio fit, tam luculenta sortiatur testimonia (quibus etiam non pauca accedent alia obiter, ubi de Mari Britannico libro proximo agitur) nil, puto, obstat quo minùs Mare æquè ac Tellurem dominii capax esse tam ex *Iure Naturali permissivo*, quã *Gentium plurium* tum *Civili* tum *Communi*, passimq; fere *Interveniente* (quod Naturalis Permissivi index est in rebus hujusmodi certissimus) statuamus, nisi maneat quod impediat in Objectis, de quibus proximè videndum.

CAP. XX.

Respondetur ad Objectionem de libero Mercatoribus, Peregrinis, Navigantibus, transitu.

QUæ objici solent, (ut Capite secundo superiore est fusiùs ostensum) alia ex commerciorum, peregrinationis, transeundi libertate omnium (ut prætexitur) communi: alia ex ipsa Maris Naturâ: atque ex Scriptorum testimoniis alia petuntur. Quod ad genus primum attinet; Humanitatis quidem officia exigunt, ut hospitio excipiantur peregrini, etiam ut innoxius non negetur transitus. Atque ex D. Augustino [1] Gratianus [2], *Notandum est quemadmodum justa bella gerebantur à filiis Israël contra*

[1] *In Numer. q. 41.*
[2] *Caus. 23 quæst. 2. cap. 3. & videsis Hugon. Grotium de Iure Belli & Pacis l. 2. cap. 2. §. 13.*

contra Amorrhæos. Innoxius enim transitus denegabatur, qui jure humanæ societatis æquissimo patere debebat. Et Cicero [3]; *usu urbis prohibere peregrinos, sanè inhumanum est.* Alia sunt id genus plurima quæ objectionem illam firmant; quà nimirum humanitatis officia bello, timore, suspicione, inimicitiis, id genus ceteris non turbata spectat. At verò quid hoc ad dominium rei, per quam transeundum est sive Mercatoribus sive Peregrinis? Huic non magis derogaret ejusmodi transeundi libertas (si modo citra controversiam eo nomine cunctis pateret) quàm actus, via, iter, aliæve ejusmodi servitutes in agro constitutæ, ejus reluctarentur dominio. Detur, ex Jure Gentium omnium, liberum esse transitum Hispanis per Pyrenæos in Gallias, Gallis per Alpes in Italiam, Italis in Germaniam. Quid hoc ad Pyrenæorum seu Alpium dominium? Et quæ de lumine ex lumine accendendo, non prohibendo aquarum usu, id genus aliis dici solent, heic afferre, est planè à *Iuris* disquisitione in eam quę *Charitatis* est transire. Charitatis gratiâ, carcere & pœnâ imminente eximebantur aliquot, qui Naves

[3] Offic. lib. 3.

ves conficiendi incognitam antè peritiam barbaris tradiderant, impetrante scilicet Asclepiade Chersonesitanæ Civitatis Episcopo, sub Arcadio [4] & Honorio Augustis. Nec docentium ars minuta est, ob eam quam docti lucri fecerant. Attamen, ex præstituto jure, capitale erat artem illam barbaris tradere. Ejusmodi hodieque alia. Adeo ut nihil de suo deperdere, dum alius participat, ad dominium aut sui potestatem nihil omninò attineat. Atque ut hanc rem paucis absolvamus, manifestissimum est ex omnium seculorum moribus, liberum (quem vocant) transitum ita semper à Principibus, territorii dominis, temperari solere, ut pro variante commodi publici curâ, nec aliter omnino, permittatur interdicaturve. Albericus Gentilis, ad illud de Amorrhæis; *Teneo*, inquit [5], *cum Augustino, si nec timendum sit ne noceatur & certum sit noceri non posse.* Cura illa Principibus incumbit, ut nec peregrinos nec commercia admittant aliter ac, pro re natâ, ne quid detrimenti Respublica interim capiat, prudenter caveant. Unde etiam in fœderibus non rarò cautum est [6], *non esse jus appellendi ad portus, plagas, promontoria*

[4] *C. Theodos. lib. 10 tit. 40. l. 24. & C. Iust. tit. de Pœnis. l. 5.*

[5] *De Iure Belli li. 1. cap. 19.*

[6] *Inducia Hispan. & Ordin. Federat. Belg. ann. 1609. artic. 12. etc.*

montoria alterutrius partis (idque ubi viæ, per quam transitur, neuter est dominus) *cum tali numero navium aut armatorum, ut justi timoris suspicio generari possit vim parari; nisi ex permissu ejus, sub cujus ditione loca illa sita sunt, aut nisi tempestatibus aliaque necessitate delati illuc fuerint, ad majorem vim aut naufragii periculum effugiendum.* Ex timore aut suspicione domini ejusque judicio justè arcentur peregrini, mercatores, advenæ qualescunque, nisi jus aliud interveniat singulare. Et Aristoteles apertè ait [7], Legibus cavendum esse πίνας ὃ δεῖ καὶ πίνας ἐπικοινωνεῖν δεῖ πρὸς ἀλλήλους, *quibuscum communicare cives oporteat & cum quibus non oporteat.* Et rectè Bodinus [8]; *Singularibus pactis Populorum ac Principum conventis commerciorum jura contineri.* Et, *peregrinum finibus arcere, atque etiam fines prætervectum ejicere licet, non modò si bellum indictum sit, verùm etiam ipso pacis tempore, ne vel civium mores peregrinorũ consuetudine corrumpantur.* Bella autẽ ob commercia negata, nisi contra fœdus pristinum negarentur aut ex prœeunte aliquo titulo commercandi singulari, libertas illa pende-

[7] *Politic. lib. 7. c. 6.*

[8] *De Republica lib. 1. cap. 7. & 6. & vide eum lib. 4 cap. 1. & lib. 6. cap. 2.* ubi de aditu ad Moluccas.

penderet, justè susceptа fuisse, tam facile negamus quàm quis alius asserverit. Et quantumvis ex Franciſci Victoriæ [9] sententiâ, jus dicatur competiisse Hispanis, Indos, ob commercia & hospitium negatum, debellandi, quem item inprimis sequitur Iohannes Solorzanus I.U.D. [10]; disertè tamen eis adversatur Ludovicus Molina [11], qui nullam gentẽ seu Rempublicam teneri vult, sive cum periculo sui sive sine periculo, commercia aut hospites exteros admittere nisi gravi imminente necessitate, aut fœdere alióve jure singulari interveniente. Et alii sunt non pauci, quos afferunt Hispani, de Indis subactis tituli. Jus etiam prætexunt inventionis, occupationis, conversionis, id genus alia, præter Pontificis Romani donationem. De quibus universis, fusè Solorzanus ille. Et mirum est ex commercio negato ortum esse Hispanorum jus Indias acquirendi, cum & ipsos & Lusitanos commercia jure posse se prohibere in utrisq; Indiis apertè profiteri, sit [12] compertissimum. Nec obstat, quòd ex jure Romano-Germanici Imperii Princeps vel, ex ejus concessione, habens Regalia, transeuntibus viâ publicâ interdicere nequeat sine justâ

9 *Tit. de Indis.*

10 *De Iure Indiarũ l. 2. c. 20. §. 55.*

11 *De Iustitia & Iure tract. 2. disput. 105.*

12 *Georg. de Cabedo Decis. Lusitan. part. 2. decis. 47. & Diploma Regis Hispan. Mari Libero Hugonis Grotii subnexum.*

ſtâ [13] cauſâ, de qua in Camera Imperiali decernendum; quod tamen nonnulli ad Maris navigandi libertatem perperam trahunt. Nam id evenit ex jure ſingulari, in quod Imperii ſtatus convenere; qui item Cameræ ſubſunt. Sed nondum convenere Gentes ceteræ ſingulis Imperiis ſupremis ſubjectæ, ut libera ſemper ſit hinc inde tranſeundi facultas; nec in Judicem (ut Germani, & ſi qui alii ſuo in territorio) compromiſere.

[13] *Rothenſal de Iure Feudali cap. 5. de Regalibus, concluſ. 21. Sixtinus de Regalibus lib. 2. cap. 2. &c.*

CAP. XXI.

Reſpondetur Objectioni de Naturâ Maris fluxili *& perpetim mutante.* Flumina *etiam &* Aërem conterminum *(quæ magis fluxilia) in proprietatem tranſire.*

NAturam autem Maris dominio privato adverſari ajunt tum ex eo quod perpetuo eſt in fluxu, nec omnino idem manet; tum quia deſunt finium in eo diſtinctionis idonea tam materies, quàm inſtrumenta; ſine quibus dominia privata non bene conſiſtunt. Etiam & quia omnibus ex amplitudine perpetuò ſufficit. Quod ad fluxilem ejus naturam attinet, nonne Flumina & Fontes multò magis in perpetuo fluxu? In declive ferũtur ſemper Flumina, quibuſcum Mare collatum,

tum, ἀκλινὲς seu *immobile* ferè ſtat, quod ait Strabo [1]. Et Homerum ideo Mare τ' λίμνης seu *paludis* nomine vocitare ait Euſtathius [2], ἀφ' τὸ μὴ ἀπορρέειν καὶ ποταμὸς, ἀλλὰ λίαν μόνον· *eo quòd non fluxu fertur, (ut fluvii) ſed perquam ſtabile eſt.* Atque alter [3]; *ſtat immotum Mare, &, quaſi deficientis in ſuo ſitu Naturæ pigra moles.* Sed detur adeò fluxile eſſe, quod de Maribus maximè Septentrionalibus & Euripis dici ſolet; Certè Alvei & loci è quibus effluunt aquæ, iidem ſemper manent, variantibus perpetuò aquis ipſis. Nec tamen inde juri dominii privati Fluminum ullibi derogatum eſſe exiſtimatur. In Imperio Romano-Germanico Flumina uſu, ex jure Civili, publica ſunt; in privato tamen Cæſaris patrimonio [4], atque inter Regalia ſeu Jura Fiſcalia recenſentur. Unde & piſcationum in eis ſimiliter reditus, ſive Cæſari ſive aliis quibus ipſe conceſſerit. Qua ratione fit ut Longobardiæ & totius Italiæ populi ſingulares ſuorum territoriorum Flumina omnia ſibi propria habeant ex præſcriptione, quod docet Cæpola [5]. Nec quid magis obvium eſt, quàm Fluminum dominium non minùs ac riparum

[1] *Geograph. lib. 1.*
[2] *Ad Iliad. v'.*
[3] *Senec. ſuaſor. 1.*
[4] *Feud. lib. 5. tit. quæ ſint Regalia. Rothenſal. de Iure Feud. cap. 5. concluſ. 23. & 24 Sixtinus de Regal. lib. 2. cap. 3. &c.*
[5] *De ſervitut. Ruſtic. Prædiorum. cap. 31.*

rum asseri in legibus Hispanorum, Gallorum, Polonorum, Venetorum, Gentium denique, quarum mores habemus exploratos, omnium. Nec quantum ad hanc rationem (quæ è naturâ fluxili petitur) attinet, alia est minoris, alia majoris, alia privati, alia publici fluminis natura. Etiam ipse Ulpianus [6] de Flumine; *Nec differt à ceteris locis privatis flumen privatum.* Et Martianus [7]; *Si quis in fluminis publici diverticulo solus pluribus annis piscatus sit, alterum eodem jure uti prohibet.* Quin in agri assignati modum, uti partes fæpe, olim in Imperio Romano cedebant flumina. Siculus Flaccus, *In quibusdam*, inquit [8], *regionibus Fluminum modus assignatione cessit. In quibusdam verò tantùm subsecivus relictus est; aliis autem exceptus; inscriptumque Flumini illi tantum.* Quemadmodum etiam Aggenus Urbicus [9]. Neque enim unquam existimatum est flumina aliter ac adjacentes agros Populo Principíve Romano acquiri, juxta illud Danubii fluvii ad Augustos;

Danubius [10] *penitis caput occultatus in oris,*
Totus sub vestra jam ditione fluo:

[6] *L. 1. §. 4. ff. de Fluminibus.*
[7] *L. 7. ff. de divers. temp. præscript. vide l. 45. ff. de usucapionibus.*
[8] *Lib. de Conditionibus Agrorum.*
[9] *Comm. ad Iul. Frontin. de limitibus Agrorum.*
[10] *Ausonius Epigr. 4.*

Et

Et quà dives aquis Scythico solvo ostia Ponto,
Omnia sub vestrum flumina mitto jugum.

Scimus, tum insulam in flumine natam, tum alveum relictum jure veteri [11] etiam communem esse eorum qui ad fluminis ripam prædia non limitata possident, pro modo scilicet prædiorum; nisi lex aut consuetudo singularis obsistat. Et de divisione hujusmodi insulæ, pro ratione sive plurium ad alteram ripam prædiorum sive ad utranque, scripsit olim Bartolus in Tiberiade, & recentiùs Johannes Buteo, Baptista Aymus, Antonius Maria, Johannes Gryphiander, alii. Alvei igitur adeoque fluminis (utcunque ex Jure civili etiam publici, quoad usum; ut agri, in quo via publica) communis erat antea in eo casu proprietas dominis utrinque positis. Qualis [12] fermè rationis etiam analogiâ, insula nata in Mari nondum occupato, & si quid inædificatum fuerit, occupantis fit. Universorum enim hominum primò alveus & Mare illud. Ex pacto autem (quod superiùs diximus) universali, quo rerum nondum occupatarum proprietas occupaturo

[11] *L. 7. 29, 30, 65. ff. de acquir. rer. dom. & Instit. de Rerũ divis. §. Insula.*

[12] *Ll. citat. & l. 1. §. 18. ff. de operis novi anuntiatione.*

turo cederet, is qui ita occupaverit, velut à dominis priſtinis ſuo juri ita renunciantibus, inſulam & fundũ ædium accipit. Cùm igitur Fluminum proprietas & dominium privatum nullibi non agnitum fuerit, cur non itidem & Maris cujuſcunque agnoſcendum eſt dominos eſſe poſſe? Non magis in hoc, quàm in illis reluctante naturâ fluxili. Immo ipſa Flumina ſunt Maria minora, uti etiam Paludes & Lacus; quemadmodum Mare ipſum aliud non eſt quàm flumen, palus, lacus à ceteris magnitudine duntaxat (quantum ad fluorem) diſcrepans. Atque ita veteribus eſt acceptum. In ipſa Creationis hiſtoria omnes aquarum congregationes Maria dicuntur; quod & Patres [13] ad hanc rem obſervarunt. Etiam exempla ſunt in ſacris literis illuſtria de lacubus binis Aſphaltitide & Tiberiade, quorum uterque pariter & Maria dicta. Aſphaltitis Plinio, Ptolemæo, Joſepho, Solino, Vitruvio, lacus eſt: Moſi verò Mare ſalſum [14]; recentioribus plerunque, Mare mortuum. Tiberiadis item veteribus lacus dictus, ut & D. Lucæ [15], cæteris Euangeliſtis Mare nominatur, quemadmodum etiam Syro & Arabi in D. Lu-

[13] *Eucherius ad Geneſ. 1. D. Hieronymus, alii.* Adde *Ioh. Philoponum de Mundi creatione lib. 4. cap. 6.*

[14] *Geneſ. 14. 3.*

[15] *Cap. 5. 1.*

D. Lucæ versione. Et Aristoteles sub Caucaso, inquit [16], lacus est seu λίμνη, καλοῦσι δ' οἱ ἐκεῖ θάλατταν, *sed accolæ appellant mare.* De palude loquitur Mæotide; quæ etiam ob aquarum copiam quas per Bosphorum Cimmerium in Pontum Euxinum evolvit, Mater Maris, seu Ponti Mater nuncupatur apud veteres [17]. Vnde & ita se habuisse Mæotidem ad Pontum, Propontidem, & Mare Ægæum, ut Oceanus ad Mare Mediterraneum se habet, putabant aliqui.

Oceanumque negant solas admittere Gades;

quod, de eâ Lucanus [18]. Quin, Justiniani ævo, Parvum Mare dictum fuisse, scimus ex Agathia [19]. Et Festus Avienus [20], ad Probum;

Interrogasti (si tenes) Mæotici
Situs quis esset æquoris. —

Quo factum est ut etiam hodie *Mar delle Zabach & Mar della Tana* appellitetur. Sic in Italia paludes Eridani septem, *Septem maria* [21] nuncupari solita. Et in Larium Galliæ Cisalpinæ lacum Adduam fluvium (ut in proprium Mare) devolvi legitur apud Cassiodorum [22]. Hinc est quòd Hesychio & Suidæ

16 *Meteorolog. lib. 1. cap. 13.*

17 *Herodot. in Melpomene. Plin. lib. 6. cap. 7. Dionys. Afer & ad eum Eustathius.*

18 *Pharsal. 3.*

19 *Histor. lib. 3.*

20 *In Oris Maritimis.*

21 *Plin. lib. 3. c. 16. Herodian. lib. 8.*

22 *Variar. lib. 11. Formul. 14.*

dæ Lacus seu λίμνη denotet Oceanum & Mare, & ποταμὸς seu Fluvius ipsum Oceanum. Neque heic nefas est, ut ποταμὸς θαλάσσῃ ἐρίζοι, *fluvius cum Mari contendat*; utcunque aliàs in proverbium abiit in eos qui cum potentioribus certant. Etiam Homero [23],

— βαθείης βένθεσι λίμνης

Profundo alti lacûs, usurpatur pro profundo Maris. Et alibi περικαλλέα λίμνην, *perpulchrum lacum* pro Mari habet ille, quod & advertit Olympiodorus [24]. Immò ipsum Oceanum statuêre veterum aliquot unum esse [25] ex quatuor fluminibus illis maximis quæ ex Tartaro seu ejusmodi barathro quale fingunt nonnulli [26] ad septentrionem reperiri, effluunt; cæteris tribus ad occultos terræ meatus damnatis. Quin Oceanum Britannicum

— *incerti stagna profundi*

appellat Lucanus [27]. Et barbaro-latine passim usurpatur *Mariscus* [28] pro palude, ut Maris diminutivum, quod etiam in alias aliquot linguas transivit, pro idiomatum varietate mutatum. Alia ad hanc rem observant alii [29]. Adeò igitur re, naturâ, nomine eadem sunt, maria, flumina, congeries cæteræ aquarum, (quan-

23 *Iliad.* γ.

24 *Ad Aristot. Meteorologic. lib.* 1. *prax.* 16.

25 *Plato in Phædone.*

26 *Vide Girald. Cambrẽs. Topograph. Hibern. dist.* 2. *cap.* 14.

27 *Pharsal.* 2.

28 *Claud. Salmas. in Plin. exercit. ad Solinum. pag.* 577.

29 *I. Drus. Observat.* 9. *cap.* 20. *& ad difficil. loca Numer. cap.* 133.

& Albericus Gentilis in lectionibus Virgilianis, cap. 17. Cæl. Rhodigin. lect. Antiq. lib. 26. cap. 14.

quantum ad id, quod disputamus, pertinet) ut quicquid de his, de illis etiam sit pariter dicendum; nisi ex amplitudine & angustiis tantummodò discrimen inducatur, quod in ratione dominii (ubi occupationi locus est) locum habet nullum. Accedat id quod de fluxili horum naturâ, seu aquis semper in alveo mutantibus dici solet, ex ipsa dominii & possessionis ratione heic non magis obstare, quàm fluidam Aëris naturam dominio & possessioni Spatii fundo seu ædibus sursùm contermino. Spatium illud planè velut alveus est aëri perpetuò fluitanti; cujus tamen civiliter dominus planè est qui fundum & ædes possidet. Inde servitutes de ædibus non altiùs tollendis, de luminibus non officiendis, seu de prospectu, id genus aliæ, constitutæ sunt in ipso aëre contermino. Unde in opere novo nuntiato, *Tam soli quàm cœli mensuram esse faciendam*, ait Pomponius [30]. Et obvium est, ejus esse Cœlum seu Aërem, cujus est solum. Unde ad illud Pauli, arborem in confinio natam dominis utrinque esse communem [31], *pro qua parte in fundo fuerat*; Johannes Buteo in quæstione de divisione fructûs ejusmodi

[30] L. 21. ff. tit. quod vi aut clam §. 2.

[31] L. 83. ff. tit. Pro socio.

modi arboris; *Intellige*, inquit [31], *fundum aërem ipsum fundo superfusum*, quem perpendiculis à ramorum extremitate metitur ipse. Et sanè ideò Domini sumus fundi, ædium, spatii quod singulatim Domini occupamus, ut, ex eorum commodis, suo quilibet contermino utcunque fluitante aëre (quod hominum elementum est) ejusque spatio ita liberè & beatè utatur fruatur, aliosque inde pro libitu arceat, ut maximè ejusce dominus etiam habeatur & sit. Multò minùs igitur aquarũ fluor, qui adeo minor est, dominio aliquatenus reluctatur. Et quæ ita fluitant naturaliter, manent tamen civiliter semper eadem, ut Thesei navis, domus, universitas, toties refecta, ut primarum partium ne unica jam reperiatur. Sed subtilitate hac futili Maris dominium impugnantes, ad Philosophos ablegandi sunt, maxime Heraclitum [32] & Epicharmum, qui in momenta rem quamlibet ita mutari, variari, novari docuere; ut nihil omnino in Terrarum Orbe restet jam nunc idem cum eo, quod, ipso jamnunc præterito momẽto temporis, fuerat. *Nemo* (inquit Seneca [33], Heraclitum imitatus) *est mane qui fuit pridie.*

[31] *Tract. de Divisione fructus arboris in confinio nata.*

[32] *Diog. Laërt. in Heraclito, &c.*

[33] *Epist.* 58.

pridie. Corpora noſtra rapiuntur fluminum more. Quicquid vides currit cum tempore. Nihil ex his quæ videmus, manet. Ego ipſe, dum loquor mutari iſta, mutatus ſum. Nec ſolùm idem flumen hominem bis non accipere, ſed nec eundem hominem bis in eundem gurgitem ingredi poſſe, ſolenne erat Heracliti dictum. Vnde εἰς τὸν Ἡράκλειτον ἅπαντα ποταμὸν πράγματα ἐμβάλλειν, *Omnia in Heracliti fluvium conjicere* uſurpatum, pro eo quod eſt, continentem & perpetuam uniuſcujuſque rei à ſe ipsâ mutationem aſſerere. Horum autem, in Civili rerum conſideratione, amplexentur ſententiam ii, qui fluxilem Maris Naturam dominium Maris privatum refellere ſomniant; & nec ipſos quid ſive fundi, ſive ædium, veſtium, pecuniæ aut rei cujuſcunque ut dominos poſſidere, neceſſe eſt ut ſimul fateantur.

CAP. XXII.

Objectis de Finium, & Terminorum *Maris* defectu, *ejuſque* magnitudine & inexhauſtâ abundantiâ, *reſpondetur.*

SEquitur quod de Limitum ac Finium defectu objicitur. Et ſanè adeo optandi ſunt paſſim, ubi dominia diſtinguun-

guuntur, limites aperti, ut nihil magis. Nec immeritò Terminus, Juſtitiæ Deus, Romanis [1] olim habitus. Finium autem ratio aut in litoribus conſideratur, aut in diffuſo æquore. Cur litora non tam fines ſint legitimi quibus innitatur Maris dominii diſtinctio, & dicendi & cenſendi, quàm foſſæ, vepres ſatæ, ſupercilia, arborum antemiſſarum ordo, maceriæ, alia à Gromaticis in agrorum finibus regundis adhiberi ſolita, non omninò capere poſſum. Nec Sylvanus ita magis tutor finium eſt, quàm Neptunus. Attamen Vir magnus; *Eſt*, inquit [2], *Naturalis ratio quæ Mare conſideratum ut diximus proprium fieri vetat; quia occupatio non procedit niſi in re terminatâ; unde Thucydides terram vacuam vocat* ἀόριστον interminatam, *& Iſocrates terram ab Athenienſibus occupatam* τὴν ὑφ' ὑμῶν ἀφορισθεῖσαν à vobis terminis finitam. *Liquida verò quia per ſe non terminantur* (τὸ ὑγρὸν ἀόριστον οἰκείῳ ὅρῳ, inquit Ariſtoteles) *occupari nequeunt, niſi ut contenta in re alia; quomodo lacus & ſtagna occupata ſunt, item flumina quia ripas tenentur. Mare verè terra non continetur, par Terræ aut Terra majus; Vnde Terram*

[1] *Plutarch. in Numa.*

[2] *Hugo Grotius, de Iure Pacis & Belli lib. 2. cap. 11. §. 3.*

Mari contineri veteres dixere. Et testimonia veterum dein affert, quibus Oceanum cingulum seu vinculum esse Orbis terrarum, ejusque ambitu terras omnes convallare non semel affirmatur, & Terram aquâ seu Mari contineri, finiri; acsi Terra tota velut insula unica esset Mari [3] circumfusa, quod toties Veteribus dictum. At verò detur id recipiendum (quod, puto, neque doctissimum illum virum nec quem alium concessurum) non omnino video, cur tam id quod continet non reverà finiatur eo quod continetur, quàm hoc illo. Nonne corpus sphæricum, seu qualiscunque figuræ minus, à majori quod circumquaque contiguum est, contentum, finis & limes est dicendus majoris concavo, æquè atque hoc convexo minoris? Verùm de Mari ac Terrâ rectissimè Julius Scaliger [4]; *Non ab altero alterum ita continetur, quin illud quoq; contineat. Neque inter se adeo sejunguntur, quin vicissim tum subeant tum abscedant.* Flexibus sinuosis vicissim se amplexantur Mare & Tellus; hæc porrectis peninsulis & promontoriis atque sinubus reductis; illud spiramenta magnitudinis suæ circùm exæstuans. Ita alte-

[3] *Cicero in Somnium Scipionis. & vide Ioh. Philoponum de Mundi creatione, lib. 4. cap. 5.*

[4] *Exercit. 37.*

alterum alteri planè fines indiſcriminatim conſtituit, non aliter ac Ripæ & lacus aut flumina; quod & in Mari Caſpio tellure circumdato manifeſtius eſt. Uti & in Mediterraneo; antequam ab Hercule ſeu (ut volunt Arabes [5]) ab Alexandro Magno, inciſis montibus, immiſſus eſt per fauces jam dictas Gaditanas, Oceanus Atlanticus. Inde globus ille unicus conficitur, in quo Maria compluria terminantur, ut inſulæ ipſæ ſeu continentes. Quod ex ſacris literis liquidiùs conſtat. Congregantur ibi aquæ & locis ſuis terminiſque [6] finiuntur. Et Dominus ipſe de Mari; *Circumdedi* [7] *illud terminis meis & poſui vectem & oſtia; & dixi, Vſque huc venies, & non procedes ampliùs.* Alibi [8]; *Circumdabat Mari terminum ſuum, & legem ponebat aquis ne tranſirent fines ſuos.* Adeo ut dubitari nequeat quin ſuos habeat in litore terminos Mare quodcunque; ut Tellus ipſa. Nec hâc de re verbum feciſſem, niſi rem à tanto viro impugnatam comperiſſem. In diffuſo autem æquore vix eſt difficilius Terminos & limites, quibus diſtinguantur privata dominia, invenire. Scopulos eminentes, brevia, adverſa invicem

[5] *Geograph. Nubienſ. Climat. 4. part. 1.*

[6] *Damaſcen. de Orthodoxa fide lib. 2. cap. 9.*

[7] *Iob. 38. 10.*

[8] *Proverb. 8. 29.*

promontoria, insulas hinc inde sparsas habemus, è quibus linearum rigores, versuræ, coxæ, gammata sumantur, ad territorium Marinum terminandum.

Mille jacent mediæ, diffusa per æquora, terræ;
Innumeri surgunt scopuli, montesque per altum.

Numerantur item veteribus Orbis terrarum Maria non aliter ac Oppida, Flumina, Insulæ, Montes; veluti non minùs invicem disterminata. Æthicus, *Omnis*, inquit [9], *Terræ Orbis habet Maria* XXX, *Oppida* CCCLXX, *Insulas* LXXII, *Flumina* LVII, *Montes* XL *&c.* Dein etiam, Maria Oceani Orientalis, Occidentalis, Borealis, Australis sigillatim, eodem modo quo Provincias ac insulas eorum, recenset. Quàm verè, non disputo; sed satis nominibus ac terminis distingui interea Maria, non dubitavit. Accedit egregiæ Nauticæ pyxidis & Graduum cælestium sive Longitudinis sive Latitudinis, atque, ex hisce, doctrinæ Triangulorum auxilium. Etiam in coloniis ex Europâ in Americam ævo nostro deductis, Latitudinis & Longitudinis gradus sunt Possessoribus termini; quales in Mari non difficiliùs habentur.

[9] *In Cosmographia.*

bentur. Tropicus item Cancri & Æquator in mari fuere termini quibus finiri voluere aliqui [10] fœdus inter Ordines Belgiæ fœderatos & Auſtriacos anno MDCVIII contrahendum. Et in fœdere inter Magnæ Britanniæ & Hiſpaniarum Reges nupero [11] Æquator eſt in Mari terminus. Ejuſmodi alia occurrunt. Sarpedon & Calycadnus Ciliciæ promontoria ſunt ad Marinum dominium diſtinguendum termini in fœdere [12], à Romanis & Antiocho Syriæ rege, inito. Ulnarum etiam in objacente prædiis mari numerus epochis piſcatoriis ſtatuitur in Leonis imperatoris ſanctione, de quâ ſuprà. Similiter Cyaneæ & Chelidoniæ inſulæ, in fœdere Attico [13] cum Perſarum rege icto. De quibus etiam antè. Quin de finibus hujuſmodi non dubitarunt aut Alexander VI & Cardinales ſui, aut Regis Catholici procuratores, cùm impetrabatur bulla illa decantatiſſima, quâ Orbis Occidentalior conceſſus eſt Regi; ita finiendus, ut lineâ à Polo Arctico ad Antarcticum fictâ *quæ diſtaret à qualibet Inſularum, quæ vulgariter nuncupantur* de los Azores y Cabo verde, *centum leucis verſus occidentem & Meri-*

[10] *Apud Emanuel Meteranum Rer. Belgic. lib. 28.*

[11] *Ann. 1630. art. 2.*

[12] *Polyb. in Eclog. de legationibus, cap. 35. & Livius Decad. 4. lib. 8.*

[13] *Plutarch. in vita Cimonis.*

diem (quæ ſunt Bullæ verba [14]) res donata, parte citeriori, terminaretur. Unde Hieronymus de Monte [15], *Termini in cœlo & aëre poſiti ſunt*, inquit, *tempore Alexandri Papæ* VI *inter Luſitanos ſive Portugalenſes & Caſtellanos, dividendo inſulas Indiæ tunc noviter repertas, per lineas Graduum Cœli; & quicquid reperiebatur à parte Orientali erat Portugalenſium, & à parte Occidentali erat Caſtellanorum*. Certè heic non magis Telluris partes, ſive Inſulæ ſive Continentes, quàm Maris ſpatia menſurabantur finiebanturque. Quin obvium eſt apud Juriſconſultos, etiam eos qui interea Maris omnimodi communioni ſunt addictiſſimi, centum Milliariis [16] Juriſdictionem Domini adjacentis regionis præfinire. Interdum ſexaginta occurrunt. *Iure quodammodò* (inquit Bodinus [17]) *Principum omnium Maris accolarum communi receptum eſt, ut ſexaginta milliaribus à litore, Princeps legem ad litus accedentibus dicere poſſit; atque id judicatum eſt in cauſa Ducis Allobrogum.* Quod ex Deciſionibus Cacherani Pedemontanis obſervat. Etiam & pro maris confinibus Finium regundorum

agi

[14] *Laërt. Cherubin. Bullar. tom. 1. pag. 393.*

[15] *Tract. de Finibus Regundis cap. 7. 8.*

[16] *Bartol. tract. de Tiberiade. & DD. in l. inſulæ Italiæ. ff. tit. de Iudiciis.*

[17] *De Republica lib. 1. cap. 10.*

agi posse docent Jurisconsulti Cæsarei celebres.[18] Mensuræ igitur & Terminorum, etiam in Mari, usum satis hi agnoscunt. Quod verò ad illud D. Ambrosii attinet; *Geometram audivimus, Thalassometram nunquam audivimus*; lusus sanè est vocabulorũ magis, quàm argumentum in rem, quam tractamus. Et de variis variorum piscium sive antris sive regionibus à Deo destinatis in Oceano, non de Civili Maris distributione ibi loquitur vir sanctissimus. Neque erat cur de Thalassometra, ut prorsus inaudito, ita loqueretur. Scimus enim apud Græcos, quibus dominia Marina eorumque distinctiones fuere frequentissimæ & perquam variæ, etiam & Thalassometras repertos esse; nec minùs ex Geometriæ principiis Mare, quàm Tellurem mensuratam. Proclus Mathematicus insignis, de Geometriæ præstantiâ agens, *Locorum*, inquit[19], *situs cognitos fecit*, μέτρα τε ὑφηγήσατο τὰ μὲν τῆς κατὰ γῆν ὁδῶν, τὰ δὲ τῆς κατὰ θάλασσαν, *Mensuras item itinerum tam per Mare quam per Terram.* Quin instrumenta habuere Thalassometrica, quas θαλασσοδρόμετρας, *Maritimorum itinerum mensuras* appellitarunt Græci, saltem

[18] *Hieronym. de Monte, Tract. de Finib. Regundis cap. 39. Baldus, alii ibi citati.*

[19] *In Euclidis lib. 1. lib. 2. cap. 3. in gracis pag. 18.*

tem recentiores, & ex Archimedea doctrina didiciſſe atque poſteris tradidiſſe Heronem, Anthemium, Mathematicos alios veteres, ſcripſere. Hoſce ſcilicet ait Joannes Tzetzes [20] ex Archimedis libris Hydrica & Pneumatica hauſiſſe inſtrumenta,

[20] *Chiliad.* 13. *cap.* 457.

Βαρυδλκά τε σύμπαντα καὶ θαλασσοδρομέτρας

Et machinas quibus Gravia traherentur, & Inſtrumenta Maris itineri menſurando Thalaſſodometras dicta. Nil igitur ex Maris menſurandi ratione obſtat, quò minùs tum materies tum inſtrumenta, quibus diſtinguantur ejuſce dominia, habeantur. Id demum quod de magnitudine Maris atque inexhauſtâ abundantiâ dicitur, omnino parum heic valet. Detur inexhauſtum eſſe, adeo ut qui privatim ſibi vendicaverit, nil inde damni ex aliorum uſu tulerit; quid hoc ad jus dominii magis, ac detrimento non eſſe Domino ignis aut candelæ, ut alius lumen de ſuo lumine accenderit? Ergóne is minùs ignis aut candelæ ſuæ dominus. Sed verò ex aliorum piſcatione, navigatione, commerciis ipſum Mare deterius Domino cæteriſque ejus jure gaudentibus fieri non

non rarò videmus. Scilicet minui, quod aliàs inde percipi posset, commodum. Quod manifestius cernitur in Marium usu, quorum fructus sunt Uniones, corallium, id genus cætera. Etiam minuitur in horas Marium hnjusmodi abundantia, non aliter ac sive Metalli fodinarum ac lapicidinarum, sive Hortorum, quando fructus eorum auferuntur. Atq; non minùs hoc nomine quam sive piscationis sive navigationis provẽtu, solenne habetur Mahumedanis (gentibus diffusissimis) Maria sua æstimare, quod videre est apud Pseudoprophetam illum, ubi de Numine ait [21] sanctissimo;

وهو الذي سخر البحر لتاكلوا منه لحما طريا وتستخرجوا منه حلية تلبسونها

[21] *In Alcorano, Azoara 16. in Cod. Arab. 26. in Latino.*

ipse est qui in usum vestrum præparavit Mare, tum ut ex eo in cibum carnes sumatis recentes (ut piscatu utamini) *tum ut ex eo extrahatis ornamenta quibus vestiamini.* Ornamenta illa interpretatur præstantissimus Alcorani paraphrastes Mahumedes Ben Achmed per اللولو والمرجان *Corallium & uniones.*

nes, quæ verba etiam in ipso Alcarono alibi [22] pro primario Maris commodo usurpantur. Unde item Corallii indagandi venia in fœderibus Imperatoris Turcarum interdum concessa, ut suprà notatur. Etiam Plinius, de Maribus Orientalioribus maximè; *Parum*, inquit, [23] *fuerat in Gulas condi Maria nisi manibus, auribus, capite, toto corpore, à fœminis juxtà virisque gestarentur.* At vero etiam in Maribus Occidentalibus margaritas & uniones reperiri sæpius, satis scimus; & olim repertos crebriùs, docet ille. Quin *in Britannia* (ita scribit) *parvos atque decolores nasci certum est* (id quod etiam nunc ignoratum est nostratium nemini) *quoniam Divus Iulius thoracem quem Veneri Genitrici in templo ejus dicavit ex Britannicis Margaritis factum voluerit intelligi.* Imo Britanniam petiisse Cæsarem spe margaritarũ, multi prodiderunt, quod testatur Suetonius [24]. Pretium ejusmodi transitus in Britanniam, ipsorumq; sive unionum sive concharum, è quibus illi germinant, qualicunq; in mari frequentiam minui posse ex promiscuo maris usu, nemo non videt. Vbinam igitur inexhausta commodorũ maris ejusmodi abun-

22 *Azoar. 55. sed in cod. Latin. 65.*

23 *Hist. Nat. lib. 9. cap. 35*

24 *In Iulio, cap. 47. & videsis G. Camden. in Britannia pag. 630. & 721.*

abundantia, quæ deterior fieri nequit? Et ſimilis ſanè ratio qualiſcunque piſcationis. Sed ea de re quid multa? Nonne ad ravim uſq; paſſim apud Juriſconſultos, maximè Imperii Romano-Germanici, hodie inculcatum eſſe comperimus, atq; olim florente Romanorum Imperio millies dictum, *Cæſarem eſſe Mundi*, ſeu *totius Orbis Dominum*? Pro Romanorum more, Ovidius [26],

Gentib⁹ eſt aliis tellus data limite certo:
Romanæ ſpatium eſt Vrbis & Orbis idem.

[25] *L. 9. ff. tit. ad legẽ Rhodiam, etc.*

[26] *Faſtorũ lib. 2.*

Mare (puto) non eſt magis inexhauſtũ, quàm orbis totus. Magnitudine, abundantiâ huic illud, ut pars Toti, plurimũ cedit. Non igitur ex hac cauſâ impugnandum Maris dominium; niſi & non ſolùm effatum illud de univerſo Cæſaris dominio minifeſtò falſum (ut oportet) ſed etiam ipſi naturali rationi adverſum ob orbis magnitudinẽ & abundantiam pariter aſſeramus. Rectiùs igitur ii, qui ut Mundi ſeu Telluris dominus eſt, ex Jure veteri, Imperator Romanus (partis ſcilicet ejus amplæ) ita etiam eſſe eum Maris dominum [27] volunt. Neque obſtat illud Antonini Auguſti,

[27] *Io. Griphiander de Juriſdictione Inſulæ cap. 14. §. 65. &c.*

gusti, ubi se Mundi Dominum, sed Legem (ut vulgo intelligitur) Maris appellat dominam; quod non aliud (si detur responsum ejus [29] ita intelligendum esse) significat, quàm ita in Rebus Nauticis obtinere leges Rhodias, ubi Romanis non adversarentur, ut suis rescriptis non omnino contra easdem (utcunque utrarunque Moderator ipse & dominus) dijudicare vellet. Neque aliter ferè Alciatus [30], alii viri doctissimi illud interpretantur. Sed de responso illo Antonini, plura mox [31]. Adeo ut non minus aut angustius Romanorum Imperium in decantatissimo illo, de universali dominio, pronunciato esse intelligerent veteres, quàm inter eos Petronius Arbiter [32]; ubi hisce rem explicat;

Orbem jam totum victor Romanus habebat;
Quà Mare, quà Terræ, quà sidus curit utrunque.

Et vetus Inscriptio [33] de Octavio Augusto, ORBE MARI ET TERRA PACATO, IANO CLVSO, &c. quemadmodum item historici [34] *Ianum Quirinum Terra Marique pace parta ter clusit.* Tam Maria quam Tellurem

[29] *L. deprecatio 9. ff. ad legem Rhodiam.*

[30] *Disputationum lib. 2. c. 5.*

[31] *Infra cap. 25.*

[32] *In Satyrico.*

[33] *Emerita; apud Gruterũ p. 149. 4.*

[34] *Suetonius in Octavio cap. 22.*

lurem ampliſſimâ ditionis Romanæ magnitudine contineri (quod & ſuperiùs oſtenſum eſt fuſiùs) volebant.

CAP. XXIII.

Teſtimoniis, quæ Scriptoribus aliud agentibus *excidêre & in Maris dominium afferri ſolent, reſpondetur.*

REſtat, ut adverſas heic Scriptorum ſententias ſuperiùs exhibitas, quâ authoritatem in ſe ferant, expendamus. Quod ad illa Plauti & Phœnicidis poëtarum attinet; joculariter quidem agere Trachalionem ſervum nequam cum Gripo piſcatore, apud Plautum liquet. Generatim commune eſſe omnium ait Mare, quod tam nondum occupatum ſignificat, quàm neceſſariò & naturaliter commune. Et quàm hoc, illud potiùs eo in loco. Quin communem ſeu nondum occupatam piſcationem eſſe, intelligi poteſt; id eſt, populi ſive Romani ſive Græcorum cujuſcunq; (nam utrique, ut ex ſuperioribus liquet, dominium erat alicujus Maris ante Plauti tempora) dominium ejuſmodi fuiſſe, ut pro ſuo libitu quidem Mari ſuo uti poſſent; præternavigantes &, ſi quę fuerint, commerciorum in eo incommoda impediendo arcendoque. Piſcatione tamen

men nemini hactenus eos ita eo in æquore (de quo verba fiunt apud Plaurum & Phœnicidem) interdixisse, quin communis ea sive civibus sive vicinis maneret, velut agri compascui usus; cujus tamen reverà possit esse dominus singularis cetera sibi commoda percipiens, quod passim evenit. Sed & postmodum etiam, maximè in Imperio Orientali, seu apud Græcos, piscationis Marinæ privatum jus in patrimonium tam privatorum quàm Principis transiisse, ex suprà ostensis est manifestum. Adeo ut hujusmodi dictorum vis in privatum Maris dominium adducta, evanescat citò omnis. Quod verò ex Ovidio habetur; *Quid prohibetis aquas?* &c. (quo hâc in re disputandâ usitatius ferè nihil est) id non tam cõmunionis aquarum assertio est, quàm vehemens & hyperbolica rusticæ turbæ Lyciorum inhumanitatis increpatio. Haustum sitiens & fessa petiit Latona; idque ex lacu. Negant barbari. Increpat eos meritissimò illa. Sed non aliud facit hæc vehementer, quàm Ampelisca apud Plautum [1] placidè, Sceparnioni servo aquam neganti;

[1] *In Rudente act. 2.*

Cur

Cur tu (inquit Ampeliſca) *aquam gravare amabò, quam hoſtis hoſti commodat?*

Quicquid enim ſine detrimento poſſeſſoris commodari, communicari poterit, id ut etiam ignoto poſcenti ſeu peregrino tribuatur, exigitur ſæpe ex officio humanitatis. Hoſtis enim ibi peregrinus eſt, ut priſcis [2] non rarò: Quod etiam ex Sceparnionis quæſtione, quâ puellam ludificatur, dignoſcitur.

[2] *Feſtus in verb. Hoſtis & Cicero de offic. lib. 1*

Cur tu, ait ille, *operam gravare mihi, quam civis civi commodat?*

Civem peregrino opponit. Ex eodem humanitatis officio manant illa, Non prohibere aquâ profluente, pati ab igne ignem capere, lumen de lumine accendere, ejuſmodi alia, quæ accipienti utilia, danti ſeu permittenti non moleſta. Atque hoc morum duntaxat præcepto, quod Charitatis eſt, nituntur tam Latonæ quàm Ampeliſcæ poſtulata. Dominium aquarum privatum non negant. Non Latona lacûs; (cujus privatum dominium eſſe fatentur omnes) non putei, unde aquam Veneris ſacerdoti poſcebat, Ampeliſca. Etiam de lacu mediocris aquæ, Latonæ illa verba fiunt. Ovidius ibi;

Forte

Forte lacum mediocris aqua proſpexit in imis
Vallibus. —

Et poſtquam ſe in publica munera veniſſe dixerat, ſubjungit;

Quæ tamen ut detis, ſupplex peto. —

Non magis quid ibi reluctatur Aquarum dominio quàm rerum quaruncunque, ad quas ſpectare poſſit illud Enniï;

Nihilo minùs ipſi lucet, quum illi accenderit.

Atque hominum communia videntur quæ ſunt ejuſdem generis omnia, ut monet Cicero. Quæ tamen communio dominio, quod diſpicimus, non omnino derogat; niſi amicitiæ (qua omnia Philoſophis communia dicta) Charitatis, liberalitatis jura, Dominio privato adverſari quis temerè dixerit. Neque magis contrà facit quod è Virgilio affertur. Quid hoc eſt? *Cunctis patere undam*; dixit Virgilius, ſeu apud eum Ilioneus, de Mari Tyrrheno locutus. Ergo unda non poteſt omnibus unquam jure non patere. Argumentum ſatis futile. Nulla tellus fuit in primariam diſtributionem non veniens quæ ante occupationem particularem cunctis non pateret. Quin non jus

apud

apud Virgilium, sed officium humanitatis tantummodò à Latino Rege petitur. Etiam & compensatio promittitur.

Non erimus (inquit) *regno indecores, nec vestra feretur*
Fama levis, tantique abolescet gratia facti.

Beneficium igitur ex indultu Principis accipiendum erat, agnoscendumque; non ex Naturæ omnibus communi jure exigendum, juxta Poëtæ mentem. Etiam interdum pro ipso aquæ usu vectigal seu pensionem præstari passim scimus. Quin apud Batavos habetur jus *Grutæ* dictũ in tractu Delphensi; quod penes comites Plumarios semper extitit (**Pluym-graven** vocitant) quo cogebantur Cerevisiarii pro usu aquæ centesimam (ut memorat Hadrianus Junius [3]) illis persolvunt. Ejusmodi sunt alia obvia. Quod demùm occurrit apud Magistros Hierosolymitanos de Alexandro, id tantum evincit existimasse eos Alexandrum Maris dominium nactum non fuisse. Non jure potuisse nanciscì, neutiquam ajunt; nec sanè nisi suo, in Mari Magno seu Phœnicio, juri (de quo supra ex eorum scitis jam diximus)

[3] *In Historia Batav. c. 19.*

diximus) renunciarent, sine incogitantia crassa id dicere quiverunt. Et quicquid illi de Alexandro Hierosolymitano obiter; certè Flavius Josephus ipse Judæus & Jurisconsultus apud Ebræos sui ævi (si ipsi fides) celeberrimus, appellat Vespasianum Cæsarem δεσπότην [4] καὶ θαλάσσης καὶ γῆς, *Dominum tam Maris quàm Telluris.* Atque affectasse regnum tam Maris quàm Telluris Alexandrum ait Julianus [5]: Quod & in deliberationem venit in Senecæ Suasoriis [6]. Sed hæc omnia ex Scriptoribus aliud agentibus, quod & animadvertendum est. De Jurisconsultorũ igitur, quæ reluctantur, sententiis postremò videamus.

4 *De bello Judaico lib. 3. cap. 27.*

5 *Orat. 3.*

6 *Suasor. 2.*

CAP. XXIV.

Ad Objectionem ex Iurisconsultis Veteribus *depromptam Responsio.*

IUrisconsultorum, qui adversi, sunt veteres alii, alii recentiores. Si Veterum quantacunque introspiciamus testimonia, hoc solum ex illis de Maris communione eliciendum est; existimâsse quidem nonnullos, magni nominis viros, Mare ex jure Naturali & Gentium esse omnium hominum semper & necessariò commune; quod tamen

men dum plurimorum seculorum, gentium plurimarum Mores & Jura, sive Civilia sive Intervenientia, diligenter circumspicimus, omnino aliter se habere apertissimè comperitur. Nam id satis superque in jam ostensis comprobavimus. Idque non solùm ex Historicis classicis (quorum, in Populorum moribus, maximè publicis, indagandis aliisque ad ipsa Jura spectantibus, sæpissimè usus est maximus [1]) verum etiam ex ipsis Fœderibus seu Jure plurium Gentium Interveniente, etiam & Jurisconsultis aliis non minoris nominis, Principalibusque in Imperio Constantinopolitano edictis, præter alia non pauca, unde quid ex Jure Naturali permissivo sit hâc in re statuendum facilè quis possit edisce re. Etiam & ex Jure Naturali seu Gentium licere voluere veterum aliquot [2] in alienâ sylvâ vel agro venari & aucupari, atque in stagno alieno vel lacu, nedum flumine, piscari, ni dominus præoccupans interdiceret. *Hæc*, inquit Cujacius [3], *Romani prudentes, qui jus Gentium propiùs subsecuti sunt, ita censuerunt. Mores tamen ubique passim jus Gentium subegerunt, adeo ut ne in flumine quidem publico piscari,*

[1] *Vide Gaspar Klockiũ lib. de Contributionibus cap. 20. §. 463. & seqq.*

[2] *L. 3. ff. de acquir. rer. dom. & Instit. de rer. divis. §. Feræ igitur bestiæ. & l. injuriarũ 13. ff. de injuriis. §. ult.*

[3] *Observ. lib. 4. c. 2.*

piscari, neque in agris liberè venari aut aucupari liceat. Atque idem alibi [4]: *Vsurpatione tantum defendi potest fiscus, qui sibi vendicat piscarias, ut privati, contra jus Gentium.* Cum tamen Piscationum reditus, Legibus in Feudalibus, inter Regalia numerentur [5]; quod & viri docti inter Vectigalia vetera Fisci Romani [6] censent, ipsum Ulpianum testem adhibentes. Nam is inter publica vectigalia habet vectigalia *piscariarum* [7], quemadmodum legendum volunt nonnulli. Aliis potiùs *picariarum* [8] substituentibus pro loco unde effoditur Pix. Certè in censibus ipse etiam Ulpianus [9] habet lacus piscatorios. Utcunque verò, Mores gentium recentiores vetustius illud liberè piscandi & venandi aucupandique jus, sive Naturale (quod vocabant) sive Gentium, subegere; Quod scimus satis ex Vivariorum, quæ vocant *Foresta* & **de Wildtbahne** seu *Bannum ferinum*, Fluminumque diversimodè se habente passim [10] jure. Et absque interdicto Domini præoccupante, libertas illa vetus multis

4 *Ad lib.* 5 *Feud. tit. de Regaliis.*
5 *Guid. Pancirol. variar. lect. utriusq; Iuris lib.* 3. *c.* 31
6 *L.* 17. *ff. de V.S.*
7 *Cujac. ad l.* 5, *de Feud. al.*
8 *L.* 4. §. 6 *ff. tit. de Censibus.*
9 *Vide Sebastianũ Medicem tract. de venatione, &c. Edict. & consuetud. de Aquis & Foresiis Galliarũ collect. per Sanctyonium, Anaræam. Gaill Practic. Observat. lib.* 2. 67. *Matthæum Stephani de Iurisdictione lib.* 2. *part.* 1. *cap.* 7. §. 432; *ejusmodi alios, de venationis Iure in imperio* Romano-Germanico, *&c.*

multis abhinc seculis ex more receptissimo sublata est. Quod itidem dicendum de Mari; quicquid sive Veteres illi, sive eorum sequaces in adversum scriptitaverint. Etiam in Orientali imperio jus illud vetus de communione necessariâ Maris non sine injustitiâ obtensum esse, disertè (ut monstravimus) pronunciavit in edicto Leo Imperator. Unde malè sanè Michaël Attaliates, & si quis alius Orientis Juris-consultus Leone posterior, dominio ejus privato est reluctatus. Nec meliùs sanè vir magnus, qui contra juris rationem illud Leonem mutâsse scribit. Et in primis cavendum est heic illud, quod nonnulli de præstantissimis illis Justiniani libris, qui corpus veteris Juris conficiunt, ausi sunt asserere; *Ius* [10] *illis præscriptum libris non civitatis tantùm esse sed & Gentium & Naturæ; & aptatum sic esse ad Naturam universum, ut Imperio extincto ipsum jus diu sepultũ, surrexerit tamen & in omnes se effuderit gentes humanas. Ergo & Principibus stare; etsi est privatis conditum à Iustiniano.* Quasi jus Naturale & Gentium ex illis duntaxat libris esset hauriendum. Nam ut mittam non solùm quàm plurimas in

10 *Alber. Gentilis de Iure belli lib. 1. cap. 3.*

in ipso Imperio Romano-Germanico alibique passim sanctiones moresq; introductos, mirum in modum non pauca quæ in illis habentur libris mutasse, verùm & occurrere, principes aliquot tam Hispaniæ [11] quàm Galliarum [12] omnimodum eorum olim usum foro interdum prohibuisse; nonnulla sanè sunt in ipso jure Gentium Europæarum (quibus recepti sunt idque meritissimò tum in Scholas tum in forum libri illi, quà singularia regnorum jura permiserint) jure inquam earum Communi, seu Interveniente, quæ non omnino jure nituntur Justinianeo, sed ex moribus ei planè adversis, justitiæ tamen ad trutinam satis exactis, sunt orta. Capti in bello non fiunt servi, nec jura Captivitatis aut postliminii quoad personas [13] hominum omnino in usu, quæ tamen titulum occupant in Digestis. Naufragio naves expulsæ ad litus, aut ad dominos pristinos pertinent ex Jure Justinianeo [14] (in Imperio Romano Germanico [15] etiam firmato) aut ut derelicta seu vacantia, ad repertores; nec fiscus

[11] *Greg. Lopez in Alphons. 3. tit. 4. l. 6. Azevedo ad Reg. Constit. in rubric. tit.* De las leyes.

[12] *Choppinus de Domanio lib. 2. tit. 15. §. 5. & Bodin. de Republic. lib. 1. c. 8.* & vide *Guil. Burlæum in proœm. ad Comm. in Arist. Physica.*

[13] *Boërius Deci. 178 Alvarus Velasc. Consult. tom. 1. 30 Francisc. Suarez de Legibus lib. 2. cap. 20.*

[14] *C. tit. de Naufragiis & l. 1. & 3. ff. De Incendio. & l. 21. §. 1. ff. tit. de adquir. vel amitt. possessione.*

[15] *Frederic. 2. in C. de Furtis. c. Navigia. & Constit. Caroli V. de Judiciis Capitalib. cap. 118.*

fiscus sese interponit; cùm tamen, ex Gentium non paucarum jure, ipsis viciniisque interveniente, sæpiùs pro consuetudinis varietate fisco eas applicatas esse sit certissimum. Veluti apud Anglos, Aremoricos [16], Siculos [17], Italiæ litorum accolas aliquot [18], alios. Et tametsi de re tam luctuosa compendium sectari crudele nonnullis [19], uti & Imperatori, sive Constantino sive Antonino, qui de eâ re legem tulit, existimatur; etiam &, præter Interdictum Concilii Lateranensis [20], Bulla *Cœnæ Domini* quotannis fulmine excommunicationis Pontificiæ eos ferit, qui naufragorum bona sibi rapiunt [21] quocunque in Mari & qualicunque obtenso jure; attamen fisci juris hac in re origo ex seculis barbaris natum non est, sed vetustissimis Rhodiorum legibus maritimis (quæ, florentibus Græcorum rebus, in usu) id primum manavit, ut infrà ostenditur, atque inde à compluribus principibus est receptum. Et *cum Legatus Cæsaris* (quod ait Bodinus) coram

16 *Bertrand. Argentræus in Consuet. Brit. art.* 56. §. 45.

17 *Choppinus de Domanio lib.* 1. *tit.* 15. §. 10.

18 *Luc. de Penna ad C. tit. de Naufrag.*

Matth. de Afflict. in cons. Neapolit. lib. 1. *consuet.* 59. *vide Garsiam Mastrillum de Magistratibus lib.* 3. *cap.* 10. §. 393.

I

19 *Andr. Gail Practic. Observat. lib.* 1. *cap.* 18. *Bodin. de Repub. lib.* 1. *cap.* 10. *Stat. Romæ Vrbis lib.* 3. *cap.* 85.

20 *Sub Alex.* 3. *c. Excommunicationi. extr. tit. de Raptoribus.*

21 *Bartholomæus Vgolinus de Censuris Pontificiis reservatis part.* 2. *cap.* 4.

ram Henrico II. *Francorum rege queſtus eſſet duas Naves ad litus ejectas, & ab Iordane Vrſino* (Principis nomine) *captas eſſe, eaſq; reſtitui poſtularet, Annas Mommorenſius Magiſter equitum reſpondit, ea quæ ad litus fuiſſent ejecta, gentium omnium jure, ad Principes qui litoribus imperarunt pertinere. Ita jus invaluit, ut ne Andreas quidem Doria queſtus ſit de Navibus in litus Celticum ejectis & à præfecto claſſis Galliæ direptis.* Sic ille. Balenæ etiam aliique piſces grandiores in litus ejecti non occupantis fiunt ex jure apud Anglos, Luſitanos [22], alios, receptiſſimo, ſed aut fiſci ſunt aut eorum quibus Princeps (quod idem eſt) jus ejuſmodi indulſerit. Alia poſſent adduci, quibus ſatis conſtet jus Gentium & Naturale non omne ex ſententiis ſeu ſcitis in Corpore Juſtinianeo occurrentibus eruendum. Adeóque nec quod de Maris communione ibi interſeritur, vim receptorũ Gentium ſeculorumque tot morum aliquatenus minuere. Quin obſervandum eſt, commune in illis dici mare, ut aër, ut feræ ſunt communes. Quaſi verò non ipſe aër conterminus in privatum dominium, ut occupatum flumen, tranſeat,

[22] *Georg. de Cabedo Deciſ. Luſitan. part. 2. 48.*

eat, & feræ captæ. Etiam litorum & portuum communio ferè apud veteres illos conjungitur, ut non dissimilis, cum eâ quam docent Maris. Quasi vero ex vectigalibus & Portoriis, quæ tum in litoribus & portubus [23] Imperii Romani tum in libris [24] Justinianeis satis sunt (ut passim alibi) frequentia, ipsa portuum & litorum dominii quâ sive populi illa Romani, sive, quod idem heic est, Principis erant, ratio non manifestò eliciatur, secundùm id quod supra etiam ex Celso [25] expressim habetur. Nam quemadmodum pro ædibus in solo reipublicæ seu publico extructis pensio [26] soluta, quod solarium à Solo & Græcis Jureconsultis inde Σωλάριον [27] dictum, ipsam rempublicã seu Principem Soli dominum fuisse satis erat argumento; ita sanè & Portorium pro Portuum usu præstitum horum fuisse dominium non dispar comprobabat. Et portus ipsi pro Continentis parte etiam rectè habentur, quod alibi [28] occurrit. Quin & Hellespontum ita suum fecit ipse Justinianus, ut liber portuum ipsiúsve maris usus negotiatoribus naviculariísque,

[23] *Cicero Orat. pro lege Manilia. Symmachus lib. 5. Epist. 62. & 65 Tacitus Annal. lib. 13. alii obiter.*

[24] *Tit. de Publicanis. in ff. & tit. de Vectigalib. in C.*

[25] *Cap. 14.*

[26] *L. 1. C. tit. de diversis prædiis. & l. 5. ff. tit. de Operibus publicis, §. 1.*

[27] *Eclog. Basilic. lib. 58. pag. 488. ut etiam simili notione in l. 15. ff. tit. Qui potior in Pignore.*

[28] *L. 15. Cæsar. ff. tit. De Publicanis.*

riísque, ſine pretio nimis gravi, ab eo non permitteretur, ſi fides Procopio [29], qui res ejus contexuit, coætaneo. Nec Maris dominium à Telluris populorúmve dominio diſcrepare exiſtimârunt qui Frederici II Auguſti Epitaphio ante quadringentos fermè annos inſcripſerunt [30],

Qui Mare, qui Terras, populos & regna ſubegit;

Scilicet in Baſilica Panormitana, ubi tamen, quemadmodum in Imperio Romano-Germanico reliquo, tunc floruit jus Cæſareum. Summa eſt, Jureconſultos illos veteres non ſolùm quæ receptiſſimis Gentium per omnia ferè ſecula moribus, ſed etiam quæ invicem ſibi ſatis adverſantur, hac de re oſcitanter tradere; maximè dum Mari ipſi ipſum litus adeoque portus velut communionis non diſparis conjungunt. Unde tam ex ipſorum inconſiderantiâ, quàm ex aliorum autoritate pariter refelluntur.

[29] *In Arcana hiſtoria, pag. 110.*

[30] *Georgius Gualtherus in Tabulis Antiq. Siciliæ &c. pag. 93.*

CAP.

CAP. XXV.

De Reſponſo Antonini Auguſti, Se Dominum eſſe Mundi, Legem autem *(ut vulgo vertitur)* Maris, *in L. Deprecatio, ff. tit. de Lege Rhodia.* Verus *ejuſdem reſponſi* ſenſus & nova verſio, *ſed* genuina. *In eo nihil comperiri quod* Maris Dominio *omnino refragetur.*

QUoniam verò inter ea, quæ, ex Jureconſultis priſcis, contra Maris Dominium ſolent depromi, locum habet adeò primarium, Antonini Auguſti ad Eudæmonem reſponſum illud aliquoties ſuprà memoratum; ideò viſum eſt ſeorſim de eo agere atque genuinum ejuſce ſenſum perſcrutari, quem hactenus tum omninò fugiſſe interpretum turbam, tum nullatenus Maris dominio reluctari, quicunque diligentiùs rem totam introſpexerit, perſuaſiſſimum ſibi opinor habebit. Libello ſupplice Eudæmon naufragus ab Imperatore petierat, ut Bona Naufragii ſui à Publicanis direpta ſibi reſtituerentur. Verba ſunt, ex Voluſio Mætiano [t] ab intimis Imperatori conſiliis; Κύριε Βασιλεῦ Ἀντωνῖνε· ναυφράγιον ποιήσαντες ἐν τῇ Ἰταλίᾳ, διηρπάγημεν ὑπὸ τῶν δημοσίων τῶν ἐκ Κυκλάδας νήσους οἰκούντων. *Domine*

[t] *L. 9. ἀξίωσις. ff. de Lege Rhodia.*

Imperator Antonine; Naufragium in Italia (ſed de ea lectione ſtatim plura) *facientes, direpti ſumus à Publicanis Cyclades inſulas habitantibus.* Reſponſum tulit ab Imperatore, hujuſmodi plerunque, in libris vulgatis, punctis diſtinctum. Ἐγὼ μὲν τοῦ Κόσμου Κύριος, ὁ δὲ νόμος τῆς Θαλάσσης. τῷ νόμῳ τῆς Ῥοδίων χρινέσθω τῷ ναυτικῷ, ἐν οἷς μή τις τῶν ἡμετέρων αὐτῷ νόμος ἐναντίωται· τοῦτο δὴ αὐτὸ καὶ ὁ θειότατος Αὔγουστος ἔκρινεν. Quod verti ſolet; *Ego quidem Mundi dominus, lex autem Maris. Lege id Rhodia quæ de rebus nauticis præſcripta eſt, judicetur quatenus ei nulla noſtrarum legum adverſatur. Hoc idem Divus quoque Auguſtus judicavit.* Nec de verſione aut lectione Reſponſi controverſia aliqua habita eſt, præterquam in verbis illis ὁ δὲ νόμος τῆς Θαλάσσης, quibus reſpondet *lex autem Maris* periodo clauſum; ut plerunque ſumitur, atque ut recepta tralatione nos in Objectis ſuperiùs [2] memoravimus. Eorum qui ita verti volunt, fuere non pauci qui ex adverſativo δὲ, *autem* innui exiſtimarunt, Imperatorem reliqui Terrarum Orbis dominum quidem ſe eſſe reſpondiſſe, non autem Maris; ſed hujus legem

[2] *Cap.* 2.

legem tantum, non hominum quenquam esse Dominum. Andreas Alciatus, *Dum dicitur*, inquit [3], *Ego quidem Mundi Dominus, Lex autem Maris; quidam Gallici Doctores existimabant propter adversativum, Maris imperium ad Imperatores non pertinuisse.* Subjicit verò; *quod sanè perridiculum est: tametsi Baldus* [4] *& Iason* [5] *hac ratione existimaverint Venetos Romano Imperio subditos non esse. Sensus autem hujus legis is est* (scilicet, res maritimas lege Rhodia finiendas; ut paulò ante ipse explicat.) *Nam cum Imperator sit Mundi Dominus, certè non terra tantum sed & Mare ipsius legibus parere debuerat, & ipse in eis leges statuere: cum tamen in Mari non lege propria judicet, sed Rhodiâ, quæ ab eo approbata est. Intellige ergo, dum dicitur*, Ego Mundi Dominus, *quia orbem terrarum ex lege mea rego.* Lex autem, *intellige Rhodia*, Maris; *quoniam ex ea jus in Mari redditur. Huic accedit quod particula hæc δὲ, id est*, autem, *non ita adversatur, ut præcedentia semper excludat.* Ideo etiam vertit Alciatus, *Lex autem Maris, qua lege Rhodiorum nautica judicetur, &c.* Meritissimò sanè perridiculam appellat

[3] *Disjunctionum lib. 2. cap. 5.*

[4] *In rub. de rer. divis.*

[5] *L. ex hoc jure. ff. tit. de Justitia.*

eorum ſententiam qui hinc Maris imperium ad Imperatores non pertinuiſſe elici velint. Nam detur ita reſpondiſſe Imperatorem, ut vulgò vertitur. Sibine ideo negat Maris Dominium, quia Legem eſſe affirmat Maris Dominam? Nonne ipſe intereà Mundi (ita ſcilicet reſpondit) adeoque Legis ipſius Dominus & arbiter? Quod illi placuit, lex [6] erat. Cujuſcunque igitur rei Lex Domina eſſet, ipſius Imperatorem (cui ſuberat ipſa lex) dominum non fuiſſe dicere, adeo abſurdum eſt ut nihil ſupra. Alii ſenſum verborum ad hunc modum reddunt. *Quamvis ego ſim mundi Dominus & Imperator atq; ita legibus ſolutus, neque tenear ex præcepto aliquo ſubditis reſpondere, adhuc tamen lex ſit Domina & Regina Maris, id eſt, rebus quæ in mari acciderunt, imperet mari, cum pertineat ad res Nauticas, neque Fiſcus præferatur cum ſubditorum damno, ſed fiſci & privati æqua lance debet tractari juſtitia, & ideò reſpondere tenebitur Fiſcus.* Ita Franciſcus de Amaya [7] in regio Granatenſi ſenatu fiſci Regii patronus. Dominii Marini negationis ne veſtigium quidem ita admittitur. Sunt etiam qui ſenſum eſſe velint,

[6] *L. 1. ff. tit. de conſtitut. Principum.*

[7] *Obſervat. Iuris lib. 1. cap. 1. §. 76.*

velint, ut Antoninus expreſſim dicat tam Maris legem quàm Mundi dominum ſeipſum eſſe. *Ego quidem mundi dominus, lex autem ſum etiam & Maris.* Sic Joannes Igneus. Atque alii aliquot [8] hac propendent. Quibus ſi aſſenſum præbuerimus, etiam ipſum Maris dominium Imperatorem ſibi ſatis tribuiſſe neceſſe eſt ut fateamur. Vir doctiſſimus autem Samuel Petitus Gallus, *non negat*, inquit [9], *Antoninus ſe Maris dominum eſſe, ut non poſſit leges dicere iis, qui navigant; vides enim velle jus dici Eudæmoni & Publicanis qui in Cycladibus Inſulis, ex lege Rhodia; neque item dicit ſe ita teneri hac lege Rhodia, ut non poſſit omnino Eudæmoni ſuccurrere adverſus hanc legem, ſi quid illi fiat injuriæ, ſed vult Eudæmoni judicium reddi ex hac quidem lege, ita tamẽ ut Romanarum legum nulli adverſetur hæc lex.* Ita interpretatur ille etiamſi vulgata lectio retineatur; quã ille potiùs rejiciendam vult, atque legis nomen ibi diſpungendum. Scilicet id quod eſt ὁ δὲ νόμος τ Θαλάσσης, *Lex autem Maris* depravatũ eſſe ex ὁ δ ἄνεμος τ Θαλάσσης, *ventus verò Maris.* Quaſi Imperator Mundi quidem ſe dominũ dixiſſet,

[8] *Forcatulus in Cupidine Iuriſp. cap. 9. Mendoza, apud Amayã, loco citato.*

[9] *Miſcellan. lib. 3. cap. 11.*

sed ita ventorum nihilominus imperio atque tempestatibus subesse Mare, ut naufragia ne ipse quidem, etiamsi dominus, præpedire quiret. Etiam & cosmographiam Deprecationis emendat Petitus. Verba illa ἐν τῇ Ἰθαλίᾳ, ex librariorum incuria irrepsisse putat pro ἐν τῇ Τηλίᾳ (supple θαλάσσῃ) *in mare Telio* seu Ægæo quod circa Telum insulam. *Quid hic monstri est*, ait ille, *eos qui in Mari ad Italiam naufragium fecerunt, à Publicanis qui Cycladibus sunt insulis direptos fuisse? Quanam hæc est cosmographia? Vnde Publicani Cycladum Insularum ad Italiam?* Quod appositissimè dictum. Nam manifestum videtur de Italiâ ibi mendum. Et certissimum est Telon insulam, sive ex Cycladibus sive Sporadibus unam, in Mari Ægæo ita positam esse (id quod ex Strabone [10], Plinio [11], Stephano de urbibus, scimus) ut sibi res optimè constet, publicanos Cycladum naufragi in Mari Telio bona invasisse, quod de Mari seu litore Italico dicere, à ratione nimis est dissonum. Et fortè in recensione illa Marium apud Æthicum cosmographum priscum, *Mare Ionicum & Ægæum*, *Mare Lautades* (quod pro *Leuca-*

[10] *L.* 10.
[11] *L.* 4. *c.* 12.

Leucadium depravatè legi putant viri docti) *Mare Tillæ*, ipsum Mare Telium, etiam ex hac deprecatione, antequam depravata est, sumtum, innuebatur nomine Tillæ. Atque de Responso illo & libello supplice seu deprecatione Eudæmonis, ad hunc ferè modum, quantum ad rem quam tractamus, viri docti. Ego verò cosmographiæ emendationi libentissimè assensum præbeo. Sed lectionem veterem receptamq; Responsi mutandam non existimo, exceptâ duntaxat interpunctione. Punctorum sæpissimè ratio nulla habita est in codicibus priscis, neque usus ullus. Unde posteris subinde Syntaxis confusio. Perquam exigua autem eorum heic mutatione (etiam & in libris editis [12] sane ipsa heic sunt) sensus mihi redditur non solùm in deprecationis rem appositus & manifestus, verum etiam tum somnio illo de Maris dominio Imperatori ibi negato, tum commento de Marino legis dominio expressim ibi tradito plane liberatus. Nec quod voluit Imperator satis assecutos esse hactenus interpretes, in animum possum inducere. Nam quid hoc ad rem? *Ego sum Mundi Dominus quidem, lex autem Maris*

[12] *Vide Alciat. Disp. l. 2. c. 5.*

Maris domina. Si de lege generatim dicatur, certè lex æquè erat & Continentis domina. Etiam in Continente, ut in pelago, legis omnimodæ dominus ipſe Cæſar. Atque ita ſanè nihil ad deprecationem hactenus attinuiſſet reſponſum. Si de lege Rhodia intelligas, eo ſenſu ut eam legem eſſe maris dominam vellet Imperator (quemadmodum Alciatus) quid illud eſt quod ſequitur? lege Rhodia finiendam rem, quatenus Romanarũ legum nulla adverſetur. Anne lex Rhodia ſimpliciter Maris domina, quæ nihilominus, etiam dum eo inſignita eſt titulo, legibus Romanis eſt coërcẽda? Concoqui hæc nequeunt. Interpunge igitur, aut ad hunc modũ; Ἐγὼ μὲν ὁ Κόσμου Κύριος. Ὁ δὲ νόμος τῆς Θαλάσσης. Τῷ νόμῳ τῷ Ῥοδίων χρινέσθω τῷ ναυλικῷ, ἐν οἷς μή ἐστι τῶν ἡμετέρων αὐτῷ νόμῳ ἐναντίος. *Ego quidem Mundi dominus. Sed verò hujuſmodi* ſeu *illa lex* ſeu *Mos* eſt *Maris. Lege Rhodia decernatur nautica, quatenus eidem noſtrarum legum nulla adverſatur.* Aut ſic; ἐγὼ μὲν ὁ Κόσμου Κύριος. ὁ δὲ νόμος τῆς Θαλάσσης τῷ νόμῳ τῶν Ῥοδίων, &c. *Ego quidẽ Mundi ſum Dominus. Sed verò lex* ſeu *Mos ille Maris, ex lege Rhodiorum nautica, judi-*

cetur

cetur seu decernatur quatenus, &c. Eudæmon Asiaticus, Nicomediâ Bithyniæ urbe oriundus, Mari in Telio (seu Ægæo quod circa Telum) naufragium passus conqueritur bona sua publicanos Cycladum invasisse, opem Augusti implorans, perinde ac si injuriâ summâ publicani ex ejus calamitate compendium sibi fecissent. Dominum eum salutat & Imperatorem. Responso autem Dominum se libenter agnoscit Imperator, adeoque dominum ut orbis Terrarum, etiam ipsius Mundi dominatu suo contineri ajat. Quo etiam innuit suum esse supplicibus, qui injuriâ afficerentur, succurrere. At verò, quod ad rem attinebat querelæ, seu deprecationem de Naufragii bonis à publicanis direptis, utrum injuriâ id factum esset à publicanis, id non satis constare. Quippe (si prior lectio nostra, seu interpunctio admittatur) generatim, inquit, & regulariter mos obtinet maritimus, seu lex Maris qua Naufragorum bona ad publicanos pertinent. Nam ita ὁ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης, *ille vero mos* seu *lex illa hujusmodi est Maris* refertur ad rem à publicanis gestam, quâ in deprecatione breviter narrabatur.

Quoniam

Quoniam verò mori ſeu legi huic maritimæ poterant eſſe, ſive ex privilegio, ſive ex bonorum qualitate, ſive ex alia aliqua non minùs, pro re nata, obtinente lege temperamenta aliquot, quorum ratione forſan aut publicanis eſſet, hac in cauſa, bonis abſtinendum, aut conquerenti ob temporalem aliquam exceptionem non agendum; ideò legibus Rhodiorum navalibus, rem tam ſuccinctè nulliſque adjectis circumſtantiis in libello expreſſam, rectè voluit decernendam; ſed quatenus intereà leges Romanæ non adverſarentur. Neque multum diſcrepat ſenſus, ſi poſterior admittatur interpunctio & verſio. Mundi quidem ſum Dominus, & ditione meâ tam Mare quam Tellus continetur. In utroque injuria affectis, ut jus exigit, libenter ſuccurro. Sed verò quodnam ſit hac in cauſa jus maritimum, & an querenti fuerit ſuccurrendum, decernatur ex Rhodiorum legibus quæ in mari, permittentibus nobis, obtinent, ubi noſtris non reluctantur. Ad priorem autem ſenſum, quo lex maritima de Naufragorum bonis ac Jure Publicanorum (id eſt Fiſci, cujus jus in eos tranſlatum) aſſeritur, firmandum,

dum, haud parum facere mihi videtur, ſi conſtiterit ejuſmodi legem ſeu morem tunc temporis obtinuiſſe. Quod interpretes heic admittere nõ ſolent. Id certum quidem eſt, Jure Cæſareo (quà nunc libris in Juſtinianeis illud conflatum habemus) Naufragii bona [13] dominis priſtinis ſervari, adeoq; & fiſcum & publicanos inde arceri. Etiam & morem, quo fiſco applicantur, velut à jure maxime alienum, tum in Romano-Germanici Imperii ſententiis receptis, tum in jure Pontificio damnari, quod ſuperiore tetigimus capite. Ceterùm ipſo Antonini hujus Auguſti ævo (Antoninum Pium intellige; quem ſcribit Julius Capitolinus, in jure ſanciendo uſum fuiſſe Voluſio Mætiano Juriſconſulto, è cujus libris deprecatio & Reſponſum quod tractamus in Pandectas transſcriptum eſt) legem ſeu morem de Naufragorum bonis fiſco applicandis vim habuiſſe, non obſcuris colligitur ex indiciis. Omnia ferè quæ in Pandectis occurrunt de eis priſtino domino ſervandis, è Paulo, Calliſtrato, Ulpiano, qui compluribus annis poſt Antoninum hunc floruere, deſumta eſſe [14] manifeſtum eſt. Nonnihil etiam ad ean-

[13] *L. 5. & 21. ff. tit. de adquir. & amittẽd. poſſeſſ. l. 44. ff. de adquir. rer. dom. l. 1. 3. & ſeqq. ff. tit. de Incẽdio. l. 1. C. de Naufragiis.*

[14] *Locis ſuperius citatis.*

ad eandem rem è Priſco Javoleno [15], qui Antonino huic coætaneus. Sed imperavit Auguſtus hic annos XXII, & ſanctione, ut videtur ex Javoleno, fiſcalem hac in cauſa rigorem mitigavit. Unde facilè evenire potuit, ut ſub eodem & vis ineſſe potuerit legi ſeu mori qualem diximus, atque ſub eodem potuerit ſive abrogari, ſive mitigari. Conſtitutio principalis, quæ, in Codice Juſtinianeo [16], fiſcum, hac in ſpecie, nolit ſe interponere, ab Antonio Contio, Jureconſulto præſtantiſſimo, Antonino Auguſto ex autoritate codicis veteris MS. tribuitur; tametſi in editis Conſtantini nomen prefigatur. Verba ſunt; *Si quando Naufragio navis expulſa fuerit ad littus, vel ſi quando aliquam terram attigerit, ad dominos pertineat. Fiſcus meus ſeſe non interponat. Quod enim jus habet fiſcus in aliena calamitate, ut de re tam luctuoſa compendium ſectetur?* Etiam & ſub Adriano, hujus, per adoptionem, patre, ejuſmodi quid reſcriptum eſſe docet Ulpianus. *Licere unicuique* (ſic Ulpianus [17]) *naufragium ſuum impunè colligere conſtat, idq; Imperator Antoninus cum Divo patre ſuo reſcripſit.* Liquidiſſima ſunt in hiſce veſtigia

15 *L. 21. ff. tit. de adquir. & amitt. poſſeſſ. §. 1.*

16 *L. 1. C. de Naufragiis.*

17 *L. 12. ff. tit. de Incendio.*

stigia usus, sub id tempus, juris, quale diximus, fiscalis; quod & contra vim rescriptorum veterum, repullulare solitũ esse certò scimus. Nam & sub Theodosio seniore in usu fuisse illud aliquo elicitur ex Valgii, seu Victoris, naufragio apud D. Paulinũ[18]. Exempla etiam similia sunt in Imperii Romano-Germanici litore[19]. Alia adferri queunt, ubi tamen leges aliquot in contrarium latæ. Quin & Rhetores prisci, tam Græci quam Latini, dum de forensium quæstionũ statibus exempla adducunt, hanc ipsam legem seu morem de naufragio moribus aliis in Græcia ac Romano Imperio usitatis ac vetustis immiscẽt, velut id quod erat receptissimum. Sopater & Syrianus[20] in Hermogenem; Νόμος, τὰ δόρισκόμενα λάφυρα δημόσια εἶναι· ἢ νόμος, τὰ ναυάγια τῶν πολιτῶν εἶναι. Λάφυρα, χρημῶνος χειμερίου, ἐπὶ τὰς λιμένας ἠνέχθη, καὶ ἀμφισβητῆσαι περὶ αὐτῶν οἱ πολῖται καὶ οἱ στρατιῶται. Ἐνταῦθα δὲ δεῖ τῆς τῶν νόμων ἀναγνώσεως προσέχοντας πολιτικὴν, ἀλλὰ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων σκοπεῖν. *Lex est, spolia quæ reperiuntur, ad Ducem exercitus attinere; lex itẽ, Naufragium esse Publicanorum. Mari procelloso, spolia in portum inferuntur. Controversia de eis oritur inter duces & publi-*

[18] *Epist. 37. ad Micarium.*

[19] *Chronic. Albert. Stadẽsis ann. 1112. videsis Frederic. Lindebrog. in Glossario pag. 1443*

[20] Εἰς στάσις *pag. 107. Venetiis 1509.*

publicanos. Hac in ſpecie non oportet legum lectione fruſtrà torqueri, ſed ipſam rerum naturam introſpicere. Quæſtio ſcilicet eſt, ſpolia an naufragia jam dicenda hæc bona. Curius item Fortunatianus [21]; *Quæ eſt ſimplex definitio? Quum unam rem ſimpliciter definimus. Vt, Naufragia ad Publicanos pertineant. Cujuſdam naufragi corpus cum ornamentis ad litus expulſum harena obrutum eſt. Id Publicani eruerunt. Rei ſunt ſepulchri violati. Hìc enim ſimpliciter quæritur, quid ſit violare ſepulchrum.* Quin ſcripſiſſe deprecationem illam & reſponſum Voluſium Mætianum, in *libris Publicorum ex lege Rhodia* liquet. Id eſt, in recenſione jurium ſive fiſcalium ſive Publicanorum, in quibus etiam & Naufragii è fiſco applicandi ſive Ius ſive Mos. Quàm accommodum eſt hiſce, ut in reſponſo illo Antonini Auguſti verba illa ὁ ϗ νόμος τ ϗ ναλάσσης per *lex verò illa Maris* vertantur, ſeu *Mos ille maritimus*, quem ad leges Rhodias voluit ita ille exigi atque decerni, ut intereà, ſi quod reſcriptum aliave lex Romana adverſaretur, nè Rhodiæ quidem vim obtinerent. Et qualiſnam tunc eſſet Adriani reſcripti

[21] *Artis Rhetoricæ ſcholicæ lib. 1. pag. 46. edit. Pariſ. 1599.*

(de

(de quo Ulpianus in ſupra citatis) vis, fortè non ſatis erat, ſine accuratiore examine ne juriſconſultis quidem, quorum opera in reſponſo uſus eſt Antoninus, exploratum. Sed, ut hanc rem demùm expediamus; ſive vulgatam verſionem, ſive noſtram quis malit; Dominium Maris in reſponſo illo negari aut in eo quidquam veſtigii, quod dominio ejus refragetur, comperiri, nemo hominum puto, niſi rationi ipſi renuntiaverit, re tota ritè perpenſâ, exiſtimabit.

CAP. XXVI.

Recentiorum Iuriſconſultorum ſententiis, *quà adverſantur, maximè* Fernandi Vaſquii *&* Hugonis Grotii, *reſpondetur.*

SIve ſolutis ad hunc modum, ſive meritò ſubmotis Iuriſconſultorum Veterum aliquot ſententiis, quæ ad perpetuam Maris communionem aſſerendam ſolent adduci: difficile non eſt Recentiorum authoritatem pariter reluctantem diluere. Nam ſi turbam eorum, ſatis quidem ingentem, qui ſive ad corpus Iuſtinianeum ſive ſeorſim de hac re ſcribentes à communione illâ naturali nolunt recedendum, contemplemur; id planè eos facere deprehendemus, ut qui in Ulpiani ſeu cujuſcunq;

id ge-

id genus alîus magiſtri vetuſti verba, quàm par eſt, fuerint addictiores. Niſi dicamus eorum nonnullos non tam jus ipſum hâc in re, quàm Juriſcõſultorum, quà traditæ ſunt, opiniones explicâſſe. Perinde ac ſiquis Aſtronomica Ariſtotelis, Thaletis ſententiam Terram Mari, ut diſcum, innatare, Stoicorum hoc illam ut cingulum ambire, Veterum de immenſo ſub Æquatore calore, & quæ ſunt ejuſmodi alia à Poſteritate, cui illuxit obſervationum experientia, rejecta damnataque ita explicaret; ut non tam rem ipſam diſquirere, quàm Authoris, cujus veſtigia premeret, perſonam (ut quid ille tantum ſentiret doceatur) induere videretur. Sed ut radice ſuccisâ arbor corruit, ita ſummotâ Veterum illorum autoritate, recentiorum cuncta ab ea tantum ſuffulta enervantur. Iam verò quod è Fernando Vaſquio ſuperiùs adducitur, rationibus nititur aut manifeſtò falſis aut ad rem non pertinentibus. Nam quid hoc eſt? *Mare ab origine Mundi* (ſic ille) *ad hodiernum uſque diem eſſe fuiſſéque ſemper in communi nulla ex parte immutatum, ut eſt notum.* Certè notiſſimum eſt eis, qui gentium ſeculorumq; mores receptos juraque

juraque introſpexerint, id quod maximè eſt contrarium. Id eſt, Maria aliquot tum in Principum tum in Privatorum dominium patrimoniumque, jure exploratiſſimo, tranſiiſſe; ut ex ſuprà oſtenſis luculenter comprobatur. At verò & Præſcriptionem ceſſare inter invicem exteros, neq; in jure Gentium, ſed Civili tantùm, locũ vult [1] habere; adeo ut inter eos, qui Civili, quod præſcriptionem admittit, juri communiter non ſubſunt (veluti inter Principes binos ſupremos) præſcriptio juxta ejus ſententiam vim ſortiatur nullam. Quo, quid abſurdius dici, ne cogitari quidem poteſt. Omnia ferè Juris Gentium Intervenientis capita ex Præſcriptione ſeu inveteratâ conſuetudine, annoſo utentium conſenſu ſtabilita, pendent. Ut taceamus de Principibus, quorum territoria olim Romano ſuberant imperio, poſteà non Armis ſolùm ſed & Præſcriptione (quæ in Jura Gentium paſſim admittitur) ſui juris factis. Undenam fit ut Servi jam non fiant, qui apud Chriſtianos in bello capti, niſi quia ante ſecula aliquot [2] Chriſtianæ fraternitatis causâ jus illud exoleſcere cæpit, & Præſcriptione inter Gentes eſt firmata? Unde

[1] *Illuſtrium controverſ. l. 1. c. 51. §. 23. unde & V. Cl. Hugo Grotius in Mari Libero cap. 7.*

[2] *Suarez de Legibus lib. 2. cap. 20.*

Unde redemptionis Captorum pretia alia Principibus, alia capientibus solvenda? Scilicet ut ubi decem millia aureorum non excesserit pretium, capienti; ubi excesserit, Principi sit solvendum. *Quia*, inquit Nicolaus Boërius in Decisionibus Burdegalensibus[3] *si excedit, ut est quando quis cepit unum Ducem aut Comitem vel alium Principem aut Baronem, tunc est Principis; & ita servatur in regno Franciæ, & Angliæ, & Hispaniæ.* Temporis præscriptione servatum est inter Principes; ideo & in jus transiit. Et præscriptionis sanè titulum prorsus inter Principes negare est ipsa Jura Gentium intervenientia planè tollere. Quæ habet Vasquius cætera de Charitate & de inexhaustâ Maris abundantiâ (unde discrimen fiat inter Flumina & Maria) atque id genus aliis, ad dominii rationem non omnino attinent; de quo antè satis monitum est. Ad alterum illum devenimus, Virum ingentis eruditionis, & rerum humanarum divinarumque scientissimum, Hugonem Grotium; cujus nomen passim in ore hominum arripitur ut naturali & perpetuæ Maris communioni mirè pertinacinantis. Rem illam tractavit in

[3] *Decisione 178. num. 4.*

Libr

libris in binis; *Mari Libero*, & in opere illo eximio *De Iure & Belli & Pacis*. Quod ad Mare Liberum attinet, in Lusitanos de commerciis per apertum Mare Atlanticum & Australe Indicanis conscriptum; habet quidem in eo, quæ Jurisconsulti veteres de Maris communione. Eos etiam in partes, ad ampliandа patriæ commoda disputans, trahit; adeoq; nec dominii privati capax Mare esse probare nititur. Sed hoc argumentum est ei aliis ita prudenter circumvallatum, ut hoc utcunque sive suadente sive corruente, cætera rem, quæ præ manibus habuit, sustinerent. In titulum insuper (quem obtendunt Lusitani) Inventionis, Occupationis, item eum qui est Donationis Pontificiæ, disputat. Et ferè à communione illâ naturali & perpetuâ, quam mordicùs tenere volunt Jurisconsulti Cæsarei quamplures, ipseque firmare in rem suam nixus est, aut interdum recedere videtur aut ægrè sustineri posse fateri. Nam de Maribus apud veteres Romanos inclusis; *Maris*, inquit[4]; *natura hoc differt à littore, quòd Mare nisi exiguâ sui parte nec ædificari facile nec includi potest; & ut posset, hoc ipsum tamen vix contingeret*

[4] *Mari Libero cap. 5.*

geret ſine uſus promiſcui impedimento. Si quid tamen exiguum ita occupari poteſt, id occupanti conceditur. Partis exiguæ & majoris diſcrimen in dominio privato ſtatuendo locum (puto) non habet. Sed & diverticulum Maris diſertis verbis excipit. Et paulò pòſt; *Non de Mari interiori hîc agimus, quod terris undique infuſum alicubi etiam fluminis latitudinem non excedit, de quo tamen conſtat locutos Romanos Iuriſconſultos, cum nobiles illas adverſus privatam avaritiam ſententias ediderunt. De Oceano quæritur, quem immenſum, infinitum, rerum parentem cælo conterminum antiquitas vocat.* Et dein, *In hoc Oceano non de ſinu aut freto, nec de omni quidem eo, quod de litore conſpici poteſt, controverſia eſt.* Inferius etiam[5]; *adjungendum eſt, eorum qui diſſentiunt autoritatem huic quæſtioni* (de Præſcriptione loquitur) *non poſſe accommodari. Illi enim de Mediterraneo loquuntur, nos de Oceano. Illi de ſinu, nos de immenſo Mari, quæ in ratione Occupationis plurimùm differunt.* Et ſanè ut occuparetur totus Oceanus, nemo exiſtimare poteſt non eſſe difficillimum. Si tamen occuparetur, ut fretum aut ſinus,

[5] Cap. 7.

ut totus

ut totus Orbis veteribus occupari à Principibus dictus est, æquè etiam in dominium occupantis posset transire. Utcunque fuerint etiam alii [6] qui expressim Maria interiora ac vicina ab aperto pelago seu diffusiore Oceano, heic ex ipso jure itidem distinguant. Sed nec prætereundum est, eos in quorum gratiam libellum istum conscripsit Hugo Grotius, id est, Ordines Hollandiæ suæ fœderatos, non illibenter, seu potiùs (ut videtur) secundùm ipsorum vota, audiisse de Maris communione atque libero in eo ex jure Naturali seu Gentium piscatu sententiam (inprimis quà Grotii erat) à Legato Jacobi Regis Magnæ Britanniæ, publicè in Hollandiâ habita oratione, damnatam; alioſque, ne simi- lem tuerentur, graviter ex ejus infortunio monitos. Cujus rei Grotius ipse testis est. *Pro navigatione*, scribit ille [7], *Indicana, pro servanda apud nos pannorum politura laboravi quantum alius quisquam. Pro libero verò piscatu in Oceano tantum, ut Carletonus Regis Britanniarum legatus, cum ab inimicis meis incitatus esset ut contra me jam captum* (carceri tradi-

[6] *Io. Gryphiander, de Insulis cap. 25. §. 52.*

[7] *In Apologetico eorũ qui Hollandiæ præfuerunt ante mutationem 1618. pag. 387. edit. Heidelberg. cap. 19. pag. 257.*

traditus est rebus Barneveltianis immistus) *aliquid publicè diceret, nihil quod diceret aliud invenerit, quàm me principium fecisse sermonum de ea libertate ut quæ & jure Gentium & omnem memoriam excedente usu niteretur; cùm tamen à me in eo argumento nihil dictum scriptúmve fuerit diversum ab iis, quæ anno* MDCX *federatorum Procerum legati in Britannia defenderant; atque antehac majores nostri, etiam ante secula aliquot. Et tamen ajebat is Legatus Mei infortunii exemplo terreri alios debere, ne eam sententiam tuerentur.* Verum quidem est licentiam in reos effundendi quicquid potentioribus placuerit, usurpari solere. Sed dicta hæc fuere non tam in Hugonem Grotium, quàm in ipsum (quod perperam obtenditur) communionis Marinæ jus Naturale: cui expressiùs & simplicius multi, quàm ipse, patrocinantur; tam doctè & ingenioſè, nemo. Nec, quantum scimus, ut res se tunc habuêre, displicuit Legati oratio Hollandiæ proceribus. In libris autem de Jure Belli & Pacis [8], positâ quidem originis privati Dominii ratione in eo quod est, Loca privatim assignata universorum commodis

[8] *De Iure Belli & Pacis lib. 2. cap. 2. §. 2. & 3.*

modis non ſufficere, propter Maris magnitudinem & abundantiam inexhauſtã quæ ſufficiat omnibus, in proprium id jus abire non poſſe concludit. Alia item adjicit de interminata Maris natura; de quibus utriſque ſatis eſt dictum ſuperiùs. Sed tandem receptis populorum moribus ſe dedit, & de Maris proprietate ſeu dominio privato, ut re extra controverſiam interdum concedenda, non ſemel loquitur. *Terræ*, inquit [9], *& Flumina, & ſi qua pars Maris in proprietatem alicujus populi venit, patere debet his qui tranſitu opus habent ad juſtas cauſas.* Poſteà etiam de [10] Fluminum proprietate verba faciens; *Ad hoc exemplum videtur & mare occupari potuiſſe ab eo qui terras ad latus utrunque poſſideat, etiamſi aut ſupra pateat, ut ſinus; aut ſupra & infra, ut fretum: dummodò non ita magna ſit pars Maris, ut non cum terris comparata portio earum videri poſſit. Et quod uni Populo aut Regi licet, idem licere videtur & duobus, aut tribus, ſi pariter Mare interſitum occupare voluerint. Nam ſic flumina quæ duos Populos interluunt, ab utroque occupata ſunt ac deinde diviſa.* Alia affert de Maribus occupatis, ita tamen ut

[9] *Ibidem.* §. 13.

[10] *Ibid.* cap. 3. §. 8.

intra diverticula & freta plerunque se contineat. Neque ex Naturali jure seu ratione, sed ex instituto proveniſſe ait [11] Mare non occupatum esse, aut occupari jure nō potuisse. Mutato instituto, si quod dominio Maris privato in Jure veteri obstaret, mutari etiam communionis rationem. At satis illud mutatum esse ex iis quæ hactenus demonstravimus, abundè (ni fallor) liquet. Etiam ipsa Jura tā Civilia, quàm Interventia plurimarum gentium huc faciunt abundè, ut est ostensum. Quibus insuper, ne quid trutinæ præponderationi desit, accedat, præter Jurisconsultorum Cæsareorum, è Galliis, Hispaniâ, Italiâ sententias superiùs, pro Maris privato dominio, allatas, Mantissa hæc quæ ex ejusmodi etiam Jurisconsultis generatim de Mari disputantibus sumta est. Eam, ut conflavit Jurisconsultus in Imperio Romano-Germanico non incelebris, Regenerus Sixtinus, ipse quidē privato Maris dominio reluctatus, exhibeo. *Quæstionis*, inquit [12], *de Mari & ejus litore, est, an sicut flumina navigabilia & per quæ alia navigabilia fiunt, inter Regalia referantur* (nam quicquid in Regalibus est, ita est Principibus privatum, ut subditis

[11] *Ibidem* §. 10.

[12] *De Regalibus. lib. 2. cap. 4. §. 97.*

ditis quod ſuum eſt; unde res fiſcales ita privatæ ſunt) *ita etiam ipſum Mare ejuſque litus de Regalibus ſint?* Cacheranus *deciſ.* 155. *n.* 81. *& Ferrarius Montanus De Feud. lib.* 5. *c.* 7. *verſic. Tametſi jus piſcandi; Maris adminiſtrationẽ & ipſum etiam dominium ad regalia refert, nec inter Mare & Flumen publicum diſcrimen conſtituit. Et Mynſingerus Reſp.* 1. *n.* 162. *decad.* 11. *Proprietatem Maris regalium ſpeciem eſſe ait.* Sed ipſe Sixtinus ſubjicit; *Sed verius eſt Maris & litoris proprietatem de Iure communi non eſſe de Regalibus,* rem pro more eorum, qui Ulpiani verbis addictiores heic quàm par eſt, diſputãs & autores, qui adverſantur, enumerans. Ceterùm univerſis, quæ hactenus ex tot ſeculorũ Gentiumque moribus, ac *Iure* tam *plurimarũ Civili* quàm *communi* ſeu *Interveniente* deprompta ſunt, ritè perpenſis, nemo (puto) dubitabit quin neq; in naturâ ipſius Maris neq; in *Iure* ſive *Divino*, ſive *Naturali*, ſive *Gentium* quid maneat, quod ita Dominio ejus privato reluctetur, ut id nõ jure omnimodo atq; exploratiſſimo queat admitti; adeoq; quin jure qualicunq; Dominii privati capax ſit qualecunq; Mare, quod erat demonſtrandũ.

Finis Libri Primi.

IOANNIS SELDENI

MARE CLAVSVM

SEV

DE DOMINIO MARIS

Liber Secundus.

CAP. I.

Dicendorum *in libro hoc* ordo. Oceanus Britannicus *quadrifariam partitus.*

DEmonstrato, superiore in libro, Mare pariter ac Tellurem dominii privati capax esse, idq; ex Jure omnimodo, sive Divinum, sive Naturale, sive Gentium qualecunque accuratiùs perpendamus; restat ut de dominio Serenissimi REGIS Magnæ Britanniæ in Oceano circumambiente, & cumulatissimis quibus id firmatur fulciturque testimoniis, dissertatio instituatur. Qui in re is ordo servabitur, ut præmittatur primò Maris circumflui tum Distributio tum varia Appellatio, quæ dissertationi inserviat. Dein ostendetur, à seculis vetustissimis per omne ævum, in nostra usque continenter tempora, Dominium Maris illius perpetuâ occupatione, id est utendo privatim & fruendo,

fruendo, ſignatum, propagatumq; velut nunquam non individuam ſive Corporis totius patrimonii regni Britannici, ſive partis ejus, pro ratâ dominantium, portionem, ſeu ut Telluris appendicem nunquam disjunctam, eos, qui per toties mutantes rerum ſtatus heic regnarunt, ſive Britannos ſcilicet, ſive Romanos, ſive Angloſaxones, ſive Danos, Normannos, adeóque Reges inſequentes (quoslibet pro diverſa Imperii amplitudine) obtinuiſſe. Regum denique Magnæ Britanniæ, Maris circumflui, ceu termini eorum imperii non terminantis ſed terminati (ut agrimenſorum verbis utar) dominium, perinde ac ipſius Inſulæ cæterarumque quas poſſident circumvicinarum, eſſe proprium.

Circumambiens Magnam Britanniam Oceanus, quem Britannicum univerſim nuncupamus, quadrifariam partitur; idque ad quatuor Mundi plagas. Ab Occidente Vergivius alluit, qui & Deucaledonii nomen induit, ubi Caledonum oras pulſat. Et Vergivii, in quo Hibernia ſita eſt, pars cenſetur Mare Hibernicum, olim *Vallis Scythica*[1] dictum, nunc Canalis Sancti Georgii

[1] *Gildæ Epiſt. de Excidio Britanniæ.*

appellatum. Tam ſcilicet id quod plagã Hibernię Occiduam alluit, quàm quod Magnam Britanniam (jam ita dictam) & Hiberniam interfluit, Britannicum dicendum. Neque enim hæc ſolùm, (quæ etiam antiquitus Magna Britannia, atque interdum *Inſula* ſimpliciter *Magna* [1] dicebatur) ſed etiam Hibernia Inſula, cæteræque circumjacentes, Britanniæ vocitatę. Unde ſæpiùs Albion & Hibernia inſulæ Britannicę & Britannides æquè appellantur. Quod videre eſt apud Strabonẽ, Ptolemæum, Marcianũ Heracleotem, Plinium, Euſtathium in Dionyſium Afrum, alios. Quin Hibernia Μικρὰ Βρεττανία dicta eſt Ptolemæo [2]. Et vetuſtus Scriptor Ethelvverdus, *Hiberniam*, inquit [3], *petunt, Britanniden olim à Iulio magno Cæſare vocatam.* Forte uſus fuerat is codice Jul. Cæſaris integriori. Nam nullibi in commentariis ejus quibus utimur, dicta eſt eo nomine Hibernia. Et mutilum eſſe interpolatumque librum illum idque à Julio quodam Celſo, cujus nomen exemplaria MS. interdum præ ſe ferunt, obſervarunt viri docti [4]. Ad Septentrionem oceanus hic, Hyperboreus, Caledonius, & Deucaledonius nuncupatur; in quo ſparſæ

[1] *Ariſtides in Oratione Aegyptiaca.*

[2] *Magna Conſtructionis l. 2*

[3] *Lib. 4. cap. 4.*

[4] *Lipſ. Epiſtolicar. quæſt. lib. 2. cap. 3. & Elect. lib. 2. c. 7.*

ſparſæ inſulæ Orcades, Thule, aliæ, quæ Britannicæ ſeu Albionicæ, item & Britannides [5] dictæ, mari alluenti nomen tribuêre. Et Thule quidem (quam alii Iſlandiam eſſe; alii, idque optimè [6], Shetlandiarum ſeu Zetlandiarum maximam, **Thilenſell** nautis [7] dictam, aliter alii conjectantur) non ſolùm Britannica inſula antiquitus vocitata, verùm etiam in ipsâ Britanniâ à nonnullis expreſſim collocata eſt. Mahumedes Acharranides Arabs, qui & Aracenſis & Albategnius dictus, Mathematicus egregius, qui ante annos D CCCC floruit, *Terræ latitudinem*, inquit [8], *obſervantes à loco lineæ æqualitatis*, (Æquinoctialis) *verſus Septentrionalem partem, inſulâ Tile, quæ eſt in Britanniâ, ubi eſt majoris diei longitudo* XX *horarum, eam determinari deprehenderunt*; Ptolemæus [9] ſcilicet & ejus ſequaces, qui parallelum per Thules ſeu Shetlandiarum Septentrionalia, id eſt, per gradum latitudinis Borealis LXIII præter quadrantem, ductum, Orbis habitabilis terminum eſſe ſtatuerunt. Etiam & alii Thulen pro ipsâ Britanniâ uſurparunt, ſeu Angliâ. Aderant olim Imperatori Conſtantinopolitano fidi cuſtodes ſeu

[5] *Io. Tzetzes chiliad. 8. cap. 218.*

[6] *Guil. Camden. in Inſul. Brit. pag. 850.*

[7] *Gaſpar Peucer. lib. de Terræ dimenſione.*

[8] *De Scientiis ſtellarum, cap. 6.*

[9] *Geogr. lib. 2.*

satellites Barangi dicti, idque assidui. Ex Angliâ desumptos esse liquet, tum ex Nicetâ Choniate [9], tum ex Codino Curopalate [10], qui eos Γηχλινισὶ *Anglice* vociferationes in salutẽ Imperatoris edere solitos scribit. Atqui in historiâ Annæ Comnenæ [11], Alexii filiæ, diserte ἐκ τῆς Θούλης νήσου *ex Thule insulâ* eos adveniisse memoratur. *Britannicæ* demum dictæ sunt pariter omnes insulæ quotquot in Mari hoc septentrionali sive cognitæ sive auditæ; quarum ultimas oras, etiam & ipsius Thules, ad latitudinis LXVII graduum aut circiter pertigisse volebant aliqui veterum. Et Albategnius de Oceano quà ab Hispanis respicitur verba faciens, *In eo*, inquit [12], *à Septentrionali parte sunt insulæ Britannicæ, quæ sunt* XII; *& post hæc ab inhabitationibus elongatur; &, quò procedat, ignoratur.* Orientalis Britanniæ pars Oceano Germanico (Ptolemæo ita dicto, quia Germanico litori præjacet) pulsatur. Ab Austro Galliam & Britanniam interfluit, qui Britannicus singulatim Ptolemæo indigetatus. Verùm & Britannicum appellabatur totum illud Mare, quod per lunatum Gallici litoris receſſum, seu sinum Aquita-

[9] *Histor. Græc. lib. 2.*

[10] *De officiis Constantinop. cap. 7.*

[11] *Alexiados lib. 2.*

[12] *De Scientiis stellarũ, cap. 6.*

quitanicum, in Hiſpaniarum litora Septentrionalia porrigitur. Teſtis eſt Mela, qui Pyrenæi promontoria in Oceanum Britannicum procurrere ait. *Pyrenæus*, inquit [13], *primò hinc in Britannicum procurrit Oceanum; tũ in terras fronte converſus Hiſpaniam irrumpit.* Quem tamen ſive Gallicum, ſive Cantabricum, ſive Aquitanicum à litoribus quæ alluit, itidem dici nemo neſcit. Sed ab ampliſſimâ ſive Britannorum in Mari dominatione, ſive eorum qui jura Britannici regni acquiſierant (quod heic idem eſt) eouſque etiam protenſum eſt Maris & Britannici & Anglicani nomen. Quod etiam veterum nonnullis ad promontorium Nerium exporrigitur. Geographus Arabs, *ab Aquilonari* [14] *parte*, inquit, *Andaluziam* (ita Hiſpaniam nominare ſolẽt Arabes)

[13] *De ſitu Orbis l. 2. c. 6.*

[14] *Climat. 4. part. 1.*

يحيط بحر الانقليسيين من الروم

ambit mare Anglorũ, qui ex Romanis, id eſt qui ex Europęis ſunt. Nam tũ Romanos tum Francos generatim Orientalibus dici Europæos ſolenne eſt. Et dein;

من طليطله الي سنت ياقوب

علي بحر الانقليسيين تسع مراحل

A To-

A Toleto ad S. Iacobum, quod ſitum eſt ſuper Mare Anglorum, novem ſtationes. Et locum, ubi ſita eſt S. Jacobi urbs, vocat [15] *promontorium Maris Anglorum.* Alia habet ille ejuſmodi. Ita demùm velut in corpus unicum civile Britannia Magna, inſulæ circumjacentes & Mare circumquaque alluens coaluêre, ut Britannici nomine ſimul totum contineatur. Et mutua ſibi ſanè invicẽ velut dignitatis nomina reddidere Oceanus hic atq; Magna Britannia. Hæc ſcilicet Oceani inſula ſeu *Inſula Cæruli* [16] ſimpliciter veteribus dicta eſt, ut ille Oceanus Inſulæ ſeu Britannicus.

[15] *Climat. 5. part. 1.*

[16] *In Catalectis Virgilii, de Sabino.*

His ita præparatis; primò de Britannorum, antequam in Romanorum poteſtatem ſunt redacti, dominio Marino; dein de ejuſmodi Romanorum heic imperantium dominio Imperium Inſulæ & aſſiduò & neceſſariò comitante, agitur in ſequentibus. Poſtmodùm verò, Angloſaxonum atq; aliorum qui in Britanniis ſummâ rerũ, ante Normanni adventum, ſunt potiti, dominium ejuſmodi, ſecundũ ea quæ ſuppetunt apud Veteres teſtimonia, explicatur. Poſtremò ad quadripartitam Oceani Britannici diviſionem, ſingillatim cujuſlibet

Maris

Maris (cis Normannorum tempora) enarratur occupatio, & diutina atq; aſſidua poſſeſſio; Unde verum & legitimum dominium juráque quæ præ manibus ſunt Marina, uſq; in Noſtra tempora, filo velut continuo, deducantur. Sed verò, cùm & Septentrionalis & Occiduus Oceanus latiſſimè excurrat (hic ad Americam; ille non ad Iſlandiam ſolùm & Groenlandiæ litora, ſed ad metas planè incognitas) neque totus ſit Britannicus dicendus: Quoniam tamen Jura ſua ampliſſima tam in hoc quàm in illo Mari, etiam ultra Britannici nominis metam, habet ſereniſſimus Rex Magnæ Britanniæ; ideo neque hæc viſum eſt omninò prætermittere.

CAP. II.

Britannos Oceanum *cognominem, maximè qui* Auſtralis *eſt &* Orientalis, *in* Romanorum poteſtatem nondum redactos, *ut dominos, cum Inſulâ, occupâſſe.*

VErum quidem eſt illud quod habet Vir præclarus, *Non*[1] *ex eo ſolo, quod terras populus occuparat, Mare occupatum eſſe, nec animi actum ſufficere; ſed actu externo eſſe opus, unde occupatio poſſit intelligi.* Non igitur à nudâ terrarum, quæ Oceano pulſantur, occupatione

[1] *Hugo Grotius, de Iure Belli & Pacis, lib. 2. cap. 3. §. 11.*

tione seu dominio argumenta sunt omninò desumenda. Sed ab ipso Maris usu ejusmodi privato, qui in Mari navibus ad dominium sive tutandum sive vindicandum sternendo, navigationis modo transeuntibus præstituendo, cæteris, quæ dominii cujuscunque marini fructus sunt, percipiendis, aliisque, quod caput est, sive arcendis sive pro arbitratu admittendis consistit. Quâ de re, per secula anteriora ad ævum præsens, ea, quæ Britanniam spectant, diligenter exequemur.

Vetustissimam memoriam, cui de rebus Britannicis fides ferè ulla sit habenda, Caii Julii Cæsaris tempore antiquiorem non esse meritò statuitur. Seculis, quæ præcedunt, squallore fabularum nimiùm obductis. Sub illius autem adventum, non ita obscura circumflui Maris, maximè Australis Orientalisque, à Britannis occupati atque ut à dominis possessi, velut perpetuæ Insulæ imperii appendicis, vestigia reperiuntur. Etenim ii non duntaxat Navigantes & Piscantes Mari suo tunc usi sunt, verùm etiam neminem præter mercatores, suo injussu Insulam adnavigare sinebant; nec quenquam omnino por-

no portus & oram maritimam explorare. Certè rem ita se habuisse, non leve est argumentum quod ex Cæsare subjiciemus. Quin argumentis & conjecturis, de seculis adeò retro dissitis, venia semper danda est; maximè ubi insequentium seculorum usus atque testimonia adstipulantur. Et quemadmodum in longinquo nimis positorũ spatia, quæ oculis admodum in incerto sunt, ex propinquioris trianguli certiori ratione solent deprehendi; Ita ferè quicquid incerti fuerit in probationibus illis ex adeò longinquâ vetustate adducendis, id ex continuato inde citeriorum seculorum more & Jure certiore (quod in sequentibus fusè aperietur) satis manifestum redditum iri non dubito. Quod attinet ad singularem, prisco illo in ævo, Britannorum Navigationis usum, sine quo Maris hujusmodi occupatio haberi nequit; Utcunque adpulsu J. Cæsaris primo, inusitatior longarum navium species [2] timorem iis injiceret, & secundo, navium omnigenûm numero (quippe quæ ad DCCC; ut nonnullis placet, ad M [3] excreverant) perterriti à litore discederent, minimè ad navale bellum, quale

[2] *Cæsar de Bello Gallico lib. 4. & 5.*

[3] *Guil. Pictavienſis in geſtis Wilhelmi Regis I.*

quale tunc imminebat neque assuetum eis erat, satis armati; suas nihilominus naves eos habuisse, quibus per vicinum Mare discurrere solerent, adeoque illud corporaliter occuparent, certissimum est. Celebriora præ aliis sunt quidem apud Scriptores Navigia eorum, quæ suo more vimine contexta (ut in populis vetustioribus alii) & coriis bubulis circumtecta in usu habebant frequenti. Etiam de vetustis Oestrymnidum insularum (Britannicarum, quæ, Belerio promontorio adversæ, Sillyes & veteribus Syllinæ [4] dicuntur, & circumjacentium) incolis, Festus Avienus [5];

—rei ad miraculum,
Navigia junctis semper aptãt pellibus,
Coriógz vastũ sæpe percurrunt salum.

Et quod habet ille de negotiandi illorum jugi curâ adeoque navigandi usu, ad ceteros qui Britannici fuere juris æquè pertinet. Nec præliis sane maritimis (pro seculi & populorum finitimorum more) gerendis coriacea hęc atque viminea Britannorum Navigia fuisse cuncta imparia sentiendum est, nec itineribus illius ævi longis minùs idonea. Nam cum illis sex dierum spatium in Oceano eos emensos interdum fuisse scribit

[4] *Andr. Schott. Observat. Historic. l. 3. c. 22. §. 6.*

[5] *In Oris Maritimis.*

ſcribit expreſsè Plinius [6]. Etiam in hiſtoria legitur Britannica [7] Luidum, ſub Cæſaris ævum, Britanniæ Regem, multas inſulas Maris bello occupaſſe, quod poteſtatem navalem inſignẽ claſſemque non inermem denotat. Verum quidem eſt naviculas in his fuiſſe (ut nullibi non ſunt) quæ præliis & tempeſtatibus proculdubio fuere impares; quales ſcilicet J. Cæſar in anguſtias ab Afraniano exercitu redactus, conſtruxit ad milites flumen tranſportandos, quemadmodum *eum* (quæ ejus verba ſunt [8]) *ſuperioribus annis uſus Britanniæ docuerat. Carina primùm & ſtatumina ex levi materia fiebant. Reliquum corpus navium, viminibus contextum, coriis integebatur*, de quibus item Lucanus [9];

Primùm cana ſalix, madefacto vimine, parvam
Texitur in puppim, caſoque inducta juvenco,
Vectoris patiens, tumidum circumnatat amnem.
Sic Venetus ſtagnante Pado, fuſoque Britannus
Navigat Oceano.——

Et de his alii. Sed puppes, quæ ſex dierum ſpatium per Oceanũ emetiri ſolebant,

[6] *Hiſtor. Natur. l. 4. c. 16.*
[7] *Henric. Huntindon. hiſt. lib. 1.*
[8] *De bello Civili l. 2. c. 54. & videſis Solinum, cap. 25.*
[9] *Phar. ſal. 4.*

bant, parvæ (puto) eo saltem seculo, non sunt dicendæ, nec quales militum tantùm trajectioni construxit Cæsar, carrisq; junctis per millia passuum XXII devexit, uti memorat ipse. Dubitari igitur nequit, quin tunc fuerint etiam Britannis navigia & magnitudine & usu Oceano peridonea, etiam è materia jam dicta. Sed verò & è materia quæ multò commodior esset firmiorque, Naves eis bellicas construi Oceanoque suo insulisq; tuendis parari solitas fuisse, meritò existimandum erit ex iis quæ mox de vicinis æquore alluente arcendis dicētur. Frequentis autem Piscationis usus inde apud eos asseritur (tametsi non desint qui Septentrionaliores Britannos pisces minimè gustasse [10] scribant) quod piscium grandiorum dentibus, eorum cultiores, ensium capulos insignire assueti sunt. *Qui studeant* (inquit de eis Solinus [11]) *cultui, dentibus Mari nantium belluarum insignium Ensium capulos. Candicant enim ad eburneam claritatē. Nam præcipua viris gloria est in armorum nitela.* Absque immensa hujusmodi belluarum copia, quæ sine frequenti piscatorum tum numero tum opera capi non posset, orna-

[10] *Dio Cassius lib. 76.*

[11] *Polyhist. c. 25.*

tui

tui huic materies minimè (puto) ſuffeciſſet apud gentem bellicoſiſſimam; in qua nullus mas naſcebatur, cui in os primos cibos, in bellici ſtudii auſpicium, paterni gladii mucrone inferre non ſolebat puerpera. Et ſolennia erant matrũ vota, ut non aliter ac in bello & inter arma mortem filii oppeterent. Scio hęc apud Solinum plerunq; Scriptoribus capi, ac ſi de Hiberniæ incolis tantùm dicta fuiſſent. Qua in re, ſi quid video, planè hallucinantur. Caput habet Solinus de Brittania. Verba ejus ſunt; *Finis erat orbis ora Gallici litoris; niſi Britannia inſula, non qualibet amplitudine, nomen penè orbis alterius mereretur. Octingentis enim & ampliùs millibus paſſuum longa porrigitur; ita ut eam in Caledonicum uſq; angulum metiamur, in quo receſſu Vlyſſem Caledoniæ appulſum manifeſtat ara Græcis literis inſcripta voto. Multis inſulis nec ignobilibus circundatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine. Inhumana eſt ritu incolarum aſpero; aliàs ita pabuloſa, ut pecua niſi interdum à paſcuis arceantur, in periculum agat ſatias. Illic nullus Anguis, avis rara, gens inhoſpita & bellicoſa. Sanguine interemptorum hauſto prius,*

victores

victores vultus ſuos oblinunt. Fas ac nefas eodem animo ducunt. Puerpera, ſi quando marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti, inq; os parvuli ſummo mucrone auſpicium alimentorum leviter infert & gentilibus votis optat, non aliter quàm in bello & inter arma mortem oppetat. qui ſtudent cultui, dentibus Mari nantium belluarũ, & cetera quæ ſuperiùs ſequuntur. De Inſulis dein aliquot circumjacentibus, veluti Thanato, Hæbudibus, Orcadibus, Thule agit; &, quantum ad mores attinet, concludit Britanniam partim tenere barbaros quibus per artifices plagarum figuras jam inde à pueris variæ animalium effigies incorporantur. Quæ res ſatis eſt ex Cæſare aliiſque Scriptoribus nota. Jam verò ſi ea quæ periochen illam, qua prima Hiberniæ mentio fit, ſequuntur, de Hibernis non de Britanniæ Magnæ indigenis intelligenda forent, ſequeretur ſanè Solinum ibi, prorſus inſtituti in ipſo limine oblitum, ad Hiberniam inſulaſque vicinas è Britannia Magna ſtatim tranſiiſſe; neque de hujus indigenarum, in ipſa inſula, moribus quidquam, præter figuras cuti incorporatas, idque ſub capitis calcem, meminiſſe. Quod

mihi

mihi nullo pacto credendum videtur. Nec fert ipsa sermonis ratio tam Hiberniam quàm Britanniam Magnam heic intelligi. Nam de Britannia hac, *Multis*, inquit, *insulis nec ignobilibus circundatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine. Inhumana est, ritu incolarum asspero, &c.* Morum hæc descriptio quæ statim subjungitur fusior, non aliter Hiberniæ mentioni contexitur in editione Delriana & plerisq; aliis quas in citatis sequuti sumus. Et quis non videt descriptionis illius initium, adeoque insequentia, majori multo ratione sic ad Britanniam, de qua ex instituto verba fiunt, quam ad Hiberniam, cujus nomen obiter tantùm interseritur, referri. Nec omninò obstat quod de Angue ibi legitur. Notissimum quidem id esse, fatendum est si de Hibernia dicatur, in qua animal nullum venenosum. Falsum, si de Britannia. Cetertì id etiam ipsum de Britannia nostra creditum est, idque in splendidiori superioris ævi literarum luce. Ut scimus non solũ ex Hieronymi Cardani libris de Subtilitate (in quibus [2] negatur, Britanniam ejusmodi animal aliquod admittere) verũ etiam ex Julii Scaligeri in eum

[2] *De Subtilitate lib.* 10.

eum Exercitationibus [13], qui hoc itidem admittit & ad causas quare Britannia careat venenatis frustrà transit. Quod mirum sanè est, cum in illum hic tam acriter scripserit, & utrique viri sanè præstantissimi, naturæque callentissimi, aliquandiu in Britannia egerint. Sed hallucinationes hujusmodi (quemadmodum etiam quæ apud Solinum occurrit de avibus apibusque) infrequentes, apud Scriptores, non sunt. Et Romanum Scriptorem summam exteris gentibus, quibuscum amicitiam non colerent Romani, barbariem tribuere (quod facit heic Solinus) solenne erat. Quod verò in editionibus nonnullis habetur; *Multis insulis nec ignobilibus circundatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine, inhumana* [14], *ritu incolarum aspero &c.* ac si ita etiam sensu & ordine continuato, quæ sequuntur, ad Hiberniam planè spectarent; id sane contra veterum aliquot codicum spectatarumque editionum fidem, et eo natum opinor quòd de Hibernia sola in sequentibus lineis aliquot agi, cum vulgo perperam creditum est. At tamen & sic etiam, quæ τὸ *magnitudine* sequuntur, æquè possunt, & debent ad Britan-

[13] *Exercit.* 200.

[14] *Edit. Claudii Salmasii. Atque ita sane Cod. Ms. vet. in* Bibliotheca Cottoniana.

Britanniam, non ad Hiberniam attinere. Quin & expreſſim Tacitus de Hibernis illius ſeculi, *Ingenia*, inquit [15], *cultuſque hominum haut multum à Britannia differunt.* Jam vero, ut ad cultum illum, qui ex piſcium dentibus erat, redeamus; Gallicis adverſus Romanos bellis ferè omnibus (quod ait Cæſar) ex Britanniis ſubminiſtrari ſolebant auxilia. Aut igitur Britannorum ſordidos & incultos etiam & inertes pleroſque fuiſſe eſt dicendum (quod falſiſſimum eſſe conſtat) aut hinc conjectandum eſt Piſcandi uſum genti fuiſſe frequentiſſimum, qui, ſimul cum Navigationis & commerciorum frequentiâ, Oceanum corporaliter ab eis occupatum eſſe demonſtret. Hujuſmodi autem occupationi corporali, ſi adjiciamus etiam ita Mare aliis ab iis intercluſum eſſe ut pro arbitratu tranſitum & aditum præpedirent, quid vetat quo minùs eos, tam ex Animi quam Corporis poſſeſſione, dominium manifeſtum ſibi acquiſiiſſe concludamus? Ita autem intercluſum fuiſſe ab eis Mare ſatis apertè docere videtur Cæſar. Cùm enim is primùm in Britanniam trajicere contendens, de litore ac portuum

[15] *In vita Iulii Agricolæ.*

tuum ſitu diligenter in Galliis diſquireret, idque convocatis undique Mercatoribus Gallicis; adeò eâ in re fruſtra fuit, ut ad hæc exploranda, prorſus ſcilicet incognita, C. Voluſenum cùm longâ navi neceſſe ei eſſet præmittere. Horum enim prorſus ignari erant Galli, quia aditu prohibebantur, adeoque libero Maris uſu. Nam diſertè, horum *neque temerè*, ſcribit ille [16], *præter Mercatores illò adit quiſquam; neque iis ipſis* (mercatoribus) *quidquam, præter oram maritimam atq; eas regiones quæ ſunt contra Galliam, notum eſt.* Neque igitur adpellere, invitis Britannis, ad litus quis jure uſitato potuit præter Mercatores; neque ipſis Mercatoribus fas erat aut loca litoris exſcenſioni idonea aut incommoda, aut quibus exciperentur portus, operoſiùs & penitiùs obſervare. Quanquam enim oram maritimam noviſſe hos dicit; attamen, *qui eſſent ad majorum navium multitudinem idonei portus*, omnino neſciebant; quod idem affirmat Cæſar. Et oras maritimas, præternavigando atque in ipſo mari commercia cum Inſulæ incolis exercendo, inviſere Mercatoribus tantùm, ut videtur, permiſſum. Quin vetus Cæſaris

[16] *De bello Gallico lib. 4.*

Cæsaris interpres Græcus ibi, ἄλλος μὲν γάρ τις ὐ ῥᾳδίως τοῖς Βρεττανοῖς ἐπιμίσγεν τῶν ἐμπόρων· *alius quisquam, præter mercatores, Britannis non facilè miscebatur.* Nec Tellure scilicet, nec Mari; cujus (ut ostensum est) frequentissimus eis erat usus, & à quo velut à territorii, cujus erant domini, parte, exteros omnes, præter Mercatores, arcebant. Unde sequitur etiam eos qui in Britanniam è Galliis Druidum disciplinæ discendæ causâ frequenter trajicere soliti, id non nisi temeritatis pœnæ obnoxios, veniâ ab Insulæ Regulis non impetratâ, feciſſe. A Regulis, inquam, maritimis. Nam non unius imperio tunc suberant Britanni. Maris domini fuere, qui maritimis civitatibus seu Provinciis imperabant: veluti Cingetorix, Carvilius, Taximagulus, Segonax in Cantio; alii in Regnis, Belgis, Durotrigibus, Damnoniis, Trinobantibus, Icenis, Coritanis (populis qui Sussexiam, Surriam, agrum Hamtonienſem, Dorsetiam, Devoniam, Cornvvalliam, Essexiam, Norfolciam, Suffolciam, Lincolnienſem agrum occubabant) id genus ceteris. Nam & Cæsar ipse interiorem partem insulæ ab iis incultam ait quos

inibi natos proditum dicebant; maritimam autem partem ab iis *qui prædæ ac belli inferendi causa ex Belgio transierant, qui omnes ferè iis nominibus civitatum appellabantur, quibus orti ex civitatibus eò pervenerunt, & bello illato ibi remanserunt, atque agros colere caperunt.* Sed ille pro quantitate Insulæ exiguâ sibi cognitâ, maritimas civitates, seu provincias, illas tantummodò appellavit, quæ Thamesi fluvio Australes sunt: Maxime Cantium, Regnos, & Belgas. Tametsi verò ita in singularia distraherentur imperia tunc oræ maritimæ, nihilominùs adversùs hostem, seu ad mare (cujus tutela ad omnes harum Principes spectabat) tutandum, dubitari nequit, quin communi uterentur simul consilio; quemadmodum itidem in aliis rebus in externos hostes bellicis, ut videre est apud Cæsarem [17], ubi summa Imperii bellique administrandi communi Britannorum consilio permissa est Cassivellauno. Nec dominatui hujusmodi Britannorum Marino obstat, quòd apud Cæsarem de Venetis, Galliæ sub Ligeris ostium populo, legitur; eorum scilicet [18] amplissimam fuisse oræ maritimæ Galliæ occidentalis

[17] *De bello Gallico lib. 5.*

[18] *Cæsar de Bello Gallico l. 3. c. 8. & 12.*

talis authoritatem, & ſcientiâ uſuque rerum nauticarum cæteros (ſcilicet vicinos Galliæ populos) eos anteceſſiſſe, atque naves eis fuiſſe, in prælio navali cum Decio Bruto commiſſo, totas ex robore factas, apprimè erectas, &, ſive vela pellicea, ſive catenas ferreas pro funibus, ſive trabes ſpectes, ad quamvis vim perferendam accommodatas; & numero circiter ccxx, paratiſſimas atq; omni armorum genere ornatiſſimas è portu profectas, Claſſi Romanæ adverſas conſtitiſſe. Credendum certè non eſt, harum pleraſque non fuiſſe ſubſidiarias è Britanniâ Venetis petitas, aut quantacunque fuerit Venetorum potentia navalis, majorem tamen non fuiſſe quam Britannorum, etiam ipſo authore. Nam non ſolùm accerſita ex Britanniâ à Venetis tunc auxilia diſertè ſcribit ille, verùm etiam plurimas fuiſſe illis naves quibus in Britanniam navigare conſueverunt. At verò ut ſuperiùs ex ipſo oſtenſum eſt, nemo temerè Britanniam, ſeu Britannorum injuſſu, adnavigabat. Præter pelliceas igitur ſeu vimineas Britannorum naves, fuiſſe eis dubitandum non eſt claſſem ſtrenuam, quæ etiam pro libitu arceret Veneto-

rum naves illas armatiſſimas. Aliter quî fieri potuit ut, præter Mercatores, nemo ex Galliis in Britanniæ oram maritimam admitteretur? Quin omni Venetorum Senatu necato à Cæſare, ſuperſtites fuere poſt Bruti victoriam cæteri, inter quos tamen ne repertus quidem eſt qui portum Britanniæ aliquem haberet exploratum; ut ex eodem liquet Scriptore. Quod ut admitti poſſet, ſi aut Venetorum qui illuc navigare conſueti, potentia navalis Britannicæ præſtitiſſet, aut illorum non multò ſuperaſſet Britannica, non omnino capio. Ratio autem cur in ſequenti Cæſaris adpulſu nulla ejuſmodi navis in Mari ſeu litore Britannico comperta ſit (quod valde miratur Petrus Ramus [19]) nec de aliis ac vimineis Britannorum navibus Scriptores Romani loquantur, obſcura non videtur. Nam Navium quod ubique fuerat, unum in locum, ad prælium jam dictum, coëgerant Veneti, ut expreſsè Cæſar. Si igitur, ut credendum eſt, in iis eſſet claſſis Britannica in ſubſidium accerſita, certè tota ante Cæſaris adpulſum amiſſa eſt. Nam periere univerſæ Venetorum vires in prælio illo navali. Quin & P. Ramus, de tempeſtate

[19] *De C. Iulii Cæſaris Militia, cap. de prælio Navali.*

ſtate ingenti qua Julii Cæſaris naves magno cum periculo in Oceano hoc uſquequaque diſjectæ ſunt, verba faciens, *Hæc tempeſtas*, inquit, *Maris, Britannos fines veluti ulciſcentis fuit & novum ac peregrinum regem indignantis.* Ac ſi dixiſſet in ipſo Oceano fines fuiſſe Britannici imperii, quod ad alium principem tunc transferri indignaretur Oceanus ipſe. Quod verò habet Panegyriſtes ille [20], de Julii Cæſaris ævo; *illa ætate nec Britannia ullis erat ad navale Bellum armata navigiis*, aut oratorie tantùm dictum eſt, atque ad Conſtantii Chlori Cæſaris victoriam (qua C. Allecto, qui Britanniam invaſerat, occiſo recepta eſt Inſula ſimul cum Oceano, ut inferiùs oſtenditur) impenſiùs attollendâ, aut de ipſo duntaxat Cęſaris adpulſus tempore capiendum. Aliter ſanè rationibus jam adductis, ac autoribus bonis ſubnixis, planiſſimè adverſatur; nec pro vero admittendum. Poſtquam autem in Romanorum poteſtatem redacta eſt Inſula, naves proculdubio armatæ Britannis, ut in officio faciliùs continerentur, interdictæ ſunt. Unde poſteà Scriptores de Vimineis tantùm verba faciunt.

[20] *In Panegyrico Maximiniano dicto*; Si mihi.

CAP. III.

Septentrionalis Maris *dominos fuisse* Britannos antequam subjugati sunt Romanis. *Et Mare & Tellurem* unicum Imperii Britannici corpus *constituisse.*

SEptentrionalis item, seu Deucaledonii, dominos fuisse Britannos sub id ævum, res est satis testata. Hanc Oceani partem *Maris sui Secretum* dixere. Tacitus, ubi Julii Agricolæ in hanc plagam navigationem memorat, *Britannos*, inquit, *ut ex captivis audiebatur, visa Classis obstupefaciebat, tanquam, aperto Maris sui secreto, ultimum victis perfugium clauderetur.* Atque in animosâ Galgaci Caledonii oratione, qua milites ad pugnam horratus est, *Nunc terminus*, inquit [1], *Britanniæ patet.* Maris sui secretum seu territorium in septentrione Marinum, terminum suum appellabant. Quin idem Galgacus, *Nullæ*, ait, *ultrà terræ, ac ne Mare quidem securum, imminente nobis classe Romana.* Hujus tutandum æquè ac insulæ dominium, innuens; utpotè anteà acquisitum. Quid quod Scriptoribus illius seculi, *vincula dare Oceano*, & Britannos subjugare, idem ipsum denotabat. Ita Lucanus intelligendus [2], ubi

[1] *Tacit. in vita Agricolæ.*

[2] *Pharsal. lib. 3.*

ubi enumerat quas Victoriæ facies pompa potuisset Cæsar præmittere in urbem regressus, Gallorum tantùm populis Arctoque subactâ;

— ut vincula Rheno,
Oceanóque daret! celsos ut Gallia currus
Nobilis, & flavis sequeretur mista Britannis.

Attamen nondum vincula Oceano nostra data erant à Romanis. Insulam potiùs ostendit tantùm, quàm posteris tradidit Julius Cæsar. Neque ante Claudium, pars ejus aliqua in Romanorum potestatem satis redacta est. Neque Maris imperium aliò devolutum. Et tametsi sub Augusto, Drusus Germanicus per eam Oceani partem, quæ Rheni ostia & Cimbricam interjacet Chersonesum, navigans [3], Frisios subegit, eâ nihilominùs victoriâ nulla pars Oceani Imperio Romano adjuncta est. Totus Britannis, nondum omnino devictis, manebat. Neque indignum est quod heic observetur, C. Caligulam, qui Britanniæ imminebat, ad transmarinas Oceani nostri oras ex Germania interiori profectum ὡς καὶ ἐν τῇ Βρεττανίᾳ στρατόσοντα, *velut in Britannia bellum*

[3] *Dio Cassius lib. 54. Plin. lib. 2. cap. 67 Sueton. in Claud. cap. 1.*

gesturum (quæ verba sunt Dionis [4]) directâ in litore circa Rheni ostia acie, balistis machinisque dispositis, signoq; pugnæ dato, nemine gnaro aut opinante quidnam esset cœpturus, repentè ut conchylia legerent, galeasquè & sinus replerent, imperasse. Atque hæc Oceani spolia Capitolio Palatioque debita vocantem animos sustulisse, ac si Oceanum ipsum subegisset. In indicium tandem seu trophæum ludicræ victoriæ altissimam turrem, è qua (ut ex Pharo) noctu ad regendos navium cursus ignes emicarent, juxtà excitasse; cujus nondum penitùs vastatas ruinas, sed aquis plerunq; propè Cattovicum opertas, rariùs nudatas, **Britten huys & 't Huys te Britten**, id est, (ut volunt aliqui) *domum Britannicam* vocant Batavi accolæ, seu *Britannicam arcem*. Certè de turri à Caligula tunc ibi extructâ, res certa est ex Suetonio [5]. Etiam & ruinas hasce ejusdem fuisse turris contendunt viri docti, Hadrianus Junius Batavus [6], Guielmus Camdenus noster [7], & Richardus Vitus [8]; aliis, ut Ortelio, Goltzio, Cluverio [9] refragantibus. Et tum de origine nominis, tum de significatione est dubitatum. Qua de re nos non

[4] Adde *Aurel. Victorẽ*, ut emẽdatur *ab Andrea Schotto Observat. Historic. lib. 3. cap. 21.*

[5] *In Caligula cap. 46.*

[6] *In Batavia cap. 10.*

[7] *In Insulis Britann. pag. 852.*

[8] *Historiar. lib. 4. not. 56.*

[9] *De Rhezi alveis cap. 14. & videsis Ortelium in Thesaur. geograph. verb. Britanni.*

non disputamus. Sed fallor nimiùm, nisi Caligula non tam victoriam de Britannia ipsa speratam, saltem cogitatam, dum hoc fecit, neglexerit, quàm ejusmodi victoriæ compendium joculariter inveniisse sibi visus fuerit. Rem gessit ut Britanniam subacturus. Et conchylia, Oceani spolia ei dicta, marini Dominii insignia, ac velut certissimam Imperii Britannici arram ratus est. Accedit, meritò existimandum esse, Territorium fuisse Imperii Brittannici unicum è Tellure seu Continente Magnæ Britanniæ, insulis circumjacentibus & Maribus variatim interluentibus conflatum. Quod tum ex unico nomine illo Britannico totum Territorii ejusmodi corpus complexo (ut superiùs narratur) elicere fas est, tum ex eo quod Mare ipsum nonnullis, ut Albategnio, Britanniæ pariter, ac Insula, vocabulo sit insignitum; ubi Thulen Oceani Insulam in Britanniâ collocat. Scilicet, quemadmodum Sicilia, Corsica, Sardinia, aliæ in mari Tyrrheno insulæ, partes [10] Italiæ etiam & ei continentes in jure dictæ sunt, & Sicilia etiam Suburbana [11] regio (postquam Maris interfluentis & contermini erant

[10] *L. 9. ff. tit. de Iudiciis. & l. 99. ff. tit. de V. S.*

[11] *Cicero actione 2. in Verrem. & Florus lib. 3. cap. 19.*

domini facti Romani) nominabatur; & simul omnes cum Italia & ipso Mari unum corpus seu Provinciam confecere; ita insulæ, quas diximus, omnes Britannicæ cum Britannia Magna atque interluentibus circumfluisque Maribus, unum Britanniarum seu Imperii Britannici corpus ritè erat indigetandum. Tam Maribus quàm Insulis in dominium eorum, qui rebus heic potiti, semper transeuntibus. Unde forsan evenit, quòd Britannici Imperii seorsim æstimati magnitudinem tantam arbitrati sint Romani, *ut Britannia non circumfusa Oceano sed complexa Oceanum ipsum videretur*, ut Panegyristes ille.

[11] *Panegyric. Maximiano dictus* Si mihi.

CAP. IV.

Oceani Britannici dominium, ipsam Britanniam Magnam devictam sequebatur, *sub* Claudio & Domitiano *Augustis.*

DEbellatis postmodùm à Claudio Cæsare Australioribus Britannis & in deditionem accepta Insula Vectæ, accessit cum illis, velut Victoriam pars necessariò comitata, Romano Imperio Britannicus Oceanus; quà saltem subactæ insulæ parti prætendebatur. Inde ejusdem ævi Poeta [1] Anonymus

[1] *Epigr. vett. lib. 2. & in Catalect. vet. Poët. lib. 1. tit. 7.*

ad

ad Claudium de Britannia ſubacta;

Auſoniis nunquam tellus violata triumphis
Icta tuo, Cæſar, fulmine procubuit.
Oceanuſq; tuas ultra ſe reſpicit aras;
Qui finis Mundo eſt, non erat imperio.

Et dein,

Eufrates Ortus, Rhenus recluſerat Arctos,
Oceanus medium venit in Imperiũ.

Ipſum Oceanum Imperio, cum Britannia, Romano tunc ſubjugatum ait; ut poſt etiam expreſſiùs.

At nunc Oceanus geminos interluit Orbes:
Pars eſt Imperii, terminus antè fuit.

Terminus erat Romanorum, per Gallias & Germaniam, imperio Oceanus Britannicus. Devictis Britannis ſtatim imperii pars fiebat. Iterùm,

Oceanus jam terga dedit; nec pervius ulli
Cæſareos faſces, imperiumque tulit.

Et;

Illa procul noſtro ſemota, excluſaque cœlo
Alluitur noſtra victa Britannis aqua.

Noſtram

Noſtram aquam Oceanum appellat non minùs, ac inſulam ipſam, devictũ. Unde & Romano cingi jam Imperium Romanum Oceano ſcribit, poſtquam nempe ſubacta eſt Britannia

Quam pater invictis Nereus vallaverat undis.

Undarum imperium, inſulę dominium ſemper ſecutum eſt. Et Seneca[2] de eodem Cæſare & hoc Mari;

[2] *In Octavia act. 1.*

— paruit liber diu
Oceanus, & recepit invitus rates.
En qui Britannis primus imposuit jugum,
Ignota tantis classibus texit freta.

Quin, in ejuſdem Apocolocynthoſi

Iussit & ipsum
Nova Romana
Iura securis
Tremere Oceanum.

Britannicus Oceanus palàm intelligendus. Et priſcus autor Hegeſippus, *Plus* (inquit[3], Agrippæ Regis perſonam induens, Claudium alloquentis) *fuit transiisse ad Britannos, quàm triumphasse de Britannis. Quid enim facerent, elementis jam Romanorum imperio subactis? Docuit illos Oceanus servitutis patientiam, poſtquam transfretantibus*

[3] *De Excidio Hierosolymit. lib. 2. cap. 9.*

& ipse Romanorum navigiis insuetam sibi servitutem agnoverat. Hinc etiam navalis Corona, in Principis honorem, fastigio domûs Palatinæ fixa est, *trajecti & quasi domiti Oceani insigne*, quod ait Tranquillus [4]. Verùm hæc ad Mare Australius tantùm pertinent. Septentrionalius haud navigatum est Claudii classi. Neque enim ejus eousque pertingebat victoria. Primùm autem sub Domitiano circumnavigata est insula à Romanis; & tunc primùm illud novissimum Mare ab eis cognitum domitumque. Tacitus de Julio Agricola in Britannia Proprætore, *Hanc*, inquit, *oram novissimi* (Caledonii) *maris tunc primùm* (sub Domitiano) *Romana classis circumvecta, insulam esse Britanniam affirmavit, ac simul incognitas ad id tempus insulas, quas Orcadas vocant, invenit domuitque.* Quod itidem Juvenalis [5];

[4] *In Claudio cap.* 17.

[5] *Satyr.* 2.

— *arma quidem ultra*
Littora Iuvernæ promovimus & modò captas
Orcadas. —

Modò captas dicit, id est sub Domitiano. Et error est manifestus apud Eusebium Hieronymianum, Claudium Or-

cadas

cadas Insulas Romano adjeciſſe imperio. Quem tamen ſecuti ſunt Oroſius, Caſſiodorus, Eutroprius, Beda, Nennius, Ethelvverdus, alii. Sed contrarium ex unico Tacito, ſcriptore coætaneo & graviſſimo, ſatis evincitur. Quæ verò occurrunt apud Valerium Flaccum [5], Silium Italicum [6], Statium [7], alios, de Caledoniis & Thule ſubactis ante Domitiani tempora, ita tantùm intelligenda ſunt, ut aut more Poëtico Septentrionaliorum nomen pro Britannis quibuſcunq; per ſynecdochen uſurpari exiſtimemus ipſamque Thulen pro Britanniæ parte qualicunque, aut Romanis Caledonios generatim Britannos tantùm non Auſtrali litori proximantes, denotaſſe. Nam & Julius Florus [8] Auſtrales Britannos Caledonias ſecutum eſſe in ſylvas J. Cæſarem ſcribit. Id eſt, planè in ſylvas Britanniæ Auſtralioris. At verò cùm Julius Agricola ſub Domitiano inſulam tam navali, quàm terreſtri bello ſubegiſſet, & circumvecta claſſe, Oceanum Caledonium ita propriè dictum, quòd *Maris ſui Secretum* (ut obſervatum eſt ſuprà) appellabant Britanni, undique aperuiſſet, Orcadaſque domuiſſet; adjectum

tunc

[5] *Argonautic. lib. 1.*

[6] *Punic. lib. 3.*

[7] *Sylvarum lib. 5. in Protreptico ad Criſpinum Vectii Bolani Proprætoris, ſub Vitellio, Britanniæ filium.*

[8] *Lib. 3. cap. 10.*

tunc fuisse Romano Imperio mare etiam illud Septentrionalius, atque adeò Romanos Britannici Maris totius non aliter ac Insulæ Dominos fuisse par est ut censeamus. Quod & disertis ferè verbis testatur Tacitus. Is de Agricola, Caledonios armis petituro, verba faciens, *Classis*, ait, *ab Agricola primùm assumta in partem virium sequebatur egregia specie; Cum simul terra simul mari bellum impelleretur, ac sape eisdem castris pedes equesque & nauticus miles mixti copiis & latitia, sua quisque facta, suos casus attollerent; ac modò sylvarum & montium profunda, modò tempestatum & fluctuum adversa, hinc terra & hostis, hinc auctus Oceanus militari jactantia comparantur. Britannos quoque (ut ex captivis audiebatur) visa classis obstupefaciebat, tanquam aperto Maris sui secreto, ultimum victis perfugium clauderetur.* Clarissimum dominii Maris Britannici testimonium; quod tam Britannos Caledonios antea, quàm Romanos posteà dominos agnoscit. Utrum *auctus* an *victus* Oceanus ibi legendum, dubitarunt viri docti. Sed utraque Lectio dominii acquisitionem palàm denotat. Et

auctus

auctus Oceanus Mare Caledonium reliquo mari à Claudio, cum Auſtraliori inſulæ parte, Romano imperio adjecto jam acceſſiſſe ſignificat. Quemadmodum *Auctum* dicebatur Circi ſpatium quod ſupra definitum modum victoriæ adjungebatur, ut habetur apud Feſtum [9]. Et Oceanum Britannicum ita in Romanorum poteſtatem tunc redactum; velut perpetuam inſulæ ac individuam appendicem, cogitavit forſan Papinius [10], ubi Domitianum, ſub quo hæc in Britannos victoria, ita alloquitur;

9 *In verb. Auctum.*

10 *Thebaidos lib.* 1.

—*maneas hominum contentus habenis,*
Vndarum Terræque potens.—

Certè & Scriptor nuperus [11] ipſum ait Julium Cæſarem *Inſulæ Fretique Britannici imperium ſibi aſſeruiſſe*. Et tam ſummâ id dicit cũ ratione, dum utriuſque imperium, velut individuum conjungit, quam nullâ, dum Inſulæ imperium Julio Cæſari tribuit.

11 *Iac. Chifflet. in Epiſt. dedicat. ad libellum de Portu Iccio.*

CAP.

CAP. V.

De Romanorum *dominio in Mari Britannico, ut* Insulæ appendice, *à* Domitiano *ad* Constantium Chlorum *Cæsarem, seu* Diocletianum.

SUbactis verò (ut dictum est superiùs) & Insula, & qui circumvolvitur, Oceano à Romanis; ut terrestre imperium tuebantur præsides ac legati, ita Marinum Archigubernus cum classe numerosa. Eo enim nomine appellabatur præfectus Classis Britannicæ (seu, ut in Pandectis Florentinis [1], Archigubernius) quod scimus ex Javoleni J.C. sub Adriano & Antonino Pio Augustis, epistolis. *Seius Saturninus* (inquit ille [2]) *Archigubernus ex classe Britannica, testamento fiduciarum reliquit hæredem Valerium Maximum trierarchum; à quo petiit ut filio suo Seio Oceano, cum ad annos sedecim perveniisset, hæreditatem restitueret.* Verùm cùm in perdomandis & retinendis Britannis Caledoniis, plurimum laboris, emolumenti parum fore perspicerent Romani, ita prætenturis terrestre imperium, in Austrum recedentes, relicta Barbaris Septentrionali Insulæ parte, limitabant, ut Oceani imperium juxtà illis minutum esse creda-

[1] *Antoninus Augustin. de Nominibus propriis Pandect. Florentin.*

[2] *ff. tit. ad Senatusconsult. Trebellian. l. 46.*

credamus neceſſe ſit. Prætenturæ illæ, in hiſtoriis de Adriano, Antonino Pio & Severo Auguſtis, obviæ. Eâ autem quam ſive muro ſive vallo ab Orientali litore ad Occiduum per Brigantes ducto ſtatuit Adrianus & inſtauravit Severus, coercebatur Romanorum territorium intra eoſdem penè fines qui Claudii victoriam terminarant. Altera verò quæ ad Glottam & Bodotriam æſtuaria inſulam interſecabant, Romanum imperium Britannicum ſub Antonino Pio ac poſtea ſub Valentiniano, & Valente, & ſequentibus aliquot Imperatoribus finiebat. Unde forſan nec multò Septentrionalioris Oceani, quàm qui horum territoriorũ oras alluëret, poſtmodùm Romani erant Domini. Cæterùm poſt Seium Saturninum claſſis (quem diximus) ſub Adriano aut Antonino Pio Britannicæ præfectum, de maritimis rebus Britanniæ uſq; ad Diocletiani tempora, penè etiam de ipſa Britannia, apud Scriptores altum eſt ſilentium. Infeſtantibus autem ſub Diocletiano Mare Britannicum, per Aremoricum & Belgicum tractum, Francis & Saxonibus, ad illud pacandũ miſſus eſt C. Carauſius genere quidem infimus [3], ſed con-

[3] *Eutropius hiſtor. 9.*

consilio & manu promptus. Et hanc Maris præfecturam popoſciſſe ipſum ſcribit Galfredus Monumethenſis atque promiſiſſe *tot & tanta ſe inde adeptum quibus Rempublicam magis augmentaret, quàm ſi ipſi regnum Britanniæ traderetur. Ille autem, multis barbaris ſæpe captis*, (quæ ſunt Eutropii verba; & de Mare Britannicum, cui à Cæſare ut ejus Domino, quà Britanniæ imperium tenebat, præficiebatur, infeſtantibus fiunt) *nec præda integra aut Provincialibus reddita aut Imperatoribus miſſa, ſed ſibi ſoli retenta, cùm ſuſpitio eſſe capiſſet, conſultò ab eo admitti Barbaros ut tranſeuntes cum præda exciperet, atque hac ſe occaſione ditaret, à Maximiano juſſus occidi purpuram ſumſit & Britannias occupavit.* Firmatis demum & Mari & Terrâ præſidiis, utriuſque imperium, utpote ſemper conjunctum, ſeptennio [4] obtinuit; extinctus à ſocio ſuo C. Allecto, qui triennio idem ſucceſſor poſſidebat. Hic autem ductu Aſclepiodoti Præfecti prætorio (poſtquam ita incertus conſiliiq; inops à Conſtantio Chloro Cæſare, qui in Britanniam ad eum reprimendum trajecerat ipſe, redderetur, ut tunc denique

[4] *Oroſius lib. 7. cap. 25.*

nique ſenſerit quod non munitus eſſet Oceano ſed incluſus, ut loquitur Panegyrici author [5] ad Maximianum) tandem victus & occiſus eſt. Atq; ita & inſula ſimul & Oceanus, quà Romanorũ hic imperio prætendebatur, poſt decennium receptus eſt. Neq; aliunde, quàm ab hoc decenni in Britanniis imperio, excuſi ſunt nummi illi & C. Carauſii, & C. Allecti cum inſcriptionibus IMP. C. CARAVSIVS P.F. AVG. & IMP. C. ALLECTVS. P. F. AVG. Ectypum autem ex æreis Allecti adjicimus, ut eorum inſcriptio in parte averſa, Triremis cum VIRTVTI AVGVSTA, ſimul obſervetur, qua imperium ejus Britannicũ Oceani circumfluí dominio maximè ſubnixum eſſe quin vellet, vix dubito. Reſtitutæ ita cũ Oceano Britanniæ inſigne etiam teſtimonium eſt Panegyricus ille, cujus autorem alii Mamertinũ, Eumenium alii putant. *O victoria multivaga*, inquit ille,

[5] *Panegyric.* Si mihi Cæſar.



ille, *& innumerabilium triumphorum, qua Britanniæ restitutæ, qua gentes Francorum penitus excisæ, qua multis præterea gentibus in conjuratione illius sceleris deprehensis imposita est necessitas obsequendi: denique ad perpetuam quietem maria purgata sunt! Gloriare tu verò, Cæsar invicte*, (Constantium Chlorum Cæsarem, jam memoratum, alloquitur) *alium te orbem terrarum peperisse; &, Romanæ potentiæ gloriam restituendo navalem, addidisti Imperio terris omnibus Majus Elementũ.* Majus elementũ oratoriè dicit pro ipso Oceano Britannico, quem ita expressim ait eum Britannia restitutum. Et singulare sic est, Romanos de imperiis Britanniæ & Maris cognominis, veluti semper individuis, loqui. Et de lue illa, quam solis Britanniæ visceribus intabuisse ait, seu de periculo Romano imperio tunc imminente, *Nullo certe*, inquit, *fine montium aut fluminum terminabatur, quem dispositæ Limitis custodiæ non tuerentur. Sed ubique Navis, licet nobis virtutem felicitatemque vestram haberemus, magnis tamen terroribus imminebat, quà jacent Maria, quà venti ferunt.* Et mox; *Hac victoria vestra non*

Britan-

Britannia ſolum ſervitute eſt liberata, ſed omnibus nationibus ſecuritas reſtituta quæ Maritimo uſu tantum in bello adire periculi poterant, quantum in pace commodi conſequuntur. Allecti etiam imperium *vim nauticæ rebellionis* expreſſè nuncupat idem, *atque ipſam*, inquit, *Britanniam, quæ ſedem tam diuturno ſceleri præbuiſſet, conſtat victoriam ſola ſui reſtitutione ſenſiſſe veſtrâ.* Simul cum Britannia ipſa devicta, concidit vis omnis nautica, quæ in hac plaga, Britanniâ ab Allecto ita arreptâ, neceſſariò ut perpetua inſulæ comes in Auguſtos invaluiſſet. Et pergit Panegyriſtes; *Ex aliis quidem partibus aliqua reſtant, quæ ſi voluntas vel ratio deſiderent, poſſitis acquirere; ultra Oceanum verò quid erat præter Britanniam? quæ à vobis ita recuperata eſt, ut illæ quoque nationes Terminis ejuſdem inſulæ cohærentes, veſtris nutibus obſequantur. Nulla progrediendi cauſa ſuperest, niſi ſi (quod Natura vetuit) fines ipſius quærantur Oceani.* Quænam *Nationes Terminis Britanniæ cohærentes*? heic ſunt præter tranſmarinas, quarum litora terminis Imperii, quod tunc Britannicum cenſebatur, ſeu provinciæ

Britan-

Britannicæ terminis Marinis, id est, Oceano Britannico, cohærebant? Veluti Gallorum, & confinium. Nam de insulis exiguis quæ proximant, intelligendum non est. Neque enim eorum incolæ Nationes dictæ. Nec Panegyrici majestati consonum erat, è tam exiguis Imperatori gloriam adaugere. Quin Nationes illas terminis Britanniæ cohærentes, seu cohærentes Britannici imperii corpori terminis, in paulò post subnexis, ipsos Galliæ continentis, cujus litora terminis Oceani cohærent Britannici (qui civiliter ipsius insulæ pars seu territorium cum eo conjunctum habebatur) incolas fuisse ostenditur. Nam sic pergit ad explicanda illa verba Panegyristes: *Per victorias tuas, Constanti Cæsar invicte, quicquid infrequens Ambiano & Bellovaco & Trigastino Solo Lingonicoque, restabat, barbaro cultore revirescit.* Etiam ex eodem Carolus Sigonius, *Hac victoria,* inquit [6], *non solùm ipsa est recuperata Britannia, sed Galliæ quoque, Hispaniæ, Italiæ atque Africæ oræ perpetuis piratarum incursionibus liberatæ.* Scilicet Britanniâ cum Oceano suo ac vi eidem tuendo nautica, receptâ, in tuto positæ sunt

[6] *De Occidentali Imperio lib. 1.*

sunt non solùm circumvicinæ sed & longè dissitæ provinciæ maritimæ, quarum universis impendebat hoc bellum seu rebellio nautica quæ *tam late vagari & flagrare poterat, quàm latè omnis Oceanus & mediterranei sinus abluunt*; quæ item Panegyrici verba. Britanniam restituere, recuperare, rebellionem nauticam heic comprimere, Oceanum hunc purgare, ejusmodi habita sunt ut, uno peracto, cetera (ob conjunctum perpetuò insulæ & Maris cognominis dominium) consequerentur. Et amissâ Britanniâ, copiæ Romanorum navales, quibus mare tutum, itidem amissæ. Restitutâ, etiam & hæ cum Oceano restituebantur.

CAP. VI.

De Dominio Maris Australis & Orientalis, Britannicum comitante Imperium, *à* Constantini Magni *tempore* usque dum Insulę valedicebant Romani. *Id totum præfecturæ* Comitis litoris Saxonici per Britanniam *subfuisse. Et de* Classe, *sub Romanis*, Britannica.

AVo insequente, immutatâ sub Cõstantini tempora administrationis Imperii formulâ, quemadmodum sub Præfecto Prætorio Galliarum Vicarius Bri-

Britanniæ Civili administrationi hei præerat, &, sub Magistro Militum Occidentis, Comes Britanniarum & Dux Britanniarum mediterranea Insulæ copiis tuebantur, ita sub ejusdem Magistri dispositione, Vir titulo Spectabilis, *Comes*[1] *litoris Saxonici per Britanniam*, præsidiis in litore Australi & Orientali Britanniæ dispositis, Mari universo quod Gallias, Bataviam, & Cimbricam Chersonesum, & Magnam Britanniam interfluit, veluti parti seu termino terminato Imperii Britannici, non aliter ac ejusdem imperii provinciæ alteri, præfici est solitus. Quod in ipso nomine dignitatis est signantissimè indicatum. Nam Dux Britanniarum, Comes Britanniarum, ut Comes Tingitanæ, Comes Hispaniarum, id genus alii plurimi à terris & regionibus, quibus præerant, denominabantur. Atque inter dignitates illas, quæ Limitaneæ fuere, eæ à limitibus nomen semper accipiebant. Unde Comes limitis Ægypti[2], Præfectus Euphratis[3], Præfectus ripæ Danubii[4], & Comes Danubii[5], & *quibus Rheni*[6] *mandata est custodia*, in officiis Augustalibus occurrunt. Scilicet fluvii hi Romani Imperii termini seu

[1] *Notitia Dignitatum Imperii Occidentis.*

[2] *Notitia Dignit. Orientis.*

[3] *Inscript. Gruter. fol.* 1090. 2.

[4] *Ibid. fol.* 490. 2.

[5] *Sidonius Apollinaris in Panegyric. Anthemio dicto.*

[6] *L.* 9. *C. Theodos. lib.* 7. *tit.* 1.

limites erant. Et Comites seu Duces Rheni verbis illis de Rheno innui putant meritò viri docti[7]. Quemadmodum autem Danubii, Rheni, Euphratis nomina fines denotabant Septentrionales Orientalesq; Imperii Romani, ita planissimè litoris Saxonici nomẽ seu limes Orientalem Australioremq; finem Imperii Britannici, seu quod Britannici nomine in Romanorum, ut corpus unum, potestatem redactum est. Adeo ut quicquid ad limitem illum protendebatur, Comiti litoris Saxonici per Britanniam, ut præfecto territorii Marini, seu insulæ appendicis, propriè subjaceret. Jam verò protensum est territorium illud seu provincia huic dignitati singulari subjacens per Mare ipsum Britannicum, à Britannico litore usque in litora transmarina, seu quæ in Galliâ, Belgiâ, Batavià, Cimbricâ Chersoneso, Britanniæ nostræ adversa sunt. Ita ut quicquid à Britannico litore sive Maris sive Insularum interjaceret, Comitis (quem diximus) præfecturæ, veluti Admiralli provincialis seu territorialis administrationi, accederet. Litora autem adversa illa *Saxonici litoris* nomine tota cognita tunc fuisse, manifestum fit

[7] *Marquard. Freher. Orig. Palatin. part. 1. cap. 3.*

tum

tum ex Ptolemæo, Marciano Heracleote, Zosimo, ejusmodi aliis, tum ex Notitiâ Dignitatum utriusque Imperii. Etenim juxta Albis fluvii ostium quod Cimbricæ Chersoneso seu Daniæ regni parti occidentali proximat, Saxones à Ptolemæo [8] & Marciano [9] collocantur, uti etiam in ipsa Chersoneso Cimbricâ. Atque à sedibus eorum primariis & vetustis litus illud Saxonici nomen desumsit. Gens autem inter Germanos præcipua, vicinis pulsis, in Austrum per Batavicum, Belgicum, Gallicum litus sedes ampliabat. Unde sub Rheni ostiis, Batavorum agros eam etiam sub Constantini tempora occupâsse scribit Zosimus [10]. Atque ex eo quod hæc insidebant litora Saxones, & crebris per Galliarum tractum totum maritimum excensionibus factis & Mare & Tellurem inde infestabant, dictum est non solùm litus illud Saxonum ipsorum, seu limes imperii Britannici orientalis, verùm & ipsum litus Belgicum & Gallicanum totum, quod Britanniæ nostræ adversatur, Saxonicum litus, & limes Saxonicus. De Cimbrico & Batavico litore, in quo sedes sibi fecerant ampliores, res manifesta est ex eis quæ jam

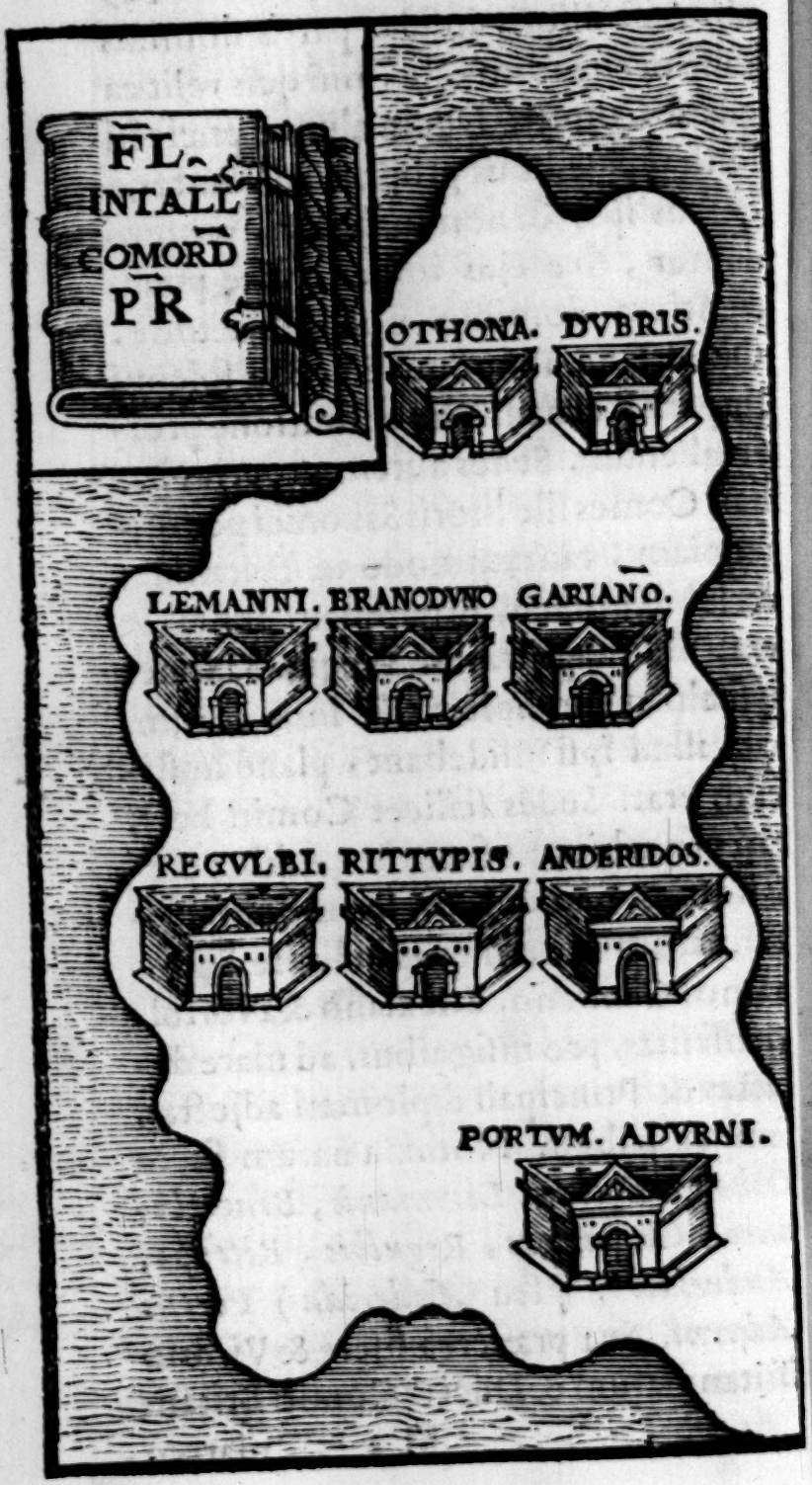
[8] *Geograph. lib. 2.*
[9] *In Periplo.*
[10] *Histor. lib. 3.*

memorantur. De Belgico & Gallicano expreſſim itidem teſtatur Notitia Dignitatum Imperii. Etenim in ea habetur ſub diſpoſitione Ducis Tractûs Aremoricani (qui totus eſt al. occidentali Gallia ſeu à Ligeris fluvii oſtio ad Sequanæ oſtium) *Tribunus cohortis primæ novæ Armonicæ, Grannona in litore Saxonico.* Ibi planiſſimè litus Britanniæ noſtræ Auſtrali in Galliis adverſum, litus Saxonicum appellatur. Et in eadem Notitia ſub diſpoſitione Ducis Belgicæ ſecundæ (quæ à Sequanæ ad Moſæ fluvii oſtium porrigitur & Flandriam complectitur) habemus *Equites Dalmatas Maris in litore Saxonico.* Atque in inſigniis ejuſdem Ducis expreſſim item habetur *litus Saxonicum.* Ita totum quod à Cimbrica Cherſoneſo in occidentalem Galliam procurrit litus Saxonicum diſertè in Notitia dictum. Quod non ſolùm à frequentiſſimis in ora ea maritima deprædationibus, quas exercere ſolebant [11] Saxones, ſed ab eorum exſcenſionibus ſedibuſque per totum illud litus ſubinde adquiſitis evenit. Adeo ut expreſſiùs nil dici potuerit, quàm Oceanum totum interjacentem, ut Inſulæ appendicem,

[11] *Sidonius Apollinaris lib. 8. epiſt. 6.*

ab

ab Auſtralioris inſulæ partis dominis tunc occupatum eſſe; niſi quis velit ea quæ à Comitis, Ducis, aliúſve præfecti limitanei ſedibus propriis ad limites, à quibus ipſe denominabatur, protenduntur, ſive ejus imperio ſive præficientium dominio non ſubjacuiſſe. Quod ſanè abſurdum eſt, & à ſolenni Imperii Romani adminiſtratione prorſus alienum. Sedes autem proprias habuit Comes ille litoris Saxonici per Britanniam, tantummodò in Britannia; &, ſub Romanis, Britannicus duntaxat erat ille magiſtratus. Neque Saxones ipſi alii quàm hoſtes. Et litus eorum, quà illud ipſi inſidebant, planè hoſticum erat. Sedes ſcilicet Comiti huic, ſuo pro arbitratu, fuere in quolibet præſidiorum, oppidorum, ſeu urbium maritimarum novem quas in litore Suſſexiano, Cantiano, Eſſexiano & Norfolcienſi ſitas, pro inſignibus, ad mare depictas & Principali diplomati adjectas, ſemper habuit. Nomina harum fuere *Othona*, *Dubris*, *Lemmanis*, *Branodunum*, *Garianum*, *Regulbis*, *Rittupæ*, *Anderidos*, (ſeu *Anderida*) *Portus Adurni*. Sua præterea fuere & Vicario Britanniarum & Duci & Comiti Britan-


FL.
INTALL
COMORD
PR
OTHONA.
DVBRIS.
LEMANNI.
BRANODVNO
GARIANO.
REGVLBI.
RITTVPIS.
ANDERIDOS.
PORTVM. ADVRNI.

niarum insignia itidem cum imperio data. Huic, ipsa Insula arcis munitæ figura in Oceano depicta; Duci, oppida aliquot mediterranea; & Vicario, provinciæ quinque in quas insula à Romanis partita. Quod videre est in Notitia Dignitatum. Ubi Comitis litoris Saxonici (quem diximus) insignia hac formulâ, eâ scilicet quæ in codicillis depingi solebat, habentur. Quod verò ad Urbes illas in insignibus hisce maritimas seu oppida attinet; si rerum Britannicarum peritis [12] credamus, Othona sita erat ad Trinobantum littus quod Centuriæ de **Dengy** in agro Essexiano prætenditur. Dubris idem est cum **Dover**. Lemannis circa **Hith** in litore Cantiano collocabatur. Branodunum non aliud erat à **Brancester** in litore Norfolciensi prope Metaris æstuarium. Garianum, aut **Gernemutha** erat, aut locus proximans. Regulbium seu Regulbis Cantii aquilonarem oram occupavit, **Reculver** jam nominatum. Rittupis seu Rhutupiæ in Cantio sub VVantsumi fluvii ostium sedes habuit, forte **Richborow**. Anderidos Rotheri fluvii ripam tenuit, **Newenden** jam appellatum. Et demùm

[12] *Guil. Camden. in* Sussexia, Cantio, Essexia, Norfolcia.

mùm Portus Adurni in viculum, nunc Aldrington vocatũ, propè Shoreham in litore Suſſexiano, tranſivit. Libri autem, in inſignibus illis, figura, quæ in codicibus Notitiæ manuſcriptis purpurea ſeu lutea eſt (ut teſtatur Guidus Pancirollus [13]) ipſa mandata Cæſariana denotabat. Et ſi Pancirollo fides habenda, literæ ei inſcriptæ Notariorum linguâ ſignificabant, *Felix liber injunctus Notariis laterculi, continens Mandata ordine Principis*, ſeu *Primicerii*, qui notariorum Princeps. Ipſiſſimæ eædem literæ in aliorum Præfectorum inſignibus interdum habentur. Quoſnam autẽ in Marini, quod diximus, dominii tutelam ſub diſpoſitione ſua haberet Comes litorisSaxonici per Britanniam, quale item officium, indicatur in Notitia ad hunc modum;

[13] *Ad Notitiam Dignitat. Occidentis. cap. 72.*

Sub diſpoſitione viri Spectabilis, Comitis litoris Saxonici, per Britanniam.

Præpoſitus numeri Fortenſium, Othonæ.

Præpoſitus militum Tangricanorum, Dubris.

Præpoſitus numeri Turnacenſium, Lemannis.

Præ-

Præpositus equitum Dalmatarum Branodunensis, Branoduno.

Præpositus equitum Stablesiani Garrionensis, Gariannono.

Tribunus cohortis primæ Vetasiorum, Regulbio.

Præpositus Legionis II Aug. Rutupis.

Præpositus numeri Abulcorum, Anderidæ.

Præpositus numeri Exploratorum, portu Adurni.

Officium autem habet idem Vir Spectabilis Comes, hoc modo.

Principem ex officio Magistri Præsentalium à parte peditum.

Numerarios duos, ut suprà, ex officio supradicto.

Cornicularium;

Adjutorem;

Subadjuvam;

Regendarium;

Exceptores;

Singulares, & reliquos Officiales.

Tam de militum quàm ministrorum nominibus cōsulendus est Guidus Pancirollus. Neque heic locus est commentario, qui ea lectori inclinantis Imperii Romani historia non satis versato explica-

plicaret. Numerorum vero rationem à Guido ſubductam, ut præſidia ſub hoc Comite, ad tutandum Britannici Imperii tunc temporis appendicem hanc Marinam adhibita, melius innoteſcant, adjicimus. *Sub hoc comite* (inquit [14]) *erat una legio fortè* M *peditum, & ſeni Numeri, forte* MCC, *& duo ordines Equitum fermè* CC. *Summa eſt peditum fermè* MMCC, *& equitum* CC. *Prafecturam enim mille peditum hoc tempore fuiſſe Conſtantinus Porphyrogenneta* [15] *ſcribit.* Sic ille. Naves & claſſiarii, hoc ſaltem nomine, non memorantur in Notitia. Sed, ut in hoſtium exſcenſione (ſi fortè acciderent) diſpoſiti fuere ordines equitum, ita in Numeris & Legione Claſſiarios contineri, non est quod dubitemus. Quemadmodũ etiam Flavius Vegetius *apud Miſenum*, inquit [16], *& Ravennam Singula Legiones Romani nominis cum Claſſibus ſtabant ne longiùs à tutela urbis abſcederent, &, cùm ratio poſtulâſſet, ad omnes mundi partes navigio pervenirent.* In Legionibus, ſeu harum nomine, ipſi claſſiarii ab eo cẽſentur. Obſervandum verò interea eſt, diligentiſſimos Romanorum rerum indagatores [17], dum de claſſibus

14 *Ad Notitiam Dignit. Occident. cap. 72.*

15 *Lib. de Thematibus.*

16 *De Re Militari. l. 4. c. 31.*

17 *Lipſius de Magnitudine Romana l. 11. c. 5. ſed & vide Iul. Caſ. Bullinger de Imperio Romano l. 6. c. 6.*

classibus dispiciunt, præter Ravennatem & Misenensem [18] (quarum hæc Galliam, Hispanias, Mauritaniam, Africam, Ægyptum, Sardiniam atque Siciliam in proximo habebat; illa Epiron, Macedoniam, Achaiam, Propontidem, Pontum, Orientem, Cretam, Cyprum petere directa navigatione consueverat; quæ sunt Vegetii verba; utrâque ab Augusto Cæsare [19] primùm ad tuendas provincias maritimas ipsúmq; mare ibi institutâ, & Prætoriâ etiam, ob dignitatem, dictâ) binas alias in ipso mari, sed minùs celebres plerumque tantùm adjicere. Harum altera ad Forum Julii in Gallia Narbonensi [20], altera in ipso Ponto [21] collocabatur. Atq; ita quatuor duntaxat in Mari classes perpetuas seu celebriores Romanis fuisse plerumque admittitur. Alias quidem rectè addunt Fluminum classes etiam perpetuas, velutiRheni, Danubii, in quibus Mœsica, item & Pannonica, ejusmodi aliæ. In his verò Naves seu Lembi, *Lusoria* [22] seu *Lusuria* dictæ ad imperii fines usque in ulteriores ripas & castella in eis exstructa tuendos excubabant. Atque hac notione Lusoriarum nomen binis Codicis Justinianei legibus.

[18] De quibus *item Tacitus l. 4. Annaliũ.*

[19] *Suetonius in Augusto, cap. 49.*

[20] *Tacit. Annal. 4. Strabo lib. 4.*

[21] *Ioseph. Halos. l. 2. c. 26.*

[22] *Cod. Theodos. l. 7. tit. 17. De Lusoriis Danubii.*

bus [23] satis antea depravatis à præstantissimo viro Claudio Salmasio [24] restitutum est. Atque ut in Fluminibus, Lusoriis seu navibus minoribus plerunque utebantur, ita in Mari Liburnis quarum minimæ remorum habebant singulos ordines, paulò majores binos, idoneæ mensuræ ternos vel quaternos, interdum quinos, ut docet Vegetius. Jam verò, utcunq; apud veteris Imperii Romani præsidii & munitionis omnigenæ indagatores illos, satis obscurè aut negligenter verba de classe qualicunque Britannica fieri soleant; id nihilominùs certissimum est, non solùm singularem Classem in Romanorum præsidiis perpetuis fuisse Liburnarum Britannicam qua Mare de quo loquimur, velut Insulæ Magnæ Britanniæ appendicem tutabantur, verùm etiam aliam classem in Oceano exteriore seu navale aliquod alibi in maritimis sive Hispaniæ sive Galliarum oris, extra Mare Mediterraneum, non omnino eos habuisse. Saltem nullibi apud veteres commemorari. Quod testimonium non contemnendum est, tum unicum confeciſſe Britannici Imperii, jam ad Romanos devoluti, corpus Mare simul & Insulam, tum,

[23] *L. 4. C. de offic. milit. Iudic. & l. 4. C. de Offi. Magistri Officiorum.*

[24] *In Notis ad Flavium Vopiscũ pag. 475.*


Oriens.
DANIA.
Frisia orienta.
Frisia occ.
Hollandia.
Flandria.
NORWEGIA.
Zeelandia.
Picardia.
GALLIA.
ANGLIA.
Septentrio.
Normandia.
Schotlandiae.
SCOTIA.
Britannia minor.
Aquitania.
Hebrides.
Orcades.
HIBERNIA.
HISPANIAE PARS.
Occidens.

um jus ejuſmodi in Mari, quod Britan-
icum erat, tunc obtinuiſſe, ut ſimile
n plagis ſaltem Occidentalioribus (ut-
ote in quibus alia provincia non erat
Marina) non omninò reperiretur. Claſ-
is hujus Britannicæ (præter obvium il-
ud quod de Seio Saturnino Claſſis Bri-
annicæ Archiguberno ſub Antonino
eu Adriano Auguſto ex Pandectis [25] ju-
is Cæſarei ſuprà [26] habetur) expreſſa
pud Tacitum etiam fit mentio, ubi de
ebus Cerialis & Civilis ſub Veſpaſiano
Auguſto locutus, *Circumſteterat*, in-
uit [27], *Civilem & alius metus, ne*
uartadecima legio, adjunctâ Britanni-
a Claſſe afflictaret Batavos, quà Ocea-
o ambiuntur. Et nulla cum ratione
octiſſimus Lipſius opinatus eſt hanc
uiſſe partem [28] claſſis Luſoriarum qui-
us Rhenus fluvius inſtructus erat; par-
em ſcilicet ad exitum fluvii excuban-
em ſub arcem illam Britannicam qua
e nos ſuprà [29]. Nam etiam Britannica
ntegra erat & Marina omninò, non
uviatilis. Marinam fuiſſe non ſolùm
s ipſa perſuadet, verùm etiam tum
m dicta tum ea quæ capite proximo
icentur de Comite litoris Saxonici;
ua ſaltem ex poſterioris rerum admi-
niſtratio-

[25] *L. 46. ff. tit. ad ſenatusconſ. Trebellianic.*
[26] *Cap. 5. hujus libri.*
[27] *Hiſtoriar. l. 4.*
[28] *De Magnitudine Romana l. 1. c. 5.*
[29] *Cap. 3.*

nistrationis præsidiorúmq; collocationis, ratione, de priore, ut non rarò, fuerit dijudicandum. Sibi verò integram fuisse hanc classem suúmque habuisse præfectum, testis est Inscriptionis veteris, Romæ in Palatio Capranicensi, Fragmentum [30] quo periit quidem ipsum nomen Præfecti Classis Britannicæ. Sed ex eo liquet præfecturam ejusmodi, in Romanorum vetustis, non incelebrem fuisse, eamque gessisse quendam qui etiam classis Mœsicæ & Pannonicę præfectus fuerat, uti etiam Proconsul & præses Alpium, subpræfectus Classis prætoriæ & Tribunus legionis XVI. Illud ita se habet.

30 *Ian. Gruterus pag.* 493.

. . . . . .

. . . . . .

PRAEF. CLASS. BRIT. ET MOESIC
ET PANNONIC. PROC. ET PRAESID
ALPIVM SVBPRAEF. CLASS
PRAET. TRIB. LEG. XVI
PL. ECPREPVSA.

Quin non ita leve est argumentum, classis illius in Mari Britannico, velut provinciæ Britannicæ (juxta ea quæ dicta sunt) parte, tuendo, illis in seculis fuisse usum frequentem, ex eo quòd Scapharum exploratoriarum, quæ majoribus

joribus Liburnis in excubando sociabantur, nomen à Britannis in Romanorum scripta receptum fuerit, quemadmodum *Copulorum* qui [31] itidem in Rheni limite tuendo naves fuere lusoriæ, nomen à Germanis. Eas vocâsse Britannos Pyctas observabant Romani. Flavius Vegetius, qui è commentariis Catonis, Celsi, Trajani, Hadriani, sub Valētinianorum ævo libros de Re conscripsit Romanorum militari, *Scaphæ*, inquit [32], *majoribus liburnis exploratoria sociantur, quæ vicenos prope remiges in singulis partibus habebant; quas Britanni Pyctas vocant. Per has & superventus fieri, & commeatus adversariorum navium aliquando intercipi assolet, & speculandi studio adventus earum vel consilium deprehendi. Ne tamen exploratoriæ naves candore prodantur, colore Veneto (qui marinis est fluctibus similis) vela tinguntur & funes. Cera etiam, qua ungere solent naves, inficitur. Nautæ quoque vel milites Venetam vestem induunt ut non solùm per noctem, sed etiam per diem facilius lateant explorantes.* Sic ille. Et libri editi habent plerunque heic *Pictas* aut *Pyctas*. Manuscriptis verò aliquot,

[31] *Videsis Lip. ad Tacit. Hist. l. 5. num. 36. & de Magnitud. Romanæ l. 1. c. 5.*

[32] *De re Militari l. 4. c. 37.*

quot, quibus usus est Godescalcus Stevvechius, legitur *Picatas*; uti etiam binis in Bibliotheca ad D. Jacobi Regia (quod adnotavit mihi vir doctissimus amicissimusque Patricius Junius) *Picatas*; unde in versionibus Vegetii superiorum seculorũ Gallicis habetur nunc *Picaces* nunc *Pigaces*. Sed Stevvechius ad citatum locum, *Mihi*, inquit, *verius videtur* pincas *appellatas*. *Id enim navicularum genus etiam hodie Britania & Batavia agnoscit. Vocant autem vulgo* Een pincke. Utut verò se hæc res habuerit, Exploratoriarum habes heic apud Vegetium, navium usum cum Liburnis conjunctum, noménque earum ex Britannico illius ævi sermone ita observatum, ut non omnino videatur dubitandum quin Britannis & in Britannica provincia Marina, usum earum fuisse aut perpetuum aut frequentissimum simul sentiret Vegetius. Sic ex vocabulis illis *Gesum*, *Trimarcia*, *Essedum*, *Petoritum*, *Bracca*, id genus aliis sive à Gallis sive à Britannis in Romanorum linguam receptis, notissimum ipsarũ rerum quas significant sive in Galliis sive in Britanniis usum satis indicari à nemine non agnoscitur.

Quin

Quin etiam tuendi Maris rationem arteſque adhibitas ita adjungit heic Vegetius, ut eis itidem tunc uſos fuiſſe Britannicos claſſiarios ſeu qui Pyctis aut Picatis illis in excubiis præerant marinis, non ſit prorſus ut minimè credamus.

CAP. VII.

Expenditur ſententia virorum aliquot doctorum, qui litus Saxonicum *cujus* Comes *ille* per Britanniam *maritimus dictus eſt*, Litus *volunt eſſe Britannis* Ciſmarinum; *Et planè refellitur.*

SEd verò viri aliquot docti, ſive aliud (ut plerunque) agentes, ſive oſcitanter nimis rem perpendentes, Comitis litoris Saxonici per Britanniam dignitatem ſeu præfecturam aliter interpretantur; atque ita, ut ſi eorum ſententia eſſet admittenda, argumentum ſeu teſtimonium de Maris dominio cum Inſula ſub Romanis in præfectura illa conjuncto ſuperiùs allatum, palàm corrueret. Horum duplex eſt genus. Alii ipſum Litus Britannicum ſeu Ciſmarinum, Saxonicum in Dignitatis hujus nomine tantùm dici volunt; Alii tam Britannicum, quàm totum illud à Cimbrica Cherſoneſo in Galliam Occidentalem

lunato

lunato receſſu porrectum atque Britanniæ adverſum. Sed utrique largiter ſant ſunt hallucinati. Prioris ſententię author eſt Guidus Pancirollus [1] qui à Saxonibus quos Vortigernus Britanniæ Auſtralioris Rex huc ſibi ſubſidio vocavit ita denominatum intra Inſulam litus ſeu limitem eſſe ſcribit. *Inſulæ partem* (ita ille) *Saxones occuparunt, unde Limes contra eos à Comite Creato erectus Saxonicus eſt dictus.* Quo nihil inſcitius dici potuit, ſive rem ipſam ſive temporum rationem ſpectes. Nam ut præteream in Notitia ipſa, non omnino de Limite Saxonico, ſed de Litore verba fieri (utcunq; etiam Pancirollo præfectus, de quo loquimur, dictus ſit in Commentarii ſui lemmate, *Comes limitis Saxonici per Britanniam*) ſcripta eſt Notitia ſub Theodoſii junioris tempora, ſeu annum ccccx, ut ferè conſentiunt viri docti. Id eſt, ſub id tempus Formula univerſæ Imperii adminiſtrationis, tam in Oriente quàm in Occidente, quæ jam antea inoleverat, ſumma cum diligentia velut in laterculum congeſta eſt unicum. Jam verò Saxones, ut plèrique veterum docent, primùm in Britanniam advenerunt anno

[1] *Ad Notitiam Dignit. Occid. cap. 72.*

Chriſti

Christi CCCCXLIX. Detur autẽ, quod ex meliore calculo est fortè recipiendum, adventum illorum annum CCCCXXVIII fortiri debere [2], id est XXI Theodosii Junioris; id intereà (quod inprimis est heic advertendum) certissimum est, deletam esse à Romanis præfectis Britanniam omnino, antequam illi acciti. Scilicet fuere à Vortigerno rege *ad retundendas Aquilonales gentes* (Pictos, & Scotos; non Romanos, qui Insulæ valedixerant) *intromissi*; quod scribit Gildas [3]. Neque Romanis eorumve Ducibus aut Comitibus res erat intra Insulam omnino cum Saxonibus. Adeo ut historiarum & temporis rationum sit ignorantia crassa, Saxonicum quemcunque limitem aut Saxonicum litus, florente aut aliquatenus obtinente heic Romanorum Imperio, in ipsa Insula statuere. Manifestius igitur nihil est, quàm transmarinum Britanniæ Australi & Orientali adversum litus, ut superiùs designatum est, Saxonicum in ea dignitate dictum. Etiam & multò antiquior erat Comes ille litoris Saxonici per Britanniam, & *tractus maritimi* seu Maris ejus quod Romanorum per Britanniam imperio, seu in Britannicæ provinciæ corpore

[2] *Apud Guil. Camden. in Brit. pag. 95.* vide *Thomam Lidiat. in Temp. Emendat. pag. 238.*

[3] *In Epist. de Excidio Britanniæ.*

corpore comprehensum est, adjectio
notus. Nam sub Valentiniano I, seu ci
ca annum Christi CCCLXX hac digni
tate functus est Nectaridius; teste Am
4 *Histor.* miano Marcellino, ubi nuncium ait
lib. 27. indicasse, *Britannias Barbarica con*
ratione ad ultimam vexatas inopiam
Nectaridiumque Comitem Maritim
tractus & Buchobaudem Ducem hos
libus insidiis circumventum. Neq; a
à Comitis litoris Saxonici, hoc sens
per Britanniam, putanda est dignit
quàm accepit apud Bononiam (in Ga
liis) C. ille Carausius, de quo suprà, a
pacandum per tractum Belgicæ & Ar
moricæ mare, quod *Franci & Saxon*
(ut Eutropii & Orosii verba sunt) *ins*
stabant. Nam præsidia etiam ipsum
sedes præfecturæ in Britannia eum h
buisse inde satis elicitur, quòd à Max
miano jussus occidi, in Britanniis statim
purpuram sumpsit & per septennium
inde imperavit. Ita Præfectus heic se
Comes tractûs Maritimi & Comes lito
ris Saxonici, iidem ipsi semper habit
ad Britanniæ Marisque sui solius adm
nistrationem attinuêre. Quibus etiam,
ut nomine tantùm non re discrepans
adjungendus est Præfectus Classis, sub

Roma-

Romanis, Britannicæ, de quo capite superiore. Suas autem ad tutandum mare & litus hoc transmarinum operas auxiliares ex instituto Principali præstitisse fatemur Ducem Belgicæ secundæ & Ducem tractus Aremoricani, de quibus suprà fit mentio. Nam & præsidia habebant illi in litore hoc Saxonico, ut observatum est, dispositа. Ceterùm id maximè heic observandum est, Duces hosce transmarinos non tam litus aut mare, quàm continentem ex ipsâ Dignitatis naturâ curâsse; atque inde tantùm nomina, ut vides sortitos. Hunc à tractu Aremoricano & Ebruicano[5], qui per provincias quinque, Aquitaniam primam & secundã, Senoniam, secundã Lugdunensem & tertiam (quæ Britanniam minorem & Normanniam complectitur) extensus totas ferè Gallias jam vulgò dictas continebat; Illum verò à Belgica secunda. Neque alium fuisse Mediterraneorum, alium litoris aut maritimi tractus in Galliis sive Comitem sive Ducem. In Britannia autem, distincta omnino fuisse munera sive Comitum sive Ducum Mediterraneorũ, & Comitis tractûs Maritimi, seu litoris Saxonici, distinctas copias, insignia

[5] Præter *Notitiam & Pancirollum*, vide *Ios. Scaligerũ ad Ausonium lib. 2. cap. 6.*

signia prorsus distincta. Perinde ac si hoc ipso Romani Imperatores vellent denotatum, ut Mare ipsum ad insulæ semper Imperium, ita res maritimas earumque tutelam ad Britannicam litoris Saxonici seu transmarini præfecturam jure singulari pertinuisse; utrumq; autem adversi Galliarum continentis Ducem subsidium adversus infestantes Saxonas, cum res postularet, ita præstare debuisse, ut intereà sola cura Maris ipsius, ut singularis mandatæ provinciæ, Comiti litoris Saxonici per Britanniam constituto incumberet. Et si quis sive Aremoricæ sive Belgicæ secundæ Dux seu Comes, Ducis seu Comitis litoris Saxonici (ut obiter volunt aliqui [6]) nomine appellabatur, id sanè inde fiebat, quia litus Saxonicum, nobis transmarinum, provinciam eorum terrestrem terminabat; quemadmodum & Comitis jam dicti per Britanniam, Marinam. Nec verò magis admittenda est sententia illa altera; tam Britannicum nostrum quàm adversum seu transmarinum litus, Saxonicum eo ævo dictum. Adeoque nomen illud in Comitis, de quo loquimur, dignitate cismarinum litus denotare. Hujus est Abrahamus Ortelius [7];

[6] *Ios. Scaliger in lect. Ausonianis lib. 2. c. 6. & Guil. Camden. in Brit. pag. 96.*

lius [7]; *Saxonicum litus*, inquit ille, *in libro Notitiæ, Cantii partem Orientalem designare video; cùm Dubrim, Rutupim, & alia Cantii oppida in eo describat.* Sequaces ejus sunt viri quidem præclari, Gulielmus Camdenus [8], Paulus Merula [9], Philippus Cluverius [10], alii aliquot. Et rationem adjiciunt; quia litus utrumque tam cismarinum quàm transmarinum à Saxonibus piraticam in hoc mari tantâ frequentiâ exercentibus nomen desumsit. Unde & in Comitis titulo, Britannicum litus designari. Sed hallucinatio est manifesta. Scimus quidem Scriptores illius ævi docere tam litus adversum, quàm Mare alluens, crebris deprędationibus Saxonum eorumque excensionibus, sedibusque ibi collocatis (ut vetustas in litore Cimbrico & Batavico sedes prętermittam) esse infestatum. Ideoque Saxonicum inde denominatum fuisse, doctorum vix est qui dubitat. De Saxonibus autem litus illud ita frequẽtantibus testes sunt omni exceptione majores. Sidonius Apollinaris [11] de tractu Aremoricano,

Quin & Aremoricus piratam Saxona tractus
Sperabat. —

7 *In Thesauro Geographico.*

8 *In Cantio pag.* 230.

9 *Cosmograph. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 31

10 *Germ. Antiquæ lib.* 1. *c.* 18.

11 *Paneg. ad Avitũ Augusti. seu Carm.* 7. *adde eum lib.* 8 *epist.* 6.

Et

[12] *Histor. lib. 27.* Et Ammianus Marcellinus [12], sub Valentiniano & Valente Augustis, Gallicanos, ait, *tractus Franci & Saxones iisdem confines, quò quisque erumpere potuit terra vel mari, prædis acerbis incendiisque & captivorum funeribus hominum violabant.* Adde & Saxones Baiocassinos in litore Aremoricano a-

[13] *Lib. 5. cap. 26.* pud Gregorium Turonensem [13], ceu incolas vetustos, commemorari. Adeò ut res obscura non sit, quamobrem Saxonici nomen litori adverso inditum. At verò nullibi legitur Saxones tunc temporis litora Britannica sive insedisse sive adpellere solitos, aut Britannicum quid, præter mare, infestâsse. Nec vestigium quidem occurrit, unde conjicias nomen *Saxonici* litori Britannico tunc temporis fuisse aut debitum aut tributum. Atque inauditum est (puto) litora aliqua, nominis sui celebritate notissima, à præternavigantium tantùm sive transitu sive nuda maris, sine exscensione, infestatione, novum nomen desumsisse. Maxime in Dignitatis indicatione quæ non fit sine Telluris etiam, cujus revera ita litus esse ipsum, nomine interim adjecto. Percurre quæ habentur in Notitia utriusque

que Imperii dignitates universas. Nulla reperitur aliâ denominatione signata, quàm aut ipso limite, ut limitaneæ, aut à notiore & certiori provinciæ nomine, ut reliquæ. Scimus quidem portum qui in Morinis, seu transmarinus nobis est, dici olim *Britannicum*, seu *Portum Morinorum Britannicum*, ut testatur Plinius [14]. Quod nomen à Britannia nostra derivatum volunt [15] viri docti. Sed ob J. Cæsaris ex illo portu in Britanniam trajectum (nam Iccium faciunt) ita denominatum volunt. Simili, aut æquivalente ratione litus, quod Britanniæ est, Saxonicum sub Dignitatis, de qua loquimur, tempore vocari, non est repertum. Certè nec à ratione est absonum, ipsum Britannicum in Morinis portum à statione navium quę tuendo sub Romanis Mari contermino quà Britannicum erat & Britannicæ præfecturæ subjacebat, Plinii seu Vespasiani Augusti (quod idem est) ævo denominari. Quin verò si ipsum litus insulæ in Comitis, quo de agitur, limitanei dignitate intellectum fuisset, quàm compendiosè dictus fuisset *Comes litoris Britannici?* Undenam verborum illa periphrasis singularis, *Comes litoris Saxo-*

[14] *Histor. Nat. l. 4. c. 23.*

[15] *Iacob. Chifflet. in Portu Iccio, c. 6.*

nici per Britanniam, si litus ipsum fuisset Britannicum? Palàm est, quemadmodum in officiis Augustalibus habebatur *Magister militum per Orientem, Magister militum per Thracias, per Illyricum, peditum per Occidentem*; ita Comitem hunc dictum esse per Britanniam. Scilicet undiquaque per Britanniam, quantum ad ejus singulare ministerium attinebat, id est, quantum ad tuendos fines Imperii Britannici adipsum litus Saxonicum seu transmarinum sitos. Atque ita verba, quibus exprimitur dignitas hæc, sunt distinguenda ut *Comes per Britanniam* planè dicatur; sed *litoris Saxonici*, seu *limitis transmarini*; quâ ratione ceteri Duces seu Comites limitanei designari soliti. Et egregium est ad hanc rem exemplum in Germanici Imperii, quod tenuere Romani, limite. Is erat Rhenus fluvius. Custodia Rheni mandari solita est præfecto; quod apud historicos & ex codice Theodosiano [17] est manifestum. At verò ripa Transrhenana erat limes præfecturæ hujus, adeóque Imperii Germanici, non ripa citerior. Unde etiam Posthumius sub Gallieno Imperatore custodiæ hujus Præfectus, *Limitis Trans-*

[16] *Zonaras tom. 2. alii.*

[17] *L. 9. C. Theodos. l. 7. tit. 1.*

Transrhenani Dux nominatur à Valeriano Augusto in Epistola ad Gallos missa, quod discimus ex Trebellio Pollione. Et *limes trans Rhenum*, id est ripa transrhenana, memoratur Flavio Vopisco. Ita ferè Proconsul Asiæ totum sub sua dispositione habebat Hellespõtiacum fretum usque in Europæ litora, ut capite ostenditur decimo quarto. Non alio certè modo Comes litoris Saxonici per Britanniam, litoris seu limitis transmarini adeoq; totius interluentis maris, ut Magistratus in Britannia-rum administratione constitutus, Comes habendus est. Id quod maximè etiam firmatur ex alio ipsius Dignitatum Notitiæ loco, ubi de Comitum præfecturis quæ sub dispositione Viri illustris Magistri Peditum præsentalis, agitur. In libris Notitiæ editis ita legitur, *Sub dispositione Viri Illustris Magistri peditum Præsentalis, Comites Militum infrascriptorum.*

Italiæ.
Africæ.
Tingitaniæ.
Tractus Argentoratensis.
Britanniarum.
Litoris Saxonici per Britannias.

18 *In Triginta Tyrannis.*
19 *In Tacito Augusto.*

Tam in Alciati quàm Pancirolli editione legitur, ut heic, *Militum infrascriptorum*. Dubitari nequit, quin pro *Militum*, *Limitum* fuerit substituendum. Neque enim ratio officiorum Imperialium patitur ut *Militum* ibi locum habeat. Et certissimum est ex eis quæ sequuntur, Italiam, Africam, Tractum Argentoratensem, Britannias & litus Saxonicum suos habuisse Comites, ut Comites limitum, non aliter ac Territoria quæ ibi proximè subjunguntur; velut Mauritania Cæsariensis, Tripolitani, aliæ itidem provinciæ, quæ, præter Britannias, suos pariter habuere Duces, nomine Ducum Limitum. Jam verò tam Ducis quàm Comitis Britanniarum limes erat ipsum insulæ litus. Scilicet nihil omnino erat insulæ quod eorum præfecturæ non subderat; ne quidem extremi ipsius, qua Tellus erat, limites. Quod cùm ita sit, cujusnam limitis erat Comes ille qui litoris Saxonici per Britannias dicebatur, si nolis eum ex adverso litore nomen sumsisse? Dux & Comes Britanniarum (simpliciter ita dicti) præter Vicarium Britanniæ, pro diversitate administrationis totam insulam gubernabant; atque Comiti

Du

Duci & Vicario integra, ſed diverſis formis, inſula, diffuſo Oceano circumdata, pro inſigniis in Notitia habetur; quemadmodum etiam inſula ſimiliter circundata cum oppidis maritimis ſeu navalibus, Comiti litoris Saxonici. Et Vicario, Duci, & Comiti Britanniarum adminiſtrationis limites fuiſſe ipſa inſulæ territoria, adeoque etiam in ipſa litora ſe undiquaque per Romanorum heic imperium extendiſſe liquet ex eis quæ in Notitia Dignitatum oſtenduntur. Unde etiam & Dux & Comes Britanniarum à Litore Saxonico ut à limite pariter denominandi fuiſſent ſi eo nomine Litus Britannicum tunc temporis fuiſſet indigetatum. Nam Britannias ipſas, quà inſulæ ea voce comprehenſę ſunt, limitum nomine expreſſim deſignari in Dignitatum Limitanearum, quas ex Notitia memoravimus, recenſione palàm videmus. Extra Inſulam igitur, adeoque in litore adverſo ſeu tranſmarino ſecundùm id quod ſuperiùs diſſeruimus, limes ille quod litus erat Saxonicum, eſt etiam hinc ſtatuendum. Nec ſanè prætermittendum eſt, cùm in Notitia quamplurima Provinciarum atque Præfecturarum

rum tam maritimarum quàm mediterranearum ſint Inſignia depicta, idque ex more, apud primicerios alioſve qui codicillos principales conficerent, ab eis qui ſummæ rerum præerant recepto, non ſolùm nulla omnino, præter ea quæ ſunt præfecturæ Britannicæ, in Occidentis dignitatibus reperiri in quibus Maris habetur aliquod veſtigium, nec ſanè in dignitatibus Orientis præter Comites Ægypti & Iſauriæ (quorum utriuſque inſignibus prætexebatur limbus marinus) ſed etiam in Britanniarum quatuor præfecturarum ſingularum, Vicarii nempè, Ducis, Comitis, & demùm Comitis litoris Saxonici per Britanniam, inſigniis perpetuò Oceanum circumfundi. Perinde ac ſi id denotari inde voluiſſent Romani, aliam provinciam prorſus nullam, præfecturam nullam aliam adeò aut tam amplè cõjunctum commixtum ac velut incorporatum ſibi Maris dominium ſeu Territorii Marini tutelam habuiſſe.

CAP.

CAP. VIII.

E Claudiano & Numismatis *aliquot* Antonini Pii *Augusti, indicia de Britannæ* Insulæ & Oceani sui Imperio & dominio individuo.

A Dominio Maris Britannici cum Insulæ semper conjuncto, ceu comite individuo (secundùm ea quæ dicta sunt) manarunt, ut veri est similimum, illa Claudiani, qui vix de Britannia pacata, recepta, aut domita loquitur, quin Mare ipsum velut id, quod necessariò comitaretur, simul adjiciat. Ad Honorium Augustum de gentis suæ origine, quæ ex Iberia,

— *cunabula fovit*, inquit [1],
Oceanus. Terra dominos pelagique futuros
Immenso decuit rerum de Principe nasci.
Hinc processit avus. —

[1] *Panegyric. de 4. Consulatu Honorii.*

Scilicet Theodosius, qui post Nectaridium litoris, ut suprà memoratur, Saxonici Comitem & Buchobaudem insulæ Ducem cæsos, in Britanniam missus est ab Imp. Valentiniano I. Neque quod pelago, in rerum Theodosii hujus gestis, bene respondeat, habet Claudianus, præterquam quòd *debellator*

Britannici litoris ei dicatur, & *maduisse Saxone fuso Orcadas* subjungat. Quod palàm de pacato Mari Britannico à Saxonibus infestari solito intelligendum. Mox item de Theodosio hujus filio, seu Honorii patre, id est Theodosio Augusto I;

Sed laudes genitor longè transgressus avitas
Subdidit Oceanum sceptris. —

Quod ad recuperatam Britanniam, occiso Aquileiæ Maximo, qui per tyrannidem insulæ imperium invaserat, quin spectet, vix dubitari potest. Ad Flavium item Stilichonem Honorii minoris tutorem, apud eundem, ipsa Britannia, Munivit me, inquit [2], Stilicho

[2] *De laudibus Stilichonis. lib. 2.*

— *ne littore toto*
Prospicerem dubiis venturum Saxona ventis.

Mare scilicet mihi pacatum reddidit, mihi tutatus est & servavit; ab ejus usu Saxonas abegit. Alibi etiam Pietas Dei ad Honorium [3].

[3] *In Eutropium. lib. 2.*

— *Quantum, te Principe, possim*
Non longinqua docent: domito quod Saxone Tethys
Mitior, aut fracto secura Britannia Picto.

Mari

Maris tutamen cum Insulæ planè heic conjunctum. Idem Poëta ad Manlium Theodorum Cos.

—— Hispana tibi, Germanaq; Tethys
Paruit, & nostro diducta Britannia mundo.

Idem imperium, eadem victoria, tutela eadem semper & Maris seu Tethyos Britannicæ & ipsius Insulæ. Germana enim Tethys heic Oceani Britannici pars illa est quæ Belgas, Batavos, Frisios, Jutas, & Britanniam interfluit. Hisce accedat Provinciæ (quæ Præsidialis



sub vetustioribus Cæsaribus fuit) figura in Romanorum numismatis reperta.

Ea est forma muliebris, pallâ seu supparo induta, nunc rupibus nunc globo in Oceano insidens cum signo militari, hastâ, scuto; uti ex æreis Antonini Pii nummis juxtà habetur depicta. Britanniam circumambienti Oceano imperare ita notabant, & Romanum Imperatorem Britanniæ. Neque effigiem hujusmodi comperimus ante tempora Seii Saturnini, primi (de quo mentio apud veteres fit) Præfecti classis Britannicæ seu copiarum navalium, quibus Britannicum Oceanum tuebantur Romani. Is sub Adriano aut Antonino Pio hoc munus gessit, ut antè dictum est. Atq; hinc est quod posteà Claudianus, ubi Britanniam (Cæruli seu Oceani, jure singulari, insulam dictam) personâ induit, velat eam amictu pelliceo, adeò velut undulante & cæruleo glasti colore infecto, ut Oceani æstus omnino imitaretur; & pedibus ejus ipsum Oceanum subjicit. Ita scilicet ille, ubi plures provincias trabearum insignia Stilichoni Romæ petentes inducit: Hispaniam, Britanniam, Africam. Et de Britanniâ seorsim [4].

Inde Caledonio velata Britannia monstro,

Ferro

[4] *De laudibus Stilichonis. lib. 2.*

Ferro picta genas; cujus vestigia verrit
Cærulus, Oceanique æstum mentitur amictus.
Me quoque vicinis pereuntem gentibus, inquit,
Munivit Stilicho; totam cum Scotus Hibernam
Movit, & infesto spumavit remige Tethys.

Hispaniæ antè ibi comas palmæ foliis ornat, & vestem Tago fluvio intexto. Africam spicis & ebore, quemadmodum in Antonini Pii nummis etiam designabatur. Harum utraque mari item alluitur, pene circumdatur. Sed ad neutram, ut ad Britanniam, adjacentis maris imperium spectâsse tum intellexit Poëta. Ceterùm ut Hispaniæ Palmæ & Tagus fluvius, ut Africæ Spicæ & Ebur propria; ita Britannicæ provinciæ Oceanum cognominem proprium fuisse voluit innuere. Verùm ita terminatum fuisse Romanorum in Oceano hoc dominium existimandum est secundùm litoris occupationem, ut in maris interim Britannici parte, quæ gentium Britannicarum eis minimè subjacentium alluebat litora, parum juris habuerint. Quod de Mari Hibernico, & quod reliquum

liquum est sub Cauro positum, maximè dicendum. Neque enim Hibernia solùm sed etiam Mannia, inclinante Romanorum imperio, insulæque occidui Maris ceteræ & Britanniæ magna pars Septentrionalior, à Scotis tenebatur Pictisque; unde par est ut iis etiam suum fuisse in alluente Oceano imperium avitum autumemus. Et de imperio seu dominio, sub Romanorum tempora, Oceani Britannici, velut ejus quod non minùs jure prisco ad Insulam ejusque imperium attineret, quàm sive Murus sive pomœrium ad Urbem, hæc dicta sunto. Ad Successorum tempora transimus.

CAP. IX.

De Maris Britannici dominio, postquam Romanorum imperium exuerant *incolæ*.

INclinantibus, sub Theodosio juniore & Honorio & Valentiniano III Augustis, rebus Romanis, neq; Urbis ipsius tutelæ sufficientibus præsidiis militaribus, liberabant se omnino eorum imperio, Britanni; circa annum à Julii Cæsaris adventu CCCCLXXX seu Christi CCCCXXX. Scilicet τῶν Ῥωμαίων, ut scribit Zosimus [1], ἀρχῆς ἀφέσησαν καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἐῴκεσαν, *Romanum imperium exhi-*

[1] *Histor. lib. 6.*

exuerunt, constitutâ pro suo arbitrio Republicâ. Rediit igitur ad indigenas tam Maris quàm Insulæ partis à Romanis anteà occupatæ dominium. Huic interim inhiabant Saxones, illi adversi litoris incolæ, quibus re piratica exercitatissimis propulsandis Comitem litoris Saxonici per Britanniam præficere (ut susiùs est jam ostensum) solebant Romani. Quin verò & in subsidium adversùs Scotos & Pictos à Britannis Australioribus, Romana omnimoda ope nudatis, illi accersiti, summam rerum sibi heic demum adepti sunt. Regnumque ita in notissima illa eorum Heptarchia semper ejusmodi habebatur, ut penes unum aliquem Regem esset, etiam ante Egberti Regis tempora, summũ imperium quod ceteri omnes agnoscerent. Hos Dani excepêre. Atqui terrestri utrorumq; imperio conjunctũ fuisse marinum vix est cur dubitemus. Neque enim sentiendum est eos, qui adeò *assueti salo*, & quibus antea erat

— pelle[2] salum sulcare Britannum
Dudus, & assuto glaucum mare findere lembo;

Et quorum quot remiges vidisses, totidem te cernere putasses archipiratas, ut

[2] *Sidon. Apollinaris Panegyric. ad Avitum Aug. seu carm. 7.*

de

de Saxonibus loquitur Sidonius Apollinaris [3]; & quibus *cum discriminibus pelagi non notitia solùm erat, sed familiaritas:* Quod idem de Danis etiam & Normannis (promiscuè enim hæc nomina usurpata eandem gentem sæpiùs denotant) dicendum, testantibus satis Reginone, Dudone, Monacho Malmesburiensi, Abbone, Gemiticense, aliis; non est inquam sentiendum hosce sive insulam sive litus, cui Maris imperium adeò affixum erat, nactos, Mare item præjacens jure dominii non itidem occupasse. Neque omnino forte contemnendum est, fuisse Saxonibus hisce tantam & tam singularem mirandamque Maris & rerum marinarum consuetudinem, ut ipsi soli artificiosa æstuum ac refluxuum Maris (hos *Ledones* seu *Lidunas*, illos *Malinas* appellitabant) observatione Menses sibi & Annos putare solerent, etiam & annorum cyclos inde conficere. Prorsus sine exemplo. Atque ut vetustiores agricolæ tempore interjungendi boves, dies horasque, & quemadmodùm cæteræ ferè Gentes Solis & Lunæ motu annos dieſque mensurabant (utpote rebus, quarum in colendis quæ possidebant

lati-

[3] *Lib.* 8. *epist.* 6.

latifundiis varioque eorum usu ratio habenda erat præ ceteris maxima) ita hi soli ex solo Oceani, cui fuere adeò assueti, motu reciproco diversaque in fluxu & refluxu litoris pulsatione velut ex eo, cujus in eorum vitæ generis ratione primaria erat habenda ratio, annales ac menstruas periodos distinguebant. Quin ut Ægyptiis ex agrorum suorum, quos inundaverat Nilus suus, dimensione natam esse ajunt Geometriæ artem; ita Saxonibus nostris, ex Maris sui frequentissimo usu & perpetua observatione, ortum esse dubitari nequit artificium hoc alibi inauditum. De quo, qui plura velit, post Venerabilem Bedam nostrum [4], consulat Josephum [5] Scaligerum, Dionysium Petavium [6], Olaum VVormium [7]. Totam verò gentem inde rebus nauticis apprimè assuetam fuisse, non tantùm maris accolas, inde elicitur, quia aliter ægrè admittitur ex vario Oceani motu temporum rationes genti ipsi putandas fuisse. Nam qui ab Oceani usu alieni, certe quin iis computus hujusmodi aut inutilis aut difficilis nimis fuisset, fieri nequibat. Etiam causa proculdubio erat non exigua accersendi in insulam Saxones,

[4] *De Natura Rerum, cap.* 28.

[5] *De Emendatione Temporum. lib.* 2. *pag.* 162. *& in Appendice ad Conjectan. in Varronẽ pag.* 181. *edit.* 1581.

[6] *De Doctrina Temp. lib.* 2. *cap.* 70.

[7] *In Fastis Danicis. lib.* 1. *cap.* 11.

Saxones, ut rerum ipsi maritimarum peritissimi Mare, quod, quia Romana classis nuper id deseruerat, hostium incursibus undiquaque jam patebat, tutarentur. Tantundem sanè innuere visus est antiquus Scriptor Ethelvverdus, de eorum adventu verba faciens; *Illis diebus*, inquit [8], *agilem audierant Britanni esse in piratico genere gentem Saxonum in tota maritima à Rheno fluvio usque in Doniam urbem, quæ nunc vulgò* Danemarc *nuncupatur, ac in omni armaturâ robustam. His igitur immensa per nuncios munera mittunt, auxilia petunt, societatem pacis promittunt.* Qui antea Mare Britannicum infestare soliti, ad ejusdem tutamen & ad pacem invitantur. Et Britannis certè rerum navalium adeoque tutelæ Maris sui curam fuisse eo in ævo maximam inde liquet, quòd in historiâ Britannicâ de Arthuro illo rege decantatissimo & Malgone Principe legitur, eos *sex comprovinciales Oceani insulas* (ut Galfredi Monumethensis verba sunt) *Hiberniam videlicet atque Islandiam, Gotlandiam, Orcades, Norvvegiam, Daniam dirissimis præliis suæ potestati* sive adjeciisse sive recuperâsse; etiam & *Groen-*

[8] *Lib.* 1.

Groenlandiam & omnes alias terras & insulas Orientalis Oceani usque ad Russiam & multas alias insulas [9] *ultra Scantiam usque dum sub Septentrione.* Et de hoc seculo est illud apud Nenniũ [10] Elvodugi discipulum intelligendum, Cunedam nempe Maglocuni avum, Britannum Australiorem, Scotos ex omnibus regionibus & insulis Britannicis expulisse. Certè ut hæc fierent, necesse est ut potestas navalis, quâ Mare proximum facile tutum semper redderetur, accederet ingens.

[9] *Vide Guil. Lãbard. de Priscis Anglorũ legibus. pag.* 137.

[10] *MS. in* Biblioth. Cottoniana.

CAP. X.

Anglo-Saxonum & Danorum *Britanniæ Australis imperium occupantium, Dominium Marinum, tum* ex Saxonici regni initiis, *tum* ex copiis eorum victoriisque navalibus *elicitur.*

PRæter jam dicta de Saxonibus heic rerum potitis, sunt etiam in veterum monimentis alia quæ tum eorum tum Danorum in Britanniâ regnantium Imperium marinum expressiùs indicant. Ea quadrifariam tribuo; In potentissimi *Saxonum regni initia*; *Copias* sequentis temporis & *victorias Navales*; *Tributa* & *fiduciariorum clientum officia* ad rem nauticam pertinentia; Et demùm

mùm *expreſſiſſima* aliquot, *de* Regum tunc temporis Angloſaxonicorũ *dominio Marino, teſtimonia.* In initiis regni Anglo-Saxonum præcipuis cenſeo cùm Octhæ & Ebiſſæ, quos ſuadente Hengiſto Vortigernus invitarat, adventũ, tum Ællæ Suſſexię Regis adpulſum. Hic Mare & litora Auſtralia, illi Septentrionalia occuparunt. De copiis Octhæ & Ebiſſæ navalibus, ita Nennius [x] Elvodugi diſcipulus, ſub Gildę nomine etiam circumferri ſolitus; *Cum* XL *Ciulis navigantes circa Pictos, vaſtaverunt Orcadas Inſulas, veneruntque & occupaverunt plurimas inſulas & regiones trans Mare Freſicum* (Bodotriam intelligit ſeu Fretum Edinburgenſe) *quod inter nos & Scotos, & uſque ad confinia Pictorum. Et Hengiſtus ſemper Ciulas* (id eſt navigia Saxonibus plena, pandos myoparones Sidonio dictos) *ad ſe paulatim invitavit, ita ut inſulas quas habitabant relinquerent.* Vix expreſſiùs dici potuit Gentem rebus nauticis belliſque maritimis aſſuetam, Britanniæ partem magnam ita adeptam, etiam appendicem illam Inſulæ individuam, ſeu Mare, inprimis fuiſſe tutatam; numeroſâ, quæ hoc præſtare poſſet, vi tra-

ductâ.

[x] *M S. in* Biblioth. Cotton. & partim *apud Camden. in Brit. pag.* 91.

ductâ. Quod ad Ællam attinet; eum cũ Ciſsâ & Cimeno filiis, claſſe militaribus copiis inſtructiſſima, ad locũ litoris Suſſexiani propè Witering/ Cimenſhore [2] olim ab hoc Cimeno dictum, adpuliſſe ſcribunt; oram [3] maritimam, pulſis Britannis, poſſediſſe; noviſque indies è Germania accitis ſubſidiis, regnum tandem ad Humbrum fluvium, per litora Orientalia, dilataſſe; primumque fuiſſe Anglo-ſaxonum, qui tam diffuſi Imperii heic potiretur. Quin ejus poſteris duraſſe hoc regnũ annos circiter ſeptuaginta. At vix ſanè evenire potuit ut ii, quibus re nautica inſigniter pollentibus adeò feliciter res in litore proceſſiſſet, ipſum etiam mare non obtinerent; maximè cùm, ſub id tempus, alios quoſquam re nautica in hoc tractu polluiſſe neutiquam omnino teſtatum habeamus. *Copias* autem *Navales* & *Navales victorias* inſequentium Regũ tam Danorum quàm Angloſaxonũ, videre eſt paſſim apud Ioannem Aſſerium Epiſcopum Schirburnenſem, Guilielmũ Monachum Malmesburienſem, Henricum Archidiaconum Huntingdonienſem, Rogerum Hovedenium, Florentium VVigornienſem, Florilegum; præcipuè

[2] *Cart. Cedvvall. R. apud Camden. in Brit. pag. 223.*

[3] *Ethelvverd. lib. 1. & 3. cap. 3. Henric. Huntindon. lib. 2.*

cipuè verò in Alfredi, Edvvardi senioris, Athelstani, Edgari, Ethelredi & Haroldi regum gestis. Certè diu post Saxonici regni initia, rem Nauticam, qua Maris dominium tutum foret, haud parùm heic floruisse existimandum est tum ex Gentis moribus supra narratis, tum ex frequenti Navigationis usu qui utrinque negotiantibus interdictus est, ob ortum inter Carolum Francorum (posteaCæsarem)&Offam Merciorum apud Anglosaxones Regem, cui ceteri subèrant, dissidium. Sed & restituta est ejusdem paulò post libertas, ex fœdere in Anglosaxonum maximè gratiam & commodum, quod ex Alcuino [4] &Guilielmo Malmesburiense scimus. At verò ante Alfredum Regem langueścere cæpit potestas eorum maritima, idq; præsertim sub Ethelulpho Rege, cùm Dani [5] seu Normanni non litora solùm verùm & totam pæne insulam gravissimè infestarent, & insulas pleraśque Britannicas occidentaliores vi occuparent. Et patebant omnia piraticam exercentibus. Postquam autem Alfredus regnum adeptus est, instaurata est Maris tutela, firmatum dominium. De eo ita Asserius ille Episcopus Schirburnensis, præceptor

[4] *In Epist. apud Guiliel. Malmesbur. de gestis Regum lib. 1. cap. 5. & in Operibus Alcuini, inter Epistolas. pag. 1669.*

[5] *Gesta Normanorum ann. 840. Malmesbur. lib. 2. ca. 2. &c.*

ceptor ejus. *Iussit cymbas & Galeas, id est, longas Naves, fabricari per regnum, ut navali prælio hostibus adventantibus obviaret, impositisque piratis in illis, vias Maris custodiendas commisit.* Et paulò post; *Nautis quoque suis mandavit, ut in parte freti vitale hostibus subsidium denegarent.* Piratarum heic vocabulo (quemadmodum alii illius ævi) usus est, non pro prædonibus, ut vulgò; sed pro iis, qui hostium classes arte navali adgrederentur & Marinum defenderent territorium. De vocabuli etymo Scholiastes vetus ad Sophoclis Ajacem, πεῖρα, inquit, ἀττικῶς δόλος καὶ τέχνη· ὅθεν καὶ Πειρατὰι οἱ τῆς Θάλασσαν κακοῦργοι. *Pira Atticè denotat dolum seu artem, unde & Piratæ dicuntur qui Mare infestant.* Cùm verò, Alfredi tempore, Anglo-saxones & Dani de summa rerum in Anglia subinde decertabant (nam tunc Gurmundus, seu Guthrunus, Rex Danorum, ut fiduciarius Alfredo cliens, suas habuit in Northumbria & Anglia Orientali sedes atque territoria perampla) concertationes eorum maximè navales fuere, perinde ac si eum qui Oceano Britannico dominaretur, etiam Tel-

luris

luris seu præjacentis insulę partis dominum fore, necessariò sequi existimassent utrique. Unde etiam fiebat ut invalescentibus in Mari Danis, Copias navales insigniter augeret Alfredus Rex, naves, Danorum navibus duplo longiores, altiores, celeriores, minusque nutantes, adeoque naumachiis multò magis idoneas, constructendo. Florentius Monachus, *Eodem anno*, inquit, (scilicet Christi DCCCXCVII) *exercitus Paganorum in Eastanglia & Northumbria residentium, furtivam prædam circa ripas maris agentes, terram occidentalium Saxonum graviter vexabant maximè longis celeribusque navibus, quas ipsi ante plures annos fabricaverant. Adversum quos bis longiores, altiores, celeriores, minusque nutantes, ex præcepto regis Alfredi fabricantur naves, quarum violentia prædicta hostium navis superari possunt.* Totidem verbis idem narrat Rogerus Hovedenius. Henricus autem Huntindonensis de remorum numero quibus agerentur naves hæ Alfredi, expressim; Rex, inquit, *Alfredus naves longas scilicet* XL *remorum vel plurium fecit parari, contra puppes Danorum.* Sed de sexaginta remis navibus

amplio-

amplioribuſque ab eo tunc conſtructis loquũtur Annales Saxonicè conſcripti[6]; unde ſuos conſarcinarunt ferè jam citati aliique ſcriptores ejuſdem farinæ. Verba ſunt Annalium; þa hẽt Ælfred Cing timbrian langſcipu ongen þa æscas þa þæron full neah tpa ſþa lange ſpa þa oðre. Ðume hæfdon lx ana ſume ma. þa þæron æghpæs ge ſpiftran geunpealdran geeac heafdan þonn þa oðre. næron hi naþor ne on fripiſc gefceapen ne on ðeniſc buton ſpa him ſelfum þuhte þ hi nyt peorþoſte beon mihton.

[6] *MS. Codices bini, in* Bibliotheca Cottoniana. *ann.* 897.

quod ſonat, *Conſtrui juſſit Alfredus Rex naves longas qua cum Danicis præliarentur. Fuere autem duplo illis longiores. Quarum nonnulla remos habuere ſexaginta, nonnulla plures. Celeriores item fuere illis, minùs nutantes atque altiores. Nec ad formam ſive Friſicam*

ſive

sive Danicam fabricatæ. Sed eâ quam ipse existimavit præliis commodissimam. Unde dubitandum non est quin mirè instaurata fuerit, eo regnante, apud Anglo-Saxones res navalis quæ provinciæ marinæ tuendæ inserviret. Atque inita tam ab Alfredo quàm Edvvardo filio suo cum Danis & Normannis prælia navalia, exitu ut fit vario, non sine classibus numerosis sæpiùs occurrunt. Sub Athelstano autem Rege copiis maritimis instructissimo *Gens Hibernensium* (ut habet Huntindonienſis [7]) *& puppium habitatores fatales corruerunt.* Anglo-Saxonica, quæ in vetustis Annalibus, unde ea transtulit Huntindonienſis, hisce respondent, sunt; Scotta leode ⁊ scypflotan flæge feollan, quæ idem satis denotant. Nam Scotta leode seu *Gens Scotica* & Scoti pro Hibernis non rarò apud veteres sumuntur. Is etiam *confertissimum*, inquit idem, *duxit exercitum terrâ & Mari in Northumbriam & Scotiam, cui cùm non esset qui resistere persisteret, ubiq; terrarum progredens & pro libitu prædans cum triumphali rediit lauro*; unde Poëta [8] illius ævi,

[7] *Histor. lib. 5.*

[8] *Apud Guil. Malmesbur. de gestis Regum 2. cap. 6.*

Ian

Iam cubat in terris fera barbaries Aquilonis ;
Iam jacet in campo, pelago, pirata, relicto,
Illicitas torvasque minas Analavus anhelans.

Analavus hic Hibernensium [9] multarumque insularum Rex erat, qui Athelstani litora, ad Humbri fluvii ostium, cum classe DCXV navium adgressus, ingenti accepta clade, in turpissimam fugam conversus est. Edgarus verò Rex *cum ingenti classe* (sic Florentius VVigornienſis [10]) *Septentrionali Britannia circumnavigata, ad Legionum civitatem* (Cestriam) *appulit, ubi subreguli ejus octo, ut mandârat, occurrerunt; & quòd sibi fideles & Terra & Mari cooperatores esse vellent, juraverunt :* Seu, ut Huntindonienſis [11] de eâdem re; *Omnes illi domino debitam dederunt fidem, se Terra & Mari servituros ei ad ejus imperium.* In Regulis hisce fuit Maccusius *plurimarum Rex insularum*, Hovedenio & Florentio dictus; & Florilego, *Rex Monæ & plurimarum insularum.* Eundem Archipiratam nuncupat G. Malmesburienſis. Quin idem Rex Edgarus perinde ac si in re navali

9 *Roger. Hovedenius annal. part. 1. an. 937 & Florēt. Wigorn. ann. 938.*

10 *In ann. 937.*

11 *Anno. Edgari 13. Huntindon. lib. 5.*

& Maritimâ ſplendorem, magnificentiam, ac velut epitomen totius Imperii ſui cerni voluiſſet, *Scapham* (cùm Ceſtriæ agebat; ita Florentius & Hovedenius) *aſcendit, reguliſque illis ad remos locatis, ipſe clavum gubernaculi arripiens, eam per curſum fluminis De& peritè gubernavit, omnique turbâ Ducum & procerum ſimili navigio comitante, à palatio ad monaſterium S. Iohannis Baptiſtæ navigavit, ubi, factâ oratione, eâdem pompâ ad palatium remeavit; quod dum intravit, optimatibus fertur dixiſſe, tunc demum quemq; ſuorum ſucceſſorum ſe gloriari poſſe Regem Anglorum fore cùm, tot Regibus ſibi ſubſequentibus, potirentur pompa talium honorum*; ſeu, *cùm tanta prærogativa honorum fruerentur*, ut ſcribi Malmesburienſis eandem rem narran Tot regibus, qui ut fiduciarii client tam Mari quàm Terrâ cum ſubſidiis præſtò ſemper forent, quandocunq accirentur. Sed & inſigne eſt apud eu dem Florentium & Monachum M mesburienſem teſtimonium, quota nis Regem hunc & aſſidua cura & c piarum vi Mare ſuum circumfluum e circumluſtrando tutatum, *Omni*, inqu

Malme

Malmesburiensis, *æstate, emensa statim Paschali festivitate, naves per omnia litora coadunari præcipiebat; ad Occidentalem Insulæ partem cum Orientali classe, &, illa remissa, cum Occidentali ad Borealem, inde cum Boreali ad Orientalem remigare consuetus; pius scilicet explorator, ne quid Piratæ turbarent*, id est, *viriliter hoc agens* (ut ait, præter Hovedenium, Florentius) *ad defensionem contra exteros regni sui, & suum suorumque ad bellicos usus exercitium.* Manifestum est hoc imperii Marini tutamen. Classium autem, quas diximus, cuilibet naves erant MCC, eæque, quod expressim ajunt scriptores, *robustæ*, adeo ut eo Rege, classis Britannica è navibus ejusmodi constaret MMMDC, quemadmodũ expressè Florentius [12], & Hovedenius. Alii autem MMMM Naves classes hasce confeciſſe scribunt; ut Ioannes Bramtonius [13] Abbas Jornalensis; aliis tribus hisce classem IV adjicientibus, unde numerus ad MMMMDCCC excrescit; quod videre est apud Florilegũ. Ita *Regni sui fines*, ut ait etiam Florentius, *prudentia, fortitudine, justitia, temperantia, quoad vixit, Deo auxiliante custodivit, & quoniam iram ferocis*

[12] *In Ann.* 975.

[13] *MS. in* biblioth. Cottoniana.

Leonis contra inimicos habuit, insularum principes & tyranni illum pertimuerunt De Haroldo etiam seu Heraldo Rege legitur apud Ordericum Vitalem; *Heraldus Mare navium militumque copia munierat ne quis hostium sine gravi conflictu introiret in regnum.* Adeò ut quin Mari tuendo custodiendoque, ut Anglosaxonici in insula imperii appendici, dispositas fuisse copias illo in ævo has navales, & naumachias commissas existimemus, fieri quidem nequeat. Maximè, si hæc jam ostensa cum iis quæ de eodem seculo ad hanc rem statim subjiciuntur, rite componamus.

CAP. XI.

Imperium Marinum Anglosaxonum & Danorum *in Britannia regnantium, ex* Tributis & Clientum fiduciariorum officiis ad rem nauticam pertinentibus, *itidem observandum. Et de Tributo seu stipendio* Danegeldo *dicto quod Maris tutelæ præstari solebat.*

Tributa sequuntur & *Clientum officia* ad rem Nauticam seu Maris Tutelam attinentia; quæ dominii item Marini in Anglosaxonum ævo indicia sunt. Tributa dico ad Navium incre-

mentum

mentum & Classiariorum commeatus indici solita. Qualia fuere quæ, secundùm Civium fundos possidentium censum, indicta sub Ethelredo Rege ad naves construendas. Tunc enim quicunq; cccx. *Cassatos* seu *Hidas* terræ possidebat, is unius Navis fabricandæ sumptus præbuit. Et pro ratâ, ad hunc modum, omnes, qui plurium pauciorúmve *Hidarum Hidæve* partis domini. Hoc docent Marianus Scotus [1], Hovedenius, & Florentius, totidem quilibet verbis. *Rex Anglorum Æthelredus de* cccx. *Cassatis* (ita illi) *unam trierem, de novem verò loricam & cassidem fieri, & per totam Angliam naves intentè præcepit fabricari. Quibus paratis, electos in eis milites cum alimentis posuit, & ut ab exterorum irruptionibus fines regni sui defenderent, illas ad Sandwicum portum congregavit.* Henricus autem Huntindonienſis, uti etiam Matthæus Parisiensis [2] & Forilegus de eadem re; *Fecit Rex parari per totam Angliam ex trecentis & decem Hidis navem unam, & ex octo Hidis, loricam & galeam.* Dein subjicit Huntindonienſis, quid Hidæ nomine veniat. *Hida autem Anglicè*, ait, *vocatur terra unius aratri*

[1] *Ms. anno* 1008. *in* bibliothec. Cottoniana.

[2] *Histor. Minor Ms. in* Biblioth. Cottoniana.

cultura ſufficiens per annum. Alii de Hidæ quantitate aliter ſtatuunt. Et pro diverſo regionum more, eam fuiſſe perquàm variam certiſſimum eſt; ſed eandem cum *Caſſata* & *Carucata.* Certè Annales Anglo-Saxonici [3] Monaſterii Abingdonienſis Hidas heic expreſſim itidem habent. Sub anno M VIII. Hen bebead ꝥe Cinꝛ (ita illi) ꝥ man ꝥceolde ofen eall anꝛelcyn ꝥcipu fæꝛꝛlice pyꝛcan, ꝥ iꝛ ðonn of ꝥꝛim hund Hidum ⁊ of Tynum ænne ꝥceꝛð. ⁊ of VIII Hidum helm ⁊ byꝛnan. Id eſt; *Heic juſſit Rex ut per totam Angliam naves ſeduló fabricarentur, ſcilicet ut ex* CCCX. *Hidis unica paſſim conſtrueretur trieris, ex octo verò Hidis lorica præberetur & galea.* Et ſolenne eſt legibus noſtris illius ſeculi Hidarum numero beatiores cenſeri; quemadmodum item paſſim videmus in Notitia illa Angliæ ſeu libro Cenſuali Domesday [4] dicto, qui ſub Guilielmo Rege primò conſcriptus eſt. Addit item Huntindonienſis, *Non fuiſſe tantum*

[3] *Ms. in* Bibliotheca Cottoniana.

[4] *Mapenes Camerarios Scaccarii.*

tantum numerum Navium tempore alicujus in Britannia; quod itidem teſtantur Annales, quos diximus, Saxonici. Igitur nec numeroſiſſima illa Edgari Navium vis (de qua ſuperiore in capite) cum hac comparanda. At verò ex vetuſtis illius ſeculi ſchedis Hidæ per Angliam apud Guilielmum Camdenum[5] virum præſtantiſſimum atq; ingens Britanniæ noſtræ lumen ita numerantur, ut non ultra 243600. excreſcant. Si ita res fuiſſet, certe Naves integræ ex hoc tributo tantùm 785. conſtrui potuere; qui numerus millibus aliquot eſt Edgari Regis numero minor. Itaque alia eſt Hidarum ratio ineunda, cui locus heic non eſt. Huc ſpectat illud Huntindonienſis, de Canuto Rege & Haraldo filio ejus. *In diebus illis*, inquit, (ſcilicet Haraldi) *reddita fuerant* XVI *puppibus ab unoquoque portu* VIII *Marca, ſicut & patris ſui tempore.* Quin *tributum quod Claſſica manui penderetur ſtatutum* (cum Canutus & Edmundus Reges in inſula Sabrinæ mediamni, Oleneja dictâ, fedus percutiebant) memorat Hovedenius. Accedat, quod Hardecanuto Angliæ Regi, antequam biennium regnaverat, *ſunt reddita triginta*

[5] *In Brit. pag.* 114.

duabus puppibus 11048. *libra* (ſcilicet triginta duabus navibus conſtruendis) quod ſcribit Huntindonienſis. Is etiam *unicuique remigi ſuæ claſſis* (ita Matthæus VVeſtmonaſterienſis [6]) *octo Marcas, & ſingulis rectoribus decem Marcas de tota Anglia pendi præcepit.* Idem iterum de eo; *miniſtros ſuos per omnes fines regni deſtinavit, ut tributum, quod indixerat, nulli parcentes colligerent, & piratis ſuis* (claſſiariis) *inde omnia miniſtrarent.* Et Florentius; *Octo marcas,* inquit [7], *unicuique ſuæ claſſis remigi &* 12 (ſic apud eum legitur) *unicuique gubernatori de tota Anglia præcepit dependi, tributum ſcilicet tam grave, ut vix aliquis id poſſet perſolvere.* Sed hæc de Canuto, Haraldo filio ejus, atque Hardecanuto dicta, forte ad Tributum ſeu ſtipendium *Danegeldum* dictum attinent. Id ſcilicet ad rem navalem & territorio marino tuendo quotannis pendebatur. Inter priſcas Angliæ leges occurrit; *Danegeldi redditio propter piratas* (ſive deprædantes ſive alios mare invadētes) *primitus ſtatuta eſt. Patriam enim infeſtantes, vaſtationi ejus pro poſſe inſiſtebant. Ad eorum quidem inſolentiam reprimendam, ſtatutū eſt Danegeldum*

[6] *Anno* 1040.

[7] *Anno eodem.*

negeldum *annuatim reddi; scilicet duodecim denarios de unaquaque hida totius patriæ ad conducendos eos qui piratarum eruptioni resistẽdo obviarent* Ita nonnullis legitur exemplaribus [8], aliis [9] *irruptioni* habentibus. Altera verò lectio denotare videtur, indictum hoc tributum, ad conquirendas alendasque copias Navales quæ ita Mare tutarentur, ut nec exadverso litore erumpere possent piratæ hostesve. Nec aliter bene locum ibi habet Eruptionis vox. Adeò ut ipsissima Comitis litoris Saxonici Dignitas vetusta (de qua jam superiùs dictum est) in eo qui classibus illius ævi præesset ut Admirallus, non obscurè inde cernatur. Originem habuit tributum hoc sub Ethelredo illo Rege. Scilicet is à Svvano Danorum Rege miseras tandem redactus in angustias, pace ab eo emptâ, etiam ex federe conduxit puppes Danorum XLV, quæ regnũ suum in mari excubando tutarentur, stipendia, quæ ex tributo hoc conflarentur, in cõmeatus annuatim accepturæ. Quod ut ritè intelligatur, advertendum est ex historia Anglosaxonica, tributum seu censum Danis persolvi sub id tempus solitum, non unius fuisse generis. Aliud

[8] *Apud Rogerum Hovedem. part. 2. pag. 344. in edit. Londin. pag. 603. in edit. Francof.*

[9] *Apud G. Lambard. de priscis Angloruũ legibus fol. 128. & G. Camden. Britan. pag. 102.*

erat tributum seu pecuniæ vis, qua pacem interdum Angloſaxones ab illis inſulam graviter infeſtantibus redimebant. Aliud verò quod claſſi Danicæ, ad tutandum mare oraſque defendendas maritimas conductæ, ut ſtipendium, præſtabatur. Primi generis tributum in illo tum Florentii tum Rogeri Hovedenii cernitur ſub Anno MVII; *Rex Anglorum Æthelredus cum conſilio primatum ſuorum nuncios ad Danos legans, eis nunciare mandavit, quod ſumtus & tributum eo tenore illis dare vellet, ut à rapinis deſiſterent & pacem cum eo firmam tenerent. Cujus poſtulationi conſenſerunt. Et ex eo tempore de tota Anglia ſumptus illis dabatur; & tributum quod erat 36000. librarum perſolvebatur.* Scilicet hoc tantùm nunc fiebat *ut pecuniâ pacem ad tempus, quam armis non potuit, adquireret*, ut rectè ait Florilegus. Elapſo item quadriennio *Omnes Angliæ primates utriuſque Ordinis ante Paſcha Lundoniæ congregati ſunt & ibi tam diu morati ſunt quouſque Tributum Danis promiſſum, quod erat 48. millia librarum, perſolveretur*; quæ leguntur etiam tam apud Florentium quàm [11] Hovedenium. Hoc autem

[11] *Anno* 1012.

ide

ideo præstitutum est, *ut Dani omnes qui in regno erant pacificam haberent cum Anglis ubique cohabitationem, & esset utriusque populi quasi cor unum & anima una*, quemadmodum Florilegus ille. Ejusmodi sunt alia in illius ævi historia, etiam & anteriora. Neque quotannis pendi solebat hoc genus primum, sed, pro re nata, subinde præstitum est. Utcunq; verum forsan fuerit quod scribunt [12] nonnulli, *pro pace ulteriùs servanda* XXXVI *Millium librarum Tributum Danis singulis annis persolvere concessisse* Ethelredum in federe illo anni MVII. de quo paulò ante dictum est. Concessisse heic legimus, juxtà persolvisse itidem, nullibi. Quod verò secundi generis erat classi Danicæ, ut dictum est, conductæ solvendum, id annuum fuit & eodem tempore, saltem eodem anno (scilicet Christi MXII) quo 48. millia illa librarum ad pacem redimendam solvebantur, præstitutum. Nec certa pecuniæ quantitate finiebatur, sed quanta classiariorum victui & vestitui sufficeret. Florentius & Hovedenius in anno jam dicto; *Post hæc, tributo soluto* (illo 48000. librarum) *& pace juramentis firmata, Danica classis ut priùs erat.*

12 *Autor Chronici Melrosensis Ms. in* Bibliothe. Cottoniana.

erat congregata longè lateque dispergitur. Sed cum rege XLV. *naves remansere eique fidelitatem juravere, & adversus exteros Angliam se defensuros eo tenore promisere, ut eis victum tegimenq; præberet.* Qua de re itidem Annales Anglo-

[12] *In* Bibliotheca Cottoniana, *an.* 1012.

saxonici Monasterii Abingdonienſis[12]; Ða þ ſcipol ſelæſt pæſ ⁊ fri̇ð abaſ aſpoſtene pæſton þa to feſtide ſe heſte pide ẛpa he æſt ſeſadeſtode pæſ. Ða bu̇ſon to þam cyṅge of þam heſte fiſt ⁊ feoſteſtiẛſcypa ⁊ him behetton þ hi poldon þyſne eaſt healdan ⁊ he hi fedan ẛceolde ⁊ ſcſtydon. id est; *Tributo soluto & amicitiæ juramentis præstitis, exercitus, ut antè erat congregatus* (seu classis) *late dispergitur. Manebant vero cum Rege ex ipso exercitu quadraginta quinq; Naves, ipsique fide datâ promiserunt se Terram hanc defensuros, modò eas aleret & vestiret Rex.* Danorum Rex tunc Svvanus erat, quocum ita pepigit

pigit Ethelredus. Utrunque autem præstationis, quam diximus, genus Danegeld, *Danegeldum* seu *Danageldum*, id est Tributum Danicum dicebatur. Hoc nomine expressim apud Joannem Sarisburiensem [13] innuitur genus primum; ubi *Suanus*, inquit, *Britanniæ insulam quam ex magna parte occupaverat vastabat, spoliabat, & membra Christi persecutionibus multis affligebat indictione census quam lingua Anglorum* Danageldum *nominant*. Secundum verò quod pro classiariorum commeatu solutum est itidem eadem voce indigetabatur, tum quia ex federe Danico natum, tum quia Danicæ classi Marino territorio tuendo conductæ, pendi solitum. Unde & idem retinuit nomen tam sub ipsis Regibus Danicis, veluti Canuto, Haroldo I, Hardecanuto, quã sub Angloſaxonibus seu Anglicanis. Atq; ea quæ diximus, fuisse hujus initia, testis item est omni exceptione major Ingulphus Abbas Crovvlandensis, qui sub idem seculum floruit. Is de rebus agens Edvvardi Confessoris, *Anno*, inquit [14], MLI (qui decimus erat Edvvardi Regis) *cùm terra non daret solita fertilitate fructus suos, sed fame pluri-*

[13] *In Polycratico* seu *de Nugis Curialium. lib. 8. cap. 21.*

[14] *Edit. Londin. pag. 510. Francofurt. pag. 897.*

plurimos habitatores devoraret, in tan-
tum ut bladi carentiâ & panis inopiâ
multa hominum millia morerentur, mi-
sericordia motus super populum piissi-
mus Rex Edvvardus tributum gravis-
simum, quod Danigeld *dicebatur, o-*
mni Angliæ in perpetuum relaxavit.
Ferunt quidam, regem Sanctissimum
cùm dictũ Danigeld *Cubicularii col-*
lectum in regis Cameram intulissent &
ad videndum tanti thesauri cumulum
ipsum adduxissent, ad primum aspectum
exhorruisse, protestantem se dæmonem
super acervum pecuniæ saltantem &
nimio gaudio exultantem prospexisse
unde pristinis possessoribus jussit statim
reddere & de tam fera exactione ne jo
unum voluit retinere. Quin in perp
tuum remisit, anno scilicet XXXVIII, *t*
quo, tempore Regis Ethelredi patris s
Svvanus Rex Danorum suo exercitu
illud solvi singulis annis imperavit. Pe
tatis retrò ab anno 1051, annis 38, sat
occurrit ipse annus 1012, quo, jux
superiùs dicta, collocatur Danegel
hujus initium. Nec obstat, omnio
quod annus unicus forsan superesse
deatur. Nam discrimen ejusmodi
Monachorum Chronicis sæpe obviu
esse

esse, maximè ob indiligentem annorum Christi ac Regum (quorum initia variatim discrepare nemo nescit) commixtionem, satis norunt in illis versati. Nec ante annum proximum, seu 1013, de tributo stipendiisque satis conventum fuisse est verisimile. Nam de eo anno expressim Florentius, Hovedenius, aliique; *Interea Svvanus tyrannus, suæ classi sumtus affluenter pararì, & tributum fere importabile solvi præcepit. Similiter per omnia Turkillus classi, quæ apud* Grenewic *jacebat, solvi mandavit.* Classis illa puppium XLV in Thamesi juxta Grenovicum stationem subinde habuit, & jam primùm stipendia promissa accepit. Id est, anno ipso qui trigesimus octavus est retrò putatus, ut vult Ingulphus. Unde nec anno in illo initium ejus malè positum. Aulicus certè erat Ingulphus ille tempore Guilielmi primi Regis seu sub ipso, quo id quod narrat gestum est, tempore, non incelebris. Adeo ut hac in re fides ei cum primis sit habenda. Quod verò ait ille, in perpetuum Danegeldum remisisse Edvvardum Regẽ; stipulantur etiam Rogerius Hovedenius, & Matthæus Monachus VVestmona-

monaſterienſis. Hic, *anno*, inquit, *gratiæ* MLI *Rex Eadvvardus à vectigali graviſſimo Anglos abſolvit, quod patre vivente, Danicis ſtipendiariis triginta octo millium librarum ſolvi conſuevit.* Quæ itidem leguntur apud Matthæum Pariſienſem. Hovedenius autem; *Rex Edvvardus abſolvit Anglos à gravi vectigali trigeſimo octavo anno ex quo pater ſuus Rex Ethelredus primitus id Danicis Solidariis ſolvi mandarat.* Alii tantundem. Eandem rem in anno ſequente collocant Annales aliquot Anglo-Saxonici adeoq; annos 39. ab initiis tributi hujus (quod & Heregyld ſeu *Heregildum* id eſt *tributum Militare* ſeu *Navale* appellant) ad illam Eadvvardi Regis abolitionem interceſſiſſe teſtantur; idem interea cum Ingulpho & Hovedenio, quantum ad initia attinet, aſſerentes. In anno ſcilicet MLII, Alede Eadpard cyng (ſic Anna-les illi) þ Heregyld þ Æþelred cyng æfter aſtealde. þ pæs on þam nigon 7 þrittigoþan geare þæs þe hehton gannon hæfde. id eſt, *Abolevit Edvvardus Rex*

15 *Hiſt. Minor. in Ms.* Bibliotheca Cottoniana.

16 *Ms. in* Bibliotheca Cottoniana.

Compacti cũ Guil. Gisburnenſis *annalibus.*

Rex Tributum illud militare ſeu Heregildum, *quod antea indixerat Æthelredus Rex; anno nimirum* XXXIX *à tempore quo incepit.* At verò apud autorem Dialogi [17] de Scaccario ſub Henrico Rege II conſcripti (eum fuiſſe Gervaſium Tilburienſem vulgo putatur) legitur ſolutum eſſe quotannis uſque ad tempora Guilielmi Regis primi ſeu Normannorum adventum. Nempè per quatuordecim annos integros, qui abolitionem illam proximè ſecuti ſunt. Nam tamdiu regnavit Edvvardus Rex quem excepit Guilielmus ille. Verba autoris ſunt; *Circumadjacentium inſularum prædones, irruptione facta, maritima depopulantes, aurum, argentum & quæque pretioſa tollebant. Verùm cùm Rex & indigena bellicis apparatibus inſtructi, in ſuæ gentis defenſionem, inſtarent, illi fugas adgrediebantur æquoreas. Inter hos itaque penè præcipua & ſemper pronior ad nocendum erat bellicoſa illa & populoſa Gens Danorum; qui præter communem raptorum avaritiam acriùs inſtabant, quia aliquid ſibi de antiquo jure, in ejuſdem regni dominatione, vendicabant, ſicut Britonum pleniùs narrat hiſtoria. Ad hos igitur*

[17] *Ms.* penes Camerarios Scaccarii, *c.* 27. Idé habetur dialogetiam *Codice Rubro* penes Rememoratorem Regis.

igitur arcendos, à Regibus Anglicis sta-
tutum, ut de singulis Hidis Regni, jur
quodam perpetuo, duo solidi argent
solverentur in usus virorum fortium
qui perlustrantes & jugiter excubant
maritima, impetum hostium reprim
rent. Quia igitur principaliter pro D
nis institutus est hic reditus, Danege
dum, *vel* Danegeldus, *dicitur. Hic ig*
tur annua lege, sicut dictum est, sub
digenis regibus solvebatur usq; ad tem
pora Regis VVillielmi primi de gente
genere Normannorum. Sic autor ill
qui tributum hoc nomen, videt, sor
tum esse voluit à Danis quos maxim
classis eo sustinenda Angliæ finibus
ceret. Sed primam nominis ratione
quemadmodum ex suprà citatis add
cta est, amplectendam esse non dub
to; tametsi postmodum etiam sim
classi ex eis qui Dani non essent seu A
glis, ad Danos ipsos reprimendos, s
pendium solutum ac tributum pe
solitum idem nomen non immer
itidem indueret. De hujus post No
mannorum adventum solutione, plu
[18] *Cap.* 15. inferiùs [18]. Quod verò dicit heic ill
ex Hida qualibet solidos binos arge
teos quotannis præstari ad tributu
ho

hoc conflandum solitos, id alios habet autores veteres, Rogerum scilicet Hovedenium [19], & Matthæum Parisiensem [20]. Adeò ut præstatio ei quæ ex Anglosaxonum legibus superiùs adducitur, apud hosce sit dupla. Apud Matthæos item VVestmonasterienſem & Parisiensem annua stipendii hujus Danici pensio triginta octo millibus librarum æstimatur, ut ex jam citatis liquet. Quod sanè temere nimis ab eis scriptum est. Nec meliùs illi quibus triginta millibus librarum taxatur illa pensio, velut Chronici Melrosensis [21] autori. Nam qualicunque census ratione, pro temporum varietate, tributum ipsum Regi penderetur, certissimum videtur stipendia classi Danicæ præberi solita adeò incerta fuisse, ut nunc ampliora multo, nunc angustiora, pro Navium & classiariorum numero Tutelæ Marinæ idoneo (quod nec aliter evenire potuisse credendum est) præstarentur. Id quod etiam exempla apud Historicos docent. Florentius in anno MXIV *Rex Ethelredus*, inquit, *classi quæ apud* Grenewic *jacuit tributum, quod erat* 30 *millia librarũ, pendi mandavit*; sic item Hovedenius. At Annales

[19] *Edit. Londin. pag.* 276. *Edit. Francofurt. pag.* 482.

[20] *Hist. Minore Ms. in* Bibliotheca Cottoniana; *in Stephani R. initiis.*

[21] *Ms. ibid.*

les Abingdonienſis Monaſterii, Anglo-
saxonici [22] de eodem anno; Se cyng
het Zyldan þam Hepe de on
Zrenapic læiz xxi þuſend
pund. *Rex mandavit ſolvi exercitui* (ita claſſis illa Angloſaxonicè paſſim vocatur) *qui Grenovici ſtationem habuit* 21000 *libras*. Haud exiguum heic in librarum numero diſcrimẽ. Utcunque verò; ſi de annuo ſtipendio capiendum ſit, minor multo erat hoc anno quàm apud monachos illos, qui de 38000 libris loquuntur, æſtimatur. Quadriennio inde elapſo, ſub Canuto Rege (qui ipſe Danus erat) longe amplior pecuniæ vis claſſi huic ſuſtinendæ præſtabatur. Florentius ille ſæpè memoratus; *Hoc anno* (ſcilicet MXVIII) *de tota Anglia* 72 *millia, & de Lundonia* 1050 *librarum exercitui Danorum ſunt perſoluta; & cum rege Canuto* 40 *naves remanſere. Cetera verò Denemerciam ſunt revecta.* De quo anno Hovedenius; *De tota Anglia* 72. *& de Lundonia* 410 *libra exercitui Danorum ſunt perſoluta. Et cum rege &c.* De ſumma diſcrepant, non de re, ut

[22] *Ms. in* Bibliotheca Cottoniana.

nec

nec Annales Anglo-Saxonici, quos memoravimus. Sed certorum ſtipendiorum rationi quam afferunt Monachi quos diximus, ſatis adverſantur hi ſimul omnes. De eodem autem tempore Matthæus Pariſienſis [23], & alter ille VVeſtmonaſterienſis, *Cnuto claſſem Danicam*, inquiunt, *& milites ſtipendiarios* (præter 40 ſcilicet Naves, ut ex jam dictis liquet) *remiſit ad Natale ſolum, datis eiſdem ex tota Anglia Octoginta duobus millibus librarum argenti*: Item anno ſecundo Hardecanuti Regis, *redditus eſt cenſus exercitui Danorum ſcilicet* 21000 *libræ & 89 libræ*, quod ait Huntindonienſis. Quæ omnia ſatis, puto, demonſtrant tum ex certa penſionis annuæ quantitate Danicum quod tractamus ſtipendium non conſtitiſſe, tum ingentem pecuniæ vim ad Mare Regibus hujus Angliæ tutandum (nam quorſum aliàs claſſis illa perpetua, & præſtationes tantæ in ejuſdem commeatus annuæ) quotannis impendi illo in ævo ſolitam. Sub Henrico autem II Rege, nomen Danegeldi in deſuetudinem abiit, Tributis nihilominùs, ad mare tutandum, aliis nominibus notiſſimis pendi ſolitis; ut infrà oſten-

[23] *Hiſtor. Minor. Ms. in* Biblioth. Cottoniana.

ostenditur. Sed falluntur nimiùm tam qui à priore Tributi Danis, pacis redi mendæ causà, soluti genere, Danege di annui, quod celebrius passim habe tur, originem sive cum Joanne Bram tonio [24] Abbate Jornallensi sive cum quopiam alio è quo ipse exscripseri trahunt, aliisve ejusmodi, quàm qui c negatam Danis & Saxonibus naviga tionis libertatem, bellum ab eis in Br tannos susceptum esse volunt [25], ejus que exitum fuisse, ut genti subjuga eo nomine tributum hoc imponer tur. *Clientum* autem *fiduciariorum* o *ficia* navalibus expeditionibus & Ma tutelæ illo in ævo præstanda habem in iis quæ capite superiore de Edgr rege dicta sunt. Juramento obstring bantur ei Reguli insularum circum cinarum, terrâ & mari servituros ad e imperium. Et in Notitiâ illâ Angl celeberrimâ **Domesday** [26] dictâ (q usitatos sub Anglosaxonibus mores p rimos, præter censum provinciaru continet; Guilielmi primi tempo conscripta) legitur; *Consuetudo VVi vvici est; si Rex per Mare contra stes suos ibat, vel* IV *Batsueins* (cl siarios seu remiges) *vel* IV *libras de*

rior

[24] *Ms. in* Bibliotheca Cottoniana. *anno* 13. *Ethelredi Regis, seu Christi* 991. *pag.* 57.

[25] *Apud Iacob. Thuanũ Historiar. lib.* 95.

[26] *Ms.* penes Camerarios Scaccarii.

riorum ei mittebant. Et de Exonia, *quando expeditio ibat per terram aut per mare, ſerviebat hæc civitas, quantum* V *Hida terræ*. **Barneſtaple**, **Lydeford**, & **Totenais** *ſerviebant quantum ipſa civitas*. Hoc eſt tantum præſtabant hæc tria ſimul oppida, quantum Exonia ſola. Quin, *reddebat Gloceſtria* XXXVI *dicras ferri &* C *virgas ferreas ductiles ad clavos navium Regis*. Leiceſtria item, *Si per Mare in hoſtem ibat Rex, mittebat ei quatuor equos de eodem burgo uſque Londoniam ad comportandum arma vel alia quibus opus eſſet*. De **Lewes** etiam agri Suſſexiani oppido primario; *Ibi Rex Edvvardus* (Confeſſor) *habebat* CXXVII *Burgenſes in dominio. Eorum conſuetudo erat, ſi rex ad mare cuſtodiendum ſine ſe mittere ſuos voluiſſet, de omnibus hominibus, cujuſcunque terræ fuiſſet, colligebant* XX *ſolidos, & hos habebant qui in Navibus arma cuſtodiebant*. Ipſius Maris tutelæ ſeu Cuſtodiæ expreſſiſſima hæc mentio eſt. Et in Colceſtria Eſſexiani agri oppido inſigni, morem illius ævi offendimus *reddendi de unaquâque domo per annum* VI *denarios, quos reddere poteſt, ad victum Soldariorum*

rum Regis ad expeditionem terræ v
Maris &c. & hoc fit ſi Rex Soldari
habuerit vel expeditionem fecerit. Hæ
omnia in Notitia illa. Atque ejuſmo
ſunt inibi alia. Quin expeditio per Ma
re in teſtimoniis hiſce non bellum a
vicinorũ continentes ſubjugandas g
rendum, ſed planiſſimè apparatum
profectionem militarem ad mare tu
tandum pacandumque, atque, ut Im
perii Britannici partem, retinendu
denotavit. Quod ex hiſtoriis illius tem
poris ſatis elicitur. Nam neque cum
cinis quibuſcunque tunc temporis ce
tamen aliud iniiſſe Angloſaxones D
nóſve noſtros, præter id quod aut
Inſulis Britannicis aut de Mari ſuo i
ſtitueretur, legimus. Quod etiam
inprimis advertendum.

CAP. XII.

Edgari & Canuti *Regum Angliæ, aliaqu*
preſſiſſima de dominio eorum deceſſorumq
Marino teſtimonia; Et de adverſi litoris,
illo in ævo, Gentibus *monitum.*

VT tandem quadruplicem de ill
ævi teſtimoniis diviſionem abſ
vamus, Edgari & Canuti regum diſ
tas de dominio ſuo Marino ſenten
adjicimus. Quod ad Egdarum attin

titulus ei ſolennis erat, *Ego Edgarus totius Albionis Baſileus nec non maritimarum ſeu Inſulanorum Regum circumhabitãtium.* Britannici imperii corpus ita ſanè facit regna maritima circumquaque omnia, id eſt, in mari Britannico poſita. Quod explicatius reddit, dum Oceani Britannici Regẽ ſe expreſſim appellat in Tabulis, quibus Eccleſiam VVigornienſem an. DCCCCLXIV. ditavit; ſaltem ſi eas rectè legerint, qui ante annos plurimos typis, quantum ad hunc titulum attinet, eas mandarunt. Verba ſunt; *Altitonantis* [2] *Dei largiflua clementia qui eſt Rex Regum, Ego Edgarus Anglorum Baſileus omniumque Regum inſularum, Oceanique Britanniam circumjacentis* (ſic legebat olim vir ſanè doctrinâ multijugi, Johannes Dee/ niſi quòd *Britanniani* pro *Britanniam* habet ille; aliis legentibus [3] *Inſularum Oceani quæ Britanniam circumjacent*) *cunctarumque nationum quæ infra eam includuntur Imperator & Dominus; gratias ago ipſi Deo omnipotenti*

[1] *Apud Guil. Malmesbur. de geſt. Reg. l. 2. c. 8.*

[2] Inſpeximus *in Rot. pat. 1. Ed. 4. part. 6.* Sic habetur apud *Ioannem* Dee/ *in Monarch. Britann. pag. 58. & 60.* & apud *Williel. Purchaſium, in Peregrinantium, Anglicè editorũ. part. 3. l. 3. c. 19. pag. 619.*

[3] *Edwardus* Coke/ *in Præfat. ad Commentariorum Iuris lib. 4.* & *Iacob. Vſſerius, Archiepiſcopus Armachanus, in Epiſtolarum Hibernicarum Sylloge, pag. 121. ubi vide, item pag. 163.*

potenti Regi meo qui meum imperium sic ampliavit & exaltavit super regnum patrum meorum; qui licet Monarchiam totius Angliæ adepti sint à tempore Athelstani (qui primus regnum Anglorum & omnes nationes quæ Britanniam incolunt, sibi armis subegit) nullus tamen illorum ultra ejus fines imperium suum dilatare aggressus est. Mihi autem concessit propitia divinitas cum Anglorum imperio omnia regna Insularium Oceani cum suis ferocissimis regibus usque Norvvegiam, maximamque partem Hiberniæ cum suâ nobilissimâ civitate Dublinâ, Anglorum regno subjugare. Qui etiam omnes meis imperiis colla subdere (Dei favente gratiâ) coëgi. Quod ait patrum suorũ neminem imperium suum ultra fines Britanniæ dilatare esse aggressum, ita planè intelligendum est de finibus Septentrionalibus Occidentalibusque Britannici imperii capiatur, quod ex Hiberniæ & Norvvegiæ mentione satis constat. Adeò ut plurimùm Britanniæ nomen complectentur, jam insulas, seu insulas Oceani lius, cum ipso Oceano, subjugatas haberet omnes. Canutus autem suæ ditionis esse Oceanum Britan

cum verbis expressissimis item est testatus. Is in litore Southamtonienſi [4], ad æstum maris, ſedili posito discumbens, ut etiam Reges ipsos homines esse assentatoribus manifestaret; Mari æstuanti ad hunc modum imperasse fertur. *Tu [5] mea ditionis es, & Terra in qua ſedeo mea est. Nec fuit qui impunè meo resisteret imperio. Impero igitur tibi ne in terram meam ascendas, nec vestes, nec mẽbra dominatoris tui madefacere præsumas. Mare verò* (quod ajunt Huntindonienſis & Florilegus, qui hæc narrant) *de more conſcendens, pedes Regis & crura ſine reverentia madefecit.* Unde Rex resiliens neminem Regis nomine dignum esse pronunciavit præter eum unicum, cujus nutum tam Mare quàm terra observaret. Neque postea auream coronam induere voluit, ſed imagini Servatoris cruci affixæ cõsecravit. Ipsum se intereà Maris Dominatorem, æquè ac Insulæ, esse palàm est heic professus. Huc sanè spectant Scriptorum aliorum testimonia aliquot, quæ, utcunque Angloſaxonum imperio recentiora, à veris nihilominùs historiæ Anglicanæ receptissimarumque de dominio maris Anglicano sententiarum callentissimis,

[4] *Guil. Camden. in Brit. pag.* 189.

[5] *Henric. Huntindonienſ. lib.* 6. *& Florilegus, anno* 1035.

utpote à majoribus edoctis, posteritati relinquuntur. Habetur apud Galfredum Chaucerum, non celeberrimum tantùm Poetam sed etiam virum sanè, pro seculo quo vixit, doctrina omnigena refertissimũ, Fabula in itinere quod fingit versus Cantuariam à Jurisconsulto suo narrata, quam ad Allæ Regis Northumbrorum ęvum spectare voluit. Regnavit ille annos xxx. Cæpit autem anno salutis [6] DLIX. Fingitur ibi, Constantiam Imperatoris, nescio cujus, Romani filiam Syriæ Regi nuptam, nave in mare propugnaculo cuidã litoris Northumbrici vicinum devectam esse atq; in arena hæsisse. Christianam eam fuisse, eoque nomine extorrem, atq; à propugnaculi regio prefecto captam. Inte describendum autem Constantiæ in fortunium, Christianismum ait (quo verum est) nondum fuisse territorio illo ullibi receptum, sed Septentrion les illas plagas tam per Mare quàm p terram à paganis devictas tunc esse que occupatas. Verba ejus quæ ide sonant, sunt;

[6] *Florentius Wigornienſis ann. 559.*

In all that lond durſten non Ch
ſten rout;
All Chriſten folk been fled from
Countre Throu

Through Paynims that conquerd all about
The plagues of Northumberland by land and See.

Mare vicinum æque ac Tellurem victoribus hujus insulæ cessisse, appositè dixit, receptissimæ ea de re apud majores sententiæ non nescius. Floruit ante annos ccxxx, sub Richardi secundi tempora. Nec minuitur autoritas hæc, ex eo quòd cetera sunt ibi fabulosa. Scimus enim ex fabulis Heliodori, Achillis Tatii, Theodori Prodromi, Eustathii, ejusmodi aliis sive Eroticis sive generis qualiscunque, ritus, mores ac receptas sententias tum hominum apud quos agi finguntur, tum seculorum quibus tribuuntur, non inutiliter subinde observari. Joannes item Hardingus qui historiam de rebus Anglicis metricè sub Edvvardo IV rege conscripsit, ubi principes memorat qui fidei juramenta, ut clientes beneficiarii, Canuto Regi præstitissent, adjicit [7];

[7] C. 117.

So did the Kings of Wales of hie parage
And all the Northwest Occian
For their Kingdomes and for their landes than;

id est, *idem fecere tunc Cambro-Britanniæ Reges nobilissimi, uti etiam totius Oceani sub Cauro positi, nomine regnorum & territoriorum suorũ.* Oceanĩ illius Regum Rex ita erat Canutus, quod satis & ipse testatur ubi ditionis suæ Mare fuisse in superiùs adductis expressim affirmat. Et de Oceani Britannici à regibus tum Anglosaxonicis tum Danicis (præter ipsos Britannos, postquam Romanorũ exuerant imperium) occupati testimoniis, hactenus. Quin eodem fermè usos hosce fuisse consilio videtur, in firmando tutandoque tam Oceani quàm Insulæ imperio, quos Germani veteres (quorum pars & Saxones & Dani) in civitatibus suis mediterraneis tuendis adhibere soliti. Apud eos enim *maxima laus erat* (quod scribit Cæsar [8]) *latissimas circum se vastatis finibus solitudines habere, hoc proprium virtutis exstimantes, expulsos agris finitimos cedere nec quenquam prope se audere consistere; simul hoc se fore tutiores arbitratos, repentinæ incursionis timore sublato.* Ita sanè iis, qui in Britannia rerum sunt tunc potiti, visum est latissima circumambientis Oceani spatia sua reddere, circumnavigando alios arcere

[8] *De bello Gallico lib. 6.*

arcendo, veluti ab Insulæ sive Muro sive Pomœrio. Neque civitates illæ Germanorum domini magis erant circumjacentium, in quibus nihil præter solitudines, agrorum; quàm Britanniæ reges Oceani cognominis. Ceterùm ut de Scotis & Pictis sub Romanorum tempora superiùs, ita heic etiam de ipsis iterum Norvvegis, Normannis, (hi duo idem sæpe sunt) aliis Septentrionalibus populis monendum est; insulas nimium Britannicas in Occiduo & Septentrionali Oceano positas à Scotis Pictisque adeò fuisse interdum occupatas, uti etiam à Norvvegis, atque id genus aliis, qui Mare Boreale infestum haberent insulasq; interjectas invaderent, ut non dubitandum fuerit hos etiam pro vario terrestri suo imperio marinum simul (velut litorum qualiumcunque Britannicorum appendicem) dominium esse hoc temporis intervallo adeptos. Autor incertus,[9] de anno DCCCXLVI, *Scoti à Normannis per annos plurimos tributarii efficiuntur, insulis circumquaque positis, nullo resistente, potiti immorantes.* De nauticis in Mari nostro rebus Normannorum, alia occurrunt apud Reginonem Abbatem, Aimoinum &

[9] *In gestis Normannorum pag. 2. vide Aimoinum de Gestis Francorũ lib. 4. cap. 90. & 100. de Normãnis.*

Scriptores, de ævo illo, alios. Sed interea pro comperto satis est, ut per variantes rerum illo in seculo statuſ ipsum Insulæ imperium in incerto sæpiùs positum est, ita etiam & Imperium Marinum pari aut simili modo affectatum esse, turbatum, invasum, receptum, defensum, velut id quod Insulę imperium dominiumque nunquam non sequebatur. Scimus autem in historiis Francorum subinde quædam de eorum potentiâ navali hoc in seculo occurrere, quæ & collegit Popelinerius [10]. Sed in iis nihil habetur quod dominii seu Imperii Marini vestigium seu specimen exhibeat. Pauca sanè sunt ea; & quæ sunt aut ad tutanda, adversus Normannos ac Danos per Mare nostrum tum circumcursitantes, fluminum [11] ostia, ad Frisonum [12] eisq; vicinorum aliquorum subjugationem tantùm ferè attinent. Quò etiam tantùm spectabunt nonnulla, quæ infrà de Francorum Admirallis dicemus.

[10] l'Amiral. de France, chap. 6. & 7.

[11] *Aimoin. Monach. lib. 5. c. 7. & Eginhart. in vita Caroli M.*

[12] *Appendix Gregorii Turonensis cap. 109.*

CAP. XIII.

Testimonia de Marino Regum Angliæ dominio, post Normannorum adventum, per Capita generatim indicantur.

DE Marino Britannorum dominio cis Normannorum in Angliam adventum (eò enim indaginis ordo deduxit) proximè dispicimus. Et primò de Oceani Anglicani, seu ejus quod Angliam & litora portusve vicinorum adversos interluit Dominio agemus. Cùm autem dominium omne justâ Possessione sive Occupatione ejusque Continuatione inprimis subniti in conspectu sit, nec Possessionem adipiscamur sive per se Animo, sive per se Corpore (recte rectissimè Paulus [1] olim) sed tum Corpore tum Animo, & utroque ea primè retineatur; unde in Civilem seu jure est [2], & Naturalem seu Corporalem distribuitur; dominiumque illud insigniter firmetur necesse sit à Vicinorum, quorum maximè interest, per multa secula Adstipulatione & libenti atque publicâ Confessione seu Recognitione: Primò tam de Corporali seu Naturali Maris hujus Possessione, quàm eâ quæ Civilis seu Jure est atq; animo retinetur, amplissima simul, de tempore

[1] *L. 3. ff. tit. de acquir. vel amitt. possessione.*

[2] *Hugo Donellus de Iure Civili lib. 5. Cujac. Observat. lib. 9. cap. 37. l. 10. C. tit. de acquir. Possess. & retinendar.*

pore quod Normannorum adventum
ſequitur, teſtimonia exhibebimus. Dein
verò ejuſmodi dominium Regum An-
gliæ Marinum etiam ab Exteris ſeu Vi-
cinis gentibus quarum maximè inter-
eſt, recognitum eſſe oſtendemus.
Quoniam verò quæ de Anglicano Mar
generatim ita dicemus, ad Auſtrale &
Orientale, ſeu quod Gallias & Germa
niam pulſans Angliæ litoribus præten
ditur, potiſſimùm attinebunt; ideo, tan
de Occiduo Angliæ, quàm de eo, quo
Scoticum eſt & Borealius, ſeorſim poſ
eà diſſeretur. Quod ad Maris hujus An
glicani tam Corporalem, quàm ea
quæ ex Animo eſt, Poſſeſſionem in ill
quod jam tractamus, temporis inte
vallo, perpetuam, indeque natum & r
rentum non diſſimile dominium ſp
ctat; Ejuſce ſunt inſignia ſeu Teſtim
nia luculentiſſima, quæ, Methodi cau
in Capita octo tribuimus. Horum ei

I. *Cuſtodia, Præfectura,* ſeu *Ad*
rallatus Maris Anglicani, ceu *Territ*
ſive *Provinciæ* Regiæ.

II. *Dominium Inſularum* lit
Gallicano præjacentium.

III. *Impetrata* Exteris *tranſeu*
per hoc Mare *venia.*

IV.

IV. *Libertas piſcandi* in eo Exteris viciniſque *indulta*, & *tutela* Piſcatoribus præſtita.

V. *Leges* & *Termini Exteris*, qui invicem hoſtes, Anglo utrique amici, per hoc Mare mutuò deprædarentur, *præſtituti*.

VI. *Tabulæ* in ſacris Scriniis *publicæ*, quibus dominium hujuſmodi obiter, idque tum à Rege ipſo tum ab ordinibus Angliæ Parlamentariis, velut aliud agentibus, ut res certiſſima, diſertè aſſeritur.

VII. *Iuris patrii Commentaria moſque receptiſſimi*, quibus ſive aſſeritur ſive admittitur ejuſmodi dominium.

IIX. Veterum aliquot *notæ minoris Teſtimonia*.

Domeſtica quidem fermè ſunt omnia hæc in diſtributione comprehenſa teſtimonia; ſed adeò publica & tam certæ ſpectatæque fidei, ut, quod Poſſeſſionem tum quæ Animo eſt ſeu Civilem, tum quę Corpore ſeu Naturalem lucupletiùs comprobet, id quidem vix poſſit fingi. Ut intuenti cuivis facilè patebit. Maximè, ſi ipſis exterarum Gentium, quarum inprimis intererat, ſententiam ſeu Recognitionem, quæ itidem mox

ſubji-

subjicitur, adjungat. Sed de his figil. latim.

CAP. XIV.

Reges Angliæ, post Normannorum adventum, *Maris circumfluí dominos perpetuò fuisse primò ex ejus veluti* Provinciæ *seu* Territorii, custodiâ *seu* præfecturâ, *id est*, jure Admirallatus Anglicani singulari, *probatur.*

QUod ad Custodiam seu præfecturam Maris hujus attinet; Tria sunt de eâ maximè advertenda. *Nuda Custodiæ Maris & Custodum* seu *Admirallorum* in Tabulis publicis & Historiis *Mentio & Natura; Tributa & vectigalia ad Custodiam* ejusmodi sive indicta, sive pendi solita, seu postulata. Et demùm *Custodiæ* hujus & *Admirallatus Anglicani* seu præfecturæ Maris *diplomatum tenor & varietas*. Custodiæ seu præfecturæ ad tutandum Mare institutæ mentio est, post Normannorum adventum, frequens. Recolantur heic quæ superiùs [1] ex Notitia Anglicana Doomesday dicta, de Custodia hujusmodi adnotantur. Et Henricus Rex primus, inquit Florentius VVigornienſis [2] *Butsecarlis suis præcepit mare custodire & observare nequis de partibus Normanniæ*

[1] *Cap. 11. hujus lib.*

[2] *Anno 1101.*

mannia fines adiret Angliæ. Totidem ferè verbis Rogerus Hovedenius, excepto quòd in impressis malè legitur *Buzsecarlis*, pro, *Butsecarlis*. *Butsecarli* seu **Butescarles** sunt Ministri Nautici seu classiarii ut *Husecarli* ministri domestici seu aulici, linguâ Anglorum veteri. Mare autem custodire heic, Mare ipsum classe, non regionem maritimam (ut interdum, sed raro) copiis terrestribus tueri denotâsse manifestum est ex Huntindoniensi, apud quem liquet hos ipsos, qui Mare ita custodirent, missos etiam fuisse à Rege ut navale bellum adversus Robertum Normanniæ Comitem in Angliam trajecturum gererent. Interciderunt autem tabulæ publicæ in quas referri solebant codicilli Regii quibus ejusmodi præfectura mandari solebat per totũ tempus quod Normannorum adventum & Ioannem Regem intervenit. At verò ex iis, qui sequentia secula etiam in præsens attigerunt, apertè cõstat Reges Angliæ Præfectos constituere solitos, qui Mare Anglicanum custodirent seu ejus Custodes essent sive Præfecti, non aliter ac Provincię cujuscunque terrestris. Primò autem Mari, *Maritimæ* & *Marinæ* (idque ubi

ubi his vocibus non regio solùm mari-
tima, sed ipse etiam Oceanus Britanni-
cus planè continetur; quod non semper
fieri fatemur) præficiebantur [3] qui tue-
rentur & custodirent, nomine Custo-
dum (ut interdum) navium, frequentiùs
verò Maritimæ seu Marinæ, sensu jam
dicto. Et sub Henrico tertio nuncupa-
tur Thomas de **Moleton** [4] *Capitaneus*
& Custos Maris, & præficitur ipse ad
Custodiam Maris & partium maritimarum litoris Orientalis. Sub eodem
etiam cives Quinque portuum *custo-*
diebant costeram [5] *Angliæ & Mare*. Sub
Hugo de **Crequeur** *Custos* erat *Quin-*
que [6] *portuum & Maris in partibus*
lis. Postea Custodum nomen sæpiùs
Admirallorum transiit. Edwardus pri-
mus *navigium ad custodiendũ Mare*
tres classes distinxit, tres præponẽs ei Ad-
mirallios; videlicet, Gernemuthensi-
& cæteris illius partis navibus, Johan-
nem de **Botetort**; *Portesmuthensi*
Willielmum de **Leyburn**; *Occiden-*
libus verò navibus & Hibernicis, ma-
tem quendam de Hiberniâ oriundum
quæ verba sunt Thomæ Walsing-
mii [7]. Sed & Johannes ille de **Buteto**
Custos Maritimæ nominatur, in sa-

[3] *Rot. pat. 6. Iohannis R. memb. 8. vide rot. pat. 8. Hen. 3. part. 1. m. 3. & 4 clauſ. 9, Henr. 3. memb. 15 pat. 9. Hen. 3. part. 2. m. 9.*

[4] *Rot. pat. 48. Hen. 3. part. 1. memb. 3. & Rot. Clauſ. 48 Hen. 3. memb. 3.*

[5] *Rot. pat. 27. Hen. 3. part. 1. memb. 3. in dorſo.*

[6] *Rot. pat. 19. Hen. 3. memb. 14.*

[7] *22. Ed. 1. ſeu anno 1295.*

illius temporis Scriniis [8], ut etiam alii. Edvvardo dein ſecundo regnante, *tres Admirallii trium plagarum Angliæ, videlicet* (ſic VValſinghamius [9]) *dominus Iohannes* Oturuin/ *dominus Nicolaus* Kyriel/ *& dominus Iohannes de* Felton *cuſtodiam Maris habebant.* Et primaria Comitiorum Parlamentariorũ ratio, anno Regis Edvvardi tertii decimo quarto, eſt, *De treter ſur la gard de la pees de la terre, & de la marche d'Eſcoce, & de la meer,* quod legimus in tabulis publicis [10]; id eſt, *ut tractaretur de Cuſtodia Pacis Terræ, & limitis Scotici, & Maris.* Non alia habebatur tutelæ Maris quã Telluris ſeu terreſtris provinciæ ratio. Unicum ex hiſce conſtare innuebant, regni ſcilicet Angliæ corpus. Ejuſmodi alia expreſſim occurrunt in tabulis ejuſdem regis [11] Parlamentariis, ſeu in conſultationibus Ordinum Regni ea ſuper re ſubinde ita habitis, ut, dum *de la ſaufegard de la terre* ſeu *de Cuſtodia* ſeu *tutela Telluris* ſive Inſulæ, & *de la ſaufegard de la Mere* ſeu *de Cuſtodia Maris* conſilium pariter ineunt, tam ujus dominium quam Illius ad Remem ſuum pertinere, à majoribus edoi, manifeſtò teſtari videantur. Non enim

[8] *Rot. pat. 23. Ed. 1. m. 5.*

[9] *18 Ed. 2. ſeu, an. 1326. & vide Rot. pat. 19. Ed. 2. part. 1. mem. 12. & 20. Ed. 2. mem. 22.*

[10] *Rot. Parlam. 14. Ed. 3. art. 2.*

[11] *Rot. Parlam. 13. Ed. 3. part. 1. art. 6, 9. & 11. & Rot. Parlam. 20. Ed. 3. artic. 21.*

enim de classe solùm agunt, qua hostibus per mare resisteretur, sed de ipso Mari tuendo æque ac de tutela Insulæ, adeoque de Jure in utroque Regis avito defendendo. Sub Richardo Rege II, Hugo Calverlee *factus est Admirallius maris* (sic VValsinghamius [12]) *& dominus Thomas* Percy *associatus est ei ad observandum semitas maris per unum annum.* Sub eodem etiam Rege & Henricis, qui sequuntur, quarto & quinto, *de Custodia Maris* agitur in Comitiis [13] Parlamentariis. Richardo item Comiti Saresburiensi, Johanni Salopiensi, Joanni VVigorniensi, Jacobo VViltoniensi præter Baronẽ Sturtonium, sub Henrico Rege VI, *Custodia maris* [14] mandata est cum classe numerosâ, & postea Johanni Duci Exoniensi. Et frequentes erant illo ævo literæ Regiæ, *Protectiones* verbo forensi dici solitæ, quibus indulgebatur litium vacatio eis qui maris Tutelæ hujusmodi incumberent; seu *super salva custodiâ & defensione* [16] *Maris morarentur*, ut verborũ erat formula quæ in Archivis sæpe occurrit. Etiam in editis sanctionibus ejusdem Regis Parlamentariis [17] mentio fit *salvæ Custodiæ Maris*

12 2. Rich 2.
13 Rot. parlam. 2. Rich. 2. part. 2. art. 39. & 7. Rich. 2. memb. 9. art. 13. & 14. & 7. Hen. 4. art. 18. & 19. & 8. Henr. 5. art. 6.
14 Rot. parl. 33. Hen. 6. artic. 27.
15 Rot. Franciæ 38. Hen. 6. m. 4.
16 Rot. Franciæ 32. Hen. 6. m. 4. & 6. &c.
17 Stat. 20. Hen. 6. cap. 1.

seu *de la saufegard de la mier*, ut rei tum notissimæ, tum cui non aliter ac provinciæ cujuscunque præfecturæ in more erat Anglis prospicere. Quin legem rogat Plebs anno Regis ejusdem [illegible][18], quâ lectissima classis Maris tutelæ præficeretur, eò quòd **It is thought fit be all the commens of this Land that it is necessary the See be kept**; id est, *Necessarium visum est toti plebi Anglicanæ, ut Mare custodiretur*. Quàm plurima sunt ejusmodi alia. Quin ubi inter appositissimos elegantissimosq; complurium hominum generum characteres Anglicè conscriptos, Mercatorem sui ævi Anglicanum describit Galfredus Chaucerus (floruit ille sub Richardo secundo rege, vir rerum patriarum scientissimus) id inprimis cupiviſſe eum ait, ut mare custodiretur, seu tutela qua haberetur pacatum neutiquam careret. Quod ideò sane dixit, ut totum Mercatorum nostratium illius ævi sic depingeret genius; utpote cui solenne erat de Commerciis ante alia sollicitum esse, adeoque de Mari ipso, quod tutum eis navale non præberet, nisi reges Angliæ, pro more & jure suo, illud veluti

[18] *Rot. parl. 20. Hen. 6. artic. 29.*

veluti provinciam, ſcilicet ejuſdem do
mini, tutarentur. Chauceri verba ſun

His reaſons ſpake he full ſolemnel
Shewing alway the encreaſe
his winning;
He would the See were kept
any thing
Betwixe Middleboroug and O
vvel.

id eſt; *Rationes ſuas graviſſimè elocu
lucri ſui incrementa ſemper aperu
Mari autem tutelam ante omnia p
ſtari volebat inter Midleburgum &
revvellam.* Orvvella portus eſt in m
ritimis Suffolcię. Middleburgum in Z
landiis. Integrum Oceanum, qui int
fluit Britanniam & Zelandias, tut
dum voluere Mercatores Angli, id
lenni effato optare ſoliti; utpote qu
ipſum uti & tutela eorum Angliæ
gum erat. Nam de tranſmarinor
Principũ heic Tutela extra portus
ac ſinuoſos forte, inter inſulas quas
Germaniæ ſive Galliæ Belgicæ cont
minas poſſidebant, flexus, anterior
ſeculorum teſtimonia nihil omnin
quantum ſcimus, ſuppeditant. In ſe
lis itidem ſequentibus frequens eſt
ſtodiæ hujuſmodi ſeu tutelæ Maris e

dem

demq; præfecturæ mentio, ut amplius
ebit ubi de Tributis & Diplomatum
mirallorum tenore & varietate infe-
agimus. Jam verò obſervandum eſt
Nomen & Naturam hujus Cuſtodiæ
ſolùm ex ejuſdem vocabuli uſu in
Jure tum Cæſareo [20] tum Pontificio [21],
quo diligentem rei, cujus is dominus eſt
qui ſive Cuſtodi commodat ſive eum
ficit, curam denotat, verùm etiam
obvio ejuſdem vocabuli, aliis in præ-
turis, apud Anglos uſu optimè di-
noſci. Nam conſtituti ſunt olim, idque
ndo Cuſtodum Maris nomen erat
atius, *Cuſtodes portuum* (quemad-
dum hodiéque) *Cuſtodes Comita-
m* (qui ipſi ſunt provinciarum præ-
ſecti, Vicecomites dicti, & ſolenni ver-
borum formulâ *cuſtodiam comitatus* ſi-
bi habent mandatam) *Cuſtodes Mar-
arum* ſeu limitum, *Cuſtodes Arcium*
ſeu Caſtrorum, Vivariorum, ædium,
ejuſmodi aliorum. Etiam & Hiberniæ
prorex *Cuſtos Hiberniæ*, & dignitas ejus
Hiberniæ cuſtodia ſtilo ſolenni, Johan-
nis [22] & Henrici tertii [23] Regum ma-
nè ævo, nuncupabatur. Quemadmo-
dum & Johannes Bedfordiæ & Hum-
fredus Gloceſtriæ Duces, quibus vicif-
ſim

[20] *L. 5. ff. tit. Cõmodati. §. 5. & 8.*

[21] *Extr. tit. de Officio Cuſtodis Eccleſiæ.*

[22] *Rot. Cart. 2. Iohan. R. in dorſ. & rot. pat. 17. Iohannis.*

[23] *Rot. pat. 3. Hen. 3. memb. 4, &c.*

fim regimen Angliæ, Henrico R
quinto in Galliis abſente, permitte
tur, *Cuſtodes Angliæ* vocitabantur, q
tum in hiſtoriis [24] tum in tabulis pu
cis [25] ſæpiſſimè occurrit. Sic Arth
Princeps VValliæ, *Cuſtos Angliæ* [26] c
ſtitutus eſt, Henrico Rege ſeptim
Anglia profecto. Sic Petrus Gaveſto
Cuſtos Angliæ erat, Edvvardo ſecu
Rege in Galliis agente. Sic alii. Et
fecti inſularum Cæſareæ, Sarniæ (
ſey & Garneſey) & adjacẽtium in
Mari *Cuſtodes* itidem ſeculis vetu
ribus [27] tantùm dicti, quemadmo
nunc *Gubernatores*, *Cuſtodes* & C
tanei. Quod cùm ita ſit, quomodo
poteſt, ut non eâdem notione v
buli Cuſtodis & Cuſtodiæ majore
ſtros uſos eſſe exiſtimemus in C
dis & Cuſtodiæ Maris nomine, q
Cuſtodiâ Inſulæ & cæteris jam dict
gnitatibus uti ſolebant? Scilicet in
omnibus dominium imperiumque
gulare præficientis apertiſſimè i
gnatur includiturque, adeò ut non
gis autoritas in perſonam quæ pr
tur, quàm rei cuſtodiendæ domi
nomine hoc planè innuatur. Nec
termittendum eſt, ſeculis priſcis

[24] *Thom. Walſingham. an.* 1420. *&c.*
[25] *Rot. parl.* 8. *Hen.* 5. *&c.*
[26] *Rot. pat.* 8. *Hen.* 7. *part.* 1.
[27] *Rot. pat.* 3. *Hen.* 3. *in Iunio*; Philippo de Albiniaco, *&c.*

m ſummorum Admirallorum An-
autoritas à Regibus noſtris ſatis
ilita eſſet & ita diſtincta ut Maris
fectura ad eos tantummodò atti-
et; ipſos Provinciarum præfectos
Cuſtodes, quos Comitatuum Vi-
comites appellamus, ex ipſo Vice-
itatûs officio etiam Cuſtodiam ali-
n contermini provinciis ſuis Ma-
velut regni Angliæ partis, habuiſ-
Quod ſanè (ut alia mittam) in-
is probatur, quia tunc non ra-
ſi, qui, ex jure patrio ac ordina-
Regia in locis ſibi tantùm com-
datis cuſtoditiſque exequi manda-
t nunc, ſolebant, etiam in ipſo
non aliter ac in provincia qua-
e mandantis terreſtri, idem præ-
t. Nimirum naves & claſſes Re-
portu alio ad alium, per Mare ut
rovinciæ commendatæ territo-
ex juſſu Regio ordinario nec qui
re ab eo quod cuſtodiæ Comita-
Provinciæ erat ſubniteretur, fæ-
nerò deducebant. Quod ſeculis
m citerioribus inauditum eſt. Sed
ita habuiſſe ſub Henrico tertio
vardo I Regibus, docent eorum
[28] publicæ. Poſtea verò omni-
moda

[28] *Rot. clauſ. 7. Hen. 3. dorſ. 6. 14. Hen. 3. memb. 22. & 17. in dorſ. Clauſ. 17. Hen. 3. memb. 7. in dorſ. Rot. pat. 24. Ed. 1. mem. 17. & clauſ. 25. Ed. 1. mem. 12. in dorſo &c.*

moda maris Custodia, quæ extraord
naria non est, summis Admirallis An
gliæ iisque solis eorúmve legatis à Re
gibus nostris permissa, jure nunc ce
tissimo ad eos pertinet. Sed ubi qu
Custodiæ præficitur, in ipsâ Præfec
râ, Regis, qui præficit, possessio ac d
minium continetur. Quod etiam,
ipsam quam tractamus rem, verbis
pressissimis libelli, à plurimis gentib
vicinis, cognitoribus sub Edvvardo
stro I & Philippo Pulchro Galliar
Rege exhibiti atque inferiùs [29] ad
cti, comprobatur.

[29] Cap. 27. & 28.

CAP. XV.

Maris Anglicani dominium ex Tributis Vectigalibus *ad ejusce* Custodiam, *seu* Ta lam, *post Normannorum adventum, indic pendi, postulari solitis, firmatur.*

DE *Tributis* seu *Vectigalibus* ad M *ris Anglicani Custodiam* indic pendi solitis, postulatis, testimonia ampliſſima, vetustissima, omnisque cis Normannorum tempora. Atqu quæ de Custodiâ Maris jam dicta haud parùm firmant. Tributum, gloſaxonum tempore, Custodiæ M indictum quod *Danegeldum* voca

[1] Cap. 11. (de cujus initio ac usu superiùs [1] dic

est) etiam sub Normannicis regibus olim pendi subindè solitum esse liquet. Post verba ibi ex prisco Dialogo de Scaccario, de ejusdem ante Normanni adventum præstatione, adducta, statim sequitur in eodem Dialogo, *Ipso namque regnante* (scilicet Gulielmo primo) *tam Dani quam cæteri Terræ Marisque prædones hostiles cohibebant incursus, scientes verum esse quod scriptum est*, Cùm fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. *Noverant enim quòd acerrimæ virtutis homines impunitas non ferrent injurias. Cùm igitur diu solvisset terra sub ejusdem Regis imperio, noluit hoc ut annuum solvi quod fuerat urgente necessitate bellicæ tempestatis exactum. Nec tamen omnino propter inopinatos casus dimitti. Rarò ergo temporibus ejus vel successorum ipsius solutum est; hoc est cùm ab exteris gentibus bella vel opiniones bellorum insurgebant.* Atque inter priscos Anglorum leges [2] docemur, Gulielmo Rufo *à Baronibus auxilium requirente, ad Normanniam requirendam & retinendam de Roberto suo fratre cognomine* Cortehose *Ierusalem proficiscente, concessum esse ei (non lege sancitum*

[2] Apud *Rogerum Hovedenium in Annal. part. 2. pag. 344. edit. Londin. & 603. in edit. Francofurt. &* apud *G. Lambard. in Archaonomia pag. 128.*

citum neque firmatum) Danegeldum; ſcilicet ex unaquaque Hida quatuor ſolidos, qui marinæ tuendæ provinciæ impenderentur. Nam ex ſui natura ac origine id poſtulabat Danegeldum. Etiam in Stephani Regis tempora pend ſolitum expreſſim teſtatur Roger Hovedenius [3]. De promiſſis ejus tempore coronationis ſuæ agens ille, *Tertiò*, inquit, *vovit quòd Denegeldum, i eſt, duos ſolidos ad hidam, quos anteceſſores ſui accipere ſolebant ſingulis annis in æternum condonaret*. Adſtipulatur item præter Matthæum Pariſienſem Rogerus VVendoverius [4], è quo Matthæi Annales editi uſque in annum decimum-nonũ Henrici tertii, ſeu Chriſti MCCXXXV omninò deſumti ſunt. *Tertiò vovit*, ſic illi de Stephano Rege *quòd* Danegeld, *id eſt de qualibet hida terræ duos ſolidos, quos anteceſſores ejus conſueverant accipere in æternum annis ſingulis, condonaret*. Ita nempe legitur in codicibus Matthæi hujus manuſcriptis [5]; unde corrigendi ſunt edi qui habent tantùm *tertiò vovit quòd anteceſſores ejus accipere conſueverant in æternum annis ſingulis condonaret*. Subjicitur autem apud Hovedenium

[3] *Annal. part. 1. pag. 276. edit. Londin. pag. 482. edit. Francofurt.*

[4] *MS. in* Biblioth. Cottoniana.

[5] In Bibliotheca Cottoniana.

Hæc principaliter Deo vovit & alia, ſed nihil horum tenuit: quod itidem teſtantur Pariſienſis & VVendoverius. Igitur ſub VVillielmo primo, ſecundo, & Henrico primo Regibus, etiam & Stephano, Tributum hoc Maris cuſtodiæ ſolvi ſolebat. Et ſanè in proventus ſacri ratiociniis ſub Henrico II, ſubinde ſolutum fuiſſe reperitur. Quod poſtquam deſiit, alia ad eandem rem ratio frequentiſſime iniri & pro moribus patriis uſurpari eſt ſolita, ne ſtipendia & commeatus tuendæ regni Angliæ provinciæ Marinæ omnino deeſſent. Eâ de re occurrit in actis forenſibus Edvvardi I Regis *Terrarum* [6] *ad cuſtodiam Maris agiſtatarum* mentio; id eſt penſione ſeu tributo onuſtarum. Scimus quidem etiam ad copiarum in litore terreſtrium ſtipendia & commeatus, ſub id tempus, nomine Maris itidem corrogari. Sed tam copiis navalibus Mare ipſum, quàm litus terreſtribus tunc cuſtoditum fuiſſe certum eſt, adeóque aut ad ipſum Mare, aut ad tam litus quàm Mare penſionem illam attinuiſſe. Et in publicis Regni comitiis ſubſidiaria pecunia à plebe poſcitur *pour* [7] *la ſalvation du royalme & de eux meſ-*

[6] *M. 25. Ed. 1. Comm. Banc. Rot. 72.* penes Camerarios Scaccarii.

[7] *Rot. Parlam. 13. Ed. 3. art. 6.*

meſmes & auxint de la Meer, de la march d'Eſcoce, de Gaſcoigne & des Iſles; id eſt, *ad cuſtodiam Regni, ſui, Maris, limitis Scotici, Vaſconiæ, & Inſularum.* Pari æſtimatur jure Mare ejuſque cuſtodia & dominium cum eo quod erat Regni, Limitanei agri, ac Inſularum. Id genus ſunt alia non pauca. Sed inprimis heic eſt obſervandum, quod in tabulis Parlamentariis Richardi ſecundi Regis occurrit de vectigali cuilibet Navi per Admirallatum Septentrionalem, id eſt in Mari quod Orientali litori Angliæ à Thameſis oſtia in Boream prætenditur, tranſeunti, a Maris cuſtodiæ ſeu Tutelæ ſtipendia commeatus impoſito. Nec navibus ſolùm Anglicanorum ſive Mercatorum ſive Piſcatorum, ſed etiam jure non omnino diſpari quorumcunque exterarum, non aliter ac ſi ob itineris, actus ſeu viæ, per agrum, libertatem vectigal dominus quis irrogaret. Pro doliorum quibus menſurabatur navis quæcunque tranſeuns, quolibet, ſex denarii pendendi erant. Exceptis ſolummodò navibus ſive è Flandriâ merces Londinenſes ſive aliunde intra Admirallatum illum lanam & pelles Caletum portantibus

Si Halecum piſcaturam navis exerceret, hebdomadatim ſex denarios pro quolibet dolio ſolvebat. Si aliorum piſcium, tantundem ſingulis tribus ſeptimanis præſtandum erat; uti ab iis, quæ lithanthracas à Novo Caſtro huc portarent, ſingulis tribus menſibus. Si verò in Pruſſiam, Norvvegiam, Scandiam, aut regiones aliquas adjacẽtes tranſiret navis, pro ponderis & menſuræ mercium ratione vectigal ſolvebat ſingulare. Atque à nolentibus, vi non injuſtâ, hæc exigere licuit. Scilicet exigendi autoritas mandata eſt iis, qui ſex Navibus armatis ad hujuſmodi tutelã præſciebantur. Sed rem totam ex autographo [8], eodem quo conſcriptum eſt idiomate, id eſt illius ævi Normannico, fideliter exhibemus.

[8] *Rot. Parlam. 2. Rich. 2. part. 2. art. 39.* in Schedula.

Ceſt l'ordinance & grante, per ladvis des Marchaunds de Londres & les autres Marchaunds vers la North, per l'aſſent de tout les Communes de Parlament, par devant le Comte de Northomberland & le Maire de Londres, pur la garde & tuicion du mier & coſters del Admi-

ralté de North ove deux Niefs, deux Bargis, & deux ballingers armez & arraies pur la guerre ſur les couſtagis que s'enſuient.

Premierement, pur prendre de cheſcun Nief & Craier, de quel portage q'il ſoit, qe paſſe per la mier dedeinz la dicte Admiralté alant & returnant pur le voyage, de cheſcun tonnetight VI d. *horſpris Niefs charges ove marchandiſes en Flandres qi ſeront frettez & diſchargez à Londres, & niefs charges ove leynes & peaulx à Londres ou ailleurs dedeins la dicte Admiralté que ſeront diſchargez à Caleis; les queux niefs les Gardeins de la dicte mier ne ſeront tenus de les conduire ſans eſtre allovez.*

Item, de prendre de cheſcun veſſel peſſoner qe peſſent ſur la mier du dit Admiralté entour harang, de quel portage qu'il ſoit, au un ſemain, cheſcun tonnetight VI d.

Item, de prendre des autres nefs & veſſeaux peſſoners que peſſont entour autres peſſons ſur la mier dedeinz la dicte Admiralté, de quele portage q'il ſoit, en trois ſemaignes de cheſcun tonnetight VI d.

Item, de prendre de tous autre neifs & veſſeaux paſſanz par mier dedeinz la dicte Admiralté chargez ove Charbons au Novel Chaſtiel ſeur Tyne, de quel portage q'il ſoit, en le quarter de un an, de cheſcun tonnetight VI d.

Item, de prendre de tous autres nefs, Craiers & veſſeaux, paſſanz par mier dedeinz la dicte Admiralté, chargez ove biens de Marchanz quecunques en Eſpreux, ou en Nortvvhay ou en Scone, ou en aſcune lieu en meſme les parties de pardela, pur le voyage alant & retornant, de cheſcun laſt ſquar ou laſtas grauez VI d.

Sic tabulæ publicæ Parlamentariæ,

quæ illo in ævo ferè omnes hoc idiomate concipiuntur. Non appellentes ad litora, velut ex litoris duntaxat jure, vectigalibus heic (ut plerunque alibi) sunt onusti; sed ipsi transeuntes, præternavigantes, piscantes tam exteri quàm subditi. Quemadmodum etiam voluere sub Henrico V ordines Angliæ in legis Rogatione quam ex sacris scriniis inferiùs [9] integram exhibemus. Voluere scilicet, utpote juris ea de re vetusti regiique dominii scientissimi. Nequa expressiùs quid dici potest, unde Regem Angliæ ipsius Maris dominum e se asseratur. Pensiones enim territoriales & servitutes indicere planè lo domini est. Quin, sub Henrico Reg VI, VVillielmus *de la* **Poole** Dux Su folciensis inprimis accusatus est in C mitiis [10] quòd subsidia pecuniaria Maris tutelam indicta præstitaq; ali sum interverterat. Verba sonant Ang cè, **For the defense and tuycion a saufe keeping of the Sea**, ut in sac Scriniis legitur. Postulantur etiam, ejusdem Regis anni XXXII comitiis quadragies mille libræ **For the defe and saufegard of the See**, seu *I fensionem & Custodiam* seu *tute*

[9] *Cap.* 23.

[10] *Rot. Parlam.* 28. *Hen.* 6. *art.* 38.

[11] *Rot. Parlam.* 32. *Hen.* 6. *artic.* 30. & 41.

salv

ſalvam Maris; Quod itidem ſacris in ſcriniis legitur. Sed quid eis hic utimur? In Sanctionibus [12] Parlamentariis, quæ typis editæ paſſim proſtant, ſæpius occurrit, ut Regni Ordinum in Comitiis ore dictum, Reges Angliæ à tempore omnem memoriam excedente, autoritate Parlamentariâ accepiſſe pecuniæ vim magnam nomine ſubſidii ſeu vectigalis mercium ſive importatarum ſive exportatarum, **For the defenſe of the Realme and the keeping and the ſaufegard of the Seas/for the entrecourſe of marchandiſe ſafely to come into and to paſſe out of the ſame,** (quæ ſolennis eſt verborum formula;) id eſt, *ad tuendum regnum & tutò conſervanda & cuſtodienda Maria, ne mercatorum ſive adeuntium ſive exeuntium commercia omnino impediantur.* Scilicet verba hæc pars ſunt anteloquii quod præfigi ſolet Legis rogationi quâ etiam vectigal ſeu Portorium illud notiſſimum à Dolio & Librâ (quæ ejus menſuræ ſunt) denominatum, indici eſt ſolitum, **For the keeping and ſure defending of the Seas againſt all perſons entending or that ſhall entend the diſturbance of us your ſaid com-**

[12] *Stat. 1. Edvvar. 6. 1. Mariæ Reginæ, 1. Elizabethæ, 1. Iacobi Regis.*

mons in the intercourſe and the invading of this your Realme, id eſt, *ad cuſtodienda & tutò defendenda Maria adverſus omnes illos qui conantur ſeu fuerint conati ſive commercia populi veſtri impedire ſive regnum hoc veſtrum invadere.* Adeò ut per hæc Maria, commerciorum arbiter & dominus ita ſemper fuerit habitus Rex Angliæ, ut injuſſu ejus jure impediri ea nequirent. Quod ſanè dominii, de quo diſſerimus, inſigne eſt manifeſtum. Et Regni, id eſt, inſulæ (nam interdum inſula ſola, interdum ſimul & Mare, ut infra oſtenditur, eo nomine continetur) & Maris tutelam, ut eorum quæ non diſpari poſſidentur jure, conjunctam hei etiam vides. Tributum ſeu vectigal quale jam diximus ad Maris tutelam indici ſolitum atque integra ſolenni ejuſdem indictionis formula, in parlamentariis Edvvardi ſexti Regis ſanctionibus editis aliiſque ſequentibus habetur. Ex ſacris autem ſcriniis, etiam retrò putatos ab Edvvardo hoc Rege quorum etiamnum tabulæ publicæ extant, eodem ſeu ſimili, pro vario ſeculorum more, gaviſos eſſe fit certiſſimum.

CA

CAP. XVI.

Ex Codicillorum Regiorum *seu* Diplomatum, *quibus præfici soliti* Admiralli, tenore & varietate, *de Maris Anglicani & Hibernici dominio Observationes.*

SOlennis diplomatum formula, quâ præfici solet Admirallus Angliæ summus in Maris tutelam, ad hunc modum se habet hodie, uti & per quamplurimos se habuit annos anteriores.

Damus & concedimus N. *Officium magni Admiralli nostri Angliæ, Hiberniæ, VValliæ, ac Dominiorum & Insularum eorundum* (quod interdum heic, uti etiam in sequentibus, ubi iterantur hæc verba in diplomate, legitur *earundem*; plane indiscriminatim) *villæ nostræ Calesiæ & Marchiarum nostrarum ejusdem, Normanniæ, Gasconiæ, & Aquitaniæ; ac ipsum* N. *Admirallum nostrum Angliæ, Hiberniæ, & VValliæ, ac dominiorum & Insularum nostrarum earundem, villæ nostræ Calesiæ & Marchiarum nostra-*

rum ejuſdem, Normanniæ, Gaſco-niæ, & Aquitaniæ, nec non Præfectum generalem Claßium & Marium dictorum regnorum noſtrorum Angliæ & Hiberniæ dominiorum, & inſularum noſtrarum earundem fecimus, conſtituimus, & ordinavimus ac per præſentes facimus, conſtituimus & ordinamus. Et ulteriùs ſciatis quòd Nos de gratiâ noſtrâ ſpeciali ac ex certâ ſcientiâ &c. damus & concedimus eidem N. Magno Admirallo noſtro Angliæ ac Præfecto claßium & Marium noſtrorum prædictorum, omnes & omnimodas juriſdictiones, autoritates, libertates, officia, feoda, proficua, vadia, emolumenta, vvrecca Maris ejecta, regarda, advantagia, commoditates, præheminentias & privilegia quæcunque eidem officio Magni Admiralli noſtri Angliæ & Hiberniæ & aliorum locorum & dominiorum prædictorum qualitercunque ſpectantia & pertinentia.

Et dein ſequuntur in codicillis regiis alia quàm plurima præfecturam illam & juriſdictionem ampliſſimam explicantia. Seculis anterioribus, ut ſuprà eſt oſtenſum, *Cuſtodes Maris* præfecti hujuſmodi vocitabantur, qui poſtea, ſub Edvvardi I tempora, *Admirallorum* nomen induere cœperunt. Horum autem Præfecturæ plagarum limitibus coërceri ſolebant. Adeò ut tribus, Occidentali, Auſtrali, Boreali, ſingulis ſinguli interdum, plerunque verò Occidentali & Boreali plagis ſinguli, præficerentur. Rarò utriſque unicus; antequam Admiralli Angliæ, Hiberniæ, & Aquitaniæ nomen in diplomata venit, qua de re ſtatim. Quemadmodùm verò Cuſtos Maris ab ipſo Mari, cui ut Provinciæ præfectus eſt, denominabatur; ita Admirallus (vocabulum, cujus etymon in incerto nimiùm eſt; Sed non in Occidente ſolùm verùm etiam in Orientali Imperio Ἀμηρᾶλιος ſeu *Amiralius*[1] pro *Claſſis præfecto* antiquitus uſurpatur) aut à Claſſe quâ provinciam ſuam Maris defendebat, (ut olim) aut à Tellure, quam ſive alluit ſive quacum conjuncta eſt ea provincia, ut in codicillorum formulâ recentiori, nomen

[1] *Georgius Codinus, de Officiis Conſtantinopolit. cap. 2.*

Digni-

Dignitatis ſumſit. Unde ab Edvvardi primi tempore uſq;ad Henricum quar. tum per annos circiter CL formulâ ſolenni creati ſunt Admiralli *flotæ* (id eſt, *claſſis*) *navium noſtrarum verſus partes Boreales*, ſeu *verſus partes Occidentales*, ſeu *Auſtrales*, aut (ut interdum) plagæ ſimul utriuſque. Nam Auſtralis & Occidentalis plaga eandem, ut res ipſa fert, denotabat. Scilicet ab oſtio Thameſis plagæ hinc inde porrectæ. Quemadmodum autem Dignitas Comitis & Magiſtri equitum Occidentis, Magiſtri equitum per Gallias, Magiſtri militum per Orientem, Militum per Thracias, id genus alia in officiis Auguſtalibus non minùs in provinciis imperium præficientis, qui antea provinciarũ dominus erat, denotabant, quàm ſi Comes & Magiſter Occidentis, Magiſter per Gallias, per Orientem, per Thracias dicti fuiſſent: ita manifeſtum eſt Admirallos Claſſium (quibus Mare perinde, ac copiis terreſtribus tellus poſſidetur, retinetur) non minùs Mari imperium ac dominium civile que poſſeſſionem præficientium (qui antea Maris domini) deſignabat, quàm ſi Maris ipſius Cuſtodes, Præfecti, Admirallii

miralli fuiſſent in Codicillis nuncupati. Et qui utriuſque plagæ, ſeu totius claſſis Anglicanæ Admiralli ita conſtituti fuere, generali nomine interdum *Admiralli Angliæ ſupra Mare* dicebantur [2], antequàm ea verborum formula in codicillos Præfecturæ regios eſt recepta. Et hujuſmodi Admirallorum claſſium ſeries habetur apud V.C. Henricum Spelmannum in Gloſſario, ubi & cæteri ſequuntur. Mutatio autem talis evênit formulæ codicillorum ſub Henrico quarto Rege, ut non ſolùm Claſſium ſed Angliæ & Hiberniæ (cujus *flotæ navium*, id eſt, claſſi Mari Hibernico tuendæ, interdum Admirallus ſummus ſingularis, ut Thomas Percy [3] Comes Vigornienſis, præerat) etiam & Aquitaniæ & Picardiæ Admirallus diſertis verbis ſimul unicus conſtituere-tur. Quemadmodum Thomas Beaufortius (qui & Dux, ſub Henrico quinto, Exonienſis) anno Henrici IV decimo tertio [4], poſtquam diplomati quo claſſium præfectus antè factus fuerat, renunciaſſet. Atq; is primus erat (quan-tum ſcimus) qui hac creatus eſt formu-lâ. Sed formulâ in proximâ omiſſum Picardiæ nomen. Nimirum Johannes

[2] *Rot. Pat. 10. Rich. 2. part. 2. membr. 19. & 11. Rich. 2. part. 2. m. 12.* ubi Richardus Comes Arundelliç ſic nuncupatur *in Protectionis Revocatione.*

[3] *Rot. Pat. 21. Rich. 2. part. 2. m. 15.*

[4] *Ms. Formularũ de Rebus Maritimis in* Bibliotheca Cottoniana. 3. Maii, 13. Hen. 4.

nes Dux Bedfordiæ *Admirallus Angliæ, Hiberniæ, & Aquitaniæ* diplomate constituitur[5], anno Henrici VI quarto, seu Christi MCDXXVI. Ea formula duravit circa annos LXXXVIII seu per regna Henrici VI, Edvvardi IV, Richardi III, Henrici VII & priores tres annos Henrici Octavi. Et per id tempus decem Admiralli alii, plerunque perpetui, Angliæ, Hiberniæ, & Aquitaniæ itidem constituti; quorum postremus est Johannes Comes Oxoniæ, qui eâ formulâ[6] anno Henrici octavi primo præficitur. Ejusdem autem Regis anno quarto seu Christi MDXIII ad secuta est mutatio, seu nominum ascessio. Tunc Edvvardus Howard ques auratus, Thomæ Comitis Surri posteà Ducis Norfolciæ, filius, constituitur *Admirallus*[7] *Angliæ, VVallia, Hiberniæ, Normanniæ, Vasconiæ, Aquitaniæ.* Quibus verbis, in diplomate Guillielmi Fitzwilliams (qui etiam Comes erat Southamptoniæ) ad Henrici Regis octavi vigesimo octavo Admiralli constituti, adjicitur[8] *Calesiæ & marchiarum ejusdem.* Toto in Henrici octavi tempore ea obtinuit, codicillorum formula, adjectis (ut ad quæ

5 *Rot. Pat. 4. Hen. 6. part. 2. memb. 11. 26. Iulii.*

6 *Rot. Pat. 1. Hen. 8. part. 1.*

7 *Rot. Pat. 4. Hen. 8. part. 2. 15. Augusti.*

8 *Rot. Pat. 28. Hen. 8. part. 2. 16. Augusti.*

quitùs) de Jurisdictione clausulis. Sub initiis autem Edvvardi Sexti, Thomas Baro de S. Mauro (vulgo Seymour) de Sudeley, Edvvardi Ducis Somersetiæ frater, fit Admirallus [9] iisdem ferè verbis quibus Guilielmus ille Comes Southamtoniæ, interserto, post *Calesiæ* nomen, *Boloniæ & Marchiarum earundē*. Hunc secutus est Joannes Comes VVarvvici, qui creatur ab Edvvardo sexto, anno ejus tertio [10], *Admirallus noster Angliæ, Hiberniæ, VValliæ, Calesiæ & Boloniæ & marchiarum nostrarum earundem, Normanniæ, Gasconiæ & Aquitaniæ, nec non præfectus generalis Classium & Marium nostrorum*; atque in eodem etiam diplomate incupatur posteà *Magnus Admirallus noster Angliæ & præfectus Classium & marium nostrorum*. Postmodum autem, Boloniæ nomine prætermisso, proximus Admirallus Angliæ summus eadem ipsâ verborum formulâ creatus quæ in capitis initio superiùs adducitur. Scilicet eâdem [11] constituitur Admirallus Guilielmus Baro Howard de Effingham Thomæ Ducis Norfolciæ filius, initiis Mariæ Reginæ, seu anno MDLIII. Et præfectura ipsorum Marium,

[9] *Rot. Pat. 1. Ed. 6. part. 6. 17. Februarii. mēbran. 9.*

[10] *Rot. Pat. 3. Ed. 6. part. 2. 28. Novembris.*

[11] *Rot. Pat. 1. Mariæ Reginæ part. 5. 20. Martii, mem. 3.*

rium, veluti primaria Dignitatis provincia, ſignantiùs, ut vides, quàm in diplomate Comitis VVarvvici, exprimitur. Exinde retenta eſt perpetuò eadem ipſiſſima formula; veluti in diplomate Admirallatus ſummi Edvvardi Baronis Clintonii (poſtea Comitis Lincolniæ ſub Philippo & Maria [12] Regibus, Caroli Baronis Effinghamiæ, poſtea Nottinghamiæ Comitis, ſub Elizabethâ Caroli Ducis Eboraci (qui nunc ſerenissimus Rex noſter) ſub Jacobo [14] Rege, præter Georgium Ducem Buckinghamiæ, qui totidem verbis eâdem præfecturâ ſub Jacobo [15] & Carolo gibus gaviſus eſt. Adeò ut per annos ampliùs LXXX aut circiter (id eſt abitiis Mariæ Reginæ) formula integra ſuperiùs in capitis initio oſtenſa semper expreſſim obtinuerit in Admirallo Angliæ ſummi diplomatis, quà five giones ſive Maria ſive eorundem minium denotant. Eâ autem Admirlus dicitur *Præfectus generalis classium & Marium noſtrorum* (quemadmodum diſertè etiam ſub Edvvardo ſexto generatim itidem conſtituitur Joannes Comes VVarvvicenſis) ſeu *Mariorum noſtrorum prædictorum*. At verò quæ

[12] *Rot. Pat. 4. & 5. Philip. & Mariæ part. 1. Feb. 10.*

[13] *Rot. Pat. 27. Elizabethæ R. part. 10. 8. Iulii.*

[14] *Rot. Pat. 9. Iacobi Regis part. 9. Ianuarii 27.*

[15] *Rot. Pat. 16. Iacobi Regis part. 17.*

illa Maria ſeu *maria prædicta?* Verbis expreſſiſſimis, in præcedentibus, vocantur illa *Maria dictorum regnorum noſtrorum Angliæ & Hiberniæ, dominiorum & inſularum noſtrarum earundem.* Id eſt planè *Mer d'Engleterre d'Ireland & Gales*, ſeu *mare Angliæ, Hiberniæ & VValliæ*; quemadmodum in Legibus noſtris [16] interdum etiam deſignantur Maria Imperii Anglicani, quæ apud Juriſconſultos noſtros [17] etiam nominantur ſubinde *les quatre meirs d'Engleterre*, ſeu *quatuor Maria Angliæ* ad mundi plagas ſcilicet diſperſa. Adeò ut in receptiſſimâ, poſt Mariæ Reginæ initia, præfecturæ hujus formulâ (è qua diplomatum anteriorum item interpretatio & ſenſus eſt eliendus) poſſeſſionem continuam ſeu dominium Regis Angliæ Marinum per complurimos annos diſertis verbis intentum habeamus. Et quod de interpretatione ſeu ſenſu anteriorum diplomatum, in quibus expreſſa Maris præfectura deeſt, ex hiſce quæ Mariæ Reginæ initia ſecuta ſunt eliciendo jam probamus, id ſanè (ut rem ipſam, quæ ex ſe ipſa ſui tantundem ſatis poſtulat, mittam) haud parùm confirmatur ex

[16] *Stat.* 20. *Hen* 6. *cap.* 11.
[17] 2. *Ed.* 3. *fol.* 9. *ſeu* 36 ª. *pl.* 6.

eo

eo quod etiam is, qui proximè ante- quam expressa *Marium nostrorũ* men- tio in Admirallatus summi diploma- tum formula locũ haberet, in eandem dignitatem evectus est, integro offi- sui nomine, paulò postquam est creat- (utpote nomine eodem quod Admira- lorum Angliæ reverà perpetuum em- designetur *Magnus Admirallus An- glia & præfectus generalis classis & Ma- rium nostrorum*. Ita scilicet nuncupa- Thomas Baro de S. Mauro (quem n memoravimus) Admirallus Angliæ

[18] *Rot. pat. 1. Ed. 6. part. 6. memb. 5.* 30. *Augusti.* Edvvardi sexti codicillis ei [18] de co- merciis Stapulæ datis.

CAP. XVII.

Satis expressis in Admiralli Angliæ *su- præfecturæ* codicillorum formulâ verbis *vetusto ad nostrum ævo, Mare cujus tutela Angliæ Regi ut domino, præficitur,* Aq- tanico, Normannico, Picardico *litore ad Austrum perpetuò ter minari.*

IN Formulâ autem superiùs oste- quæ per tot annos obtinuit, Mari- des tantummodò *regnorum nostro- Angliæ & Hiberniæ, dominiorum Insularum nostrarum earundem,* v provinciam, cujus tutelæ præficitur mirallus, memorari; id est (ut dixi-

Mare Anglicanum, Hibernicum, & Vallicum, quod ipſum totum Britan-ici nomine venit, ut ſub libri hujus ini-o monitum eſt. Adjecta tamen eſſe *Normanniæ*, *Gaſconiæ* & *Aquitaniæ* mina præter Caleſiam, quæ adverſi oris provinciæ ſunt. Quod ad has heic inet; aut ſpectandæ ſunt perinde ac ſi as ſuâ ſemper ditione, à prima earum codicillis mentione, tenuiſſet An-s, aut quà ante ſecula aliquot jam in us ditione eſſe deſiêre. Detur verò mò eos perpetuò manſiſſe in Angli one poſſeſſionéque. Certè utcun-in provinciis illis tribunalia mariti-, ex Codicillorum hâc formulâ, ha-tunc potuiſſet Angliæ Admirallus ullibi ferè non habentur Tribuna-aritima; etiam ubi ne obtenditur idem Maris aliquod dominium ad cum, in quo habentur, attinere) atta-Maris ipſius (modò portus & quæ modi ſunt æquoris anguſtias, veluti iis incorporatas, excipias) ſive quà mannici dicatur juris, ſive quà A-nici, Vaſconici ſeu Picardici, præ-s inde dici nullo modo potuiſſet . Sed in provinciis illis tranſmarinis dictionem ex hac formula tunc

exer-

exercuiſſet maritimam non aliter fe
ac hodiè Admirallus noſter in Angliâ
Hiberniâ, ſeu alii ſimiles, in perſonas
resMaris Africani, Mediterranei, Indi
ſeu cujuſvis procul diſſiti. Nam inte
minata ſunt Iuriſdictionis ejuſmodi m
ritimæ ſpatia. Tutelæ verò, ſeu Mar
cui præficitur Admirallus & Cuſtos, T
tor, ſeu præſes ad defendendum &
ditione præficientis qui dominus eſt
tinendum, ſpatia terminata ſunt. At
ex diu uſitatæ codicillorum form
verbis diſertis ſatis liquet, nullum
re præter illud quod aut Anglican
VVallicum, ſeu Hibernicum eſt, au
Angliam, VValliam & Hiberniam
ut appendix ſpectat, ut provinciam
tandam in iis contineri. Unde ſequ
adverſorum litorum illa nomina
interluens in codicillis nõ omnino
ſignare ut proprium litoribus illi
quoquo jure ad illa attinens, ſed li
tranſmarini duntaxat vicem (quan
ad Maris Anglicani & Hibernici att
obtinere; uti etiam Ciſmarini li
obtinent ipſa ſimul Angliæ, VVall
Hiberniæ nomina, quà mare ab A
rallo tutandum in codicillis deno
Adeò etiam ut, quemadmodum C

litoris Saxonici per Britanniam signan-
& dignitatis ſuæ nomine totius in-
fluentis Gallias & Britannias Maris,
rovinciæ ſingularis, præfectus erat
(quod ſuperiùs [1] oſtenditur) & adverſi
ris nomen pro tutelę limite habuit;
Admirallus Angliæ ſummus ſeu Ma-
ad imperium Anglicanum attinen-
præfectus, Normannicum, Vaſconi-
, Aquitanicum, Picardicum litus ad
tes tutelæ ſeu præfecturæ ſuæ (qua-
s provinciam Marinam Anglicani
habet tutandam) traſmarinos tan-
in adverſis illis litoribus denotan-
in Regiis codicillis ſortiatur. Nam
er ſe habere res dicatur, quamob-
non conſtituitur tam Maris ab ad-
rum horum litorum aliquo deno-
ti præfectus, quàm Anglicani, Hi-
ici & VVallici, ſeu *Marium regno-
Angliæ, Hiberniæ, & VValliæ, do-
rum & inſularum earundem*? Ra-
t, quia Mare aliud, quà civiliter il-
onſideratur (nam de Geographo-
nominatione heic non loquimur)
territoria in codicillis memorata
rina tranſmarinaque diffluit nul-
Ut igitur in Romana illa dignitate
is litoris Saxonici per Britanniam,
litus

[1] *Cap. 6. hujus libri.*

litus Dignitatis limes erat transmarinus, ita etiam in Admiralli Angliæ summi præfectura (quà provinciam tantùm sortitur Marinam, ut præficientis territorium) litora illa adversa seu provinciæ, quæ codicillis nominantur, transmarinæ Maris tutandi limites censendi sunt. Id quod ex codicillorum verbis jam animadversis satis probatur dum admittimus (ut hactenus ratiocinandi causâ) adversas illas provincias suâ, tot tempore quo in usu fuit illa formula ditione tenuisse, instar Romanorum olim, Reges Angliæ. Sed illud fit manifestius, dum observamus ita à Mariæ Reginæ saltem tempore, retenta in Præfecturæ hujus formula esse provinciarum illarum nomina, ut nec locus omnino post eam relinquatur illorum alicui, aliud præter id, quod diximus, codicillis significandi. Scilicet eâ regnante Calesia Gallis dedita est. Nec tempore sequente ullam in adversos cumquaque litore provinciam tenuit Anglus. Quin verò Henrici sexti anno XXXI. seu Christi MCCCCLIII. deturbatæ sunt Vasconia, Aquitania, aliisque Galliarum provinciis Angli, sub Carolo Francorum Rege VII. Neq; post Henri-

ricum hunc Magiſtratus aliquis ſeu Præfectus inſignior ab Anglo ſive in Normannia ſive in Aquitania ipſa conſtitutus eſt aut commodè potuit conſtitui; Nec in Normanniâ quidem ſive poſt ſive diu ante Aquitaniam amiſſam. Verum quidem eſt in Picardiâ Comitatum Guiſnenſem, Caleſiam, & alia aliquot diu pòſt manſiſſe in ditione Regum Angliæ, præter vicina in eodem agro oppida aliquot ab Henrico octavo armis parta; etiam & aliquantulum Aquitaniæ [2], annis aliquot poſt Henricum ſextum, Regi Angliæ ſubinde, ſed incertò, paruiſſe. Sed non omnino Ducatum. Nec contrà facit, interdum ſub principibus noſtris aliquot ævi recentioris, *Ducem generalem* ſeu *Gubernatorem omnium ſubditorum noſtrorum in Normannia* conſtitui; quo nomine, ſub Elizabetha Regina [3], tum Ambroſius Comes VVarvvici tum Adrianus Poininus inſignitur. Etenim hi plane copiam, quę illuc trajectæ Galliarum Regi ſubvenirent, imperatores fuere, nec omnino in Ducatus Normanniæ præfecturam aliquam creabantur. At verò, etiam poſt Henricum ſextum perpetuò retentum eſt, in Codicillis Præfecturæ

[2] *Rot. Vaſcon. 6. & 7. Ed. 4. &c. in* Capella Rotulorum.

[3] *Rot. Pat. 4. Elizabethæ R. part. 1.* in dorſo.

ęturæ Maritimæ ſeu Admirallatus Angliæ ſummi, Aquitaniæ nomen. Nempe per annos CLXXX, aut circiter, à tempore quo pulſi ſunt Aquitaniâ Angli; ut ex ſuperiore liquet capite. Huic demum adjectum eſt, ut ibi etiam oſtendimus, Normanniæ nomen ſub initiis Henrici octavi. Cùm tamen nec diu antea, nec omnino pòſt, Normanniam ipſam inſederit Anglus; nec aliam, præter Caleſiæ & territorii Guiſnenſis & Hammeſenſis in Picardiâ poſſeſſionem in fœdere paulò ante cum Galliarum Rege inito [4], ipſe ſibi aſſeruerit. Ita & hæc per annos CXXII. etiam in codicillis præfecturæ maritimæ ſeu Admirallatus Angliæ ſummi jam duravit, nullâ ſanè ipſius Ducatûs præfecturæ habitâ ratione, ſed litoris tantùm quod Mare domino tutandum, in Galliarum plagam, terminaret. Nam tametſi Aquitania quidem primò Angliæ & Hiberniæ nominibus in Codicillis illis, dum Anglus Aquitaniæ Ducatum poſſidebat, acceſſit, nihilominùs non ſolùm perpetuò, etiam poſt Angli deturbationem, ad noſtra uſque tempora, itidem ea ita in Codicillorum formulâ remanſit, ſed & Normannia (quæ nunquam

4 *Rot. Franciæ 2. Hen. 8.*

anteà in Admirallatûs Angliæ codicillis nominata fuit) adjuncta est, idque seculis aliquot postquàm ipse Ducatus Anglis est omnino ereptus. Unde aut Maris tutandi limitis vicem obtinent hæc nomina, aut nihil omnino ea in codicillis tot annis denotâsse, nullâ cum ratione ut dicamus necesse est. Nam & à Mariæ Reginæ exitu usque ad nostra tempora, seu per annos LXXVII, adversi litoris illa nomina retenta videmus in præfecturæ codicillis, dum nihil omnino in Francia ab Anglo possessum est; quemadmodum etiam Normanniam multò antiquiùs adjectam, sed diu postquam eam possidere desierat Anglus. Nec ob Angli ad Franciæ regnũ jus, inserta hæc nomina temerè reputet quisquam. Nimirùm totius Franciæ Reges stylo solenni, ex avito jure, inscribunt Reges Angliæ. Et Ducatus Aquitaniæ Normanniæ ceteręq; provinciæ Gallum in codicillis hisce memoratæ, il- regni nomine, ut minus in majori, comprehẽduntur. Ceterùm si inde cauæ extitissent, certè Franciæ nomen fuis- Admirallo nostro adjiciendũ; etiam alii regni illius magistratus ab Anglo deturbato pariter cõstituendi. Cu-

jus rei ne vestigium quidem ullibi extat. Atque observandum est, quamprimùm ab Admirallorum Angliæ Præfecturæ denominatione, quæ fiebat ex classibus & plagis quibus præerant, ad eam quæ fit ex regnorum & provinciarum nominibus in codicillis conficiendis transitum est, Aquitaniam adjectam esse; ut scilicet tam ulterior quàm citerior Maris limes litoribus designaretur. Eàdem ratione Normanniæ nomine postmodùm accedente, & cum Calesii ejusque confinio atq; Aquitaniâ etiamnum retento. At verò dum seculis codicillorum formulâ, qua regna & provincię (ut suprà ostensum est) expressim nominantur, anterioribus tum Normanniam tum Aquitaniam aliasque Galliis regiones occupabāt Angliæ Reges, non alii reperiuntur Admiralli Maritimæ provinciæ præfecti ab eis stituti præter illos quibus Classes & plagæ, modo jam antè indicato, mandabantur. Scilicet tunc temporis eis, classibus Anglicanis plagisque ita præciebantur, totum Britannias nostræ adversas provincias Mare interluens qualiumcunq; Regum Angliæ terriorū classes ita, ex singulari in æqu
Angli

Anglicani regni jure, ſubjacebant, ut aliis ejuſmodi præfectis nec locus eſſet, nec eorum aliquis uſus. Quod ſimiliter dicendum eſt de temporibus quo Reges aliquot Angliæ etiam ipſum Franciæ regnum poſſidebant; velutiEdvvardus tertius, Henricus quintus & ſextus. Nec nuda conjectura eſt, alios eos non præfeciſſe Mari claſſibuſque præter illos quibus ex Anglicani tantùm jure regni mandata eſt poteſtas (ex jure nimirùm quod totum Mare interluens complecteb atur) ſed ſatis etiam probatur illud ex eo quod perpetuas illorum ſeculorum habemus tabulas publicas [5] de Officiis in Francia provinciiſque illis tranſmarinis à Regibus noſtris conſtitutis, quorum in ampliſſimo numero ne veſtigium contrarii mihi occurrit. Et ſi quæratur heic, undenam Britanniæ Aremoricæ litus (quod itidem Britannis noſtris adverſum eſt & cum Picardico, Normannico, & Aquitanico certè ſatis complet totum quod Mari Anglicano & Hibernico in Franciæ regno obtenditur) omiſſum eſt; certè ſi ea quam memoravimus ratio locum haberit, vix eſt ut dubitemus id inde eveniſſe, quia Britanniam Aremoricam An-

[5] *Rotuli Franciæ, Normanniæ, Vaſconiæ*, In Archivo arcis Londinenſis, *Regum fere ſingulorum annis diſtincti.*

glus non ita unquam poſſedit, ut eâ deturbatus de finibus territorii adjacentis marini ſolicitior eſſet. Territoriorum confinium domini diverſi (quales Anglus & Princeps Aremoricus olim; Nam ſuos habuit Aremorica Reges & Duces ante Carolum VIII Regem, ſub quo, anno Chriſti MCCCCXCI, regno Gallicano conjuncta eſt) fines ita plerunque diſtinctos tuentur, ut apertè ſint omnibus notiores; cùm tamen ejuſmodi territoriorum idem dominus (qualis Anglus dum ſive Normanniam ſive Aquitaniam aliámve in Galliis provinciam maritimam cum Angliâ occupabat) alterutro deturbatus, id inprimis proſpicere debeat, ne præterita poſſeſſionis cõfuſio futuræ finium diſtinctioni fraudi ſiet. Ne igitur provinciis illis maritimis, diu ab Anglo olim poſſeſſis & poſteà ereptis, obtendi potuiſſet etiam [illegible] Mare alluens ſeu confine ſimul cum provinciis ereptum eſſe, cùm ob præteritam poſſeſſionis in eodem domini confuſionem cũctis fortè non ſatis conſtaret de finibus Maris Anglicani in [illegible]tore adverſo, ut dictum eſt, poſitis; ideò ad fines illos deſignandos retentum [illegible], in Præfecturæ codicillis primò Aquit[illegible]

niæ amissæ nomen, dein adjectum etiam Normanniæ. Et posteà utrunque cùm Calesiæ & confinii nomine, pro litore Picardico, ob eandem rationem usque in nostra tempora perpetuò duravit. Qualis sanè ratio ad Aremoricam attinere nequibat; uti neque ad Flandriam, neque ad alia in Oriente adversa litora. Quæ tamen omnia, non dissimili ratione, territorium Angliæ Marinum terminant. Etiam firmabunt hactenus observata, quæ de Admiralli officio penes Gallos statim subjiciemus.

CAP. XVIII.

De Admirallis Regni Gallicani, *seu in* adverso litore constitutis; *eorum* origine, naturâ, varietate. *Mare ipsum Britannias & Gallias interluens, ut præficientis* territorium seu provinciam, eâ in præfecturâ minimè contineri, *nec quid in eâ haberi quod Regis Angliæ dominio Marino reluctetur.*

ADverso Galliarum litore Admiralios etiam à Rege Galliarum constitutos nemo nescit. Et quemadmodum in Galliâ Narbonensi Admirallus præficitur qui rebus maritimis ibi præsit, ita etiam in adverso nobis litore singula sunt ministeria Admiralli Aquitaniæ,

niæ, Britanniæ Aremoricę, & Normanniæ regionumque vicinarum. Latinè autem Juriſconſultis Gallicis nuperis Admirallus apud eos dici ſolet *Præfectus Maris*, ac ſi etiam Præficienti Mare ſubjaceret; cùm tamen, ſi res rite perpendatur, præfectura illa Maris quo modocunque dicta, non præficienti aliquod dominium (ut apud Anglos) in citeriori aliquo mari (nam de Mari lienſi, quod huc non pertinet, minime loquimur) ſed tantummodò copiarum navalium in Mari quocunque & naurum regimen & juriſdictionem in perſonas & res mobiles, quæ ſub judice niant *pour raiſon ou occaſion* (quod ajunt) *de faict de la mer*, id eſt, *ob cauſam aliquam à re maritimâ ortam*, tùm deſignet. Quod ut apertiùs intelligatur, eſt altiùs repetendum. Sed in vetuſtioribus apud Gallos fuêre dem Admiralli ſeu rerum maritimarum præfecti. Ita tamen ut eorum Scriptores de dignitatis initiis haud parùm crepent. Id plerunque ajunt; repetunt ſub Carolo Magno Rotlandum Marchionem *Britannici* (Aremoricani) *præfectum* quem ex Eginharto vitæ Caroli Imperatore contemporaneo petunt. Sed

[1] *Arreſt. ann. 1377. ſub Carolo 5. Edict. Franc. tom. 3. tit. 2.*

[2] *Choppin. de Domanio Franciæ lib. 1. tit. 15. §. 11. Paſquier en les Recerches liv. 2. cap. 14. I. Tilius de Rebus Gallicis lib. 2. alii.*

Eginharto non *Maris Britannici*, ſed tantùm *Britannici litoris præfectus* expreſſe is nuncupatur, ut ſuperiore in libro [3] monuimus. Quo nomine non qui mari, ut provinciæ, præeſt, ſed qui litori ut dignitatis limiti, deſignatur. Id eſt, quales fuêre *Comites ad cuſtodiendam maritimam* [4] *deputati* illo in ævo, qui hoſtium incurſionibus è Mari reſiſterent. Etiam & *Cuſtodiam* hanc ſeu litorum Tutelam ſub Regibus Carolinis paulò poſt Caroli Magni tempora *deſertam eſſe* ſcribit Autor Anonymus [5] Chronici Monaſterii Beſuenſis. Seculis verò inſequentibus, diviſo velut minutatim in plures ditiones Galliarum regno, id quod hoc nomen, ſeu regni Franciæ diu retinuit, ita anguſtiis coactum eſt, ut Narbonenſem provinciam Comites ſui juris, Aquitaniam ſeu Occiduum quod Auſtralius eſt litus cũ Normanniâ Angli, Britanniam Armoricam ſive Reges ſive Duces ejuſdem & Flandriam Comites ſui poſſiderent. Adeò ut dum ita omnis ora maritima præter Picardiam à regno illo diducta manſerit, Mare ſatis exiguum eſſet quod ei prætendebatur. Etiam & copiæ navales, quarum (antequam diffuſior

[3] *Cap. 18.*

[4] *Capitular. Caroli & Ludovici RR. lib. 5. cap. 4.*

[5] *In Geſt. Normannorum pag. 22.*

fusior accessit regno Gallicano regio maritima) usus erat maximus in belli sacri societate, satis exiguæ. Neq; Præfectus alius Admiralli nomine tunc constitui ibi solitus est, quàm qui pro re natâ classi & rei per mare bellicæ (etiam plerunque à maritimo aliquo populo, velut Liguribus aliisve ejusmodi mutuò acceptus) præesset. Reges verò ipsos nullum tunc in Mare imperium habuisse disertè scribit Johannes Tilius, Curiæ Parisiensis actuarius. Verba appono [6]; *Ex quo regnum Galliæ partitionibus minutum, & Reges in ditiones angustiores contracti sunt, eò quòd potentes Vasalli feuda summo cum imperio (si fidem exceperis) obtinebant (Rex enim Angliæ tenebat Ducatus Normanniæ & Aquitaniæ, Britanniæ suus Dux erat, & Flandriæ, Toloſæ, Provinciæ Comites) Reges Galliæ diu nullum imperium in Mare habuerunt, ac propterea non fuit opus Amiraliis nisi cùm expeditionem in terram sanctam susceperunt; quo tempore mercenariis Genuensibus, Hispanis, aliisve finitimis peritis rei navalis usi sunt, ut curam devectionis susciperent, nullo constituto in eam rem officio; eóque pacto in unicâ expeditione*

[6] *De Rebus Gallicis lib. 2. Adde Laurent. Bochell. in Thesauro Iuris Gallicani part. 1. pag. 90.*

tione Amiralios plures habuerunt. Postquam autem Normanniâ cesserat Anglus, auctâ regni Gallici orâ maritimâ, rerum nauticarum etiam usus aliquantulùm auctus est. Sub Joannis scilicet & Henrici Angliæ tertii regum tempora. Unde sub Philippo Audace Gallorum rege, seu circa annum MCCLXXX, in Dignitatum Gallicarum catalogo, primum, cujus memoria posteris est relicta, Admirallum statuunt Enguerandum Coucæum, ut habetur apud Johannem Feronium. Cujus dignitas qualis fuerit, satis inde dignoscitur, quòd proximi ejus successores Matthæus Momorancius & Johannes Haricurtius copiis tantùm, pro re natâ, maritimis à Philippo Pulchro præficiantur: quemadmodum ex eorum diplomate [7] scimus. Etiam & apud Guilielmum de Nangis, hi Admirallorum nomine, uti & alii, sub Philippo Pulchro, apud Joannem de Beka [8], memorantur. Tametsi Johanni Tilio [9] primus qui in Galliâ Admiralli dignitatẽ, ut officium perpetuum in rem navalem constitutum, gessit, Amaurius sit Vicecomes Narbonensis; sub Johanne nempe & Carolo quinto Galliarum regibus,

[7] *Apud Andreã Chesniũ in Hist. Familiæ Momorancia. lib. 3. pag. 183.*

[8] *In Chronic. Episcoporum Vltraject. & Com. Hollandiæ.*

[9] *De rebus Gallicis lib. 2. & vide Paschasium,* en les Recerches *lib. 2. c. 14.*

bus, id est, sub annum MCCCLX. aliis alia de antiquitate hujus apud Gallos præfecturæ ambitiosè nimis congerentibus. Accessit postea, sub anno MCCCCLIII, Regis Galliarum ditioni Aquitania, pulso Henrico Angliæ sexto. Anno autem MCCCCLXXXI Provincia Narbonensis, MCCCCXCI Ducatus Britanniæ; & demum quicquid in Picardiâ tenuit Anglus, annis aliquot interjectis. Ita universa ora maritima præter Belgium, in regni Gallicani patrimonium rediit. Inde evenit, ut præfecturæ maritimæ seu Admirallatus in eo posteà quatuor fuerint in usu, utcunque plures interdum simul eadem persona obtineat. In his autem præfectura quæ ad Normannicum & Picardicum litus attinet, etiamnum dicitur *Admirallatus Franciæ*, eò quòd antequam Provincia Narbonensis, Aquitania, & Britannia Aremorica regio patrimonio accedebant, sola erat in Franciæ regno Picardiæ præfectura maritima, cui posteà adjuncta est Normannia, ut provincia proxima; Ceteris tribus à Provinciis suis denominatis. Rem totam optimè exhibet Renatus Chopinus. *Quatuor* (inquit ille [11]) *Ma-*

[10] *Popelliner.* en l'Amiral de France.

[11] *De Domanio Franc. lib. 1. tit. 15. §. 13. Adde Popelliner.* en l'Amiral de France chap. 11.

Gal-

Gallici præfecti, vario nomine variisque in oris maritimis, parem gerunt præfecturam. Prisco enim ævo, Aquitaniam Angli occupabant, Britanniam Celticam Duces, Provinciam Phocensem Comites hæreditarii, non Galliæ Reges. Ac propterea id tẽporis Ammiraldus Franciæ præerat solùm Belgico Picardorum & Neustriæ Mari ad Armoricum usque tractum. Alii verò tum privatim sibi Principes quique delegerunt confines freti rectores, ceu Ammiraldos. Ob idque pulsis Aquitaniâ Anglis, & Provincialibus Armoricisque in ditionem redactis Gallicæ regiæ, Princeps nil innovandum ratus, decrevit Aquitaniæ legatum & Ammiraldum: Celticæ item Britanniæ Prætorem, cum Maris præfecturâ: simul in Narbonensis Galliæ Provinciâ, distinctè separatimque. Francici verò Ammiraldi juridicæ sedes præcipuæ stant Lutetiæ & Rothomagi. Sic ille. Dynastas etiam non paucos, qui beneficii jure oras obtinent maritimas, suis in territoriis Admiralli potestatem sortiri scribit paulò pòst idem. Edicta autem & sanctiones de Admiralli Jurisdictione in copias, res, & personas maritimas, hosticæ prædæ decimis, id genus

nus

nus aliis quæ ad res mobiles & perſonas, navigationis qualiſcunque ratione, Imperio Franciæ ſubjacentes attinent, habemus [12] ſub Carolis V & VI, Ludovico XII, Franciſco I, Henricis II & III, aliis Galliarum regibus. Et in hiſce interdum nominatur quidem à Rege *noſtre Lieutenant* [13] *general per la mer & greves d icelle*, id eſt, *locum tenens ſeu legatus noſter generalis per Mare & litora ejuſdem.* At verò legatus hic ſeu Præfectus (quem vocare amant) Maris, non omnino præfuit unquam Maris Gallias & Britannias interluentis parti alicui, ut provinciæ ſeu territorio Galliarum regi tuendo (quemadmodum Angliæ Admirallus) ſed in ipſo mari copiis tantùm, perſonis, & rebus Gallicæ ditionis navalibus [14]; modo non diſſimili ab eo, quo Princeps ſupremus in alieno territorio in ſui comitatûs reos animadvertit, eoſque ut domi regit; nec tamen obtenſo in ipſo territorio ſibi dominii Jure. Quod ſanè nemo non exiſtimabit qui & Teſtimoniorum veterum, de ejuſmodi dominio apud Gallos, Defectum altumq; Silentium, præter Præfecturæ apud ipſos Qualitatem, primò obſervaverit, & demum integram

12 *Edict. Regum Franciæ lib. 3. tit. 5. & Popelliner. cap. 10.*

13 *Edict. Ludovici 12. 1480.*

14 *Petrus Gregor. Tholoſan. in Syntagm. Iuris. lib. 1. cap. 3.*

gram & per mare lituſque circumfu-
ſum ampliſſimam ſemper Unicoq; ſub
imperio excitatam Angli poteſtatem,
idq; per tot ſeculorum periodos, com-
paraverit cum ita diu Disjectis diſſipa-
tiſque in adverſo Galliarum litore Im-
periis nuperâque oræ maritimæ ad re-
gnum Gallicanum acceſſione, ſecun-
dum ea quæ jam de illâ dicta ſunt. Te-
ſtimonia planè nulla ſunt de dominio
aliquo Maris hujus, Galliarum Regi
competente, ante noſtrum ſeculum.
Neq; in hoc, aliorum præter Juriſcon-
ſultos aliquot qui aut obiter aut orato-
riè tantùm, non ex probationum vi aſ-
ſerendi modo, de eo loquuntur. De
quibus libro diximus ſuperiore. Ubi
etiam adferuntur alia, quæ rem quam
hic tractamus firmant, inprimis obſer-
vanda. Sed & adjicere jam liceat, ipſos
Francorum hiſtoricos, & ſuperioris &
hujus ævi, authores eſſe, Admirallos
Galliarum Regibus, vetuſtioribus in
nullis, ideo aut defuiſſe aut ſubinde (ut
& obiter exigebat tantùm) fuiſſe con-
ſtitutos, *quia* nempe *nullum in Mare*
Imperium habuerunt, ut expreſſè ait [15] L'Ad-
Tillius, loco ſuprà citato. Et fruſtrà ſanè miral de
Du reprehendit Popellinerius [15], dum France
ait chap. 9.

ait illud falsum esse, eò quòd Normannia, Picardia, & Flandria Galli ditioni olim suberant. Nam ut mittam diu sine Normanniâ & Flandriâ regnâsse Francorum Reges, nec aliud litus præter Picardicum retinuisse (ut ex suprà ostensis & historicorum fide passim liquet) anne ideo sequitur falsum esse nullum in Mare imperium eos habuisse, eò quòd maritimus eis esset tractus aliquis. Non magis sanè quàm in Gallis ideo fluminis quem esse dominum quia prædia habet adjacentia. Cùm re-
16 *Sanctyon* des Coustumes des Eaus & Forests. *liv.* 2. *chap.* 1. *Cod. Hen.* 3. *lib.* 16. ceptum sit ex jure Gallicano [16], Regem fluminum navigabilium passim dominum esse, ubi non singulari occupationis præscriptione alióve, præter adjacentis prædii possessionem, titulo subdito non cesserint; uti etiam alibi non rarò recipitur. Quod verò ad Quilitatem præfecturæ hujus apud Gallos maritimæ attinet; advertendum est cùm præfecturis illustrioribus singulis locus debeatur in amplissimâ eorũ Parlamenti Curiâ, idque ex ipsâ Præfecturæ, quâ provinciam aliquam aut regimen intra regni Gallici fines primam spectat, naturâ: veluti Comiti stabuli, Hippocomo, Magno Magistro, alii

Admi

Admirallo tamen Franciæ ea ratione esse nullum. Quemadmodum decisum est sub Henrico II [17], cùm Gaspari Collignio Admirallo Franciæ, quà Admirallus erat seu maritimam gessit præfecturam, locus ejusmodi planè est negatus; eidem verò, quà Insulæ (ut vocant) Franciæ sub Rege præerat, concessus. Scilicet Admiralli nomine, intra regni fines præfecturam non gessit primariò; sed ex eo quòd Admirallus classium seu Maris (sensu jam dicto) quod extra Regis imperium est, in personas & res ratione Maris tantùm jurisdictionem exercebat, ideo hoc nomine loco erat arcendus. Unde etiam (ut videtur) evenit quatuor quos diximus Admirallos singulos, provinciarum, à quibus denominari solent, regimen itidem simul sortiri, quod scimus è suprà citatis ex Choppino aliisq; qui de hâc re scribunt. Ita intra regni fines præfecturam primariò obtinentes, id est intra Galliæ limbra, pari cum ceteris Regni Dignitatibus illustrioribus jure fruuntur. Quid quòd etiam fluminum quorum dominus est Rex Galliarum, regimen, non Admiralli præfecturæ, sed singulari eorum qui præsides seu Magistri Aquarum

[17] *Ann. 1552. 12 Jan.* ut notatur *in edict. Regum Franciæ tom. 3. tit. 5. in Margine. Io. Tilius. lib. 2. Simon Marion in Placit. 5.*

rum [18] & Vivariorum ſilveſtrium nuncupantur, ſubeſt. Scilicet publicæ aquæ, quæ intra Regni fines, & quarum Regi eſt dominium, ad aliam dignitatem attinent; Non omnino ad Admirallum qui provinciæ ibi nulli tutandæ, ex generali officii naturâ, nedum fluminibus (ut apud Anglos) præficitur. Natura igitur primaria dignitatis hujus eſt tantùm claſſibus in mari præeſſe; unde etiam ante aliquot annos Henricus Momorancius Admirallus Franciæ, ſtatuâ equeſtri Henrico patri Duci Momorancio Chantilliæ poſitâ, Latinè *Navalis militiæ Magiſtrum* pro Admirallo tantùm [19] appellat. Adeoque nec in Mari ipſo aliquid regiminis quod præficienti dominium aſſerat, unquam habuit ſive Franciæ, ſive Britanniæ, ſive Aquitaniæ à Gallo conſtitutus Admirallus; id quod itidem dicendum, hinc de Belgicæ vicinique litoris, illinc de toris Cantabrici Admirallis quibuſcunque. Similis enim horum omnium quantum ad hanc rem, fuit atque eſt autoritas. Scimus quidem dignitatem hanc in federibus [20] inter Anglum Gallum ictis, *Admirallum Franciæ Præfectum claſſis Regiæ*, quemadmodum

[18] De quibus volumé grande conſcripſit *Sanctyonius*. & vide *Cod. Hen. 3. lib. 16.*

[19] *Apud Andreã Cheſnium in Hiſt.* de Familia Momorancia ca. *lib. 5. pag. 455. an. 1612.*

[20] *Rot. Franc. 10 Hen. 8. ſeu 1518. 4. Octob. cũ Franciſco I. Rot. Feder. & Tract. Iacobi Regis cum Ludovico 13. &c.*

dum eandem apud Anglos dignitatem *Admirallum Angliæ & Præfectum regiæ classis* pariter nuncupari solere. Sed ex jure dispari dignitatem eodem nomine insignitam eos gerere ex ostensis liquet. Atque ex provinciæ natura, non ex nudo nomine dignitatis qualitas æstimanda. Et de veterum Testimoniorum Defectu & Præfecturæ Natura seu Qualitate hæc dicta heic sunto. Jam verò quod ad Angli amplissimam atq; integram per plurima secula potestatem ejusque cum adversi hujus litoris imperiis minutatim olim divisis comparationem attinet; certissimum est ab ipsis fere Anglosaxonum initiis unicum fuisse per Angliam adeoque in toto, quod Germaniæ, Galliis, Cantabriæ jacet, litore imperium, idque in Heptarchiâ illâ apud scriptores obviâ. Rex fuit semper qui plurimùm in eâ valerat, & cui ceteri parebant, ut testis est Beda [21]. Et de eâ re insigne est ad Alcuinum testimonium, ubi ob dissidia inter Offam Merciorum, id Heptarchiæ partis quidem amplissimæ sed plerunque mediterraneæ, & solum Francorum regem (Magnum illum) navigatio ita utrinque interdicta

[21] *Hist. Eccles. lib. 2. cap. 5* & vide *Camden. in Brit. pag. 97.*

dicta est [22], ut commercia omnino im-
pedirentur; quod ne intelligi quide-
potest, nisi Offæ etiam imperio mari-
ma loca hęc amplissima paruissent. Im-
mo inscriptio, quâ Regius Offæ titul-
solennis denotari assolebat, ad hu-
modum sæpe se habuit: *Offa* [23], D-
gratiâ concedente, Rex Merciorum
mulq; in circuitu nationum. Post Egb-
ti autem tempora seu annum Chr-
DCCC obvia satis est Regum sive A-
glosaxonum sive Danorum perpe-
series, qui sine ullo imperii consor-
hoc litore (nisi Edmundum Angl-
xonem & Canutum Danum, quib-
liquantisper est dispertitum regn-
frustrà excipias) regnârunt. Mirum
tur non est Reges Angliæ tam amp-
toris imperii dominos integros
solidum, per tot secula, Maris præ-
tis regnum, ut Insulæ appendicem
iam tutò retinuisse; maximè cùm
solùm in adverso simul litore tan-
& tam latè imperitarent ipsi, v-
etiam præter eos qui regiuncul-
quot haberent maritimas (sic fac-
tione diffusi litoris imperii Ang-
habitâ, dicendas) easque diversis i-
riis subditas, non essent in vicin-

[22] *Alcuinus apud G. Malmesbur. de Gestis regum lib. 1. cap. 5. & inter Epist. Alcuini in Operibus ejus pag. 1669*

[23] *Hemmingus MS. in Cod. Eccles. Wigorn. in* Bibliotheca Cotton. *fol. 44. b. & 150. &c.*

llo pacto reluctari potuissent. Summa
st; cùm ante proavorum ferme me-
oriam litus duntaxat exiguum intra
allicani regni fines comperiatur, nec
omini provinciarum maritimarum,
uibus posteà modo jam indicato re-
num illud auctum est, ne obtende-
nt quidem, ratione provinciarum il-
rum, adjacentis Maris dominium sibi
ompetiisse, nec ullum in veterum mo-
umentis habeatur de ejusmodi domi-
io testimonium, quamplurima verò
e Angliæ Regum, per mille ampliùs
nos litus totum Anglicanum latè ex-
orrectum unico integróque sub impe-
o continenter possidentium, dominio
ario, maríque perpetuâ, ut regni
ppendicis, occupatione occurrant; se-
itur horum jus heic esse quidem ma-
festum adeoque Admiralli Angliæ
are ipsum esse provinciam, tutandam
lut regni partem; adversi autem lito-
Admirallos, maris præfectos, eo sen-
quo præficientis dominium aliquod
ipso mari, extra portus seu alia ejus-
odi clausstra denotetur, nulla cum ra-
ne esse dicēdos. Unde etiam aliquot
hinc seculis vicinæ gentes compluſ-
juris Anglicani satis conscíæ, disertè

de

de Reginero Grimbaldo Admiralio Regis Franciæ querebantur, eò quòd *l'office del Admiralte en la mier d Engleterre per commissíon de Roy de France tourcenouſment empriſt & uſa un an & plux &c.* id est, *officium Admirallatus in mari Anglicano, ex authoritate Regis Franciæ ſibi arrogaſſet & per annum unicum exercuiſſet.* Tabulæ veteres integræ, unde illud desumptum est, infrà exhibentur; Ubi plura etiam ad hanc rem facientia habes. Et de Custodiâ seu Præfecturâ Maris Anglicani, ut Regii territorii seu Provinciæ atque Patrimonii sacri partis, hactenus.

CAP. XIX.

In dominio Insularum litori Gallicano prajacentium *perpetuò à Regibus Angliæ retentæ poſſeſſionem* Maris in quo sitæ sunt, *à Majoribus acceptam conſpici.*

RETineri etiam à vetustis seculis Maris hujus Australioris possessionem ac dominium à Regibus Angliæ, non obscurè indicatur ex Insularum Gallicæ litori præjacentium dominio. Scilicet deturbato Normanniâ ipsâ Joanne Henrico tertio Regibus, Insulæ Cæsarea, Sarnia, (Jerſey & Garneſey vocamus) Alderneia, aliæ aliquot circum

vicinæ, litori Normannico & Aremorico præjacentes, imò intra maris ſinum quem facit hinc Aremoricum, illinc Normannicũ litus, ſitæ, ſeculis ſequentibus [1], ut antè hodiéque, in Angli ditione manſerunt, quod nemo neſcit. At ſententia in Joannem Regem, ut Normanniæ Ducem, ob Arthuri nepotis cædem lata, toto quod Normannici juris erat eum exui volebat Gallus. Quin Normanniæ poſtea renunciavit Henricus tertius [2]. Detur ſcilicet quod vulgo accipitur, Inſulas has Normannici fuiſſe juris, ſeu ad Normanniæ Ducatum attinuiſſe. Certè & ita, neque ex ſententia ripi potuerunt, neque renuntiatione Gallo ceſsêre. Quippe retenta eſt ma- poſſeſſio, adeoque Inſularum in eo ſitarum; quemadmodum ferè in ipſa nglia Prioratus non pauci, quorum re- men etiam erat Normannicum, ſub gli tamen ditione, etiam quà Nor- nnici Regiminis fuere, dum jura naſtica apud Anglos viguêre, ſem- manſerunt; utpote intra Anglicani perii limites minime violatos ſita. que unde ita retineri potuiſſent In- facile intelligitur, niſi intra Anglii in mari imperii fines locum & ipſę habuiſ-

[1] *Rot. clauſ. 2. Hen. 3. memb. 1. part. 1. Pat. 3. Hen. 3. memb. 3. & 5.*

[2] *Io. Buchetus in Annalibus Aquitaniæ part. 4. & Cod. Vett. Federũ &c. Ms. in Archivo Fiſcali, Fol. 1.*

habuissent. Sed verò inprimis est heic advertendum, plurimas gentes exteras, præter Ordines Angliæ, libello publicè sub Edvvardo I & Philippo Pulchro Regibus, in Cognitorum ab eis constitutorum tribunali exhibito, disertis verbis Regem Angliæ recognovisse dominum semper fuisse non solùm Maris hujus sed & Insularum in eo positarum *par raison du Roialme d'Angleterre*, seu *ratione regni Anglicani*, sive *quà Regi Angliæ fuere*. Quod idem sanè est, totum, usque in adversa litora seu portus, mare hoc eis expressissime tribuere. De Libello illo plura inferiùs. Nec prætereundum est, sub ipsum tempus quo Insulæ illæ ita Normanniæ Ducis deturbato Anglo retinebātur, primum eveniisse litoris alicujus, Picardicorum plioris, Gallicano regno accessionem. Nam antè, Aquitanicum, Britannicum & Normannicum aliis Principibus pruêre. Aquitanicum & Normannicum Anglo, Britannicum Duci seu Comes cognomini. Adeò ut nec litus ferè rerum navalium usus aliquis insignis esset tunc Gallo; unde faciliùs etiam erat avitam, quam diximus, Maris Insularum possessionem Anglo,

quam Ducatu ceſſerat, retinere. Quod ſatis etiam conſtat ex navali prælio geſto inter claſſem Gallicanam (cui præfuit Euſtachius Monachus ſub Philippo Auguſto Rege Galliarum) & Anglicanam, quam Philippus Albiniacus, inſularum quas memoravimus Præfectus, & Johannes Mareſcallus *ſemitas Maris ſolerter ſpeculantes*, regebant ſub initiis Henrici noſtri tertii. Copias ſcilicet ſubſidiarias è Galliis ad Ludovicũ (poſtea Regem ejus nominis VIII) in Anglia Anglum, ex conjuratorum perfidiâ, impugnantẽ, trajectura erat claſſis navium ſeptoginta Gallicana. Hanc adgreſſa eſt Anglicana navium quadraginta. Sed *vires Francorum* (ut Rogeri VVendoverii [3] & Matthæi Pariſienſis, qui rem narrant, verbis utar) *quorum uſus non erat prælium navale conſerere, in breve erat funditùs infirmata.* Navali prę- Francos hactenus inaſſuetos eſſe aiunt. De Anglis verò; *Ab Anglis*, inquiunt, *bellatoribus & in marino prælio eruditis, telis confodiebantur & ſagittis, lanceis perfodiebantur, gladiis trucidabantur, navibus perforatis mergebantur, calce* (calcis pulvere in aërem acto & venti adverſi vi in oculos Francorum

[3] *Mſs. in* Bibliotheca Cottoniana.

corum impulso) *cæcabantur, spes auxilii & succursus penitùs evacuabatur, fuga non patebat.* Angli tunc Marino prælio eruditi, ita Mare suum insulasque in eo sitas etiam retinebant. Nam & prælium hoc ad annum Henrici tertii secundũ spectat [4] seu Christi MCCXVIII, id est ad ipsum ferè tempus quo primùm Normanniâ Anglus est exutus. Quod verò dici solet, ex Normannico jure [5], seu jure Ducatûs Normanniæ primùm Insulas has ad Anglum attinuisse, tam facilè negatur quàm affirmatur. Neque rationi huic vis ineſt; suos eas habere semperque habuisse qui Normannicos imitantur, mores; ideo Normannicas esse. Certè & Anglia Normannicis moribus non rarò utitur, tu gentes aliæ interdum Romanis. Und tamen argumẽtum ejusmodi fieri no posse, nemo non videt. Nec valid est, olim paruisse eas, in Ecclesiastic Episcopo in Normannia Constantien si, usque dum avorum memoria Episc po Vvintonienſi [6] subjicerentur. C loci vicinitatem commodius quide hab

4 *Matth. Paris. pag.* 398. edit. Londin.

5 *Ed.* Coke *in Cõm. Iuris Anglic. part.* 7. *in Calvini casu fol.* 20. & 21. *Guil. Camden. in Insulis Brit. pag.* 855. alii; quod & admittitur in diplomatum aliquot recẽtiorum proœmiis, veluti *in Rot. Pat.* 7. *Elizabethæ R. part.* 3. Herelio de Carteret, *Rot. Pat.* 2. *Iacobi part.* 19. & 19. *Iac part.* 24. ubi de Insularum privilegiis.

6 *Videsis Pat.* 11. *Elizabethæ R. part.* 8. *in dorso.*

habebatur diu regimen ecclesiasticum è Normannia deductum. Quod initium habuisse ex illis seculis quibus utrunque litus possidebat Anglus, par est ut credamus. Non autem magis inde solùm sequitur, eas ad Normanniæ Ducatum attinuisse, quàm Prioratus olim non paucos in Anglia quia juris erant, in Ecclesiasticis, exteri, ad exterorum ideò principum imperium, non ad Regum Angliæ, quà Angliæ, spectâsse. Æque infirmũ est quod de linguâ Insularium Normannicâ afferri solet. Corvvallenses in Anglia, linguâ semper usi sunt Cambrobritannicâ, saltem velut dialecto variatâ, uti etiam Aremorici in Galliis; Manniæ item Insulæ incolæ Hibernicâ; unde tamen nemo est hominum qui velit sequi aut hanc Angliæ Regibus, quà Hiberniæ sive Domini sive Reges fuerint, parêre, aut illos ex Cãbro-Britannici principatûs jure aliquo principibus suis subjacere. Scimus quidẽ non solùm in diplomatũ aliquot recentiorũ membraniis, verùm etiam in supplicibus libellis insularium vetustis, interdum insulas illas ad Normanniæ Ducatum olim attinuisse, ejusdemque juris nomine ab Angliæ Regibus retineri, obiter

memorari. At verò non minùs ſcimus Provinciis quæ in Galliis Regibus noſtris antiquitùs hæreditariò acceſſerunt (quales ſanè hæ ſunt dicendæ inſulæ ſi velut Normanniæ partes retineantur) permiſſum fuiſſe ſemper ita ſuis uti moribus priſtiniſque juriſdictionis formulis, ut ordinariæ Tribunalium Angliæ juriſdictioni [7] nunquam omnino ſubjacerent. Sic perpetuò Aquitanis, ſic Andegavis, ſic Normannis, aliis. Etiam & ſeculis abhinc aliquot, Principibus noſtris viſum eſt, ut nõ alibi ac in ſacro ſuo Conſiſtorio extra inſulas, lites quæ ibi oriantur decideretur. Cùm interea certiſſimũ ſit, quòd, regnantibus Edvvardo ſecundo [8] & tertio [9] (ſeculis quibus illud quo inſulæ hæ in Regum Angl patrimonio cenſitæ ſunt, proculdub exploratius fuit) *Juſtitiarii Itineran* id eſt, prẹfecti ex jure ordinario non rò per Angliæ provincias omnes, q Comitatus vocamus, ut de crimini maximè atrocioribus, juribus Imp ſacris uſurpatis & privilegiis injuria rogatis aliiſque ferè rebus in forum duci ſolitis cognoſcerent, antiqui creati, *Juſtitiæ errantes* interdum

7 *Vide* 11. *Hẽ.* 8. **Kelewai** *fol.* 202. *plac.* 19.

8 *Rot. Placit. de Inſulis* 2. *Ed.* 2. & *Rot. Pat.* 15. *Ed.* 2. *part.* 1. *mem.* 21.

9 *Mich.* 5. *Ed.* 3. *Rot.* 183. *coram rege, & Mich.* 6. *Ed.* 3. *Rot.* 181. *corã Rege*; penes Camerarios Scaccarii. 2. *Ed.* 3. *fol.* 5. *ſeu* 32. *b.* & *Itin. Tempore Ed.* 3. *fol.* 138. *a.*

10 *Io. Saresburienſis de Nugis Curialium lib.* 5. *cap.* 15. & 16.

etiam nuncupati, in insulas illas non aliter atque in Angliæ provincias emitti solebant; reclamantibus quidem interdũ & supplices adversus hujusmodi jurisdictionem porrigentibus libellos incolis. At verò id interea certissimum est præfectorum illorum (qui & juris scientissimi) sententiam tum fuisse, non solum vim legitimam obtinuisse codicillos quibus præficerentur ipsi (id quod etiam existimarunt qui rebus heic tunc præerant) verùm etiam, instar Anglicani in provinciis moris formulæ, adeò continuatas fuisse, per diffusam æquoris interjacentis amplitudinem, tum ipsas insularum invicẽ provincias, tum cum Anglia universas, ut, causâ interdum ampliatâ, non aliter ac in mediterraneis Angliæ, tam coram Rege in Anglia, id est, in Tribunali quod *Banc. Regis* vocitant, incolis earum quibuscunque, quàm alterius insulæ incolis in altera, comparendi dies præstituerent. Quod liquet in præfectura Joannis de **Scardeburgh** sociorumque ejus sub Edvvardo tertio [11], aliorumque [12] illius seculi. Atque inauditum est, puto, ampliatione ejusmodi, jure nostro ordinario præstitui tempus comparendi

[11] *Mich. 5. Ed. 3. Rot. 183. coram rege & Mich. 6. Ed. 3. Rot. 181. coram Rege* penes Camerarios Scaccarii.

[12] *Rot. Placit. de Insulis. 2. Ed. 2. Rot. 30. in dorso*; in arce Londinensi.

di alibi quàm in loco ejuſdem juris (quà in Regis patrimonio habetur) cujus & ipſe eſt è quo ita quis amandatur. Neq; ejuſmodi quid, ne tentatum quidem, memini, in provinciis quæ in ſacro Imperii Anglicani patrimonio neutiquam habitæ, ab Anglo tamen alio titulo poſſeſſæ ſunt; veluti Andegaviæ, Normanniæ, ac Aquitaniæ Ducatus, ejuſmodi aliæ. Accedat etiam in vetuſtioribus aliquot Regum noſtrorum diplomatis, quibus firmãtur Inſularibus privilegia[13] omnimoda, ea non ſemel deſignari per ejuſmodi privilegia quibus gaviſi fuerint ipſi *ſeu anteceſſores ſeu prædeceſſores ſui ſub obedientia aliquorum progenitorum noſtrorum Regum Angliæ exiſtentium*. Certè ſi Ducatus Normanniæ partem inſulas illas fuiſſe tum creditum fuiſſet, dubitari vix poteſt quin acceſſiſſet etiam *ſeu Ducum Normanniæ*, quod in recentioribus aliquot diplomatis occurrit quidem, ita tamen ut etiam ipſis, *in fide & obedientia Coronæ noſtræ Angliæ* expreſſim dicantur inſulæ illæ[14] idque meritiſſimò, retinendæ. Quin ſub Edvvardo tertio Rege[15], libellis ipſorum inſularium ſupplicibus quos, in comitiis Parlamentariis Regi, de privi-

[13] *Rot. Pat. 2. Ed. 6. part. 7. ubi Inſpeximus. 1. Henr. 8. &c.*

[14] *Rot. Pat. 2. Iacobi part. 19.*

[15] *In Rot. 5. & 6. Eduard. 3. paullo antè citatis.*

giis ſuis moribuſque tempore omnem memoriam excedente ſtabilitis, exhibebant, annectuntur mores Inſularum aliquot; in quibus hi occurrunt, *Item quòd nullus de libero tenemẽto ſuo, quòd annum & diem pacificè tenuerit, ſine Brevi domini Regis de Cancellaria, de tenemento & tenente faciente mentionem, reſpondere debeat. Item quòd non debeant coram Iuſtitiariis domini regis, ad aſſiſas capiendas aſſignatis, reſpondere antequam tranſcripta commiſſionum eorundem ſub ſigillis ſuis eis liberent. Item quòd Iuſtitiarii per commiſſionem Domini Regis ad aſſiſas capiendas hic aſſignati non debeant placita hic tenere ultra ſpatium trium ſeptimanarũ.* Certè mores hi vetuſti etiam ita reſipere videntur perinde ac ſi ex Anglicani imperii Jure, non Normannico, Regibus noſtris atque Juriſdictioni eorum ordinariæ ſubjacuiſſent inſulæ illæ; tametſi inſulares eiſdem libellis Normannię viciniæ partem ſe fuiſſe ſimul interſerant. Quid quòd etiam inſula Serka ab Elizabetha Regina [10] conceſſa fuerit Herode *Carteret* ſibi & hæredibus ſuis poſſidenda ſub clientelę fiduciariæ forma quam *in Capite* vocitamus, id eſt [16] *Rot. Pat. 7. Eliz. part. 3.*

planissime velut sacri Imperii Anglicani Patrimonii feodum; utcunque obiter, ne dicam oscitanter, in concessionis diplomate intra Ducatum Normanniæ existere admittatur. Cùm autem in fedĕre Carnutensi renunciabat Edvvardus tertius Normanniæ aliisque aliquot regionibus Galliæ maritimis, adjectum est, ne de Insulis controversia maneret, eum retenturum tamen quascunq; Insulas tunc possideret, sive regionibus quas retineret præjacerent [17] sive aliis. Nam id imperii Marini ratio postulabat. Etiam tum Cæsarea tum Sarnia *ad regnum Angliæ attinere, & regno Angliæ adjacere* [18], ut Vectis & Mannia, dicuntur in Federibus aliquot inter Angliæ reges & principes exteros initis. Insulas item has concessit olim Henricus quintus Rex [19] Joanni fratri suo Duci Bedfordiæ, *absq; aliquo nobis vel haredibus nostris reddendo, aliqua prærogativa regia pro aliqua alia tĕtura nobis extra dictas insulas tenta quæ dictas insulas castra sive dominia qualiter pertinere poterit non obstante.* Quæ verba jus aliquod Ducale ne admittere quidem videntur. Et velut arrha seu pignus dominii Marini cum insu-

[17] *Th. Walsingham. an. 1360. seu 34. Ed. 3.*

[18] *Feder. 1542. inter Cæsarem & Hen. 8. & Feder. 1585. inter Elizabeth. Reginam & Ordines fœderatos Belgii;* quorũ transsumpta *in* Biblioth. Cottoniana.

[19] *Rot. Franciæ, 3. Hen. 5. memb. 6. num. 12. Novemb. 27.*

rum conjuncti erat forsan mos ille vetus quo *totus piscis per piscatores insularum nostrarum* (ita loquitur in sacris scriniis [20] Edvvardus Rex tertius) *de Gernesey/Jeresey/Serk & Aurency in mari inter festa Paschæ & S. Michaëlis captus secundum consuetudinem partium illarum ad nos pro rationabili pretio inde solvendo dignoscitur pertinere, & quòd dicti piscatores totum piscem per ipsos inter festa prædicta captum usque certa loca in eisdem insulis deputata deferre tenentur, ut ministri Custodis Insularum prædictarũ inde capere possint, ad opus nostrum, pro pretio hujusmodi quod viderint expedire.* Nec contemnendum est sanè id, quod in Chronicis Cœnobii Theokesburiensis occurrit de Henrico de *Bello campo*, Duce VVarvvici, in dignitatem Regis, ab Henrico rege sexto, non solùm Insulæ Vectis, verùm & Sarniæ & Cęsareæ, ad quas ceteræ in hoc tractu civiliter spectant, creato. De Insula Vecti idem memorat vir optimus Guilielmus Camdenus [21] idque ex eodem codice. At verò codex ipse [22] ad hunc modum; *Obiit autem dominus Henricus Nobilis Dux VVarvvichiæ & primus Comes Anglia, Dominus*

[20] *Rot. Finium 31. Ed. 3. mem. 18.*

[21] *In Britan. pag. 200. & 430.*

[22] *Ms. in biblioth. Cottoniana.*

minus le Dispenser *& de* Abergevenny, *Rex de insulis* Wigt *&* Gardsey *&* Jardsey, *dominus quoque castri Bristoliæ cum suis annexis, 3. Idus Iunii A.D. 1446. anno ætatis suæ 22. apud castrum de Hanleya, & sepultus est in medio Chori Theokesburiæ.* Et paulò ante, de eodem; *Coronatus est in Regem de* Wigt *manu regia*, eo in loco nullâ ceterarum insularũ expressâ habitâ mentione sed illis cum hac pari, quà Regum Angliæ patrimonii pars fuerunt, jure censitis At verò credendum non est insulas illas Normannico litori prejacentes in regnum, utcunque imperio Anglicano subjectum, ita conversas fuisse, nisi & qui converterint etiam ipsi superiori, quàm Ducatus titulo, easdem se anteà possedisse existimâssent; id est, planè regio. Quemadmodum Richardus rex secundus cùm Robertum Comitem Oxoniæ (qui & Marchio Dubliniæ & Dux Hiberniæ fuit) Regem Hiberniæ creare destinarat, se interea insulam illam non minore quàm Regis (tametsi Domini nomẽ tunc, uti etiam usque ad Henrici octavi tempora posteriora, Regis ibi vicem [24] omnino suppleret) titulo ac dignitate possidere procul

23 *Tho. Walsingham. in Rich. 2. anno 1386. pa. 352. edit. Londin.*

24 *Statut. Hibernic. 33. Hen. 8. cap. 1.*

proculdubiò non dubitavit. Ita Insulas illas ac mare circumjacens cum Angliæ regno unici Imperii Corpus, utcunque diversis illæ uterentur moribus, constituisse meritò existimatum est. Quò etiam spectat singulare earum, flagrante inter circumvicinas gentes bello, jus, induciarum beneficio ex regum Angliæ indultu, per ipsum mare, gaudendi; de quo plura inferiùs [25]. Atque in Tabulis forensibus quæ acta *Justitiariorum*, quos diximus, *Itinerantium* continent, *Placita Coronæ* (quæ phrasis Anglicanum imperium indicat) sæpissimè occurrunt. Item in actionibus [26], formulæ illæ, *spreta dignitate Coronæ domini regis*, & *dominus rex seisitus fuit de prædicta advocatione tempore pacis ut de feodo & jure Coronæ suæ*, ejusmodi aliæ non paucæ habentur, quæ jus Ducale non sapiunt. Accedat insuper non solùm quæ Normannico litori, sed etiam quæ Aquitanico objacent, Insularum jus ita olim retinuisse Anglum (velut possessionis suæ etiam ejusdem Maris, quà Anglicani regni patrimonium attineret, pignus seu comitem) ut Henricus noster tertius, utcunque non exi-

[25] C. 22.

[26] Rot. Placit. de Insulis, 2. Ed. 2. Rot. 21. & 30. &c. in arce Londinensi.

exiguę Aquitaniæ parti renunciaret, insulam tamen præjacentem illam (non minùs in Occidente, ac Rhodum olim, ob leges Navales [27], celebrem) Uliarim scilicet, vulgò *Oleron* dictam, Edvvardo filio primogenito concesserit possidendam in posterum, nunquam non ut Anglicani patrimonii sacri appendicem. Concessioni nempe adjecta est clausula, *ita* [28] *quòd eadem insula semper remaneat Coronæ Angliæ, & nunquam alienetur ab eâdem.* Literis item ad Uliarenses datis, *nolumus*, inquit [29], *quod à Corona Angliæ ullatenus segregare*. Quin annis aliquot antè, Vasconiam (seu Aquitanici litoris maritima) Edvvardo Principi similiter quidem concesserat [30], *ut integrè remaneat Coronæ Angliæ in perpetuum.* Adeò singula voluit tam maritima quàm insulã hæc jure ab eodem possideri, neque ullo pacto magis ac ipsum Mare, quo pulsabantur, ab Imperio Anglicano disjungi. Et tametsi postmodum tum hæc insula aliæ aliquot circumvicinæ, idque multis abhinc seculis, litora Gallica quæ proximant, varias ob causas, sequuta sunt, attamẽ integrum interea ma

27 De quibus consulas *c.* 24.

28 *Cod. Vet. Fœderum &c. Ms. anno* 1259. *penes Camerarios Scaccarii.*

29 *Cod. Vet. Ms. in* Bibl. Cotton. *de rebus Aquitanicis fol.* 3.

30 *Rot. Vascon.* 38. *Hen.* 3. *memb.* 8. *Matth. Paris pag.* 1187. *seu* 1207 edit. Lond. *Florilegus anno* 1254. *& Cod. Vet. Ms. de reb. Aquitan. in* Bibl. Cotton. *fol.* 66.

sit Angliæ Regibus, ut antè, Maris dominium; quod ex ceteris quæ ostendimus satis comprobatur.

CAP. XX.

Ex veniâ transeundi *seu* præternavigandi *sive* indulgeri solitâ *exteris*, *sive* petitâ, *dominium & possessio Maris Regibus Angliæ asseritur.*

FIrmantur, quæ de possessione ac dominio hoc diximus, ex publicæ fidei literis à Regibus Angliæ in veniam per mare hoc transeundi impetratis. Quarũ in sacris scriniis testimonia sunt non obscura. Impetrantibus scilicet exteris. Ferrando Urtis de Sarachione, Hispano, concessit Henricus noster quartus [1] ut tutò navigare ei liceret è portu Londinensi *per Regna, dominia, & potestatem nostram usque villam de la Rochelle.* Ad intersecans Mare *dominia & potestas nostra* heic manifestò spectant. Et missis à Carolo Galliarum Rege VI ad Robertum III Scotiæ Regem legatis, qui de fœdere ineundo agerent, tutelæ Tabulæ ab eodem Henrico impetrabantur, quibus tuti forent *par touz* [2] *noz povoirs, destrois & seigniories, par Mer & par terre*, id est, *per universas nostras potestates, districtus, & do-*

[1] *Rot. Franciæ 5. Hen. 4. membr. 11. Ian. 5.*

[2] *Ibid. mẽbran. 14.*

& dominia tam per Mare quàm per Terram. Innumeræ ſunt aliæ publicæ fidei literæ (*ſalvos conductus* vocant) in ſacris Henricorum maximè quinti & ſexti ſcriniis, quibus tutus indulgeri ſolebat & aditus & receſſus *tam per Mare quàm per terram & aquas dulces*, id eſt, per totum indulgentis imperium. Atque obſervare licet literas ejuſmodi ſolenni titulo dari à Regibus noſtris ſolitas ad Maris Præfectos, Admirallos, Viceadmirallos, Maris Capitaneos, territorii ſcilicet Marini præſides à Rege conſtitutos, quum tamen in id genus publicæ fidei tabulis à Rege Galliarum Angliæ Regi in Gallias tranſmigraturo olim conceſſis, ejuſmodi præfectorum nulla reperiatur mentio. A Philippo Longo Rege, Edvvardo noſtro II literæ id genus datæ, in fronte tantùm habuêre *Phelip* [3], *par la grace de Dieu Roy de France. A touz noz Iuſticiers & ſubgies ſalut.* Cauſa autem obſcura non eſt, Anglum præfectos Maris literis ſuis alloqui ſolitum, Gallum eo in ævo duntaxat Judices ſuos & generatim ſubditos. Scilicet per totum hoc mare, ut ejuſdem dominus, ſuos habuit etiam ipſius Maris Præfectos Anglus, quem

[3] *Rot. Clauſ. 13. Ed. 2. membr. 7. in dorſo.*

(cùm

(cùm ipſe trajiceret) æquum non erat ut tutaretur in Mari Gallus intra ſcilicet territorii Anglicani fines. Attamen tunc temporis Admirallus eſſe potuit Gallorum Regi; ſed ſolùm in litore Normannico & Picardico. Nam Aquitanicum, Britannicum, & Narbonenſe, nondum patrimonio Regio acceſſerant. Atque eo fermè tempore ſeu paulò ante habentur ii, qui in catalogo Admirallorum Galliæ primi ſunt. Ævo autem recentiori, verum quidem eſt in literis, etiam Galli [4], fidei publicæ, aliorumque Principum maritimorum, diſertis verbis Admirallos ſolere compellari inter cetera miniſteriorum Regiorum genera; ut ſcilicet in qualicunque paſſim præfecturâ tuti ſint ii quibus impetrantur. Sed de imperio in tranſeuntes ſeu præternavigantes Anglicano, plura habentur ex ratione limitum navigantibus à Rege noſtro in hoc mari deſcribendorum, quàm paulò poſt attendimus, uti etiam ex eis quæ ſuprà ex ſacris ſcriniis de Vectigalibus præternavigantibus ab Anglo impoſitis, trahuntur. Atqui & huc ſpectat ſanè reges tum Daniæ, tum Sueciæ, præter Urbes Anſeaticas, enixè ſæpiùs ab Elizabethâ

[4] *Stilus & Protocoll. Cancellariæ Franc. cap.* de Paſſaiges & Saufcõduits.

[5] *Cap. 14. hujus libri.*

thâ Angliæ Reginâ petiiſſe, ut liber eis eſſet per mare Anglicanum tranſitus cum annonâ in Hiſpaniam; flagrante ſcilicet inter eam & Hiſpanum bello. Scio quidem licentiam ejuſmodi eis negatam eſſe non ſolùm dominii Maris causâ, ſed inprimis ne hoſtibus commeatus adferrentur. Unde etiam naves Hanſeaticorum frumento onuſtæ à claſſiariis Anglicanis in ipſis Uliſſiponenſibus faucibus, extra territorium Angliæ maritimum, captæ [6] ſunt; quæ ſcilicet per mare Scoticum [7] & occiduum in Lusitaniam tenderant; proculdubiò ne Mari Anglicano, injuſſu Reginæ, temerarentur. Sed verò clamitabant inde Hanſeatici, Jura Gentium, Commerciorum, Federum violata eſſe; navibus ab Anglâ ita eo ſolùm nomine, quod ad hoſtem commeatus deferrent, captis; id eſt, in territorio cujus ſe dominam ne obtendebat quidem Angla. De eâ re quæſtio eſt illuſtris atque à viris doctiſſimis [8] diſputata, in quantum bellantibus ii, qui hoſtes non ſunt aut eſſe nolunt, res aliquas jure Gentium poſſint ſubminiſtrare. At verò dum antea aliquot ante naves has captas, non ſemel negata eſt Hamburgenſibus (

[6] 30. *Junii* 1589. qua de re *Declaratio* tunc Lõdini typis edita.

[7] *Thuanus Hiſtoriarũ lib.* 95.

[8] *Albericus Gentilis de Iure Belli lib.* 1. *cap.* 21. *Hiſpanic. Advocat. lib.* 1. *cap.* 20. & *Hugo Grotius De Iure Belli & Pacis lib.* 3. *cap.* 1. §. 5.

ceterorum etiam Hanſeaticorum nomine liberam ſibi per hoc mare in Luſitaniam & Hiſpaniam profectionem petiiſſent) omnimoda ſive frumentum ſive arma bellica tranſvehendi libertas; nec jure Gentium aut Commerciorũ, petitionem ſuam tunc niti, nec Reginæ negationem hujuſmodi juri adverſari omninò ſuggerebant. Scilicet primò reſponſum [9] tulêre, à tranſvehendis armis aliiſque bello conducibilibus & frumento abſtinerent, *in cæteris verò mercibus* (ſic Regina) *tranſvehendis nihil vos impediemus, ſed veſtrorum ſubditorum naves ſolito more commorari & prætervehi omni cum favore permittemus, ut inſtitutam navigationem perficiant*. Iniquum non habere iſi ſunt hoc reſponſum. Sed biennio poſt ablegatus eſt in Angliam Sebaſtianus à **Berghen** eorum Orator cum literis petitoriis ut exceptio in ſuperiùs conceſsâ libertate tolleretur, liberaque omnium mercium eſſet tranſvectio. Iterùm negatum eſt quod petebant, addicto, *qui auſo temerario ſecus facerent, pœnas penderent ſuæ indomitæ licentiæ, in claſſiarios alióſve ſubditos Majeſtatis Angliæ inciderent, factis ipſorum rebus*

[9] 1585. *ut in Declaratione Reginæ*, 1589

bus

bus & mercibus quibuſcunque capien-tis, ſic præter voluntatem ſuæ Majeſta-tis vectis & captis. Petitionibus tantùm ita ſemper agebant; pro arbitratu Anglæ reſponſa referebant; jura gentium aut commerciorum ne prætexebant quidem, antequam in alio mari, ſcilicet Luſitanico, quod jure Gentium & commerciorum, Anglæ injuſſu, ſibi liberum putabant eſſe, naves ſuas viderent interceptas. Tunc cœptum eſt de libertate nullo jure negandâ agi; idque ab iis qui, per aliquot antè annos, liberum per mare Anglicanum tranſitum ſupplices non ſemel ab ejuſdem Dominâ tantùm petierant. Adeò ut caput illud (ut eſſe volunt nonnulli) Juris gentium de commeatu hoſtibus ab amicis non ſubminiſtrando, non ſolùm in causâ anteà eſſet ſive petitionis Hanſeatarum ſive Reginæ negationis, ſed accederet etiam dominii Marini jus, quod planè ſe violaturos ſentiebant Hanſeatici, ſi Reginæ injuſſu per ejus Mare proficiſcerentur. Huc ſpectant ab eâdem ratione, quæ occurrunt de hâc re in capitibus ab VVitfeldio & Bernicovio, Chriſtierni IV Daniæ Regis, anno MDXCVII, legatis apud Anglam ex

pedi

pediendis. *Serenissimum*, ajunt [10], *Regem nostrum severè nobis injunxisse, ut apud Serenissimam Reginam ageremus, quò frumenti aut annonæ vectio Hispaniam versus nostris libera permittatur, quemadmodum etiam, ut antè fecimus, & nunc cum omni instantiâ iterum facimus ac petimus, maximè cùm suspicio sit eam licentiam frumentum vehendi etiam Anglis & Belgis interdum concedi; ne nostri pejori conditione utantur quàm vestri, atque ut ad minimum certis quibusdam navibus in gratiam Regiæ Majestatis annuatim libertas annonam, durante hoc bello, vehendi saltem concederetur: atque ut de eo, quod obtinere possimus, serenissimo Regi nostro referre queamus.* Tulêre autem responsum legati hi hujusmodi, *Reginam nullatione posse induci, ut illud consentiat fieri Et cùm suspicio allegatur à nobis, licentiam interdum concedi & Anglis & Belgis vehendi frumentum, negemus nos asserere* (viri nempe primarii à sacratioribus Consiliis Reginæ, quæ respondebant) *nunquam tale quicquam concessum esse à Reginâ, neq; hujusmodi esse concessuram, durante bello.* Timarini, per quod transeundũ esset, territo-

[10] *Ex tabulis legationis ejusdem, in* Bibliotheca Cottoniana.

territorii domina fuerit Regina, idque
Danorum (ut ſuperiùs Hanſeaticorum)
ſententiâ, quorſum hæc tam ambitioſa
petitio, quàm reſponſio imperioſa? Li-
bertas heic nulla præter eam quæ e
Reginæ, velut itineris Dominæ, a
bitratu pendebat, ſæpiùs iteratâ p
titione, obtenditur. Unde etiam eſt
quòd Joannes Suecorum Rex liter
quibus anno MDLXXXVII ad Eliz
betham Reginam datis veniam me
cium in Hiſpaniam trajiciendarum
lavo VVormæo Sueco petebat, fa
ſit, neceſſe ei fore *maritimas Reg*
[11] *In* Bibliotheca Cottoniana. *ditiones pertranſire*, quæ literarum
ſunt vocabula. Neque novum eſt hu
modi tranſitũ exteris negari. In qu
plurimis publicæ fidei literis, Merc
ribus gentium vicinarum ab Edwa
Rege I conceſſis, exardeſcente i
eum & Gallum bello, adjicitur clau
[12] *Rot. Pat. 24. Ed. 1. memb. 5. & 25. Ed. 1. part. 1. mẽbran. 2. 7. 16. &c.* ſolennis, ut *nihil ad partes Franci*
cant ſeu duci faciant, nec omnino
micis noſtris inde communicent qu
modo [12], ut in ſacris legitur Scriniis
juſmodi ſunt alia non pauca. Und
mandatis ejuſdem Regis habetur
ſummâ curâ atq; diligentiâ retine
ei ſummum Maris imperium, ut

bi jure avito competens, ceu legum
perſonarum in eo tranſeuntium ar-
tro & moderatori. Verba, quæ idem
nant, ſunt, *Eſpecialment* [13] *à retenir*
maintenir la ſouvereigneté qe ſes an-
ſtres Royes d'Engleterre ſoloyent avoir
la dite mier d'Engleterre, quant à
mendement, declaration, & interpre-
tion des lois per eux faits à governer
utes maneres des gentz paſſanz per la
e mier. Huc ſpectat etiam illud Joan-
Regis mandatum, quo imperioſè
is naves omnimodas quæ per mare
glicanum (generali Maris, utpote
cumflui, nomine deſignatum) repe-
potuerint, ſiſti voluit atque ad ſua
ora adduci. Nimirum ſiſti quando-
e naves quorumcunque tam extero-
m quàm ſubditorum in portubus per
nnia ſecula, tralatitium eſt. Mare
em totum, hoc mandato, ſuum non
nùs ac portus ipſos planè innui vo-
at Joannes Rex. Mandati ipſius te-
nonium appono. REX [14] *omnibus*
remannis & Marinellis & Merca-
ibus Angliæ, per mare itinerantibus,
utem. Sciatis nos miſiſſe Alanum Iu-
nem de Sotham *& VValterum*
tattun & Vincentium de Haſtings,

[13] *Faſcic. de ſuperioritate Maris Angliæ, in arce Londinenſi.*

[14] *Rot. Pat. 9. Iohann. R. membran. 1. num. 3.*

&

& VVimundum de Winchelsey, & alios de Baronibus nostris quinque portuum & alios fideles nostros Sturemannos & Marinellos galiarum nostrarum ad omnes naves quas invenerint per Mare arrestandas & salvò, cum omnibus in eis inventis, ducendas in Angliam. Et ideò vobis præcipimus, quòd eis de hoc sitis intendentes, ita quòd sitis in Angliâ cum omnibus navibus & merchandisis vestris ad portum & tempus quos ipsi vobis nominabunt. Et si aliquis eis contra præceptum nostrum resistere temptaverit, vos, fideles nostri sitis eis in auxilium cum omnibus viribus vestris, sicut diligitis vos & catalla vestra & pacem & residentiam in terra nostra vobis vel alicui de generatione vestra. Teste VVillielmo Briwi, apud Lutegar. VIII die Februarii. Sturemanni & Marinelli sunt Navarchi & Classiarii. Sed omnes naves per mare arrestari, id est, sisti seu capi, & in Angliam adduci jubere, quid aliud est quàm Maris per quod transirent, dominum se indubitanter profiteri? Nec objiciat quis mandatum hoc ad naves tantùm Anglorum, seu mandantis subditorum, attinuisse. Verum quidem

ipſos codicillos jam adductos ad Navarchos, claſſiarios, mercatores Angliæ, tantùm miſſos fuiſſe. Sed ex ipſis manifeſtum eſt intereà, Quatuor-viros ibi memoratos alioſque Quinque Portuum cives & qui adjiciuntur ceteros, in mandatis præcedentibus habuiſſe, *omnes Naves quas invenerint per Marreſtandas & ſalvò, cum omnibus eis inventis, ducendas in Angliam.* Acceſſere autem codicilli hi, ut palàm eſt, ne navarchi, claſſiarii, mercatoris ujuſcunque Anglicani Mari utentis auxilium, in navibus exterorum ſiſtendis, deeſſet. *Si aliquis eis contra præceptum noſtrum reſiſtere temptaverit, fideles noſtri, ſitis eis in auxilium cum omnibus viribus veſtris &c.* Fidelium noſtri, ſeu qui navibus ſiſtendis operam præbere debebant, heic ſunt uniformi nautæ atque Mercatores Anglicani per mare hoc diſcurrentes. Quorum interest naves ſiſtendæ erant, non veniebant Fidelium ſubditorum nomine; ſed & ipſam Mandati hujus formulam ita comprobare, ut ea de re ulterius quid adjicere neceſſe non ſit, neminem diligentiùs intueatur, exiſtimo duraturum. Nec de Navibus Hoſtium,

ſed

ſed quorumcunque verba fiunt; utpote prolata à domino cujus tunc interera non ſolùm territorio ſuo Marino ſe etiam navibus in eo præternaviganti bus, non aliter ac in portu ſtationem habentibus, ſuam in rem & pro libit uti. Similes habentur, atque idem pro bantes, Codicilli temporis Edvvardi I Regis; in quibus jubetur naves unive ſas decem doliorum & quæ exceſſerin in Mari Auſtrali atque Occidentali pertas (exceptis aliquot jam anteà jectioni in Aremoricam deſtinatis) & armari ut Regi inſerviant. Lem eſt; *De Navibus arreſtandis & cap dis.* Formula ad hunc modum ſe hab

15 *Rot. Franciæ 22. Ed. 3. mẽbran. 5. Octobris 20.*

REX [15] *dilecto ſibi Thomæ de Wc ſervienti ſuo ad arma locũ tenenti cti & fidelis noſtri Reginaldi de Cobh Admiralli Flotæ noſtræ Navium a aquæ Thamiſiæ verſus partes occid les, ſalutem. Sciatis, quòd aſſignavi vos ad omnes Naves, Flimos, Crei Bargeas portagii decem Doliorum trà, quos in Admiratu prædicto* (id Mari à Thameſis oſtio in Auſtru Occidentem porrecto) *inveniri c gerit, cum omni celeritate qua fieri terit per vos & deputandos à vobis*

re

veſtandos & capiendos, & ad naves,
Flimos, Creieras & Bargeas prædictos
per magiſtros & dominos eorundem de
guerra, benè & ſufficienter muniri &
parari faciendos, & ad eos ſic bene pa-
ratos & munitos uſque Sandwicum
celeriter ducendos, Navibus, pro paſſa-
gio dilecti & fidelis noſtri Thomæ de
Dagworth & hominum ſuorum ver-
sus Britanniam profecturorum, ordina-
riis duntaxat exceptis; Ita quòd vos in
propria perſona, unà cum navibus, Fli-
bis, Creieris, & Bargeis prædictis de
guerra ſic benè paratis & munitis, ſitis
eidem die Sabbati proximo ante feſtum
Apoſtolorum Simonis & Iudæ proximè
futurum ad ultimum, ad proficiſcen-
dum exinde in obſequium noſtrum, pro-
dictis Magiſtris & Marinariis Navium,
Flimorum, Creierarum, & Bargeiarum
prædictorum tunc injungetur ex parte
noſtra, ac ad capiendum ſufficientem
quantitatem, pro vobis circa præmiſſa
faciendo, in locis ubi meliùs expedire
videritis (Feodo eccleſiæ duntaxat excep-
to) pro denariis veſtris inde ſolvendis;
& non ad capiendum & arreſtandum
omnes illos quos in executione præmiſſo-
rum contrarios inveneritis ſeu rebelles,

& eos

& eos prisonis nostris mancipandum, in eisdem moraturos quousque de eis aliter duxerimus ordinandum &c. Jubentur item cuncti in dicto Admiratu ministri obsequium atque opem eadem in re præstare. Subscriptio, autoritatẽ mandati originariam indicãs, est, *Per ipsum Regem & Consilium*, quæ illo in ævo solennis erat. Admiratûs autem nomine heic contineri ipsum Mare quod diximus, ex suprà ostensis liquet. Atque in eo, avito suo jure, non aliter ac in ipsis portubus seu litoribus Angliæ (nam de navibus quorumcunque in portus litore ex jussu regio sistendis, exempla occurrunt innumera) sic usus est Edvvardus Rex tertius; quemadmodum & alii Reges Angliæ. Quod verò sistendis navibus eisque in officia Regis maritima conscribendis adductum est, id semper intelligas oportet ita Justitiæ normam factum ut, pro ratione tum doliorum quibus æstimabantur tum pro nautarum numero ita conductorum, congrua merces esset præstanda. Qua de re testimonia etiam occurrunt in tabulis [16] Parlamentariis.

[16] *Rot. Par. 3. Hen. 5. part. 1. num. 6. seu 31.*

CAP. XXI.

Piſcandi *in Mari* veniam, *ab Angliæ Regibus, Exteris* concedi ſolitam; Piſcatoribus *item* tutelam *ab eis, ut in ſuo territorio, præſtitam, dominii eorum Marini inſigne vetus eſſe & manifeſtum.*

VT tranſeundi, ita & Piſcandi libertatem à Regibus Angliæ, ceu territorii Marini dominis, impetratã comperimus. Ejus rei teſtimonium quidem eſt luculentum in eo quod è tabulis Parlamentariis ſuperiùs [1], de vectigalibus quibuſcunque in Mari piſcantibus impoſitis ſub Richardo Rege ſecundo, adducitur. Quin in ſacris Scriniis occurrit, Henricum VI Gallis aliiſque exteris amplurimis ſigillatim indulſiſſe [2] *per ...um annum integrum tantummodò* (interdum per ſex menſes) *&c. ire per ...are piſcando omni tempore & quoties* &c. Sed & Fidei publicæ ſeu ſalvi conductûs nomine indulgebatur hęc libertas. Etiam & navibus piſcatoriis modus ſcribitur; Ne xxx. dolia excedant. Verum quidem eſt, adjici velut rationem aliquam ſeu conditionem veniæ, pari cum Exteris ſecuritate aliquot qui Anglo ſuberant, piſcando fruetur. Quod ideò duntaxat in indultu

[1] *Cap.* 15.

[2] *Rot. Franciæ* 38. *Hen.* 6. *m.* 9. & 14.

locum habuit, ut si hosce deturbarent illi molestiásve eis exhiberent, veniæ beneficio excciderent. Rationis illius seu conditionis, sub diplomatum initia, verba ad hunc modum se habuêre; *Vt factum piscandi Allecum aliorumque piscium, pro utilitate publicâ, augeatur, continuetur & vigeat, nec non ut quibusdam certis piscatoribus obedientiæ nostræ par securitas atque consimilis præstetur & fiat.* Certos Piscatores obedientiæ nostræ Gallos etiam fuisse opinor, qui tunc in ditione Angli. Cùm scilicet omnia ferè, præter litus Picardicum, in Galliis, paulò ante ab Anglo defecerant. Id est, sub extremo Henrici Sexti. Quod verò sive heic de pa securitate occurrit, sive alibi interdu etiam de publica fide sive ex Galli, fl Flandri, sive Aremorici codicillis[3], iam Piscatoribus Angliæ præstanda; ferè evenit, cum, deferveſcentibus i micitiis, de induciis federéve fiebat liberatio. Utrinque interim secur ejusmodi ex pacto nonnunquam p stabatur. Sed ab Anglo tam ut à Do no loci quàm ut ab eo qui in amicit rediturus erat. Ab aliis, hoc tan nomine, non illo. Nisi de Portuum lito

[3] 8. *Hen.* 4. *in sched. vetust.* Bibliothecæ Cottonianæ, *&c.*

litorum usu rem capias. Nam ita tam hos dominos quàm illum esse nemo diffitetur. Etiam & ævo nostro à summo Maris præfecto, impetrari solebat venia Gallis qui Soleas Henrici IV Galliarum Regis mensæ in Mari interfluente caperent, quod asserunt qui Tribunali & rebus maritimis apud nos diù præfuêre. Etiam & captas esse Gallorum naves, ut injuriarum reas, quæ citra hujusmodi veniam piscationem ibi exercerent. In Orientali autem, quod agro Eboracensi & vicino præjacet, Mari, libertas piscandi Hollandis & Zelandis à Castri Scardeburgensis, Eboracensi in litore positi, præfecto, ex veteri instituto solitum est impetrari; quod & ante annos complures memorat V. C. Guilielmus Camdenus de oris illis verba faciens; *Operæ pretium*, inquit ille [4], *videatur adnotare uberrimam & quæstuosissimam in subjecto Mari Halecum (sive Leucomænidarum, aut Chalcidum, si ita mavis) piscaturam Hollandos & Zelandos exercere, cùm veniam priùs veteri instituto ex hoc castro impetraverint. Veniam enim piscandi semper concesserunt Angli, honore sibi reservato, utilitate verò exteris*

[4] *In Britania.* pag. 586.

quasi per desidiam resignata. Incredibile enim ferè est, quantam pecuniæ vim ex hac in nostro litore piscatura Hollandi sibi corrogent. Sic ille. Alter etiam rerum maritimarum peritissimus, qui libellum, Anglico idiomate conscriptũ, Parlamentariis, sub Elizabethâ Reginâ, comitiis de piscaturæ commodo exhibuit, Flandros scribit, Hollandos, Zelandos quotannis, inclinante æstate, quadringenta aut quingenta navigia (Busses vocant) emittere ad halecum piscaturam in Mari hoc Orientali, Where [5] before they fish they ask leave of Scarborough, id est, *ubi antequam piscaturam exercent, à Scardeburgi præfecto veniam petunt*, quæ sunt ejus verba. Edicto item cautum est sub Jacobo Rege nostro [6], ne quis exterus in mari Anglicano aut Hibernico, aut eo quod attinet ad Insulas regni Angliæ cæteras, piscaretur, veniâ priùs à Legatis ad hanc rem Londini constitutis non obtentâ & quotannis minimè novatâ. De veniâ piscandi aliàs item à Regibus Angliæ exteris impetratâ, alia habent alii [7]. Causa autem, quòd adeo frequentes nõ occurrant sive transeundi sive piscandi in Mari Anglicano libertatis

[5] Hitchocks New yeers guift edit. Lõdinensi 1580.

[6] *Edict. 7. Iacobi R. 6. Maii.*

[7] *Gerard. Malinius in lege Mercatori 1, cap. 35.*

tatis conceſſionum formulæ, inde planiſſimè evenit, quia ex federibus cum vicinis Principibus initis toties ejuſmodi libertas fuerit (uti itidem Portuum, litorum, itinerum, aliarumque rerum) ita utrinque indulta, ut, conſtante federe, velut ager compaſcuus tam federato utenti quàm Anglo domino mare deſerviret. Sed verò etiam in federibus hujuſmodi limites interdum piſcaturæ poſiti ſunt, quod inprimis obſervandum eſt. Limites tum Loci, tum Temporis. Adeò ut federato ultra limites hoſce piſcari ex federe non liceret; Anglo in Mari præjacente univerſo dominium retinente. Egregium eſt ſub Henrico noſtro IV exemplum. Pactum inierat Gallus & Anglus [8], piſcaturam utriuſque ſubditos liberè exercere poſſe toto mari quod hinc portu Scardeburgenſi & Southamtonienſi, illinc Flandriæ extremo & Sequanæ fluvii oſtio terminetur. Tempus item ab Autumno intra Januarias, quæ ſequentur, Kalendas coërceri. Atque ut vi federis tutò frui poſſent Galli, literas publicæ fidei Præfectis maritimis univerſis dat Rex noſter. Limites heic planè Gallos ab occidentaliori & quod ſub

[8] *Rot. Franciæ 5. Hen. 4. 29. Septembris.*

Africo positum est Mari excludebant, uti etiam ab Orientali quod in Septentrionem ab illis porrigitur; utpote ab Henrico nostro, pro suo, ut domini, arbitratu, ita finito. Neque juris erat ne quidem umbra, quâ in præfiniendis his limitibus Gallus domini vicem obtinere videretur; cùm nec secluſum mare litus ejus ullibi in Septentrione allueret, nec in Austro (præter Normanniam) aut in Occidente præjacentem haberet mari regionem. Cetera scilicet aut Britanniæ Aremoricæ Dux aut Anglus tenebat, ut suprà monitum est. Hinc sanè in usu fuit, Reges Angliæ tutelâ piscatoribus etiam, exteris Edicto interdû, armatâ interdum classe præstare, ubi scil. sive ex fœdere, sive ex impetratâ veniâ, temperamentis pro Angli arbitrio adjectis, piscatû ibant. Lemma in sacris Scriniis est, de tẽpore Edvvardi I. *Pro hominibus Hollandiæ, & Zelandiæ, & Frisiæ, quòd piscari possunt prope* Jernemuth. Sequitur codicillus de eorum tutelâ Regius. *Rex dilecto & fideli suo Ioanni de* Buteturte *Custodi Maritimæ suæ de* Jernemuth *salutem. Quia intelleximus quòd multi homines de partibus Hollandiæ, & Zelandiæ, & etiam Frisiæ*

9 *Rot. Pat. 23. Ed. 1. memb. 5.*

qui ſunt de amicitiâ noſtrâ ad piſcandum in Mari noſtro prope Jernemuth *his diebus ſunt venturi; vobis mandamus quòd publicè proclamari faciatis ſemel vel bis in qualibet ſeptimana ne aliqui ſub omni quod nobis foris facere poterunt, eiſdem inferre præſumant injuriam, moleſtiam, damnum, impedimentum aliquod aut gravamen; ſed ipſis potiùs, cùm indiguerint, conſulentes ſint & auxiliantes ita quòd abſque impedimento piſcari & commodum ſuum facere poſſint. In cujus rei teſtimonium has literas noſtras fieri fecimus patentes uſque ad finem S. Martini proximi futuri duraturas. Teſte Rege apud* Wengham XXVIII *die Septembris.* Ad annum ejus attinet XXIII, ſeu Chriſti MCCXCV. Eodem etiam die in gratiam Comitis Hollandiæ ejuſque ſubditorum tres naves armatas emittit in oram maris ulteriorem, *pro ſalvatione* (ut alio in codicillo loquitur) *navium terræ veſtræ & noſtræ captioni Alecum vacantium ſeu intendentium his diebus, &c. ad excudendum in coſtera maritima veſtra.* Tutelam piſcandi dat. Hanc bimeſtre intra tempus in codicillo utroque claudit. Piſcatores etiam tutatur ſolus tam

in orâ Germanicâ (quam *costeram maritimæ vestræ*, ob vicinitatem, in literis ad Hollandiæ Comitem heic appellat) quàm Anglicanâ. Neque alio uti navigiorum genere Piscatoribus licuit præter id quod à Regibus nostris præscriptum est. Unde interdicta interdum omnimoda piscatio est; quæ & admissa interdum, modo adjecto, ut navigia triginta doliis minora tantùm piscarentur. Id liquet ex codicillis Edvvardi tertii Regis de piscandi legibus ad Præfectos suos singulos Gernemuthę, Scardeburgi, VVhitbeiæ & Donvvici oppidorum in litore Orientali positorum datis. Verba sunt [10]; *Quia dederimus licentiam Piscatoribus villæ prædictæ & aliis, qui ad villam prædictam causâ piscandi venire voluerint, quòd in mari cum navibus & batellis citra pondus* xxx *doliorum piscari & commodũ suum facere possint, quibuscunque inhibitionibus seu mandatis nostris in contrarium factis non obstantibus, vobis mandamus quòd piscatores villæ prædictæ & alii qui ad villam prædictam causâ piscandi venire voluerint, in mari cum navibus & batellis citra pondus* xxx *doliorum piscari & commodum suum facere ab-*

[10] *Rot. Claus. 11. Edvv. 3. membr. 35.*

que impedimento permittatis, quibuscunque inhibitionibus seu mandatis nostris, vobis in contrarium factis, non obstantibus, ut est dictum. Teste Rege apud Turrim London x Augusti. Annus erat Edvvardi tertii undecimus seu MCCCXXXIX. Quin si qui Piscatorum in hoc Mari tutelam, Angli injussu, olim exercerent, velut dominii jus invadentes, capiendi erant & custodiæ tradendi, sententiam ob injuriam Anglo illatam exspectaturi. Id quod videmus in tabulis publicis Edvvardi Regis nostri IV. Præfecerat nimirùm is Triumviros cum potestate navali, qui piscatores per Mare Norfolciam & Suffolciam alluens tuerentur, quos *Custodes, Conductores & VVastores* appellant sacra Scrinia. Ut igitur tam tutelæ impensæ à piscatoribus solverentur, quàm alii quicunque ab hujusmodi tutelæ officio arcerentur, Quatuor-viros constituit, scilicet Ioannem Hemingum Equitem Auratum, Guilielmum Hopton, Edmundum Yve, & Ioannem Wansfleet Armigeros, tam *ad custodes, Conductores & VVastores il-* [11] *Rot. Pat. 22. Edvv. 4. memb. 2.*

los supervidendos (ita Tabulæ ipsæ [11]) *quam ad communicandum cum quibusdam*

busdam piscatoribus cujuscunque patriæ fuerint, qui in partibus prædictis sub securitate dictorum N. N. *piscari voluerint, quòd ipsi piscatores & eorum quilibet ad omnia & omnimoda costas, onera, & expensas eisdem custodibus & conductoribus pertinentia tempore piscationis sint contributores, & hujusmodi costas, onera, & expensas juxta ratam portent, & ad costas, onera, & expensas illa de hujusmodi piscationibus piscatorum prædictorum ubicunque inveniri poterunt, levanda & colligenda, necnon ad omnes alios fore custodes, conductores, sive VVaftores, alios quàm prænominatos, præsumentes vel attentantes, arrestandos & capiendos, & proximæ Caolæ nostræ committendos, ibi salvò & securè, quousque pro eorundem deliberatione ordinaverimus, custodiendos.*

[12] *Rot. Pat. 3. Hen. VII. part. 2. in dorso.*

Totidem ferme verbis, ad eandem rem, habentur diplomata aliquot Henrici septimi [12] Regis; etiam & Ricardi tertii [13], excepto quòd in hujus formulæ interseratur post vocabula illa *& expensas juxta ratam portent*, hæc clausula heic non contemnenda; *licet iidem piscatores sive eorum aliquis vel aliqui literas de Salvo conductu à quocunque*

[13] *Rot. Pat. 2. Rich. III. part. 1. memb. 2.*

15. Augusti. & part. 1. in dorso. 18. Septemb.

cunque Rege, Principe ſive gubernatore cujuſcunque Regni obtinuerint vel obtinuerit. Ita ex more recepto &, pro regum noſtrorum libitu, uſitato, Tutelæ impenſæ à piſcatoribus Maris hujus, utcunque ab aliis principibus qualeſcunq; ſecuritatis publicæ literas antea impetraſſent, præſtandæ erant. Neque alii præter eos, qui ab Anglo conſtituti, in tutelæ hujuſmodi conſortium admittendi; ne ſcilicet Angli juri ita fortè derogaretur. Quod dominii atque poſſeſſionis loci character eſt manifeſtus.

CAP. XXII.

Leges & Termini exteris, invicem hoſtibus, *ſed Anglo amicis, in mari à Regibus Angliæ* poni ſoliti, *Dominium eorum teſtantur. Et de* Regiis *in Mari* Conclavibus *ſeu* Cameris. *De ſingulari item* perpetuarum in Mari *circa Inſulas Normannico litori præjacentes* induciarum *jure.*

QVod ad Leges & Terminos Exteris, qui invicem hoſtes, Anglo utrique amici, per hoc mare mutuò deprædarentur, præſtitutos (nam id quintum eſt teſtimoniorum heic caput) attinet; cùm ſub initiis Jacobi Regis Angliæ, placato undique reliquo orbe Chriſtiano, bellum tamen inter Hiſpanum & fede-

federatos Belgiæ ordines exardeſceret, atque inde fieret ut in Mari Anglicano utrique illi, Anglo amici, mutuis ſe invicem & frequentiſſimis infeſtarent deprædationibus, de quarum jure Dubia aliquot inter miniſtros Regios, qui de rebus maritimis cognoſcebant, oriebantur; Rex noſter majorum exempla ſequutus, atque ut regnator legitimus moderatorq; aquarum, edicto ſancivit[a] in oris Anglicanis limites intra quos utriſque ita tutam fore ſtationem, tutum tranſitum, etiam & utroſque ab ipſo ita protectum iri voluit, ut neque Hiſpanis in Belgas federatos, neque his in illos aliiſve cujuſcunque gentis in alios, intra hoſce vim aliquam impunè exercere liceret. Verba edicti ſunt; Our pleaſure is, that within our Ports, Havens, Rodes, Creeks, or other places of our dominion, or ſo neer to any of our ſaid Ports or Havens as may be reaſonably conſtrued to be within that title limit or precinct, there ſhalbe no force, violence, ſurpriſe or offence ſuffered to be done, either from

[a] *Edict. 1. Martii 2. Iacobi Regis ſeu 1604. in Rot. Pat. 2. Iacobi R. part. 32.*

man of warre to man of warre, or man of warre to merchant, or merchant to merchant of either partie. But that all of what Nation soever, so long as they shalbe within those our Ports and places of our jurisdiction or where our officers may prohibit violence, shalbe understood to be under our protection to bee ordered by course of justice and be at peace each with other. Id est; *Placuit nobis, intra portus, æstuaria, stationes, sinus nostros alioſque locos ditionis nostræ (seu qui ita ullis dictorum portuum nostrorum seu æstuariorum propinqui sunt ut rationabiliter censeri possint esse) intra titulum illum, Limitem, aut præcinctum, non iri permissum ut vis aliqua, violentia, interceptio aut injuria inferatur sive à navi armata in armatam, sive ab armata navi in mercatorem, sive à mercatore in mercatorem ex parte alterutra; sed universos, cujuscunque fuerint gentis, quamdiu fuerint intra illos portus nostros & locos jurisdictionis nostræ, ubi ministri nostri violentiam inhibere*

bere queant, cenſendos fore ſub tutela noſtra & ſecundum noſtram juſtitiæ formulam gubernandos; pacemque eis invicem fore colendam. In ſecluſo verò Mari ita tantùm vim etiam inter hoſtes permitti volebat eodem Edicto, ut ſi aut in aperto hoc Oceano, ſinubus, portubus, æſtuariis, armata navis vim hoſti inferendi causâ propè immineret, aut ex loco aliquo ita interdicto, in Oceanum navem hoſtis ex eodē loco tranſeuntem, contra Edicti mentem, involaret, tunc armatæ tam Mercatorum Anglorum quàm Præfectorum Regiorum naves & vim ejuſmodi ſubmoverent & ulciſcerentur. Edicti verba ſunt;

Our pleaſure therefore and commandement is to all our officers and ſubjects by Sea and Land, that they ſhall prohibit (as much as in them lyeth) all ſuch hovering of men of warre of either ſide ſo neer the entrie of any of our Havens or our Coaſts; And that they ſhall reſeue and ſuccour all merchants and others that ſhal ſail within the daunger of any ſuch

ſhall awaite our coaſts in ſo neer places to the hindrance of trade and traffique outward and homeward frõ and to our Kingdomes. Id eſt, *Placuit nobis, & in mandatis damus omnibus Miniſtris noſtris ſubditiſque per Mare & per Terrã, ut, in quantum valeant, ipſi prohibeant cunctas naves armatas quæ ex alterutra parte ita imminuerint tam propè introitum alicujus portuum noſtrorum ſeu orarum noſtrarum, atque ut tutelam præſtent ſuccurrantq; omnibus mercatoribus aliiſque qui inciderint in inſidias quorumcunq; imminentium oris noſtris in locis adeò propinquis, unde impediatur commercium & negotiatio extrorſus & introrſus, ad regna noſtra & ab eis.* Præſtitutos quos diximus limites tabulę typis æneis expreſſæ & juſſu Regio in publicum miſſæ, denotabant. Earum ratio ita ſe habet, ut lineæ rectæ à promontorio aut adjacente Inſulâ ad proximum in litore Anglicano promontorium aut inſulam ductæ deſignarent tam ſeclusum illud Mare quàm ipſos portus ſinuſque. Promontoria hæc cum Inſulis ab Aquilonari Angliæ orâ per Orientem & Auſtrum.

Auſtrum in Occidentem circumeun
tia, numero viginti ſeptem, ſuo ordin
ita recenſentur. Holy Iland, th
Sowter, Whitby, Flamboroug
head, the Sporne, Cromer, Win
terton-neſſe, Caſter-neſſe, Lay
ſtof, Eſtneſſe, Orfortneſſe, th
Northfore-land, the Southfore
land, Dungeneſſe, Beach, Du
nenore, Portland, the Start, th
Ramme, the Dudman, the
zard, Lands end, Mildford, S
Davids-head, Beardſie, Ho
head, & *Mona inſula*. Permagn
Maris ſinus ab Oceano circumambie
te lineis hiſce abſciſſos habemus, qu
regias Cameras, id eſt, The King
Chambers, & portus Regios voc
tant. Ut in ædibus ſeceſſus reducti
res, ſeu cubicula aut conclavia, qu
Camera barbaro-latinè nuncupari ſ
lent, habent domini, etiam ut Lond
num urbs *Camera Regis Angliæ* à v
tuſtis ſeculis in jure noſtro etiamnu
dicta eſt, ipſo velut nominis ang
ſtioris uſu, dominio ejus, quod c
cumqu


Scala Leucarum
10 20 30 40 50
Oriens.
Occidens.
Meridies.
Pars.
ANGLIA
Cassernes
Statenes
Orfordnes
Nazz
N. Forland
S. Forland
Dover
Foulston
Dungenes
Rie
Winchelsey
Fairlee
Laistolf
Albro
Balsey
Yarmouth
Ipswich
Harwich
Winternes
Colchester
Cromar
Burnham
Sandwich
Feversham
Thames
Beach
Shorcham
Arundell
Chichester
Portsmouth
Hampton
Hurst
Pole
S. Albons
Weimouth
Portland
Lime
Ile of Wight
Dunenore
Sporne
Burlington
Flamboro head
Skognes
Lime
Boston
Scarboro
Whitby
Hull
Sowter
Holy Island
Ley's
New Caſtle
Bristol
Preſton
Wigan
Manchester
Chester
S. Bus
Baſsin
Calfe
S. Michale
Ile of Man
S. Brigid
Pile
Holy-head
Aberkeny
Harlet
Bardſey
Cardef
Swanſe
Wormshed
Carmarden
S. Davids hd
Milford
Holmes
Caſtle
Lundy
Comb
Dage
Bacons
Table
Rame
Low
Foy
Padſtow
Start
Socom
Berry
Dartmouth
Plimmouth
Budmon
Degrees
Mylerpoole
Miracles
Black.
Lizard head
Mount
Lands end.

4

cumquaque adjacet, diffusiùs designato: ita sinus hi amplissimi simili nomine insigniti & pro arbitrio regum Angliæ præfiniti, Maris, quod reliquum est, itidem dominium indicant. Desumsimus autem promontoriorum & insularum, quibus ita sinus illi, etiam in adjectâ tabellâ, designati, terminari solent, ex instrumento [2] à Duodecimviris rerum maritimarum callentissimis, atque ad hanc rem juratis sub Edicti promulgationem, Anglicè conscripto; quod exhibitum est ab eis V. honoratissimo Julio Cæsari, Equiti Aurato, & Tribunalis maritimi summi tunc præsidi, nunc verò sacrorum Cancellario Anglicanæ Scriniorum Magistro, & secretioribus Regi consiliis, cui limitum hujusmodi veterum indagandorum cura mandata erat. Instrumento item in illo, tum Promontorii cujusvet capitis ad invicem distantia, tum status velificationis cursus, seu, uti vocari amat, Rumborum, qui in pyxide nauticâ ab altero ad alterum navigandum dirigant, ratio, unde areæ cujusliber *Cameræ regiæ* partim dijudicetur quantitas, explicatur. Ordine, quem objicimus, ab insulâ Sacrâ seu Holy Island

[2] *Martii 1604. seu 2. Iacobi R.*

Jland auſpicantes Duodecim-viri illi, à Septentrione per Orientem & Auſtrum in Occidentem circumibant. Diſtantia & curſus primus eſt ab inſulâ illâ ad **The Sowter.** Inde ſimili modo recenſentur cæteri.

Promontoriorum ſeries.	*Rumbi.*	*Leucæ.*
Ad the Sowter.	in Phœnicem S. S. E.	17 1/3
Ad Whitby.	in Notapeliotem S. E.	12
Ad Flamborough head.	in Notapeliotē S. E. 1/2 verſus Auſtrum.	8
Ad the Spourne.	in Phœnicem S. S. E verſus Apeliotem.	1 1/3
Ad Cromar.	in Meſeurum S. E. and by E.	24
Ad Winter-tonnes.	in Hypophœnicem S. E. and by S.	4
Ad Caſter-nes	in Phœnicem S. S E.	1
Ad Layeſtof.	in Auſtrum S.	3

Promontoriorum series.	Rumbi.	Leucæ.
East-nes.	in Austrum S. $\frac{1}{2}$ versus Occidentem.	$1\frac{5}{6}$
North-fore-land.	in Mesolibanotum S. and by W.	$6\frac{1}{6}$
North-fore-land.	in Austrum S. $\frac{1}{3}$ versus Occidentem.	$15\frac{1}{6}$
South-fore-land.	in Austrum S.	$6\frac{1}{3}$
Dunge-nes.	in Notolibycũ S. W. $\frac{1}{4}$ versus Austrum.	7
Beach.	in Africum W. S W. $\frac{1}{4}$ versus Austrum.	13
Dune-noze.	in Africum W. S. W. $\frac{3}{4}$ versus Occidentem.	$24\frac{5}{6}$
Portland.	in Hypafricum W. and by S. vers. Austrum.	$16\frac{1}{12}$
the Start.	in Africum W. S. W. $\frac{1}{5}$ in Occidentem.	$18\frac{2}{3}$
the Ram-he.	in Occidentem W. $\frac{1}{4}$ versus Boream.	$6\frac{1}{2}$
the Dud-man.	in Africum W. S. W. $\frac{1}{6}$ versus Occidentẽ.	$8\frac{1}{2}$

Pro-

Promontoriorum series.	*Rumbi.*	*Leu*
Ad the Lizard.	in Africum W. S. W. $\frac{1}{3}$ versus Austrum.	9
Ad the Lands-end.	in Caurum W. N. W. versus Boream.	7
Ad Milford.	in Boream N. $\frac{2}{3}$ versus Orientem.	11
Ad S. Davids head.	in Boream N. $\frac{1}{2}$ versus Occidentem.	
Ad Beardsie.	in Hypaquilonē N. and by E. $\frac{1}{8}$ vers. Orientē.	
Ad Holy head.	in Boream N. $\frac{1}{6}$ versus Occidentem.	
Ad Monam.	in Hypaquilonē N. and by E. $\frac{1}{5}$ vers. Boream.	

Perampla heic vides Æquoris
per milliaria interdum nonagin
pliùs intercepta (nam è milliariis
canis tribus quælibet heic fit Leu
quibus Cameræ illæ seu recessus
ni conficiuntur. Rem autem de
ris hisce sub Edicti memorati te
gestam, ad hunc modum expli
habemus in Duodecim-virorum

rati ſunt, ſubſcriptione Diſtantiis &
mbis jam dictis adjecta. *Nos quorum*
mina ſubſcribuntur (ita Latinè ſo-
nt quæ Anglicè ſubſcripta ſunt) *evo-*
ti in præſentiam viri Clariſſimi Iulii
ſaris Equitis aurati, ſummæ curiæ
Admiralitatis Iudicis, ibique in
conſcripti & jurati ad limites &
nos deſignandos in quos the Kings
mbers, havens or ports, id eſt,
Cameræ æſtuaria ſeu Portus in
aritimis porriguntur, hoc inſtru-
reſpondemus &, quantum ſci-
que intelligimus, declaramus, di-
Majeſtatis ejus Cameras, æſtuaria
rtus eſſe totas oras maritimas quæ
linea ab altero ad alterum promon-
, circa regnum Angliæ, ducta in-
ntur. Quod ut meliùs intelliga-
bellam ea de re confecimus; cui
Schedulam noſtram adjecimus, in
nditur quomodo in recta linea ſe
promontorium alterum ad alte-
ſecundum tabellam illam. Data
Martii An. Domini 1604. *& in*
undo regni ſupremi Domini no-
bi Regis &c. Et ſequuntur dein
la Duodecim-virorum nomi-
i univerſi rerum nauticarum ſeu
mari-

maritimarum peritissimi. Ita spatia
neis rectis à promontorio ad promo
torium ductis, Cameræ seu portus
Regis Angliæ; qui secluſi pariter
totius, usque in adversa litora seu
tus, Dominus, dum pacatiores hos
lebat esse recessus, id quod reliqu
est pelagi amicorum, qui invicem
stes fuere, deprædationibus mutu
arbiter, nec tamen sine tempera
tis aliquot de ipso pelagi apertio
adjectis, permittebat. At verò &
tendebant posteà Hispani ipsos
in apertiori mari extra hos limit
hostibus tuendos; idque ex fede
Hispanus & Anglus alter alteri
ditos tueri debuit ubique reg
suorum. Scilicet non minùs id q
liquum erat interfitum mare reg
gliæ nomine venire. Quod sci
eorum Advocati in Angliâ dis
ne *de Marino territorio tuendo*
contra Hollandos, qui *valdè*
bant (ut inquit ille[3]) *quòd*
rentur à Magistratu Regio in
sisterentur in mari cum prad
confeciſſent de Hiſpanis hoſtib
eam injuſtam. Se restituendos
tos, spoliatos. Etiam & audiend

[3] *Albericus Gentilis in Advocat. Hiſpanica lib. 1. cap. 8.*

ria Hiſpanos ipſos, qui captivi ſic ſolve-
ntur cum captis rebus. At ille ſive in-
ra fines, ſive extra in mari Britannico à
ritanniæ Rege tutelam Hiſpanorum
verſus Hollandos juſtam eſſe ad hunc
odum diſceptat. *Vides quàm proten-*
tur Regis noſtri (Angliæ) *Imperium*
gè in Meridiem, Septentrionem, oc-
ſum. Britanniæ + *Septentrionalia nul-*
contrà terris, vaſto atque aperto Ma-
pulſantur. Et Hiberniæ meridiona-
terminantur ad Hiſpaniam; occidua
Hiſpaniæ regna Indica. Et ſic eſt im-
nsùm lata juriſdictio Regis noſtri
rina. Nec eam cogit ſecutum quod-
Regis Edictum (idem quod ſuprà
moravimus) *quò ſint fines quidam*
ti, ultra quos nolit Rex poteſtatem
igi territorii ſui in bellicis his geſtis
panorum & Hollandorum. Interce-
autem à Magiſtratu dicunt Hol-
os extra hos fines. Nam & per pa-
acis nuper inter Noſtrum & Regem
aniæ, tueri alter ſubditos alterius
ubique regnorum ſuorum. Et igi-
c debet tueri per immenſam illam
que juriſdictionem. Sunt ſcilicet fi-
Iuris, & ſunt fines Conventionis.
de illis dictum non procedit in iſtis.

+ Tacit. in vita Agricolæ. Cæſ. de Bello Gallico lib. 5.

5 Menoch. conſil. 14.

Et

Et hîc ſequi debemus fines juris, de quibus pro certo Pacta pacis ac federis capi debent. Quoniam alii poſteà poſiti fines non in cogitatione tum erant. Edicti autem poteſtas ad præterita non porrigitur.

[6] L. 7. C. de leg. Non. Conſ. 110. 111.

Leges & Conſtitutiones [6] futuris certum eſt dare formam negotiis, non ad facta præterita revocari. Neque hæc ejus declaratio juris Regii (itaque admittenda [7] faciliùs) facta in Edicto, ſed nova prorſus diſpoſitio & lex. Nam declaratio [8] nihil novi inducit & nihil muta-

[7] Cravetta conſ. 641.

[8] Decian. 1. conſil. 8. Oldrad. 318. Imol. conſ. 67. fin.

At Edictum hoc mutat multum; ſi mutò ultra fines illos nunc conſtitutos porrigit ſe vis territorii Regis. Etiam ſit reſponderi, quod tradunt omnes, valere declarationem in alterius prædicium, quod hîc fieret intercepta navi cui jus quæſitum ex communi lege [9] item ex ſingulari pacto pacis, ut Principes nullam paterentur in territorio fieri vim ſubditis alterutrius. Et ex ſingulari adhuc potentiùs, quaſi nec de obligationem imminuere contractus quæ nunc imminueretur tamen, ſi imminutum daretur territorium in quod ſolùm tueri Hiſpanos Rex poſſet. Etiam non nocet, quod objiciatur & longè antehac longo uſu ſervat-

[9] Decian. 1. conſ. 7.

ha-

hujuſmodi quæſtionibus hos eſſe fines qui expreſſi nunc ſunt Edicto. Nam ut præteream quæ traduntur difficillima in probando uſu [10], *mens certè Regis noſtri in contractu federis non videtur reſpexiſſe ad uſum illum, ſi quis fuit, aut etiam ad ſtatutum, quod & heic vetuſtum exſtare perhibetur. Neque enim ſunt iſthæc communia & intellecta Principi alteri federato, intellecta forſitan hæc ipſi Regi noſtro; res nimirum facti, vivo in regno.* Quæ omnia, quoniam non ſolùm ad limites hoſce, ſinus, ſeu regias in Mari Cameras, ſed ad totius quod Britannicum eſt, Maris dominium attinent; viſum eſt heic ex Alberico Gentili adjicere. Et malè ſanè Gentilem intellexit Joannes Gryphiander [11], qui de rebus maritimis fuſè diſſerens, locum quem citavimus ita ex Gentili breviter affert, ac ſi Jacobi Regis ætate illo jurisdictio ejus ſimpliciter finibus illis fuiſſet coërcita. *Angliæ juriſdictio marina* (ſic Gryphiander) *quamvis in meridiem, ſeptentrionem, & occidentem porrigatur, tamen Edicto Iacobi Britanni Regis, certis finibus in Mari circumſcripta eſt.* Autorem ſubjungit Albericum Gentilem. At verò non juriſdi-

[10] Riv. 1. conſil. 74. num. 10.

[11] *Tract. de Inſulis cap.* 14. §. 46.

risdictionem suam eis finibus circumscribi simpliciter voluit Edicto illo, sed tantùm quoad bellica Hispanorum & Hollandorum tunc temporis invicem gesta; reliqui maris Britannici pariter ac semper, ut decessores, dominus ac moderator. Id quod tum ex Edicto ipso, tum è Gentili satis est manifestum. Neque sane facilè conjectandum est, undenam originem habuerit illud inducciarum singulare ac perpetuum quo Cæsareæ, Sarniæ, ceterarumque insularum Normannico litori præjacentium incolæ etiam in ipso mari fruuntur, flagrante utcunque inter circumvicinas gentes bello, nisi Angliæ Regum Dominio hoc Mare no derivetur. De jure illo, ad hunc modum breviter, ex veterum testimoniis edoctus, Guilielmus Camdenus [22] *Veteri Regum Angliæ privilegio pertua hîc sunt quasi inducia, & Gallis aliisque, quamvis bellum exardescat ultrò citróque huc sine periculo venire & commercia securè exercere licet.* Sius autem in diplomatis aliquot giis [23] idem occurrit, sic de Calexplicatum, *quòd tempore belli omnationum Mercatores & alii tam*

[22] *In Insulis Brit. pag. 855.*
[23] *Rot. Pat. 2. Ed. 6. part. 7. Rot. Pat. 2. Elizab. part. 6. & Rot. Pat. 2. Iacobi Regis part. 19.*

nigenæ quàm indigenæ tam hoſtes quàm amici liberè licitè & impunè queant & poſſint dictæ inſulæ & locis maritimis cum navibus, mercibus, & bonis ſuis, tam pro evitandis tempeſtatibus quàm pro aliis licitis ſuis negotiis inibi peragendis adire, accedere, commeare ac frequentare, ac libera commercia negotiationum ac rem mercatorum ibidem exercere ac tuto ac ſecurè commorari, indeque commeare ac redire toties quoties abſque damno, moleſtia, ſeu hoſtilitate quacunque, in rebus, meribus, bonis, aut corporibus ſuis, idque non ſolùm infra inſulam & locos maritimos prædictos ac præcinctum eorum, verùm etiam infra ſpatia undique ab eiſdem diſtantia uſque ad viſum homi-is, id eſt quatenus viſus oculi poſſit aſſequi. Et privilegium hoc nuncupatur; quod in ipſum Mare vides extendi uſque quò oculorum acies à litore poſſit diffundi. Si non à Regibus Angliæ quà tam Maris quàm inſularum domi- ſunt (& de jure quo Inſulæ ipſæ ad os ſpectant ſuprà [14] dictum eſt) manat hoc privilegium, ne cum ratione 19. ngi quidem poſſe videtur, undenam rtum habuerit. Aliorum Principum

[14] *Cap.*

ne obtenditur quidem (quantum sci-
mus) heic conceſſio. Sed duntaxat Re-
gum Angliæ; qui niſi circumluentis
ubique maris ipſi domini eſſent, quo
titulo, per tanta in eo undique ſpa-
tia inducias ejuſmodi, inter qualium-
cunque gentium hoſtes inſulas illas
adpellentes, præſtituêre? Quemad-
modum verò non ſolùm in ſinubus,
quos diximus, verumetiam per ſpatia
inde, pro libitu, in territorium ſuum
marinum extenſa, hoſtiles quorum-
cunque animos ceſſare voluere ſæpius
Reges noſtri, ita ſimiliter per has Gal-
lici litoris oras haud adeò diſpar indul-
ſere perpetuò privilegium quo, vel
ſub æquoris arbitri ac moderatoris ali-
tutum foret quibuſcunque, etiam in
vicem hoſtibus, adnavigare, è por-
ſolvere, & demum mari ad ſpatia, p
libitu primùm inſtituta, libere u
Quod ſane dominii indicatio obſcu
non eſt.

CAP. XXIII.

Tabulæ *ſacrorum Scriniorum* publicæ *in quibus antiquitus Dominium Maris Regibus Angliæ* obiter, & *tum à* Rege ipſo *tum ab* Ordinibus Parlamentariis, *aliud agentibus, idque* verbis expreſſiſſimis & ſumma cum deliberatione, *ut jus certiſsimum exploratiſsimumq; tribuitur.*

TAbulæ ſequuntur, quæ ſacris Scriniis ſervantur, publicæ, in quibus obiter, idque tum à Rege ipſo tum ab Ordinibus Angliæ Parlamentariis, velut aliud agentibus, dominium ac poſſeſſio Maris Regi Angliæ diſertè aſſeritur. Id ſcilicet ſextum eſt diſtributionis ſuperioris caput. Edvvardus Rex tertius ſe, ſucceſſoreſque ſuos, Dominos Maris totius circumflui nuncupat in diplomatis ſingulis ad Galfredum de Say maris Septentralioris Occidentaliſque, & Ioannem de Norvvico Borealioris (diſtinctionis termino ab oſtio Thameſis ut olebat ſumto) præfectum datis, quorum ex ſacris Scriniis heic formulam inſimis animadvertendam (quantum ad hanc rem attinere poteſt) ſubjicimus.

Ex[1] *dilecto & fideli ſuo Galfredo de* Say, *Admirallo Flotæ ſuæ navium ab aqua Thamiſiæ verſus partes occi-*

[1] *Rot. Scotiæ.* 10 *Ed.* 3. *memb.* 16.

dentales, ſalutem. Cùm nuper vobis per literas noſtras mandaverimus, quòd vos unà cum quibuſdam navibus de quinque portubus, quas de guerra pro obſequio noſtro muniri & parari mandavimus, ſupra mare proficiſceremini ad obviandum & reſiſtendum quibuſdam Galeis in diverſis partibus exteris proviſis & hominibus armatis munitis, quæ ad partes dominii noſtri ad gravandum nos & gentes noſtras, vel ad partes Scotiæ in inimicorum noſtrorum ibidem ſuccurſum divertere, ut accepimus, properabant; & quia jam ab aliquibus fide relatum, quòd Galeæ ejuſmodi uſque ad numerum XXVI *ad partes Britanniæ & Normanniæ noviter acceſſerint, & ibidem adhuc ſe teneant ad mala (ut creditur) contra Nos & Noſtros, quæ poterunt perpetrandum, vel ad ſuccurrendum Scotis noſtris, ut prædicitur, inimicis: Nos advertentes quòd* PROGENITORES NOSTRI REGES ANGLIÆ DOMINI MARIS ANGLICI CIRCUMQUAQUE *& etiam defenſores contra hoſtium invaſiones antiquo tempora extiterint; & plurimùm nos deceret, ſi honor noſter Regius in defenſ hujuſmodi noſtris (quod abſit) depe*

temporibus, aut in aliquo minuatur, cupientesque hujusmodi periculis, auxiliante Deo, obviare, & salvationi ac defensioni regni & populorum nostrorum providere malitiamque hostium nostrorum refrænari; Vobis in fide & legeantiâ quibus nobis obstricti estis, & sicut de vobis specialiter confidimus, mandamus firmiter injungendo, quòd statim visis præsentibus & absque ulteriore dilatione, naves portuum prædictorum ac alias naves quæ jam paratæ existunt supra Mare teneatis, ceteraque naves pro obsequio nostro hujusmodi arrestetis, quas super dearrestari mandavimus (Ita videlicet quòd promptæ essent & paratæ ad proficiscendum in obsequium nostrum prædictum cùm Magistros & Marinatos navium earundem faceremus præmuniri sine dilatione, sive fuerint intra libertates sive extra, congregari, & eas de guerrâ hominibus & aliis necessariis bene munitas supra mare unà cum navibus prædictis proficisci facere) & Galeas prædictas ac alias naves contra nos guerrinas cum omni diligentiâ explore-tis easque si ad partes dominii nostri vel ad partes Scotiæ ex causâ prædictâ præsumserint declinare, potenter & viri-

liter expugnetis; Et si vos latenter eva-
serint, ita quòd ipsis non poteritis obvia-
re, tunc easdem galeas & naves contra
nos guerrinas cum Navibus flotæ nostræ
prædictis, si ad regnum nostrum vel ad
partes Scotiæ prædictas transierint, sine
dilatione aliqua insequamini & pro
conservatione honoris nostri Regii viri-
liùs destruatis. Nolumus tamen quòd
vos mercatoribus aut aliis per mare
transeuntibus & nos & nostros grava-
re, seu hostibus nostris succurrere non
volentibus, quicquam damni vel mole-
stiæ inferatis. Sequitur dein potestas
classiarios conquirendi, id genus alia
aliquot. Dies item & autoritas ad hunc
modum subjungitur. *Teste Rege apud*
Villam de S. Ioanne, XVI *die Augusti*
Per ipsum Regem & Consilium. Con-
miles literæ Ioanni de Norvvico, plag
Borealioris Admirallo, eodem dant
tempore atque autoritate eadem.
Legis item rogatione, sub eodem Ed
vvardo rege, parlamentariâ (quæ ora
num vox erat) eum ab omnibus gen
bus Regem Maris & haberi & appell
solitum comperimus. Verba sunt[2],

[2] *Rot. Parlam. 46. Ed. 3. num. 20.*

XX *ans passez & toutdiz adevant, la*
vie de dit Royalme estoit en touz

& bones villes ſur mier & ſur riviers ſi noble & ſi plentinouſe, qe touz les pais tenoient & appelloyent noſtre avantdit Seignieur, LE ROY DE LA MIER, *& tout ſon pays dotoyent le pluis per mier & per terre per cauſe de la dite navie, &c.* Quæ Normannica ſonant, *adeò celebrem fuiſſe retroactis ſemper temporibus in omnibus regionibus maritimis rum Anglorum nauticam, claſſem item adeò numeroſam, ut univerſarum regionum incolæ cenſerent & vocitarent Regem noſtrum, Maris Regem.* Egregium itidem eſt hac de re teſtimonium in tabulis Parlamentariis Henrici V Regis, ubi ad hunc modum, pro more, rogatur lex. *Item priont*[3] *les Commens qe, per lou noſtre treſſoverain Seigneur* LE ROY ET SES NOBLES PROGENITORS DE TOVT TEMPS ONT ESTE SEIGNEVRS DEL MEER, *& ore par la grace de Dieu ſi venuz que noſtre dit Seigneur le Roy eſt Seigneur des coſtes d' ambepartz del Meer, d' ordeigner ſur touts ſtrangers paſſants per my le dit meer, tiel poſition al œps noſtre dit Seigneur le Roy à prendre que à luy ſemblera reſonable pur la ſauvegarde del dite Meer.*

3 *Rot. Parlam. 8. Hen. 5. mem. 3. art. 6.*

Quæ ſonant, *Item petit univerſitas plebis ut (cùm Rex dominus noſter ſupremus & illuſtres ejus progenitores perpetuò fuerint Domini Maris, & jam ex gratia divina evenerit, dictum dominum noſtrum Regem Dominum eſſe litorum utriuſque partis maris) ex ſanctione irrogetur univerſis exteris per mare dictum tranſeuntibus tale vectigal, in dicti domini noſtri Regis commodum præſtandum, quale ipſi vijum fuerit rationi conſonum ad tutelam dicti Maris.* Reſponſum, quod rogationi huic ſubſcriptum eſt, ita ſe habet, *Soit avisé par le Roy*, id eſt, *Deliberet ipſe Rex.* Nam in Galliis tunc Rex agebat earum hæres & victor, Parlamenti præſide Humfredo Duce Gloceſtriæ, Angliæ tunc Cuſtode ſeu Legato, à quo, à Regis vicario, leges rogatæ hujuſmodi plerunq; tulere pro more reſponſi quoties aſſenſus eis non eſt præbitus quemadmodum, ipſo rege præſente *le Roy s' adviſera* ſeu *Rex deliberabit* reſponſi à vetuſtis ſeculis etiamnum rogationibus, quæ in ſanctiones non tranſeunt, locum obtinet. Scilicet rogationibus quibus aſſenſum antea præbuerint tam proceres quàm ple-

unive

universitas, id est, ordines Angliæ Parlamentarii. Quod heic inprimis advertendum. Nam certissimum est, nullum sive à Rege sive nomine Regis, ex more, accedere Parlamentariis legum rogationibus responsum, antequam rogatio sive apud proceres inchoetur sive apud plebis universitatem (quippe sive apud hanc sive apud illos sigillatim, non apud utrosque simul, initium sumere solet) utrosq; habuerit autores, quod sciunt omnes rebus & Scriniis Parlamentariis versati. Et ubi alterutrorum nomen in ipsa rogationis formula deest (ut in jam allata, Procerum) suppleri solebat, ut hodieque, id ex formula assentiendi brevissima quam Rogationi adjiciunt ordines apud quos Rogatio inchoata non est. Nam ab ordine penes quem inchoatur, ad alterum transmittitur, qui aut assensum præbet aut eam rejicit. Ubi uterque ita assensum præbuerit, postmodùm, aut assensus accedit regius (unde in legem transit rogatio) aut in deliberationem, modo indicato, seponitur. Quorum neutrum à Rege unquam ex more Parlamentario fit, nisi præcesserit tam procerum quàm plebis assensus. Ex ipsis autem rogationis

nis (in quibus hujusmodi assensus formulæ expressim adjici solitæ) membranulis in tabulas Parlamentarias, quæ omnimodę transactarum in Parlamento rerum historiæ satura est, describitur ex more eoque veterrimo, integra Rogationis formula (Petitionem seu *Billam* nuncupant) ipsissimis, quibus primò exhibetur, verbis; prætermissa expressa mentione assensus, qui extra formulæ corpus accedit, tum procerum tum plebis (quippe utrorumque assensus satis dignoscitur ex eo quòd ad Regem, more Parlamentario, ea ita pervenerit) & adjecto tantùm regio sive Assensu sive Deliberatione, ut ostensum est. Ipsæ autem Rogationum ejusmodi membranulæ pleræque ad secula vetustiora attinentes periere; cùm tamen tabulæ, in quas referri seu describi solitæ sunt illæ, curâ non indiligenti etiam per c c c ampliùs annos fuerint in scriniis asservatæ. Quod totum ideo heic monendum duximus, ut ex rogatione jam allata ex tabulis Parlamentariis de tempore Henrici quinti, hæc Tria ad rem quam tractamus maxime facientia observentur. Primò ex jure Majoribus accepto, Maris dominum esse

esse Regem Angliæ uno ore Ordines Parlamentarios, id est, & proceres universos & plebis universitatem indubitanter, utpote rei ex veterum etiam testimoniis fortè aliquot, quæ nobis temporis injuria invidit, scientissimos, affirmâsse. Id quod itidem habetur in priori illa quæ ad Edvvardi tertii regnum attinet. Nam similem utraque in tabulis quales diximus, sortitur locum. Secundò Mare de quo loquuntur esse totum quod Gallias & Angliam interluit. Nam expressim ajunt Regem Henricum, Maris dominum, jam fuisse dominum *des costes d' ambeparties del meer*, id est, *orarum* seu *litorum utriusque partis Maris*, seu quæ utrinque Mare includunt, quod de alio aut majori mari quàm de quo anteà proximè ibi dictum est, intelligi nequit. Adeoque de toto illo Mari planè sumendum. Tertiò, Ordines illos non dubitasse quin exteris ubiscunque, per mare hoc ubicunq; transeuntibus, Parlamenti Anglicani auctoritate vectigalia irrogari potuissent; ut in portu portoria. Nec cogitasse omninò, Regem, quà Rex erat Galliarum, sed quà Angliæ tantum, id est quà totius interluentis Maris domi-

dominus, ea de re esse rogandum. Atque absimilimum est veri nec omnino cum ratione admittendum, illos voluisse ita ex deliberato (nam ejusmodi de rebus diu tam à proceribus quàm plebis universitate deliberatur antequam rogationi assensum præbent ipsi) voluisse, inquam, ita ex deliberato vectigalia Sanctione Parlamentariâ Anglicanâ in rogari, in loco qui non ut patrimonii sacri pars, Regi Angliæ, quâ Angliæ subjaceret. Hinc etiam Serenissimus potentissimus CarolusRex noster an superiore, titulo avito & justissimo, pronunciavit *& progenitores suos Reg*

4 *Brev.* 10 *Caroli R. Octob.* 20. *seu* 1634.

Anglia dominos Maris hujus, semp hactenus extitisse; in literis [4] nimir ad provincias Angliæ maritimas da quibus Navium subsidiariarum in minii sui Marini tutelam constru irrogatur. Hisce accedat Guilielm de **Leyburne**, in pactis inter Reg nostrum Edvvardum primum & donem Comitem Flandriæ initis, insignibus in navi unaquaque gesta & reis in Mari puniendis [5], nuncu *Admirall de la mier du dict Roy d gleterre*, seu *Admirallum maris Regis Anglia*. Alia ex sacris Scr ejusm

5 1286. *seu* 15. *Ed.* I. *in Fascic. de Superioritate Maris*; in Arce Lõdin.

ejuſmodi occurrunt tam ubi de Maris dominio in Juris patrii mores recepto ac recognito proximè, quàm ubi de Exterorum teſtimonio poſteà diſſerimus.

CAP. XXIV.

De Iuris Patrii *commentariis* moribuſque receptiſſimis, *quibus ſive* aſſeritur *ſive* admittitur *dominium Regis Angliæ Marinum.*

SEptimum, in diſtributione Capitum, quæ teſtantur Regum Angliæ dominium quod diximus, eſt de Juris Patrii Commentariis & moribus in eo receptis, qui illud à vetuſtiſſimis ſeculis adſtruant. Quæ huc ſpectare poſsũt etiam habentur non pauca in eis quæ de Cuſtodia maris, Admirallatu Anglicano, aliis ſuprà tractatis, ſubinde jam apponuntur. Sed verò in hoc capite aut Juriſconſultorum noſtratium ſententiis & commentariis, aut tabulis forenſibus eorum opiniones explicantibus potiſſimum utemur. Fateor quidem in autoribus aliquot juris noſtri qui ante annos CCL. aut circiter conſcripsêre, poſtquam (uti tunc mos erat) jus Cæſareum etiam perlegerant, ſententiarum, quas de mari in libris juris illius repererant, fuiſſe verbo ſaltem tenus tenaces, ut

eas

eas sua in scripta de acquirendo rerum dominio agentes transferrent. Inde est quod Henricus Bractonius, sub posteriora Henrici tertii tempora Jurisconsultus celeberrimus, *Naturali*, inquit[1], *jure communia sunt omnia hæc, aqua profluens, aër, & mare, & litora maris quasi maris accessoria.* Item, *ædificia sita in mari sive in litore posita fuerint, ædificantium sunt de jure gentium.* Et statim pòst, *Ius piscandi omnibus commune est in portu & in fluminibus.* Quod itidem in aliis aliquot[2] illius ævi Jurisconsultorum nostratium libris occurrit, ut ita quod exciderat scriptoribus Ulpiani & Justiniani verborum (de quibus abunde dictum est in libro superiore) quàm par erat, in generali rerum divisione amantioribus. Ceterùm hi ipsi aliis locis, mores Patrios indicantes, Regi in mari dominium satis admittũt. Nam ipse Bractonius posteà non semel loquitur de iis qui ex indultu regio *quiete sint*[3] *de Theolonio & consuetudinibus dandis per totum regnum Angliæ in terra & Mari, & per totum regnum tam per terram quàm per mare.* Et ejusdem in ævo Civibus Londinensibus indulgebatur præstationum aliquot immu-

[1] *Lib. 1. seu de Rerũ divisione cap. 12. §. 5. & 6.*

[2] *Autor Fletæ Ms. l. 3. c. 1. Breton l. 2. c. de Purchas.*

[3] *Bracton l. 2. c. 24. §. 2. & 5. fol. 56. & 57.*

tas [4] *per totum regnum tam per Mare quàm per Terram.* Non minùs ita Bractonius, cùm ad Patrios redit mores, Maris quàm Terræ regnum Regi ſuo agnovit. Atque hinc etiam factum eſt, ut inter *Capitula Coronæ* (ut vocant) id eſt, articulos de quibus à Judicibus per univerſam Angliam delegatis ad publicam pacem ſartam tectam conſervandam, ſolenni more erat inquirendum, habeatur & hoc *De Purpreſturis factis ſuper dominum Regem, ſive in Terra ſive in Mari, ſive in Aqua dulci, ſive extra libertatem ſive extra, ſive alibi quocunque.* Idque inter articulos hujuſmodi ab ipſo Bractonio [5] & Codicis Fletæ dictæ Autore [6] recenſitos locum habet. *Purpreſturas* autem linguâ forenſi appellamus ea quibus locus publicus, quod in patrimonio eſt Principali, velut ſuper publicum, Flumen, id genus cetera, fiunt deteriora. Nec igitur Maris, ut recepti hujus de *Purpreſturis*, in generali Inquiſitionis formulâ, articuli ditione, dominium Regi tribuitur minus ac Telluris, Itineris publici, Flumi-. Concors eſt articulus ille de aquâ libetcunque ſalsâ à ſubdito aliquo ſalsâ, alióve modo occupatâ; quod fieri

[4] *Rot. Pat. 52. Hen. 3. m. 11.*

[5] *Lib. 3. de Corona, cap. 1. §. 3. & cap. 2. §. 1. fol. 116. b. & 118. a.*

[6] *Fleta Ms. lib. 1. cap. 20.*

fieri dicitur in vetuſtis Tribunalis noſtri Maritimi commentariis, *in Regis exhæredationem.* Verba ſunt ibi [7], *Item ſcit enquis de ceulx qui acrochent à eulx eaues ſalees en deshereti ſon du Roy.* Hoc dieque de eâ re, ex Admiralli ſummi autoritate, inquiri ſolet. Robertus item Belknapius, Judex ſub Richardo II Rege celebris Mare ait [8] Regi, utpo gni ſui Anglicani ſeu patrimonii ſui partem, ſubjacere. Verba ejus idiomat Normannico ita ſe habent; *Le Mer del ligeans del Roy, come de ſon corr d' Angleterre.* Ne ſcilicet quis dubit ret, an jure regni Anglicani an ſ Normannici Ducatûs, ſive alîus in G liis provinciæ jure id Regi ſuo com teret, ſignanter *ut de Corona ſua A glia*, ſeu *ut de ſacro Angliæ patrim* verbis ſuis adjecit. Alter item qui Henrico VIII ſcripſit, ex more ve traditum eſſe ait, Regi Angliæ hoc c incumbere, ut Maris Britannici do no, Prædatores Mari ſubmovere, e que uſum velut itineris publici (c ſolum in ſuo patrimonio) navibu tum præſtare. Sic enim Anglicè lo tur [9]; The King of the ould cuſt of the Realme, as the Lord o

[7] *Cod. Ms. de Admirallatu fol.* 18 b. *Artic. in Admirallat. inquirend. edit. anno* 1595. *num.* 33.

[8] 6. *Rich.* 2. Fitzherbert *tit.* Protection. 46.

[9] *Seingerman. l.* 2. *c.* 51.

nat

narraw Sea, is bound as it is ſaid, to ſcoure the Sea of the Pirats and theeſt robbers of the Sea. Tantundem, quantum ad dominium attinet, apud Juriſconſultos noſtros recentiores [10], citra controverſiam admittitur. Et in Tabulis publicis Capita aliquot, de quibus ſub Edvvardo tertio Rege Judices in Reip. commodum erant contendi, continentibus liquet, apud Juriſcõſultos noſtros illius ævi, dominium Regis Marinum, quam *antiquam ſuperioritatem Maris* vocabant, in ambiguo non fuiſſe. Sed ei cõmodiùs tuendo conſilium inibatur. Conſulebatur nempe Judicum conſeſſus *ad finem, quòd reſumatur & continuetur* (ſic in Maris Scriniis [11] habetur, & obſervandum eſt inprimis quod occurrit heïc de Oleris inſulæ, quam Oleron vocamus ad oſtium Charontonis fluvii ſitam in mari Aquitanico, legum Nauticarum Rhodiis) *ad ſubditorum proſecutionem forma procedendi quondam ordinata & concoata per avum Domini noſtri Regis* (Edvvardum I) *& ejus conſilium ad reformandum & conſervandũ antiquam ſuperioritatem Maris Angliæ & jus officii Admirallatus in eodem, quoad corrigendum,*

[10] *Edvv.* Coke *part. 5. fol. 108. & in Cõm. ad* Litleton *ſect. 439. fol. 260.*

[11] *In faſcic. de Superioritate Maris*; in Arce Lõdinenſi.

rigendum, interpretandum, declaran-
dum, & conſervandum leges & ſtatuta
per ejus anteceſſores Angliæ regis dudùm
ordinata ad conſervandum pacem &
Iuſtitiam inter omnes gentes Nationa-
eujuſcunq; per Mare Angliæ tranſeun-
tes, & ad cognoſcendum ſuper omnibus
in contrarium attemptatis in eodem, &
ad puniendum delinquentes & damna
paſſis ſatisfaciendum; quæ quidem leges
& ſtatuta per Dominum Richardum
quondam Regem Angliæ in reditu ſuo
Terrâ ſanctâ correcta fuerunt, interpre-
tata, declarata, & in inſula Oleron pu-
blicata, & nominata in lingua Gallica-
na le ley Oleron. Pro receptiſſima
heic exploratiſſimoq; habetur, Reges
Angliæ maris cognominis ſeu circum
fluí dominum jure fuiſſe avito. De jure
verò hoc ritè tuendo tantùm erat à ju-
riſconſultorum conſeſſu agendum. Nec
que obſcurum eſt ſanè ſignum hujus
dominii, Richardum primum Regem
Angliæ in Uliari inſulâ, quam ipſe
mari ſuo ſitam, nõ tam ut Dux Aquita-
niæ quàm Rex Angliæ poſſidebat (quæ
de re diximus ſuperiùs) leges illas ma-
rinas ſeu nauticas etiamnum vim ob-
nentes, in inſulâ illâ ſuâ, velut rem
ma-

marinarum ſolum regnatorem mode-
ratoremque primùm promulgâſſe, &
tantam eis atque tam perpetuam inde
tribuiſſe eo nomine autoritatem, ut
quemadmodum Rhodiæ leges nauticæ
ſeculis in vetuſtioribus Rhodios fuiſſe
Græci maris dominos (ut res ipſa ſe ha-
bet) probant, ita Uliarenſes leges hu-
jusmodi vim in mari ſortitæ [12], à primâ
earum inſtitutione, Angliæ Regem ut-
pote authorem ſuum Maris circumvi-
cini dominum nũquam non recogno-
ſcunt. Ceterùm harum legum exem-
plaria aliquot typis mandata, eas ſexa-
ginta aut circiter annis recentiores eſſe
Richardo illo Rege faciunt; quâ fide, ne-
ſcio. Latas enim memorant anno LXVI
ſupra milleſimum & ducenteſimum,
quod eſt Henrici noſtri tertii quinquage-
ſimus. In jure item patrio, inter abſen-
tium privilegia habetur, eos qui extra
regnum Angliæ fuerint tempore ſolen-
nis de fundo aliquo in acta publica re-
cipiendæ tranſactionis (*Finem* voce forenſi
dicimus) ſive annali, ut olim, ſive quin-
quennali, ut jure recentiori, præſcri-
bendo non ita teneri, quin domum re-
dituris integrũ ſit jus ſuum, ſi quod
poſtea competierit, intra ſimilia temporis

à re-

[12] *Edict. France. tom. 2. tit. 2. de Iuribus & privilegiis Admiralli §. 19.*

à reditu ſpatia, vendicare. At verò *intra regnum* ex eodem jure ſumitur idque ſolenni phraſi pro eo quod eſt *intra* (ſeu ut barbarè dici ſolet *infra*) *quatuor maria* [13], nempe Auſtrale, Occidentale, Orientale, & Septentrionale illud quo Iſthmum, quo conjungitur Angliæ Scotia, utrinque alluit. Intra nempe terminos extimos Imperii Anglicani in quatuor illis maribus, ſeu intra adverſa Orientalis & Auſtralis litora portúſve alterum principum, atque intra Septentrionalis & Occidentalis terminos, quia ter quidem finiendi ſunt; ſed tamen niendi: velut ex occupationis in Occidentem ultra Hiberniæ litora occidentalia amplitudine, atque ex maris quo Scotici juris eſt initio. Quod autem poſitum eſt τῷ *Intra quatuor maria* eſt ipſum *extra* [14] *quatuor maria* ſe partibus eſſe ita tranſmarinis ut terminis dominii Regis Angliæ marini ulteriores; unde de finibus ſeu extremarium limite dijudicandum. Et cunque *Terra Angliæ* pro eo quod regnum ſeu Imperium totum Anglinum interdum, ut idem ſignificaſurpetur, locutione ſcilicet vulgo

[13] *Stat. 18. Ed. 1. ſeu de modo levandi Fines Bracton. l. 5. de Exceptionibus c. 30. fol. 437. 2. Ed. 3. fol. 9a. 4. Ed. 3 fol. 46. pl. 30. Fitzherbert 8. Rich. 2 tit.* Continuall Claime 13. *Plowden Comm. part. 1. fol. 359. & 360. &c.*

[14] *Bracton. ibid. &* Coke 7. *Iacobi R. part. 8. fol. 100. caſ. Rich.* Lichford.

tiore & reverà reſtrictiore pro eo quod
ſt multò ampliùs (ut fieri amat) adhi-
bitâ; certiſſimum tamen videtur in Ju-
ris Patrii noſtri commentariis *Extra*
quatuor maria & *extra regnum* (quà
ſcilicet regni nomine Imperii Anglica-
ni arca qualiſcunque continetur; non
quà ab Hibernia, quæ itidem ejuſdem
imperii regnum eſt ſingulare, aliiſve in-
ſulis quæ in ſacro Angliæ Regum patri-
monio cenſentur, Angliæ regnum in
ſtrictè [15] ſubinde diſtinguitur) idem ipſum
denotare. Nam ſolenne eſt in linguâ
forenſi ita eum, qui extra regnum, illo
ſenſu, fuerit, deſignare. Et cùm excipie-
batur ſub Ricardo II rege, eum, qui
hoc nomine præſcriptione annali ſub-
duveri nolebat, in Scotiâ fuiſſe *intra*
quatuor maria, reſponſum eſt & deci-
ſum [16], quoniam Scotia intra regni An-
gliæ fines non erat, ideo exceptionem
eſſe nullam. Adeò ut idem valeret *intra*
quatuor maria & *intra regnum*; unde
& idem fit *Extra regnum*, & *extra*
quatuor maria. Hoc ſenſu etiam *extra*
regnum eſſe apud Litletonum, juris no-
ſtri Scriptorum facilè principem, ſæ-
pius [17] iteratur, non aliud ſignificans
quàm quod ipſe alibi [18] per eum qui *ala*
ouſter

[15] Coke *part.* 7. *in caſ. Calvini. fol.* 23. 168. *Ric.* 2. Fitzherbert *tit.* Continuall Claime 13.

[16] *Sect.* 440. & 441.

[17] *Sect.* 677. & *videſis* Plowden *Comm. part.* 1. *fol.* 359. & 360.

ouſter le mere ſeu *mare trajecit* au
trans ſeu *ultra Mare ſe contulit.* Inde
etiam videtur manâſſe quòd, cùm inter
reorum aliquot, apud nos, in judicio ſi
ſtendorũ excuſationes temporales (ej
ſonia in foro vocamus) binæ habean
tur quarum altera *de Vltra Mare*, alter
de Malo veniendi nuncupatur, atq; po
ſterior ei competat qui qualicunque
intra Maria ſeu *citra* eorum, quæ An
glicani juris ſunt, terminos ulteriore
infortunio præpeditur, prior autem
qui *extra* Imperii Anglicani *Maria*
git; inde videtur, inquã, manâſſe qu
ſeculis anterioribus, quando freque
tior excuſationum hujuſmodi in fo
uſus erat, reus in Hibernia abſens poſ
riori formula ritè uti potuerit, non a
tem priori. Quam nihilominùs ſi
inſcitiam adhiberet, poſterioris tãtu
modò naturam ea induebat, ſuam
eſt, omnem quæ ex eo, quòd *ultra*
re, ſenſu vulgatiori, ageret reus, pe
bat, prorſus exuens. Scilicet natur
triuſque, ex jure recepto, ejuſmodi
ut ubi priori quis legitimè uſus eſſe
etiam poſtmodùm poſterioris be
cio ſemel itidem gaudere poſſet. In
ſta autem ſpecie, priori neutiquam
git

gitimè adhibitâ, ſed tamen in poſterio-
rem per juris interpretationem, ne pla-
nè inutilis foret, conversâ, poſteriori
locus non erat; ne ſcilicet contra mo-
rem iteraretur. Res ipſa ſub Henrico
tertio rege ita deciſa eſt, teſte ad hunc
modum, Henrico Bractonio. *Eſto*, in-
quit ille [19], *quòd quis ſe eſſoniaverit de*
Ibernia quaſi de ultra mare; attornatur
eſſonium illud ad ſimplex eſſonium de
Malo veniendi ut coram Martino de
Patteshull *in banco, anno regis Henri-*
ci ſexto de Gilberto Mariſcallo & Ceci-
lia uxore ejus & Allano de Hyda qui
vocavit ad vvarrantum VVillielmum
Mareſcallum in comitatu **Pembrooke**
& qui ſe eſſoniavit de Ibernia, & non
fuit allocatum, & poſtea fecit de hoc
quòd aliud eſſonium de malo veniendi
ad alium diem non fuit allocatum. Tan-
dem habetur etiam apud *Fletæ*, Co-
dicis ita dicti [20], autorem vetuſtū. Certè
non minùs ultra mare ſita eſt Hibernia
quàm ſive Gallia ſive Hiſpania, niſi de
civili tantùm hujuſmodi ſitus notione,
deciſionem illam capias. Minimè nimi-
rum ſitam eſſe ultra Mare illud quod
imperii Anglicani pars & territorium
eſt ſed in eo collocatam & unico, cum

[19] *Lib. 5. tract. de Eſſoniis, c. 8. §. 2.*

[20] *Ms. l. 6. c. 8.*

Anglia, ſummo imperio comprehenſam; adeoque excuſationem *de ultra mare* haud ea in ſpecie admittendam. In vetuſtis item commentariis [21] de Tribunalis noſtri maritimi moribus, legitur ſub Henrici primi Regis tempora (obiit ille anno Chriſti M C XXXV) aliorumq; regum tam deceſſorum ejus quàm ſucceſſorum morem obtinuiſſe, Ut, ſiquis criminis in mari capitalis reus præconis voce quintò, legitimis ſemper interpoſitis dierum ſpatiis, publicè vocatus ſe corã Admirallo in Tribunali non ſiſteret, interdiceretur e Angliâ *& de mer appurtenant au Roy d'Angleterre*, ſeu *Mari quod ad Regem Angliæ pertinet*, per annos, plus minus ad arbitratum Admiralli, quadraginta. Alia huc ſpectant de Actionibus olim ſolitis ob res in Mari hoc emergentes diſertis verbis inſtitui in Tribunalibus juris noſtri municipalis [22] ordinarii quorum juriſdictio ejuſmodi ſemper habita eſt, ut actio de re alibi ac in regni fines emergente, ex ſtricto jure veteri, inſtituta nunquam non eſſet, ſanè eis rejicienda. Quemadmodum jam ſeculis obtinuit plurimis rejicienda

[21] *Ms. fol.* 12b.

[22] *Temp. Ed.* 1. Fitz-herb. tit. Avowrie 192. & *Placit.* 37. & 38 *Henr.* 3. *Rot.* 10. *Devon. Itin.* Suſſex 47. *Hen.* 3. *Rot.* 10 *Trin.* 50. *Hen.* 3. *Rot.* 22. & *Trin.* 24. *Ed.* 3. *in Brevibus Regis inter* Pilk & Devore; quæ in Arcis Londinenſis Archivo. Ejuſmodi item ſunt alii.

esse nisi intra *corpus* (uti ajunt) *Comitatus*, id est intra Insulæ provinciam aliquam præfectis, quos Vicecomites nuncupamus, mandari solitam res ortum habuerit. Provinciâ hac Marinâ, non solùm quoad tutelam & Custodiam, verùm etiam quoad Jurisdictionem, Admirallo summo, sive eis qui vices ejus gerunt, jure antiquitus recepto, cedente. Adeò tandem ut manifestum sit, etiam ex juris Patrii tum sententiis tum moribus, instituendarúmque in eâ actionum olim formulis, dominium Regis Angliæ marinum citra controversiam admitti asserique. Nec contrà habet omnino vim quod sive Bractonius Jurisconsultus nostras (ut dictum est) sive alii aliquot illius tam recenter quàm antiquitus, sed nimis oscitanter (dum Anglicani Juris institutiones tradunt [23]) sequaces, de Maris illa veteri in libris Justinianeis etiam & in fluminibus piscandi communione, obiter effutierint; ac si in jure nostro ejusmodi communio locum haberet. Sanè non tam ut Juri Patrio hac in re exploratissimo adversum, quod ita excidit, est habendum (nam & Bractonius alia habet ipse, quæ Regis dominium

23 *Io. Covvellus Instit. Juris Anglicani lib. 2. tit. 1. §. 3. & 4.*

hoc innuunt, ut oſtenſum eſt) quàm pro Ulpiani ſeu juris Cæſariani ſcholæ reliquiis obiter in ſcriptione & nimis negligenter adhibitis æſtimandũ. Id quod itidem dicendum eſt de Scriptore apud nos uno & altero [24], qui ex medii fluminis inſulæque in eo natæ ratione plerunque in Jure Cæſareo receptâ, medium interfluentis æquoris terminum dominii hujus marini Regibus noſtris obiter, ſed inſcienter faciunt. Etiam idem eſt ſimiliter dicendum de Legatis [25] Elizabethæ Reginæ, qui Bremæ cum Chriſtierni IV Danorum Regis legatis de libera per Oceanum Septentrionalem navigatione agentes, perpetuam maris, ex jure Gentium, omnimodi communionem objiciunt, dominium negant, alia ex juris Cæſarei ſcriptoribus in argumentum trahunt, quæ tum juri Anglicano, tum juri Gentium Intervenienti, quod à tot ſeculis inolevit de maris dominio, planè adverſan tur. Aut (inquam) idem de illis eſt cendum, aut eos non tam quæ ſibi ve argumenta, quàm quæ apud Juriſco ſultos Cęſareos quibuſcum agerent v habere majorem viderentur, pro re tâ ſelegiſſe. Neque novum eſt Ju conſul

[24] *Andreas* Horn *Ms. in Speculo Iuſtitiariorum lib. 2. & Ioannes* Dee *in Monarc. Britann. pag. 21.*

[25] *Anno 1602. apud Cãden. in Annalibus Tom. 2. pag. 272. Edit. Londinenſ.*

consultos Cæsareos de naturali ac perpetuâ maris communione verba facere, etiam ubi certissimum est in ditione, quâ continẽtur ipsi, ejus dominium à vetustissimis seculis admitti; ut in superioribus declaratur. Sũt etiam quamplurima apud nos sive fisci sive eorum, quibus fisci jus à Rege indulgetur, jura quæ dominio (quod tractamus) marino subniti putant nonnulli. Veluti Fisci applicatio bonorũ in mari derelictorum, piscium aliquot grandiorum, ut Pistricum, Sturionum, aliorum. Et ferè vim sortitur [26]; [26] *Iuvenal. Satyr. 4.*

Quicquid conspicuum pulchrumq; ex æquore toto est,
Res fisci est ubicunque natat.——

Præter Naufragorum bona in litus, ubi animal nullum ex nave superstes fuerit, ejecta. Cæterùm hæc non solùm Maris domino, verùm & aliis alibi gentium interdum, competunt. Et aut ex Continentis jure, ut in ejectis ad litus, seu repertis importatisque; aut ex jure in personas quę primò occupaverint, ut in rebus quibuscunque in mari derelictis repertisve, id genus aliis, plerunque pendent. Ideò ea in partes heic non trahenda duximus.

CAP. XXV.

Minoris notæ teſtimonia *aliquot vetera de Dominio, quod tractamus, Marino.*

POſtremum caput in diſtributione ſuperiùs habitâ, eſt de teſtimoniis aliquot minoris notæ. Nummus à Regibus noſtris ſæpiùs cuſus eſt aureus, *Nobilis roſatus* dictus, qui in altera parte Navi in Mari fluctuante, Regeque enſe & ſcuto armato in ipſa Navi, ut in Throno, ſedente inſignitur; ut ita imperii Anglorum exhiberetur Marini ſymbolum. Nummi forma hujuſmodi eſt. Cujus autor primus extitit Edvvar-



dus Rex tertius, cùm claſſe numeroſiſſimâ, navium ſcilicet undecies [1] centum, Mare ſuum tuebatur; quo tempore, ut aliàs, victricia per Gallias ferebat arma. Certè hac in re exemplum ferè ſecuti ſunt Reges noſtri illud Cæſaris Allecti, qui Britannicum imperium na-

[1] *Thom. Walſingham.* 1359. *ſeu* 33. *Ed.* 3.

ctus

ctus (ut suprà [2] ostenditur) ejusmodi nummo Imperium suum denotari voluit. Typus, quem adjecimus, est, puto, Edvvardi IV. Et in Numismatum Regni Gallicani volumine in Galliis nuper [3] edito, habentur nummi aliquot Regum Angliæ qui & Franciæ simul Reges fuere. Sed ad sacri Angliæ patrimonii jus insignia illa Navis, Maris, Ensis, Thronique, non omnino ad Franciæ attinere, dubitare nequit, quisquis nec volam ejusce rei nec vestigium in numismatis Gallicanis, à Regibus tantùm Francorum excusis, reperiri observaverit. Quòd in Zelandorum nummis aliquot Maritimæ potestatis insignia etiam, veluti Leo è mari emergens, atque id genus alia occurrunt; id sanè nuperum admodum est, & non omninò dominii (si portus eorum & spatiola maris interiora insulis eorum inclusa excipias) sed vitæ generis situsque populi tantùm index. Nummi autem, quem diximus, Anglicani partis aversæ inscriptionem (quæ in aureis nummis nostratibus adeò rara non est) scilicet *Iesus autem transiens per medium illorum ibat*, ex Euangeliis desumtam, alii [4] opinati sunt symbolum

[2] *Cap.* 5.

[3] Figures des Monoyes de France fol. 131. & 132.

[4] *Apud Guil. Camden.* Remaines *pag.* 206. *Edit.* 1614.

fuisse Chymistarum, qui, sanctissimi numinis & nomine & transitu ita profanè satis usurpato, reconditam artis suæ, quæ aurum nummis hisce sub Ed. vvardo tertio conficiebat, majestatem adumbrari vellent; alii amuleti vicem obtinuisse, & cædi & vulneribus averruncandis. Certè verba illa in iis quibus tortorum quæstioni subjecti interdum, dolori allevando abigendoque, utuntur, locum habere ex Jurisconsultis[5] aliquot scimus. Nec operæpretium est ea de re ampliùs heic disquirere. Partis verò nummi adversæ mentem versificator Anonymus, qui sub Henrici sexti tempora rhythmis scripsit Anglicanis *de Politia conservativa Maris*[6], ita explicat;

[5] *Paulus Grillandus, Tract. de Quæst. & Tortura, q. 4. num. 13. & 14.*

[6] *MS. in Bibliotheca Cottoniana & vide G. Camden. loco jam antè citato.*

For foure things our Noble sheweth to me,
King, Ship, and Swerd, and Power of the See.

Quatuor indicari ait *in Nummo*; *Regem, Ensem, Navem, & Maris Imperium.* Quin Anglorum inprimis interesse enixè suadet Mare (cujus Domini Reges Angliæ) diligenter custodire, sibiq; ut imperii firmamentum perpetuum atque præsidium maximè tueri.

Tan-

Tantundem etiam ait monuisse Sigismundum Augustum, cùm Henricum nostrum V, ad conciliandam inter eum & Carolum Francorum Regem VI pacem, invisebat. Verba ejus subjicere liceat.

The true processe of English policie
Of utterward to keep this region
Of our Englond (that no man may denie
Nor say of sooth but it is one of the best)
Is this; that who seeth South, North, East, and West,
Herish merchandise, keep the Admiraltie,
That we be Masters of the narrow See.

For Sigismund the great Emperour,
(With yet reigneth) when he was in this lond
With King Henry the fift, Prince of honour,
Here much glory, as him thought, he found;
Almighty land which had taken in hand
To werre in France, and make mortality,
And ever well kept round about the See.
And to the King thus he said, My brother

(When he perceivd two towns Calys
and Dover) [other.
Of all your towns to chuse, of one and
To keep the Sea and soon to com over
To werre outwards and your reign to
recover,
Keep these two towns sure, and your
Majestie. [See.
As your tweyne eyne, so keep the narrow
For if this See be kept, in time of warre
Who can here passe without danger
and wo?
Who can escape? who may mischief
differre?
What marchandie may for by be agee
For needs hem must take trewes eue
foe,
Flāders and Spaine, and other, trust to m
Or else hindred all for this narrow Se

Quæ rhythmis hisce diffusiora h
bentur, eorum sensum suprà paucu
contraximus. Verba reddere operę n
est pretium. Idem etiam versificator

But King Edvvard made a siege royall
And wanne the town; and in speciall
The Sea was kept, and thereof he w
Lord;
Thus made he Nobles coined of
cord.

Id est, *Edvvardus verò Rex obsidione urbem* (Caletum) *ipse præsens cepit. Custodiebatur interim Mare; atque ejus ipse erat Dominus. Vnde nummos Nobiles dictos cusit.* Alia item testimonia amplissima habemus hujus rei domestica cum vetustâ Exterarum de eâdem re Gentium recognitione mixta, quæ proximè subjunguntur.

CAP. XXVI.

Ab exteris, quorum maximè interest, *Dominium Regum Angliæ Marinum* solenni, *ex veteri instituto*, velorum demissione *recognosci. Et de* Edictis, *ea de re, binis* Regum Galliarum.

AD Exteros devenimus. Quorum sanè aliquos ex iis quæ superiùs sive de limitibus navigationi à Rege Angliæ præstitutis, sive de transitu per hoc Mare non semel petito disseruntur, dominio huic adstipulatos esse satis est apertum. Sed bina sunt præ ceteris testimonia insignia, eos sanè (si vicinos & quorum maximè interest heic, ut oportet, potissimùm spectes) universim idem fecisse. Horum alterum est solennis Velorum summorum Demissio quâ uti solet quælibet navis cujuscunque gentis exteræ, si prope Classem Regiam

giam navémve aliquam ejuſdem claſſis in mari hoc prætervehatur. Alterum eſt Libellus vetuſtus publicè editus, ſeu Actio inſtituta quâ Angliæ Regum in Mari dominium quamplurimæ gentes Exteræ olim ſimul, unoque cum Anglis ore, ſub Edvvardo noſtro primo recognoverunt. Quibus accedet etiam ſingularis ejuſmodi Flandrorum, in legatione ad Edvvardum noſtrum ſecundum profeſſio. Demiſſionem autem illam velorum non ſolùm in honorem Angli, ſed & in imperii ejus dominiique recognitionem in hoc mari fieri nemo puto dubitat. Certè dubitare nequeunt Galli, qui, ejuſmodi demiſſione, ſe olim volebant dominos maris noſtri agnoſci; ſed fruſtrà. Scilicet tam fruſtrà fuêre in Edictis, etiam binis, ad demiſſionem ejuſmodi omnium ſibi exterorum ſtabiliendam, ſuperiore ſeculo promulgandis, quàm in Angli territorio marino ita temerè vindicando. De Edictis illis libro priore [1] locuti ſumus. Quorum neutrum vim aliquam in foro ibi obtinuit, ut deciſum eſt [2] in curiâ ſupremâ, quod & ibi adnotavimus. Etiam & verba quibus elevatur apud ipſum Ludovicum Servinum, generalem

[1] *Cap.* 18. *pag.* 78.
[2] *Ludovic. Servin. Placit.* 11. *tom.* 2. 1592. *p.* 262 b. *edit.* 1609.

lem, tempore deciſionis illius, Regis Galliarum advocatum, edictorum illorum autoritas, heic apponimus. Tam edictum Henrici Galliarum Regis ſecundi, ſeu anni MDLV, quàm Henrici tertii, ſeu anni MDLXXXIV, objiciebatur ab iis qui etiam extra oras Gallicanas (nam non tantùm ad Mare Galliis conterminum ſpectarunt verba edictorum) vela ſibi, Regis Galliarum nomine, ſubmitti volebant; unde & Hamburgenſibus aliquot hoc facere detrectantibus vim intulerant, eoſque in dignitatem atque imperium Gallicanum non ſatis obſervantes in Mari ideo ceperant. Sed quantum ad hanc rem, inquit Servinus, dicendum eſt in contrarium, *que les ordonnances de ce Royaume, faiſants injunction d'amener, ſont eſté obſervées & ne le ſont encores aujord'huy, & on ne voit pas que celle de l'an* 1555. *ait eſté verifiée en la cour de Parlement, ains les inthimez en rapportent ſeulement un extraict du Greffe de Brouage* (quod ſatis quidem liquet ubi apud eundem [3] objicitur edictum illud) *D'ailleurs* lex erat obſoleta *& ce que le contraire eſt la novelle ordonnance de l'an* 1584. *Car il n'euſt eſté beſoing d'une novelle*

[3] *Servin. Placit. citat. pag.* 254 b.

novelle loy, ſi la vieille avoit eſté gardée, & neantmoins la dernier n'a eſté verifiée ſimplement: Mais comme elle eſtoit pourſuivie par perſones qui pouvoient lors, elle ne paſſa pas ſans reſiſtence, ains fut regiſtree & publiée avec la modification requiſe par le Procureur general a la charge de l'executer ſuivant les anciennes formes & ſelon que les officiers de l'Admiraulte avoient faict auparavant, ſans rien faire de noveau. Edictum, quod objiciebatur, prius, à patribus nunquam admiſſum eſt. Nam in Scriniis Parlamentariis qui locus de ejuſdem admiſſionis teſtimonii, ea re nihil repertum. Poſterius autem admiſſum quidem eſt, ſed quantum juris aliquem effectum, ſive tunc primùm ſanciendi introducendíve, an antea in morem recepti, planè non ctum eſt, idque cavente procuratore Regio; qui ſic illud, ut vides, temperavit, ut quod priſtino more ſubnixum eſſet, id tantùm vim, etiam poſt edictum hoc in potentiorum aliquot gratiam ita admiſſum, ſortiretur. Prudenter id factum eſt. Nam utrunque populi vicinorum, etiam exterorum omnium juri nimiùm adverſabatur. Quod

ita sibi ipsis imperii & dominii signum esse seu pignus voluêre illi primò in edictis, quæ tamen pòst, iteratâ rei deliberatione, ut non sine injuriâ in vicinos emissa, rejecta jure (ut ostensum est) sunt; id sanè à tot seculis Anglo perpetuò competiisse, & ab exteris, ipsisque Gallis, præstari (ut quod præscriptione tam diutinâ subnitatur) solium, argumentum, maxime apud illos, leve esse nequit, quo firmetur Anglo dominium quod tractamus. Certè usitatissimum fuisse hoc velorum demissionis jus Anglis ceterisq; gentibus Interveniens, asserunt omnes qui Mari assueti; idemque vetustissimum esse atque ante quadringentos abhinc annos receptum, inde liquet, quòd Joannes Rex Angliæ anno regni sui secundo (seu sub Christi MCC) Hastingis, litoris Sussexiani oppido, ex procerum assensu, sancivit, si præfectus regiæ classis in expeditionibus navalibus (quæ omnes eo in ævo Mare Australius occupabant) *encontre sur la mer* (ita se habent verba Normannica [4]) *aucunes nefs ou vesseaulx charges ou voide, qui ne vevillent avaler & abeisser leurs briefs, au commandement du Leutenant du*

[4] *MS. Commentar. de rebus Admirall. fol. 28 a.*

du roy ou de l'Admirall du Roy ou son lieutenant, mais combatant encontre ceulx de la flote, que, silz puent estre pris, quils soient reputez come enemies, & leurs nefs vesseaulx & biens pris & forfaits come biens des enemies, tout soit que les maistres ou possessours d'iceulx voudroient venir apres & alleguer mesmes les nefs vesseaulx & biens estre biens des amies du Roy nostre seigneur; & que la menye estant en iceulx soient chastiez per emprisonement de leur corps pur leur rebelleté par discretion; id est, *obviam habuerit in mari naves qualescunque, sive onustas sive onere vacuas, quæ vel sua jussu sive Præfecti Regii sive Admiralli ejusve legati, demittere noluerint, sed prælium inierint cum classiariis, eos, si capi poterunt, inter hostes censendos; quin & naves eorum & bona velut hostium, fisco applicanda. Idque tametsi Naucleri seu Navium domini posteà allegaverint easdem naves & bona esse amicorum domini nostri Regis. Personas autem, quæ in navibus hujusmodi fuerint repertæ, carcere, pro arbitratu, puniendas esse ob rebellionem.* Perduellio habita est, si navis qualiscunque, velorum demissione, Imperii

Ang

Angli ſuo in mari non agnoviſſet. Nec amicitię quidem nomine tuendi erant, qui contrà omnino facerent. Pœnæ à Rege Angliæ adjectæ ſunt, perinde ac de crimine in inſulæ ſuæ territorio aliquo admiſſo verba fierent.

CAP. XXVII.

Quamplurimarum gentium circumvicinarum, *Dominii Regis Angliæ Marini*, in libello antiquitus publicè edito, *ſeu Actione ab iis, una cum Anglis*, in Reginerum Grimbaldum Francicæ claſſis præfectum *inſtitutâ, recognitio. Etiam de implicata in ipſius defenſione hujuſmodi recognitione.*

ALterum de plurimarum gentium Exterarum heic recognitione teſtimonium eſt Libellus ille ſeu Actio illim à plurimis ſimul gentibus inſtitutâ, quâ Maris circumflui dominos Regem Angliæ deceſſoréſque ejus eſſe ſolo profeſſæ ſunt ore, atque in judicium deduxerunt eos qui jus illud tenere violârunt. Quod ut ritè capiatur, non integram fuſius enarrabimus. Exorto deſcente inter Edvvardum noſtrum Primum & Philippum Pulchrum Francorum Reges bello, ita interdum pacto conventum eſt, ut libera nihilominùs utrin-

utrinque forent commercia, adeoq
cum mercatoribus hinc illinc quibu
cunque induciæ; quoad cetera, arm
intereà utramque invicem gentem
assolebat) infestantibus. Singulares
juſmodi induciæ *Sufferentia guerr*
nuncupabatur; & flagrante aliàs bel
præficiebantur ab utroque Princip
qui de rebus contra has inducias pa
tis cognoscerent & *secundum leg*
Mercatoriam [2] *& formam Sufferen*
judicia exercerent. Elapsis aliquot a
nis (quibus interdum induciis hujusm
di locus erat, interdum nullus) Fe
anno Christi MCCCIII initum est.
est Edvvardi Regis tricesimus prim
Caput ejusdem federis primum est
non solùm invicem amici essent Re
ipsi, sed etiam ut alter alterius jur
mnimoda tueretur contra alios q
cunque, exceptâ Ecclesiâ Romanâ
que ex Regis Angliæ parte, Jo
Duce Brabantiæ genero suo; ex p
verò Regis Franciæ, Alberto Rege
manorum & Joanne Comite Ha
niæ. Tertium autem ejusdem est
(nam primi & tertii capitis in lib
illo seu Actione usus est singulari
infrà patebit) *Item il est accorde q*

[1] *Rot. Clauſ. 25. Ed. 1. in ſched. annex. membranæ 26. Rot. Alemăniæ 2. 22. Ed. 1. ad 31. Ed. 1. &c.*

[2] *Rot. Pat. 26. Ed. 1. part. 2. mem. 24. in dorſ.*

[3] *Fedus integrum habetur in Rot. Alemanniæ, 31. Ed. 1. membrana 2.*

receptera, ne ſuſtendra, ne conforte-
ne fera confort, ne aide as enemies de
tre, ne ſoffrera qu'ils eient confort,
cours, ne aide, ſoit de gent d'armes
de vitailes, ou d'autres choſes queles
les ſoient de ſes terres ou de ſon poiar,
is adiondera ſur peine de forfature de
ps & d'avoir, & empeſchera a tot ſon
r loiaument en bon foi qe les dits ene-
s ne ſoient reſceipts ne confortes es
res de ſa ſeignurie ne de ſon poiar, ne
en aient confort, ſoccours ne aide ſoit
gents d'armes, des chevaux, d'ar-
res, de vitailles, ou d'autres choſes
les q' eles ſoient. Senſus eſt, Ut ex
itia hac contracta, neuter eos, qui
ri hoſtes eſſent, omnino foveret,
uis in territoriis opem eis ſubmini-
ri ullatenus pateretur. Sopito ad
c modum bello, quoniam non ſo-
complures ortæ erant querelæ de
riis tam in Oceano apertiore, quàm
mari noſtro, induciarum (quas me-
oravimus) ſingularum tempore hinc
admiſſis, verùm & credendum
alias ejuſmodi, maximè ob inimi-
as quibus Franciæ Rex & Comes
ndriæ tunc diſtraherentur, poſt fe-
initum forſan orituras; ideò conſti-
tuti

tuti sunt ab utroque Principe cogniti
res qui hasce audirent decideretque
4 *Rot. Pat. 31. Ed. 1. membr. 16. ult. Iunii.* Et ab Anglo + sub id tempus Robert
de **Burgersshe** Constabularius C
Dorobornensis & Joannes de B
quell Seneschallus Pontivi, Baraldus
Sescas, & Arnaldus **Ayquein** equi
aurati; A Gallo Saquillius Dyna
Mittonius Blanvillius, Bertrandus J
danus & Guilielmus Ralastansius e
tes item aurati. Ut scilicet cogno
rent (sic Angli diploma) *des enterpr*
mesprises, & forfaites en Treve ou
Sufferance, entre nos & le dit ro
France, d'un part & d'autre, es cos
de la mer d Engleterre & autres par
cea & ausint per devers Normandie
autres costeres de la mer per de la; id
de Vsurpationibus, injuriis & dol
tempore sive federis sive sufferentiæ
induciarum ob commercii libertat
tantùm, à Nobis & dicto Francii R
initarum, alterutrinque commissis,
in oris Maris Anglicanis aliisve qui
cunque citerioribus, sive versus N
manniam, atque aliis, quæ ulteri
sunt, Maris oris. Binis autem diplo
tis præficiebantur, quos memora
ita ut alterum quatuor, quatuor

rum, ſuo ab utroq; rege pari nomi-
to, complecteretur. Tempus utro-
que eſt dies Junii ultimus, MCCCIII.
gnitoribus ſive hiſce ſive aliis ejuſ-
di conſtitutis libellum conjunctim
bent Prælatorum & Procerum An-
, ſummi item Angliæ Admiralli,
m & Civitatum oppidorumque per
liam, totius deniq; gentis Anglica-
liarúmq; Regi Angliæ ſubditarum
uratores; quod ut fieri potuerit ali-
que ex ordinum omnium in pu-
comitiis autoritate, ne intelli-
dum quidem eſt. Cum hiſce iti-
conjunguntur Procuratores gen-
per totam fermè Europam mari-
rum, veluti Genuenſium, Catalau-
m, Hiſpanorum, Alemannorum,
ndorum, Hollandorum, Friſiorũ,
orum & Norvvegorum, præter a-
ImperioRomano-Germanico ſub-
os. Hi ſimul univerſi eo in libello a-
nem inſtituunt in Reginerũ Grim-
m, qui, flagrante bello inter Phi-
m Regem Franciæ & Guidonem
driæ Comitem, Gallicæ claſſis prę-
s, in Mari hoc Mercatores in Flan-
m præternavigãtes interceptos bo-
ſpoliâſſet, Regem Angliæ & deceſ-

ſores

ſores ejus, à tempore quod omnem m
moriam excedit, citra controverſia
ajunt actores hi ſimul omnes, *rati*
Regni ſui Angliæ, ſupremo Maris A
glicani atque ejuſdem inſularum do
nio ac imperio fuiſſe gaviſos, præſcrib
do ſcilicet leges, ſtatuta atque interd
armorum naviumque alio ac merc
riis armamentis inſtructarum, cautio
exigendo, tutelam præbendo ubicun
opus eſſet, atque alia conſtituendo q
cunq; fuerint neceſſaria ad Pacem,
& æquitatem conſervandã inter om
modas gentes tam exteras quàm in
perio Anglicano comprehenſas qu
illud tranſierint. Supremã eiſdem
fuiſſe atque eſſe tutelam merumqu
mixtum imperium in jure dicun
cundùm dictas leges, ſtatuta, præſc
& interdicta, aliiſque in rebus q
ſummum imperium poſſint attin
locis indicatis. Ad præfecturam A
rallorum à Regibus Angliæ con
ſolitorum ſpectare juriſdictione
imperio ejuſmodi exercendam.
capite, quod memoravimus, fe
nuper antè initi, primo, quo utri
Regis jura invicem tuenda erant;
cto, Grimbaldum accuſant. Eum,

Magiſtrum eſſe Claſſis regis Franciæ. Ap-
llare autem ſe Admirallum dicti Ma-
; eoque nomine conſtitutum fuiſſe ſe
texere à Franciæ Rege, ratione belli
Flandros gerendi. Citra federis initi
pus & contra ejuſdem vim ac men-
, Admirallatus officium in dicto ma-
injuſtè eum occupâſſe & ſupra annum
rpaſſe ex Franciæ regis diplomatis au-
ate; Anglos nimirum alioſque alia-
gentium tã mercatores quàm alios
mare illud tranſeuntes intercipien-
bonis eos carceri traditos ſpoliando, ea
is ſui miniſtris in portubus conſtitu-
radendo, ut quæ fiſco applicanda. At-
eum hæc à ſe ſine injuriâ geſta eſſe,
Regis ſui diplomatis autoritate, tum
dicto Regis Angliæ quod juxta men-
capitis, quod diximus, *federis tertii,*
itiones ſuas promulgaverat (Inter-
ſcilicet, quo vetitum eſt, Regis
nciæ inimicos in Angli ditione fo-
opémve eis ferri) *ſubnixum, in ſcri-*
coram cognitoribus audaciùs aſſe-
, atque ita ſe tueri voluiſſe. Fieri
otum in grave damnum & præju-
m tum Regis Angliæ, tum Præ-
um, Procerum, & ceterorum uni-
rum, qui conjunctim, ut oſtenſum

eſt,

est, agebant. Petunt igitur simul om-
nes, ut custodiâ liberati, qui carce-
ita traditi essent, reddita item bon
nullo jure capta jurisdictionem Adm
ralli Regis Angliæ (ad quem solu
tam ex jure rerum ac loci, quàm p
sonarum hujusmodi jurisdictio attin
bat) subirent, atque ut, ex Cogni
rum sententiâ, Reginerus Grimbal
ipse damna actoribus resarciret, si nim
rùm solvendo esset; sin minùs, tunc
ad idem faciendum damnaretur R
Franciæ, qui ejusmodi præfecturæ
dicillis eum donâsset. Damnis aut
resarcitis, tunc etiam ut Reginerus
federis violationem pœnas daret, q
les alios à simili facinore in poste
deterrere possent. Quid dein fier
cognitoribus, non satis liquet. T
sanè fuisse res videtur, ut pacto ea
piri quàm in foro agitari satiùs fo
haberetur. Atqui intereà manife
nihil est, quàm Regi Angliæ heic
cinis gentibus fermè universis M
dominii jus idque avitum & long
præscriptione firmatum, diserte a
sci; adeóque ut, pro suo arbitrio, t
lam, leges limitésque navigantib
hoc mari eóque quomodocunq;

tibus dare posset, nec à vicinorum invicem inimicitiis, juréve aliquo belli ad alios spectante, hujusmodi mutaretur jus aut minueretur, aliter ac quocunque alio in territorio ejus ditionis. Atque observandum est, Flandros ipsos, quibuscum & Francis tunc intercesserant inimicitiæ ac bellum, minimè in actione illâ socios fuisse, nec esse ritè potuisse. Nam ex federe jam dicto ab Anglo & Gallo inito, mutuæ armorum operæ præstandę erant invicem ad jura alterutrius tutanda. Mari igitur uti, ad Flandros hostes infestandos, ex federe Gallo est permissum. Non item ad eos incipiendos qui ex aliis quibuscunque gentibus hâc transirent, aut ipsam Flandriam cum mercibus peterent. Et Paulus Æmylius [5] de hoc ipso tempore; *Gallus excidium Flandriæ minabatur. Anglus Flădros texit. Edvvardus enim Franci Regis amicus erat, ut tamen Flandros everſos nollet.* Sic voluit Rex noster tum sui juris utpote tutor, tum summus navigationis aliorum moderator. Nèc verò prætereundũ èst ipsum Balduinbaldum, classis Franciæ heic præfectum, non solùm ex diplomatis præfecturæ suæ sive Regis autoritate po-

[5] *De Gestis Franc. lib. 8.*

testatẽ hanc in mari hoc arrogâsse, sed expressim Regis Angliæ interdictum quod juxta tertium memorati federis caput emanârat, in partes itidem, ut eo se tueretur, perinde traxisse, ac si & ipse minimè sine indultu quo, ex interdicti illius vi, se gaudere existimabat, jure officium illud Admirallatûs in hoc mari se occupare potuisse simul agnovisset. Nimirum interdicto illo vetitum est, ne in Angli ditione (id est, *per my son poer*, quæ Grimbaldi verba fuere, ut in libello ipso infrà exhibito est videre) foverentur Franci hostes, eisve auxilium aliquod præberetur. Atque ita expressim interdicti vim objeceratGrimbaldus simul cum regis sui diplomate quo præficiebatur: ac si dixisset; hac potestutor, eâ donatus quidem à Rege Francorum qui me classi & rebus suis maximis etiam præfecit. Ceterùm Rex prætereà Angliæ, interdicto suo promulgato, vetuit ne cui in ditione Francorum hosti omninò succurretur, juxta fedus inter Regem utrumque contractum. Ideoq; cùm ego nec personas alias, nec res præter hostiles, tem quæ in hostilibus sunt, ex jure gentium interveniente, censendæ (

proculdubio id ab eo obtensum est; eos qui Flandris mercibus aliterve succurrerent, cujuscunque essent gentis, velut hostes intercipiendos) in mari cepe-rim, satis me opinor eo defendi quòd ipse Rex Angliæ edicto, juxta initum fedus, promulgato, nolit hostibus Franciæ in aliquâ ditionis suæ parte succursum. Unde nec hisce, quos in Mari cepi. Summa est, ne finxisse Grimbaldum ex marino aliquo Regis Francorum dominio Admirallatū suum potestatemve mandatam pependisse, sed omnino ex diplomatis Regis sui, federis, atque Regis Angliæ interdicti vi. Quasi ex eo federe interdictóq; ab Anglo palàm concessum fuisset sibi nullam, durante ejusmodi federe interdictóque, fore injuriam, tametsi Franci qualescunque hostes in ditione sua, seu, quod idem heic est, in Mari suo à Franci ministris intercciperentur. Certè nisi ita intelligas Grimbaldum, non video quamobrem interdictum illud cum regis sui diplomate, ut se tueretur, modò in libello oblato, omnino conjungeret, aut de ditione Regis Angliæ per quod interdictum illud promulgatum est, verba faceret; cùm de rebus in mari tan-

tùm geſtis controverſia oriretur. Si verò ita fuerit intelligendus, certè tunc is non ſolùm non adverſatus eſt avito in Mari Regis Angliæ juri, ſed etiam idem ſatis agnovit, dum federis & interdicti acceſſione tēporarium tantùm eidem modum adjectum eſſe velle videtur. Adeò ut implicatam etiam tunc temporis Francorum ipſorum habeamus, in hoc eorum Admirallo, adſtipulationem. Quomodo autem federis apices exponendi fuerint, locus heic non eſt diſſerendi. Sed dominium Regum Angliæ Marinum in libello à tot gentibus recognitum tātùm obſervamus. Etiam obſervatu ſanè dignum eſt, ſub eodem ipſo tempore, ſcilicet paulo ante fœdus initum, Anglum fidei profeſſionem, quod Homagium appellant, nomine Ducatus [6] Aquitaniæ, Pontivi comitatus, aliarúmque quas in Galliis poſſidebat provinciarum, Franco præſtitiſſe; hiſce etiam, ex ſententia Curiæ Pariſienſis [7], prorſus exutum quandoquidem antea fuiſſe; etiam &, ſub centeſimum qui præceſſerat annum, Joannem Regem Normanniâ deturbatum; atque eam tamen Anglum poſtmodum, ſi non ante federis & libelli hujus editionem tempo-

[6] *Rot. Almann. 30. & 31 Ed. 1. Du Tillet en le recueil des Traictes &c. fol. 40. b.*

[7] *Florilegus ann. 1293. 3. Thomas Walſingham. an. 1294. alii.*

tempus, ſubinde inſediſſe; quæ omnia huc faciunt, ut animadvertamus, ubi de Maris Gallias & Britannias interluentis uſu ac imperio controverſia, quam memoravimus, illuſtriſſima orta eſt, plenumque ejus dominium Regi Angliæ deceſſoribúſque ſuis, titulo à tempore omnem memoriam excedente derivato, à tot gentibus eſt tributum, nullum intereà omninò titulum ſive ex Normanniæ ſive ex Aquitaniæ poſſeſſionis jure obtendi quo maris alicujus partis dominium ullatenus ſubniteretur, ſed ex ſolo jure Anglicani imperii univerſim petitum eſſe. Atque ex ipſa re palàm videtur, ea de quibus in libello conquerebantur illę gentes, ab illo claſſis Franciæ præfecto maximè in mari Francorum Flandrorumque litoribus, quæ invicem Hoſtica erant, proximante geſta fuiſſe. Certè mare totum, de quo loquuntur, Anglo ſubjacere uno aiunt ore, idque ex ſolo Imperii Anglicani jure. Nec tuebatur ſe Grimbaldus, ſive Franciæ regis dominii alicujus marini obtentu, ſive præſcriptionis qua Angli titulus innixus eſt, velut non ſecundùm veritatẽ aut jus avitum enunciatæ depulſione; nec omnino prętexe-

bat jus quod in mari illo Galliis contermino Angliæ reges haberent, id eis competere sive Normanniæ sive alius cujuscunque Galliarum provinciæ nomine, veluti clientibus Regis Franciæ fiduciariis; quorum tamen omnium usus fuisset ei & commodus & perquam tempestivus, si ita se veritas habuisset. Unde haud parum firmatur itē id quod suprà disseruimus de adversi litoris, in Admiralli Angliæ summi præfecturæ seculorum recentiorum codicillis, nominibus pro Marini Regum Angliæ dominii ejusque tutandæ provinciæ limimitibus duntaxat sumendis. Quin & circa septennium ante libellum jam dictum cognitoribus editum, cùm Francorum Rex ob injurias aliquot atroces subditis suis in hoc mari ab Anglis illatas, Regem Angliæ (quà fiduciarium erat ei cliens seu Vasallus ratione Aquitaniæ aliarumque provinciarum quas in Galliis obtinebat) velut injuriarum non solùm conscium, sed & fundum in jus voluit vocari, atque in Curia Parisiensi sisti; re fusiùs in citationis literis narratâ, nihil eis interseruit ille quo marinum aliquod dominium aut sibi omnino vellet arrogari aut Regi Angliæ minui

quo

quod satis est videre apud Florilegum [8] qui annalibus suis earum exemplar integrum attexuit. Idem etiam de eodem tempore, *In illo*, inquit [9], *tempore non erat Rex, neque lex Nautis posita, sed quod quisque rapere, vel ferre valebat, hoc suum esse dicebat*; Quod planè denotat ingentem quidem deprędandi mareque infestandi licentiam; ita nihilominùs intelligendam, ut incomparabilis potentia Anglorum navalis, quæ regnum ex more majorum marinum defenderet, in eadem interea (rege deprædationes suis, dum bellum flagrabat, indulgentissimè permittente) maximè designetur. Nam tum Francos tum Hispanos ubertim tunc temporis captos in mari ab Anglis memorat ipse Florilegus. Etiam & classem sive Francicam sive Normannicam navium ducentarum quæ per mare hoc Anglis diripiendis discurrerat, à sexaginta navibus Anglicis victam atque in Angliam deductam scribit sub id tempus Thomas [10] VValsinghamius. Et autor alius vetustus, rebus hisce coætaneus [11], *Mense Maii*, inquit, MCCXCIV, *mota est discordia inter nautas quinq; Portuum Angliæ & nautas Franciæ, commissúmque*

[8] *Anno* 1293.

[9] *Anno* 1294.

[10] *Anno* 1297.

[11] *Ms.*

que eſt navale prælium in quo Anglici cum c. navibus ducentas naves Francia ceperunt & ferè omens nautas Francia ſubmerſerunt ſeu occiderunt, propter quod Philippus Rex Franciæ Vaſconiam à Rege Angliæ auferre conatus eſt. Alii de his ejuſmodi alia; unde facile eſt ediſcere quid illud Florilegi fuerit, *nec Regem nec legem in illo tempore Nauta eſſe poſitam.* Suis ſcilicet laxârat habenas Angliæ Rex, velut æquoris hujus moderator, idque ut non ſolùm hoſtes, verùm etiam eos, qui hoſtibus quomodocunque ſuccurrerent aliterve mari ac pro domini arbitrio uterentur, compeſcerent. De Flandrorum autem Dominii Regum Angliæ marini recognitione parili ſeorſim mox agimus; poſtquàm libellum ipſum ſuo, id eſt Normannico, idiomate è ſacris Scriniis proximè ob oculos poſuerimus.

CAP. XXVIII.

Libelli *ſuperiore in Capite memorati*, Exemplar & Autoritas.

IN arcis Londinenſis archivo, ubi tabulæ publicæ annorum retrò amplius quadringentorum aſſervantur, faſciculus Membranarum habetur, quæ re-

aliquot

aliquot ad tempora Henrici tertii, & Edvvardorum primi & tertii ſpectantes complectuntur. Prima cõtinet pactum inter Edvvardum primum & Guidonem Comitem Flandriæ de ſignis Navibus per mare hoc adhibendis, quibus faciliùs, unde eſſent dignoſceretur. Intertexuntur dein tria libelli, quem diximus, ſive autographa ſive exemplaria eodem tempore conſcripta. Nam ſinguli (ut videtur) gentium, quæ in agendo ſocii fuêre, Procuratores ſibi habebant libellos ſingulos, utcunque ſimul omnium nomine conceptos. Unde & unius tergo adſcribitur *De Baiona*; quaſi Baionenſium libellus iſte ſeorſim fuiſſet editus. Superiori autem cujuſque parti adjicitur *De Superioritate Maris Angliæ & Iure Officii Admirallatûs in eodem*, uti etiam pacto quod diximus inter Regem & Flandriæ Comitem. Etiam illis verbis, in libellorum uno, adjungitur *retinendis & confirmandis*. Cunctis ævi, ad quod materies ſpectat, charactere planiſſimè exaratis. Nec de eorum fide quæſtio ulla eſſe poteſt intuenti, qui veteris ſcriptionis atq; ejuſmodi tabularum ignarus non eſt. Senſum ſanè totum, etiam & verba jam

anteà partim reddidimus. Ipsius autem libelli integrum exemplar, quemadmodum idiomate tunc Gallicano seu Normannico conceptus est, operæpretium duximus subjicere; quod ad hunc modum se habet.

A vous, Seigneurs, Auditours Deputez par les Rois d'Engleterre & de France, a redresser les dammages faits as gentz de lour Roiaulmes & des altres terres subgitz a leur seignuriu, per mier & per terre, en temps de Pees & Trevves, monstrent les Procurors des Prælatz & Nobles, & del Admirall de la mier d'Engleterre, & des Comminalties des Citties, & des Villes, & des Marchaunz, Mariners, Messagiers, & Peleringes, & de tous autres du dit Roiaulme d'Engleterre & des autres terres subgits a la seignurie du dit Roy d'Engleterre & d'ailours, si come de la Marine de Genue, Cateloigne, Espagne, Alemaigne, Seland, Hoyland, Frise, Denemarch, & Norvvay, & de plu

pluſours autres lieux del Empire, *que come* LES ROYES D'ENGLETERRE PAR RAISON DV DIT ROYALME, DV TEMPS D'ONT IL NY AD MEMOIRE DV CONTRARIE, EVSSENT ESTE EN PAISIBLE POSSESSION DE LA SOVVEREIGNE SEIGNVRIE DE LA MIER D'ENGLETERRE ET DES ISLES ESTEAVNS EN YCELLE, *par ordinance & eſtabliſement des lois, eſtatutes, & defenſes d'armes, & des veſſeaux autrement garnies que veſſeaux de Marchandiſe, & de ſeurté prendre & ſavegarde doner en tous cas que meſtier ſerra, & par ordinance de tous autres faits neceſſaries a la garde des pees, droiture, & equite entre toute manere des gentz taunt d'autre ſeignurie come leur propre par ille que's paſſanz, & par ſoveraigne guarde & tote manere de coniſance & Iuſtice haute & baſſe ſur les dites*

lois,

lois, eſtatuts, ordinances & defenſes & par toutz aultres faitz queux à le governement de ſovereigne ſeignurie appertenir purront es lieux avant ditz. Et A. de B. Admirall de la dite mier deputez per le Roy de Engleterre, & touz les autres Admiralls per meiſme celui Roy d'Angleterre & ſes Aunceſtres jadis Rois d'Engleterre, euſſent eſte in paiſible poſſeſſion de la dite ſoverein garde ove la coniſance & Iuſtice & toutz les aultres apertenances avantdites (forspris en cas d'appell & de querele fait de eux à lour ſovereigns Roys d'Engleterre de deffault de droit, ou de malvais jugement) & eſpecialment par empechement metere, & Iuſtice faire, ſeurte prendre de la pees de toute maner des gentz uſaunts armes en la dite mier, ou menans niefs aultrement apparallez ou garniez que n'appartenoit au nief Marchande, & en toutz aultres points en queux home peut

aver

aver reaſonable cauſe de ſuſpection vers eaux de robberie ou des autres meſfaits. Et come les Maiſtres des Neifs du dit Royalme d'Engleterre, en abſence des dits Admiralls, euſſent eſte en paiſible poſſeſſion de conuſtre & jugger des touz faicts en la dite mier entre toute manere des gentz ſolonc les lois eſtatuts & les deſenſes & Cuſtumes. Et come en le pimier article de l'Alliance nadgairs faite entre les dits Roys, en les traitz ſur la darrain pees de Paris, ſoient compriſes les paroles que s'enſuient en un cedule annexe à yceſte. (At non in ſchedulâ annexâ, ſed in eâdem membranâ deſcriptum eſt quod ſequitur; unde non tam ipſos libellos, qui cognitoribus edebantur, quàm ſive formulas eorum archetypas ſive exemplaria deſcripta hæc eſſe conjiciendum fortè eſt; uti etiam ex eo quòd Admiralli Angliæ nomen aliter

ac

ac per A. de B. non inſeratur; quæ prima elementa non ſunt nominis alicujus tunc temporis Angliæ Admiralli in ſacris Scriniis reperti) *Premierement il eſt traict & accord entre nous & les meſſagers & les procureurs ſuſdits, en nom des dits Roys, que iceux Roys ſeront l'un à l'autre, deſores enavant bons, vrayes, & loyaux amys, & eydans contre tout home (ſauve l'Egliſe de Rome) en tiele manner que ſi aſcun ou pluſieurs quicunques ils fuiſſent voloient depointier, empeſcher, ou troubler les dits royes es franchiſes, es liberties, privileges, es drois, es droitures, ou es cuſtumes de eux & de leurs royalmes, q'ils ſeront bons & loyaux amys & aydans contre tout home, qui puiſſe vivre & morir à defendre, garder & maintenir les franchiſes, les liberties, les privileges, les droitures, & les cuſtumes deſuſdites*; Except pur le dit Roy d'Angleterre, Monſieur Iohan

Duc de Braban en Brabant, & ſes heirs deſſendans de lui & de la fille le roy d'Angleterre, & excepte, pur le dite noſtre ſeigneur le Roy de France, l'excellent Prince Monſieur Aubert Roy d'Alemaigne & ces heirs royes d'Alemaine, & Monſieur Iohan Count de Henau en Henau. Et que l'un ne ſerra en conſail ne en aide ou l'autre perde vie, membre, eſtate ou honor; Monſieur Reyner Grimbaltz Maiſtre de la Navie du dit Roy de France, que ſe dit eſtre Admiral de la dite Mier deputez per ſon ſeignure avantdit per ſa guerre contre les Flemminges, apres la dite alliance faite & affirmée, contre la forme & la fource de meſme alliance & l'entencion de ceaux que la firent, l'office de Admiraulte en la dite Mier d'Engleterre, per commiſſion du dit Roy de France, torcenouſement empriſt & uſa un an & pluis, en prenant les gentz & marchaunts du Royaulme d'Engleterre & dail-

lours

lours per la dite mier paſſaunts oveſ-
que lour biens, & les gens ainſi priſes
livere à la priſon de ſon dit Seignur le
Roy de France, & leur biens & Mar-
chandiſes à les Reſceivors per meſme
celui Roy de France à ceo deputez en
les ports de ſon dit Royalme come à
lui forfaits & acquiſes, fiſt ameſner
per ſon juggement & agard, & la
priſe & detenue des dits gents ove leurs
dits biens & marchandiſes, & ſon dit
juggement & agard ſur la forfait de
eaux & acqueſt, ait juſtifie devant
vos, Seignours Auditours, en eſcripts
par my l'autorite de ſa dite commiſ-
ſion ſur l'Admiraulte avantdite, per
lui auſsi uſurpée, & per my un defen-
communement faite per le Roy d'En-
gleterre per my ſon poere (ſolonc la
forme de la tiers article de l'Alliance
avant dite, que content les paroles de
ſuſſecripts) en requerant que de ceo
en fuiſſe quitz & abſolutz, en grant
damage & prejudice du dit Roy d'En-
gleterre

gleterre & des Prelatz & Nobles & aultres deſſuſnomes, per quoi les dites procurours en les nounes de leur ditz Seigneurs, à vous Seigneurs Auditors avantdits, prient que deliverance deuve & haſtive des dits gents, veſque leur bien & marchandiſes ainſi priſes & deteinues faites eſtre faite al Admirall du dit Roy d'Engleterre à qi la coniſance de cea appartient de droit, ſi come deſſus eſt diſt, ainſi q'il ſaunz deſtorbanze de vous & d'altri puiſſe de ceo conuire & faire ceo que appertient à ſon office avant-dit, & que le dit Monſieur Reyner ſoit condemne & destreint à faire deuve ſatisfaction à tous les dits damages ſi avant come il pura ſuffre, & in ſa defaulte ſon dit ſeigneur le Roy de France, per qi il eſtoit deputez al dit office, & que apres deue ſatisfaction faite as dites damages le dit Monſieur Reyner ſoit ſi duement puniz pur le blemiſſement de la dite allian-

alliance que la punicion de lui soit aultres example pur temps avenir.

Hactenus libellus tot gentium Regum nostrorum imperium ac dominium marinum manifestò agnoscentium, indeq; sibi tutelam poscentium. De hac re in historiis sive Francorum sive Anglorum, aliorúmve mentione non fieri mirum non est. Acta forensia rarò satis in historias conjiciuntur. Sed ipso eodem tempore Grimbaldum illum classis Franciæ præfectum fuisse scimus ex Francorum historiâ. Paulus Æmylius [1] de Philippo Pulchro, *Sexcim triremes*, inquit, *è Liguria mercede conduxit, præfecto Reginero Grimaldo. Is in Oceanum circumvectus, maritimam oram Flandriæ hosti infestam fecit.* Idem ipse est Regimerius & Reginerus seu Reinerus Grimbaldus. Et apud Belgas figures clara est ejus nominis familia. Sed quia exterus erat & conductitius, ideo (ut videtur) à Joanne Feronio in Admirollorum Franciæ catalago prætermittitur. Johanni Tilio [2] *Roverius Grimaldus* inter classium præfectos apud Gallos vocatur. Is etiam est Admiraldus Regis Franciæ, quem scribit Jo-

[1] *De Gestis Francorum lib.* 8.

[2] *De Rebus Gallicis lib.* 2.

…s de Beka [3] præfuiſſe trecentis & …quinquaginta triremibus à Philippo …ulchro in ſubſidium Hollandorum ad…verſus Flandros anno MCCCIV miſſis. …nt etiam in Gallorum archivis quæ …lites inter Anglum & Gallum tunc …as attinent. Et tametſi in eis non re…itur (ſi Tilio fides; qui tabularum …ſmodi publicarum indicem edidit) …ellus iſte ſeu ejuſdem aliquod ex…mplar, habetur tamen in eis diploma …ſum, quo ab Anglo tunc præficiebantur Cognitores, quales diximus, ad res …tra fedus patratas decidendas. Illud …hunc modum à Tilio [4] deſignatur. *…voir donè par le Roy Edovard à …x nommez & accordez de ſa part …r avec les deux eleuz de la part du dit …y* (Phelippe) *d'enquerir & amendir …forfaictes durant lour trefue, le der…er de Iuin* MCCCIII. *Ou treſor; layette …curationes, poſſe, & poteſtates An…ie*; K. Eundem habent diem & an…i diplomata quibus Cognitores con…tutos ad hanc rem fuiſſe ex archivis …ſtris ſuperiùs adnotavimus. Neque …ſtat heic quòd ad querelas de latro…niis injuriiſque aliis in mari ac terrâ …vicem patrari à privatis ſolitis decidendas,

[3] *Chronic. Epiſcop. Vltraject. & Comit. Holland. pag. 93.*

[4] Recueil des Traictes &c. fol. 40.

dendas, ab utriusque litoris Principibus cognitores, uti & à Regibus jam dictis pariter interdum [5] constituantur. Pa inde in Mari jus constituentium utriqu esse non meliùs elicitur, quàm alterum alterius Terræ esse dominum partia rium. Et Personarum, quæ in jus vocan dæ, major ratio in ejusmodi cognitio ne habetur, quàm qualiscunque Terr toriorum dominii; quod scilicet aliu de prorsùs dignoscendum.

[5] *Rot. claus. 21. Ed. 3. part. 1. mẽbran. 25. dors. Rot. Frãciæ 10. Hen. 8. &c.*

CAP. XXIX.

Dominii Regum Angliæ Marini, in Flandrorum *ad Edvvardum secundum* legatione, Recognitio.

HIsce jam accedat Flandrorum a stipulatio & ultronea professio Parlamentariis AngliæComitiis sub E vvardo secundo Rege. Dum Robe Comitis Flandriæ Legati de rebus mari raptis conquerebantur, Regis A gliæ opem implorantes, raptas e non semel dicebant supra mare Ang canum versùs partes de **Crauden** in potestatem Regis Angliæ, atque in A gliam adductas; ad Regem autem A gliæ pertinere criminis cognitionẽ eo quòd ipse est *dominus dicti Ma & depradatio predicta facta fuit su*

prædictum Mare infra potestatem suam.
Quæ sunt tabularum publicarum ver-
a. Sed eas, quantum ad hanc rem spe-
at, integras [1] adjicimus.

[1] *Rot. Pat. 14. Ed. 2. part. 2. mẽbran. 26. in dorso.*

Memorandum quòd cùm super da-
nis hominibus de regno Angliæ per
mines de potestate Comitis Flan-
riæ, & Flandrensibus per homines de
gno prædicto, à tempore quo dictus
oster Rex regni sui gubernacula sus-
pit hinc inde illatis, amicabiliter
formandis inter Consilium dicti do-
mi Regis & Nuncios dicti Comitis
Angliam ex causâ prædictâ pluries
issos, plures tractatus habiti fuis-
t, qui propter aliqua impedimen-
, quæ evenerunt, effectum optatum
n sortiebantur; tandem in parla-
nto dicti domini nostri Regis in
abis sancti Michaëlis, anno regni
quarto decimo apud VVestmona-
rium convocato, quidam nuncii di-
Comitis venerunt ad tractandum
er dampnis prædictis in formâ præ-
dictâ reformandis. Et cùm dicti nun-

cii

cii ad tractandum de novo super hu
jusmodi dampnis per dictum domi
num nostrum Regem admissi fuisse
ipsi nuncii, prout alii nuncii presa
Comitis, in tractatibus supradict
inter cetera quæ requirebant, a
omnia supplicabant, ut dictus dom
nus Rex ad sectam suam de potes
sua Regia inquiri & Iustitiam fa
ret de quadam depradatione quib
dam hominibus de Flandriâ nupe
winis & aliis diversis mercimoniis
supra mare Anglicanum, versus p
tes de Crauden infra potestatem
cti domini nostri Regis per homin
regno Angliæ (ut dicebant) facta,
serentes quòd vina & mercim
prædicta eisdem Flandrensibus da
data, adducta fuerunt infra regn
& potestatem dicti domini Regis
quod ad ipsum Regem pertinuit si
cere pro eo quod IPSE EST
MINVS DICTI MARIS &
prædatio prædicta facta fuit supr

um mare infra poteſtatem ſuam.
ndem in eodem Parlamento, ha-
o ſuper præmiſſis cum Prælatis, Co-
ibus, Baronibus & aliis proceri-
dicti regni ibidē exiſtentibus tra-
eu diligenti. de conſilio eorundem
cordatum fuit per dictum domi-
n Regem, quòd, pro bono pacis in-
ſubditos terrarum Angliæ & Flan-
e confovendo dictus dominus Rex
poteſtate ſuâ regiâ illa vice de bonis
ra dictum mare Anglicanum ver-
dictum locum de Crauden *de-*
datis & infra dictum regnum ad-
tis in locis ubi maleſactores cum
s ſic depradatis ad dictam terram
gliæ devenerant, per Iuſtitiarios
inquiri, & eandem depradatio-
ſecundùm legem & rationem au-
faciat & terminari; & quòd do-
i Navium, quæ dictæ depradatio-
nterfuerunt, & alii, qui depræda-
s illos cum bonis ſic depradatis in
vel in parte ſcienter receptarunt,

inde

inde onerentur & puniantur ſicut participes deprædationis ſupradictæ.

Ita Tabulæ illæ publicæ. Atque codicillis regiis mandata eſt per provincias pleraſque maritimas juriſdictio cognitoribus, qui damna reſarciri facerent. Quoniam autem, præter flumi num oſtia, quamplurimi ſunt in adve ſis oris (maximè in Zelandicis; & ſin etiam in litoribus aliis vicinis) ſinuo Maris intermeantis flexus, quibus u riatim ita intexitur Terra ut fieri co modè nequeat quin eâdem cum te ſic intexta ditione contineatur, uter pus unicum, Mare itidem interme quod non aliter fere atque flumen torrens non rarò ibi tum ripas diſter nat tum portus facit; ideò mentio iam interdum fit intermeantis hu modi maris ut ejus quod cenſetur *juriſdictionem & flumen* ſeu *fluc* Maris regionum adverſarum; ve *Maris Flandriæ*, ſeu (quemadmod legitur in vetuſtis ſchedis [a] quæ du archetypos literarum Henrici quinti tum ad Comitem Caroleſii ad decuriones Ipræ, Gandavi ac garum præ ſe ferunt) *deins la ju*

[a] *MS. in* Bibliotheca Cottoniana, 3. *Hen.* 5.

tion & l'eſtrem de la meer de Flandres, quod idem ſonat. Nam demto mari ſic intermeante aut veluti portus vicem præ litore adverſo ſupplente, quod reliquum eſt, ſeu Oceanus adverſas illas regiones & Angliam interluens, Anglicani juris, juxta ea quæ ſuperiùs oſtenſa ſunt, ſemper eſt habitus. Unde & planè omnio futilius eſt quod habet ſcriptor ſuperus, ubi per portus Mardiccii Navale dudum inſtauratum, *Britannici freti* (hoc de quo loquimur innuens) *imperium Hiſpaniarum Regi reſtitutum vidiſſe* ſe [2] ſcribit. Et de Exterarum finarumq; Gentium, quarum maximè intereſſe potuit, ſententiâ atque recognitione Marini Regum noſtrorum dominii, hactenus.

[2] *Iacobus Chifflетius* in Epiſt. dedicatoria ad Comitè de *Olivares*, *Portui Iccio* præfixa.

CAP. XXX.

De Regis Magnæ Britanniæ in Mari Hibernico & quod occiduum *eſt, dominio ſeorſim agitur.*

DE Anglicano mari, ſeu Britannico quod ſacri Angliæ patrimonii pars generatim, ſed maximè quà ſive Orientale eſt ſive Auſtrale, jam dictum. De Occiduo, etiam Scotico & Septentrionali, toto denique, quod eſt reliquum, Britannico reſtat ut dicamus.

Occidui nemo non videt partem Angliæ præjacentem intelligi tam in libello illo cognitoribus à Regibus Angliæ & Franciæ ante trecentos triginta ampliùs annos à tot gentibus oblato, ubi *le Mer d'Engletterre* seu *Mare Anglicanum* toties occurrit, quàm in regio diplomate superiùs allato, quo Reges nostri Domini Maris Anglicani circumquaque indigetantur; ut quod et Bractonio, de Excusatione forensi ejus
[z] *Cap.* 24. qui in Hibernia fuerit, habetur [z], atque id genus cetera huc in suprà allatis scientia prætereamus. Etiam & insulæ quotquot in vicino hoc mari, Britannicas dictas passim legimus, (ut sub initium hujus libri monitum est) perinde ac si freta interfluentia eas, non alite atque flumina aut aquarum diverticula ripas, à Magnâ Britanniâ disjungerent, velut ejusdem ἀποῤῥῶγας seu *fragmenta*. Quo indicatur ipsa freta cum insulis, ut flumina cum ripis, territ Britannici partem esse censendam. que huc inprimis spectat item illud libello toties memorato, scilicet *raison du Royalme d'Angleterre*, seu *tione regni Anglicani* dominos fu semper Reges Angliæ tum Maris

glia

glicani (seu Britannici quà Angliæ præ-
tenditur) tum Insularum in eo positā-
rum. Unde Mona insula (Mannia vulgò
dicta) quæ inter Boreales Angliæ & Hi-
berniæ partes medio libramine (quæ
verba sunt Giraldi Cambrensis) porri-
gitur in hoc mari, inter continentes (si
quid video) Angliæ provincias antiqui-
us numerata est, ut Vectis, ut Lundeia,
ut quæ sunt id genus aliæ. Neque enim
aliud intellexisse videntur veteres illi,
qui ortâ controversiâ, utri circumsti-
antium insularum, Angliæ seu Britan-
niæ majori an Hiberniæ, jure hæc insu-
la in maris interfluentis medio posita
debuerit applicari, ad hunc modum li-
em terminabant. Venenosos vermes
advehunt. Hos cùm Insulam hanc ad-
mittere & fovere, uti Angliam & Bri-
anniæ magnæ partem reliquam, Hi-
berniam contrà eos necare observâs-
sent, *Britanniæ eam* (ita Giraldus Cam-
brensis [2] qui sub Henrico II floruit) *ap-
plicandam communis omnium censura
dictavit.* Nam si aut Hiberniæ aut An-
gliæ territorium, quà agro, quà Mari
constaret, adeò censuissent à Mona hac
disjunctum, ut quod interjacet Maris id
esset omnium hominum necessarò esse

[2] *Topog. Hiberniæ Dist. 2. cap. 15.*

commune, aut aliis quàm ſive Hiberniæ ſive Britanniæ regibus vetere jure ſubjacuiſſe exiſtimáſſent, ſatis ridiculam ſanè agitâſſe videntur controverſiam. Nam alia non potuit eſſe, puto, quæſtio, quàm ea quæ de finibus eſt Angliæ ſeu Britanniæ magnæ, & Hiberniæ. Quæſtionem autem de finibus inter vicinos dominos locum habere poſſe, ubi territoria utrorumque non ſunt continua aut contigua, non intelligo. Si via publica intervenit, vel flumen publicum, quod ad neutrum vicinorum dominorum ſpectat, finium agundorum agi non poſſe, rectè docu[it]

[3] Paulus. Et ſanè poſtquam Quintus Fabius Labeo arbiter Nolanis & Neapolitanis de Finibus agri à Senatu datus utriſque ſeparatim regredi ita callide perſuaſerat, ut in medio aliquantum agri relinqueretur quod populo Roma[no] ipſe adjudicavit, neutiquam inter eos de hujus agri finibus quæſtio amplius oriri potuit. Quippe inter qu[os] deſiit eſſe confinium. Sed cum popu[lo] Romano poſteà (ſi quæ oriretur) e[x] utriſque agendum. Aliter ſentiendu[m] non eſt de quæſtione illâ utri terrar[um] applicari de jure debuerit Mona; in[ſu]

[3] *L. 4. §. 11. l. 5. & 6. ff. tit. Finium Regundorũ.*

[4] *Cicero de Officiis lib. 2.*

potissimùm natâ, quòd media Hibernici & Britannici juris territoria interjaceret, & ad ipsorum confinium. Nam ex argumento ab ipsius soli duntaxat naturâ deducto, sine civili dominii ratione (cujus mensuram tamen, velut Decisioni sortem, volebant heic esse ipsam soli naturam) non magis applicari debuerat sive Britanniæ sive Hiberniæ, quàm Norvvegiæ, Hispaniæ, aut Galliæ, ubi perinde ac in Britannià venenosa animalia nutriri nemo dubitat. Angliæ igitur seu Britanniæ applicari in decisione illâ vetere est Britannico territorio ita continenter adjici ut verè & civiliter dici possit Mona provincia seu territorium Angliæ seu Britanniæ continens; cùm nempe Anglicanum territorium ita usque in occiduas ejus partes (eo quod in Occidentem ab ipso confinio vergit, ad Hiberniam spectante) perpetuò per hoc Mare protendatur. Et temerè nimis Elizabethæ Reginæ legatis excidit in differtatione [5] cum legatis Danicis de liberâ navigatione & piscatione in Mari Norvvegico, Bremæ habitâ; *Reges Angliæ navigationem & piscationem in mari Hibernico inter Angliam & Hiberniam*

[5] 1602. *apud G. Camden. in Annalibus tom. 2. pag. 273. edit. Lond.*

nunquam prohibuisse, ac si inde probari voluissent nec piscationem navigationémve inter Islandiam & Norvvegiam à Dano prohibendam, quoniam neutri Maris domini, sed pari jure litora tantùm utrinque possedissent. Sed & alia non minùs temerè de maris communione ibi dicta sunt, ut antè advertimus. De navigatione & piscatione in mari Norvvegico, mox plura. Cæterùm ut ratio ex necessariâ maris communione petita perperàm in Legationis illius dissertatione usurpata est, ita nec verum est id quod de mari Hibernico excidit. Scimus enim non solùm dynastas maritimos olim perduelles jus regium pluribus in Hiberniæ locis usurpantes, ob ipsam piscandi licentitiam ab exteris vectigalia gravia exegisse, verùm etiam sanctione Parlamentaria [6] diserte fuisse cautum, ne quis extern in mari Hibernico piscaretur, nisi impetratâ priùs à Prorege, alióve Regis Angliæ Legato seu Magistratu ad hanc rem legitimo veniâ; etiam ut exter pro quâlibet nave piscatoria XII dolio rum aut plurium, præstarent quotan nis tredecim solidos & quatuor den rios, & pro qualibet navi minore sol

[6] *Stat. Hibernic. 5. Ed. 4. cap. 6.*

dos binos; ipsis navibus, armamentis, bonisque cunctis fisco applicandis, si fortè præstationem hujusmodi seu hoc æquoris regnatoris imperium detrectarent. Sed integrum hac de re sanctitum, è quo receptissimam Ordinum omnium Hiberniæ de regio heic jure sententiam ediscamus, interfero. Item at the requeste of the Commons, that where divers vessells of other landes fro one daie to other goynge to fishe amongst the Kings Irish enemies in divers partes of this sayd land by which the Kinges said enemies bee greatlye advanced and strengthened aswell in vitualles, harneys, armor, as dyvers other necessaries, also great tributes of money given by every of the said vessells to the said enemies from day to day to the great augmentation of their power and force against the Kings honor and wealth, and utter distruction of this said land,

thereupon the premisses consider-
red, it is enacted and ordeined by
auctoritie of the said Parliamẽt,
that no manner vessell of other
landes shall bee no time nor sea-
son of the yeere from henceforth,
from the feast of the Nativitie of
our Lord Jesus Christe next com-
ming, go in no part of the said
land betwixt the said Irish ene-
mies to no manner fishing with-
out one speciall licence of the Lieu-
tenant, his deputy or Justice of
the land for the time being, or li-
cence of another person having
the Kings power to graunt such
licence, upon paine of forfaiture
of the shippe and goods to the
King. And that whatsoever per-
sons or person that find or im-
peche any of the said vessells, rum-
pants or forfaites against this
act by the auctoritie of the same, it
bee lawfull to them so making an
claime

claime in behalfe of the King, and approving the said forfaytures by any of the said vessells to be made, that the King shall have thone moitye of the said forfeyture, and the saide persons or person shall have thother without anye impechment, and that all manner vessells of other lands comming in the said land of Ireland a fishing, being of the burden of twelue tunnes or lesse, haveing one Drouer or boate, everye of them to paye for the maintenance of the Kings warres there xiij. s. iiij. d. by the yeer. And all other small vessells as scarfes or boates, not haveing Drover nor lighter being within the said burden of twelue tunnes, every of them shall paye twoe shillings going a fishing in the like manner. Provided alwayes that no vessell fishing in the North parte of Wicklo, be

charged by reason of this act; and that the Lieutenant, his deputy or Justice of the land for the time being, shall have the foresaid summes and duties of mony so paid to be imployed the Kings warres for the defence of the said land, and that the Customers and Collectors of the same summes shall accoumpt before the said Justice, Lieutenant, or Deputy for the time being, or such Auditors that shall be for the same appointed by the King or them, and not before the Barons of the therche quer in the said lande; and that none of the saide vessells so comming from other parts in the saide lande shall not depart out of the saide lande, till every of them pay their saide duties upon pain of forfeiture of the vessels and goods to the Kinge. Sensus suprà redditur. Sunt etiam qui asserũt à Mariâ Reginâ nostrâ

nostrâ Hispanum veniam ad annos XXI impetrâsse [7] piscandi in Septentrionaliore Mari Hibernico, atque inde proventum mille librarum annuum Fisco Hibernico auctum. Certè & edicto vetuit [8] Jacobus magnæ Britanniæ Rex ne quis exterus, non impetratâ priùs veniâ, in Mari hoc Hibernico piscaretur. Quæstionem autem illam de Monâ insulâ, utcunque à Giraldo (qui sub Henrico II scripsit) memoratam, ortam nihilominùs existimandum est seculis Anglo-saxonum vetustioribus, cùm nempe quicquid Hiberniam & Britanniam interjacet, aut Hiberniæ Regibus aut Britanniæ parebat, id est cùm utrisque sua seorsim erant in hoc mari territoria de quorum finibus ambigebatur. Certè Edvvinus Rex Northumbrorum, seu potiùs omnium Anglo-saxonum potentissimus, sub annum à Christo nato DCXXX *Mevanias insulas imperio subjugavit Anglorum*, quod scribit Beda [9]. Id est tum Mevaniam quam Angleseiam vocamus, tum alteram quæ Mona est de qua sumus locuti. Citeriore autem Anglo-saxonici imperii ævo, Norvvegi seu Dani, quorum latrociniis frequentioribus

[7] *Gerard. Malinius in lege Mercatoria cap. 35. pag. 189.*

[8] *Edict. 7. Iacobi 6. Martii.*

[9] *Hist. Eccles. lib. 2. cap. 9.*

ribus mare & hoc & boreale habebatur infestissimum, & hanc insulam & Hebridas involabant easque ducentos fermè annos obtinuere. Adeò ut neque ad Hiberniam neq; ad Britanniam interea potuerit civiliter applicari hæc Mona. Ejus autem Reges, tam vicini Maris quàm Insulæ dominos tunc fuisse elicitur ex eorum Annalibus, ubi Godredum, cognomine Crovan, Monæ Regem comperimus sub anno salutis MLXVI *subjugâsse* [10] *sibi Dubliniam & magnam partem de* Laynster. *Scotos verò ita perdomuisse, ut nullus, qui fabricaret navem, ausus esset plus quàm tres clavos inserere.* Modum igitur ac legem rebus vicinorum navalibus præscripsit; quod aliud non est, quàm ipso Maris dominio gaudere, ut in jam dictis est ostensum. Atque hinc forsan est, quòd vetustiora Regum Monæ insignia fuerit Navis cum velo complicato, adjecto titulo *Rex Mannia & Insularum*; ut ex sigillis eorum observat Camdenus [11]. Nam recentiora sunt illa, tres tibiæ humanæ, quæ passim obviæ. Posteà verò, subactâ ab Henrico II & Joanne Regibus Hiberniâ, atq; Reginaldo Rege Manniæ in Joannis Re-

[10] *Chronic. Regũ Manniæ pag.* 840.

[11] *Britannia, pag.* 847.

gis potestatem [12] redacto (cùm numerosissimâ classe hoc mare occupabat Anglus) non est cur omnino dubitemus quin in Angli etiam imperium circumvicinum simul Mare reciperetur. Neq; enim eo in ævo sui juris erat Rex Monæ. Sed subjugatus, solenni fidei professione præstitâ (quam Homagium vocant) in clientelam regis Angliæ concessit. Ceterùm & Scotorum imperio paulò pòst adjecit eam Alexander III Scotiæ Rex [13] præfectúmque imposuit, qui quoties opus esset cum tredecim triremibus ac quingentis classiariis subsidio ei foret. Hebridas item, pulsis Norvvegis, recuperavit & ad posteros transmisit. Dein rediit iterum ad Anglos Mona. Atque ii diu Hiberniâ cum eâ & territorio illo Marino potiti sunt. Septentrionalem autem hujus occidui Maris partem, Hebridum & Scotiæ Reges, postquam Norvvegos Maris heic dominos expulissent, obtinuêre. Atque hinc est quòd, ut Scotia, Anglia, Mona hæc, Hebrides, & Hibernia præter ceteras quæ adjacent insulas, ita etiam ipse Oceanus Vergivius & Deucaledonius occiduam Scotiam pulsans, atque has flexibus sinuosis intermeans,

[12] *Chronic. Manniæ anno* 1210. *& Rot. cart.* 14. *Iohannis R. mẽbran.* 1. *in dorso.*

[13] *Hector Boëtius Hist. Scot. lib.* 13.

Regis

Regis Magnæ Britanniæ avitum patrimonium nunc sit simul censendum.

Quinimò in aperti hujus & immensi Oceani parte occidentaliore, aliud est regis Magnæ Britanniæ jus, idque latissimè & per Americanum litus porrectum. Cùm Elizabethæ Reginæ auspiciis Humfredus Gilbertus, vir equestri dignitate, in Novum Orbem colo. niam deducebat, ut simul etiam terras aliquot Imperio Anglicano jure subjacentes in oris Septentrionalis Americæ orientalibus recuperaret; inducebatur ab eo, velut à procuratore, Regina in possessionem perpetuò sibi posterisque retinendam tum portûs D. Johannis dicti (qui in Insula est, quam *Baccalaos* vocant) tum universi tam Maris quam Telluris spatium DC milliaria circumquaque [14] occupantis. Solenni dein ritu Anglicano, quo prædiorum dominium transfertur, tradito nimirùm ei rameo & cespite, novum hoc regnum, ut Reginæ beneficiarius accepit. Neque sanè necesse erat ut aliter possessionem (utpote de Reginæ & Posterorum dominio hoc natum) adipisceretur. Haud enim est exigendum, ut, *qui* [16] *fundum possidere velit, omnes glebas circumambu-*

[14] **Hackluit** *in Peregrinat. & expedit. Navalibus Anglicè conscript. tom. 2. pag. 151.*

[15] *L. 3. ff. tit. de Acquir. rer. dom.*

let (quod bene monet Paulus) *ſed ſufficit quamlibet partem ejus fundi introire, dum mente & cogitatione hac ſit, uti fundum uſque ad terminum velit poſſidere.* Quod tam ad Maria, quàm ad Tellurem nondum occupatam attinere poteſt. Adeò ut quemadmodùm Siculus Flaccus [16] de agris occupatoriis, *Terra*, inquit, *nec tantum occupaverunt quod colere potuiſſent, ſed quantum in ſpe colendi reſervavere*, ſimile etiam de Mari ita occupato dici queat. Quantum in ſpe utendi fruendi reſervatum eſt, & finitione deſignatum. Nec forſan initia vaſtiſſimi Maris hujus Americani dominii adquiſitæ à Gilberto poſſeſſioni debentur. Inſtauravit potiùs, & Regium Ius heic dilatavit. Nam & à Sebaſtiano Cabotio [17], ſub Henrico ſeptimo, Anglicano imperio Inſula illa, *Baccalaos* dicta, adjecta eſt. Et poſtea inoleviſſe morem conſtat, ut Miniſtri aliqui Præfecti Regiæ claſſis, ſeu Admiralli Angliæ ſummi (cujus in provincia ſunt Maria omnia, Regi Angliæ & Hiberniæ, quà Angliæ & Hiberniæ, ſubdita) à piſcantibus etiam in hoc mari vectigalia exigerent; quod Regii ſeu Præficientis dominii ſymbolum (puto) erat

[16] *De conditionibus Agrorum.*

[17] Diploma, quo ad explorandas terras, nondum cognitas, & Imperio Anglicano acquirendas, miſſus eſt, *habetur in Rot. Franc. 12. Hen. 7.*

erat expressissimum. Sed ne ejusmodi vectigalia in piscatorum detrimentum amplius præstarentur, publicorum Comitiorum lege sub Edvvardo Rege VI cautum [18] est. Quantum Maris coloniæ nostrates in Americam nuper deductæ sibi occupaverint, nondum satis exploratum habeo.

[18] *Stat. 2. & 3. Ed. 6. cap. 6.*

CAP. XXXI.

De Regio Magnæ Britanniæ dominio in mari Scotico, Orientali *maximè* & Septentrionali.

QUæ suprà subinde occurrunt ex Jacobi Magnæ Britanniæ Regis edicto [1] de Piscationis prohibitione, æquè ad Maria Scotica circumquaque fusa attinent; unde & possessionem horum Marinum & avitum dominium retentum agnoscas. Interdictum scilicet est exteris, maribus in hisce, piscari; licentiâ priùs Edinburgi non impetratâ. Et in Scoticis sanctionibus Parlamentariis nõ tam conduntur Novæ, quàm instaurantur veteres leges, quibus cautum est

[1] *Edict. 7. Iacobi R. Martii 6.*

that all manner of fischeres, that occupies the sea and vtheres persons quhat sumeuer that happenis to slay hering or quhyte fish

upon the coaſt, or within the Iles or out with the ſamen within the Frithes bring them to free ports &c. id eſt, *ut piſcatores* [2] *qualeſcunque mari utentes, aliique omnes qui haleces aut aſellos in oris Scoticis, aut intra inſulas aut extra eas intra æſtuaria ceperint, eos in portus liberos inferant &c.* ubi væneant civibus ejuſdem regni, quhairby his Majeſties cuſtomes be not defrauded, and his hieneſſe lieges not fruſtrat of the Commoditie appointed to them be God under the paine of confiſcation and tynſell of the veſchelles of them that cumes in the contrair hereof and eſcheitting of all their movable guddes to our ſoveraine Lords uſe, id eſt, *ita ut nec vectigalibus ſuis Rex fraudetur, nec ſubditi ejus Maris uſufructu à Numine ipſis præſtituto careant, ſub pœna confiſcationis perditionisq; tum ipſarum navium eorum qui contrà venerint tum bonorum mobilium omnium, adeò ut patrimonio regio applicentur.* Ita ut ex

[2] *Parlam. 4. Iacobi R. 6. cap. 60. & Parlam. 6. ejuſdē cap. 86.*

ſingulari in Mari ipſo jure, uſusfructus hinc vendicetur. Aliter ſanè non magis ſive ad Regem Scotiæ ſive ad ſubditos ejus, quàm ad alium quemcunque jure uſusfructus ille artineret. Quin de piſcatoribus univerſis, non Scotis magis quàm exteris, fertur lex. Utpote ab ordinibus cunctis illius regni, qui jus tum regium tum ſuum (regio ſcilicet ſubjectum) à majoribus ſeu ex poſſeſſione atque imperio diutino, ita didicerant, ut dubitandi locus reſtaret ea de re nullus. Et de Piſcatione in Orientali Scotiæ mari Juriſconſultus Scotus verba faciens, *Non poſſum*, inquit [3], *praterquòd ante ſeculum hoc poſt cruentiſſimam ex occaſionibus maritimis diſcordiam inter Scotos Batavoſque, res hunc modum compoſita fuit, ut Batavi inpoſterùm abſtinerent ab oris Scotiæ ad octuaginta ſaltem milliaria. Et ſi forte vi ventorum in propinquum ferrentur, vectigal certum ante regreſſum ad Abredoniæ portum penderent, ubi turris hac aliiſque de cauſis exſtructa fuit; id quod Batavi bona fide majorum noſtrorum memoriâ uſque præſtiterunt, donec per frequentiora domicilia vectigal hoc cum juribus aliis cum*

[3] *Guil. Welwodus de Dominio Maris cap. 3.*

modisque compluribus, partim gubernatorum negligentia, partimque Batavorum audacia evanuerunt. Ita ex federe, termini exterorum piscationi olim in hoc Mari præscripti. Septentrionalius autem, quod Scotiæ objacet, Mare Norvvegis & Danis insularum ibi dominis olim fermè parebat. Unde & Gothicè Orcadum incolæ etiamnum loquuntur. Insulas eo in Mari XXXII tenuit ante annos CCCCLX Rex insularum dictus, *tali tributo de rege Northvvegiæ, quòd quando Rex innovatur, Rex insularum dat ei decem Marcas auri nec aliquid facit ei in tota vita sua, nisi iterum alius Rex ordinetur in Northvvegia*, quod scribit Robertus de [4] Monte. Et de his Giraldus Cambrensis, *In Boreali Oceano*, ait [5], *trans Britoniam & Galvvediam sunt insulæ variæ, scilicet Orcades & Inchades* (seu Leucades, quas Hebrides esse volunt aliqui) *& aliæ multæ quarum ferè omnium dominium & subjectionem Norvvegienses obtinuerunt. Licet enim aliis regionibus longè propinquiùs adjaceant, Gens magis tamen ista scrutatrix Oceani pra omni genere piraticam vitam ducere solet. Vnde & omnes eorum expeditiones*

[4] *In Append. ad Sigebert. Gemblac. Ann.* 1167.

[5] *Topograph. Hiberniæ dist.* 2. *cap.* 11.

ditiones & bella navali certamine fiunt. Hæc scripsit ille sub Henrico II. Adeò ut interdum appendices illæ Regni Britanniarum Marinæ, Septentrionalibus in oris, ab exteris invaderentur. Hinc etiam Ordericus Vitalis [6] de Magno Olavi Filio Rege Norvvegorum: *Magnam potentiam in insulis Oceani habebat*, quod ad Guillielmi secundi Regis Angliæ tempora spectat. Item etiam Ordericus, *Orcades*, inquit, *& Finlanda, Islanda quoque & Groenlandia ultra quàm ad Septentrionem terra non reperitur, aliæq; plures usq; in Gothlandiam Regi Noricorum* (ita Norvvegum appellat ille) *subjiciuntur & de totorum be divitiæ navigio illuc advehuntur.* Sic Norvvegorum olim tam in vicino hoc Scotiæ mari, quàm apertiori, imperium luculenter habemus designatum. Postmodùm verò cùm inter Alexandrum Scotiæ Regem, tertium, & Magnum Norvvegiæ, quartum, utri inter Robertum Brusium Regem Scotiæ & Haquinum Norvvegiæ, pacta inita erant de his insulis, ut ad Scotorum imperium pertinerent; fieri non quivit, quin dominii maritimi, quod cum vicinum Norvvego heic fuit, sim- cessi

[6] *Historia Ecclesiastica lib. 10. pag. 767.*

[7] Ex tabulis Publicis, *Ferrerius in Appendice* Hist. Hectoris Boëtii subjuncta, *pag.* 388.

cessio accederet. Possidebat tamen plerunque Norvvegus; & posteà junctis Norvvegiæ & Daniæ regnis, Danus; usque dum Christiernus primus Norvvegiæ & Daniæ Rex, cùm Margaretam filiam in uxorem traderet Jacobo tertio Scotiæ Regi, insulis hisce prorsus renuntiaverit [8]; jusque suum omne tum in Orcadibus tum in Zetlandiis insulis ceterisque citerioris partis maris Hyperborei in generum atque successores circa annum salutis MCDLXX transtulerit. Qua de re, ipsa Joannis Ferrerii; Pedemontani quidem, sed cui supellex historica ab Henrico Sainclair Episcopo Rossensi ex Archivis Scotiæ subministrata est, verba adjicio. *In mari præterea Deucaledonico, ad Circium & Boream, sunt Orcadum insulæ, proximè ad littus Scoticum sitæ, numero 28 hodie tantùm habitatæ; atque supra Orcades ad centum milliaria & amplius Norvvegiam versus reperiuntur Zetlandiæ numero 18, quæ hodie ab hominibus incoluntur & Scotiæ Regi parent; de quibus magna fuit prioribus seculis inter Scotos & Danos contẽtio, possessore tamẽ Dano. Has omnes Christiernus Danorum Rex, novi matrimonii gratia,*

[8] *Munster. Cosmograph. lib. 2. & Guil. Camden. in Insulis Brit. pag.* 849.

gratia, Iacobo Scotorum Regi, cum Margareta filia possidendas pacificè tradiderat, quousque vel ipse, vel posteri ejus dotis nomine quinquaginta millia florenorum Rhenensium nondum dissolutorum Regi Scoto vel successoribus suis persolvant. Sic enim nos ipsi vidimus & legimus in Matrimonii domina Margareta Danorum Regis filia tabulis cum Iacobo ejus nominis tertio Scotorum rege confectis & utrisque regni sigillis decenter consignatis, anno Dom. 1468. &c. Posteà verò quum Domina Margareta Regina peperisset filium suum primogenitum Iacobum Scotiæ Principem, Rex Danus facunditati filiæ suæ congratulaturus, in perpetuum renuntiavit juri suo de insulis maris Deucaledonici, nempè Orcadibus, Zetlandiis & aliis quæ sub hypotheca in matrimonio filiæ Regi Scotiæ cum ea tradiderat. Hujus renuntiationis tabulas in archivis Scotorum principum asservari audio. Atque demùm insulæ istæ marisque hujus imperium ad Scotiæ Reges rediit, quo etiamnum gaudent. Dominii ergo arram in hoc mari habent Reges Scotiæ; nempe imperata piscatoribus pro ipsa piscatione, vectigalia, de

bus obiter in sanctionibus [10] eorum Parlamentariis.

[10] *Parlam. 6. Mariæ Reginæ Scot. cap. 54.*

CAP. XXXII.

De Iure, quod Regi Magnæ Britanniæ, in vasto & aperto Septentrionis Mari, competit. Et Conclusio.

DE viciniore Mari, quod Scotorum territorium est, capite egimus superiore. Sed verò nec prętermittendum est heic Mare illud, quod in septentrionem latissimè panditur Frislandiam, Islandiam alias item insulas Dani Norvegíve imperio subjectas alluens. Nã etiam & hoc Britanno tribuerunt aliqui. Albericus Gentilis ad illud Taciti [1]; *Britanniæ septentrionalia nullis contrà terris, vasto atque aperto Mari pulsantur; vides*, inquit [2], *quàm protendatur Regis Magnæ Britanniæ Imperium longè in meridiem, Septentrionem, & Oceanum.* Acsi quicquid ferè Maris Britanniis etiam in aperto Oceano ullibi objaceret, Regis Magnæ Britanniæ dicioni pareret. De Septentrionali item, quod in cognitas ibi terras porrigitur, idem ferè agnovit subditus, non ita obscuri nominis, Regis Daniæ in literis ad Anglicum Anglum ante annos aliquot con-

[1] *In vita Iulii Agricolæ.*

[2] *In Advocat. Hispanic. l. 1. c. 8.*

conscriptis. Gutbrandum dico Thorlacium, Episcopum Holensem in Islandiâ; qui ad Hugonẽ Branhamum Harvvicensis Ecclesiæ pastorem literis anno salutis MDXCV. datis [3] Britannos propè Maris illic diffusi dominos appellat. *Hodie*, inquit, *fama est vestris Britannis (quos ego prope Maris Dominos appellaverim) quotannis esse in Gronlandia negotiationes.* Sed negant hoc Danorum Reges; & sibi, quà Norvvegiæ Reges sunt, septentrionalius hoc mare, quod Islandicum est, vendicant; idque ex jure, si non malè obtendum, vetusto. Observandum est ad hanc rem quod occurrit in oratione Legatorum Errici X Regis Norvvegiæ & Daniæ ad Henricum nostrum quintum habita, quæ ita se habuit; [4] *Invictissime Rex Angliæ, scire dignemini quòd gratiosissimus dominus noster Rex Norvvegiæ &c. præfatus habet insulas aliquas, videlicet Islandiam, Feroy, Hietland, & alias plures ad regnum suum Norvvegiæ pertinentes, ad quas nulli ab antiquo solebant accedere de terris alienis quibuscunque causis sive piscandi sive mercandizandi, sub pœna vitæ & membrorum; non magis homines regni Norvvegiæ*

[3] Hacluit. in Peregrinat. tom. 1. pag. 590. Anglicè edit.

[4] 3. Hen. 5. seu anno Christi 1453. in Schedis Vetustis Bibliothecæ Cottonianæ.

vvegiæ, quàm aliarum terrarum, præter ſpecialem licentiam regiæ Majeſtatis. Nec de aliquo alio loco poſt obtentam licentiam exire licebat, quàm de civitate Bergenſi, nec redire ad eundem locum ceſſante inevitabili neceſſitate, ubi eos cuſtumas & alia jura ad Regium fiſcum exolvere oportebat juxta antiquiſſimam regni Norvvegiæ conſuetudinem, ſine aliqua hominum in contrarium memoria penitus obſervatam. Etiam Chriſtophorus Rex Daniæ & Norvvegiæ anno MCCCCXLV. indulſit [5] Ziriczeenſibus in Zelandia liberam in regnum ſuum Navigationem, *exceptis Iſlandia aliiſque invicem Inſulis prohibitis.* quæ diplomatis verba ſunt. Quin ex federe inter Henricum noſtrum VI & eundem Erricum Norvvegiæ & Daniæ Regem, Hafniæ icto, anno ſalutis MCDXXXII [6] adductum eſt à Legatis Regis Daniæ, Bremæ cum Elizabethæ noſtræ legatis ibi de libero hujus maris uſu anno MDCII. agentibus, caput hoc in eandem ferè ſententiam, *Caveant præſertim Mercatores & alii quicunque homines & ſubditi Regis Angliæ & Franciæ, ne de cetero ſub pœna amiſſionis vitæ & bonorũ viſitare præſumant*

[5] Iſaac. Pontan. in Hiſtor. Danica, & Zuer. Boxhorn. in Apologia pro Navigat. Holland.

[6] Fed. Hen. 6. Angliæ & Errici 10. Daniæ R. 1432. art. 6. ex tabulis legationis Danicæ ſeu diſſertationis Bremenſis 1602. in Bibliotheca Cottoniana.

terras Islandiæ, Finmarchiæ, Halgha-landiæ, seu alias quascunque terras prohibitas aut portus illegales in regnis Daniæ, Sueciæ, & Norvvegiæ. Etiam & annis aliquot antè interdictus est maris hujus usus tam mercatoribus quàm Piscatoribus, nisi Northbarnam Regis Northvvegiæ celeberrimū Emporium cum mercibus adirent. Atque eâ de re habetur sanctio Henrici sexti Parlamentaria, quâ per annos aliquot ejusmodi itidem in Norvvegi gratiam interdictum [7] obtinuit. Adeò ut frequentia sint diplomata, quibus à Regibus nostris [8] posteà venia Islandiam, Finmarchiam, alias Norvvegiæ & Sueciæ Regis provincias adeundi Anglis indulgetur. Sed ipsa Lex, cujus vis ex ejusmodi indultis, pro Regis arbitrio, relaxabatur, sub Henrici Octavi initiis [9] est antiquata. Et de eo tempore Joannes Major, *quotannis*, inquit [10], *Islandiam, ultra circulum arcticum, Anglorum classis pro piscibus habendis proficiscitur.* Ceterùm utcunque de Borealioris hujus dominio fuerit statuendum, ejusmodi nihilominus saltem servitus perpetua olim, initis inter Norvvegiæ & Angliæ Regis pactis, ei imponebat

7 *Stat.* 8. *Hen.* 6. *cap.* 2. & *Rot. Parlam.* 8. *Hen.* 6. *num.* 33.

8 *Rot. Franciæ* 18. *Hen.* 6. *m.* 16. *Rotul. Franc.* 12. *Hen.* 7. *Rot. Franc.* 1. *Ed.* 5. *&c.*

9 *Stat.* 1. *Hen.* 8. *cap.* 1.

10 *De Gestis Scotorum, lib.* 1.

ponebatur, ut ad Islandiam adeundi & hoc mari utendifruendi jus item perpetuum subditis Regis Angliæ etiamnum permaneat. Icto enim Hafniæ, inter Henricum Angliæ VII & Joannem II Daniæ & Norvvegiæ Reges, federe anno Christi MCDXC. sancitum est [11] *quòd mercatores & homines ligii, piscatores & quicunque alii Regis Angliæ & Franciæ subditi liberè possint temporibus futuris in perpetuum ad Insulam Tyle, id est Islandiam* (nam hanc Thulen esse putabant ejus ævi plerique, ut & nunc etiam nonnulli) *cum eorum navibus & bonis & Mercandisis, victualibus & aliis rebus quibuscunq; emendi, vendendi, piscandi, sive mercandisandi causa navigare, accedere & intrare ibique morari & more mercatorio conversari, & ab eadem redire & liberè revenire toties quoties eis placuerit absque prohibitione, molestatione vel impedimento nostro hæredúmve nostrorum & successorum in regnis Daniæ & Norvvegiæ vel officialium nostrorum quorumcunque, solvendo tum in illâ Insulâ tum in portubus ejusdem in quibus eos appellere contigerit, jura & Theolonia debita & consueta. Proviso semper*

[11] *Fed. Danic. 11. Hen. 7. art. 4.* quod in Tabulis legationis 1602. etiam habemus.

quod lapso septennio post datum præsentium immediatè currente, novam licentiam à nobis & successoribus nostris regibus Daniæ & Norvvegiæ petant & obtineant, ut sic de septennio in septennium, Mercatores & omnes prædicti nos & successores nostros Reges Daniæ & Norvvegiæ in impetratione novæ licentiæ in perpetuum recognoscant. Tempore autem non finitum fuisse fedus hoc, sed ad hæredes successoréſq; utrinque pertinuisse liquet, non solùm partim ex jam allatis, verùm ex ipsâ præfationis formulâ, quam subjungere visum est. *Nos Iohannes Dei gratia Rex prædemoratus de unanimi consilio & cõsensu dilectorum consiliariorum nostrorum & aliorum procerũ & Nobilium regni nostri Daniæ, cum Oratoribus Illustrissimi Principis Henrici Dei gratiâ Regis Angliæ & Franciæ fratris nostri charissimi Iacobo Hutton Legum Doctore, Thoma Clarentio Armorum Rege, Thoma Carter & Iohanne Beliz Mercatoribus de Linna, de Pace reformanda & perpetua concordia inter regna nostra firmanda tractari fecimus & annuimus; Qui quidẽ nostri Consiliarii & Oratores cum prænominati Regis Angliæ Fratris nostri*

charissimi

charissimi speciali mandato & plenissima potestate de qua per literas ejusdem Regis Angliæ nos certiores reddiderunt, constituti in civitate nostra Hafnensi, pacem perpetuam & inviolabilẽ amicitiam & firmam concordiam inter Nos, Hæredes & successores nostros; fautores, amicos & consanguineos, & Illustrissimum Principem Henricũ Regem Angliæ & Franciæ fratrem nostrũ charissimum suosq; hæredes, successores, fautores, amicos & consanguineos, perpetuis futuris temporibus esse & fore concludimus per hunc modum qui sequitur. Etiam & renovatum est fœdus illud anno MDXXIII. ab Henrico Angliæ VIII & Christierno II Daniæ & Norvvegiæ Regibus, nec formâ dissimili. Jus igitur est perpetuum, & ad hæredes Regis Angliæ trãsmissum, ut Anglis suis liber sit Maris hujus Septentrionalioris seu Islandici usus. At verò non infrequẽtes nihilominùs eâ de re interceſſêre hinc inde legationes, regnantibus Frederico II & Christierno IV Daniæ Regibus, & Elizabethâ Angliæ Reginâ. Reclamabant Dani; neque jure hujusmodi uti Anglis fas esse, nisi veniâ priùs à Daniæ Regibus impetratâ, eâque quolibet

ſeptennio (juxta fedus illud ſub Joanne II & Henrico VII ictum) novatâ. Quin obtendebat Nicolaus Cragius Chriſtierni IV Legatus in Angliam anno MDXCIX, pactum Haderſlabienſe inter Fredericum II & Elizabetham anno MDLXXXIII. initum, ac ſi eodem diſerte cautum fuiſſet, ut denegatâ pro libitu Regis Daniæ licentiâ, ſervitus hæc in Mari Iſlandico, Anglis conſtituta terminaretur. Ceterùm reſpõſum eſt tum à Proceribus domi, tum à Reginæ Legatis Bremam ad negotium hoc tranſigendum miſſis, jus hoc ſive ſervitutem Marinam Anglis tam temporis præſcriptione, quàm perpetuis federum pactis adeò confirmari, ut id quod de licentiæ petitione in pactis Joannis II & Henrici VII Regum occurrit, nõ eò omnino pertineat, ut ſive negatâ eâ ſive non petitâ jus ſeu ſervitus illa minueretur, ſed eò duntaxat ut Norvvegicum in hoc mari jus itidem quodcunq; ab Anglis, ſolenni cujuſlibet ſeptennii petitione, recognoſceretur. Neq; modum eſſe, conditionem, ſeu Tempus ſervituti adjectum, ſed ideò tantummodo locum ibi habere, ut ſeu federis Beneficii ſeu ſervitutis conſtitutæ origi-

memoria tantùm ſubinde petitione inſtauraretur. Imò in literis Frederici ſecundi ad Elizabetham Reginam datis quarto Maii MDLXXXV. federis hujus clauſulæ, quæ ad licentiæ petitionem ſpectat, verbis renuntiatum eſſe expreſſiſſimis. Neque ſanè ex federe illo Hafnienſi jus omne in mari illo Anglis cõpetere cœpit, quicquid obtenderint Norvvegi. Etenim cùm antiquitùs Erricì X legati apud Henricum noſtrum V de Anglorum in mari hoc piſcatione conquerebantur, Anglus etiam antea ſibi in mari illo jus aliquod fuiſſe non obſcurè (puto) innuit, dum in Norvvegi gratiam hoc tantùm tunc præſtitit, ut Angli non aliter ibi per annum deinceps futurum piſcaturam exercerent *quàm antiquitùs fieri conſueverat*, idque edictis in portubus & urbibus celebrioribus promulgari juſſit. Tempus præfinitum & vetus piſcandi conſuetudo priſtinum jus aliquod apertè ſonant. Ipſam autem edictorum en tibi formulam [12]. *Nullus de ligiis domini noſtri Regis quibuſdam certis de cauſis ipſum dominum noſtrũ Regem ſpecialiter moventibus, ex nunc in unum annum proximè jam venturum ad partes Inſula-*

[12] *Vet. ſched. de Temp. Hen. 5. in biblioth. Cotton. & Rot. Clauſ. 3. Hen. 5. m. 5. in dorſo.*

res Regnorum Daniæ & Norvvegiæ, & præsertim versùs Insulam de Islande, *piscandi causa seu alia accedere præsumat, in præjudicium Regis Regnorum prædictorum, aliter quàm antiquitùs consueverat.* Etiam Anglos eo in mari per annos complures antea piscaturam exercuisse liquet ex tabulis ejusdem Regis Parlamentariis [13]. Fedus autem illud Haderslabiense (de quo Cragius antè) non ad piscationem sive in Islandico sive in Norvvegico hoc Mari, sed ad Negotiationem & Mercaturam quam exercebat corpus Mercatorum apud nos Moscoviticum pertinet. Hoc enim duntaxat pactum est, ut liberè subire possint corporis illius Mercatores, tempestatibus aut aliter coacti, littora & portus tam Islandicos quàm Norvvegicos; *hoc tamen reservato, ne sine speciali Regis Daniæ licentiâ, in portubus Norvvegicis seu Islandicis antè prohibitis, ulla ratione negotientur & mercaturam exerceant, neve subditi Regis dictorum locorum ulla re contra Hospitalitatis jura molesti sint, ac ab omni maleficio prorsus abstineant*; quemadmodum Cragio responderunt Angliæ Proceres. Verùm de hac re luculenter

[13] *Rot. Parlam. 3. Hen. 5. part. 1. membr. 5. n. 33.*

lenter omnia explicantur & copiosè defenditur jus isthoc Anglorum in literis ab Elizabethâ Reginâ Cal. Septembris anno MDXCIX ad Christiernum IV datis, quarum partem huc spectantem inserere est operæ pretium. *Ad requisitionem Serenissimi Principis patris Serenitatis vestræ anno* MDLXXVII *Legatum in Germaniam misimus* (ita Reginæ literæ loquuntur) *qui cum ipsius deputatis tractavit de omnibus controversiis & præsertim de piscatione Islandica & Norvvegica, ubi compertum est Regem niti tantummodò tractatu Biennalium Induciarum* [14], *in quo tunc conventum fuit ne Angli ultra Hagalandiam navigarent. At ex parte nostra exhibiti fuerunt tractatus cum Regibus Ioanne & Christierno, in quibus, sopitis quæ præcesserant controversiis, aliter fuit conventum; & huic tractatui pacis generalis postèà facta, non præcedentibus induciis biennalibus standum erat. Quod recognoscens Serenissimus Princeps parens vester petiit per literas suas, ut controversia ista referri possit ad aliam disquisitionem. At ab eo tempore nulla talis disquisitio facta est. Nihilominùs accepimus subditos nostros piscã-*

[14] *Sub Edvvardo IV Angliæ R.*

tes captos & tormentis cruciatos & hostiliter tractatos fuisse. An justè hoc factum sit judicare omnes poterunt, qui æquo animo rationes nostras sunt expensuri. Non negamus, quin cùm Dominus Cancellarius Whitfeld *& de* Barnico *ad Nos venirent* (VVhitfeldius & Barnicovius legatione functi sunt in Anglia anno MDXCVII) *prætendisse eos verbis piscationem illam Islandicam & Norvvegicam ab Anglis contra fœdera & pacta regnorum exerceri. At cùm probationem nullam protulerint neque proferre potuerint, nos verò authentica instrumenta Regum Ioannis & Christierni habeamus in contrarium, quibus major fides adhibenda est, quàm nudis allegationibus, res in aliud tempus rejecta est. Doctori quoque Cragio responsum est, transactionem quæ anno Domini* MDLXXXIII *Haderslabiæ cum Rege Frederico facta est, nihil ad hoc negotium pertinere*; Ratione suprà ostensâ. Et paulò pòst. *Quod verò ex Tractatu cum Rege Iohanne prætenditur* (fœdere Hafnienſi; de quo suprà) *licentiam pro piscatione de septennio in septennium peti oportuisse* (*id quod nec per quamplurimos fuit omissum*) *respon-*

mus

mus ejus omissionis culpam non processisse ab Anglis, sed Danis. Nam usque ad tempus expulsionis Christierni Regis, circiter annum Domini MDXXI, septennalis illa licentia petita fuit. Posteà verò peti desiit, propter incertitudinem ad quem legitimè Regis successio spectaret. Et à tempore dictæ Expulsionis Christierni Regis, neque Reges Fredericus abavus, Christiernus avus, neque Fredericus parens Serenitatis vestræ ullam talem petitionem licentiæ urserunt. Sed existimantes sufficere priores tractatus, qui inter Reges & Regna initi fuerunt, post plurimorum annorum præscriptionem (cùm satis alioquin securi essent id nunquam attentandum iri propter quod petitio primùm talis licentiæ institutæ fuerit) nihil voluerunt innovare. Et in hunc finem Doctori Cragio monstratæ fuerunt literæ Frederici Regis Patris Serenitatis vestræ quarti Maii anno MDLXXXV ad nos scriptæ, si Angli ab injuriis abstinuerint, ipsos gavisuros libertate & solitâ clementiâ absque ulla mentione vel requisitione petitionis licentiæ; quum nihilominùs nos obtulimus vobis, Mercatores nostros secundùm antiquam & per multos annos intermissam

ſam conſuetudinem deinceps à vobis de ſeptennio in ſeptennium petituros, quam oblationem certiores facti ſumus Sereni-tatem veſtram noluiſſe admittere. Neque enim voluit ſereniſſima Regina juriſdictionem & imperium Regis Daniæ & Norvvegiæ in hoc mari aliter agnoſcere, quàm ut integra interim (ut aviti patrimonii pars minimè contemnenda) piſcandi quam diximus, ſervitus ibi (ut dictum eſt) conſtituta ſibi ac poſteris retineretur. Aliæ fuêre & literæ & legationes de hac re anno MDCII [15]. Sed ampliatâ lite, nihil definitum eſt. At verò & in Mari quod Iſlandiâ eſt multò Septentrionalius, Imperium & dominium Regis Magnæ Britanniæ comperitur. Nimirùm in Groenlandenſi. Hoc enim Mare nondum occupatum nec piſcatorias artes paſſum, ſingulari Balænarum capturâ patrum memoriâ, quæſtuoſiſſimum primò reddidêre Angli qui Moſcovitici corporis Mercatores hâc navigabant. Maris ita nondum occupati uſus & ejuſmodi quæſtus primò repertus, repertori tam corporis quàm animi poſſeſſionem id ſibi alterius (ut heic Angliæ Principis) nomine vendicanti, ad modum

[15] *Camden. in Annalibus Elizab. tom. 2. ann. 1602. pag. 272. Ed. Lond.*

vendi-

vendicationis dominium tribuit non aliter atque aliarum quarumcunque rerum nondum possessarum prima & naturalis & civilis possessio. Unde Iacobus Rex in literis, quibus V. Cl. & Ornatissimi Henrici VVottoni Equitis Aurati in Hollandia Legati sui aliorumque procuratorum fidem atque eâ de re agenda testatus est, *Piscationes*[16] *in Mari Boreali, propè Groenlandiæ litora nobis solùm & nostris jure acquisitas*, meritissimò appellavit. Ut verò tandem concludamus; quicquid hactenus de Regum Magnæ Britanniæ Jure ac Dominio Marino atque avitâ eorum, in Oceano, Sacri patrimonii areâ dissertimus, id totum complectamur carmine eâ de re olim ab ipso viro præstantissimo Hugone Grotio (de cujus scriptis Juridicis, quà ad Maris sive Dominium privatum, sive Communionem attinent, superiore in libro diximus) ad JACOBVM Regem Anglicano regno inaugurandum, elegantissimè conscripto.

[16] 1629. Septembris, 1614. ex earundem exemplari in Bibliotheca Cottoniana.

— *Tria*, inquit[17], *sceptra Profundi*
In Magnum coiere Ducem. —

[17] *Sylvarum lib.* 2.

Et dein Oceanum, à Luna agitari solitum, allocutus,

Sume

Sume animos à Rege tuo, meliore la-
gatus (*lentes*
Sidere, nec cæla populos quocunque ta-
Sole, per immensum quem circumvol-
veris orbem
Quis det Iura Mari. —

Et,

— *licet omnia casus*
Magna suos metuant, Iacobo promiss
potestas
Cum Terris Pelagoque manet. —

Paulò item post,

— *Rerum Natura creatrix*
Divisit populos & metas ipsa notavit.
Sic Iuga Pirenæ, sic olim Rhenus &
Aspes
Imperiis mẽsura fuit: Te flumine null
Detinuit, nulla nimbosi verticis arc
Sed totum complexa parens hic termi-
nus ipsa
Substitit atque uno voluit sub limit
claudi.
Te sibi seposuit, supremo in gurgit
Nereus.
Finis hic est, qui Fine caret. Quæ mu
Britannis,
Littora sunt aliis; Regnique acce
tanti est,
Quod ventis velisque patet. —

Et verum certè est, juxta testimonio-
rum superiùs adductorum cumulum,
ipsa vicinorum Principum (qui Trans-
marini sunt) litora seu Portus, Britan-
nici Imperii, quod Marinum est, Metas
esse sive Australes sive Orientales; in
aperto autem & vasto Septentrionis at-
que Occidentis Oceano, post diffusis-
sima æquora quæ Anglo, Scoto, Hi-
berno occupata sunt, eas esse consti-
tuendas.

FINIS.

Gratiæ & Gloriæ Deo Servatori.